APOCRYPHA

ACTS

GREEK

TISCHENDORF

# WOODBROOKE LIBRARY.

## WOODBROOKE SETTLEMENT.

**SELLY OAK, BIRMINGHAM.**

ALL Members of the Society of Friends and Attenders of Friends' Meetings, residing in the United Kingdom, are eligible for membership upon payment of the annual subscription for the time being.

Every Member may borrow volumes not exceeding five at one time; each volume may be kept for one month, or, on application being made to the Librarian, for a longer period, provided it is not wanted at Woodbrooke or elsewhere. At the same time Members are requested not to keep books longer than is necessary.

The Borrower shall pay for the carriage of each book both ways, and shall be responsible for any loss or damage to the same while it is in his or her possession.

The Librarian is empowered to call in all books at any time when they may be required at Woodbrooke, notwithstanding that the time for which they were borrowed may not have expired.

*Section:* *Shelf:* 26

15

# ACTA APOSTOLORUM APOCRYPHA

Ienae
Typis Friederici Frommann.

# ACTA APOSTOLORUM
## APOCRYPHA

EX TRIGINTA ANTIQUIS CODICIBUS GRAECIS
VEL NUNC PRIMUM ERUIT
VEL SECUNDUM ATQUE EMENDATIUS EDIDIT

CONSTANTINUS TISCHENDORF
THEOL. ET PHIL. DR., THEOL. PROF. P. ORD. H. LIPS.

LIPSIAE
AVENARIUS ET MENDELSSOHN
MDCCCLI

VIRO SUMMO

AMPLISSIMO EXCELLENTISSIMO ILLUSTRISSIMO

# FRIDER. FERDINANDO DE BEUST

POTENTISSIMO SAXONIAE REGI A SUMMIS REIPUBLICAE MINISTRIS
PLURIMORUM GERMANIAE EXTERORUMQUE ORDINUM EQUESTRIUM
SUPREMIS INSIGNIBUS DECORATO ETC. ETC.

DE RE PATRIAE ET CIVILI ET SACRA OPTIME MERENTI

STUDIORUM SUORUM PATRONO

VENERABUNDA MENTE

D. D. D.

CONSTANTINUS TISCHENDORF.

# PROLEGOMENA.

Celeberrima ex longo inde tempore per ecclesiam Christianam sunt apocrypha quae vocantur evangelia, variis illa quidem apostolicis nominibus insignita: quae postquam saepe et graece et latine aliisque linguis a laboriosis medii aevi scribis descripta sunt, haud pauci fuere qui typis expressa in publicum ederent, unde in multorum hominum litteratorum notitiam sunt perlata. Aliter evenit actibus apostolorum apocryphis: hi enim fama magis quam studio inter nos innotuerunt. Quod propterea mirum est quia actus apostolorum apocryphi quum ab eadem atque evangelia illa repetendi sunt antiquitate, tum iisdem potissimum haereticorum studiis debentur, quae quidem non tam canonicis traditionibus complendis quam haeresi stabiliendae inventa historia fictaque apostolica auctoritate inserviebant. Testes sunt prae aliis multis Eusebius et Gelasius. Ille enim insigni historiae ecclesiasticae loco de scripturis omnium consensu receptis et iis quae non sunt eiusmodi, libros ab haereticis evulgatos recensens, evangeliis Petri Thomae Matthiae et quorundam aliorum apponit proxime Andreae Iohannis ceterorumque apostolorum actus [1]). Gelasius vero in celebri de libris recipiendis et non recipiendis decreto, capite sexto, quod totum est de libris haereticorum vel schismaticorum a catholica fide arcendis, primo loco ponit Itinerarium Petri, Actus Andreae, Actus Thomae, Actus Petri, Actus Philippi,

[1]) Cf. Euseb. hist. eccles. III, 25. ἵν᾽ εἰδέναι ἔχοιμεν αὐτάς τε ταύτας (γραφὰς) καὶ τὰς ὀνόματι τῶν ἀποστόλων πρὸς τῶν αἱρετικῶν προφερομένας, ἤτοι ὡς Πέτρου καὶ Θωμᾶ καὶ Ματθία ἢ καί τινων παρὰ τούτους ἄλλων εὐαγγέλια περιεχούσας, ἢ ὡς Ἀνδρέου καὶ Ἰωάννου καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων πράξεις.

atque ab his demum ad evangelia apocrypha pergit[2]). Neque vero tantum antiquitas utrisque eadem eaedemque caussae; sed videtur maior etiam quam evangeliorum apocryphorum ulli auctoritas eaque dogmatica actibus eiusmodi a Leucio conscriptis apud plures haeresis gnosticae asseclas tributa esse. Quam rem luculenter testatur Epiphanius: actibus enim Andreae Iohannis Thomae vel maxime usos esse Encratitas, Apostolicos sive Apotacticos, Origenianos perhibet[3]): item Augustinus, qui scripturas apocryphas, nominatim actus apostolorum a Leucio conscriptos, tanto graviores apud Manichaeos haberi arguit quanto a catholico canone secludantur[4]): item alii plures. Photius vero, postquam circuitus apostolorum, nominatim Petri Iohannis Andreae Thomae Pauli actus a Leucio Charino confectos esse dixit uberiusque, quippe quos ipse legisset, explicuit, ita de iis existimavit, si quis librum horum actuum omnis haeresis fontem et matrem dicat, eum a vero vix aberrare[5]).

---

[2]) Cf. Credneri libellum: Zur Geschichte des Kanons, ubi pag. 213 sqq. caput VI. illius decreti refertur, in quo est: *Caetera quae ab haereticis sive schismaticis conscripta vel praedicata sunt nullatenus recipit catholica et apostolica Romana ecclesia* – –. § 1. de Ariminensi synodo a Constantio Caesare mediante Tauro praefecto congregata agit. §§ vero 2. usque 6. sic habent: *Itinerarium nomine Petri apostoli quod appellatur sancti Clementis, apocryphum. Actus nomine Andreae apostoli apocryphum. Actus nomine Thomae apostoli, libri decem, apocryphum. Actus nomine Petri apostoli apocryphum. Actus nomine Philippi apostoli apocryphum.* Sequuntur a § 7. usque § 15. (et § 16.) varia evangelia apocrypha. Rursus vero ad actus apostolicos pertinet § 18., ubi est: *libri omnes quos fecit Leucius, discipulus diaboli, apocryphi.* Item § 22: *Liber qui appellatur Actus Theclae et Pauli apocryphus.*

[3]) Cf. Epiphan. adv. haeres. II, I. Haeres. 61, 1. οὗτοι δὲ (οἱ Ἀποστολικοί) ταῖς λεγομέναις πράξεσιν Ἀνδρέου τε καὶ Θωμᾶ τὸ πλεῖστον ἐπερείδονται. Haeres. 47, 1. Κέχρηνται δὲ (οἱ Ἐγκρατῖται) γραφαῖς πρωτοτύπως ταῖς λεγομέναις Ἀνδρέου καὶ Ἰωάννου πράξεσι καὶ Θωμᾶ. Haeres. 63, 2. Κέχρηνται δὲ (οἱ Ὠριγένιοι) καὶ ἀποκρύφοις τισί, μάλιστα ταῖς λεγομέναις πράξεσιν Ἀνδρέου καὶ τῶν ἄλλων.

[4]) Cf. Augustin. de actis cum Felice Manichaeo II, 6. *Habetis etiam hoc in scripturis apocryphis, quas canon quidem catholicus non admittit, vobis autem* (i. e. Manichaeis) *tanto graviores sunt quanto a catholico canone secluduntur. Aliquid etiam inde commemorem cuius ego auctoritate non teneor, sed tu convinceris. In actibus conscriptis a Leucio, quos tanquam actus apostolorum scribit, habes ita positum* etc. Similiter Evodius Uzalensis, Augustini aequalis, in libro de fide contra Manichaeos cap. V. dicit: *In actibus etiam conscriptis a Leucio, quos ipsi* (i. e. Manichaei) *accipiunt, sic scriptum est* etc.

[5]) Cf. Photii Biblioth. codex 114. Ἀνεγνώσθη βιβλίον αἱ λεγόμεναι τῶν

Iamvero quae magna in evangeliis apocryphis utilitas [6]) est ad cognoscendum illorum ingenium temporum, quae medium quiddam tenebant inter veteres disciplinas et revelationem Dei in Christo factam, ad antiquissimam illustrandam historiam dogmatum, ad inveniendam originem multarum traditionum vel a doctis scriptoribus excultarum vel ore populi per saecula propagatarum vel operibus artis expressarum, denique, magna quidem cautione adhibita, ad ipsam obscuriorum rerum historiam explendam: eadem, ni fallor, in actis apostolorum apocryphis inesse iudicanda est. Quam ad utilitatem accedit quod his pariter atque illis cognoscitur illustraturque ea sermonis graeci ratio quae post Christi tempora et maxime quidem inter Iudaeos graece loquentes vigebat: a qua ipsorum libros scriptorum sacrorum haud procul abesse constat.

Quae quum ita sint, viris doctis et potissimum theologis gratum me facturum sperabam si monumentis illis primorum ecclesiae Christianae saeculorum quum ex bibliothecarum umbra protrahendis tum cura critica pertractandis animum studiumque adverterem: certe enim alienissimum ab eiusmodi instituto videbatur vereri ne id censura qualicunque dogmatica vexaretur. Scripta enimvero huius generis si olim videndum erat ne pietati detrimentum adferrent, nunc non possunt non adferre fidei incrementum, quippe quae ostendant quantum distent lupinis aera, sive, ut rectius dicam, quantum quae luxurianti ingenio humano debentur differant iis quae a divino spiritu profecta sunt.

Quaeritur autem quos libros nomen actuum apostolorum apocryphorum comprehendere recte dicatur. Auctores quidem ipsi sive veri

ἀποστόλων περίοδοι, ἐν αἷς περιείχοντο πράξεις Πέτρου, Ἰωάννου, Ἀνδρέου, Θωμᾶ, Παύλου· γράφει δὲ αὐτάς, ὡς δηλοῖ τὸ αὐτὸ βιβλίον, Λεύκιος Χαρῖνος. -- καὶ ἁπλῶς αὕτη ἡ βίβλος μυρία παιδαριώδη καὶ ἀπίθανα καὶ κακόπλαστα καὶ ψευδῆ καὶ μωρὰ καὶ ἄλλοις (ἀλλήλοις?) μαχόμενα καὶ ἀσεβῆ καὶ ἄθεα περιέχει, ἣν εἰπών τις πάσης αἱρέσεως πηγὴν καὶ μητέρα οὐκ ἂν ἀποσφαλείη τοῦ εἰκότος. Item Photius cod. 179. de Agapio Manichaeo scribit: καὶ ταῖς λεγομέναις δὲ πράξεσι τῶν δώδεκα ἀποστόλων καὶ μάλιστα Ἀνδρέου πεποιθὼς δείκνυται, κἀκεῖθεν ἔχων τὸ φρόνημα ἠρμένον.

[6]) Qua de re nuper uberius exposui in libello a Societate Hagana pro vindicanda religione Christiana anno superiore praemio ornata, cui titulum feci: *De evangeliorum apocryphorum origine et usu.* Hagae Comitum 1851.

sive ficti perraro nominantur, quemadmodum in actibus Barnabae Iohannes Marcus diserte auctorem se profitetur. Sed facile apparet actuum illorum auctores et rebus gestis quas tradunt et ipsis iis quos tractant apostolis sese finxisse proximos. Sunt qui ex argumento apocrypha metiantur, ut quo quid magis haeresin sapiat, eo id magis in apocryphis ponant. Sed illorum ratio hanc difficultatem habet quod haeretici iis quos excogitabant libris modo magis modo minus speciem prae se ferebant catholicam. Rursus haereticorum libri, id quod omnino in fictos apostolorum actus quadrat, postea ab hominibus catholicae fidei adhibiti atque sic in ipsorum usum sunt conversi ut pleraque quae fidei non contraria viderentur conservarent. Quod, opinor, saepe non ita factum est ut haereticarum rationum nulla vestigia manerent. Accidit autem ut actuum libri quales ex haereticorum manibus prodierant dudum perierint, neque aetatem tulerint nisi quemadmodum ex retractationibus facti sunt catholicis, ex quibus solis ad formam pristinam concludendum est[7]). Neque illud praetermittendum est, non unos fuisse haereticos qui actibus apostolorum aeque ac evangeliis, apocalypsibus similibusque aliis scriptis fingendis operam darent, sed saepe piam quandam fraudem placuisse ac licere in ecclesia visam esse[8]). Denique haeresis quaedam historiae, quam fabulam vocare consueverunt, pariter ac dogmatis exstitit; illa vero eo magis gliscebat auctoritatemque assumebat, quo minus verendum erat ne inde catholica fides detrimentum caperet.

---

[7]) Retractatio eiusmodi quomodo instituta sit, plures actuum recensiones etiamnum superstites satis nos docent. Ita in magna varietate codicum qui *Acta Thomae* continent is qui nobis dictus est codex E, ex numero est eorum qui singulari cum studio ad catholicum usum adducti sunt. Etiam A b d i a s, i. e. is qui se Abdiam primum Babyloniorum episcopum finxit, in apostolicis historiis suis potissimum id egisse videtur ut ex antiquis haereticorum libris contexeret novos catholicae rationi minus repugnantes. Constat vero etiam, decimo fere saeculo S i m e o n e m M e t a p h r a s t e n, celebrem vitarum Sanctorum auctorem, haud pauca ex fontibus hausisse apocryphis ipsisque, quod non prorsus idem est, haereticis. Cuius rei luculentum exemplum praebent *Actus Pauli et Theclae* ab illo retractati in libello qui inscribitur Περὶ τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Θέκλης τῆς ἐν Ἰκονίῳ. Edidit hunc P e t r u s P a n t i n u s T i l e t a n u s Antverp. 1608. in *Basilii Seleuciae in Isauria episcopi de vita ac miraculis D. Theclae* etc. pag. 250 sqq.

[8]) Ea de re pluribus scripsi in libello supra laudato: *De evangeliorum apocryphorum origine et usu* pag. 15 sqq.

Horum igitur omnium nihil negligendum est ut apocryphorum actuum apostolorum notionem rationemque recte dicas. Sequitur, communi eo nomine comprehendi quae satis inter se differant: sunt enim quae ad catholicam rationem, sunt quae ad haereticam propius accedant; alia rursus fabulam, alia historiam magis redolent. Quandoquidem autem a sacro canone, cui oppositi sunt, in definiendis libris apocryphis proficiscendum est, actus apocryphi eiusmodi sunt qui tales se fingunt ut canonico honore digni videantur, sed ecclesiae iudicio canone sunt exclusi.

Iam ad ea transeamus scripta quae hoc volumine a me edita sunt. Nunc quidem minime id agebam ut quicquid actuum apostolorum apocryphorum vel ex antiquis libris manuscriptis vel ex Fabricii aliorumque lucubrationibus hauriri posset, in unum colligerem indeque corpus quoddam efficerem: quod aliquando a me institutum iri spes est: sed propositum mihi hoc erat ut critica cum cura ederem quos eius generis libellos in collectionibus meis manuscriptis luce inprimis dignos haberem, quos eosdem vel nemo ante me edidisset, vel certe nemo ita ut iam aut revera paterent in litterarum orbe, aut textu praestent diligentia critica constituto. Complectitur autem hoc volumen actus tredecim, omnes conformatos ad ipsos codices a me transscriptos, subsidiis quae aliorum, potissimum Thilonis, docta industria offerebat vel ad textum vel ad apparatum criticum diligenter adhibitis.

Ex his libellis nunc primum in publicum prodeunt Acta Philippi (loco IV. posita), Acta Philippi in Hellade (loco V.), Acta Matthaei (loco VIII.), Consummatio Thomae (loco X.), Acta Bartholomaei (loco XI.), Acta Thaddaei (loco XII.), Acta Iohannis (loco XIII.). Ista et aetate differunt et pretio; gravissima vero videntur, quum pro antiquitate ad quam referenda sunt, tum pro ea quam habent ratione gnostica, Acta Philippi et Acta Iohannis. Haec ex duobus codicibus, altero Parisiensi altero Vindobonensi edidimus; illa ex codice Veneto et codice Parisiensi. Consummatio Thomae et Acta Bartholomaei ad latinas Abdiae historias proxime accedunt: quae utrorumque textuum

similitudo tanta est ut aut graeci scriptores cum latino ex iisdem antiquissimis fontibus, aut sive hic ex illis sive illi ex hoc hausisse iudicandi sint. Thomae libellum ex codice Parisiensi hausimus, Bartholomaei ex Veneto. Acta Matthaei arcte cohaerent cum Andreae et Matthiae (Matthaei) actis, in quibus multa supersunt vestigia originis gnosticae et quidem Leucianae. Ad edendum usi sumus et Parisiensi codice et Vindobonensi. Acta Thaddaei inprimis pendent a celebri quae circumfertur Iesu epistola ad Abgarum regem: cum qua epistola iam olim Thaddaei apostoli famam coniunctam fuisse, testis est Eusebius. Edidimus ex codice Parisiensi et codice Vindobonensi. Altera denique Philippi acta, quae acta in Hellade dicuntur, quo rectius Papebrochius ab Actis Sanctorum abhorrere iudicavit, eo magis in apocryphorum actuum collectionem par erat recipi. Textus a nobis editus e Parisiensi codice fluxit.

Ex libellis iis sex qui restant tres primum edidit Car. Thilo vir S. Ven. Sunt autem Acta Thomae, quae anno 1823. edidit, Acta Petri et Pauli, quae programmatibus paschalibus annorum 1837. et 1838., Acta Andreae et Matthiae, quae programmate anni 1846. tractavit. Horum nihil a me editum est quin textum magnopere emendarem augeremque apparatum criticum: ipsi enim codices ii quibus Thilo utebatur saepe parum recte excussi erant. In edendis Thomae actis maxima cura nostra posita erat in examinandis duobus codicibus principibus iis quos iam Thilo sequendos duxerat; neque exiguum eius laboris fructum percepimus. Praeterea codicis Parisiensis nondum excussi lectiones addidimus. Acta Petri et Pauli, quae Thilo ex uno codice Parisiensi ediderat, altero passim consulto, petita sunt a nobis ex codicibus quinque, uno Veneto, Parisiensibus quatuor. Andreae vero et Matthiae acta inprimis adiuvimus diligentissimo examine membranarum Parisiensium octavi saeculi, unde egregiam messem fecimus. Praeterea praesto nobis erant notae ex duobus codicibus italicis sumtae.

Porro Acta Barnabae nunc primum integra eduntur; Papebrochius enim uno tantum eoque manco codice Vaticano usus est anno 1698. Cum hoc Vaticano coniunximus Parisiensem antiquissimum.

Acta Andreae i. e. Presbyterorum et diaconorum Achaiae de martyrio S. Andreae epistolam encyclicam anno 1749. primum graece ex codice Bodleiano edidit Car. Chr. Woog: quod eum non sic fecisse ut rationibus nostris criticis satisfaceret, in promtu erit. Ipsi secuti sumus duo codices Parisienses, alterum Regium (Nationalem), alterum Coislinianum.

Denique Acta Pauli et Theclae primum edidit Ern. Grabe in Spicilegio SS. Patrum anno 1698., unde immutata repetiit Ionesius. Sed usus est ille codice lacunoso et perquam vitioso, ita ut haec quoque acta nunc demum integra et quodammodo sana exhibeantur. Adhibuimus autem ad nostram editionem codices Parisienses tres.

Atque haec quidem breviter notata sunt quo facilius iudicari possit quae ratio sit operis nostri. Taedium quidem, quod alii eiusmodi laboribus functi et experti sunt et praedicarunt, nos non cepit: iucundum enimvero videbatur, aliquid pro viribus conferre ad severum antiquitatis Christianae studium; a quo si qui abhorrent, ne morentur aliter sentientes. Ipsa vero editione nostra, id quod in edendis antiquorum libris primum ac principale esse debet, operam dedimus ut viri docti textum ex vetustis monumentis curiose petitum haberent, neque desiderarent unde ipsis copia fieret eius textus comprobandi, emendandi, illustrandi. Ab hoc proficiscendum erit ut ipsas res variasque sive historicas sive philologicas sive alias rationes istorum actuum indages atque commenteris. Praeterea viros doctos facile intellecturos arbitror quam difficile sit textum librorum eiusmodi ad rationes criticas exigere atque a codicum varietate ad formam revocare inprimis probabilem. Qua in re neque ea facile lex invenitur ad quam conformes orthographiam ipsamque formationis doctrinam. Mihi quidem diligentius quam plerisque librorum graecorum editoribus placuit observanda videtur ipsorum codicum scriptura: quam si Graecis per multa saecula comprobatam scimus, unde nobis licet ad traditiones corrigere grammaticas, quae et ipsae saepe fluctuant? In nostra vero collectione librorum ipsa aetate diversorum nec id licere visum est ut eandem ubique normam sequeremur. Sed his de rebus accuratius alio tempore et loco explicandum erit.

Non possum autem hac occasione non uti gratum animum testificandi erga eos qui inprimis labores meos in adeundis bibliothecis exteris positos patrocinio suo dignati sunt, erga virum summum Frid. Ferdin. de Beust, cuius splendido nomini hoc ipsum opus dedicare licuit, erga virum generosissimum atque excellentissimum de Bose, nuper Parisiis nunc Monaci potentissimi regis Saxoniae legatione fungentem, denique erga virum doctissimum doctisque laboribus claritatem nominis assecutum Emm. Miller, qui nunc bibliothecae Instituti Franciae praepositus est.

Reliquum est ut paullo accuratius explicemus de singulis actibus hoc volumine a nobis editis.

## I. ACTA PETRI ET PAULI.

In famae quandam celebritatem haec acta pervenerunt controversiis iis quae de itinere Pauli apostoli Romano inter Italos motae sunt. Res potissimum duas ex veteri hoc litterarum monumento confirmare studuerunt, alteram, Paulum commoratum esse in urbe Messanae ibique primum Messanensium episcopum ordinasse Barchyrium sive, ut in codicibus est, Bacchylum: alteram, Paulum ad Melitam insulam Siciliae proximam naufragium fecisse, non ut iam Constantinus Porphyrogennetes [9]) voluerat ad Melitam Dalmatensem. Ad illam igitur commorationem Pauli Messanensem comprobandam Constantinus Lascaris anno 1490. primam actuum partem, apud nos sectiones sex complectentem, e graeco codice latine versam [10]) cum senatu Messanensi communicavit, quemadmodum refert Placidus Reyna in Notitia Historica urbis Messanae P. II. col. 91 sq. [11]) Exhibetur eo loco a Placido Reyna non modo latina Constantini La-

[9]) Cf. Const. Porphyrog. de administr. imper. p. 36.

[10]) Incipit: *Martyrium apostolorum Petri et Pauli. Dum Sanctus Paulus apostolus a Melita et Gaudisio insulis recessisset ut se ad partes Italiae conferret, Iudaei qui tunc temporis Romae erant intellexerunt Paulum Romae affuturum.* Exit: *Mox Messana digrediens Tendulae applicuit, mansitans ibi per unam noctem, sequenti die Puteolos concessit.*

[11]) Inserta est ea Notitia Graeviano operi cui titulus est: *Thesaurus antiquitatum et historiarum Siciliae*, tom. IX. Lugduni Batav. 1723.

scaris interpretatio, sed etiam graecus eiusdem partis textus ex codice monasterii SS. Salvatoris desumtus, praemissa insuper hac nota de repertis actorum Petri et Pauli codicibus: *Historia haec peregrinationum Pauli in antiquo codice graeco manu exarato, quem monasterium S. Mariae de Trapizomata in Calabria servabat exposita legitur, ex quo eam Const. Lascaris anno 1490. latine convertit. Cuius quidem libri auctoritatem etsi summo semper loco habuimus, ante aliquot tamen annos maior huic historiae fides et dignitas etiam apud exteros accessit. In duabus enim celeberrimis bibliothecis, Florentina nimirum, Serenissimi magni Hetruriae ducis, et Regii monasterii RR. PP. familiae S. Basilii Messanae eadem vetustissimis litteris in membrana perscripta reperta est. Interposita est ea in his bibliothecis inter opera Ioannis Chrysostomi; id quod nonnullos ut crederent adduxit, ab hoc eam profectam esse.*

Iamvero altero post Lascarin saeculo, i. e. medio fere saeculo decimo septimo, iisdem quae ille ex actis Petri et Pauli latine verterat usi sunt plures ad refutandam illam Constantini Porphyrogennetae opinionem de Paulo ad Melitam Dalmatensem naufrago, ab Ign. Georgio [12]) aliisque defensam. Eorum primus fuit Io. Franc. Abela (anno 1647.) in *Melita illustrata,* lib. II. notit. VII. col. 179., inserta ei quem iam laudavimus Thesauro Graeviano Siciliae, tom. XV. [13])

Praeterea, ut etiam a Cardinali Caraffa cum Alphonso Salmeron actus nostros manuscriptos communicatos esse praetereamus, et Carolus du Fresne in Glossario med. et inf. graec. sub vocibus βοῦλλα, καστέλλιν, ὀρδινεύειν aliisque et Cotelerius in notis ad Constitt. apostol. VI, 10. plura laudavere ex graecis his actibus manuscriptis. Et Cotelerius quidem usus est codice Paris. num. 897. qui nobis dicitur cod. B; neque alio usus videtur Carolus du Fresne [14]).

---

[12]) Cf. Ign. Giorgio: D. Paulus apostolus in mari quod nunc Venetus sinus dicitur naufragus. Venetiae 1730.

[13]) Cf. notitiam litterariam de tota hac controversia apud Winerum: Biblisches Realwörterbuch II, p. 80. sub voce Melite; item Thilonis notas in Actis Thomae pag. LIV sq.

[14]) Confudisse enim videtur numerum veterem eius codicis 2429. cum numero 4249. quo codicem unde hausit designat.

Nuper vero Io. Car. Thilo primus instituit editionem graecam actuum Petri et Pauli duobus programmatibus Halensibus: particula prior (paginarum 28 in 4.) prodiit ad sacra Christi paschalia celebranda a. 1837; posterior (paginarum 30. in 4.) eadem occasione festa a. 1838. Finitur prior particula ultimis epistolae Pilati ad Claudium verbis: πιστεῦσαι ταῖς τῶν Ἰουδαίων ψευδολογίαις, cf. apud nos sect. 42. Quam ad rem Thilo exscripsit codicem Parisiensem antiquissimum numero 1470. signatum (apud nos est cod. A.), adhibito ,,paucis tantum locis emendandis" altero Parisiensi, signato num. 897. (apud nos cod. B.) Huic graeco textui addidit inde a sect. nostra 22. latinum textum, a se descriptum ex duobus codicibus Guelferbytanis, altero saeculorum fere octo, altero aliquanto recentiore. Textum utrumque variis annotationibus illustravit; praeposuit etiam notitiam litterariam de horum actorum usu apud Italos, qualem ipsi supra dedimus [15]). Quibus in Thilonis libellis [16]) eminet commentarius, in quem ille, qua magna est eruditione et industria, multa bonae frugis congessit. Ipse vero textus codicis eius, quem fere solum neque indiligenter adhibuit, non ea est praestantia ut nihil attineat accurate videre reliquos. Praeterea passim ille codicis sui scripturam non recte assecutus est, ut sect. 27. νεφέλης ibi scriptum est, non νεφέλη; sect. 25. δυσπλοιάσας, non δυσπλοΐσας; sect. 43. κἂν δοκῇ, non καὶ δοκῇ (Th. correxit δοκεῖ); sect. 47. ἐσώρευσεν, non ἐσώρευεν; sect. 50. αὐξάνει, non αὐξάνεις; sect. 60. ἐκ παιδόθεν, non ἐκ παιδίου; sect. 68. οὐδέν σε ἔτι, non οὐδενὸς ἔτι. Neque sect. 7. ἐν Μεσσήνῃ et ἀπὸ Μεσσήνης in codice est, sed ἐν Μεσίνῃ et ἀπὸ Μεσίνης. De quibus singulis Thiloneis lectionibus auctoritate destitutis lectorem non ubique monendum duximus, sed nusquam non codicum scripturam accurate notavimus.

Nostrae autem editionis instrumenta fuerunt haec.

A i. e. codex Parisinae bibliothecae Reg. nunc National., signatus num. 1470. Is codex est ex antiquissimis eorum omnium qui

[15]) Iam antea in Notitia novae codicis apocryphi Fabriciani editionis, praemissa Actis S. Thomae apostoli, Lipsiae 1823., docte commentatus est pag. LIII — LIX. de his Petri et Pauli actibus.

[16]) Horum programmatum dudum nullum amplius exemplar prostat.

litteris minutis exarati sunt: scriptus est enim anno Christi 890. sive, ut in ipso codice subscriptum legitur, mense Aprili, indictione octava, anno 6398. Actus Petri et Pauli ibi leguntur fol. 98 verso et sqq.[17])

B i. e. codex eiusdem bibliothecae num. 897., in cuius parte membranacea, exarata fere saeculo duodecimo, loco IX. fol. 131. verso sqq. iidem actus habentur.

C i. e. codex Parisiensis Coislinianus num. 121. exaratus anno p. Chr. 1343. Loco 41. sive folio 114. incipiunt actus Petri et Pauli. Exeunt folio 117. verbis: ἀλλὰ πάντα ψευ[δῆ λέγεις] sect. 61. Videntur eo loco aliquot codicis folia periisse; folio enim 118. — quod Montefalconius non animadvertit — longe alia sequuntur, quorum priora desiderantur. Legitur enim in hunc modum -βῶν Πορεύθητι, καὶ ἐὰν κωλύσει (codex κολύσι) σε ἡ φλογίνη ῥομφαία τοῦ μὴ εἰσελθεῖν, ἐπίδειξον τοῦτο τὸ βασιλειкὸν σημεῖον, καὶ εὐθέως ἀνοίξει (codex -ξη) σοι τὰς θύρας. καὶ ἦλθον, καὶ εὐθέως ἰδοῦσά με ἡ φλογίνη ῥομφαία ἡ φυλάττουσα τὸν παράδεισον ἀπέκλεισεν τὰς θύρας etc. De his alibi videbimus: pertinent ad eam de latrone apud inferos historiam quae in altera parte evangelii Nicodemi legitur, cap. XXVI.

D i. e. codex Paris. biblioth. Reg. nunc National. num. 635. Is codex bombycinus est, saeculi fere XIV. Ex eius textu actuum, quos loco XI. habet, longe plurima, etsi non omnia, cum reliquis contulimus.

E i. e. codex Venetus bibliothecae Marcianae, ubi notatur numero XXXVII. classis VII. Codex est bonae notae, sed quae de aetate eius accuratius notaveram, mihi non amplius ad manus sunt. Incipit una cum latinis codicibus inde a sectione 22. verbis his: Ἐλθόντος εἰς τὴν Ῥώμην τοῦ ἁγίου Παύλου ἀπὸ τῶν Σπανιῶν (haec in nullo alio teste nec graeco nec latino addita vidi) συνῆλθον πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ Ἰουδαῖοι. Magna est huius textus et reliquorum differentia; est autem eiusmodi

[17]) Disseruit de hoc codice, addito scripturae specimine, Montfaucon in Palaeographia graeca pag. 269 sqq.

ut Venetus codex plerumque assentientes habeat latinos codices. Sectiones 62—66. in reliquis plane desiderantur. Rursus in Veneto et latinis desunt quae in reliquis de Perpetuae (quae Pseudo-Lino Plautilla dicitur) et Potentianae martyrio inde a sectione 80., itemque de martyrio trium Neronis militum ad Christum conversorum inde a sectione 84. adduntur. Quod plerumque praetulimus Venetum textum, erunt qui reprehendant; sed videant ne temere convenientiam graeci et latini textus in graecorum codicum vitium vertant. Ceterum fit etiam ut codex Venetus omnium solus aut uno tantum ex graecis reliquis comitante antiquissimam scripturam tueri videatur[18]).

F i. e. prima actuum pars (sectiones 6) ex codice Messanensi exscripta a Placido Reyna. Vide supra pag. XIV.

G i. e. codex Vindobonensis, ex quo praeter inscriptionem nihil

---

[18]) Hanc in rem memorabilis est locus sect. 82. de verbis inter Petrum et Christum dictis. Codex E sic habet: εἶπον Κύριε, ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶπέν μοι ὅτι ἐν Ῥώμῃ ἀπέρχομαι σταυρωθῆναι. Reliqui vero graeci una cum latinis responsum Christi ita exhibent: Ἀκολούθει μοι (sed haec omittit etiam codex B, quod grave est, licet post habeat καὶ ἐν τῷ ἀκολουθεῖν με αὐτῷ, quibus verbis ad illud praegressum Ἀκολούθει μοι respicitur), ὅτι ἐν Ῥώμῃ ἀπέρχομαι πάλιν σταυρωθῆναι. In textu edito vide quae sequuntur cum istis praecedentibus plane cohaerentia ac prorsus diversa in E a reliquorum scriptura. Nescio autem an πάλιν illud correctorem sapiat, quamquam antiquissimo Ambrosii aliorumque testimonio confirmatur. Apud Ambrosium enim *contra Auxentium de basilicis tradendis* (tom. II. pag. 867. ed. Bened.) de Petro legitur: *Nocte muros egredi coepit, et videns sibi in porta Christum occurrere urbemque ingredi ait Domine, quod vadis? Respondit Christus Venio* (alii addunt *Romam*) *iterum crucifigi.* In his probe observa, verba *Venio* (*Romam*) etc. propius accedere, uno excepto illo πάλιν, ad Venetam quam ad alteram scripturam. Idem vero locus celeberrimus est, quum quod ipsum Origenem testem habere videtur, tum pro fama quam id Christi dictum potissimum in urbe Romae ad hunc usque diem conservavit. Origenes enim in Iohannem tom. XX. cap. 12. in ed. Car. Delarue (apud Huetium tom. XXI. pag. 298.) haec habet: Εἴ τῳ δὲ φίλον παραδέξασθαι τὸ ἐν ταῖς Παύλου (Πέτρου? Πέτρου καὶ Παύλου?) Πράξεσιν ἀναγεγραμμένον ὡς ὑπὸ τοῦ σωτῆρος εἰρημένον Ἄνωθεν μέλλω σταυροῦσθαι (*Denuo debeo crucifigi* ex veteri interpr.) etc. At in his nec ipsa verba prorsus conveniunt, nec satis liquet an eadem acta Pauli sint ac Petri et Pauli acta, praesertim quum ex veterrima stichometria codicis Claromontani (epistolarum Pauli) innotuerint alii actus Pauli, quorum non minus quam 4560 versus numerantur. Ad eosdem, non ad actus Pauli et Theclae, spectare videntur Eusebii verba histor. eccles. III, 3. οὐδὲ μὴν τὰς λεγομένας αὐτοῦ (i. e. Παύλου) πράξεις ἐν ἀναμφιλέκτοις παρείληφα. Romae vero etiamnum exstat, ut ipse vidi, sacellum ad viam Appiam exstructum, cui inscriptum est *Domine quo vadis.*

laudavimus. Illustratur in Lambecii commentariis de biblioth. Caesarea lib. VIII. (cod. XXXVI. loco 12.) pag. 802. ed. Kollar. Incipit sic: Ἐγένετο μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν ἅγιον Παῦλον ἀπὸ Γαυδομελίτης[19]) τῆς νήσου καὶ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ Ἰταλίας, καὶ διδάσκοντος τὸν λόγον τοῦ κυρίου. Eodem loco addita est uberior nota Kollarii, quam satis in errore versari recte arguit Thilo Act. Thomae pag. LVIII. Homiliae enim forma, in quam ibi actus Petri et Pauli redacti sunt, omnino nihil facit ad definiendam libri graeci nostri originem[20]).

Denique ad commentarium criticum duce Thilone adhibuimus duos codices latinos Guelferbytanos (*Guelff.*), de quibus ille in Partic. priore pag. 28. uberius explicat. Alter eorum (apud nos *Guelf.*[a]) olim fuit monasterii SS. Petri et Pauli app. Weissenburgensis; alter (nobis *Guelf.*[b]) coenobii Bergensis prope Magdeburgum. Uterque membranaceus est. Ille ante septem vel octo saecula exaratus videtur et certe superat hunc non tantum antiquitate sed etiam scriptura accurata et expressa. Utroque continentur narrationes de virtutibus et passionibus apostolorum quales Historia apostolica Abdiae adscripta lectori offert. Ipsa vero utriusque apostoli passio cum libro convenit qui Marcello Petri discipulo tribui solet: *De mirificis rebus et actibus beatorum Petri et Pauli, et de magicis artibus Simonis magi,* quemadmodum inscribitur exemplar a Florentinio ad Martyrologium Hieronymi pag. 103 sqq. exhibitum atque etiam a Fabricio repetitum in Cod. apocr. III. pag. 632 sqq. Idem invenitur in codd. mss. multis et passim Lucae Actis apostolicis supplementi loco additur: cuius rei exempla duo laudat Thilo ex codicibus versionis italicae quos possidet bibliotheca Florentina Riccardiana[21]).

Pseudo-Marcelli libro multo recentior videtur esse commentarius de ultimis Petri et Pauli rebus quem Linum Romanorum ponti-

19) Ad hanc scripturam Lambecius notat legendum esse ἀπὸ Γαύδου καὶ Μελίτης. Similiter vertit Lascaris, ut supra vidimus.

20) Memini similiter in homileticum usum conversum invenire me protevangelium Iacobi in Ambrosiano codice, ubi illud sic incipit: Ἐπειδὴ ἐξ ἀρχῆς ὁ θεὸς πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἔδωκεν αὐτῷ ἐντολήν etc. De quo alibi videbimus.

21) Neque codices graeci praeter nostros in bibliothecis Europae rari esse videntur. Ita citat Harles in Bibl. Gr. Fabricii tom. X. pag. 310. codicem Taurinensem CXXXV., Thilo codicem Barocc. 147.

ficem scripsisse et ad ecclesias orientales misisse ferunt. Legitur is in bibliothecis Patrum, veluti in Coloniensi a. 1618. tom. I. pag. 70. Divisus est in libros duo, quorum alter Petri, alter Pauli passionem complectitur. Liber I. incipit: *Post multimoda et multifaria viae vitaeque salutaris documenta et eximia atque celeberrima miracula ostensa et diversa cum Simone mago aliisque quam plurimis antichristi praeconibus pro nomine veri Christi certamina* etc. Libri vero secundi initium hoc est: *Cum venisset Romam Lucas a Galatia et Titus a Dalmatia, expectaverunt Paulum in urbe. Quos cum adveniens Paulus vidisset, laetatus est valde et conduxit sibi extra urbem horreum publicum* etc.

Rursus ab his libellis satis diversa sunt quae in Historiis apostolicis Pseudo-Abdiae de Petro et Paulo traduntur, utiliter saepe conferenda cum graecis actibus nostris, potissimum lib. I. de Petro inde a cap. VI. (apud Fabricium pag. 411.) Haec eadem, quamquam scriptura passim differt, recepta leguntur in Acta Sanctorum m. Iunii tom. V. pag. 424. Incipiunt sic: *His ita gestis surrexit quidam Simon, Samarius genere, qui dudum visis miraculis Petri pecunia comparare voluit donum spiritale, qui se magnum* (vitiose alibi sed non apud Fabricium editum est *magum*) *et perpetualiter* (Fabric. *perpetuos aliter??*) *stantem esse dicebat, promittens eos qui in se crederent prorsus solvi* (apud Fabric. aliosque *dissolvi*) *non posse.* Praecedit istum latinum libellum ibidem p. 411 — 424. commentarius graecus de iisdem apostolis Petro et Paulo, qui incipit: Καὶ τῶν τεχνῶν οὐ μόνον τοὺς ἐξ ἀρχῆς πατέρας ἀποδεχόμεθα καὶ τοὺς τούτων μόνους ἀσμενίζομεν πόνους, ἀλλ' εἴ τι καὶ ἄλλο τοῖς μετέπειτα προσεξηύρηται, περιθάλπομεν τοῦτο καὶ ἀσπαζόμεθα. Sumtus est ex ms. Medicaeo bibl. Regiae; sed in aliis quoque libris mss. inventus est, ut in Laurentiano et Vindobonensi (ubi tantum fragmentum superest).

Denique mentio mihi faciunda est actuum Petri et Pauli quos in antiquissimo codice (exarato litteris uncialibus saeculi fere noni ineuntis) monasterii graeci in Patmo insula vidi[22]). Habetur ibi μαρτύριον τοῦ ἁγίου Πέτρου ἀποστόλου ἐν Ῥώμῃ, quod sic inci-

[22]) Cf. Rechenschaft über meine handschriftlichen Studien auf meiner wis-

pit[23]): Πέτρος ὁ ἀπόστολος ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀγαλλιώμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπὶ τῷ ὄχλῳ τῷ καθημερινῷ τῷ προσαγομένῳ τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ τῇ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριτι. συνήγοντο δὲ καὶ αἱ παλλακίδες τοῦ ἐπάρχου Ἀγρίππα πρὸς τὸν Πέτρον τέσσαρες οὖσαι, Ἀγριππίνα καὶ Νικαρία καὶ Εὐφημία καὶ Δωρίς, ἀκούουσαι τὸν τῆς ἁγνίας λόγον. Exit his: λέγοντα Νέρον, οὐ δύνασαι νῦν τοὺς Χριστοῦ δούλους διώκειν ἢ ἀπολύειν· ἀπέχου οὖν τὰς χεῖρας. καὶ οὗτος ὁ Νέρων περίφοβος γεγονὼς ἐξέστη τῶν μαθητῶν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, καθ' ὃν καὶ ὁ μακάριος Πέτρος τοῦ βίου ἀπηλλάγη. Sequitur μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ἐν Ῥώμῃ. Ἦσαν δὲ περιμένοντες τὸν Παῦλον ἐν τῇ Ῥώμῃ etc. Finis est: μέσος προσευχόμενος. οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν ἐν κυρίῳ σφραγῖδα.

## II. ACTA PAULI ET THECLAE.

Haec Acta Pauli et Theclae ad summam antiquitatem referenda sunt. Non enim modo a Gelasio in famosum de apocryphis scriptis decretum recepta sunt, sed a Tertulliano inde patres multi et graeci et latini eorum testimonium dant. Tertullianus vero non tantum antiquitatem libri et famam testatur, sed etiam originem. Scribit enim libro de baptismo cap. 17. in hunc modum: *Quodsi qui Pauli perperam scripta legunt, exemplum Theclae ad licentiam mulierum docendi tingendique defendunt, sciant in Asia presbyterum qui eam scripturam construxit, quasi titulo Pauli de suo cumulans, convictum atque confessum id se amore Pauli fecisse, loco decessisse.* Quo Tertulliani testimonio Hieronymus de scriptoribus ecclesiasticis cap. 7., ubi agit de Luca, ita usus est: *Igitur* περιόδους *Pauli et Theclae et totam baptizati leonis fabulam inter apocryphas scripturas computamus. Quale enim est ut individuus comes apostoli inter ceteras eius res hoc solum ignoraverit? Sed et Tertullianus vicinus eorum temporum refert, pres-*

senschaftlichen Reise 1840 bis 1844. Von C. Tischendorf. in: Wiener Jahrbücher, Anzeigeblatt für Wissenschaft und Kunst Nro. CX. pag. 15 sq.

[23]) Vitiosissimam codicis scripturam in his paullulum emaculavimus.

*byterum quendam in Asia* σπουδαστήν *apostoli Pauli, convictum apud Iohannem* (alii *a Iohanne*) *quod auctor esset libri, et confessum se hoc Pauli amore fecisse, loco excidisse.* Ex his sequitur, iam ante Tertullianum, *vicinum eorum temporum* (natum anno 190.), i. e. circa initia fere saeculi secundi, praesertim si Hieronymus presbyterum *apud Iohannem convictum* recte dixit, acta Pauli et Theclae a presbytero Asiatico scripta esse, ficto auctore ipso Paulo apostolo. Sed quaeritur — qua de re in diversas partes disputatum est — an ipsum illud presbyteri Asiatici opus contineatur actis iis quae etiamnum supersunt. Id quum Ern. Grabe (in Spicileg. SS. Patrum tom. I. p. 87 sqq.) affirmasset, auctor commentarii de S. Thecla in Actis Sanctorum (mens. Septembr. tom. VI. pag. 546 sqq.) negavit. Negandi vero ille quum esset studiosissimus, tamen non potuit non concedere, nostrum opus fluxisse totum ex eo presbyteri opere de quo Tertullianus retulit. Haec enim eius verba sunt: *Falsa igitur fuerunt et commentitia quae scripserat presbyter ille Asiaticus; noster vero anonymus multa videtur ex illo hausisse, et nominatim illa quae de itineribus S. Theclae asseruit et de ingenti ipsius desiderio Paulum semper videndi et audiendi. Quin et verisimile est, o m n i a f e r e e x p r i m o i l l o f a b u l a t o r e h a u s t a, tantumque praetermissa ea quae a Tertulliano Hieronymo et fortasse aliis nominatim erant reprehensa, qualis est fabula de baptizato leone, et munus publice docendi ac baptizandi a primo fabulatore S. Theclae assertum, teste Tertulliano. Mutavit insuper titulum et suppositum auctoris nomen.* Haec eiusmodi sunt ut invitus ille contrariae sententiae defensor exstiterit. Quod est enim illud apud Tertullianum *de docendi tingendique licentia*, id nec in nostro opere deest. Cf. sect. 38. κατηχήσασα αὐτὴν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, sect. 40. Ὕπαγε καὶ δίδασκε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, sect. 43. καὶ πολλοὺς ἐφώτισεν, sect. 34. ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτίζομαι, sect. 40. κἀμοὶ συνήργησεν εἰς τὸ λούσασθαι. Hieronymus vero quod scribit de fabula leonis baptizati, id satis recte Grabium commentatum esse arbitror l. l. pag. 92 sq. Ipsa enim acta Hieronymum haud legisse putat, illam vero fabulam, praeter Hieronymum a nemine eorum omnium qui tot mirabilia Theclae citant commemoratam, ex iis ortam esse quae sect. 33 sq. de leaena Theclam

antequam „baptizaretur" mirabiliter contra bestias defendente narrata sunt: nisi forte ea fabula appendix quaedam actorum supposititia existimanda est; quae opinio eo commendatur modo quo Hieronymus iuxta ponit περιόδους et fabulam. Quod utut est, certe ex Hieronymi verbis efficere non licet, diversum esse nostrum opus ab opere eo de quo ille loquitur, praesertim quum aequales Hieronymi ex nostro hausisse opere vel maxime probabile sit. Praeterea, ut id addam, nihili est quod periit in titulo Pauli nomen, quod per meram fraudem praepositum ipse auctor dum vivebat confessus est.

Ad tuendam vero actorum nostrorum antiquitatem magnopere valent, ut iam indicatum est, tot antiquorum testimonia, quae ita comparata sunt ut non tantum ex traditione simili sed ex ipso libro qui ad nos pervenit hausta videantur. Quod neque is negat quem in Actis Sanctorum ea de re scripsisse dixi. Probavit is inprimis hoc, Basilio Seleuciae in Isauria episcopo, qui libellum de rebus Theclae composuisse creditur, *ea acta praeluxisse*, etsi addit ne nimium dicat *aut certe alia valde similia. Nam totum*, ait, *historiae aut fabulae potius ordinem secutus est Basilius, rescissis aut immutatis subinde paucissimis.* Praeter illum vero Basilium Seleucensem qui esse videtur, aliquid de Thecla martyre referunt quod actis Pauli et Theclae expositum legimus, de latinis Cyprianus Antiochenus[24]), Ambrosius[25]), Faustus manichaeus apud Augustinum[26]), Zeno Veronensis[27]) aliique, de graecis Metho-

---

[24]) Cf. Cypriani Antiochen. oratio pro martyribus (sub finem) *Assiste nobis sicut apostolis in vinculis, Theclae in ignibus, Paulo in persecutionibus, Petro in fluctibus.* Idem in oratione quam sub die passionis suae dixit: *Libera me de medio seculi huius, sicut liberasti Theclam de medio amphitheatro.*

[25]) Cf. Ambros. de virginibus lib. II. (ed. Basil. 1538. I. p. 100.) *Thecla doceat immolari quae copulam fugiens nuptialem et sponsi furore damnata naturam etiam bestiarum virginitatis veneratione mutavit. Namque parata ad feras, cum adspectus quoque declinaret virorum ac vitalia ipsa saevo offerret leoni, fecit ut qui impudicos detulerant oculos, pudicos referrent. Cernere erat lingentem pedes bestiam cubitare humi, muto testificantem sono quod sacrum virginis corpus violare non posset. Ergo adorabat praedam suam bestia, et propriae oblita naturae naturam induerat quam homines amiserant.*

[26]) Cf. Augustin. (tom. VIII. pag. 446.) contra Faust. XXX, 4. ubi Fausti verba de Paulo haec leguntur: *Cum Theclam oppigneratam iam thalamo in amorem sermone suo perpetuae virginitatis incendit.*

[27]) Cf. Zenonis lib. I. tract. 8. (qui dudum inter genuinos numeratur) de

dius[28]), Gregorius Nyssenus[29]), Gregorius Nazianzenus[30]), Epiphanius[31]), Chrysostomus[32]) aliique[33]).

Quae quum ita sint, non possum quin Ernesto Grabio assentiar existimanti acta ea quae etiamnum habemus ad presbyterum illum Asiaticum aetatem Tertulliani antecedentem referenda esse. Quibus quid veri subsit in magna fabulositate, hic non attinet quaerere: etsi haud probo Thomae Ittigii de hac re disputationem negantis exstitisse Theclam[34]).

---

timore. (Galland. V, 122.) *Adversus Theclam accusator acerrimus linguae exserit gladium; cum suis sibi ministris publicae leges insaniunt; stimulis acuitur feritas in ferocitatem, et tamen hominibus mitior invenitur. Ne quid scenae tam dirae inhumanitatis deesse videatur, immittuntur etiam marina monstra. Laciniis omnibus spoliatur puella, vestitur incendio. Inter tot instrumenta mortis, spectatore metuente, secura calcat genera universa terrorum* etc.

[28]) Cf. Method. conviv. virgin. in psalmo, quem ipsa Thecla dicit (Galland. III. p. 742.): Βροτῶν πολυστέναχτον ὄλβον ἐκφυγοῦσα καὶ βίου τρυφῆς ἀδονάς, ἔρωτα, σαῖς (ad coelestem sponsum loquitur) ὑπ' ἀγκάλαις ζωηφόροις ποθῶ σκέπτεσθαι -- Γάμων λιποῦσα τὰ θνητὰ λέκτρα καὶ δόμον, ἄναξ, διὰ σὲ πολύχρυσον -- Δόλους δράκοντος ἐκφυγοῦσα μυρίους, μάκαρ, θεκτηρίους, ἔτι δὲ καὶ πυρὸς φλόγα καὶ θηρίων ἀνημέρων ὁρμὰς βροτοφθόρους, σὲ προσμένουσα ἀπ' οὐρανῶν.

[29]) Cf. Greg. Nyss. homil. 14. in cantic. canticor. tom. I. p. 676. (ed. Paris. 1615.) Τοιαύτην ὅ ποτε Παῦλος σμύρναν προχέει τοῦ στόματος, μεμιγμένην τῷ καθαρῷ κρίνῳ τῆς σωφροσύνης ἐν ἀκοαῖς τῆς ἁγίας παρθένου. Θέκλα δὲ ἦν ἡ παρθένος, ἣ καλῶς τῇ ψυχῇ τὰς ἀπορρεούσας σταγόνας ἐν ἑαυτῇ δεξαμένη θανάτῳ διαλαμβάνει τὸν ἔξωθεν ἄνθρωπον, πᾶσαν σαρκώδη διάνοιάν τε καὶ ἐπιθυμίαν ἑαυτῆς ἀποσβέσασα.

[30]) Cf. Greg. Nazianz. praecept. ad virgines p. 59. (ed. Colon. 1690.) v. 190 sqq. Τίς Θέκλαν ἐσάωσεν ὑπ' ἐκ πυρός, ἢ τίς ἔδησε Θηρῶν ὠμοβόρων κρατερὸν μένος; ἦ μέγα θαῦμα. Παρθενίη καὶ θῆρας ἐκοίμισεν οὐδ' ἐτάλασσαν Παρθενικῆς δέμας ἁγνὸν ἑαῖς γενύεσσι μιγῆναι.

[31]) Cf. Epiphan. haeres. LXXVIII. (LVIII.) 16. καὶ Θέκλα μὲν συναντᾷ Παύλῳ τῷ ἁγίῳ καὶ διαλύεται γάμου, ὁρμαστὸν ἔχουσα εὐειδέστατον, πρωτεύοντα δὲ πόλεως, πλούσιον ἄγαν, εὐγενέστατον δὲ ἐν τῷ βίῳ καὶ διαφανέστατον· καὶ περιφρονεῖ τῶν ἐπιγείων ἡ ἁγία, ἵνα τῶν ἐπουρανίων ἐγκρατὴς γένηται.

[32]) Cf. Chrysost. in acta app. homil. 25. ad finem: Ἄκουσον περὶ τῆς μακαρίας Θέκλης. ἐκείνη ἵνα Παῦλον ἴδῃ, καὶ τὰ χρυσία ἔδωκεν ἑαυτῆς· σὺ δὲ ἵνα τὸν Χριστὸν ἴδῃς, οὐδὲ ὀβολὸν δίδως etc.

[33]) Cf. quos citat Baronius tomo I. Annalium, ad annum Christi XLVII. et in annotatis ad Martyrolog. Rom. d. XXIII. m. Septembr., item Petr. Pantinus in Basilii Seleuc. de vita ac miraculis D. Theclae lib. II. Antverp. 1608. pag. 223 sq., item Ern. Grabe in Spicileg. l. l., item Act. SS. l. l.

[34]) Cf. Thom. Ittig: de bibliothecis et catenis patrum pag. 700 sqq. Pag. 702 est: *Mihi vero, ut animi mei sententiam dicam, tota Theclae historia mera fabula videtur.*

Textu vero non incorrupto acta Pauli et Theclae ad nos pervenisse, per se clarum est. Videntur posteriorum hominum ingenia eo maiore licentia recensendi textum usa esse, quo maiorem celebritatem historia Theclae per antiquam ecclesiam et graecam et latinam quarto iam saeculo assecuta est.

Sed iam dicendum est quid in edendis actis Pauli et Theclae praestitum sit. Postquam anno 1608. Antverpiae Petr. Pantinus decanus Bruxellensis ediderat *Basilii Seleuciae in Isauria episcopi de vita ac miraculis D. Theclae virginis martyris Iconiensis* libros duo, adiuncto *Simeonis Metaphrastae Logothetae de eadem martyre tractatu singulari*, ipsa antiqua acta Pauli et Theclae quae dicuntur graece et latine prodierunt studio Ernesti Grabii in Spicilegio SS. PP. Oxoniae 1698. tom. I. pag. 95—128. Usus est Grabius ad editionem suam codice Barocc. 180. bibl. Bodleianae. Praeterea *Ego vero*, inquit, *hic illic ex antiqua latina versione, quae in celebratissima hac bibliotheca codice* 39. *Digbaei exstat, nec non ex graeco Basilii Seleuciensis commentario emendavi ac supplevi, propriamque latinam interpretationem cum notis addidi, subiuncta ad calcem versione antiqua.* Ex his editoris verbis satis apparet quam imperfecta fuerit editio Grabii, quae nihilominus fideliter, Thilone teste, repetita est ab Ierem. Ionesio in altero tomo libri: A new and full method of settling the canonical authority of the New Testament, etc. London 1726. (post iteratum est opus.) Vidit Thilo Oxonii codicem Grabii, eumque „negligentissime exaratum", et actorum textum „perquam depravatum" dicit. Inventa ibi est etiam in ipsis actis magna lacuna sect. 27. post κατέκρινεν usque sect. 32. Τῶν δὲ λεγουσῶν. Hanc lacunam anno 1715. supplevit Thom. Hearne in appendice ad *Ioannis Lelandi antiquarii collectanea*, parte secunda (Vol. 6.) pag. 67—69. Codex unde is hausit Oxoniensis est Huntingdoni, nulla re nisi scripturae vitiositate insignis.

Hinc nobis demum contigit integrum atque emendatum ex ipsis antiquis codicibus edere graecum textum actorum Pauli et Theclae. Adhibuimus autem codices Parisienses tres, qui parem fere antiquitatis laudem habent.

A i. e. cod. Paris. bibl. Reg. nunc Nation. num. 520. saeculi undecimi, qui loco VI. fol. 39 sqq. haec acta continet.

B i. e. cod. Paris. eiusdem bibliothecae num. 1454. saeculi decimi, fol. 72 sqq. loco XI.

C i. e. cod. Paris. eiusdem bibliothecae num. 1468. saeculi undecimi, fol. 38 sqq. loco VII.

Contulimus vero etiam ubique Grabii textum Baroccianum, notatum G siglo, et codicem Oxoniensem latinum ab eo editum, Digbaei num. 39. notatum a nobis siglo D [35]), itemque fragmentum Th. Hearnii, apud nos H siglo significatum. Nonnihil etiam ex Simeone Metaphraste, ut Pantinus edidit, laudavimus.

Versio latina aeque ac graecus actorum textus haud raro in libris antiquis mss. reperiri videtur. Illam I. S. (i. e. Io. Stilting, auctor illius de Thecla commentarii historici critici) in Actis SS. l. l. pag. 546. se quoque in quatuor codicibus Musei ipsorum habere indicavit.

## III. ACTA BARNABAE AUCTORE MARCO

sive (ut accuratius reddamus id quod in graeco est)

Periodi et martyrium sancti Barnabae apostoli.

Ad haec acta edenda usi sumus maxime et quidem primi codice Parisiensi signato in bibl. Reg. nunc Nation. numero 1470. De insigni eius vetustate supra diximus ad Acta Petri et Pauli, ubi nobis est codex A; vide pag. XVI sq.: scriptus est enim anno Christi 890. Adhibuimus vero etiam alterum codicem eumque Vaticanum num. 1667., quemadmodum Dan. Papebrochius exscripsit in Actis Sanctorum, mensis Iunii tomo secundo, Antverp. 1698., pag. 431—436., ubi est: [*S. Barnabae apostoli*] *Acta et passio in Cypro, sub nomine Ioannis Marci, Barnabae consobrini, edita, ex Ms. Vaticano et Guilielmi Card. Sirleti interpretatione.* Cuius Vaticani codicis scriptura raro sed tamen aliquoties praestare visa est scripturae Parisiensi, ut ex apparatu nostro videre licet. Inprimis vero male habebat Pape-

---

[35]) Ubi est (D), non D, in commentario nostro, significatur proxime accedere D ad lectionem eam cui apponitur.

brochii editio Vaticana propterea quod fere omnia praetermiserat quae apud nos sectionibus 6. et 7. leguntur. Quo loco una intelligitur, Sirleti versionem latinam Vaticano codice 6187. servatam pependisse maxime ab eodem Papebrochii codice graeco.

Ex notis Papebrochii, unde iam nonnihil sub textu adscripsimus, etiam haec apponere placet.

Ad verba sectionis 5. μαθὼν ὅτι ἐν Ἀντιοχείᾳ εἰσίν: Vide Actor. XV, 35. cui loco nihil hic contrarium dicitur, etsi aliter res narretur. Nescio igitur quaenam et ubi invenienda sint Baronio contempta *quaedam Barnabae Acta, quae nomine Ioannis ab aliquo nebulone scripta circumferuntur et ab imperitis magno applausu excipiuntur, multis et apertissimis coagmentata mendaciis, ut sunt ea potissimum quae Actorum Apostolorum historiae a Luca conscriptae repugnant . . . . Sed in his non immoramur: reiectum enim prorsus esse librum illum Abdiae nomine praenotatum, in quo haec Ioannis Marci nomine de rebus gestis Barnabae scriptis mandata sunt, dictum est.* Ita ille ad annum 31. [36]) num. 51. Habeo Historiam Apostolicam sub nomine Abdiae Babylonii ex interpretatione Iulii Africani editam Parisiis - - -; habeo eamdem cum praefatione Melitonis episcopi - - -: sed nulla ibi acta S. Barnabae: ut alia esse oporteat quae dictae Historiae subiuncta vidit Baronius [37]).

Ad εἰς Λαοδίκειαν sect. 11: Distat Antiochia Laodicaea Syriae, amplo gaudens portu, paucis leucis versus meridiem; unde triginta circiter leucarum est navigatio in Cyprum.

Ad ὁ ἄνεμος ἐναντίος sect. 11: Puta septemtrionalis, quo repellente praetervecti Cyprum eoque tandem in meridionalem converso appulerint in confiniis Pamphyliae, ubi Coracesium, hic dictum Corasium.

Ad ἐν πόλει Ἀνεμουρίῳ sect. 12: Anemurium oppidum et promontorium Ciliciae, unde proximus in Cyprum traiectus, Coracesio circiter viginti leucis in ortum distans, ut littore interposito

[36]) Lege 51. pro 31.

[37]) Erravit Baronius quod haec Acta Barnabae, de quibus ipsis vel aliis similibus omnino dicere videtur, in Abdiae libro haberi existimavit. Nec vero magis Abdiae Historiae apostolicae in decreto Gelasiano notissimo illo damnatae sunt.

obiectas oporteat concipere hic nominatas insulas, Pitiusam et Aconesias, quarum alibi nulla mentio nec locus in tabulis circa istas partes valde imperfectis: neque enim huc faciunt Pitiusae Balearibus proximae et toto mediterraneo remotae a Cilicia [38]).

Ad Κρομμυακίτῃ sect. 14: Ciceroni lib. 12. Epist. Cromnyon, alias Ceparum, promontorium Cypri ex adverso Anemurii [39]).

Ad ἐν Λαπίθῳ sect. 16: Lapithus, aliis etiam Lapathus et Lapethus Λάπηθος urbs, ad sinum eumdem ad quem et Soli, aeque ac hi regionis sibi adiectae caput, Lapathia inde dictae [40]).

Ad Ταμασέων sect. 17: Tamassus urbs olim mediterranea Cypri, nunc vicus exiguus prope Nicosiam, inquit Boúdran in lexico geographico. Tamesia Polybio.

Ad Κιτιαίων ibidem: Cithium urbs et promontorium in meridionali latere insulae: ubi etiam hodie vicus dictus Chiti et Capo-chiti.

Similes notae spectant Olympum, Paphum, Curium (Plinio Curias), Amathuntem, Salamina, item insulas ante Salamina. Porro ad εὐσεβοῦς δὲ Ἰεβουσαίου sect. 23. haec notantur:

Graecum Εὐσεβής, Pius, in Eusebii nomen convertit Mombritiana et Ultraiectina Legenda, quibus consonat Petrus de Natalibus; addunt autem quod Barnabae necem praecipitaverint Iudaei, verentes ne hunc ille eriperet de manibus eorum. Suspicor revera genuinam esse horum lectionem, scriptumque fuisse Εὐσεβίου δέ τινος Ἰεβουσσαίου, Eusebio autem quodam Iebussaeo, eo quod infra dicatur ibi olim habitasse gens Iebusaeorum, expulsa scilicet ex Palaestina a Davide.

Ad ἕως τῆς κώμης Λέδρων sect. 25. haec adduntur: Sirletus pro ἕως, usque, videtur legisse ἔξω, extra. Λεδρῶν autem seu

---

[38]) Sed cf. Stephani Thesaur. gr. ling. VI. sub voce Πιτυόεις, εσσα, εν, pag. 1131.; item sub voce Πιτύα, pag. 1129.

[39]) Ciceron. epist. ad div. XII, 13. est subsriptum: Data Cypro, a Crommyu-acride. De quo Cypri promontorio contra Anemurium Ciliciae promontorium sito, quod Graecis dici solet Κρομμύου ἄκρα, cf. Strabo XIV. p. 669. 682. 683.

[40]) Cf. Stephan. Thesaur. gr. ling. V. sub voce Λάπηθος.

potius Λεδριῶν Ledrensium episcopatus adscribitur S. Triphyllio, crediturque postea Nicosiae nomen adeptus: quae est urbs olim etiam regia et mediterranea, distans Salamine p. m. 30 circiter.

Denique hoc de istis Barnabae Actis iudicium addit Papebrochius:

Hactenus Itinerarium istud, in quo nihil mendaciter dictum invenias, solumque errasse arguitur auctor, ante corporis inventionem ex vulgi opinione scribens illud in cineres redactum fuisse, eoque demonstrans se non esse quem prae se fert Ioannem Marcum. Sicut autem accurate prosequitur praecipua nomina civitatum Cypri, sic non dubitem quin Timon, Ariston, Heraclites, Rhodon, Aristoclianus, vera sint nomina Sanctorum a Barnaba ibidem ordinatorum, quibus suus olim cultus fuerit, fortassis et nunc sit. Verosimile est etiam media et ultima apostoli acta in Cypro fuisse coniuncta ab auctore, ignorante quid interim ille in Italia egerit, quoniam eius rei nulla vigebat apud Cyprios memoria cum istaec scriberentur; necdum etiam natus erat supposititius Dorotheus, unde de adscripto illi Mediolanensium episcopatu aliquid discerent Cyprii.

Praeterea in Actis SS., antequam acta Barnabae adscripta Io. Marco ex ms. Vaticano et Sirleti interpretatione exhibentur, vario modo in horum actuum originem atque auctoritatem inquiritur. Auctorem eius qui ibi habetur commentarii de Barnaba res potissimum duae occupabant: altera indicationem spectat temporis quo Barnabas ex combustione in ms. Vatic.[41]) sepultus dicitur; altera in eo versatur quod Barnabas combustus et ipsa ossa eius dicuntur in cineres redacti, invita traditione celebratissima de reliquiis Barnabae saeculo V. in Cypro insula inventis multisque saeculis post in Mediolanensem civitatem translatis. Afferuntur ibidem, pag. 422. C, etiam verba Iacobi de Voragine in *Historia Lombardica* sive *Legenda aurea* de actis nostris dicta: *Eius* (i. e. Barnabae) *Passionem compilavit Ioannes qui et Marcus, eius consobrinus, maxime a visione il-*

---

[41]) In Parisiensi codice, quem eo loco sequi maluimus, ea temporis indicatio plane desideratur. Cf. sect. 24.

*lius Ioannis usque fere in finem, quam Beda de graeco in latinum creditur transtulisse.*

Quae de Beda illorum actuum interprete opinio a pluribus confirmata est, sed frustra. Quam in rem recte Papebrochius l. l. pag. 422. E: *Si Beda auctor esset Mombritianae legendae (quam potius alicui Mediolanensi adscripserim propter eius urbis apostolatum ibidem S. Barnabae operose adscriptum), non omisisset hunc referre in suo genuino Martyrologio, vel solo non fuisset contentus nomine, solitus addere elogia nominibus Sanctorum quorum acta nancisci potuerat, imo eos fere solos fastis suis inscribere.* Addit idem quantopere Mombritianus interpres pepercerit Mediolanensium praesumtioni, integrum se caput apostoli habere iactantium. Tacuit enim ille, quod in graeco est, redacta in cinerem ossa, additis modo his: *Impii Iudaei non satiati de nece illius* (i. e. Barnabae) *zelo odii concitati tulerunt sacratissimum corpus eius et in locello plumbeo concludentes in mare praecipitare disponebant.* Porro ad testimonium actis contrarium provocatur *Alexandri monachi, qui non adeo diu post inventionem corporis scribens in Cypro, certe cum adhuc recens esset haeresis a Petro Fullone anno 474. suscitatae.* Cui Alexandro consonare probantur Theodorus Lector et Georgius Cedrenus. Cedreni enim verba ad Theodorum composita ad annum Zenonis quartum sive Christi 478. haec laudantur: Τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Βαρνάβα λείψανον εὑρέθη ἐν Κύπρῳ ὑπὸ δένδρον κερασέαν ἱστάμενον, ἔχον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, ἰδιόγραφον ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα etc. Denique is commentarius in hunc modum concluditur: *Quisquis tamen Periodos scripsit, procul dubio scripsit ante praedictam corporis inventionem ex traditione indigenarum; cui de mortis tempore credi possit, veluti ex vetustioribus monumentis firmato, et quoad locorum nomina, apostolica praedicatione intra ipsam insulam illustrata.* Etc.

Subiunguntur autem commentario I: *Acta vitae prioris ex vetusta editione Mombritii, collata cum membranaceo codice nostro*[42]). II: *Embolismus: An et quando Romae, Alexandriae ac Mediolani Barnabas praedicarit?* § 1: *Examinatur excursus in urbem ante mortem*

[42]) Hic codex in nota dicitur *videri in Gallia ante annos septingentos scriptus.*

*Christi, et Alexandriam post illam: ex libro* 1. *Recognitionum.* § 2: *Reliqua Barnabae et Clementis acta in Syria, ex iisdem libris Recognitionum; et horum quae fides esse possit?* § 3: *De Romano ac Mediolanensi S. Barnabae apostolatu eiusque fundamentis.* Iam sequuntur acta nostra ex cod. Vatic. et Sirleti interpretatione. Quem libellum excipit *Laudatio S. Barnabae apostoli, auctore Alexandro monacho Cyprio.* Ex graeco ms. Vatic. et interpretatione Franc. Zeni. Incipit prologus: Μεγίστην λόγων ὑπόθεσιν προέθετο τοῖς πτωχοτάτοις ἡμῖν ἡ πατρικὴ ὑμῶν φιλομαθία. Cap. I. inscribitur: *Barnabae ortus et educatio, conversio ad Christum. Paulus exceptus.* Item cap. II: *Evangelium socio Ioanne Marco praedicatum, martyrium in Cypro.* Item cap. III: *De Petro Fullone Antiocheni patriarchatus invasore, Cyprum sibi subiicere volente.* Denique cap. IV: *Inventio corporis S. Barnabae, et huius exinde celebris cultus.*

## IV. ACTA PHILIPPI

sive, ut in graeco est,

### Ex peregrinationibus Philippi apostoli.

Actus Philippi in decreto Gelasii capitis VI. loco sexto damnatos esse, vidimus supra pag. VII. Ad eandem fere cum decreto illo antiquitatem aliud de iisdem actibus testimonium pertinet. Anastasius enim Sinaita in eo libro quem scripsit de tribus quadragesimis summatim retulit quae in Περιόδῳ sive Circuitu Philippi perscripta invenerat. Iis epitome continetur libelli a nobis nunc primum editi, nisi quod, ut iam Thilo notavit in Prolegg. ad Act. Thom. pag. LXI., omissa sunt omnia quae maxime sapiunt haeresin et petulans inventoris ingenium produnt. Habent autem ita, quemadmodum Cotelerius in Monumentis ecclesiae graecae edidit, tom. III. pag. 428—430 [43]):

Περὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως γέγραπται ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ ἁγίου Φιλίππου ὅτι κηρύσσων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας κατέλαβε διδάσκων καὶ τὴν τῆς Ἀσίας Ἱε-

[43]) Repetiit ex Cotelerio etiam Fabricius Cod. apocryph. II. p. 806 sqq. Item excerpsit Bellesobrius in histor. Manich. I. p. 346 sq.

ράπολιν σὺν τῷ Βαρθολομαίῳ καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ Μαριάμνῃ. ἡ δὲ πόλις ἐσέβετο τὴν ἔχιδναν. καὶ συλλαβόμενοι τοὺς ἀποστόλους μετὰ πολλὰς τὰς βασάνους, ἐπεὶ πάντη ἦσαν ἀπαράδεκτοι μηδὲ ἀκοῦσαι ἀνεχόμενοι τοῦ θείου λόγου, χωρὶς τοῦ πρώτως ὑποδεξαμένου τοὺς ἀποστόλους· ἐκεῖνος γὰρ ἐβαπτίσθη καὶ πᾶσα ἡ οἰκία καὶ συγγένεια αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ τοῦ ἀνθυπάτου· τὸν μὲν Φίλιππον ἐξαγαγόντες καὶ τρυπήσαντες τοὺς ἀστραγάλους ἐσταύρωσαν κατὰ κεφαλῆς, τὸν δὲ Βαρθολομαῖον ἐπὶ ξύλου ἀνήρτησαν σύνεγγυς αὐτοῦ, τὴν δὲ Μαριάμνην κατέσχον ἐν φυλακῇ. ἐλθόντος δὲ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐκεῖσε, εἶπε Φίλιππος πρὸς αὐτὸν ὡς ἂν αἰτήσωνται πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθῆναι καὶ καταναλῶσαι πάντας αὐτούς· ὅπερ ὁ ἀπόστολος διεκώλυσε γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν αὐτοῦ ὑποχώρησιν καὶ τριῶν ἡμερῶν παραδρομὴν προσηύξατο ὁ ἅγιος Φίλιππος, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα καὶ πάντας τοὺς εἰδωλολάτρας ζῶντας ἐς ᾅδου κατήγαγε. καὶ μετὰ ταῦτα ἐφάνη αὐτῷ ὁ σωτὴρ ἀναμιμνήσκων αὐτῷ τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ λεγούσης μὴ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν· εἶτα καὶ προσθείς Ἐπεὶ παρήκουσας τῆς ἐντολῆς μου καὶ ἐκάκωσας τοὺς λυποῦντάς σε, σὺ μὲν κοιμηθήσῃ ἐνταῦθα καὶ ἀπενεχθήσῃ ἐν δόξῃ ὑπὸ τῶν ἁγίων μου ἀγγέλων ἄχρι καὶ τοῦ παραδείσου· οὐκ εἰσελεύσῃ δέ, ἀλλὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔξω στήσῃ λυπούμενος καὶ κωλυόμενος ὑπὸ τῆς φλογίνης ῥομφαίας, ἀνθ' ὧν ἐλύπησας τοὺς ἀδικοῦντάς σε· εἶτα εἰσελεύσῃ καὶ ἀπολήψῃ τὸν ἡτοιμασμένον σοι τόπον. ἀνενεγκὼν δὲ καὶ τοὺς κατενεχθέντας ἐν τῷ ᾅδῃ, ἀνῆλθεν εἰς οὐρανούς. εἶτα διεστείλατο ὁ Φίλιππος τῷ Βαρθολομαίῳ καὶ τῇ Μαριάμνῃ ὥστε εἰπεῖν Ἰακώβῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις νηστεῦσαι καὶ προσεύξασθαι περὶ αὐτοῦ τεσσαράκοντα ἡμέρας. καὶ οὕτως οἱ ἀπόστολοι πᾶσι τοῖς πιστοῖς τεσσαράκοντα ἡμερῶν νηστείαν καὶ προσευχὴν διωρίσαντο· καὶ ἐφυλάχθη παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν ζ' οἰκουμενικῶν συνόδων. καὶ ἐνενομοθετήθη οὐχὶ πέντε ἢ ὀκτὼ ἢ δέκα ἡμερῶν νηστεία ἀλλὰ τεσσαράκοντα.

Ipsum autem libellum nostrum Hagiographis ex codice Vaticano innotuisse et ab iis editionis honore indignum habitum esse, cl. Thilo ex iis conclusit quae illi ad diem I. mens. Maii adnota-

runt[44]). Quod dubito an recte. Neutrum enim eorum quae illi ex libro Vaticano ms. laudant in nostris actibus invenitur: neque enim narratur, Stachyn a caecitate liberatum esse quam tulisset annos quadraginta; neque magis leopardus et hoedus caprarum, de quibus sect. 36. sermo est, humana voce locuti traduntur. Utrumque vero ita comparatum est ut praecessisse videatur res in nostro libello expositas. Propterea aliam Periodorum quas vocant Philippi partem — eamque imperfectam, ut ipsi testantur — ex Vaticano codice Hagiographis innotuisse arbitror. Quam in rem confer etiam quae post disseremus de codicis Veneti nota ad libri titulum addita, item quae adnotabuntur ad altera Philippi acta, quae acta in Hellade dicuntur.

Quanto vero opere traditiones de Philippo quum apud Latinos tum maxime apud Graecos celebratae ab apocryphis eius Periodis quas vocant pendeant, quo facilius intelligatur, excerpere placet plures locos ab Hagiographis ad illustrandam Philippi vitam allatos.

In menologio Basilii Porphyrogeniti auctoritate ante septem saecula edito (editus est is Act. SS. tomus anno 1680.) ad XIV. diem Novembris haec leguntur: *Philippus ex duodecim apostolis unus, Bethsaidae Galilaeae natus, post Iesu Christi ascensionem miraculorum frequentia insignis, Traiano imperatore profectus est Hierapolim cum septem filiabus et Mariamne sorore sua et Bartholomaeo apostolo, ubi Iesu Christi verbum nusquam non disseminando deducebat ab idolorum vanitate multitudinem gentilium, qui eodem in loco simul cum Nicanora uxore proconsulis, hominis inter suos primarii, serpentem dignabantur cultu et honore divino. Quare cum proconsulis iussu Bartholomaeus et Philippus sublimibus e muro pedibus penderent, orante Philippo gentiles omnes cum proconsule, cum vipera, cum sacerdotibus eius, repentino terrarum hiatu hausti sunt. Verum omnes singulari Dei beneficio, praeter proconsulem caedis Sanctorum auctorem et viperam, emersere in*

---

44) Cf. Act. SS. mens. Maii tom. I. pag. 8. F, ubi haec leguntur: Alia acta graeca descripsimus Romae ex codice Vaticano signato 808, sed imperfecta; quae non est operae pretium edere: solum noto quod hic dicatur inter miracula praefatus Stachys a caecitate liberatus, quam tulerat annis quadraginta: leopardus etiam et hoedus caprarum humana voce locuti. Item cf. Thil. Prolegg. ad Act. Thom. pag. LXIII.

*apertum aerem; solutoque Bartholomaeo Philippus eo cruciatu consumptus est.* Cf. l. l. pag. 8. C.

Item pervetustum synaxarium graecum ecclesiae Constantinopolitanae ad eundem diem haec scripta habet: -- *Hic post ascensionem Domini sortitus Asiaticam terram, sub Traiano imperatore Hierapolim (quae tunc Ophioryme, quasi serpentinus impetus, dicebatur) accessit cum Mariamne sorore sua et Bartholomaeo apostolo. Docebat autem evangelium Christi, persuadens infidelibus ut ab errore idolorum discederent: viperam namque instar dei habebant. Multi autem fidem Christi suscipiebant, inter quos erat Nicanora uxor proconsulis; qui eos magna ignominia prosequebatur, volens plurimum ulcisci. Quare captum calcaneis pedum perforatis mandavit inverso capite de ligno suspendi una cum apostolo Bartholomaeo, cui idem supplicium inflictum. Cum Philippus ita suspensus preces funderet, subito terra aperta absorpsit omnes infideles Hierapoli existentes una cum proconsule et vipera huiusque sacerdotibus. Verum miserante Christo omnes, excepto proconsule et vipera, liberati sunt. Et mox Bartholomaeum dissolverunt; Philippus autem eorum repressit conatus, atque ita in ligno vitam finivit. Huius corpus cum Bartholomaeus et Mariamne sepulturae tradidissent, in Lycaoniam discesserunt.* Cf. l. l. pag. 8. D.

Item in Menaeis et excusis et manuscriptis, ut ibidem notatum est, Philippus cum Bartholomaeo et Mariamne sorore Mysiae et Lydiae civitates praedicando evangelium obiisse dicitur, et multa pericula et afflictiones ab infidelibus pertulisse, etiam cum Iohanne evangelista, qui id temporis Christum in Asia praedicabat, egisse. Ibidem ipse proconsul appellatur Nicanor, cuius uxor Christi fidem amplexa erat, et additur mentio de Stachy, cuius domus a proconsule et populo incensa erat; diciturque idem Stachys episcopus Byzantinus creatus.

Porro afferuntur ab Hagiographis l. l. pag. 12. F. acta Philippi ex mss. graecis a Metaphraste excepta, interprete Papebrochio. Ex quibus in nostram rem inprimis conferenda sunt quae inde a sect. 8. usque 14. leguntur. Initium est: *Civitas quaedam Phrygiae quae sancta nominatur et incolarum frequentia praecellit ceteras atque aliarum mater dicitur, sanctissimum Philippum post innumeros pro fide*

*labores excepit. Cum autem huc venisset apostolus ut etiam in ea praedicaret evangelium, eamque vidisset simulacris et inter pestifera venenata viperae cuidam monstrosae cultum deferre, divino succensus est zelo: et orationibus assiduis enixius incumbens Christique nomen invocans letiferam illam belluam, quae multis fuerat mortis causa, neci dedit.* Finis est: *Qui autem salvati erant, festinabant quidem discipulos eximere e vinculis eosque e ligno quantocius deponere; sed cum Bartholomaeum solvissent, prohibuit Philippus ne idem sibi facerent: sciebat enim sese iamiam emigraturum ad illum quem desiderabat. Ideoque e ligno pendens die tota loquebatur cum civibus de salute ipsorum confirmansque eorum animos exhortando, et preces pro iis fundens sancte inter sancta excessit eloquia, atque ad Dominum quem amaverat transiit, animam suam in manus illius commendans. Venerandum porro illius corpus a Bartholomaeo et Mariamne, cum ea splendide persolvissent quae fieri in sepulturis consueverunt, depositum est* etc.

Quibus actis adduntur ibidem pag. 14. F sq. *Miracula S. Philippi ex magnis Graecorum Menaeis.*

Atque haec quidem omnia ex Graecorum potissimum libris petita sunt. Quae vero *Philippi vita ex pluribus vetustis mss. latinis et breviariis Romanis* edita est ab Hagiographis l. l. pag. 11. F sq., ea et satis brevis est et maximam partem transscripta ex Pseudo-Abdiae historiarum apostolicarum libro X., ubi de rebus Hierapoli gestis breviter sic scriptum est[45]): *Ipse vero apostolus -- per revelationem in Asiam reversus est et in civitate Hierapoli exinde commorabatur: ubi haeresin malignam Hebionitarum extinxit, qui dicebant non verum hominem natum ex virgine Dei filium assumpsisse.* (In vita Philippi: *qui docebant quod non vere natus ex Maria virgine Dei filius carnem assumpsisset.*)

Caute vero a tradendis Philippi historiis abstinuit Eusebius hist. eccles. III, 31. Nihil enim nisi haec ex Polycratis Ephesinorum episcopi ad Victorem episcopum Romanum epistola affert: καὶ γὰρ καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμηται, ἅτινα ἀναστήσεται τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου, ἐν ᾗ ἔρχεται μετὰ δόξης ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἀναζητήσει πάντας τοὺς

[45]) Cf. Fabric. Cod. apocr. II. p. 740 sq.

ἁγίους· Φίλιππον τὸν τῶν δώδεκα ἀποστόλων, ὃς κεκοίμηται ἐν Ἱεραπόλει, καὶ δύο θυγατέρας αὐτοῦ γεγηρακυῖαι παρθένοι -- Itemque ex Caii dialogo verba laudat haec: μετὰ τοῦτο δὲ προφήτιδες τέσσαρες αἱ Φιλίππου γεγένηνται ἐν Ἱεραπόλει τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν· ὁ τάφος αὐτῶν ἐστὶν ἐκεῖ καὶ ὁ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

Cum qua Eusebii moderatione confer Nicephori temeritatem, quem quidem apocryphis historiis uti consuevisse constat. Is enim histor. eccles. lib. II. cap. 39. de Philippo et Bartholomaeo apostolis haec habet: Φιλίππῳ δὲ καὶ Βαρθολομαίῳ Συρία τε καὶ Ἀσία ἡ ἄνω κεκλήρωτο. -- ὅ γε μὴν Φίλιππος τὰς τῆς Ἀσίας διιὼν πόλεις καὶ εἰς Ἱεράπολιν τῆς Φρυγίας ἔρχεται -- τόσον γε μὴν εἰδώλοις προστετηκυῖαν ὡς καὶ ἔχιδναν θηρίον ἰοβόλον τε καὶ ἀκάθαρτον θαλαμεύειν ἐντίμῳ τε θεραπείᾳ τιμᾶν οἷα θεῷ καί τισι θυσίαις ἐκτρέφειν καὶ ὑπερφυῶς προσανέχειν αὐτῇ. ἀλλὰ τοῦ ἀποστόλου τῷ τόπῳ ἐπιδημήσαντος, συνείπετο δέ οἱ καὶ ἡ σύγγονος αὐτῷ Μαριάμνη παρθενίαν ἐπανῃρημένη τὴν διὰ βίου, εὐθὺς τό τε κατείδωλον τῆς χώρας ἐσβέννυτο καὶ τὸ θράσος τῶν ἐποίκων δαιμόνων ἀσθενὲς ἦν· ἥ γε μὴν εἰρημένη θεὸς ἔχιδνα οἴκοθεν ἀνερρήγνυτο, καὶ ὡς ἀπὸ πυρὸς φλέγοντος ἐξηλαύνετο, αἰσχύνῃ τε οἱ ταύτῃ δὴ προσανέχοντες ἐκαλύπτοντο. θαυμάτων γὰρ καὶ τεραστίων ὅτι πλείστων ἐπιρρεόντων διά τε Φιλίππου καὶ Μαριάμνης, στάσις τῷ πλήθει ἀνερριπίζετο· οἱ μὲν γὰρ τῷ Βαρθολομαίου καὶ Φιλίππου θεῷ προσετίθεντο· ἦν γὰρ καὶ Βαρθολομαῖος ἐξ ὑπογύου εἰς συνεργίαν Φιλίππῳ παρὰ τοῦ κυρίου ἀποσταλείς· οἱ δὲ καὶ ἔτι τῇ δαιμονιώδει προλήψει προστετηκότες ἦσαν. οἳ καὶ ἐπισύστασιν ποιησάμενοι, εἰσπεσόντες ἀθρόον Φίλιππον μὲν ἐκεῖθεν ποθὲν διαρπάσαντες καθάπερ τι σφάγιον ἐπί τινος κίονος κατὰ κεφαλῆς ἀπῃώρουν· Βαρθολομαῖον δὲ ὄρθιον ἐπὶ ξύλου κατὰ σχῆμα σταυροῦ ἀναρτῶσιν. οὕτω δ' ἔχοντος σχήματος τρέπονται μὲν εἰς εὐχήν· ὑπενόστει δὲ ὁ χῶρος εὐθὺς εἰς βάθος μέγιστον συνιζάνων, συγκατεσπῶντο δὲ οἱ λαοί· ἐν χρῷ δὲ κινδύνου καὶ ἡ πόλις πᾶσα καθίστατο. αἰσθόμενοι δὲ οἱ περιλειφθέντες ὡς ἔκτισις ἀπωλείας τῆς εἰς τοὺς μύστας Χριστοῦ παροινίας ταῦτά ἐστιν, ἐξάπινα πάντες τὴν κατὰ Χριστὸν ἠσπάζοντο πίστιν. καὶ ὁ μὲν Βαρθολομαῖος τῶν δεσμῶν ἀπελύετο, ὃς

τὸν γενναῖον Φίλιππον ὁσίως τηνικαῦτα τῷ μαρτυρίῳ τελειωθέντα τῇ γῇ καταθέμενος, καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν φωτίσας καὶ Χριστῷ παραθέμενος, μετὰ χρόνους ἐς ὕστερον καὶ αὐτὸς ἐν Οὐρβανοπόλει τῆς Κιλίκων ἐπαρχίας σταυρῷ πάλιν ἀνατιθεὶς πρὸς τὸν μόνον ποθούμενον ἀνατρέχει Χριστόν. Haec quomodo ex nostro libello fluxerint et tamen propria quaedam teneant, accuratius visuris in promtu erit.

Reliquum est ut documenta indicemus quibus continentur acta Philippi.

Ipsi adhibuimus codices duo: uterque integer est, neque alter ab altero nimis diversus. Alter est Parisiensis (Par), in bibliotheca Regia nunc Nationali numero 881. signatus, saeculi XI., ubi loco 16. haec acta habentur. Alter est Venetus (Ven), in bibliotheca Marciana signatus numero CCCXLIX. In quo quod inscriptioni additum legitur: ἀπὸ πράξεως πεντεκαιδεκάτης μέχρι τέλους, ἐν αἷς τὸ μαρτύριον, id grave est ad pristinam libri rationem cognoscendam. Inde enim dubitari nequit quin extrema tantum actuum Philippi pars libello nostro contineatur. Priore vero verisimile est res eiusmodi traditas esse unde sua hauserit plurima Pseudo-Abdias; quemadmodum etiam, ut supra vidimus, quae Vaticano codice 808. continentur ad eundem actuum librum pertinere videntur.

Praeter hoc codicum par ad actorum initium contulimus alterum Parisiensem ($Par^b$), notatum in biblioth. Reg. nunc Nation. num. 1454., saeculi decimi. Sed is et mancus est in fine et tam graviter affectus madore ut plurima legi nequeant. Nec ipsius tituli scripturam assequi poteram; complectitur vero versus quatuor, ut simile quid atque in Veneto codice additum esse suspicari possis.

Tertium Parisiensem codicem, notatum in eadem bibliotheca num. 1468., saeculi undecimi, in quo Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου loco 44. legitur, a me non adhibitum esse aegre fero. Etsi enim tria fere folia perierunt, quorum duobus acta finiebantur, tamen, teste Thilone in Prolegg. ad Act. Thomae pag. LXII sq., tanta est horum fragmentorum a ceteris codicibus diversitas ut aliam antiquam libri recensionem prodere videantur.

Porro codice Vaticano num. 808. Philippi acta quamquam imperfecta contineri, Hagiographi testantur. Quorum quae ratio ad acta nostra esse videatur, iam supra indicatum est. Accedit Baroccianus codex num. 180. bibliothecae Bodleianae, unde Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Φιλίππου in schedas suas Ern. Grabius transtulit[46]). Priora ibi desiderantur, neque reliqua prorsus cum nostris convenire videntur. Initium enim hoc est: Ὅτε δὲ Φίλιππος ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος κατεκλείσθη ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ἐχίδνης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος[47]). Quae conferenda sunt cum primis verbis sectionis 17.

Denique Vindobonensem codicem cum Philippi actis in commentariis suis indicarunt Lambecius et Kollarius lib. VIII. p. 584. Codex is est XIX. histor. graec., ubi loco XIV. haec leguntur: Μηνὶ τῷ αὐτῷ (i. e. Νοεμβρίῳ) ιδ΄. Πρᾶξις καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου. Κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως παρειληφότος τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν, μετὰ τὸ μαρτυρῆσαι ἐν ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Σίμωνα τὸν τοῦ Κλωπᾶ[48]) ἐπίσκοπον ὄντα Ἱεροσολύμων etc.

## V. ACTA PHILIPPI IN HELLADE.

De his alteris Philippi actis possumus breves esse. Cognata ea esse actis illis quae modo recensuimus, quum ex aliis tum ex eo clarum fit quod in utrisque formulae quaedam mysticae syriacis vel chaldaicis verbis expressae habentur. Cf. Acta Philippi sect. 26; item Act. Philippi in Hellade sect. 18. Hinc aliquis coniecerit, et haec et illa videri ad eundem olim pertinuisse actuum Philippi librum, de cuius ambitu testem vidimus codicem Venetum ad priora Philippi acta. Cui coniecturae altera opponi potest. Possit enim antiquorum aliquis posteriorem fabulam ad prioris modum composuisse putari:

---

[46]) Ex eodem codice Oxoniensi Ern. Grabius hausit textum suum actorum Pauli et Theclae, ut supra indicavimus.

[47]) Cf. Thil. Prolegg. ad Act. Thom. pag. LXIII. nota d.

[48]) De hoc Simone sive Symeone, ut id obiter moneam, cf. Euseb. histor. eccles. III, 32.

certe enim prior libellus egregiam antiquitatis laudem habet, quam eandem in posteriore inesse dubium est.

Haec altera Philippi acta Hagiographi in libro ms. Vaticano repererunt: quod referunt ad diem VI. mens. Iunii pag. 620. et ad I. mens. Maii pag. 9. Sed in iis quae in hanc rem disputant ambiguum nescio quid inest. Ad primam enim Maii l. l. a G. H. (i. e. Godofr. Henschenio) in hunc modum scriptum est: *Minus edenda hoc loco videntur miracula quae sub nomine Philippi apostoli habentur in Graecorum Menaeis indeque apud Maximum Cytheraeum. Decipit enim apostoli nomen, etiam apostolorum discipulis commune, et (si finem excipias in quo continentur aliqua Hierapoli gesta) omnia spectant ad Philippum e septem primis diaconis unum, de quo infra, uti ad VI. Iunii apparebit. Idem intelligo de actis Philippi apostoli in ms. graeco Vaticano reperiendis, velut continentibus gesta Athenis in Graecia, cum Adenae in Arabia potius conveniant.* Altero vero loco D. P. (i. e. Dan. Papebrochius) haec adnotavit: *Egimus 1. Maii de S. Philippo apostolo ex duodecim, et post illius acta quaedam, primum edita ex antiquis mss. latinis, deinde ex Metaphraste, descripsimus miracula nonnulla ex Menaeis; quae quia Hierapoli facta narrabantur, ad ipsum iudicabamus pertinere qui ibi praedicavit et obiit: priora vero omnia ibidem relata Philippum diaconum potius spectare arbitrati ad Iunium reiecimus. Movebat nos quod post longum coram Atheniensibus de fide certamen cum principe scribarum ad illum redarguendum Hierosolymis accersito advectoque in Graeciam, et post socios eius pertinacissimo isto a dehiscente terra paulatim absumpto baptizatos* [49]), *diceretur Sanctus percurrisse Candacum civitates et conscensa navi pervenisse Azotum, ubi caecutientem hospitis sui filiam a gravibus oculorum doloribus liberaverit. Videbantur siquidem reginae Candacis ditiones indicari, quas ab eunucho iam instrui coeptas Philippus porro confirmaverit; cum antea non Athenis in Graecia sed Adenae in Arabia praedicasset et praedictum certamen sustinuisset, atque fundatae ibi ecclesiae Narcissum quemdam praefecisset. Nec incredibile apparebat, eumdem Philippum aliquando revertisse Azotum, ubi olim inventus fuerat cum eum ab eunuchi latere*

---

[49]) Quae hucusque recensita sunt, inveniuntur omnia in alteris Philippi actibus nostris.

*spiritus rapuit. Nunc, re iterum et accuratius examinata, adeo insulsa ac fabulosa videtur narratio tota, ut aegre persuaderi possim aliquid ipsi veritatis subesse. Quid enim a vero potest alienius esse quam quod scribarum princeps praedictus fingatur ab Atheniensibus seu mavis Adenensibus Philippum postulare deducendum in Ierusalem, ubi Archelaus rex eum esset ad multorum exemplum interfecturus* [50]), *cum post Herodis infanticidae filium adolescente adhuc Christo privatum regno nullus Archelaus in Iudaea regnarit? Igitur farraginem illam indignam censuimus quae hoc loco proferretur, ac multo magis prolixiorem aliam quam reperimus in Vaticano sub hoc titulo:* Πράξεις τοῦ ἁγίου Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου τὸ β′ εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν Ἀθηνῶν. *Actiones S. Philippi apostoli secundum in Helladem Atheniensium, subintellige profecti, ubi triginta philosophi aestimationi suae metuentes a nova eius doctrina miraculis grandibus confirmata magno pontifici Iudaeorum Ananiae de eo scripsisse feruntur; quem caecitate percussum frustraque sanatum terra denique paulatim absumpserit; ipse vero Philippus dicitur post biennium Athenis actum et episcopum presbyterosque ordinatos in Parthiam praedicaturus abiisse* [51]).

Ad edenda vero acta Philippi in Hellade uti nobis non licuit nisi uno codice Parisiensi saeculi undecimi. Signatus is est in bibliotheca Reg. nunc Nation. numero 881., ex quo eodem descripsimus alteros Philippi actus, quos hi in codice continuo excipiunt.

## VI. ACTA ANDREAE.

Inter actus apostolorum apocryphos famae antiquitate et celebritate eminent actus Andreae: quos ut Eusebius (hist. eccles. III, 25.) non sine impietatis nota commemorat, et Epiphanius (haeres. XLVII, 1. LXI, 1. LXIII, 2.) imprimis placuisse per-

---

[50]) Etiam haec in alteris actibus nostris relata leguntur.

[51]) Haec omnia rursus ex *alia farragine* allata in iisdem alteris Philippi actibus nostris habentur, etsi ea a prioribus Papebrochius satis distinguit dicens *prolixiorem aliam farraginem.* Hinc tota haec Papebrochii disputatio ad duas narrationes his actibus simillimas spectare iudicanda erit; neque enim priora eius verba ad eos actus quadrant de quibus, ut vidimus, ad primam Maii G. Henschenius breviter explicuit.

hibet Encratitis Apostolicis Origenianis; ita Philastrius (haeres. 88.) et Augustinus (contra adversar. legis et prophet. I, 20.) Manichaeis aliisque haereticis comprobatos testantur. Neque desunt testimonia veterum, ut Photii Augustini Evodii Turribii, quibus efficitur Leucium ab antiquis actuum Andreae auctorem haberi solitum esse. Cui libro idem quod plerisque Leucii libris evenisse probabile est, ut retractaretur ab hominibus fidei catholicae atque sic in communem usum converteretur. Cuiusmodi retractationem illorum actuum vel potius extremae tantum eorum partis contineri actibus Andreae iis quos ipsi edidimus, Thiloni nuper est visum[52]. Quod ab antiquitate libri Leucii probabile fit, quum nemo testetur alios Andreae actus iam eadem illa aetate exstitisse: nisi id fortasse ex Philastrii verbis elicias qui l. l. scripturas apocryphas morum caussa a perfectis legendas ex haereticorum libris interpolatas atque corruptas dicit, eiusque rei exemplum ipsos Andreae actus afferre videtur. Possit etiam ad Philastrium addi Augustinus, qui l. l. ut auctoritatem infringat apocryphorum librorum Andreae et Iohannis nominibus insignitorum, nihil facit nisi quod ad iudicium ecclesiae provocat („*quae si illorum essent recepta essent ab ecclesia*“): quod eum vix facturum dixeris si de famosis Leucii libellis locutus esset, quos ipso auctoris nomine addito laudat de actis cum Felice Manich. II, 6: *in actis conscriptos a Leucio quos tanquam actus apostolorum scribit.* Praeterea in epistola III. ad Exsuperium Innocentius I. et actus apostolorum a Leucio et, si sana est lectio, actus Andreae a Nexocharide et Leonida philosophis compositos recenset, utrosque repudiandos declarans. Sed quum magna plerumque antiquorum ambiguitas sit de apocryphis scriptis disserentium: quaeritur an Thilonis

[52]) Cf. Thil. programma Halense in certamen academicum litterarium scriptum a. 1846. pag. XII: *Praeterea non dubito quin presbyterorum Achaiae epistola de martyrio Andreae, quam Woogius pro genuino saeculi primi scripto venditavit, fragmentum sit ex Leucii actibus desumptum et a scriptore catholico in hanc qua in lucem prodiit formam redactum.* (Similiter Tillemont: *Mémoires* I. p. 892.) Antea vero idem in Prolegg. ad Act. Thom. p. LXIX. sic existimavit: *Quanquam minime adstipulari possum Woogii sententiae qui hanc epistolam genuinam arbitratur atque circiter annum octogesimum seculi primi litteris mandatam fuisse statuit; eam tamen tam antiquam esse censeo eiusque indolis ut hoc nomine inter apocrypha Novi Testamenti recenseri debeat, quibus etiam quae viris apostolicis supposita sunt annumeramus.*

coniecturae actuum eorum quos habemus conveniat ratio. Ii autem ita comparati sunt ut pleraque nec a veri studio aliena neque persona tanti apostoli indigna videantur. Unde factum est ut multi iique et ingenio et eruditione pollentes[54]) istum libellum ab ipsius primi saeculi hominibus conscriptum contenderent, etsi nec pauci aliter senserunt[54]). Conveniunt enim hi actus graeci cum celeberrima *epistola encyclica* quae dici solet *presbyterorum et diaconorum Achaiae de martyrio Andreae*, quam latine dudum a pluribus publicatam esse constat[53]), graece vero ante hos centum annos primus edidit Car. Christ. Woog[54]), acerrimus laudis paene apostolicae in eam epistolam collatae defensor.

Qua de controversia decidere difficile est, quamquam nec Woogii sententiam circa octogesimum annum saeculi primi auctorem vixisse existimantis probare possum, nec Thilonis coniecturae nimium fidei habendum censeo: Leucii enim scriptum, quod satis diversum a libro nostro cogitari debet, ea aetate qua adhuc certa quaedam de Andreae martyrio traditio vigebat homo catholicus, in quo nec studium nec ingenium vulgare esset, in suam rem convertisse putandus est. Ut autem de fontibus unde haustus sit non satis constet, ipsum libellum eum qui ad nos pervenit et auctorem perantiquum habere nec a fide historica prorsus abhorrere[55]), omnino statuendum erit: quod est eiusmodi ut originem haereticam et quidem Leucianam haud ex-

[53]) Cf. Fabric. Cod. apocr. II. pag. 746. ubi editiones latinae recensentur, item Woogium: Presbyter. et diacon. Achaiae de martyrio S. Andreae etc. Exercitat. III. pag. 114 sq.

[54]) Libri titulus plene sic legitur: Presbyterorum et diaconorum Achaiae de martyrio S. Andreae apostoli epistola encyclica graece nunc primum ex cod. bibl. Bodlei. edita, latine versa, notisque et dissertationibus illustrata studio et cura Car. Christ. Woog. Lipsiae 1749. Ibidem pag. 121 sqq. (et 114 sqq.) recensentur qui hanc epistolam saeculo apostolico adiudicarunt, ut Baronius et Bellarminus; item pag. 123 sqq. qui aliter existimarunt, ut Fabricius et Walchius, item pag. 119 sq., qui rem in medio relinquendam duxerunt, ut Dupin aliique. Separatim etiam prodiit ibidem eodem anno eiusdem Woogii de presb. et diacon. Achaiae epistola etc. adversus Tillemontium dissertatio, quae verbotenus in editione epistolae repetita est.

[55]) Inprimis notabile est iudicium quod de huius libri auctoritate tulit Baronius, postquam de Andreae actis per Manichaeos corruptis exposuit; cf. annales ad annum Christi 68. num. 34. ed. Antv. fol. 670. Eius verba haec sunt: *Quae vero de Andreae martyrio in epistola presbyterorum Achaiae habentur expressa, digna existimata sunt ut in ecclesia recitentur.* Qui honor canonico proximus est.

cludat. Sequimur autem hac in re antiquorum scriptorum eorumque catholicorum exemplum, qui passim cum haeretica origine coniunctam defenderunt laudem veritatis; quemadmodum Turribius Asturicensis ad Idacium et Ceponium episcopos scribit: *Ut autem mirabilia illa atque virtutes quae in apocryphis scripta sunt sanctorum apostolorum vel esse vel potuisse esse non dubium est, ita disputationes assertionesque illas sensuum malignorum ab haereticis constat esse insertas* [56]).

Leguntur autem apud antiquos duo potissimum loci ex Andreae actibus allati, unde coniicere licet quae ratio inter Leucii librum intercesserit et nostrum. Alter est apud Evodium Uzalensem, alter apud libri de vera et falsa poenitentia auctorem, Augustini et Evodii fere aequalem. Atque Evodii quidem locus de fide contra Manich. cap. 38. sic habet:

*Attendite in actibus Leucii quos sub nomine apostolorum scribit, qualia sint quae accipitis de Maximilla uxore Egetis, quae cum nollet marito debitum reddere, cum apostolus dixerit Uxori vir debitum reddat, similiter et uxor viro: illa supposuerit marito suo ancillam suam Eucliam nomine, exornans eam, sicut ibi scriptum est, adversariis lenociniis et fucationibus, et eam nocte pro se vicariam supponens, ut ille nesciens cum ea tamquam cum uxore concumberet. Ibi etiam scriptum est quod cum eadem Maximilla et Iphidamia simul issent ad audiendum apostolum Andream, puerulus quidam speciosus, quem vult Leucius vel deum vel certe angelum intelligi, commendaverit eas Andreae apostolo et perrexerit ad praetorium Egetis, et ingressus cubiculum eorum finxerit vocem muliebrem quasi Maximillae murmurantis de doloribus sexus feminei et Iphidamiae respondentis: quae colloquia cum audisset Egetes, credens eas ibi esse, discesserit.* De his rebus altera secundo loco relata plane non invenitur in libello nostro; altera vero

[56]) Similiter loquitur Pseudo-Hieronymus in epistola Chromatio et Heliodoro episcopis inscripto (cf. Thil. Cod. apocr. I. p. CIV.): (*Seleucus* [sive Leucius] *Manichaei discipulus*) *de virtutibus eorum et miraculis per eos factis vera dixit, de doctrina vero eorum plura mentitus est.* Item Pseudo-Melito in passione S. Iohannis (cf. Fabric. Cod. apocr. III. p. 604. et Thil. progr. Hal. 1846. cum actis Andreae et Matthiae p. VI.): *Volo sollicitam esse fraternitatem vestram de Leucio quodam, qui scripsit apostolorum actus - -: qui de virtutibus quidem quas per eos dominus fecit vera dixit, de doctrina vero multa mentitus est.*

leviter tantummodo tangitur, cf. sect. 15. pag. 129[57]). Alter vero locus in libro de vera et falsa poenitentia, 22. sic habet: *In hoc desiderio erat Andreas, qui in cruce positus a domino requirebat Tempus est ut commendes terrae corpus meum. Volebat enim eum plebs de cruce deponere. Ipse autem coepit dominum rogare Ne me permittas domine descendere vivum, sed tempus est ut commendes terrae corpus meum: tam diu enim iam portavi, tam diu super commendatum vigilavi et laboravi, quod vellem iam [ab] ipsa obedientia liberari et isto gravissimo indumento exspoliari. Recordor quantum in portando onerosum, in fovendo infirmum, in coercendo lentum, in domando superbum laboravi. Scis domine quotiens a puritate contemplationis me retrahere conabatur, quotiens a dulcissimo quietis [tuae] somno me excitare contendebat, quantum et quotiens dolorem ingerebat. Qui igitur tam diu, pater benignissime, pugnanti restiti et tua ope superavi et vici, a te pio et iusto remuneratore posco ne mihi ultra commendes, sed depositum reddo: commenda alii quem illud ultra non impediat et resurrecturum servet et reddat, ut et ipsum quoque meritum sui laboris recipiat. Terrae me commenda, ut me amplius vigilare non oporteat, et libere ad te fontem indeficientis gaudii tendere anxiantem me non retrahat nec impediat. Hic dolebat iam non esse cum domino, nec poenitebat commendatum esse domino.* Dudum observatum est[58]) hos Andreae sermones parum cum iis convenire quos nunc in epistola de Andreae passione legimus: nisi quod certe illa in principio dicta: *Tempus est ut commendes terrae corpus meum,* multo magis in graeco textu et quidem nostro[59]) sunt quam in latino, quocum etiam Pseudo-Abdias consentit.

---

[57]) Memorabile est, apud Epiphanium monachum in eo quod *noluerit Maximilla marito debitum reddere*, primariam caussam poni cur Andreas iussu Aegeatis custodiam suppliciumque subierit. Cf. Epiph. edita et inedita, cura A. Dressel, 1843., pag. 72. Τότε ὁ ἀνθύπατος εἶπε πρὸς Μαξιμίλλαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Πείσθητί μοι κάθευδέ μοι, -- εἰ δὲ μή, σταυρῷ παραδίδωμι τὸν ἀπατήσαντά σε etc. Paullo aliter Nicephorus histor. eccles. II, 39. -- ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Αἰγαιάτου τῷ σταυρῷ οὗτος προσήλωται, ἔγκλημά οἱ ἐπαγαγόντος ὅτι περ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ Μαξιμίλλαν καὶ τὸν ἀδελφὸν Στρατοκλέα Χριστῷ προσαγάγοι, τὴν ἐκείνου βδελυξαμένους δυσσέβειαν.

[58]) Cf. Fabric. Cod. apocr. II. p. 752.

[59]) Cf. sect. 14. pag. 127. καιρὸς γάρ ἐστιν ἵνα ἀποδοθῇ τῇ γῇ τὸ σῶμά μου. In Woogii textu eiusmodi nihil invenitur. Cf. l. l.

Saeculis fere tribus ab Augustini aetate elapsis apud Etherium et Beatum celebres Elipandi adversarios invenimus locum accurate ex nostris petitum actibus. Habet enim ita: *Christus est agnus immolatus qui quotidie, ut beatus Andreas ait, in altari crucis sacrificatur: cuius carnes postquam omnis populus credentium manducaverit et eius sanguinem biberit, agnus qui sacrificatus est integer perseverat et vivus.* Vide in biblioth. patrum Paris. tom. IV, fol. 325., apud Woogium l. l. pag. 229 sq. Conferenda haec sunt ad sect. 6. pag. 113. lin 3 sqq.

Saeculo vero ut videtur decimo luculentissimus horum actuum testis exstitit Epiphanius monachus. Is enim in ea quam scripsit Andreae vita permulta de ultimis apostoli rebus ita refert ut dubitari nequeat quin ipsa verba hauserit ex nostris Andreae actibus. Pauca exempli caussa afferam. Pag. 75. ad finem in editione Dresselii (vide supra notam 57.) est: -- ἀπολιπὼν πάντας πρόσεισι τὸν σταυρὸν καί φησιν -- μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς Χαίροις ὦ σταυρέ --- χαίροις ὦ σταυρέ· καὶ γὰρ χαίροις ὄντως· εὖ οἶδα καὶ ἀναπαυόμενόν σε λοιπὸν ἐκ πολλοῦ κεκμηκότα, ἥκω ἐπὶ σὲ ὃν ἠπιστάμην [60]): cf. sect. 10. pag. 120 sq. Item cf. in utroque ea quae statim sequuntur; apud Epiphanium quidem sic leguntur: καὶ εἰπὼν ταῦτα ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἑστὼς ἔτι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀτενὲς ὁρῶν εἰς τὸν σταυρόν, ἀνῆλθεν ἐπ' αὐτόν. Item p. 76. ad finem est: Ὁ δὲ Στρατοκλῆς [61]) ἐπύθετο αὐτοῦ λέγων Τί ὅτι μειδιᾷς, δοῦλε τοῦ θεοῦ πρωτόκλητε, μήτι γε ἡμᾶς πενθῶν διὰ τὸ στερίσεσθαί σου ἡμᾶς; καὶ ὁ ἀπόστολος Οὐ γελάσω, Στρατόκλεις, etc. Cf. sect. 11. pag. 122 sq. Item p. 77. lin. 3. Ἄνδρες οἱ ἐνταῦθα παρεστῶτες γυναῖκές τε καὶ παῖδες, πρεσβῦται καὶ νέοι, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι etc. Cf. sect. 11. pag. 123. Item pag. 77. lin. ult. -- βλέποντες τὸ γενναῖον αὐτοῦ τῆς ἀνδρείας καὶ τὸ ἀκαμπὲς τῆς διανοίας καὶ τὸ πολὺ τοῦ λόγου καὶ τὸ χρηστὸν

---

[60]) Haec extrema verba conveniunt cum iis quae ex codd. A et B pag. 121. lin. 5. ab imo attulimus: a quibus edendis non recte nobis videmur abstinuisse, etsi utroque loco corrupta sunt.

[61]) Edidimus Στρατόκλης etc, quoniam is accentus ubique in egregio codice nostro Regio positus est.

τοῦ ἤθους καὶ τὸ εὐσταθὲς τῆς ψυχῆς καὶ τὸ σῶφρον τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἑδραῖον τοῦ νοῦ καὶ τὸ εἰλικρινὲς τοῦ λογισμοῦ, ἀγανακτήσαντες ὁμοθυμαδὸν σπεύδοντες ἀπῄεσαν εἰς τὸ βῆμα καταβοῶντες τοῦ Αἰγεάτου καὶ λέγοντες Κακὴ κρίσις etc. τί γὰρ ἠδίκησεν; ἢ τί ἐποίησεν; -- πάντας ἡμᾶς ἀδικεῖς, πᾶσα ἡ πόλις θορυβεῖται -- μὴ ἀποκτείνῃς τὸν δίκαιον· χάρισαι ἡμῖν ἄνδρα ὅσιον; μηδὲ ἀνέλῃς ἄνθρωπον εὐσεβῆ -- κάθελε τὸν δίκαιον, καὶ πάντες φιλοσοφήσομεν -- ἀπόλυσον τὸν πρωτόκλητον, καὶ πᾶσα [ἡ] Ἀχαΐα διὰ σοῦ ἐλευθερωθήσεται etc. Cf. sect. 12. pag. 124. Item pag. 80. lin. ab imo 5. Ταῦτα δὲ εἰπὼν καὶ ἐπὶ πλεῖον δοξάσας τὸν κύριον παρέδωκε τὸ πνεῦμα -- μετὰ δὲ τὴν τοῦ μακαρίου αὐτοῦ πνεύματος ἔξοδον ἡ Μαξιμίλλα μηδ' ὅλως φροντίσασα τῶν παρεστώτων etc. Cf. sect. 14. pag. 128. et sect. 15. pag. 129.

Reliquum est ut de editione nostra explicemus. Ea fluxit ex duobus potissimum codicibus graecis Parisiensibus. Alter (qui nobis est A) Regius est, nunc Nationalis, num. 881. saeculi undecimi, fol. 282—291; alter (apud nos est B) Coislinianus num. 121., anno 1343. scriptus, fol. 37—41.

Huc accedit tertius (nobis est C), codex Baroccianus num. 180., quem ex Woogio, qui eo solo usus est, hausimus. Cf. de eo supra ad Acta Pauli et Theclae, ubi nobis siglo G notatur. Quanto vero opere codicum nostrorum Parisiensium textus Oxoniensi codici Woogii praestet, nemini potest dubium esse: quod quum de toto libello, tum maxime de ultimis partibus valet, quarum in eo codice imperfectissima ratio est. Qua in re videndum est ne quis fallatur brevitate textus in cod. Barocciano conspicua. Illud enim plerumque in apocryphis huius generis scriptis accidit ut a pleniore textu, in quo haereticae originis frequentiora vestigia esse solent, ad breviorem procederet catholicorum emendatorum studium. Praeterea Woogius graeco suo textui versionem latinam a se factam addidit, subiectis insuper in fine extremis iis quae apud Surium leguntur inde a verbis: *Et subinde alii et alii ingerentes se,* quippe quibus in graecis suis nihil plane respondere vidisset. Commentarius historicus criticus, quem praeposuit editioni suae, egregie facit ad cognoscendas atque

illustrandas traditiones quae de Andrea apostolo apud antiquos circumferebantur. Explanavit vero etiam ipsum textum adnotatione uberrima varii generis.

Denique ad editionem nostram adhibuimus latinum textum a Laur. Surio editum, apud quem legitur in vitis SS. Colon. 1617. tom. VI. pag. 653 sqq. ad diem 30. mens. Novembris [62]; nec non ex Pseudo-Abdiae historiis contulimus, si quid apte cum graecis componi poterat. Ibidem praeterea plura inde a sectione XXXV. (apud Fabric. Cod. apocr. II, p. 502.) aliquem cum nostrorum actuum historiis nexum habent.

## VII. ACTA ANDREAE ET MATTHIAE
### IN URBE ANTHROPOPHAGORUM.

Quemadmodum acta Andreae ea de quibus modo egimus ex actibus Andreae a Leucio Charino conscriptis et apud veteres magnopere celebratis originem traxisse probabile visum est, ita atque magis etiam haec Andreae et Matthiae acta ex eodem Leucii scripto derivanda sunt. Qua de re copiosius nuper exposuit Thilo in programmate Halensi [63]), ubi plures veterum locos attulit, quibus et ipse supra usus sum, et originem Leucianam et usum Gnosticis Manichaeis aliisque haereticis comprobatum testantes. Addidit praeterea locum ex Pseudo-Abdiae historiis apostolicis petitum, quemadmodum scriptum invenerat in vetustis membranis Guelferbytanis, de quibus iam supra ad acta Petri et Pauli dictum est. Non dubium est quin Pseudo-Abdias ex iisdem Leucii actibus historiam illam de Andrea suam hauserit. Quam ad nostrum comparare libellum quum eorum intersit qui rationes variarum Leuciani libri retractationum indagare voluerint, locum ipsum, quemadmodum ex Florentinio apud Fabri-

---

[62]) Laur. Surius (primum prodiit opus eius 1569; quartum 1617.) secutus est Alo. Lipomannum in vitis SS. 1551 sqq. tom. I. P. I. pag. 367. Editio vero princeps latini textus debetur Bonino Mombritio in Legendario s. actis SS. 1474.

[63]) Programma hoc prodiit in academia Halensi anno 1846. hoc titulo: *Acta SS. apostolorum Andreae et Matthiae et commentatio de eorundem origine, quaestiones novas litterarias in annum* 1847. *positas promulgandi causa edita.* Pagg. XII et 36.

cium (Cod. apocr. II. pag. 457.) et apud Thilonem (l. l. pag. VII.) ex mss. Guelff. legitur, adscribamus.

*At vero* (*Igitur*) *post illum dominicae ascensionis nobilem gloriosumque triumphum cum beati apostoli praedicare verbum domini per diversas regiones incepissent* (*dispersi fuissent*), *tum et* (om *tum et*) *Andreas apostolus apud Achaiam provinciam adnuntiare dominum Iesum Christum exorsus est. Eodem tempore* (om *Eod. temp.*) *Matthaeus* (add *autem*) *apostolus, qui et evangelista, Myrmidoni* (*-donae*) *urbi verbum salutis adnuntiaverat* (*-avit*)*: sed incolae civitatis illius* (om *ill.*) *graviter* (*dure*) *et indigne ferentes quae de redemptoris nostri virtutibus audiverant* (*-iebant*) *ac sua nolentes destruere templa, beatum* (*apprehensum beatum*) *apostolum erutis oculis, catenisque oneratum carceri incluserunt, eo animo ut* (*circumdatum catenis in carcerem detruserunt, ut*) *paucis interpositis diebus interficerent. Quod antequam fieret, angelus a domino missus ad* (*Venit autem angelus domini ad*) *Andream apostolum ut in Myrmidonem civitatem maturaret et fratrem Matthaeum de squalore carceris erueret monuit* (*ut in* etc: *dicens Surge et vade ad Myrmidonam civitatem et erue fratrem tuum de squalore carceris quo tenetur.*) *Cui ille ait Domine, ecce viam nescio, et quo ibo? Et ille Vade, inquit, ad littus maris, et invenies navem quam* (*in quam*) *statim conscende* (*ascende*)*: ego enim ero dux itineris tui. Paruit Andreas, inventamque navem ascendens* (*Fecit Andreas iuxta verbum domini, et invenit in litore navem ascendensque in eam*) *flantibus ventis congruis prospere navigavit ad urbem. Quam ut ingressus est, ad publicum se illico carcerem contulit* (*Ingressusque portam civitatis venit ad carcerem.*), *inveniensque cum reliquis vinctis Matthaeum* (*Videns autem Matthaeum apostolum in squalore carceris cum vinctis aliis residentem,*) *amarissime flevit, et facta oratione haec verba locutus est* (*oratione simul ait Andreas*) *Domine Iesu Christe, quem fideliter praedicamus et ob cuius nomen tanta perferimus, qui caecis visum, surdis auditum, paralyticis gressum, leprosis munditiam, mortuis vitam, immensa clementia largiri dignatus es, aperi* (add *quaeso*) *oculos servi tui ut eat ad adnuntiandum verbum tuum. Et statim locus ille contremuit, et lumen refulsit in carcere, et oculi beati apostoli restaurati* (add *sunt*), *et cunctorum catenae confractae sunt, et trabes in qua pedes eorum*

*coarctati erant scissa est. Quibus factis* (*Et*) *omnes magnificabant dominum dicentes quia magnus est deus quem praedicant servi eius. Ita* (*Tunc*) *educti per beatum Andream de squalore carceris* (*de carcere*) *omnes qui capti fuerant* (om *omnes q. c. f.*), *abiit unusquisque ad propria sua* (om *sua*) *cum quibus et Matthaeus recesserat* (*Matth. autem recessit a loco illo*). *Ipse vero* (*Denique*) *Andreas* (add *apostolus*) *manens apud Myrmidonem* (om *manens ap. Myrm.*) *praedicabat incolis verbum domini. Quod cum minus audirent* (*Cognoscentes autem homines illi* [*illius civitatis*] *de carceris vinctis quae acta fuerant*), *adprehensum Andream ligatis pedibus per plateas civitatis trahebant. Quibus in tormentis cum iam sanguis efflueret et capilli vellerentur, apostolus ad dominum in haec verba orationem habuit Aperi* (*Iam enim capilli capitis eius evellebantur et sanguis defluebat a capite, et oravit ad dominum dicens Aperi quaeso*) *domine Iesu Christe* (om *I. Chr.*) *oculos cordis* (*cordium*) *eorum, ut cognoscant te deum verum et desistant ab hac iniquitate; neque velis hoc illis peccatum statuere* (*et ne statuas illis hoc peccatum*), *quia nesciunt quod* (*quid*) *faciunt. Haec cum dixisset* (*Et statim*) *timor subitus invasit incolas* (*tim. magnus factus est super habitatores*) *civitatis illius, ut* (*et*) *dimisso apostolo peccatum agnoscerent* (om *pecc. agn.*) *dicentes* (*dicebant*) *Peccavimus in iustum. Cumque se ad pedes apostoli demitterent, remissionem delicti et sibi ostendi viam salutis petebant.* (*Peccavimus in te nescientes quid faceremus: rogamus ergo, domine, ut remittas nobis delictum et demonstres nobis viam salutis, ne descendat ira dei super civitatem hanc. Haec enim dicentes prostrati erant solo ante pedes Andreae.*) *Quibus ille erectis praedicabat dominum Iesum Christum et miracula quae fecerat* (*fecit*) *in hoc mundo ostendit* (om *ost.*) *et quemadmodum* (*qualiter*) *ipsum mundum iam pereuntem proprio cruore redemerit* (*redemit*). *Ita vendicatis domino incolis eius civitatis, cunctos in* (*At illi credentes baptizati sunt in*) *nomine patris et filii et spiritus sancti, concessa* (*accepta*) *peccatorum remissione, baptizavit* (om *bapt.*). *Quibus gestis recedens ab eo loco, venit in regionem suam.*

De Graecis praeter alios idem apud quem ex prioribus nostris Andreae actibus plurima ad verbum desumta probavimus (cf. p. XLV.), Epiphanium dico monachum et presbyterum, in eadem illa An-

dreae vita nonnulla habet quae ad hanc de Andrea et Matthia anthropophagorum apostolis fabulam spectant. Cf. l. l. pag. 47 sqq. Εἶτα -- κατῆλθον εἰς Σινώπην [64]) πόλιν τοῦ Πόντου ἐν τοῖς λεγομένοις Σκύθαις, ὡς καὶ αὐτὸς Πέτρος ἐν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ λέγει Πόντον καὶ Γαλατίαν. ἦν δὲ Ἰουδαίων πλῆθος πολὺ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ἔχοντες καθ᾽ ἑαυτοὺς αἱρέσεις πολλάς, ἄνδρες τὰ ἤθη βάρβαροι καὶ ἀνήμεροι, οἳ ἕνεκεν τούτου λέγονται ἀνθρωποφάγοι. ἐλθόντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἀνδρέας οὐκ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει, ἀλλ᾽ εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου κατέλυσαν. --- Κατελθόντος δὲ τοῦ Ματθία εἰς τὴν πόλιν διά τινα χρείαν, οἱ Ἰουδαῖοι κρατήσαντες αὐτὸν ἔθεντο εἰς φυλακὴν τρεῖς ἡμέρας, βουλόμενοι τῇ ἐπαύριον ἀνελεῖν αὐτόν. ὁ δὲ Ἀνδρέας κατελθὼν ἀπὸ τοῦ ὄρους διὰ τῆς νυκτὸς ἦλθεν εἰς τὴν φυλακήν· ἡ δὲ πύλη τῆς φυλακῆς αὐτομάτως ἠνοίχθη αὐτῷ. ἐξαγαγὼν δὲ τὸν Ματθίαν καὶ [τοὺς?] σὺν αὐτῷ δεδεμένους πιστεύσαντας, ἔκρυψεν αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως ἑπτὰ ἡμέρας ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνὸς παρὰ θάλασσαν. ἦν δὲ συκῶν δάσος ἐκεῖ πολὺ δυσδιόδευτον ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων, καὶ ὁ καιρὸς τῶν σύκων· ἦν δὲ καὶ σπήλαιον. κατηχήσας δὲ αὐτοὺς ἑπτὰ ἡμέρας ἐβάπτισε τῇ νυκτὶ παρὰ τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης. -- Εἰς Σινώπην ἐλθόντες -- Πέτρου καὶ Ἀνδρέου -- οἱ ἐντόπιοι τὰς διατριβὰς ἐδείκνυον ἡμῖν -- καὶ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησεν καὶ τὴν φυλακὴν ἣν ἤνοιξεν ὁ Ἀνδρέας αὐτομάτως, σφραγίσας αὐτὴν καὶ ἐξαγαγὼν τὸν Ματθίαν καὶ τοὺς συνδεδεμένους μέλλοντας ἐπὶ τὸ αὔριον ἀποθνήσκειν, καὶ τὰς συκᾶς ὅπου αὐτοὺς ἔκρυψεν, καὶ τὴν ὄχθην ὅπου αὐτοὺς ἐβάπτισεν etc. Item pag. 65. Ἀκούσαντες δὲ ὅτι Ἀνδρέας παρεγένετο ὁ ἀνοίξας τὸ δεσμωτήριον καὶ ἐξαγαγὼν τοὺς δεσμώτας, ἐπισυναχθέντες καὶ ἐπιστάντες ἔμελλον καὶ τὴν οἰκίαν ἐμπρῆσαι· τὸν δὲ Ἀν-

---

64) Sinope igitur teste Epiphanio nomen est urbis qua res Andreae inter anthropophagos gestae sunt: ipsi actus nostri eiusmodi nomen non habent, nisi quod idem Sinopes nomen unus de codicibus nostris Parisiensibus in libri inscriptione praebet. Alii vero veterum, ut etiam poeta Anglosaxonum (vide infra), non in Scythia sed in Aethiopia sitam asserunt terram anthropophagorum, ubi cum Matthia sive Matthaeo Andreas aliique apostoli fuisse crediti sunt. Quaesivit Thilo (l. l. pag. X sqq.) utrum ipse Leucius in actis suis certum urbis nomen posuerit necne. Statuit vero illum pro tanta ingenii protervitate ipsum Sinopes nomen posuisse.

δρέαν ἐπιλαβόμενοι ἔτυπτον μετὰ λίθων σύροντες καὶ ὡς ἐπὶ κυνῶν δάκνοντες τὰς σάρκας αὐτοῦ - - καὶ ἕως τῆς σήμερον διὰ τοῦτο ἀνθρωποφάγοι καλοῦνται. Etc.

Sed discedamus paullulum a graecis latinisque hominibus: nam aliorsum quoque ab illis antiqua haec de Andrea et Matthia traditio manavit. Reperta est enim in carmine apud Anglosaxones propagato, quod nuper edidit vir illustris Iacobus Grimmius. Orta hinc est apocrypho huic scripto singularis quaedam gravitas, quam Iacobus Grimmius in prolegomenis libri sui: *Andreas und Elene,* postquam retulit communicata sibi a Thilone de actis Andreae et Matthiae graecis manuscriptis, testatus est verbis his: *Das ist unverkennbar die quelle aus welcher dieser mythus den Angelsachsen vielleicht unmittelbar zufloss, da sie noch mit byzantinischer sprache und literatur nähere bekanntschaft unterhielten. Wer sollte nicht wünschen dass in die lang ersehnte fortsetzung seines cod. apocr. Thilo auch die* πράξεις Ἀνδρέου *vollständig aufnehme, denn wie sehr hängt jede gründliche erforschung des mittelalters mit den erzeugnissen und überlieferungen der griechischen kirche zusammen* [65]). Cf. l. l. p. XVIII. Antea vero se intellexisse dixit *dass, nächst Beovulf, Andreas und Elene die ältesten und lehrreichsten erzeugnisse der angelsächsichen poesie sind.* Tanta quum sit anglosaxonici carminis dignitas, viris doctis non molestum erit legere quomodo in eo tractata sit actuum nostrorum fabula. Cf. Andreas und Elene. herausgegeben von Jacob Grimm. Cassel 1840. pag. VI sqq. ubi celeberrimus editor ita enarrat carminis de Andrea argumentum:

Jedem der zwölf boten des heilands war ein eignes loos angewiesen worden. Matthaeus, der das evangelium zuerst niedergeschrieben hatte [66]), empfieng den göttlichen auftrag sich nach der

---

[65]) In iis quae sequuntur Iac. Gr. eo erravit quod ~~Leucium~~ Charinum, cui fabula de Andrea et Matthia adscribenda videtur, pro Manichaeo sexti saeculi a Thilone habitum dixit. Quod propterea grave est quoniam a Leucii aetate proficiscendum est ut illustres magnam eius fabulae propagationem. Pro sexto omnino substituendum est secundum saeculum.

[66]) Accurate in hoc carmine significatur ipse evangelista Matthaeus. Neque aliter apud Latinos fieri videtur, quemadmodum etiam Pseudo-Abdias ubique Matthaei nomen habet. Apud Graecos vero inter Matthaeum et Matthiam traditio fluctuat. In vetustissimis Parisiensibus membranis, quas in edendo textu

insel Mermedonia zu verfügen, wo grausame heiden wohnten. Statt brotes und wassers war fleisch und blut der fremden, die zu ihnen verschlagen wurden, ihre nahrung. solche unglückliche pflegten sie vorher noch zu blenden und ihnen einen des verstands beraubenden zaubertrank einzugiessen, dass sie thieren gleich umhergiengen und heu und gras frassen. So fesselten sie bei seiner ankunft den mann gottes und stiessen ihm die augen aus, er fuhr fort den herrn zu preisen, auch nachdem er jenen giftigen trank genommen hatte. Unter heissen zähren nachts im kerker spricht er fromme gebete gott ergeben; da leuchtet plötzlich der kerker und eine himmlische stimme gelobt ihm beistand und erlösung von aller schmach durch Andreas, der zur bestimmten zeit in der burg erscheinen werde. Alle dreissig tage hielten die heiden feierliche versammlung, in welcher sie festsetzten welcher reihe nach jeder ihrer gefangenen ihnen zur speise dienen sollte. Matthaeus harrte geduldig der nahenden geschicke. Unterdessen war an Andreas, der in Achaia lehrte, vom himmel befehl erschollen sich nach Mermedonia[67]) aufzumachen, wo sein bruder und gefährte binnen drei tagen in lebensgefahr schwebe. anfangs zauderte er, die unkunde des weiten wegs vorschützend, aber gott gebot ihm mit frühstem morgen des folgenden tags nach dem meeresufer zu eilen. Als Andreas zur bestimmten zeit sich mit seinem gefolge am strande einfindet, sieht er einen nachen mit drei schiffern bemannt, es war der allmächtige selbst, und zwei seiner engel die sich hier in menschlicher gestalt und unerkannt zur überfahrt anbieten. Ein gespräch zwischen Andreas und dem steuermann hebt an, der sich erst nur gegen erlegung des fährgeldes zur aufnahme der reisenden bereit erklärt, nach des apostels ofner erklärung aber, dass er kein geld und gut besitze und auf des heilands geheiss ohne sol-

---

inprimis secuti sumus (vide infra), constanter Ματθείας scriptum est. Idem nomen Epiphanius monachus tuetur; Nicephorus praeter Matthaeum, de quo uberius exponit, etiam Matthiam apud anthropophagos versatum esse significat hist. eccles. II, 40. extr. In antiquis libris mss. graecis, quibus haec acta continentur, plerisque Ματθαῖος invenitur; sed fit ut in eodem codice scriptura inter hoc et illud fluctuet. Cf. commentarium nostrum.

[67]) Notat Grimmius l. l. pag. XIX. Die Mirmedonier, unter denen Matthäus und Andreas auftreten, sind nicht mit den äginetischen Myrmidonen zu verwechseln. Jenes Myrmidon oder Myrmene war eine stadt in Aethiopien etc.

ches die welt befahren solle, freundlich sie eintreten lässt. Mutig besteigen die helden den nachen. Andreas wundert sich ob der jugendlichen schönheit und geschicklichkeit des schiffers, der seinen engeln befiehlt die armen pilgrime mit speise zu laben. Unterdessen steigt ein heftiges unwetter auf und Andreas leute verfallen in furcht. der schiffer meint, man könne sie ans land setzen, was aber die leute, die es für schmählich erachten im augenblick der noth von ihrem herrn zu weichen, eifrig ablehnen. Andreas redet ihnen trost ein und erinnert sie daran, wie der heiland ähnlichen sturm plötzlich beschwichtigte. Während er sie so beruhigt, fallen die ermatteten in schlaf, die wellen werden still, Andreas und der himmlische steuermann wechseln erbauliches gespräch. Dieser fordert dem apostel genauere erzählung von den thaten und wundern des heilands ab. Es ist zumal eine begebenheit, die Andreas ausführlicher vorträgt. Einst habe Christus vor der ungläubigen, immer zeichen verlangenden menge ein grosses wunder verrichtet, und die an der mauer des tempels ausgehauenen bilder der Cherubim und Seraphim geheissen herabzusteigen, nach Membre zu fahren und von dort die drei erzväter aus ihren gräbern zu holen, damit sie ein ofnes unwiderlegliches zeugnis für seine göttliche macht ablegten. In solchen unterredungen verstrich der tag und auch Andreas von müde bewältigt sank in schlaf. Den (Die?) entschlafenen liess gott durch die engel sanft ans gestade tragen, wo er andern morgens im angesicht der feindlichen burg erwachte. Neben ihm schlafen noch seine diener; er weckt und benachrichtigt sie, der mann, welcher sie gestern über meer gefahren, könne niemand anders als das höchste wesen selbst gewesen sein. Uns, da wir, versetzten sie, entschlummert waren, nahten adler, entzückten unsere seelen und trugen sie durch die lüfte gen himmel, wo wir gott den herrn von zahllosen engeln tausendstimmig preisen hörten, vor gottes sohn aber die zwölf boten stehn und engel euch dienen sahen. Froh dieses traumgesichts ergoss sich Andreas in ein dankgebet und flehte des schöpfers verzeihung für alles was er zu schiffe, ohne den allmächtigen zu erkennen, geredet hätte. Da erzeigte sich gott von neuem sichtbar und verkündete seinen frieden: eines grösseren fehltritts schul-

dig wurdest du in Achaia, als du an dem fernen weg und der weiten seereise verzweifeltest, da doch gott alle dinge ausführbar sind; auf nun zur burg, erlöse deinen bruder und seine mitgefangenen. dann werden deine marter beginnen, erleide sie standhaft und eingedenk der von mir am kreuze geduldeten qual! Unvermerkt, denn gottes hand bedeckte seine schritte, stieg Andreas zur burg hinan, sieben wächter standen vor des kerkers thor, ein plötzlicher tod rafte sie dahin. von selbst sprang die thür auf, bluttrunken schliefen die heiden, Matthaeus sass einsam in der mördergrube. Da erschauten sich die gefährten, küsten und umarmten einander, dann knieten sie und beteten. Ungesäumt rüstete sich nun Matthaeus die festung zu verlassen, er und 240 männer, die sich der reise freuten und von gott mit wolken umhüllt wurden, dass ihnen kein schnelles aufgebot der feinde nacheile. Andreas geleitet sie aus und kehrt froh in die stadt zurük, neben einer ehernen seule sich niedersetzend, und was kommen sollte erwartend. Mittlerweile war die zeit jener heidnischen versammlung herangerückt, sie gedachten einen der fremden gefangenen dem tode zu weihen, doch ihre hofnung schlug fehl. man fand den kerker offen, die wächter todt. Als die schreckenskunde erscholl, faste hunger und furcht das volk. Alle burgbewohner werden zusammengerufen und ein loos geworfen, welcher von ihnen den andern zur speise gereichen solle? Das loos fällt auf einen angesehnen greis, den sie sogleich in bande legen. wehklagend bietet er für sich seinen jungen sohn an, was die hungernde menge gern genehmigt. Nun erhebt der gefesselte jüngling lauten jammer und Andreas, der alles von der seule her mit ansieht, wird davon innig gerührt. Man erwartet dass er für den unschuldigen zu gott betete und erhört wurde, denn das gedicht erzählt, alle gegen den knaben gerichteten waffen seien gleich wachs geschmolzen. Der knabe wird frei gegeben, dafür bricht tobender hunger von neuem aus. Jetzt erscheint schwarz und hässlich, in gestalt eines elenden menschen, der teufel, und verräth die gegenwart des heiligen, der die gefangenen aus der burg entführt habe: gegen ihn solle sich die rache des volks kehren. Andreas verhöhnt den bösen feind, der das volk noch heftiger aufreizt. Eine göttliche stimme ermahnt den apo-

stel (hinter der seule) hervorzutreten und sich selbst den leuten zu verkünden. Nun wurden ihm die hände gebunden und er der menge gezeigt, dann schleiften sie ihn über strasse, felsen und steinklippen den ganzen tag bis der abend einbrach, sein leib war zerstossen und von blute triefend, seine seele blieb aber standhaft und gläubig. Die nacht bringt Andreas im kerker zu, harter frost ist ausgebrochen, frühmorgens dringen sie wieder ein und beginnen die marter von neuem. Klagen des dulders steigen jetzt zum himmel empor, der teufel lockt die menge desto heftiger; abends naht er sich mit sechs andern den Andreas zu verhöhnen, muss aber vor dem zeichen des kreuzes weichen. Dieser teufel wird als sohn des alten feindes vorgestellt, denn es folgt ein gespräch zwischen beiden, worin dieser jenem seine flucht vorwirft, der sohn aber den vater auffordert, selbst sein heil zu versuchen und Andreas anzugreifen. Doch auch der alte teufel kann nicht vor dem heiligen stand halten und ist zu fliehen gezwungen. Am dritten morgen hebt die marter von vornen an und währt den ganzen tag durch. Andreas betet und sehnt sich nach dem tod, sein blut sei über den boden ergossen, seine locken auf dem wege zerstreut. Da hiess ihn der himmlische könig umzuschauen und Andreas sah blühende bäume emporwachsen an den stellen wo die blutstropfen niedergefallen waren. Und als die widersacher zum viertenmal den heiligen zum kerker leiteten, nahte sich gott, grüsste ihn und verlieh seinem verwundeten leibe stärke und gesundheit wie von anfang. -- Da trug es sich zu dass er an der mauer zwei grosse verwitterte steinseulen erblickte und eine derselben so anredete: du marmorstein, es ist gottes, des allmächtigen wille, dass sich aus dir wasserströme unter dies heidnische volk ergiessen sollen. du glänzest von golde und auf dich geruhte der herr vor alten zeiten seine zehn gebote zu schreiben, heute aber widerfährt dir noch grössere ehre, da du gottes rathschluss verkünden sollst. Kaum hatte der heilige diese worte geendet, als sich der stein spaltete und endlose fluten aus sich zu ergiessen begann; der strom wuchs und deckte die weite flur. viele kinder ertranken, die männer suchten nach den bergen zu fliehen; doch ein engel mit feurigem schwerte wehrte den zugang, wogen wuchsen, wälder rausch-

ten und feuerfunken flogen. In allen burgen erscholl jammerruf und endlich rief einer laut: nun sehet selbst, dass wir den schuldlosesten fremden in bande legten, dafür nahet uns schreckliche strafe; eilt, entfesseln wir ihn und flehen um seinen beistand. Da säumten sie nicht ihn zu lösen, schon war flut zu solcher höhe gestiegen, dass sie den männern über die brust bis zu den achseln reichte. Andreas aber besprach den wasserstrom, alsbald ward der himmel heiter, die erdschluchten öfneten sich und nahmen das wasser auf; vierzehn der übelsten missethäter wurden mit in den abgrund gerissen und schwanden von der erde. alles volk bebte vor angst und erkannte dass gott diesen heiligen mann gesandt hatte. Andreas warnte und ermahnte; zu gott sprach er eine bitte für die seelen der kinder, die in der flut den tod gefunden hatten. Das gebet war dem höchsten angenehm; er gebot dass sie wieder auferstehn sollten; alsbald nach ihrer rückkehr ins leben empfiengen sie die taufe und wurden in gottes schutz aufgenommen. An der stelle, wo die flut entsprungen und die taufe ergangen war, liess Andreas eine kirche bauen; und aus allen gegenden sammelten sich männer und frauen, wurden getauft, und entsagten allem teufelsdienst und den heidnischen opferstätten. Nachdem ihnen aber Andreas einen frommen bischof namens Plato bestellt hatte, sehnte er sich selbst das land zu verlassen und über see wegzufahren. Alle ergrif schmerz, dass er sobald von ihnen scheiden wollte, eine himmlische stimme befahl ihm noch sieben tage bei der neuen heerde zu verharren und ihren glauben zu befestigen. So lange lehrte und bestärkte er sie zum verdrusse des teufels, der diese menge der hölle entführt sah. Nach ablauf der gesetzten frist rüstete sich Andreas zur reise, die bewohner geleiteten ihn traurig zum ufer, schauten dem schiffe nach, so weit sie es mit ihren augen verfolgen konnten, und priesen den ewigen gott. —

Affert praeterea Grimmius l. l. pag. XIII sq. etiam ea quae ex eadem fabula in legendam auream Iacobi de Voragine transierunt.

Restat ut de Thilonis editione et nostra dicamus.

Thilo ad edendum adhibuit codices Parisienses tres, qui apud illum aeque ac apud nos siglis A B C insigniti sunt. A significat aliquot folia membranacea pessime affecta, litteris uncialibus octavi fere

saeculi scripta, praefixa codici Reg. nunc Nation. 1556: B codicem Reg. nunc Nation. num. 881.[68]) saeculi undecimi: C codicem Reg. nunc Nation. num. 1556. chartaceum, saeculi decimi quinti. Ex his integrum libellum non continet nisi codex C. B vero et in fine mutilus est, inde a sect. 30. καὶ περιτείχη-, et lacunam habet sect. 15. et seq. a verbis εἴπαμεν ἡμεῖς usque καὶ διαβαστάσατε. Denique codex A fragmenta tantum continet. Iam vero hoc accidit ut cl. Thilo quae ex codice B sua manu descripta haberet Parisios mitteret, ut ad ea, postquam et ipsa ad codicem unde fluxerant recognita essent, adderetur codicis C collatio, rursusque ad utrumque antiqua codicis A fragmenta conferrentur. Mandata suscepit homo natione Graecus, huic laborum generi satis assuetus: quem non dubito in excutiendis codicibus B et C perspicue scriptis diligenter versatum esse. Aliter vero res ei cessit antiqua illa folia conferenti lectu difficillima. Locis enim quam plurimis plane non legit quae ibi scripta sunt, nisi quod ea modo cum B modo cum C consentire significavit; neque paucis locis aliis de antiquissima scriptura graviter falsus est. Hoc intellexi quum ad ea quae ipse ex codice exscripsi exigebam libellum Thilonis indiligentiam collatoris sui non suspicati. Poterit autem id quod dixi ad haec exempla iudicari. Sect. 4. in codice est Κύριέ μου, οὐ δυνήσομαι (cod. -σωμε) φθάσαι (cod. -σε) τοῦ ἀπελθεῖν ἐκεῖ πρὸ τῆς προθεσμίας[69]): non Κύριε, οὐ δύναμαι τοῦ φθάσαι ἀπελθεῖν τῆς προθεσμίας. Sect. 10. τεκνία μου, εἰ θέλετε: non quod Thilo edidit τεκνία, μῶν θέλετε. Sect. 10. χωλοὺς περιπατῆσαι, κωφοὺς ἀκοῦσαι, λεπροὺς ἐκαθέρισεν, ὕδωρ εἰς οἶνον μετέβαλεν: non χωλ. περιπ. (om. κωφ. ἀκ.) λεπρ. ἐκαθάρισεν, ὕδωρ οἶνον ἐποίησεν. Ibidem καὶ εὐλογήσας ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν· ἦσαν δὲ οἱ ἐσθίοντες πεντακισχίλιοι ἄνδρες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὰ περισσεύοντα αὐτοῖς, δώδεκα κωφίνους κλασμάτων: non καὶ εὐλογήσας ἐχόρτασεν, ὥστε καὶ τὸν χόρτον ἄρτους γενέσθαι καὶ φαγεῖν πεντακισχιλίους ἄν-

[68]) Per errorem in Notitia Thilonis in Prolegg. ad Act. Thom. p. LXIV sqq. (non item in progr. Halensi p. XI.) atque hinc etiam in Grimmii prolegg. ad librum *Andreas und Elene* pro num. 881. legitur num. 808.

[69]) In exemplis seqq. vitiositatem scripturae codicis non exprimendam curo.

δρας καὶ χορτασθῆναι. Ibidem εἶπεν τῷ Ἀνδρέᾳ Τάχα ταῦτα τὰ σημεῖα ἐποίησεν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ καὶ οὐχὶ ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων: non εἶπε Τάχα ταῦτα τὰ σημεῖα οὐκ ἐποίησεν ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων. Sect. 22. οὐδένα ηὕραμεν, ἀλλὰ τοὺς φύλακας ηὕραμεν νεκροὺς κειμένους ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἄρχοντες ἔλεγον ἐν ἑαυτοῖς Τί ἄρα ἐστὶ τὸ γενόμενον; μή τινες εἰσῆλθαν εἰς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως καὶ τοὺς φύλακας ἀπέκτειναν: non οὐδένα ηὕρομεν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄρχοντες εἶπαν Οὐαὶ ἡμῖν, ἄρα τί ἐστι τὸ γεγονός; τίνες τοὺς φύλακας ἀπέκτειναν. Sect. 30. οἰκοδομήσω ἐκκλησίαν, καὶ στήσω σε ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐποίησάς μοι τὴν διακονίαν ταύτην. καὶ ἐπαύσατο ὁ ἀνδριὰς τοῦ ῥέειν, καὶ οὐκέτι ἐξήνεγκεν ὕδωρ. καὶ ἐξελθόντες οἱ τῆς πόλεως ἐπὶ τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐβόησαν λέγοντες: non οἰκοδ. ἐκκλ. ἐπὶ σέ. καὶ παυσάμενον τὸ ὕδωρ, εἰσῆλθον οἱ πολῖται ἐν φυλακῇ βοῶντες. Item nec ἄρτον deest sect. 6, nec ὅν sect. 3; nec est μακροῦ sed μηκροῦ (i. e. μικροῦ) sect. 5. Hos tot tantosque errores in apparatu non notavi: nusquam vero poterunt mea quae a Thiloneis differunt in dubium vocari; accuratissime enim quaecumque legi poterant ex codice mea manu exscripsi. In mea enimvero editione hoc potissimum praestitum est quod codicem A, quem magna ex parte etiam Thilo sequi sibi videbatur, revera secutus sum, postquam difficillimam eorum fragmentorum scripturam summo studio legi atque ad versum descripsi. Hinc non abs re erit h. l. indicare quam textus partem quodvis folium quoad legi potuit contineat.

Fol. 10. verso legitur - - ου και ματθεια εις την πολην των ανθρωπωφαγων usque μη ενκαταλιπις με

Fol. 9. - πικρω - - τω· ταυτα δε προσευχομενου usque πορευεσθαι· αποκριθεις δε ο ῑς̄ ει

Fol. 8. - - φανερον ποιησε νεανισκε usque απο της γης. και ελθων ο ῑς̄ εκαθη

Fol. 7. κυμ - - - κοιματων· και ημων φοβηθεντων usque καρδιαι ημων. παραλαβων. His foliis quatuor priores sectiones duodecim absolvuntur.

Fol. 5. (sect. 20.) ενεκεν της σης τιμωριας[70]· τοτε αναστας ανδρεας usque οι αρχοντες τω γεγωνος. εκλαυσαν

Fol. 4. (sect. 23.) - - της πολεως. επηδι εσμεν προσπινοι usque οτι εαν αρωμεν αυτου την κεφαλην. ο θανατος αυτου ουκ εστιν (sect. 25.)

Fol. 3. (sect. 30.) - - ως ταυτης· οικοδομησω εκκλησιαν usque απο πεδιου. εως πρεσβυτερου και προεπεμπαν αυτον

Servavi in his magnam scripturae vitiositatem, in plerisque eiusdem saeculi codicibus conspicuam; ea vero etiam pertinet ad accentus plerumque positos, quemadmodum in extremis vocibus πρὸἔπεμπᾶν legitur. Illud aegre fero quod aliquam fragmentorum partem non animadverti, quam Thilo ad sectiones 14 et 15. indicavit. Nimirum falsus sum fragmentis interiectis iis quae ad Μαρτύριον τῆς ἁγίας Βαρβάρας pertinent. Quod igitur ex hac parte edidimus, item quidquid ex codd. B[71]) et C adhibuimus, ex Thilonis libello etsi passim correcta hausimus: perpauca enim a nobis ipsis ex his codd. exscripta sunt.

Praeterea vero nobis ad manus erant notae ex duobus codicibus italicis petitae. Horum alterum diximus D, qui est Venetus Marcianus cl. VII. num. XXXVIII., chartaceus, ni fallor, nec vetustate insignis. In eo duplex fabulae initium legitur; alterum nobis est $D^a$, alterum $D^b$, sed alterum non procedit ultra verba τὸ αἶμα. πᾶς οὖν ἄνθρωπος ὅς. Descripsimus autem inde praeter initia et finem totius fabulae argumentum, notatis passim ipsis vocabulis graecis: hinc passim etiam in commentarium recipi poterant. Codex alter (noster E) est Ambrosianus C 92., Veneto haud dubie antiquior, ubi fol. 48—57. haec alta continentur. Ex eo nihil praeter initium et finem adnotavi.

---

[70]) Deest igitur in hoc quoque codice γίνεται, quod nescio an rectius a textu excludatur.

[71]) Per incuriam non notavimus fabulae inscriptionem ex codice B, quae sic habet: Πράξεις Ἀνδρέου καὶ Ματθαίου τῶν ἀποστόλων, ὅτε ὁ Χριστὸς ἀπῆλθεν εἰς Σινώπην τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

## VIII. ACTA ET MARTYRIUM MATTHAEI.

Horum Matthaei actuum et actuum Petri et Andreae, quorum fragmentum Woogius ex codice Barocciano 180. hausit, a Thilone quoque repetitum[72]), eadem cum actis Andreae et Matthiae, de quibus iam explicuimus, necessitudo est: utrisque enim continuantur acta Andreae et Matthiae. Arctissime autem cohaerent cum eo quod in actis Andr. et Matth. exeunte sectione 21. dictum est: καὶ ἐπέταξεν Ἀνδρέας νεφέλῃ, καὶ ἦρεν ἡ νεφέλη Ματθείαν (alii codd. Ματθαῖον) καὶ τοὺς μαθητὰς Ἀνδρέου, καὶ ἀπέθετο αὐτοὺς ἡ νεφέλη ἐν τῷ ὄρει ὅπου ἦν ὁ Πέτρος διδάσκων, καὶ ἔμειναν πρὸς αὐτόν. Huc enim spectat quum actorum Petri et Andreae initium, tum id quod ab initio actuum Matthaei legitur: ἦν ἐν τῷ ὄρει καταμόνας ἡσυχάζων. De nominum quidem Matthaei et Matthiae frequenti confusione modo diximus. Ut autem in actis iis quae praecedunt ubique edidimus Matthiam (Ματθείαν) pro auctoritate antiquissimi codicis eius quem maxime per totum libellum secuti sumus, ita in his alteris Matthaeum scripsimus pro utriusque codicis nostri scriptura. Quae inconstantia eo magis improbari poterit quoniam idem Parisiensis codex, ex quo Matthaei acta petivimus, etiam in actis Andreae et Matthiae (signatus siglo B) plerumque, etsi non ubique, Matthaeum habet. Haec utriusque nominis confusio nescio an nonnihil fecerit ad magnam varietatem atque inconstantiam ipsarum de Matthaeo traditionum. De quibus accuratius quaesituros ut nobis liceat inprimis ad Acta SS. tom. VI. mens. Septembr. d. 21. pag. 194—227., item ad Menaea Graecorum mens. Novembr. die 16. delegare, atque item ad Pseudo-Abdiae historiarum apostolicarum librum VII. (apud Fabricium Cod. apocr. tomo II. pag. 636—668.

---

[72]) Apud Woogium epistolae de Andreae martyrio appendicis loco additum est pag. 401—414; item apud Thilonem actis Andreae et Matthiae pag. 30—32. Incipit sic: Ἐγένετο ὡς ἐξῆλθεν ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Ἀνδρέας ἔξω τῆς πόλεως τῶν ἀνθρωποφάγων, καὶ ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἥρπασεν αὐτὸν καὶ τοῦτον ἀπήνεγκεν ἐν τῷ ὄρει ὅπου ἦν Πέτρος καὶ Ματθείας καὶ Ἀλέξανδρος καθιζόμενοι. ὁ δὲ ἰδὼν αὐτούς, ἠσπάσαντο αὐτὸν μετὰ πολλῆς χαρᾶς. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος Τί σοι γέγονεν, ἀδελφὲ Ἀνδρέα: ἆρά γε ἔσπειρας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων ἢ οὔ; λέγει αὐτῷ Ἀνδρέας Ναί, πάτερ Πέτρε, δι' εὐχῶν σου.

editum), in quo quidem praeter morem paene nihil reperitur quod cum libello nostro componi queat: satis habebimus locum adscribere Nicephori, egregie testantem quantam ad narrationes de Matthaeo ab ipso traditas vim habuerint acta nostra: nimirum penitus ille ab his vel horum simillimis pendere videtur. Locus est in Nicephori hist. eccles. II, 41. atque sic habet: πολλαῖς τοιγαροῦν καὶ οὗτος ὁ θεῖος ἀπόστολος περιόδοις τὸν Χριστὸν εὐαγγελισάμενος, χώραν τε ἐκ χώρας ἀμείβων καὶ ἔθνος ἐξ ἔθνους, ἔσχατον ὑπὸ τοῦ ἄγοντος αὐτὸν πνεύματος καὶ ἐπὶ τὴν τῶν ἀνθρωποφάγων χώραν ἀπάγεται ἔν τινι πόλει, Μυρμήνη ἦν αὐτῷ ὄνομα, ἐφ᾽ ᾗ δὴ καὶ Πλάτωνα τὸν αὐτοῦ φοιτητὴν ἐπίσκοπον ἀνειπὼν αὐτὸς ἐπί τινι τῶν ἀγχιθύρων τῇ πόλει ἀνιὼν ὀρέων τὴν τοῦ ἔθνους σωτηρίαν ἀποκαλυφθῆναι προσηύχετο. οὕτω δ᾽ ἔχοντι τῷ ἀποστόλῳ ὁ κύριος Ἰησοῦς ὡραίῳ τὴν ὄψιν παιδὶ ἀφομοιωθεὶς καὶ πλησίον στὰς εἰρήνην τε αὐτῷ ἐπιφθέγγεται· ἔπειτα ῥάβδον ἐγχειρίσας Ταύτην, ἔφη, κατιὼν ἐν τῇ πόλει πρὸς τῇ πύλῃ τῆς ἐκκλησίας, ἣν σὺ καὶ Ἀνδρέας ᾠκοδομήσατε, καταφύτευσον, καὶ εἰς δένδρον μέγα καὶ ὑψηλὸν εὐθὺς ἐπιδώσει. ὅ γε μὴν καρπὸς αὐτῷ πολὺς ἔσται σφόδρα παραλλάττων τε τοὺς πολλοὺς τῷ μεγέθει, κἂν τῇ γεύσει διαφέρων ὡς πλεῖστον· πηγὴ δὲ ἀφθόνου καὶ διειδοῦς ὕδατος ἐκ τῆς αὐτοῦ ῥίζης κελαρύζουσα προσελεύσεται (potius προελεύσεται?), ἐν ᾧ τῶν ἀνθρωποφάγων ὅσοις λούσασθαι γένοιτο, ἥ τε ὄψις πρὸς τὸ εὐτρεπὲς μεταρρυθμισθείη, αἵ τε καρδίαι τὸ ἄγριον ἀποθέμεναι πρὸς τὸ εἰρηναῖον μεταχωρήσουσι καὶ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀλλοίωσιν ἕξουσι. καὶ δὴ κατιόντι ὁ τῆς πόλεως ἐκείνης βασιλεὺς προσυπήντα συνάμα γυναικὶ καὶ τέκνῳ, Φουλβιανὸς δὲ καὶ Φουλβιάνα καὶ Φουλβιανὸς ἦσαν αὐτοῖς τὰ ὀνόματα, πνεύμασι πονηροῖς ἐξεταζόμενοι· οἷς τὰς χεῖρας εὐθὺς ἐπιθεὶς ἐξήλαυνε τὸ λυποῦν. ἐπήγνυ δὲ καὶ τὴν ῥάβδον, καὶ εἰς δένδρον εὐθὺς μετεσκεύαστο· καὶ ἡ πηγὴ ῥιζόθεν τὸ ὕδωρ προήει πότιμον καὶ διειδὲς ἀναβλύζουσα. ἐπεὶ δὲ τὸ πλῆθος συνέρρει, τὸ παράδοξον ἐκπληττόμενοι, ἐκεῖνος ἐπὶ μετεώρου ἑστὼς τῇ πατρίῳ ἐκείνων γλώττῃ τὸ σωτήριον κατήγγελε κήρυγμα. καὶ εὐθὺς ὅλῃ ψυχῇ τῷ ἐκεῖθεν ῥέοντι ὕδατι ἐβαπτίζοντο, καί γε τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου μεταλαμβάνοντες τὴν καλλίστην ὄντως ἀλ-

λοίωσιν ἠλλοιοῦντο. Φουλβιανῷ δὲ μετέμελεν εὐθύς, καὶ τὸ πλῆθος μεταρρέον τῷ ἀποστόλῳ ὁρῶν ζήλῳ περικαιόμενος ἤχθετο, καὶ στρατιὰν πέμπων συλλαβεῖν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ ἀδυνάτως εἶχον, αὐτὸς ὅτι πλείστους περιβαλλόμενος ἄπεισι· καὶ ἀοράτῳ μάστιγι τὰς ὄψεις πεπήρωτο. πολλὰ δὲ τοῦ ἀποστόλου καταδεηθεὶς ἰᾶτο μὲν τὰς ὄψεις, τὴν δὲ καρδίαν ἔτι πηρὸς ἦν. καὶ μικρὸν ὅσον, καθηλοῖ μὲν τὸν ἀπόστολον ἥλοις μακροῖς κατὰ γῆν· πίσσῃ δὲ καὶ ἀσφάλτῳ καὶ πολλὴν ἐπιφορήσαντες κληματίδα καὶ ὕλην ἄλλην πυρὶ φίλην ἐπιβαλόντες πῦρ κάτωθεν ὑπανῆπτον· τὸ δὲ παρὰ δόξαν εἰς δρόσον μετεσκευάζετο. ταῦτ' ἰδόντες τὸ πλῆθος τῷ Ματθαίου θεῷ προσετάθεντο. ὁ δ' αὖ γε κρατῶν, γοητείαν εἶναι τὰ τῷ ἀποστόλῳ τελούμενα οἰηθεὶς καὶ τῷ θυμῷ περιοργὴς γεγονώς, τοὺς ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ πεποιημένους αὐτῷ θεούς, δώδεκα δ' ἦσαν, ἐξενεγκεῖν ἐκέλευε, περικύκλῳ τε τῆς κατὰ τοῦ Ματθαίου πυρκαϊᾶς στήσαντας τὴν ὕλην ἀνάπτειν, ὡς ἄν γε τῇ αὐτῶν ἀρωγῇ τὰ οἰκεῖα δράσῃ τὸ πῦρ. τούτων δὲ γενομένων ἀνῆπτον τὴν ὕλην· τὸ δὲ πῦρ κατὰ τῶν θεῶν μᾶλλον ἐχώρει καὶ τούτους ἐλέπτυνε ῥέοντας. ὁμοίωμα δ' ἐκεῖθεν ὡς καιομένου ἐξέθορε δράκοντος, καὶ τοῦ βασιλέως κατόπισθεν εἷρπε καὶ συρίττον μέγα ἐδίωκεν, ὡς μηδ' ἐκ τοῦ ῥᾴστου ἐκείνῳ ἐνεῖναι τῶν βασιλείων εἴσω χωρεῖν. ἀπειπὼν οὖν ἐπὶ τὸν ἀπόστολον αὖθις ἐγίνετο, καὶ τῆς ὁρμῆς τοῦ καθέρποντος ἠντιβόλει ῥυσθῆναι. ὁ δ' ἀπόστολος τῆς ὥρας ἤδη ἐνστάσης πρὸς τὸν ποθούμενον διαβαίνειν Χριστόν, πάντων ἔξω γενόμενος ἐπετίμα μὲν τῷ πυρί, καὶ αὐτίκα ἐσβέννυτο καὶ ὁ δράκων εὐθὺς ἀφανὴς ἦν. ὑπειπὼν δὲ τῷ ἄρχοντι ὅσα ἐχρῆν καὶ πάντας εὐχαῖς στηρίξας, ἐν εἰρήνῃ ἀφίει τὸ πνεῦμα καὶ διέβαινε πρὸς Χριστόν. τό γε μὴν ἱερὸν τοῦ ἀποστόλου σκῆνος ἐπὶ κλίνης χρυσέας ἐν διαφανέσιν ἐσθήμασιν ὁ Φουλβιανὸς ἐπιθεὶς εἰσάγει πρὸς τὰ ἀνάκτορα· γλωσσοκόμῳ δὲ σιδήρου πεποιημένῳ καὶ μολίβδῳ ἀσφαλισάμενος κατὰ θαλάσσης ἀφεῖναι προστάσσει, τοῦτ' ἐν νῷ θέμενος, ὡσεὶ ὁ τοῦ πυρὸς ἐκεῖνο δείξας ὑπέρτερον, εἴ γε δὴ καὶ τοῦ ὕδατος διανήξασθαι ὑπὸ σιδηρέᾳ τῇ λάρνακι κατισχύσειε, τῷ ἐκείνου μόνῳ λατρεύσω θεῷ, παρὰ φαῦλον τοὺς ἐμοὺς θέμενος. ἐπεὶ δ' οὕτως ἔχων ἐρρίπτετο, καὶ μετὰ βραχὺ τῆς ἄνωθεν διακυβερνώσης χειρὸς τῇ

χέρσῳ αὖθις ἐπανεσώζετο, ἡ πόλις πᾶσα χυθεῖσα τοῦ ἄστεος, τοῦ ἐπισκόπου Πλάτωνος ἡγουμένου, τὸν ὑπὸ Ματθαίου κηρυττόμενον ἀνύμνουν θεόν. ἀπειπὼν δὲ τοῖς ὅλοις καὶ Φουλβιανὸς τὸ θεῖον εἰσδέχεται βάπτισμα καὶ τὴν Ματθαῖος διαμείβεται κλῆσιν ἐν ἀπορρήτῳ τοῦ ἀποστόλου μυσταγωγίᾳ. καὶ αὐτίκα πάντες οἱ ὑπὸ χεῖρα τὴν πατρῴαν δεισιδαιμονίαν ἀπορραπίζοντες τὸ θεῖον λουτρὸν κατησπάζοντο. τρίτος ἐξήκει μετὰ τοῦτο ἐνιαυτός, καὶ Πλάτων μὲν ὁ ἐπίσκοπος πρὸς τὰς αἰωνίους μετεχώρει σκηνάς. Φουλβιανὸς δ' ἔτι ζῶντος τοῦ ἐπισκόπου ἄλλῳ μὲν τῆς ἀρχῆς παρεχώρει, αὐτὸς δὲ ταπεινώσεως σχῆμα περιβαλλόμενος τὰ ἱερά τε τῶν Χριστιανῶν μυηθεὶς ὄργια, τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονίαν παρὰ τοῦ θείου καταδέχεται Πλάτωνος· οὗ μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν τοῦ θεσπεσίου ἀποστόλου διὰ νυκτερινῆς μυήσαντος ὄψεως καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἐπισκοπῆς ἀναδέχεται· γνησίως δὲ τῷ εὐαγγελίῳ ὑπηρετήσας καὶ πολλοὺς διὰ τῆς πίστεως οἰκειώσας θεῷ πρὸς τὴν ἀμείνω ζωὴν μεταβέβηκεν.

Huius libelli hucusque inediti ac paene ignoti duo ad edendum invenimus documenta, alterum Parisiense, alterum Vindobonense, satis illa quidem inter se diversa. Parisiensem scripturam plerumque antiquiorem propterea que Vindobonensi praeferendam duximus, sed utriusque comparandae doctis lectoribus plenam in commentario copiam fecimus.

Parisiensis (Par) codex idem est de quo iam identidem vidimus, signatus in bibliotheca Reg. nunc Nation. numero 881., saeculi undecimi, ubi folio 281. verso loco decimo acta Matthaei incipiunt.

Vindobonensis (Vind) is est quem Lambecius et Kollarius ,,pervetustum elegantem et optimae notae" dicunt, recensentes commentariorum libro VIII. num. XIX. loco 21. pag. 590 sq.

## IX. ACTA THOMAE.

Thomae acta nullis aliis antiquitatis laude cedunt aut auctoritate ex haereticorum usu quaesita. Adhibebantur summoque loco ponebantur apud eosdem Gnosticos apud quos Andreae acta inprimis valebant, Encratitas, Apostolicos, Origenianos: cuius rei luculentissi-

mum testem iam supra laudavimus Epiphanium, cf. pag. XL sq. Eadem maximi fieri apud Manichaeos, praeter alios testatur Turribius Asturicensis in epistola ad Idacium et Ceponium episcopos data, ubi est *Illud autem specialiter in illis actibus qui S. Thomae dicuntur prae ceteris notandum atque exsecrandum est quod dicit eum non baptizare per aquam, sicut habet dominica praedicatio atque traditio, sed per oleum solum*[73]*: quod quidem isti nostri* (i. e. Priscillianistae) *non recipiunt, sed Manichaei sequuntur, quia haeresis iisdem libris utitur et eadem dogmata et his deteriora sectatur. -- per cuius* (i. e. haeresis) *auctores vel per maximum principem Manem ac discipulos eius libros omnes apocryphos vel compositos vel infectos esse manifestum est, specialiter autem actus illos qui vocantur S. Andreae vel illos qui vocantur S. Iohannis, quos sacrilego Leucius ore conscripsit, vel illos qui dicuntur S. Thomae et his similia ex quibus Manichaei et Priscillianistae vel quaecunque illis secta est germana, omnem haeresin suam confirmare nituntur.*

Porro inveniuntur acta Thomae in Gelasii decreto, cap. VI. § 4. cf. supra pag. VII. Item in stichometria Nicephori et in Synopsi scripturae sacrae Athanasio adscripta, ubi in „Novi Testamenti libris iis quibus contradicitur" alii praeter Thomae actus non commemorantur nisi Petri et Iohannis[74]).

Augustinus vero locis tribus affert quae ex ipsis actis quemadmodum etiamnum habemus haud dubie petita sunt: cf. contra Faustum Manich. lib. XXII. cap. 79; adversus Adimantum Manich. cap. 17; de sermone domini in monte lib. I. cap. 20. His tribus locis eandem ille historiam laudat de pincerna apostolum palma percutiente proptereaque ab apostolo maledicto et a leone dilaniato. Videamus textum loci primi contr. Faust. Manich. qui sic habet: *Legunt scripturas apocryphas Manichaei a nescio quibus sutoribus fabularum sub apostolorum nomine scriptas -- Ibi tamen legunt apostolum*

---

[73]) His verbis non dubium est quin respexerit Turribius locum actorum nostrorum sect. 25: de quo uberius exposuit Thilo in notis ad Acta Thomae pag. 181 sqq.

[74]) Τῆς νέας πάλιν διαθήκης ἀντιλεγόμενα ταῦτα· Περίοδοι Πέτρου, Περίοδοι Ἰωάννου, Περίοδοι Θωμᾶ, Εὐαγγέλιον κατὰ Θωμᾶν, Διδαχὴ ἀποστόλων, Κλημέντια. Cf. Credner: Zur Geschichte des Kanons, pag. 145.

*Thomam, cum esset in quodam nuptiarum convivio peregrinus et prorsus incognitus, a quodam ministro palma percussum, imprecatum fuisse homini continuam saevamque vindictam. Nam cum egressus fuisset ad fontem, unde aquam convivantibus ministraret, eum leo irruens interemit, manumque eius, qua caput apostoli levi ictu percusserat, a corpore avulsam secundum verbum eiusdem apostoli id optantis atque imprecantis canis intulit mensis, in quibus ipse discumbebat apostolus. Quid hoc videri crudelius potest? Verum quia ibi, nisi tamen fallor, hoc etiam scriptum est quod ei veniam in saeculo futuro petiverit, facta est compensatio beneficii maioris - - Utrum illa vera sit aut conficta narratio, nihil mea nunc interest. Certe enim Manichaei a quibus illae scripturae quas canon ecclesiasticus respuit tanquam verae atque sincerae acceptantur - -.*

Duobus fere saeculis post Augustini aetatem auctor historiarum apostolicarum quae Abdiae nomine dici solent, diserte professus est ex Thomae actis se hausisse, cf. lib. IX, 1. apud Fabricium l. l. pag. 689., ubi est *Porro legisse me memini quendam librum in quo iter eius* (i. e. Thomae) *in Indiam et res ibi gestae explanantur: qui quod ab aliquibus ob verbositatem non recipitur, supervacaneis omissis ea memorabo quae fide certa constant ac legentibus grata sint et ecclesiam roborare possunt.* Quae verba revera excipiunt plures historiae ad graeca nostra Thomae acta compositae. Capitibus enim II—IV. Pseudo-Abdias complectitur quae sectt. prioribus XVII leguntur de itinere cum Abbane negotiatore in Indiam suscepto; de coena nuptiali filiae regiae; de Hebraea tibicina: de pincerna maledicto; de sponso et sponsa ad Christum conversis: item capp. V. et VI. ea quae inde a sect. 17. leguntur de palatio in caelis aedificato: item cap. VII. brevissime tum quae de muliere spiritum immundum habente sect. 39 sqq., tum quae de iuvene uxoris adulterae interfectore sect. 48 sqq. exposita sunt. His maximam partem graecus textus in breve cogitur, quod se facturum ipse auctor professus est; sunt vero etiam eiusmodi quorum latinus textus cum graeco apte conferri queat: quemadmodum cap. III. redditur sectio apud nos quarta in hunc modum: *Exeuntes autem de navi ingressi sunt primam Indiae civitatem, et audiebant sonos musicos et urbem totam laetitia magna*

*plaudere. Interrogantesque unum de populo quid hoc esset, dictum est illis Rex, inquit, noster unicam filiam hodie copulat matrimonio, ideo gaudium est huic civitati: et te, ut credo, dii exhibuere ut his epulis interesses. Haec illis colloquentibus subito totam civitatem vox praeconis replet, dicens Audite habitatores omnes, divites mediocresque, peregrini et pauperes, accedite ad palatium regis et epulemini, gaudete et estote iucundi. Si quis vero ab hac se communi laetitia subtraxerit, reum se noverit maiestatis. Haec cum audiisset negotiator, ait Thomae apostolo Eamus et nos, ne culpabiles inveniamur coram rege. Tunc ingressi palatium iussi sunt discumbere thoro. Thomas autem apostolus discubuit in medio, intendentibus omnibus in eum et scientibus quod peregrinus esset.*

Photii de actis apostolorum apocryphis locum celebrem, qui etiam ad acta Thomae spectat, exhibuimus supra pag. VIII.

Invenerunt autem haec acta ante triginta fere abhinc annos interpretem doctissimum, qui quum alia multa ad illustrandum libellum conscripsit, tum uberius atque egregie de gnostica eius indole commentatus est: hunc non poterit non adire qui varias actorum Thomae rationes penitus indagare voluerit. Quis non videt loqui me de Thilone clarissimo? Is enim anno 1823. primum graece edidit acta S. Thomae apostoli: quibus quae praemissa est ,,notitiam uberiorem novae codicis apocr. Fabriciani editionis'' iam identidem vidimus. Notae in acta Thomae quas textui adiunxit paginas explent plus centum. Textum eodem libello exhibitum Thilo inprimis ad codicem Reg. nunc Nation. num. 881. se conformasse dicit per priores sectiones 29, passim insuper adhibitis codicibus eiusdem bibliothecae duobus aliis num. 1468. et num. 1454. signatis; sectiones vero posteriores 29 (a sect. 30—58.) ex uno cod. Reg. nunc Nation. num. 1176. hausit. Qua in re ut virum clarissimum haud indiligenter versatum esse non est quod dicam aut probem, ita locis haud paucis ab editoris accuratione eum deflexisse facile videbit qui nostra cum Thiloneis contulerit. In priore enim libelli parte codex is quem se expressisse asserit[75]), saepe aliam scripturam habet atque editum

[75]) Eius verba sunt: *Textum huius Ms. ad finem sectionis 29. pertinentem prelo commisimus, cum recensionem eius antiquissimam minimumque ecclesiastica censura*

est; qua in re ipse falli non potui, quoniam Thilonis textum ad codicis scripturam curiose examinavi[76]): in altera vero parte, quam unus quod sciam Parisiensium codicum exhibet errores multo sunt rariores sed aliquoties satis graves; quemadmodum sect. 31. Thilo legit πρᾶξαι δὲ ταῦτα pro ταράξαι δὲ ταύτην, sect. 36. συγχωροῖς pro συγχωρεῖ σοι, sect. 37. ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν pro ἀλλὰ μᾶλλον πιστεύσατε εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησ. Χρ. Quae quum ita sint, non est quod imminuam laudem Thilonis, de meis quoque studiis bene meriti; sed vehementer gaudeo coniunctis meis cum Thilonis curis iam contigisse ut multo emendatior prodiret actorum Thomae textus, eo maiore ille quidem studio dignus quum aliquanto minus quam plerique actus reliqui catholicorum censura ab antiquissima forma videatur discessisse.

Nunc igitur de nostrae editionis subsidiis est dicendum.

A i. e. codex Reg. nunc Nat. num. 881. saeculi XI. Is diligentissime a nobis excussus et plerumque in textu expressus est.

B i. e. cod. Reg. nunc Nat. num. 1468. eiusdem saeculi. ,,Collationem eius cum praecedenti plenam adscripsimus quatuor prioribus paragraphis. In seqq. cum plura, praecipue quae haereticam doctrinam redolerent, vel omissa prorsus vel in brevius contracta, atque alia aliis verbis expressa deprehenderemus, se-

---

*mutilatam esse appareret. -- Praeter haec (apertos librarii errores, accentus, interpunctionem orthographiam) quae sive ex coniectura sive reliquorum codicum collatione emendavimus, in notis religiose indicavimus.*

[76]) Pauca erroris exempla haec sunt. Sect. 1. est κήρυξον, non κήρ. ἐκεῖ: με ἀποστ. ἀπόστ. ἀλλαχοῦ, non ἀποστ. με ἀλλ. ἀπόστ. Sect. 2. τοὔνομα, non ὀνόματι: Ἰούδαν τὸν καὶ τὸν Θωμᾶν, non Ἰούδ. Θωμᾶν τὸν καὶ Δίδυμον: κύριος, non ὁ κύριος. Sect. 5. ἡ κόρη τοῦ φωτὸς θυγάτηρ ᾗ ἐνέστηκε, non ἡ κόρη τοῦ φωτός, ἡ θυγάτηρ, ᾗ ἔνεστι. Sect. 9. τοῦ πατάξαντος et τοῦ θεοῦ, Th. bis om τοῦ: προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, non ταῦτα προσελθὼν εἶπε τῷ ἀποστόλῳ: ὅπως εὔξεται, non ὅπ. εὔξηται. Sect. 14. ἧς (Th. ἣν) ἠθόμην, τοῦτον τὸν (Th. om) ἄνδρα, ἐμοὶ (Th. μοι) οὐ. Sect. 18. ἐξῆλθεν ἔξω, Th. om ἔξω: ἐβούλ. τὴν οἰκοδ., non τ. οἰκ. ἐβούλ.: Πότε, non Π. οὖν: καὶ ὁ βασ., non ὁ δὲ βασ.: αὐτῷ τῷ χειμῶνι, non ἐν τῷ χ.: βασ. εἶπεν, non βασ. ἔφη: κάλαμον λαβών, non λ. κ.: τὰς θυρ. δέ, non τὰς δὲ θυρ. Sect. 28. ἀποδιδ. τὰ (Th. om) ἀλλότρια: μεριμνὰς καὶ λύπας, Th. om κ. λύπ.: καὶ (Th. om) ἐν τῇ: οὐκ (Th. ὅτε οὐκ) ἔχει: παρ᾽ αὐτοῦ, non παρ᾽ αὐτῷ: πραότητος, non πραΰτητος: ἀποθανεῖτε, non ἀποθάνητε: φυλάξατε et ἐξέλθατε, non -ξασθε et -θετε: προσδέξεται et ἐγκαταθήσεσθε, non -ξηται et -σησθε.

lectis tantum locis diversitatem lectionis enotavimus." Finiuntur acta sect. 24.

C i. e. cod. Reg. nunc Nat. num. 1454. saec. X. „Praeter sermones §§ 6. 7. 10. 15. decurtatos scriptura huius libri accurate exarati proxime accedit ad textum a nobis editum, atque ita nos in eo emaculando multum adiuvit. Ubi lectiones eius praestantiores iudicavimus, reiectaneas cod. A in notis posuimus. Reliquam omnem differentiam diligentissime recensuimus."

D i. e. cod. Reg. nunc Nat. num. 1176. saec. XIII. „Eadem continet integra, quae nobis cod. A subministraverat; unde cum hoc illum contulimus in locis paulo ante indicatis, ubi codd. B et C nos deficiebant." Hos codd. BCD ad priores 29 sectiones fere totos ex Thilonis notis desumsimus. Ille quum codicem A plerumque sequi se professus esset, saepe vero tacitus deseruisset, passim nobis dubium erat unde suam lectionem hausisset. Eiusmodi lectionibus in apparatu exhibitis praeposuimus „Th.": auctoritas earum iudicanda ad ea est quae modo ex Thilonis prolegomenis repetenda curavimus.

E i. e. cod. Reg. nunc Nat. num. 1556. saec. XV. Huius collationem ipsi ad apparatum adiecimus. Est autem eiusmodi ut egregium exemplum recensionis catholicae praebeat.

Atque haec quidem de prioribus 29 sectionibus dicta sunt. Alteras 29, a tricesima usque quinquagesimam octavam, ex uno codice Reg. nunc Nat. num. 1176. (vide antea D) haurire licebat. Edidimus autem ex accuratissimo ipsius codicis examine, quod multum ad emendandam Thilonis editionem fecisse iam antea significavimus.

## X. CONSUMMATIO THOMAE.

Haec Consummatio Thomae quam prope accedat ad reliquas de Thoma traditiones apocryphas, ex iis clarum erit quae maximae similitudinis caussa ex Pseudo-Abdiae historiis[77]) graeco textui sub-

[77]) In notis ad sect. 1. v. 3. lege § XV. pro XVI; item v. 6. § XVII. pro XV. Praeterea noto, nomen Misdei regis apud Nicephorum hist. eccles. II, 40. Σμινδαῖος dici.

iunximus. Neque praeterea desunt quae indicent, ex eodem fonte cum Actis Consummationem Thomae manasse: quemadmodum etiam in cod. Par. num. 881. Consummatio inscriptione in margine interiecta continuo excipit actorum sectionem vicesimam nonam, et in cod. Par. num. 1556. eadem illa in pauca verba contracta ipsis actis adnectitur. Adest etiam in Consummatione Thomae puerulus ille Leucianus, ,,quem", ut auctor libri de fide contra Manichaeos cap. 38. de actis Andreae disserens dicit, ,,vult Leucius vel deum vel certe angelum intelligi." Comparatis autem latinis Abdiae historiis et graecis apparet quae sectionibus VIII. usque XV. latine traduntur, ea tantum non deesse in graecis, nexo vero tam arcto cum Consummatione cohaerere, ut perquam probabile sit etiam haec aliquando in graecis repertum iri monumentis.

Hunc igitur libellum nunc primum editum ad scripturam unius codicis Parisiensis num. 881. saeculi undecimi, de quo aliquoties iam dictum est, conformavimus. Pauca ea fragmenta quae sub siglo E (vide ad acta Thomae) addidimus, ex codice Reg. nunc Nat. num. 1556. saeculi XV. desumta sunt, in quo quidem ad sectionem actorum Thomae 27. trahuntur, quemadmodum eo loco pag. 213. adnotavimus.

## XI. MARTYRIUM BARTHOLOMAEI.

Hoc Bartholomaei martyrium simillimum est narrationi de Bartholomaeo quam Pseudo-Abdias historiarum apostolicarum libro VIII. praebet. Quaeritur quae inter utrumque ratio intercedat. Sunt aliquot graeci textus loci qui interpretem latini prodere videantur; alii rursus contrarium suadent. Quodsi graeca nostra ex latinis versa dixeris, interpres graecus non ex historiis Pseudo-Abdiae, sed ex fonte latino antiquiore, quem et ipse Pseudo-Abdias adiit, hausisse putandus erit. Cui caussae nescio an quid lucis afferat mentio Cratonis quam fecit auctor historiarum apostolicarum libri VI. capite XX. Vult enim Cratonem, apostolorum ipsorum discipulum, res Simonis et Iudae comitumque in Perside gestas longa narratione scripsisse in decem librorum voluminibus: ea ab Africano in latinam

translata esse linguam, indeque se ipsum, ex multis pauca seligentem, hausisse. Rursus Stephanus Praetorius affert quaedam de Bartholomaeo quae satis congruunt cum graecis nostris et Abdiae latinis, eaque dedisse se scribit *Ex Cratone horum apostolorum* (i. e. Simonis et Iudae) *discipulo*. Sunt autem haec: *Bartholomaeus pallio albo incessit ornatus annulis ac gemmis, semper hilaris, eodem vultu. Centies flexis genibus interdiu, centies noctu Deum invocavit. Omnium gentium linguas intellexit et locutus est. Verbum spiritus vitae praedicavit in Lycaonia, ubi ab impiis decoriatus est ad modum follis* [78]). Quae conferenda sunt cum sect. 2. pag. 245. Sed quid sit de Cratone illo, satis latet. Praetorius quidem sua desumsisse videtur ex collectione aliqua rerum historicarum antiqua manuscripta, cuiusmodi in bibliothecis passim vidi parum cognitas aut excussas.

Traditiones vero veterum de Bartholomaei rebus magnopere fluctuant. De quibus qui accuratius videre voluerint, inprimis adeant Tillemontium: Mémoires pour servir à l'histoire ecclés. des 6 premiers siècles I. pag. 960 sqq. et 1160 sqq. Plura etiam eiusmodi indicat Fabricius Cod. apocr. II. pag. 686. et 669 sq. Illud quidem quod in graeco martyrio, non item in latino est, reliquias apostoli in Liparim insulam translatas esse, iam Gregorius Turonensis narrat in lib. I. de miraculis martyrum cap. 34. pag. 78 sq. (Parisiis 1640.) Qui quidem martyrii graeci locus non eam vim habet ut inde pendeat aetas ipsius de martyrio libelli eaque Abdiae libello inferior videatur vel potius esse debeat: satis enim constat extremas maxime talium actorum partes postea retractari atque amplificari solitas esse.

In editione nostra huius libri adhuc inediti secuti sumus codicem Venetum in bibliotheca S. Marci numero CCCLXII. signatum, saeculo decimo tertio, ut in subscriptione codicis est, ex aliis detritis membranis a duobus monachis descriptum. Praeterea, quo facilius utriusque textus ratio perspici posset, ubique sub graeco addidimus Pseudo-Abdiae latinum textum.

---

[78]) Cf. libellum (20 paginarum in 4.), cui titulus est: *Pauli apostoli ad Laodicenses epistola, latine et germanice edita studio et opera* Stephani Praetorii. *Adiecta sunt fragmenta apostolorum et patriarcharum testamenta, pio lectori non iniucunda futura. Hamburgi* 1595.

## XII. ACTA THADDAEI.

Magnus iam apud antiquos rumor erat de epistolis mutuis Christi et Abgari Edessenorum regis. Ipsorum manibus scriptas in archivis Edessenis eas se reperisse narrat Eusebius hist. eccles. I, 13., atque e Syrorum lingua graece versas cum lectoribus communicat. Idem Eusebius l. l. testatur, post reditum Christi in coelos Thaddaeum a Thoma ex mandato Christi ad Abgarum regem missum esse: quemadmodum etiam in Pseudo-Abdiae historiis IX, 1. de S. Thoma legitur: *Thaddaeum unum ex septuaginta discipulis ad Abgarum regem Edessenae civitatis transmisit, ut eum ab infirmitate curaret, iuxta verbum quod ei a domino scriptum erat.* Quam de epistola Christi traditionem post Eusebium auxerunt eo quod praeter litteras etiam imaginem Christi ad Abgarum missam dixere. Quam alteram traditionem non ad eandem cum altera antiquitatem referri posse iam inde clarum est quod Eusebius nihil eiusmodi habet. Constantini vero Porphyrogennetae celebris est oratio historica de eadem imagine Christi eaque Constantinopolin translata[79]). Neque inter alios plures aetatis mediae de eadem imagine testes, de quibus consulendus est Fabric. Cod. apocr. III. pag. 514 sq., deest Nicephorus: qui quidem quum ipsam rem similiter atque in nostris actis est gestam esse referat, inprimis differt eo quod demum post acceptam Christi epistolam missum esse a rege pictorem Christi pingendi caussa dicit. Locus eius hist. eccles. II, 7. sic habet: ἐπεὶ δὲ ὁ Αὔγαρος γράφων ἥκιστα εἶχε πείθειν, ἀπέγνω γὰρ τὴν Ἰησοῦ παρουσίαν τῇ ἀντεπιστολῇ, λοιπὸν ἐν ἀμηχάνῳ καθεστώς, τῷ πρὸς Χριστὸν δ' ὅμως βεβλημένος πόθῳ, γράφειν εὖ εἰδότα ἄνδρα διέπεμπε καὶ τὸν τοῦ προσώπου τύπον ἀκριβῶς γράφειν ἐπέταττε καὶ αὐτῷ ἐκεῖνο τὸ εἶδος ἀντὶ τοῦ ποθουμένου κομίζειν. καὶ ὁ μὲν ἧκε, καὶ στὰς ἐπὶ μετεώρου γράφειν ὡς εἰκὸς ἐπεχείρει· ἐπεὶ δ' οὐκ ἐφικνεῖτο τοῦ ἔργου, ἐμποδὼν καθισταμένης ἐκείνῳ τῆς ἐκεῖθεν ἀστραπτούσης τῷ προσώπῳ θείας αἴγλης καὶ χάριτος, τὸ δρώμενον γνοὺς ὁ σωτὴρ ὕφασμα ἐκ λίνου πεποιημένον

79) De hac imperatoris oratione praeter alios plura disseruit Lambecius in commentariis de bibl. Caes. lib. VIII. pag. 410 sqq. (ed. Kollar.)

αἰτεῖ· νιψάμενος δὲ καὶ τὴν ἰδίαν ὄψιν τῇ ὀθόνῃ ἀπομορξάμενος τῷ Αὐγάρῳ ἀπέστειλε. Atque haec quidem et ipsa ex archivis Edessenis desumta esse, Nicephorus cum gravitate asserit verbis his: ταῦτα δ' ἐκ τῶν ἀνὰ τὴν Ἔδεσσαν - - γραμματοφυλακείων ἐλήφθη· δημοσίοις γὰρ ἦσαν χάρταις ἐμπεριλημμένα. τὰ γὰρ κατὰ τὸν Αὔγαρον πραχθέντα βιβλία καὶ ταῦτα δὴ περιεῖχον, ἐκ τῆς Σύρων μεταληφθέντα γλώσσης. ἃ καὶ προσηκόντως ἐνταῦθά μοι τέθεινται. Sed de his accuratius videre nec nostrum nec huius loci est. Haec enimvero acta Thaddaei a nobis nunc primum edita propterea luce digna videbantur quoniam nihil fere continent quin ad apocryphas easque antiquas de apostolis traditiones pertineat; quid quod, quamvis tota libelli ratio multo recentior sit, nonnihil ab ipso Eusebio ita differt ut ex antiquissimo aliquo fonte haustum videri possit. Comparationis caussa utramque epistolam apponam, quemadmodum apud Eusebium in editione Gulielmi Reading legitur [80]).

Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς γραφείσης ὑπὸ Ἀβγάρου τοπάρχου τῷ Ἰησοῦ καὶ πεμφθείσης αὐτῷ δι' Ἀνανία ταχυδρόμου εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἄβγαρος τοπάρχης Ἐδέσσης Ἰησοῦ σωτῆρι ἀγαθῷ ἀναφανέντι ἐν τόπῳ Ἱεροσολύμων χαίρειν. Ἤκουσταί μοι τὰ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν ἰαμάτων, ὡς ἄνευ φαρμάκων καὶ βοτανῶν ὑπὸ σοῦ γινομένων. ὡς γὰρ λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς, χωλοὺς περιπατεῖν, καὶ λεπροὺς καθαρίζεις, καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα καὶ δαίμονας ἐκβάλλεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις, καὶ νεκροὺς ἐγείρεις. καὶ ταῦτα πάντα ἀκούσας περὶ σοῦ κατὰ νοῦν ἐθέμην τὸ ἕτερον τῶν δύο, ἢ ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ποιεῖς ταῦτα, ἢ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ ποιῶν ταῦτα. διὰ τοῦτο τοίνυν γράψας ἐδεήθην σου σκυλῆναι πρός μὲ καὶ τὸ πάθος ὃ ἔχω θεραπεῦσαι. καὶ γὰρ ἤκουσα ὅτι καὶ Ἰουδαῖοι καταγογγύζουσί σου καὶ βούλονται κακῶσαί σε. πόλις δὲ μικροτάτη μοί ἐστι καὶ σεμνή, ἥτις ἐξαρκεῖ ἀμφοτέροις.

Τὰ ἀντιγραφέντα ὑπ' Ἰησοῦ διὰ Ἀνανία ταχυδρόμου τοπάρχῃ Ἀβγάρῳ. Ἄβγαρε, μακάριος εἶ πιστεύσας ἐν ἐμοὶ μὴ

---

[80]) Ipsi ex permultis antiquis codd. graecis has Christi et Abgari epistolas in usum futurae editionis descripsimus.

ἑωρακώς με. γέγραπται γὰρ περὶ ἐμοῦ, τοὺς ἑωρακότας με μὴ πιστεύσειν μοι, ἵνα οἱ μὴ ἑωρακότες, αὐτοὶ πιστεύσωσι καὶ ζήσωνται. περὶ δὲ οὗ ἔγραψάς μοι ἐλθεῖν πρός σέ, δέον ἐστὶ πάντα δι' ἃ ἀπεστάλην ἐνταῦθα πληρῶσαί με, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι, οὕτως ἀναληφθῆναι πρὸς ἀποστείλαντά με. καὶ ἐπειδὰν ἀναληφθῶ, ἀποστελῶ σοί τινα τῶν μαθητῶν μου, ἵνα ἰάσηταί σου τὸ πάθος καὶ ζωὴν σοὶ καὶ τοῖς σὺν σοὶ παράσχηται.

In edendis his Thaddaei actis inprimis secuti sumus codicem Parisiensem in biblioth. Reg. nunc Nation. num. 548. signatum, undecimi ut videtur saeculi. Quo codice recensio actorum antiquior continetur quam codice Vindobonensi [81]) de quo Lambec. et Kollar. commentar. lib. VIII. pag. 428 sqq. exponunt. Adhibuimus vero hunc alterum codicem, praeter locos duo a Lambecio exscriptos [82]), inde a verbis sect. 6. καὶ ἀποκριθέντες οἱ ἀρχιερεῖς εἶπον Τὸ αἷμα.

## XIII. ACTA IOHANNIS.

Actis Iohannis non minor celebritas est quam apocryphis apostolorum actibus aliis ullis. Testes gravissimi sunt inter Graecos Eusebius, Epiphanius, Photius [83]); inter Latinos Augustinus, Philastrius, Innocentius I., Turribius Asturicensis [84]). Quorum quum alii, ut Eusebius Epiphanius Augustinus,

---

[81]) Differt Vindobonensis a Parisiensi etiam eo quod Thaddaeum non unum ex duodecim apostolis, sed unum de septuaginta discipulis facit. Eadem differentia iam inter Eusebium et Hieronymum est, cf. Euseb. hist. eccl. ed. Reading pag. 38. in notis 5 et 6., itemque inter plures qui de Thaddaeo scripserunt.

[82]) Ibi in titulo esse dicitur Πράξεις, sed is qui meo rogatu codicem nuper contulit Πρᾶξις legi rescripsit. Refert Lambecius initium usque verba τὸ κήρυγμα αὐτοῦ, item inde a verbis ὁ δὲ κύριος ὡς ἅτε usque δεξάμενος περιχαρῶς τὸν Ἀνανίαν.

[83]) Locos ipsos habes supra: Euseb. hist. eccles. III, 25. pag. VII., Epiphan. haeres. XLVII, 1. pag. VIII., Phot. bibl. cod. 114. pag. VIII.

[84]) Cf. Augustin. contra advers. legis et prophet. I, 20. *Sane de apocryphis iste posuit testimonia quae sub nominibus apostolorum Andreae Iohannisque conscripta sunt.* Item Philastr. haeres. 88. -- *unde et habent Manichaei et alii tales Andreae beati et Iohannis actus evangelistae beati et Petri similiter apostoli --.* Item Innocentius in epistola ad Exsuperium cap. 7. *Cetera autem quae vel sub nomine Matthiae sive Iacobi minoris vel sub nomine Petri et Iohannis, quae a quodam Leucio scripta sunt -- non solum repudianda verum etiam noveris damnanda.*

actus Iohannis sine auctoris nomine laudant, tum alii, ut Photius Innocentius Turribius, Leucium auctorem commemorant. A Gelasio quidem non damnantur nisi quod cum aliis comprehenduntur paragrapho decima octava, qua sic legitur: *Libri omnes quos fecit Leucius discipulus diaboli apocryphi.* Recensentur vero etiam inter apocryphos libros cum Petri et Thomae actis in stichometria Nicephori et in veteri scripturae sacra Synopsi. Quemadmodum autem Leucianam originem, ita etiam usum haereticum testati sunt veteres, et diserte quidem Gnostici et Manichaei actus Iohannis ad ipsorum disciplinam adhibuisse ab Epiphanio, Augustino aliisque perhibentur.

Praeterea una potissimum res ab Augustino et saeculo fere post ab Ephraïmo patriarcha Theopolitano ex ipsis Iohannis actis affertur. Augustini locus legitur tractatu 124. in Iohannem, unde pauca tantum huc afferam: *Quem* (i. e. Iohannem) *tradunt etiam, quod in quibusdam scripturis quamvis apocryphis reperitur, quando sibi fieri iussit sepulcrum, incolumem fuisse praesentem, eoque effosso et diligentissime praeparato ibi se tanquam in lectulo collocasse, statimque eum esse defunctum. Ut autem isti putant qui haec verba domini sic intelligunt, non defunctum sed defuncto similem cubuisse, et cum mortuus putaretur sepultum fuisse dormientem, et donec Christus veniat sic manere, suamque vitam scaturigine pulveris indicare: qui pulvis creditur ut ab imo ad superficiem tumuli ascendat flatu quiescentis impelli. -- Sed cui placet, asserat apostolum Iohannem vivere atque in illo sepulcro eius quod est apud Ephesum dormire eum potius quam mortuum iacere contendat. Assumat in argumentum quod illic terra sensim scatere et quasi ebullire perhibetur, atque hoc eius anhelitu fieri.* -- Istis similia ex Ephraimo Theopolitano Photius in bibl. cod. 229. affert haec: -- ταύτῃ τῇ δόξῃ συνᾴδουσι καὶ αἱ πράξεις τοῦ ἠγαπημένου Ἰωάννου καὶ ὁ βίος, ἃ οὐκ ὀλίγοι προφέρουσι· κατατεθεὶς γάρ, φασί, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐκείνου προτροπὴν ἔν τινι τόπῳ, ζητηθεὶς αἰφνίδιον οὐχ εὑρίσκετο, ἀλλὰ μόνον τὸ ἁγίασμα βρύον ἐξ αὐτοῦ τοῦ τόπου ἐν ᾧ πρὸς βραχεῖαν ῥοπὴν

---

Locum Turribii in epist. ad Idacium et Ceponium episcopos vide supra pag. XLIII.

ἐτέθη. ἀφ' οὗ πάντες ὡς ἁγιάσμου πηγὴν τὸ ἅγιον ἐκεῖνο μύρον ἀρυόμεθα.

Haec quantopere conveniant cum actibus iis quos edidimus, facile intelligetur. Cf. sect. 20. et 22.

Locum quem ἐκ τῶν ψευδεπιγράφων περιόδων τῶν ἁγίων ἀποστόλων in synodo Nicaena II. attulerunt variisque disputationibus pertractarunt[85]), cum actis nostris iam comparavit Thilo in Prolegg. ad Act. Thom. pag. LXXV[86]). Inprimis huc spectant verba haec: αὐτὸν δὲ τὸν κύριον ἐπάνω τοῦ σταυροῦ ἑώρων σχῆμα μὴ ἔχοντα ἀλλά τινα φωνὴν μόνον -- λέγουσαν πρὸς μέ Ἰωάννη, ἕνα δεῖ παρ' ἐμοῦ ταῦτα ἀκοῦσαι· ἑνὸς γὰρ χρήζω τοῦ μέλλοντος ἀκούειν. ὁ σταυρὸς ὁ τοῦ φωτὸς ποτὲ μὲν λόγος καλεῖται ὑπ' ἐμοῦ δι' ὑμᾶς, ποτὲ δὲ νοῦς, ποτὲ δὲ Χριστός, ποτὲ δὲ θύρα, ποτὲ ὁδός, ποτὲ ἄρτος, ποτὲ σπόρος, ποτὲ ἀνάστασις, ποτὲ Ἰησοῦς, ποτὲ πατήρ, ποτὲ πνεῦμα, ποτὲ ζωή, ποτὲ ἀλήθεια, ποτὲ πίστις, ποτὲ χάρις. Cf. Mansi l. l. p. 172. Haec conferenda sunt cum verbis Iohannis panem consecrantis sect. 18. δοξάζομέν σου τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς λεχθὲν ὄνομα· -- δοξάζομεν τὴν δειχθεῖσαν διὰ σοῦ ἡμῖν ἀνάστασιν· δοξάζομέν σου τὸν σπόρον, τὸν λόγον, τὴν χάριν, τὸν ἀληθινὸν μαργαρίτην, τὸν θησαυρόν, τὸ ἄροτρον, τὴν σαγήνην, τὸ μέγεθος, τὸ διάδημα, τὸν δι' ἡμᾶς λεχθέντα υἱὸν ἀνθρώπου, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀνάπαυσιν, τὴν γνῶσιν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν εἰς σὲ καταφυγήν.

Inprimis vero cum graecis Iohannis actibus nostris arcto cohaeret vinculo Pseudo-Melitonis (Melliti) liber *de passione S. Iohannis evangelistae*, ex Florentinii editione a Fabricio repetitus Cod. apocr. III. pag. 604 sqq. Cuius libelli auctor id ipsum professus est, actus Iohannis a Leucio conscriptos sua scribentem ante oculos se habuisse; cf. l. l. p. 604. *Volo sollicitam esse fraternitatem vestram de Leucio quodam qui scripsit apostolorum acta, Iohannis evangelistae*

---

[85]) Cf. Sacr. Conciliorum collect. ed. Mansi tom. XIII. pag. 167 sqq. Actio synodi est quinta.

[86]) Quum ibidem tum programmate paschali Halensi anni 1847., cui inscriptum est: *Colliguntur et commentariis illustrantur fragmenta actuum S. Iohannis a Leucio Charino conscriptorum. Particula prima.* a viro S. Ven. plura egregie exposita sunt quae ad hanc rem pertinent.

etc., item p. 606. *His agnitis ad B. Iohannis evangelistae actus flectamus articulum.* In quibus latinis actibus quum multa leguntur quae in graecis non habentur vel satis differunt, tum magnam similitudinem ea habent quae ad extremas apostoli res spectant. Exempli caussa ad orationem Iohannis die dominica ad fratres habitam sect. 15. cf. haec apud Pseudo-Melitonem pag. 621 sq. *Fratres et conservi mei et cohaeredes et participes regni Dei, cognoscite dominum Iesum Christum, quantas virtutes, quanta prodigia, signa quoque et charismata, similiter doctrinam, per me vobis praestiterit. Perseverate in eius mandatis: me enim dominus iam de hoc mundo vocare dignatur.*

Perpauca sunt quae in Pseudo-Abdiae libro de Iohanne, qui est historiarum apostolicarum quintus, cum actis nostris componi queant; rursus vero ea quae de sepultura narrantur similem cum iis rationem habent; cf. cap. XXIII.

Editio nostra horum actuum princeps [87]) ex duobus facta est codicibus. Alter est Parisiensis undecimi saeculi, in bibl. Reg. nunc Nation. signatus num. 520., in quo loco septimo pag. 49 sqq. acta Iohannis leguntur [88]). Alter est Vindobonensis, quem Lambecius commentar. libro VIII. pag. 796. (ed. Kollar.) ,,chartaceum, antiquum et bonae notae" dicit. Leguntur acta in hoc codice (lib. VIII. num. XXXVI. nunc historic. graec. num. 126.) loco 4. a fol. 18—23. Lacuna duorum fere foliorum a sect. 10. usque sect. 16. in apparatu a nobis accurate indicata est. Contulit Vindobonensem codicem cum aliis similibus in meum usum vir doctissimus Schenkl, Phil. Dr.

---

[87]) Obiter h. l. noto ad editionem actuum Iohannis Prochoro diacono adscriptorum propediem parandam uberrima me subsidiorum copia instructum esse.

[88]) Non negligendum est additamentum huius codicis in titulo: Περὶ τῆς ἐξορίας καὶ μεταστάσεως αὐτοῦ. Libellus enim noster non est nisi actuum antiquorum, quorum Nicephorus in stichometria versus 2600 numerat, exigua pars, vel ut rectius dicam fragmenta duo, quorum alterum sectione 15. incipit.

# I N D E X.

# ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.*

Ἐγένετο μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν Παῦλον ἀπὸ Γαυδομελέτης τῆς νήσου ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ Ἰταλίαν· καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ τῶν πόλεων Ῥώμῃ ὅτι ὁ Παῦλος ᾐτήσατο πρὸς Καίσαρα ἐλθεῖν. [2] Λύπῃ οὖν μεγάλῃ περιπεσόντες καὶ ἀθυμίᾳ πολλῇ εἶπαν πρὸς ἑαυτούς Οὐκ ἀρκεῖ ὅτι πάντας τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς γονεῖς ἡμῶν ἔθλιψεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ μόνος· καὶ οὐκ ἠρκέσθη ἐν τούτοις, ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα ἔρχεται, δι' ἐπιθέσεως αἰτησάμενος Καίσαρα τοῦ ἀπολέσαι ἡμᾶς.

[3] Συνέδριον οὖν ποιήσαντες κατὰ τοῦ Παύλου καὶ πολλὰ τρακταΐσαντες, ἔδοξεν αὐτοῖς προσελθεῖν Νέρωνι τῷ βασιλεῖ ὥστε

---

* Ita inscriptio legitur in codice F; item in AB, sed A addit ἤτοι μαρτύριον μαρτυρησάντων ἐν Ῥώμῃ, B καὶ πῶς ἐν Ῥώμῃ ἐμαρτύρησαν ἐπὶ Νέρωνος. Item in E, sed habet μαρτύριον pro πράξεις. C Πράξεις καὶ μαρτύριον τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου. D Μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀππ. Πέτρου κ. Παύλου. G Πράξεις καὶ θαύματα τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀππ. Πέτρου κ. Παύλου, πῶς ἐν Ῥώμῃ ἐμαρτύρησαν ὑπὸ Νέρωνος. Praeterea vide ad sectionem 22.

1. τὸν (ABDF add ἅγιον, non C) Παῦλον (A add τὸν ἀπόστολον, non BCDF) | Γαυδομελέτης c ABF; Γαυδωμελέτης C; Γαυδομελήτης D | C τοῦ εἰσελθεῖν εἰς Ἰταλ. | B om καί | C τῆς πόλεως Ῥώμης | BF om ὁ

2. B ἐν λύπῃ | πολλῇ: D μεγάλῃ (omisso μεγάλῃ antea), B om | BCF εἶπον | C om ἡμῶν | B ἐν τῇ Ἰουδ. ἔθλιψ. | καὶ (D add ἐν τῇ) Σαμ. καὶ ἐν (D Lasc om) πάσῃ (BCF Lasc om; D πάσᾳ) τῇ (BF om) | καὶ οὐκ ἠρκ. ἐν τούτοις: BD Lasc (om etiam μόνος et ἀλλ' ἰδού) om; C οὐ γὰρ εἰρκίσθη μόνος (antea om) ἐν πᾶσιν τούτοις | B ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα | C μετὰ ἐπιθέσεως τοῦ ἐτεῖσαι Καίσ. καὶ ἀπολ. ἡμᾶς

3. Συνέδρ. οὖν ποιήσ. (D Lasc add Ἰουδαῖοι, AF πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, nil B) κ. τ. Π. καὶ (D om) π. τρακτ. (D πολλ' ἀτὰκτήτες; B πολλὰ τράκτα; F π. ταραχθήσαντες): C Πολλὰ οὖν τρακταϊσθέντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐποίησαν συνέδριον· ἐν δὲ τὸ συνεδριάσαι ἅπαντας | αὐτοῖς: BC αὐτούς | βασιλεῖ: sic BCF; AD add τῷ βασι-

μὴ παραχωρῆσαι ἐλθεῖν τὸν Παῦλον ἐν Ῥώμῃ. ποιήσαντες οὖν ἐν εὐτρεπεῖ οὐκ ὀλίγα δῶρα καὶ βαστάσαντες μεθ' ἑαυτῶν, μετὰ δεήσεως προσῆλθον αὐτῷ λέγοντες Δεόμεθά σου, ἀγαθὲ βασιλεῦ, ἀπόστειλον κελεύσεις εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας περιεχούσας μὴ πλησιάσαι Παῦλον ἐν τούτοις τοῖς μέρεσιν· διότι οὗτος ὁ Παῦλος θλίψας τὸ πατρῷον ἡμῶν ἅπαν ἔθνος ἠτήσατο ἐλθεῖν ἐνταῦθα τοῦ καὶ ἡμᾶς ἀπολέσαι. καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν, εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τὴν θλῖψιν ἣν ἔχομεν παρὰ Πέτρου.

4 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς Νέρων ἀπεκρίθη· αὐτοῖς Γίνεται κατὰ τὸ θέλημα ὑμῶν, καὶ γράφομεν πρὸς πάσας τὰς ἐπαρχίας ἡμῶν ἵνα παντελῶς μὴ ὁρμίσει ἐν τοῖς μέρεσιν Ἰταλίας. ὑπέβαλον δὲ καὶ Σίμωνι τῷ μάγῳ παρακαλέσαντες αὐτὸν ἵνα, ὡς εἴρηται, ἐν τοῖς μέρεσιν Ἰταλίας μὴ ἐπιβῇ.

5 Τούτων δὲ οὕτως πραττόντων, τινὲς ἐκ τῶν μετανοησάντων ἐξ ἐθνῶν καὶ βαπτισθέντων τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ Πέτρου ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Παῦλον πρέσβεις μετ' ἐπιστολῆς περιεχούσης οὕτως Παῦλε δοῦλε γνήσιε τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀδελφὲ Πέτρου τοῦ πρώτου τῶν ἀποστόλων, ἠκούσαμεν ἐκ τῶν διδασκάλων τῶν Ἰουδαίων τῶν ὄντων ἐν ταύτῃ τῇ μεγίστῃ τῶν πόλεων Ῥώμῃ ὅτι ᾐτήσαντο Καίσαρα τοῦ ἀποστεῖ-

---

λεύοντι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις | ἐλθεῖν (D praem αὐτόν) τ. Παῦλον: sic BCDF; A τὸν Π. ἐλθ. | ποιήσ. οὖν ἐν εὐτρεπεῖ (sic C; A ἐν εὐτρεπῆ, D ἐν εὐτροπῆ; F εὐτρεπῆ) οὐκ ὀλ. δ. καί: haec omnia om B, sed pergit βαστάσ. οὖν μ. ἑαυτ. οὐκ ὀλίγα δῶρα, μετά | αὐτῷ λέγοντες: C λέγ. τῷ βασιλεῖ | ἀπόστειλον: sic BD; ACF ἀποστεῖλαι (F pergit κελεῦσαι) | C κελ. ἐπὶ πάσης τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας | περιεχούσας usque θλίψας: sic A; B nil nisi ὅτι Παῦλός τις θλίψας, item DF καὶ κελεῦσαι ὅτι Π. τις θλίψας; C Παῦλόν τινα μὴ εἰσελθεῖν ἐνθάδε. ἐκέλευσεν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν ὅτι Παῦλός τις ὃς ἔθλιψεν | τὸ (A praem πᾶν) πατρ. ἡμ. ἅπαν (sic CF; om ABD) ἔθν. (B ἔθος) | B ἠτήσ. καὶ ἐνταῦθ. ἐλθ. τοῦ καί | καὶ (B om) ἀρκεῖ: C ἀρκ. γάρ | D βασ. εὐσεβ. | BCF ἡ θλῖψις | B περὶ Πέτρου

4. γίνεται: sic AF; B γένητε, C γενήτω, D γενέσθω | γράφομεν: sic AF; B γράψωμεν, C γράφωμεν, D γράφω (om πρός sequens) | ὁρμίσει: sic C (μὴ ὁρμίσει post Ἰταλ. ponit) F (ὁρμίση); B ὁρμήσει; AD ὁρμήση | C ὑπέβαλλον (D ὑπέβαλε) δ. κ. Σίμωνα τὸν μάγον | BF παρακαλοῦντες | εἴρηται: AD add παντελῶς, non BCF | ἐν τ. μέρεσιν: D ἐγγύς

5. B πραττομένων | ἐκ: ita CF, om ABD | ἐξ: ita AD; C ἐκ τῶν, BF om | τὸν Παῦλον: B αὐτόν | C μετά | C om Παῦλε | D Παῦλε γνήσιε φίλε | τ. δεσπ. ἡμῶν (C om) Ἰησ. Χρ. (C add τοῦ θεοῦ ἡμῶν): F τοῦ θεοῦ τοῦ (supple δεσπότου?) ἡμῶν Ἰησ. Χρ. | ταύτῃ τῇ: D αὐτῇ τῇ, C τῇ | τῶν πό-

λαι ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις αὐτοῦ, ἵνα ὅπου δ' ἂν εὑρεθῇς ἀποκτανθῇς. ἡμεῖς δὲ ἐπιστεύσαμεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὥσπερ οὐκ ἀποχωρίζει ὁ θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους οὓς ἐποίησεν, οὕτως οὐκ ἔχει μερίσαι ὑμᾶς ἀπ' ἀλλήλων, τοῦτ' ἔστιν οὔτε Πέτρον παρὰ Παύλου οὔτε δὲ Παῦλον παρὰ Πέτρου· ἀλλὰ κυρίως πιστεύομεν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἰς ὃν ἐβαπτίσθημεν, ὅτι ἄξιοι ἐγενόμεθα καὶ τῆς ὑμετέρας διδασκαλίας.

6 Δεξάμενος δὲ ὁ Παῦλος τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους μετὰ τῆς ἐπιστολῆς, μηνὶ Μαΐῳ εἰκάδι, πρόθυμος ἐγένετο καὶ εὐχαρίστησεν τῷ κυρίῳ καὶ δεσπότῃ Ἰησοῦ Χριστῷ. ἀποπλεύσας δὲ ἀπὸ Γαυδομελέτης οὐκ ἔτι ἦλθεν διὰ Ἀφρικῆς ἐπὶ τὰ μέρη Ἰταλίας, ἀλλ' ἐπὶ Σικελίαν ἀνέδραμεν, ἕως οὗ ἦλθεν ἐν Συρακούσῃ τῇ πόλει μετὰ τῶν δύο ἀνδρῶν τῶν πεμφθέντων ἀπὸ Ῥώμης πρὸς αὐτόν. 7 Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσας παρεγένετο εἰς τὸ Ῥήγιον τῆς Καλαβρίας, καὶ ἀπὸ τοῦ Ῥηγίου ἐπέρασεν ἐν Μεσίνῃ, καὶ ὀρδινεύει ἐκεῖ ἐπίσκοπον Βάκχυλον ὀνόματι. ἐξελθόντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ Μεσίνης ἀπέπλευσεν ἕως Διδύμου, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ νύκτα μίαν· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσας ἦλθεν εἰς Ποντιόλην τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ.

---

λεων: C πόλει | C εὑροῦσί σε τοῦ ἀποκτενοῦσί σε. καὶ ἡμεῖς ἐπιστ. | B ἀπεχώρησεν, D ἀπομερίζει (Lasc *quemadmodum deus luminaria magna duo fecit non dividi*) | B οὐδὲ ὑμᾶς ἔχει μερίσαι, C (corrupte) οὐ χωρείσαι ἔχειν ἡμᾶς | οὔτε (D οὐ) Πέ. (C Πέτρος, B Παῦλον) π. Παύλου (B Πέτρου) οὔτε δὲ (sic A; om BCDF) Παῦλον (C Παῦλος, B Πέτρον) π. Πέ. (B Παύλου) | ἐγενόμεθα: sic B; γενόμεθα D, γενώμεθα C, γενοίμεθα A, γινόμεθα F; BC om καί sequens.

6. Δεξάμενος: ita BCDF; διαδεξάμενος A | D ἀποσταλμένους, F ἀποσταλέντας | εἰκάδι: C εἰς τὰς ἤκωση (corrige εἴκοσι), B om μηνὶ Μα. εἰκ. (vertit etiam Lasc) | B ηὐχαρίστησε | κυρίῳ καὶ δεσπότῃ: sic BF; A θεῷ καὶ δεσπ. ἡμῶν; C (item Lasc) κυρίῳ ἡμῶν | C ὑποπλεύσας | C Γαυδωμελέτης, D Γαυδομελήτης | διά: BF δι', C εἰς et Ἀφρικήν | C εἰς τὰ μέρη | ἐπὶ Σικ. ἀνέδρ. ἕως: sic BDF; C ἔδραμεν ἐπὶ Σίκ. ἕως, A ἐπὶ Σικελίαν· ἔδραμεν οὖν ἕως | BC ἐν (F add τῇ) Συρακούσει | A αὐτῷ ἀπὸ Ῥώμ. πρ. αὐτ.

7. εἰς τὸ (C om) Ῥήγιον (A Ῥίγιον, B Ῥήγιν, C Ῥύγιον, D Ῥίγην) τῆς (CD om, B εἰς) Καλ. (ACD Καλαυρίας, B Καλαβρίαν) | AD Ῥιγίου, C Ῥυγίου | ἐν Μεσίνῃ: sic AB; εἰς Μεσίνην CD; εἰς Μεσσήνην F | ὀρδινεύει: sic A; B ὀρδήνευσεν, C ὀρδύνευσεν, F ὠρδίνευσεν, D χειροτονεῖ | κ. ὀρδ. ἐκεῖ ἐπίσκ.: C κἀκεῖ ὀρδ. ἐπ., D καὶ χειρ. ἐπ. ἐκεῖ | A Βάχυλον, Lasc *Barchyrium* | F ἀπὸ Μεσσήνης | A Διδύμων, Lasc *Tendulae* | C νύκταν | F καὶ ἐκεῖθεν ἀποπλ. | εἰς Ποντιόλην: sic AD; BF εἰς Ποτιόλης, C εἰς Ποντιόλης | τῇ δευτ. ἡμέρᾳ: C τῆς δευτέρας

8 Διόσκορος δὲ ὁ ναύκληρος ὁ ἀπενέγκας αὐτὸν ἐν Συρα-
κούσῃ, συμπαθῶν τῷ Παύλῳ, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐρύσατο ἐκ
θανάτου, ἐάσας τὸ ἴδιον πλοῖον ἐν Συρακούσῃ ἠκολούθησε μετ'
αὐτοῦ ἕως Ποντιόλης. ἐκ δὲ τῶν μαθητῶν τοῦ Πέτρου εὑρεθέντες
ἐκεῖ καὶ προσδεξάμενοι τὸν Παῦλον παρεκάλεσαν αὐτὸν μεῖναι
πρὸς αὐτούς· καὶ ἔμεινεν ἑβδομάδα μίαν, κρυπτόμενος διὰ τὰς
παραγγελίας τοῦ Καίσαρος. 9 Πάντες δὲ οἱ τοπάρχαι ἐφύλατ-
τον τοῦ πιάσαι καὶ ἀποκτεῖναι αὐτόν. Διόσκορος δὲ ὁ ναύκλη-
ρος, καὶ αὐτὸς ἀναφαλανδὸς ὑπάρχων, στιχάριον ναυκληρικὸν
φορέσας καὶ παρρησιασάμενος τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ εἰς τὴν πόλιν
Ποντιόλης ἐξῆλθεν. νομίσαντες οὖν ὅτι ὁ Παῦλός ἐστιν, ἐκρά-
τησαν καὶ ἀπεκεφάλισαν αὐτόν, καὶ παρέπεμψαν τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ πρὸς τὸν Καίσαρα.

10 Προσκαλεσάμενος οὖν ὁ Καῖσαρ τοὺς πρώτους τῶν Ἰου-
δαίων ἀνήγγειλεν αὐτοῖς λέγων Χάρητε χαρὰν μεγάλην, ὅτι Παῦ-
λος ὁ ἐχθρὸς ὑμῶν τέθνηκεν. καὶ ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὴν κεφαλήν.
ποιήσαντες οὖν εὐφροσύνην μεγάλην τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἥτις ἦν
τεσσαρεσκαιδεκάτη τοῦ Ἰουνίου μηνός, ἕκαστος τῶν Ἰουδαίων
ἐπληροφορήθη.

11 Ὁ δὲ Παῦλος ἐν Ποντιόλῃ ὢν καὶ ἀκούσας ὅτι Διόσκορος
ἀπεκεφαλίσθη, λυπηθεὶς λύπῃ μεγάλῃ, ἀτενίσας εἰς τὸ ὕψος
τοῦ οὐρανοῦ εἶπεν Κύριε παντοκράτωρ ἐπουράνιε, ὁ φανείς μοι
ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐπορεύθην διὰ τοῦ μονογενοῦς σου λόγου τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπιτίμησον τῇ πόλει ταύτῃ καὶ

---

8. C Ἦν γὰρ ὁ ναύκλ. ὁ ἀνενέγκας (B ἀπενέγκων) α. ε. Συρ. (B Συρακούσει) τῇ πόλει, Διόσκορος ὄνομα | ἐρύσατο: sic C; ἐρρύσ. AB (ἀπὸ θανάτου) D | C τὸ πλοῖον (B σκάφος) αὐτοῦ ἐν Συρακούσει ἠκολούθησεν | B Ποτιόλης | πρ. αὐτούς: sic A; παρ' αὐτοῖς B; μετ' αὐτοῖς C

9. B ἐφύλασσον | ἀναφαλανδός: sic B (sed praem φαλακρός), item A ἀναφάλανδος, C ἀναμφαλανδός; D ἀναφάλας | C om εἰς τ. πόλ. Ποντιόλης (B Ποτιόλης) | C ἦλθεν | B ὅτι Παῦλος | ἐστίν: A ἦν | πρός: C εἰς

10. οὖν: B δέ | πρώτους: C πρεσβυτέρους | B ἀνήγγ. αὐτούς | BC Χαίρετε | A ὑπέδειξεν (BCD ἐπέδ.) αὐτ. καὶ τὴν κεφ. αὐτοῦ | C τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τῇ τεσσ. | D Ἰουλίου | C om ἕκαστ. τ. Ἰουδ. ἐπληροφορήθη, B pro iis sic: μεγάλως εὐφράνθησαν· ἕκαστος γὰρ αὐτῶν ἐπληροφορήθησαν περὶ τῆς τελειώσεως Παύλου

11. BC Ποτιόλῃ | BC ἐλυπήθη λύπην μεγάλην, καὶ ἀτενίσας | C εἰς τὸν οὐρανόν | παντοκράτωρ cum BCD; A παντοκράτορ | λόγου cum ABD; C υἱοῦ | C τὴν πόλιν ταύτην | B καὶ ἐκβαλών | Lectio codicis C paullulum correcta sic

ἔκβαλε πάντας τοὺς πιστεύσαντας τῷ θεῷ καὶ ἀκολουθήσαντας τῷ λόγῳ αὐτοῦ. 12 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς Ἀκολουθεῖτέ μοι. καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ Ποντιόλης μετὰ τῶν πιστευσάντων τῷ λόγῳ τοῦ θεοῦ, ἦλθον εἰς τόπον καλούμενον Βαΐας, καὶ ἀναβλέψαντες τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν πάντες θεωροῦσι τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν καλουμένην Ποντιόλην πεποντισμένην εἰς τὴν ὄχθαν τῆς θαλάσσης ὡσεὶ ὀργυῖαν μίαν· καὶ ἐκεῖ ἔστιν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας εἰς μνημόσυνον ὑποκάτω τῆς θαλάσσης.

13 Ἐξελθόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ Βαΐας, ἐγένοντο εἰς Γαΐτας, κἀκεῖ ἐδίδασκεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἔμεινεν γὰρ ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸν οἶκον Ἐράσμου, ὃν ἀπέστειλεν ὁ Πέτρος ἀπὸ Ῥώμης διδάξαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ἐξελθὼν δὲ ἀπὸ Γαΐτας ἦλθεν εἰς καστέλλιον λεγόμενον Ταρακίνας, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἡμέρας ἑπτὰ εἰς τὸν οἶκον Καισαρίου τοῦ διακόνου, ὃν ἐχειροτόνησεν Πέτρος· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσας διὰ τοῦ ποταμοῦ ἦλθεν εἰς τόπον καλούμενον Τρίβους Ταβέρνης.

14 Οἱ δὲ σωθέντες ἐκ τῆς πόλεως Ποντιόλης τῆς ποντισθείσης ἀνήγγειλαν τῷ Καίσαρι εἰς Ῥώμην ὅτι Ποντιόλη ἐποντίσθη μετὰ παντὸς τοῦ ὄχλου αὐτῆς. καὶ ἐν λύπῃ μεγάλῃ γενάμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν πόλιν, προσκαλεσάμενος τοὺς πρώτους τῶν Ἰουδαίων εἶπεν αὐτοῖς Ἴδε διὰ τὴν ὑπακοὴν ὑμῶν ἐποίησα ἀποκεφαλισθῆναι τὸν Παῦλον, καὶ διὰ τοῦτο ἐποντίσθη ἡ πόλις.
15 Οἱ δὲ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων εἶπαν πρὸς τὸν Καίσαρα Εὐσε-

---

habet: ἅπαντας τ. πεπιστευκότας τὸν λόγον Παύλου (ita B) καὶ ἠκολούθησαν μετ' αὐτοῦ τῷ Χριστῷ.

12. B om οὖν, C sic: διότι εἶπεν | B Ποτιόλης | C τὸν λόγον τ. θ. καὶ ἦλθον | καλούμενον c CD; A καλούμενος, B λεγόμενον | C θεωροῦσιν | B om τὴν καλ. Ποντιόλην (D Ποτιόλ.) | B καταπεποντισμένην | B om ὡσεὶ (C ὡς) ὀργυῖαν (hoc accentu A) μίαν· καὶ ἐκ. ἔστ. (C ἔστ. ἐκ.) ἕως usque τῆς θαλάσσης

13. B ἀπὸ Βαΐων | CD ἐγένετο | BD εἰς Γάϊτα | C ἔμεινεν δὲ ἐκ. ἡμέρ. τρ. | C ἀπέστειλεν Πέτρος | BCD εἰς (C ἐν) καστέλλιν (-λην C, -λειν D) | C Τερακύνας | ἡμέρας ἑπτά: B post Πέτρος ponit | B ἐκεῖθεν δέ | C ἀποπλεύσαντες (sed ἦλθεν) | C λεγόμενον | B Τριβουσταβέρνης et C Τριβουταβέρνης: utrumque uno tantum accentu; D om Τρίβους

14. BD Ποτιόλης et Ποτιόλη | B ἀνήγγ. τῷ Νέρωνι ἐν τῇ Ῥώμῃ (ἐν Ῥώμῃ C) | BC om παντός et μεγάλῃ | ὄχλου: BC λαοῦ | BD γενόμενος | C Ἰδού | A ἐποτίσθη

15. B om πρῶτοι τ. Ἰουδ. | BC εἶπον (-παν cum AD) πρ. τ. βασιλέα |

βέστατε βασιλεῦ, μὴ οὐκ εἴπαμέν σοι ὅτι πᾶσαν χώραν αὐτὸς ἐτάραξεν τῆς ἀνατολῆς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν διέστρεψεν; προάγει οὖν, εὐσεβέστατε βασιλεῦ, ἵνα μία πόλις ἀπόληται καὶ μὴ τὸ βασίλειόν σου· τοῦτο γὰρ εἶχεν παθεῖν ἡ Ῥώμη. καὶ παρεμυθήθη ὁ βασιλεὺς ἀκούσας τοὺς λόγους αὐτῶν.

16 Ὁ δὲ Παῦλος παρέμεινεν εἰς Τρίβους Ταβέρνης ἡμέρας τέσσαρας. καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Ἀππίου Φόρον καλούμενον Βικουσαράπη, καὶ κοιμηθεὶς ἐκεῖ τὴν νύκτα ἐκείνην εἶδέν τινα καθήμενον εἰς καθέδραν χρυσῆν, καὶ παριστάμενον αὐτῷ πλῆθος μαύρων καὶ λεγόντων Ἐγὼ ἐποίησα σήμερον υἱὸν φονεῦσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ· ἄλλος ἔλεγεν ὅτι κἀγὼ ἐποίησα πεσεῖν οἶκον καὶ φονεῦσαι γονεῖς μετὰ τέκνων. ἄλλοι μὲν ἄλλα ἐξηγοῦντο αὐτῷ πονηρὰ πολλά· ἕτερος δὲ ἐλθὼν ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι ἐγὼ ὀρδίνευσα ἵνα ὁ ἐπίσκοπος Ἰουβενάλιος, ὃν ἐχειροτόνησεν Πέτρος, μετὰ τῆς ἡγουμένης Ἰουλιανῆς κοιμηθῇ. 17 Ἀκούσας δὲ ταῦτα πάντα κοιμώμενος εἰς αὐτὸν τὸν Ἀππίου Φόρον πλησίον Βικουσαράπης, εὐθέως καὶ παραχρῆμα ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ ἐκ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτῷ ἀπὸ Ποντιόλης πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ἰουβενάλιον λέγων τοῦτο αὐτὸ ὅπερ ἀπήει ποιῆσαι. 18 Καὶ δραμὼν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ Ἰουβενάλιος ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Πέτρου κλαίων καὶ ὀδυρόμενος καὶ λέγων ὅτι παραπεσεῖν ἀπήειν,

---

C om μή | C εἴπομεν | BC ὅτι αὐτ. ἐτάρ. πᾶσαν (C add τὴν) χώραν | B om εὐσεβ. βασιλεῦ | ἀπόληται (sic AC): BD ἀπολεῖται | C ὅλον τὸ βασίλ. | D om ἡ | αὐτῶν: BC τούτους

16. C παρέμενεν εἰς Τριβουταβέρνην (B Τριβουταβέρνης) | C εἰς τόπον καλούμενον Σαμπίου Φόρου Βικουσάραπι (B Βικουσαραπή [hoc accentu] D om) | C ἐκεῖσε | B νύκταν | BC ἴδεν | C τινὰ αἰθύωππα (sic) καθήμενον | A παριστώμενον | C μαύρ. καὶ ἔλεγον | A φονεῦσαι υἱὸν τὸν (B om) πατ. αὐτ. (B om) | A ἕτερος δέ | B om ὅτι | κἀγώ: C ἐγώ | B γονεῖς καὶ τέκνα | C αλλ. δὲ ἐξηγ. ἕτερα πονηρὰ (B πονηρότερα et om πολλά) ἔργα ἃ εἶχον ποιῆσαι | B αὐτῷ λέγων ὅτι | ὀρδίν. cum CD; A ὠρδίν., B ἐποίησα

17. C om πάντα | C om αὐτὸν τόν | BC Ἀπίου, C** Ἀμπίου | C Φόρου | πλησίον (B ἀπό, C om) Βικουσ. (C Βικουσάραπι): D om | C εὐθέως απέστ. παραχρ. ἐν Ῥ. (B εἰς Ῥώμην) | C ἀκολουθ. αὐτοῦ | B om αὐτό | B ἀπίει, C ἐπίγει

18. ἔρριψεν: C praem τούτῳ αὐτῷ κατεπιγώμενος τὸ πράγματι (sic) | B om κλαίων καί | B ὀδυρώμενος | D ὅτι παρὰ μικρὸν παραπ. | ἀπήειν: ita A;

καὶ ἐξηγήσατο αὐτῷ τὸ κεφάλαιον καὶ εἶπεν Πιστεύω ὅτι αὐτός ἐστιν ὃν περιέμενες φωστῆρα. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτὸν ἔφη Πῶς ἐνδέχεται ἐκεῖνον εἶναι τελειωθέντος αὐτοῦ; [19] Ὁ δὲ Ἰουβενάλιος ὁ ἐπίσκοπος ἔλαβεν τὸν ἀποσταλέντα παρὰ Παύλου πρὸς τὸν Πέτρον, καὶ αὐτὸς αὐτῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ζῇ καὶ ἔρχεται, καὶ ὅτι ἐστὶν εἰς Ἀππίου Φόρον. καὶ ηὐχαρίστησεν ὁ Πέτρος καὶ ἐδόξασεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. [20] Τότε προσκαλεσάμενος τοὺς πεπιστευκότας μαθητὰς αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Παῦλον ἕως Τρίβους Ταβέρνης· ἔστιν δὲ τὸ διάστημα ἀπὸ Ῥώμης ἕως Τρίβους Ταβέρνης μίλια τριάκοντα ὀκτώ. καὶ ἰδὼν τούτους ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἔλαβεν θάρσος. κινήσαντες δὲ ἐκεῖθεν ἐκοιμήθησαν εἰς πόλιν καλουμένην Ἀρικίαν.

[21] Περίφημον δὲ ἐγένετο ἐν τῇ πόλει Ῥώμῃ ὅτι Παῦλος ὁ ἀδελφὸς Πέτρου ἔρχεται. οἱ δὲ πεπιστευκότες τῷ θεῷ ἔχαιρον χαρὰν μεγάλην. τάραχος δὲ μέγας ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ ἀπελθόντες πρὸς Σίμωνα τὸν μάγον παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες Ἀνάγαγε τῷ βασιλεῖ ὅτι οὐκ ἀπέθανεν ὁ Παῦλος, ἀλλὰ ζῇ καὶ ἦλθεν. ὁ δὲ Σίμων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἶπεν Τίς οὖν ἡ κεφαλὴ ἡ ἐλθοῦσα πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπὸ Ποντιόλης; μὴ καὶ αὐτὴ οὐκ ἦν ἀναφαλανδός;

[22] Ἐλθόντος δὲ τοῦ Παύλου ἐν τῇ Ῥώμῃ, φόβος μέγας

---

BD ἀπίει, C ἐπίει | B τὸ κεφάλ. ἅπαν | ὃν (C ὅπερ) περιέμενες (D -μενε, C -μένης) | B αὐτῷ ἔφη | B om πῶς

19. B Ἰουβεν. ἐπίσκ., C ἐπίσκ. Ἰουβεν. | B πρὸς Πέτρον | C ἀπήγγειλεν | Ἀππ. Φόρον (C -ρου): C add Βικουσάραπι | B εὐχαρίστησεν | A καὶ ἐδόξ. ὁ (B om) Πέτρ. | C om καὶ πατ. τοῦ κυρ. ἡμ. Ἰ. Χρ.

20. Τότε: C καί | B τοὺς πεπιστ. αὐτῷ μαθητ. ἀπέστ. | C ἕως Σαμπίου Φόρου Βικουσάραπι bis | D ἕως ἐκεῖσε μίλια λη̄· | B ἰδὼν αὐτούς | C ηὐχαρίστησεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔλαβ. δὲ θάρσ. | B ἐκεῖθ. δὲ κινήσ. ἐκοιμήθ. | C ἤρχοντο καὶ ἐκοιμήθ. ε. τόπον λεγόμενον | D Ἀρκίαν, C Ἀρεκήν, B Ἀραβίαν

21. C om πόλει | C ζῇ καὶ ἔρχεται. οἱ οὖν | C om ἀλλὰ ζῇ κ. ἦλθ. | τίς: BC τίνος | B Ποτιόλης | C om ἦν | C ἀναφαλανδρός (cf. supra sub 9.)

22. Incipit E verbis his Ἐλθόντος εἰς τὴν Ῥώμην τοῦ ἁγίου Παύλου ἀπὸ τῶν Σπανιῶν, συνῆλθον πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Τὴν ἡμετέραν πίστιν ἐν ᾗ etc. Item *Passio Petri et Pauli* in codd. Guelferbytanis teste Thilone sic: *Cum venisset Paulus in urbem Romam, convenerunt ad eum omnes Iudaei di-*

ἐπέπεσεν τοῖς Ἰουδαίοις. συνῆλθον οὖν πρὸς αὐτὸν καὶ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες Τὴν πίστιν ἐν ᾗ ἐγεννήθης, ταύτην διεκδίκησον· οὐ γὰρ δίκαιόν ἐστιν Ἑβραῖος ὢν καὶ ἐξ Ἑβραίων ἵνα ἑαυτὸν διδάσκαλον εἴπῃς ἐθνῶν καὶ ἐκδικητὴν τῶν ἀπεριτμήτων, καὶ αὐτὸς ὢν περιτετμημένος ἵνα τὴν τῆς περιτομῆς καταργήσῃς πίστιν. ὅταν οὖν ἴδῃς Πέτρον, ἀνταγώνισαι κατὰ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, ὅτι πᾶσαν τοῦ ἡμετέρου νόμου παραφυλακὴν κατήργησεν· ἀπέκλεισε τὸν σαββατισμὸν καὶ νεομηνίας καὶ τὰς νομίμους ἀργίας. 23 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Παῦλος εἶπεν αὐτοῖς Ἐμὲ Ἰουδαῖον ἀληθινὸν ἐν τούτῳ δυνήσεσθε δοκιμάσαι, ὅτι καὶ τὸ σάββατον τηρῆσαι καὶ τὴν ἀληθινὴν περιτομὴν κατανοῆσαι δυνηθῆτε· καὶ γὰρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. ἡμεῖς ἔχομεν πατέρας, πατριάρχας καὶ τὸν νόμον. τί οὖν ὁ Πέτρος κηρύσσει ἐν τῇ τῶν ἐθνῶν βασιλείᾳ; ἀλλὰ καὶ ἐάν τινα καινὴν θελήσει εἰσαγαγεῖν διδασκαλίαν, χωρίς τινος ταραχῆς καὶ φθόνου καὶ κόπου ἀπαγγείλατε αὐτῷ ἵνα καὶ ἡμεῖς ἴδωμεν, καὶ ἐνώπιον ὑμῶν ἐλέγξω αὐτόν. ἐὰν δὲ ᾖ ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ἀληθής, τῇ τῶν Ἑβραίων βίβλῳ καὶ μαρτυρίᾳ ὠχυρωμένη, πρέπον ἐστὶν πάντας ἡμᾶς πειθαρχεῖν αὐτῷ.

*centes Nostram fidem, in qua natus es, ipsam defende.* | C παρεκάλουν λέγοντες Πίστιν | BE ἐκδίκησον | ἵνα ante ἑαυτόν cum E posui; ABC ante Ἑβραῖος habent | ἐθνῶν: B τῶν ἐθνῶν, C ἑτέρων ἐθνῶν | τῶν ἀπεριτμήτων: B τῶν ἐθνῶν τῶν ἀπεριτμ. | E om ἵνα, item versio latina | καταργήσῃς cum ADE; B καταργήσεις, C καταργήσει | C om οὖν | B τοῦ ἡμετέρου γένους τὴν παραφυλακήν | ἀπέκλεισε usque ἀργίας ex E sumta sunt; eadem in codd. Guelf. et Flor. sic leguntur: *exclusit sabbatismum et neomeniam* (Flor. *neomaenias*) *et legitimas ferias exinanivit* (Flor. *inanivit*): desunt in ABCD.

23. B om ὁ | Ἐμὲ Ἰ. ἀ. ἐ. τ. δυνήσεσθε (codex -σησθε) δ. ὅτι (? codex ἔτι) usque ἐλέγξω αὐτόν: ista omnia, quae in ABCD desiderantur, ex E sumsi. Leguntur vero etiam in codd. latinis sic: *Me Iudaeum esse et verum Iudaeum, hinc poteritis probare cum et sabbatum observare et circumcisionem vere poteritis advertere: nam sabbato die requievit ab omnibus operibus suis deus. Nos habemus patres et patriarchas et legem. Quid tale praedicat Petrus in regno gentium? Sed et si forte aliquam vult introducere novam doctrinam, sine conturbatione et sine invidia et sine strepitu nunciate ei ut nos videamus, et in vestro conspectu illum ego convincam.* Ibidem in hunc modum pergitur: *Quod si forte doctrina eius vero testimonio fuerit ex* (Flor. *et*) *Hebraeorum libris munita, decet nos omnes obedire ei.* | ABC ἐὰν ᾖ (BC om) ἡ διδασκ. αὐτ. (C add ἐστίν) ἀληθής (B add ᾖ), τῇ τῶν Ἑβρ. βίβλῳ (C βίβλων) μαρτυρίᾳ ὠχυρωμένη (B ὀχυρωμ. D ὀχυρομ. E ὠχυρομ.) | C om πάντ. ἡμᾶς, E om ἡμᾶς

[24] Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια τοῦ Παύλου λέγοντος ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον τῷ Πέτρῳ Παῦλος ἐξ Ἑβραίων παραγέγονεν, καὶ παρακαλεῖ σε ἵνα ἔλθῃς πρὸς αὐτόν· ἐπειδὴ οἱ ἀγαγόντες αὐτὸν λέγουσι μὴ δύνασθαι αὐτὸν συντυχεῖν ᾧ ἐὰν βούληται πρὸ τοῦ ἐμφανίσαι Καίσαρι. ἀκούσας δὲ ὁ Πέτρος ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐπορεύθη πρὸς αὐτόν. ἰδόντες δὲ ἀλλήλους ἀπὸ τῆς χαρᾶς ἔκλαυσαν, καὶ ἐπὶ πολὺ περιλαβόντες ἑαυτοὺς τοῖς δάκρυσιν ἀλλήλους κατέβρεχον.

[25] Ὡς δὲ πάντων ὁ Παῦλος τῶν ἑαυτοῦ πράξεων τὸ ὕφος τῷ Πέτρῳ ἀπήγγειλεν, καὶ πῶς διὰ τῶν τοῦ πλοὸς κόπων παραγέγονεν, καὶ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ ποῖα ἔπασχεν ὑπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου καὶ πάσας τὰς ἐνέδρας αὐτοῦ. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀνεχώρησεν πρὸς ἑσπέραν.

[26] Ἕωθεν δὲ ἑξῆς διαφαυούσης τῆς ἡμέρας, ἰδοὺ Πέτρος παραγενόμενος εὑρίσκει πλῆθος τῶν Ἰουδαίων πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ Παύλου. ἦν δὲ μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων Χριστιανῶν τε καὶ ἐθνικῶν

24. Ταῦτα usque ὅμοια: plane eadem codd. omnes testantur | ἀπῆλθον usque ἐχάρη χαρὰν μεγάλην ex E sumsi; eadem latine sic habent: *perrexerunt Iudaei ad Petrum et dixerunt ei Paulus ex Hebraeis* (codex E ἐξ Ἑβραίων ἀπὸ Σπανιῶν) *venit: rogat te ut venias ad eum, quoniam hi qui eum adduxerunt* (i. e. οἱ ἀγαγόντες, quod nos praebuimus; sed ipse codex E οἱ ἀγαποῦντες habet) *dicunt non eum se posse dimittere ut videat quem vult antequam Caesari insinuent. Audiens haec Petrus gaudio gavisus est magno.* Pro his omnibus ABCD: ἐγνώσθη τῷ Πέτρῳ ὅτι Παῦλος παραγέγονεν (C γέγονεν) ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἐχάρη χαρὰν μεγάλην | ἰδόντες cum BCDE; A εἰδότες | ἀπὸ τῆς χαρᾶς: C om, E post ἔκλαυσαν ponit | περιλαβ. cum ABDE; C περιπλακέντες | ἑαυτούς cum ABE; C ἀλλήλοις, D ἀλλήλους omisso ἀλλήλους sequenti | C κατεβρέχοντο.

25. πάντων: ita prorsus ABCDE; codd. latini *Cumque Paulus illi omnem textum suorum casuum indicasset* | C περὶ τῶν αὐτοῦ πράξεων τῷ Πέτρῳ | CD ἀνήγγειλεν | διὰ τῶν (BD τόν, C om) τ. πλ. κόπων (BDE* κόπον) παραγέγονεν c BCDE; item codd. Guelf. (Flor. om) *et qualiter navigii fatigationibus advenisset:* A δυσπλοιάσας (sic, non ut apud Thilonem δυσπλοΐσας) ἐν τῇ θαλάσσῃ διασέσωσται | καὶ ὁ Πέτρος cum CD, item codd. lat.; AB ὁμοίως καὶ Πέτρος, E πάλιν δὲ Πέτρος et pergit ἐξηγήσατο τῷ Παύλῳ | ποῖα cum B (E), D ὁποῖα; AC οἷα | E (item versio latina) ποίας ἐνέδρας ἔπασχεν παρὰ Σίμ. τ. μάγου pro ποῖα usque αὐτοῦ | καὶ ταῦτα usque πρὸς ἑσπέραν (B add γὰρ ἦν·): E καὶ ἑσπέρας γενομένης ἀνεχώρησεν Πέτρος ἐν τῷ ἰδίῳ καταλύματι: contra codd. latini *abscessit Petrus ad vesperam*, additis his: *mane die altero reversurus.*

26. Ἕωθεν usque ἰδοὺ Πέτρος ex E sumsi; eadem codd. lat. sic habent *Cumque aurora diei daret initium, ecce Petrus.* Contra ABC nil nisi Τῇ δὲ ἐπαύριον | C παραγενάμενος | πρὸ τῶν (A om) θυρῶν: C πρὸς τὴν θύραν | C Ἰουδ. καὶ τῶν Χριστ. μεγ. ταραχ. (B ταραχ. μεγ.)· οἱ οὖν Ἰουδαῖοι (E ἐξ Ἰου-

μεγάλη ταραχή. οἱ μὲν γὰρ Ἰουδαῖοι ἔλεγον Ἡμεῖς γένος ἐσμὲν ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, φίλοι τε τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντων τῶν προφητῶν, μεθ' ὧν ἐλάλησεν ὁ θεός, οἷς ἔδειξεν τὰ ἑαυτοῦ μυστήρια καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τὰ μεγάλα. ὑμεῖς δὲ οἱ ἐξ ἐθνῶν οὐδὲν μέγα ἐν τῷ σπέρματι ὑμῶν, εἰ μὴ ἐν εἰδώλοις καὶ γλυπτοῖς βέβηλοί τε καὶ βδελυκτοὶ γεγόνατε.

27 Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια λεγόντων τῶν Ἰουδαίων ἀπεκρίναντο οἱ ἐξ ἐθνῶν λέγοντες Ἡμεῖς ὡς ἠκούσαμεν τὴν ἀλήθειαν, εὐθέως ἠκολουθήσαμεν αὐτῇ καταλιπόντες ἡμῶν τὴν πλάνην. ὑμεῖς δὲ καὶ τὰς πατρικὰς γνόντες δυνάμεις καὶ τὰ προφητικὰ ὁρῶντες σημεῖα καὶ νόμον δεξάμενοι, καὶ τὴν θάλασσαν ξηροῖς διαβεβηκότες τοῖς ποσὶν καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν βυθιζομένους ἰδόντες, καὶ στύλου πυρὸς νυκτὸς ὑμῖν φαίνοντος καὶ νεφέλης ἡμέρας, καὶ μάννα ὑμῖν ἐξ οὐρανοῦ δοθέντος καὶ ἐκ πέτρας ὕδατος ὑμῖν ῥυέντος, μετὰ ταῦτα πάντα εἴδωλον ἑαυτοῖς μόσχου ἐτεκτήνατε καὶ προσεκυνήσατε τῷ γλυπτῷ. ἡμεῖς δὲ οὐδὲν βλέποντες τῶν σημείων πιστεύομεν τοῦτον εἶναι σωτῆρα θεόν, ὃν ὑμεῖς ἐγκατελείπατε ἀπειθήσαντες.

---

δαίων) | E ἐκλεκτ. ἐσμ. | φίλοι τε (C om) cum CDE (item codd. latini, qui ita habent *Nos genus electum*, *regale* (Guelff. *reg. elect.*), *amicorum dei* (Guelff. add *sumus*) *Abrahae*): AB φυλῆς γε | C τοῦ τε Ἀβρ. Ἰσ. καὶ Ἰακ. | E οἷς καὶ ἔδειξεν | E καὶ τὰ (C om) θαύματα | ὑμῶν: E add ἔχετε, B ἔσχετε: Guelff. add *estis* post ἐξ ἐθνῶν, non item Flor. | C ἐν εἰδωλίῳ (B add τε) καί | B om γλυπτ. βεβ. τε (E om) καί | βέβηλοι et βδελυκτοί cum Thilone ex interprete latino edidimus praebente *inquinati* et *execrabiles;* codd. vero graeci omnes habent βεβήλοις et βδελυκτοῖς

27. τὰ (C ἕτερα πολλά) τούτοις (C αὐτοῖς) ὅμοια cum B(C)D: AE τὰ ὅμ. τούτ. (E αὐτοῖς) | E λεγόντ. τῶν πιστευσάντων Ἰουδ. | E εὐθ. ἠκολουθ. τῷ Χριστῷ, τῇ ὄντως ἀληθείᾳ, καταλιπόντων ἡμῶν τὴν ἡμετέραν πλάνην (C τὴν πλάν. ἡμῶν ἅπασαν) | E post δυνάμεις pergit: καὶ τὰ τοῦ νόμου καὶ τὰ τῶν προφητῶν ἔχοντες διδάγματα, οἳ καὶ τ. θάλ. ξηροῖς (BCD ξηράν) διαβεβήκατε ποσίν (C om τοῖς ποσίν) | ἰδόντες: C ὁρῶντες | στύλου usque ἡμέρας ex E (similiter codd. latini) dedimus; ABCD sic: στύλου πυρὸς (C add καὶ) νεφέλης (B om; D ἐν νεφέλῃ) ἐξ οὐρ. ὑμ. φαίνοντος (BC φανέντος) τὴν νύκτα (C om τ. ν.) | B om καὶ ἐκ πέτρ. (A add στερεᾶς) ὕδατος (C ὕδωρ) ὑμ. ῥυέντος (ῥυέντος cum CDE; A ῥεύσαντος) | μετὰ ταῦτα (item interpr. latinus *et post omnia*): E praem οὐκ ἐπιστεύσατε, ἀλλὰ καί | ἑαυτοῖς: E ὑμῖν | μόσχου cum ABD (item Flor. et Guelf.[a] *vituli*, Guelf.[b] add *caput*): CE μόσχον | E ἐτεκτήνασθε, C ἐστήσατε et pergit εἰς προσκύνησιν καὶ προσκυνεῖτε (ita corrigo ex προσκυνηται) τῷ γλ. | E om τῶν | εἶναι σωτῆρα (BC om) θεόν (C add ἀληθινόν): E τὸν ἀληθινὸν θεόν (interpr. latin. *credimus deum hunc esse*) | ἐγκατελείπατε cum BCD (ἐκατελ.) E (κατελ.): A ἐγκατελίπετε

28 Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα αὐτῶν φιλονεικούντων εἶπεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὴ χρῆναι αὐτοὺς τὰς τοιαύτας μεταξὺ ἀλλήλων ἔχειν ἀμφιβολίας, ἀλλὰ τοῦτο προσέχειν μᾶλλον ὅτι πεπλήρωκεν ὁ θεὸς τὰς ἑαυτοῦ ἐπαγγελίας, ἃς ὤμοσεν Ἀβραὰμ τῷ πατρὶ ἡμῶν, ὅτι ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ κληρονομήσει πάντα τὰ ἔθνη. οὐ γάρ ἐστιν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ· ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, κατὰ νόμον κριθήσονται, καὶ ὅσοι ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως ἀπολοῦνται. ἡμεῖς δὲ ἀδελφοὶ εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ ὅτι κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐξελέξατο ἡμᾶς εἰς λαὸν αὐτοῦ ἅγιον. ὥστε ἐν αὐτῷ ὀφείλομεν καυχᾶσθαι, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

29 Ταῦτα τοῦ Παύλου λέγοντος κατεπραΰνθησαν οἵ τε Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν· ἀλλ' οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων ἐπετίθεντο τῷ Πέτρῳ. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας αὐτὸν ὅτι τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἀπηγόρευεν, εἶπεν Ἀκούσατε, ἀδελφοί, τοῦ ἁγίου πνεύματος περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ ἐπαγγειλαμένου ὅτι ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου τεθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου. τοῦτον οὖν ᾧ ὁ πατὴρ εἶπεν Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, ἐσταύρωσαν διὰ φθόνον οἱ ἀρχιερεῖς· ἵνα δὲ πληρώσει τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν, συνεχώρησεν ταῦτα πάντα ἑαυτὸν παθεῖν.

---

28. B φιλονεικ. αὐτ. | C om Παῦλος | μὴ χρῆναι: D μὴ ἐχρῆν, C ἀχρεῖν omisso ἔχειν | ἀμφιβολίας: C ἀντιβολίας, E ἀντιλογίας, A ἀμφιβολάς | προσέχ. μᾶλλον: C μεγάλως ἔχειν | C ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν | αὐτοῦ: C αὐτῶν, E σου | κληρονομήσει cum BC, item interpr. latino; A ἐνευλογηϑήσονται, E εὐλογηϑήσονται | ὅσοι ἐν usque τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ex E sunt, in reliquis non inveniuntur. Interpres latinus sic: *Quicunque enim in lege peccassent, secundum legem iudicarentur; qui vero sine lege deliquissent, sine lege perirent. Est enim in humanis sensibus tanta sanctitas ut bona laudet naturaliter* (Flor. *natura*) *et puniat mala, quae inter se invicem cogitationes aut accusantes puniat aut remuneret excusantes.*

29. Ταῦτα: codd. latini *Haec et his similia* | Ἰουδαῖοι: E ἐξ Ἰουδαίων | C οἵ τε ἐξ ἐϑνῶν καὶ οἱ ἄρχ. τῶν Ἰουδαίων· ἕτεροι δὲ τῶν Ἰουδ. ἐπιτίϑεντο (D ἐπετίϑοντο) | B om ὁ δὲ Πέτρος, sed post εἶπεν add δὲ ὁ Πέτρος | C om ὅτι τὰς συναγ. α. ἀπηγ. | σου bis: BC αὐτοῦ (item interpr. lat.) | B ϑήσεται, interpr. lat. *poneret* | ᾧ: C ὅν | A πληρώσῃ | C ἐσυνεχώρησεν | ἀλλ' οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδ. usque ἑαυτὸν παϑεῖν: pro his, quae similiter interpr. lat. exhibet, cod. E sic habet: ὁμοίως δὲ καὶ Πέτρος ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων Ἐπηγγείλατο ὁ ϑεὸς τῷ πατριάρχῃ Δαυὶδ λέγων Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου ϑήσομαι ἐπὶ τοῦ ϑρόνου σου. τοῦτο ὁ ϑεὸς πληρῶν ἐξαπέστειλε τὸν αὐτοῦ υἱόν, σαρκω-

ὥσπερ οὖν ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ ἐκτίσθη ἡ Εὔα, οὕτως καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ ἐκτίσθη ἡ ἐκκλησία, ἥτις σπῖλον οὐκ ἔχει οὐδὲ μῶμον. 30 Ἐν τούτῳ οὖν ὁ θεὸς πᾶσιν εἴσοδον ἤνοιξεν τοῖς υἱοῖς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει τῆς εἰς αὐτὸν ὁμολογίας, ἔχειν δὲ ζωὴν καὶ σωτηρίαν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ἐπιστρέψατε οὖν καὶ εἰσέλθατε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ πατρὸς ὑμῶν Ἀβραάμ, ὅτι ἃ ἐπηγγείλατο αὐτῷ ὁ θεὸς ἐπλήρωσεν· ὅθεν καὶ ὁ προφήτης λέγει Ὤμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ἱερεὺς γὰρ ἐν τῷ σταυρῷ γέγονεν, ἡνίκα τὴν ὁλοκάρπωσιν τοῦ ἰδίου σώματος καὶ αἵματος ὑπὲρ τοῦ κόσμου παντὸς θυσίαν προσήνεγκεν.

31 Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια λέγοντος τοῦ Πέτρου τὸ

---

θέντα ἐκ σπέρματος αὐτοῦ· ὃ καὶ ἐμαρτύρησεν διὰ τοῦ αὐτοῦ Δαυὶδ εἰπὼν Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. τοῦτο οὖν ὁ πατὴρ μεμαρτύρηκε λέγων Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ὃν καὶ ἐσταύρωσαν διὰ φθόνον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ· ἕνεκεν δὲ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας συνεχώρησε ταῦτα πάντα παθεῖν αὐτόν. | ὥσπερ οὖν (B καὶ ὥσπερ) usque μῶμον desunt in E | ἐκτ. ἡ Εὔα: C ἡ Εὔα ἐπλάσθη | B (item interpr. lat.) om καί | C ἡ ἐκκλ., καὶ οὔτε σπ. ἔχει οὔτε μῶμ.

**30.** Ἐν τούτῳ (Guelf.[b] *Per hunc*, Guelf.[a] Flor. *Hunc*. Pergitur *deus aditum aperuit*) cum E; codd. reliqui Τούτοις | ABC πᾶσιν (C add ἰδών) ὁ θεός | C om εἴσοδον, E post ἤνοιξ. ponit | Ἰακώβ: E add καὶ παντὶ ἔθνει τῆς γῆς | πίστει τῆς εἰς usque ὀνόματι αὐτοῦ ex E sumsi; ABC (item interpr. lat.) πίστει τῆς ἐκκλησίας καὶ μὴ ἐν τῇ ἀπιστείᾳ (-στίᾳ A) διὰ (interpr. lat. om) τῆς συναγωγῆς (B om διὰ τ. συναγ., C διὰ τοὺς ἀναγώγους) | ἐπιστρέψ. οὖν (C add καὶ ὑμεῖς) κ. εἰσέλθατε (cum BCD; A -θετε) εἰς usque ὅτι ἃ (B et interpr. lat. ὅ, C εἴ τι) ἐπηγγ. α. ὁ θεός: pro his E habet ὃ γὰρ ἐπηγγ. ὁ θε. τῷ Ἀβραάμ | E Δαυὶδ ὁ προφήτης λέγ. περὶ αὐτοῦ Ὤμ. κύρ. τῷ Δαυίδ | E Σὺ εἶ | ἐν (C om) τῷ σταυρῷ: E ὁ σωτήρ | C σώματός τε καί | B om κόσμου, C post παντός ponit | C ἤνεγκεν, E add τῷ πατρί

**31.** Ταῦτα usque μέρος (B om) ἐπίστευσεν: pro his cod. E haec habet: Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια λεγόντων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐσίγησαν πάντες καὶ ἤκουον αὐτῶν διδασκόντων καὶ κηρυττόντων πᾶσι τοῖς πιστοῖς τὸν τοῦ κυρίου λόγον· καθ' ἡμέραν δὲ ἐπληθύνοντο τῶν πιστευόντων εἰς τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἀναρίθμητον πλῆθος. ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχισυναγωγοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἑλλήνων ἱερεῖς ὅτι διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν σχεδὸν πᾶσα ἡ Ῥώμη ἐπίστευσεν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἤρξαντο κατ' αὐτῶν ταραχὴν ἐγείρειν εἰς τὸν λαὸν καὶ γογγυσμόν, ἐπαινεῖν δὲ Σίμωνα τὸν μάγον ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων κατηγορουμένων· ἠγωνίζοντο καὶ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Νέρωνος διαβόητον αὐτὸν ποιῆσαι (Nimirum prior horum actuum pars §§ 1—21 deest in cod. E itemque in interpr. latino. Ibi quae de Simone mago praecesserunt § 4 et § 21 vix ad ea quae h. l. leguntur quadrant.), ψέξαι δὲ τοὺς τοῦ

πλεῖστον τοῦ λαοῦ μέρος ἐπίστευσεν. συνέβη δὲ καὶ τὴν γυναῖκα Νέρωνος Λιβίαν καὶ τὴν Ἀγρίππα τοῦ ἐπάρχου σύζυγον ὀνόματι Ἀγριππίναν οὕτως πιστεῦσαι, ὥστε καὶ περιελεῖν ἑαυτὰς ἀπὸ τῆς τῶν ἰδίων ἀνδρῶν πλευρᾶς. διὰ δὲ τῆς τοῦ Παύλου διδασκαλίας πολλοὶ καταφρονοῦντες τῆς στρατείας προσεκολλῶντο τῷ θεῷ, ὥστε καὶ ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν τινὰς πρὸς αὐτόν· καὶ γενόμενοι Χριστιανοὶ οὐκ ἔτι ἠθέλησαν ὑποστρέψαι ἐν τῇ στρατείᾳ οὔτε ἐν τῷ παλατίῳ.

32 Ἐντεῦθεν τοῦ λαοῦ στασιώδη πραττόντων γογγυσμὸν ὁ Σίμων ζήλῳ κινούμενος διεγείρεται, καὶ ἤρξατο περὶ Πέτρου πολλὰ λέγειν κακά, μάγον καὶ ἀπαταιῶνα λέγων αὐτὸν εἶναι. ἐπίστευον δὲ αὐτῷ οἱ τὰ σημεῖα αὐτοῦ θαυμάζοντες· ἐποίει γὰρ ὄφιν χαλκοῦν κινεῖν ἑαυτόν, καὶ λιθίνους ἀνδριάντας γελᾶσαι καὶ κινῆσαι ἑαυτούς, αὐτὸν δὲ δραμεῖν καὶ αἰφνίδιον ἐν τῷ ἀέρι ἀρθῆναι. 33 Κατέναντι δὲ τούτων ὁ Πέτρος ἀσθενοῦντας ἐθεράπευεν λόγῳ, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ἐποίει προσευχόμενος, δαίμονας κελεύσματι ἐφυγάδευεν, ἔσθ' ὅτε καὶ νεκροὺς ἤγειρεν. ἔλεγεν δὲ

---

κυρίου ἀποστόλους. Latinus autem interpres sic: *Haec et his similia dicentibus Petro et Paulo pars maxima populorum credidit, et perpauci fuerunt qui et ipsi simulata* (Guelff. *aemulata*) *fide, non tamen aperte possent eorum negligere monita vel praecepta. Videntes autem maiores synagogarum et gentium pontifices sibi per praedicationem eorum finem specialiter fieri, egerunt hoc ut sermo eorum in murmurationem populi veniret. Et inde factum est ut Simonem magum Neroni praeferrent et istos culparent.* | συνέβη δὲ καί: pro his E: Ἐν τῷ οὖν τοὺς ἀναριθμήτους τοῦ λαοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον διὰ τοῦ κηρύγματος Πέτρου συνέβη καί, item interpr. lat. *Innumerabiles enim populi dum converterentur* (Guelff. *In illo tempore factum est, cum innumerab. pop. convert.*) *ad dominum per praedicationem Petri, contigit etiam* | Λιβίαν cum A, E Λυβίαν; B Ληβυίαν, CD Λιβυίαν | τὴν (E τοῦ) Ἀγρ. τ. ἐπάρχ. (B τ. ἐπ. Ἀγρ.) σύζ. (C σύζ. τ. ἐπαρχ. Ἀγρ.) | ὀνόματι Ἀγρίππ. ex E et interpr. lat. sumsi: in codd. reliquis non additur | ἑαυτάς: C αὐτάς | C οἱ πολλοὶ κατεφρόνουν τῆς στρατιᾶς καὶ προσεκολλοῦντο (E κατεφρόνουν τῶν στρατιωτῶν προσκολλώμενοι) | C γενάμενοι | B οὐκ ἔτι ὑπέστρεψαν (E ἠθέλ. στραφῆναι) ἐν τῇ στρατίᾳ (CE στρατιᾷ) | C οὐδὲ ἐν τῷ παλατείῳ

32. Ἐντεῦθεν usque γογγυσμόν ex E sunt; codd. lat.: *Hinc populis seditiosa murmuratione agentibus.* Pro his A ὅθεν, B ἔνθεν, C ἐλθὼν οὖν | C ὁ Σίμ. ὁ μάγος | C διεγείρετο | ἀπαταιῶνα: ita (non ἀπατεῶνα) codd. omnes (C ἀπαταίον) | CE λίθους ἀνδριάντας et C pergit ποιῆσαι τοῦ γελᾶν | ἑαυτούς: E αὐτούς | αὐτόν usque ἀρθῆναι (interpr. lat.: *se ipsum autem currere et subito in aere videri*): E αὐτὸς δὲ τρέχειν ἑαυτὸν ἐποίει (adde καὶ?) ἐφνίδιον (ἐφν. etiam B) ἐν τῷ ἀέρι διαφαίνεσθαι

33. Κατέν. δὲ (C om) τούτων (C τούτου) ὁ Πέτρος: E κατέναντι τούτων. ὁ δὲ Πέτρ. | C τυφλοὺς ἀνέβλεπεν | ἔσθ' ὅτε (interpr. lat. *interea*) ex E sumsi

πρὸς τὸν λαὸν ἵνα μὴ μόνον ἀπὸ τῆς τοῦ Σίμωνος ἀπάτης φύγωσιν ἀλλὰ καὶ δειγματίσουσιν αὐτόν, ὅπως μὴ φανῶσιν τῷ διαβόλῳ δουλεύοντες.

34 Καὶ οὕτως γέγονεν ὥστε πάντας τοὺς εὐλαβεῖς ἄνδρας βδελύττεσθαι Σίμωνα τὸν μάγον καὶ ἀνόσιον αὐτὸν καταγγέλλειν· οἱ δὲ τῷ Σίμωνι κολληθέντες τὸν Πέτρον διισχυρίζοντο μάγον, ψευδομαρτυροῦντες ὅσοι σὺν τῷ Σίμωνι τῷ μάγῳ ὑπῆρχον· ὥστε τὸν λόγον καὶ ἐπὶ Νέρωνος ἐλθεῖν τοῦ Καίσαρος, καὶ προστάξαι Σίμωνα τὸν μάγον πρὸς ἑαυτὸν εἰσαγαγεῖν. 35 Ὁ δὲ εἰσελθὼν ἔστη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο αἰφνιδίως μορφὰς ἐναλλάσσειν, ὥστε γενέσθαι αὐτὸν ἐξαίφνης παιδίον καὶ μετ᾽ ὀλίγον γέροντα, ἄλλοτε δὲ νεανίσκον· ἐνηλλάττετο γὰρ τῇ τε ὄψει καὶ τῇ ἡλικίᾳ διαφόρους μορφὰς καὶ ἐβάκχευεν, ὑπουργὸν ἔχων τὸν διάβολον. ὅπερ θεωρῶν ὁ Νέρων ἀληθῶς υἱὸν αὐτὸν εἶναι τοῦ θεοῦ ὑπελάμβανεν. ὁ δὲ ἀπόστολος Πέτρος ἐδίδασκεν ψεύστην τε εἶναι καὶ μάγον, αἰσχρόν τε καὶ ἀνόσιον καὶ ἀποστάτην, καὶ ἐν πᾶσι τῇ τοῦ θεοῦ ἀληθείᾳ ἐναντίον, καὶ μηδὲν λείπειν ἔτι εἰ μὴ ἵνα τῇ κελεύσει τοῦ θεοῦ φανερωθεῖσα ἡ ἀνομία αὐτοῦ τοῖς πᾶσι κατάδηλος γένηται.

---

(in margine significatur esse idem quod ἐνίοτε, πολλάκις); codd. reliqui om (C om etiam καί sequens) | E ἵνα ἀπὸ τ. τ. Σ. ἀπ. οὐ μόνον φύγ. | δειγματίσουσιν cum AD; BCE δειγματίσωσιν | ὅπως: E ἵνα | C τῷ διαβ. λατρεύοντες

34. εὐλαβεῖς: E εὐσεβεῖς | BCE καταγγέλειν (sic) | τὸν Πέτρον: C Πέτρῳ | διισχυρ. μάγ. ψευδομ. cum E (item interpr. lat.): AC ἔλεγον εἶναι (C om) μάγον, B μάγον εἶναι ἔλεγον | ὅσοι cum E; ABC ὅπερ αὐτοί omisso τῷ μάγῳ sequenti; Flor. (Guelff. om): *quod ipsi erant, cum Simonem dicerent deum esse* | CE ἐπὶ Νέρωνα ἐλθ. τὸν Καίσαρα | E (item interpr. lat.) καὶ Σίμωνα τὸν μάγ. εἰσαγαγεῖν πρ. ἑαυτὸν (B αὐτόν) προσέταξεν, C ὁ δὲ βασιλεὺς Νέρων προσέταξεν Σίμωνα τ. μ. ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν

35. BD om ἔστη et καί seq. | B αἰφνίδιον | B ὥστε γενέσθ. μετ᾽ ὀλίγον παιδ. καὶ πάλιν μετ᾽ ὀλ. | ἐνηλλ. usque τὸν διάβ. ex E; similiter interpr. lat. *Mutabatur sexu et aetate et per* (Guelf.[b] om) *multas figuras diaboli ministerio bacchabatur* (Flor. *iactabatur*): ABCD nil nisi haec habent ἔχων (C praem ταῦτα ἐποίει) ὑπουργὸν τ. διάβ. | CD ὅνπερ | E ὁ Νέρ. καὶ καταπλαγεὶς ὡς υἱὸν τοῦ θε. ὑπελάμβ. | C om εἶναι | τοῦ cum BCDE; A om | B ὁ δὲ Πέτρ. ὁ ἀπόστ., C ὁ δὲ ἀπόστ. Παῦλος | ἐδίδασκεν: E ἔλεγεν (item interpr. lat.) et om εἶναι | τε prius: E τοῦτον, BC αὐτόν | ἀνόσιον: C ἀνόητον | πᾶσι: C πάσει, ABDE πάσῃ | ἀληθείᾳ cum AB; C εὐπιθείᾳ (i. e. εὐπειθείᾳ), D πίστει, E βουλῇ | E ἐναντιούμενον | καὶ μηδέν usque γένηται (interpr. lat. *nihilque superesse nisi ut iussu dei eius iniquitas manifestata omnibus panderetur.*) ex E sunt; desiderantur enim in codd. reliquis.

[36] Τότε εἰσελθὼν ὁ Σίμων πρὸς Νέρωνα εἶπεν Ἄκουσον, ἀγαθὲ βασιλεῦ. ἐγώ εἰμι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. ἕως ἄρτι Πέτρου μόνον τοῦ λέγοντος ἑαυτὸν ἀπόστολον ἠνεχόμην. νυνὶ δ' ἐδιπλασίασε τὸ κακόν· Παῦλος γὰρ καὶ αὐτὸς τὰ αὐτὰ διδάσκει, καὶ τὰ ἐναντία μου φρονῶν ὁμοῦ σὺν αὐτῷ λέγεται κηρύττειν. περὶ ὧν ἐὰν μὴ βουλεύσει τοῦ ὀλέθρου, εὔδηλον ὅτι ἡ βασιλεία σου οὐ δύναται σταθῆναι.

[37] Τότε ὁ Νέρων πλησθεὶς μερίμνης ἐκέλευσεν σπουδαίως αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. τῇ δὲ ἑξῆς ἡμέρᾳ εἰσελθόντων πρὸς Νέρωνα Σίμωνος τοῦ μάγου Πέτρου τε καὶ Παύλου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλων ὁ Σίμων εἶπεν Οὗτοι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ναζαρηνοῦ, οἷς οὐ πάνυ καλῶς ἔχει ἵνα ὦσιν ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. Νέρων εἶπεν Τί ἐστι Ναζαρηνός; Σίμων εἶπεν Ἔστιν πόλις Ἰούδα ἥτις ὑμῖν ἀεὶ ἐναντία γέγονεν, Ναζαρὲτ λεγομένη· ὁ οὖν διδάσκαλος τούτων ἐξ αὐτῆς γέγονεν. [38] Νέρων εἶπεν Ὁ θεὸς πάντα ἄνθρωπον παραινεῖ ἀγαπᾶν· σὺ οὖν διὰ τί αὐτοὺς διώκεις; Σίμων εἶπεν Τούτων τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος οἵτινες διέστρεψαν

---

36. E om ὁ Σίμων | ABC εἶπεν (C λέγει) αὐτῷ | Ἄκουσον usque σταθῆναι ex E sunt; eadem interpr. lat. sic: *Audi me, bone imperator. Ego sum filius dei, qui de coelo descendi. Usque modo Petrum, qui se dicit apostolum, solum* (Flor. om) *patiebar. Nunc autem geminatum est malum. Paulus denique, qui et ipse eadem docet et contra me sentit, simul dicitur cum eo praedicare. Quos* (Flor. *quod*) *constat quia nisi de interitu eorum cogitaveris, regnum tuum stare non poterit.* Horum loco ABCD habent: Εἰ (C praem Ἄκουσον, βασιλεύς) μὴ τοὺς ἄνδρας τούτους ἐκδιώξεις (BD; AC -ώξῃς) ἐντεῦθεν, οὐ δύναται (A δυνήσεται) στῆναι ἡ βασιλ. σου

37. E om ὁ | E μερ. πλησθ. | E σπουδ. αὐτ. ἐκέλ. πρ. ἑαυτὸν ἀγαγεῖν, B ἐσπούδασεν ἀγαγεῖν αὐτοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ σπουδῆς | C ἐλθόντων αὐτῶν | Σίμ. τοῦ μάγ. ex E et interpr. lat. sumsi; desunt (item τε) in reliquis | οὗτοι cum E: codd. reliqui add εἰσιν | Ναζαρηνοῦ (A -ρινοῦ): CDE Ναζωραίου, non item infra | οἷς (item interpr. lat.): E om | ἔχει: E ὑπάρχει | C ἐν τῷ λαῷ | Τί cum CE itemque interpr. lat., ABD Τίς | ἐστι: ABCD ἐστιν ὁ | E Πόλις ἐστίν | Ἰούδα cum E; ABCD ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ | ὑμῖν: B ἡμῖν, C ἡμῶν | E ἐναντ. ἐγένετο ἀεί (ἀεί om B) | τούτων: E αὐτῶν

38. Νέρων εἶπεν usque ὑπερνικήσεις μαθητάς ex E sumsi. Eadem interpr. lat. sic habet: *Nero dixit Deus omnem hominem monet et diligit. Tu quare eos persequeris? Simon dixit Istud hominum est* (Guelff. *Est enim hominum*) *genus qui totam Iudaeam perverterunt ne mihi crederent. Nero ad Petrum ait Quare tam perfidi estis contra genus vestrum? Tunc Petrus ad Simonem ait Omnibus imponere potuisti, Simon, mihi autem nunquam; ipsos autem quos deceperas per me deus de suo errore revocavit. Et cum expertum tibi sit quod me superare non possis, miror qua fronte*

ὅλην τὴν Ἰουδαίαν τοῦ μὴ πιστεύειν μοι. Νέρων ἔφη πρὸς τὸν Πέτρον Διὰ τί οὕτως ἀπειθεῖς ἐστὲ κατὰ τὸ γένος ὑμῶν; τότε ὁ Πέτρος τῷ Σίμωνι ἔφη Πᾶσι δι' ἐπιθέσεως ἠδυνήθης, ἐμοὶ δὲ οὐδέποτε· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἐξαπατηθέντας δι' ἐμοῦ ὁ θεὸς ἐκ τῆς ἰδίας πλάνης ἀνεκαλέσατο. καὶ ὅτι ἐπειράσθης μὴ δυνηθῆναι ἐμοῦ περιγενέσθαι, θαυμάζω ποίῳ χρώματι ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καταλαζονεύει, καὶ ὑπολαμβάνεις ὅτι διὰ τῆς μαγικῆς σου τέχνης τοὺς τοῦ Χριστοῦ ὑπερνικήσεις μαθητάς.
39 Νέρων εἶπεν Τίς ἐστι Χριστός; Πέτρος εἶπεν Ὃν ἑαυτὸν οὗτος ὁ Σίμων ὁ μάγος διισχυρίζεται· οὗτος δὲ ἄνθρωπος πονηρώτατος, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ διαβολικά. εἰ δὲ θέλεις γνῶναι, ἀγαθὲ βασιλεῦ, τὰ πραχθέντα ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ τοῦ Χριστοῦ, λάβε τὰ γράμματα Ποντίου Πιλάτου τὰ πρὸς Κλαύδιον πεμφθέντα, καὶ οὕτως γινώσκεις πάντα. ὁ δὲ Νέρων ἐκέλευσεν αὐτὰ ἀχθῆναι καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἀναγνωσθῆναι. περιεῖχον δὲ οὕτως.

40 Πόντιος Πιλᾶτος Κλαυδίῳ χαίρειν. Ἔναγχος συνέβη ὅπερ αὐτὸς ἐγύμνασα· οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι διὰ φθόνον ἑαυτούς τε καὶ τοὺς μετέπειτα ἰδίαις δειναῖς κρίσεσιν ἐτιμωρήσαντο. ἀμέλει ἐπαγγελίας ἔχοντες οἱ πατέρες αὐτῶν ὅτι πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς αὐτῶν τὸν ἅγιον αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ, ὅστις εἰκότως βασιλεὺς αὐ-

---

*in conspectu regis te iactes, ut putes* (Flor. om *ut putes*) *per artem tuam magicam Christi discipulos superare.* Pro his omnibus ABCD habent: Τότε ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Σίμωνα ἔφη Θαυμάζω ποίῳ χρώματι ἑαυτὸν ἐνώπ. τοῦ βασ. καταλαζονεύει (A -ῃ, BC -ζωνεύεις, DE -ζωνεύει) καὶ ὑπολ. (C om κ. ὑπολ.) ὅτι usque ὑπερνικήσεις (DE -κήσῃς, B -κῆσαι ἐλπίζεις post μαθητάς) μαθητάς

39. Τίς: Guelff. *Quid* | ABC ὁ Χριστός | Ὃν ἑαυτόν usque διαβολικά ex E sunt; eadem interpr. lat. sic: *Hic est quem hic Simon magus se esse affirmat; hic autem est homo nequissimus, et opera eius diabolica sunt.* Codd. reliqui om | ABCD om δέ | BD θέλῃς | ABCD γνῶναι βασιλεῦ (C βασ. ἰδεῖν) τίς ἐστιν ὁ Χριστός, καὶ τὰ πραχθ. | περὶ τ. Χριστοῦ: B παρ' αὐτοῦ, C om | B οὕτως γνώσει | AD αὐτὰ ἐνεχθῆναι (D ἐν. αὐτ.) | E om καὶ ἐνώπ. αὐτῶν (C αὐτοῦ, interpr. lat. *in suo conspectu*) ἀναγν. | περιεῖχον cum ADE; BC -χεν

40. E his Pilati litteris inscriptum habet ἐπιστολὴ Πιλάτου πρὸς Κλαύδιον. | Πιλᾶτος (hoc accentu A; reliqui -ά-): E Πυλάτος, item antea Πυλάτου | ἔναγχος: E in margine adscriptum habet νεωστί, ἄρτι, νῦν | αὐτός cum E (item codd. lat. *ipse*): C ἐγώ, ABD αὐτὸς ἐγώ | ἐγύμνασα cum BE; ACD ἐγύμνωσα | οἱ γάρ: C om, D om γάρ | ἰδίαις: C add καί | δειναῖς: E ὀδύναις, D om, C add τιμωρίαις καί | E ἃ μέλλει (C ἀμμελεῖ) ἀπήγγελκαν αὐτοῖς οἱ | αὐτοῖς: C αὐτῶν | αὐτῶν cum E et codd. lat.; om reliqui | E αὐτ. ἐξ οὐρ. ἅγιον αὐτοῦ (om αὐτοῦ BC) | εἰκότως cum BCDE (codd. lat. *merito*); A om |

τῶν λεχθῇ, καὶ τοῦτον ἐπηγγείλατο διὰ παρθένου ἐπὶ τὴν γῆν ἀποστεῖλαι· οὗτος τοίνυν ἐμοῦ ἡγεμονεύοντος ἦλθεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
41 Καὶ εἶδον αὐτὸν τυφλοὺς φωταγωγοῦντα, λεπροὺς καθαρίζοντα, παραλυτικοὺς θεραπεύοντα, δαίμονας ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων φυγαδεύοντα, νεκροὺς ἐγείροντα, ἀνέμοις ἐπιτιμῶντα, ἐπὶ κυμάτων θαλάσσης πεζεύοντα, καὶ πολλὰ ἕτερα ποιοῦντα θαυμάσια, καὶ πάντα τὸν τῶν Ἰουδαίων λαὸν υἱὸν αὐτὸν τοῦ θεοῦ λέγοντα. φθόνῳ οὖν οἱ ἀρχιερεῖς κατ' αὐτοῦ κινούμενοι ἐκράτησαν καὶ ἐμοὶ αὐτὸν παρέδωκαν, καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων καταψευσάμενοι ἔλεγον μάγον αὐτὸν εἶναι καὶ ἐναντία τοῦ νόμου αὐτῶν πράττειν.
42 Ἐγὼ δὲ πιστεύσας ταῦτα οὕτως ἔχειν, μεμαστιγωμένον παρέδωκα αὐτὸν τῇ βουλῇ αὐτῶν· οἱ δὲ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ ταφέντος αὐτοῦ φύλακας κατέστησαν ἐπ' αὐτόν. αὐτὸς δὲ τῶν στρατιωτῶν μου φυλαττόντων τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἐξεκαύθη ἡ τῶν Ἰουδαίων πονηρία ὥστε δοῦναι ἀργύρια τοῖς στρατιώταις λέγοντες ὅτι εἴπατε Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔκλεψαν. ἀλλὰ αὐτοὶ λαβόντες τὰ ἀργύρια σιωπῆσαι τὸ γεγονὸς οὐκ ἠδυνήθησαν· κἀκεῖνον γὰρ ἀναστάντα μεμαρτυρήκασιν ἑωρακέναι καὶ παρὰ Ἰουδαίων ἀργύρια εἰληφέναι. ταῦτα διὰ τοῦτο ἀνήγαγον ἵνα μή τις

---

λεχθῇ cum B (λεχθεῖ) CDE; A λεχθείη | καὶ τοῦτον cum E et codd. lat., ABC om καί, D τοῦτ. δέ | E οὗτ. τοίν. ἐμοῦ ἡγεμόνος ὄντος τῆς Ἰουδαίας ἦλθεν ὁ θεὸς τῶν Ἰουδαίων. Codd. lat. *Is* (al. *iste*, plerique *istum*) *itaque me praeside in Iudaea* (plerique *in Iudaeam;* Guelf.[a] add *Hebraeorum*) *cum venisset* (Guelff. *esset;* plerique *deus Iudaeorum cum misisset*)

41. καὶ εἶδον (B ἴδον): C ὡς δὲ ἴδων | C om δαίμ. ἀπὸ τῶν (BC om) usque ἐγείροντα (BE ἐγείραντα) | C καὶ ἀνέμοις | θαλάσσης (E praem. τῆς) cum CDE, item text. lat.; AB om | πεζεύοντα: E ξηροῖς ποσὶ βαθίζοντα (item text. lat.) | ἕτερα: C ἄλλα | DE θαύματα | D λέγειν | φθόνῳ οὖν: D καὶ φθόνῳ, C om οὖν | E κρατήσαντες ἐμοί | ἀντ' ἄλλων cum ABC; DE ἀντὶ ἄλλων | E ψευσάμενοι | μάγον cum E et text. lat.; codd. reliqui πλάνον | αὐτῶν (text. lat. *eorum*): sed codd. omnes αὐτόν

42. δέ (item text. lat.): CDE om | ταῦτα: C τούτων λεγόντων | C αὐτὸν αὐτοῖς τῇ β. αὐτ. | ταφέντος αὐτοῦ: E ταφέντα | B ἐπ' αὐτῷ | C om μου | CE φυλασσόντων | C om αὐτόν | C ἐπὶ δὲ τοσοῦτ., D ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτ. | ὅτι εἴπατε Οἱ cum CD; ABE εἴπατε ὅτι οἱ | τὸ σῶμα αὐτοῦ (codd. lat. multi add *per noctem*) ἔκλεψαν: C ἔκλεψαν αὐτόν, B ἔκλεψαν, E ἐλθόντες διὰ τῆς νυκτὸς ἔκλεψ. τὸ σῶμα αὐτοῦ | BC ἀλλ' αὐτοί, E om αὐτοί | κἀκεῖνον (text. lat. *nam et illum*) cum E; reliqui κἀκεῖνοι | γάρ cum BCDE; A μὲν γάρ | E μεμαρτύρηται | ταῦτα cum CDE omnibusque praeter unum codd. lat., AB add δέ | ἀνήγαγον (C ἀναγάγω)

ἄλλως ψεύσηται, καὶ ὑπολάβῃς πιστεῦσαι ταῖς τῶν Ἰουδαίων ψευδολογίαις.

43 Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιστολῆς Νέρων εἶπεν Εἰπέ μοι, Πέτρε, οὕτως δι' αὐτοῦ ἐπράχθη πάντα; Πέτρος ἔφη Οὕτως, δέομαι, ἀγαθὲ βασιλεῦ. ὁ γὰρ Σίμων οὗτος πλήρης ψεύδους καὶ ἀπάτης ὑπάρχει, κἂν δοκῇ ἑαυτὸν τοῦτο εἶναι ὅπερ οὐκ ἔστιν, θεός. ἐν δὲ Χριστῷ πᾶσα ἡ ἄκρα νίκη διὰ τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἀνέλαβεν ἡ δόξα ἐκείνη ἀκατάληπτος, ἥτις δι' ἀνθρώπου τοῖς ἀνθρώποις συνελθεῖν κατηξίωσεν. εἰς τοῦτον δὲ τὸν Σίμωνα δύο οὐσίαι εἰσίν, ἀνθρώπου καὶ διαβόλου, ὃς δι' ἀνθρώπου τοὺς ἀνθρώπους ἐπιχειρεῖ ἐμποδίζειν.

44 Σίμων εἶπεν Θαυμάζω, ἀγαθὲ βασιλεῦ, τύχης τινὸς τοῦτον λογίσασθαι, ἄνθρωπον ἀπαίδευτον, ἁλιέα πτωχότατον, καὶ οὔτε ἐν λόγῳ οὔτε εἰς γένος μετέχοντα ἐξουσίας. ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἐχθρὸν ἀνέξομαι τοῦτον, ἄρτι προστάξομαι τοῖς ἀγγέλοις μου ὅπως ἐλθόντες ἐκδικήσουσί με ἀπ' αὐτοῦ. Πέτρος εἶπεν Οὐ φοβοῦμαι τοὺς ἀγγέλους σου· ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον ἐμὲ φοβηθή-

---

cum DE et textu lat., C add σοι, AB add τῷ κράτει σου | ἄλλως cum E et textu lat. (*aliter*): reliqui ἄλλος | E καὶ ὑπολαβὼν πιστεύσῃ

43. Νέρων εἶπεν (lat. *Nero dixit*): AB εἶπ. ὁ Νέρ., C εἶπεν Νέρ. ὁ βασιλεύς | BC πάντα (C praem ταῦτα) ἐπράχθη | ABC ὁ δὲ Πέτρ. εἶπεν | δέομαι, ἀγ. βασιλ.; interpr. lat. *Ita, non te fallo,* (Guelff. add *sic enim est*) *bone imperator:* ABC ἐστίν, βασιλεῦ (C add καὶ ταῦτα ἐπράχθη παρ' αὐτοῦ) | C ὁ δὲ Σίμων | E om ὑπάρχει, κἂν (sic codd. omnes) δοκῇ (BC δοκεῖ) ἑαυτ. (C αὐτ.) τοῦτο (C τοῦ) usque θεός: text. lat. *ut putet se, quia homo est* (Flor. *cum homo sit pessimus*) *etiam hoc esse quod deus est.* | ἐν δὲ Χριστῷ (text. lat. *In Christo enim*) cum E: reliqui ἐν δὲ τῷ κυρίῳ μου (B ἡμῶν) Ἰησοῦ Χριστῷ ἐστί (BC ἐστίν) | C om ἡ | διὰ τοῦ θεοῦ usque ἐμποδίζειν ex E sumsi; eadem in latino textu sic leguntur: *per deum et hominem, quem assumsit illa maiestas incomprehensibilis, quae per hominem hominibus dignata est subvenire. In isto autem sunt duae substantiae hominis et diaboli, qui* (edidi ὅς, cod. οὕς) *per hominem conatur hominibus impedire.* Horum loco ABCD haec habent: ὃς διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν εὐδόκησεν (BD ηὐδόκησεν) διὰ τῆς θείας (C add αὐτοῦ) οἰκονομίας τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφῆναι.

44. Θαυμάζω usque ἐξουσίας rursus ex E sunt; latine sic leguntur: *Miror te, bone imperator, hunc te alicuius momenti existimare hominem, imperitum piscatorem, mendacissimum, et nec in verbo nec in genere nec in aliqua praeditum potestate* (Abdiae Hist. Apost. I, 17. *et nec in verbo nec in re aliqua praeditum potestate*). In codd. reliquis desiderantur. | ἀλλ' usque τοῦτον ex E; latine: *Sed ne diutius hunc patiar inimicum.* ABCD: οὐκ ἀνέξομαί (CD ἀνέξωμαί) σου ἐπὶ πολύ, Πέτρε, ἀλλ' (C ἀλλά) | ABC προστάξω (τοῖς ἀγγέλοις codd. omnes habent) | ABC ἐκδικήσωσι (C -σιν) | C διὰ σοῦ | δὲ μᾶλλον: B γάρ | καὶ πεποιθήσει (lat.

σονται ἐν τῇ δυνάμει καὶ πεποιθήσει τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν ἑαυτὸν καταψεύδει.

45 Νέρων εἶπεν Οὐ φοβεῖ τὸν Σίμωνα, Πέτρε, τὸν τὴν αὐτοῦ θεότητα πράγμασι βεβαιοῦντα; Πέτρος εἶπεν Ἐν ἐκείνῳ ἡ θεότης, ὃς τὰ ἄδηλα ἐρευνᾷ τῆς καρδίας. νῦν οὖν εἰπάτω μοι τί διαλογίζομαι ἢ τί ποιῶ· ὅντινα λογισμόν μου πρὸ τοῦ ψεύσασθαι τοῦτον τοῖς σοῖς ἐμφανίζω ὠσίν, ἵνα μὴ τολμήσει ψεύσασθαι ὃ διαλογίζομαι. Νέρων εἶπεν Προσελθὼν ὧδε εἰπέ μοι τί διαλογίζει. Πέτρος εἶπεν Κέλευσον ἐνεχθῆναι ἄρτον κρίθινον καὶ λάθρα δοθῆναί μοι. ὡς δὲ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι καὶ λάθρα τῷ Πέτρῳ δοθῆναι, εἶπεν ὁ Πέτρος Εἰπάτω νῦν Σίμων τί τὸ διαλογισθὲν ἢ τί τὸ λεχθὲν ἢ τί τὸ γεγονός.

46 Νέρων εἶπεν Θέλεις οὖν ἵνα πιστεύσω ὅτι Σίμων ταῦτα ἀγνοεῖ, ὃς καὶ νεκρὸν ἤγειρεν καὶ ἑαυτὸν ἀποκεφαλισθέντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ παρέστησεν, καὶ ὃ ἐὰν εἴπῃ ποιῆσαι ἐποίησεν; Πέτρος εἶπεν Ἀλλ' ἐπὶ ἐμοῦ οὐκ ἐποίησεν. Νέρων εἶπεν Ἀλλ' ἐπὶ ἐμοῦ ἐποίησε ταῦτα πάντα· καὶ γὰρ ἀγγέλοις ἐκέλευσε πρὸς ἑαυτὸν ἐλθεῖν, καὶ ἦλθον. Πέτρος εἶπεν Εἰ τὸ μέγιστον ἐποίησεν,

---

*et confidentia*) ex E: reliqui om | μου (item lat.): E ἡμῶν | ὃν ἑ. καταψ. (item lat.) ex E: reliqui om

45. φοβεῖ cum BC; reliqui -βῇ | Πέτρε: E om | αὐτοῦ: AB ἑαυτοῦ | ABC Πέτρ. εἶπ. Βασιλεῦ (C om), ἐν ἐκ. ἐστίν | C ὅστις τά | μοι: AB add ὁ Σίμων | C τί διαλογίζωμαι | ὅντινα λογ. μου πρό (item text. lat.): ABC εἰς τὸν (B ἐν τῷ) διαλογισμόν (B -σμῷ) μου· πρό et post ψεύσασθαι add δέ | τοῖς σοῖς ἐμφ. ὠσίν: B τί διαλογίζομαι· ἐμφανίζω σοι βασιλεῦ omissis ὃ (AC τί) διαλογίζομαι (C -ζωμαι) | τολμήσει cum BE: A τολμήσῃ, C τολμίσῃς | διαλογίζει cum BCE; A -γίζῃ | B ὁ δὲ Πέτρ. προσελθὼν λέγει | C ἀχθῆναι | ὡς δὲ ἐκέλ. ἐνεχθ. (C ἀχθῆναι) usque δοθῆναι cum CE (similiterque text. lat.): AB om et pergunt καὶ εἶπεν πάλιν ὁ (BC om) Πέτρ. | νῦν (C add ὁ) Σίμων: AB Σίμ. νῦν | B om τί τὸ διαλογ. | ABC om ἢ utrumque

46. Νέρων εἶπεν Θέλεις usque ὅπερ διαλογίζεται rursus in cod. E solo inveniuntur consentiente interprete latino, apud quem sic leguntur: *Nero dixit Vis ergo ut credam quia haec Simon ignorat, qui et mortuum suscitavit et se ipsum decollatum* (Guelf.[a] om) *post diem tertium repraesentavit* (Flor. om *et se ipsum* usque *repraesentavit*) *et quicquid dixit ut faceret fecit? Petrus dixit Sed coram me non fecit. Nero dixit Sed me adstante haec omnia fecit; nam et angelos iussit ad se venire de caelo, et venerunt. Petrus dixit Ergo si quod maximum est fecit, quare quod minus est non facit? Dicat quid cogitaverim. Nero dixit Quid dicis, Simon? Ego me inter vos non convenio. Simon dixit Petrus dicat quid cogitaverim vel quid fecerim. Petrus respondit* (verba Εἰπάτω Πέτρος usque Πέτρος εἶπεν propter ὁμοιοτέλευτον excidisse videntur propterea que ad textum latinum conformata addidimus)

διὰ τί τὸ ἐλάχιστον οὐ ποιεῖ; εἰπάτω τί ἐνεθυμήθην καὶ τί πεποίηκα. Νέρων εἶπεν Ἐγὼ μεταξὺ ὑμῶν οὐ συνεπίσταμαι ἐμαυτόν. Σίμων εἶπεν Εἰπάτω Πέτρος τί διαλογίζομαι ἢ τί ποιῶ. Πέτρος εἶπεν Τί ἐνθυμεῖται Σίμων, ἐμαυτὸν ἐπίστασθαι διδάξω ἐν τῷ ποιῆσαί με ὅπερ διαλογίζεται. [47] Σίμων εἶπεν Τοῦτο γίνωσκε, βασιλεῦ, ὅτι τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων οὐδεὶς ἐπίσταται εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. οὐκοῦν Πέτρος ψεύδεται; Πέτρος εἶπεν Σὺ οὖν ὁ λέγων ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τί ἐνθυμοῦμαι· τί ἄρτι πεποίηκα ἐν τῷ κρυπτῷ, εἰ δύνασαι, σαφήνισον. ὁ γὰρ Πέτρος εὐλογήσας ὃν εἰλήφει ἄρτον κρίθινον καὶ κλάσας δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐν τοῖς χειριδίοις ἐσώρευσεν. [48] Τότε ὁ Σίμων θυμωθεὶς ὅτι οὐκ ἠδύνατο εἰπεῖν τὸ τοῦ ἀποστόλου ἀπόρρητον, ἐβόησε λέγων Ἐξελθάτωσαν κύνες μεγάλοι καὶ καταφαγέτωσαν αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Καίσαρος. καὶ ἐξαίφνης ἐφάνησαν κύνες μεγάλοι καὶ ὥρμησαν ἐπὶ τὸν Πέτρον. ὁ δὲ Πέτρος ἐκτείνας τὰς χεῖρας εἰς προσευχὴν ἔδειξεν τοῖς κυσὶν ὃν ηὐλόγησεν ἄρτον· ὃν ἰδόντες οἱ κύνες οὐκ ἔτι ἐφάνησαν. τότε ὁ Πέτρος εἶπεν πρὸς τὸν Νέρωνα Ἰδοὺ ἔδειξά σοι ἐγνωκέναι με τί διελογίζετο ὁ Σίμων, οὐ ῥήμασιν ἀλλ᾽ ἔργοις· ὁ γὰρ ἀγγέλους ὑποσχόμενος κατ᾽ ἐμοῦ ἐλευσομένους

---

*Quid cogitet* (ἐνθυμεῖται correxi; codex ἐνθυμεῖ) *Simon, me scire docebo, dum dixerim* (sic; sed vide graecum) *quid cogitaverit.* Ceterum ista omnia etiam apud Abdiam l. l. I, 17. desiderantur praeter extrema quae ibi sic edidit Fabricius (Cod. apocr. I. p. 434.): *Tum Nero Quid dicis, Simon? Respondet Simon Imo Petrus dicat quid ego cogitaverim vel quid fecerim. Tum Petrus Quid cogitet Simon, me scire docebo, si tamen ipse prius dixerit quid ego cogitaverim.*

47. βασιλεῦ (C -λεύς): E praem ἀγαθέ | οὐδείς: C οὐκ | ἐπίσταται ex E: AB οἶδεν, C εἶδεν | C om εἷς | οὐκοῦν Π. ψ. ex E et interp. lat. addidimus | ὁ (E om) λέγων: C λέγεις | C σεαυτόν | A υἱ. εἶναι θεοῦ, B υἱ. θε. εἶναι, C εἶναι θεόν | C om τί ἐνθυμ. et ἄρτι | B om τῷ | εἰ δύνασαι ex E et interpr. lat.; deest in reliquis | ὁ γὰρ Πέ. ex E: reliqui ἦν δὲ ὁ Πέ. (interpr. lat. *Petrus autem*) | εἰλήφει cum AE: BC εἴληφε (C -φεν) | C om κρίθινον, AB ante ἄρτ. ponunt | C δεξιᾷ τε | A ἐ. τ. χεριδίοις, C ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ

48. θυμ. ὅ. ο. ἠδ. ex E et interpr. lat., reliqui μὴ δυνηθείς | ἐξελθάτωσαν cum BD; ACE -θέτωσαν | ἔμπροσθεν cum E; reliqui ἐνώπιον | C ὅρμησαν | εἰς προσευχήν: C καὶ προσευξάμενος, D εἰς τὸν οὐρανόν | ηὐλόγησεν cum BD; ACE εὐλογ. | C ὡς δὲ ἴδον οἱ | οὐκ ἔτι (lat. *subito nusquam*) ἐφάν. cum DE et interpr. lat., C εὐθέως ἐτράπησαν, AB οὐκ ἔ. ἐφάν. ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, ἀλλ᾽ ἔφυγον. | Ἰδού usque ὁ Σίμων ex E et text. lat.; reliqui Ἰδού, βασιλεῦ, ἔδειξά σοι μάγον καὶ ἀπαταιῶνα τὸν Σίμωνα εἶναι | ἐλευσομένους (lat. *venturos*) ex E: reliqui

κύνας παρήγαγεν, ἵνα δείξῃ ἑαυτὸν οὐ θεϊκοὺς ἀλλὰ κυνικοὺς ἔχειν ἀγγέλους.

49 Τότε ὁ Νέρων πρὸς τὸν Σίμωνα εἶπεν Τί ἦν, Σίμων; νομίζω ἡττήθημεν. Σίμων εἶπεν Οὗτος καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Καισαρείᾳ τὰ αὐτά μοι ἐποίησεν, καὶ πλειστάκις μετ' ἐμοῦ φιλονεικήσας ἔμαθεν τοῦτο αὐτοῖς ἐναντίον εἶναι· τοῦτο οὖν ἔμαθεν ἵνα ἐμὲ διαφύγῃ· τὰς γὰρ ἐνθυμήσεις τῶν ἀνθρώπων οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. καὶ ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Σίμωνα ἔφη Ἀσφαλῶς ἑαυτὸν θεὸν εἶναι φαντάζει· διὰ τί οὖν οὐ φανεροῖς τοὺς ἑκάστου διαλογισμούς;

50 Τότε ὁ Νέρων πρὸς τὸν Παῦλον ἐπιστραφεὶς ἔφη Σὺ διὰ τί οὐδὲν λέγεις, Παῦλε; ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος καὶ εἶπεν Γίνωσκε τοῦτο, βασιλεῦ, ὅτι ἐὰν ἀπολύσῃς τὸν μάγον τοῦτον τοιαῦτα πράττειν, μέγιστον τῇ πατρίδι σου αὐξάνει κακὸν καὶ τὴν βασιλείαν σου ἀπὸ τῆς ἰδίας στάσεως καταβιβάσει. Νέρων τῷ Σίμωνι εἶπεν Σὺ τί λέγεις; Σίμων εἶπεν Ἐγὼ ἐὰν μὴ φανερῶς ὑποδείξω ἑαυτὸν θεόν, οὐδείς μοι τὸ ὀφειλόμενον ἀπονεμεῖ σέβας. Νέρων εἶπεν Καὶ νῦν τί χρονίζεις καὶ οὐκ ἀποδεικνύεις ἑαυτὸν θεόν, ὅπως ἂν οὗτοι τιμωρηθῶσιν; 51 Σίμων εἶπεν Κέλευσόν μοι πύργον οἰκοδομῆσαι ὑψηλὸν ἀπὸ ξύλων, καὶ ἀνελθὼν ἐπ' αὐτὸν καλέσω τοὺς ἀγγέλους μου καὶ προστάξω αὐτοῖς ἵνα πάντων ὁρώντων ἀναγά-

---

πέμπειν | B παρῆγεν | C δείξει αὐτόν | ABC οὐ ϑε. ἔχειν ἀγγέλους ἀλλὰ κυνικοὺς δαίμονας

49. ἦν ex E: ABC ἐστίν (C add τοῦτο) | ἡττήϑημεν (lat. *victi sumus*): AB ἡττήμεϑα, C ἡττώμεϑα | C om καὶ (E add ἐν) Καισαρείᾳ | τὰ αὐτά: BC ταύτα | καὶ πλειστάκις usque διαλογισμούς ex uno E addidimus et textu latino (sed non apud Abdiam l. l. leguntur), qui sic habet: *et saepe mecum certando ideo didicit quia hoc ei erat contrarium: me ergo ut evaderet, didicit hoc. Nam cogitationes hominum nemo novit nisi deus. Tunc Petrus ad Simonem dixit Certe deum te esse mentiris. Quare ergo non manifestas cogitationes singulorum?*

50. ἐπιστραφείς: B om, C ante πρός ponit | B οὐδὲν λαλεῖς Π. καὶ ἀποκριϑεὶς ὁ Π. εἶπεν | βασιλεῦ: E Καῖσαρ (lat. *Caesar*) | ὅτι ἐάν etc. Latini sic: *quia si dimiseris istum magum tanta agere* | C ἐὰν μὴ ἀπολ. τ. μ. τοῦτ. τὸν τὰ τοιαῦτα (E τοσαῦτα, lat. *tanta*) πράττων (E πράξαντα κακά), μέγιστα τ. πατρίδι αὐξάνει (sic ACE, D αὐξάνῃ) κακά (B ἀνεξίκακον pro αὐξ. κακ.) | ABC ὁ δὲ Νέρων | ABC τί λέγ. σὺ (B om) Σίμων πρὸς ταῦτα; ὁ δὲ Σίμ. | ABC ἐὰν (B εἰ) μὴ (C ὑμῖν pro ἐ. μ.) φανερώσω (C add αὐτόν) ἐμαυτὸν καὶ ὑποδείξω (B δείξω) εἶναι ϑεόν | E ἀπονέμει | C (omisso καὶ οὐκ) ἀποδείκνυε.

51. E πύργον μοι | BCD οἰκοδομηϑῆναι | E ἐκ ξύλων | AC ἐπ' αὐτῷ | C om καὶ προστάξω (E ἐπιτάξω) αὐτοῖς | C ἀνάγουσιν, E ἀναφέρωσι | AB

γωσί με πρὸς τὸν πατέρα μου εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ τοῦτο οὗτοι μὴ δυνάμενοι ποιῆσαι ἐλέγχονται ἄνθρωποι ἀπαίδευτοι. ὁ δὲ Νέρων τῷ Πέτρῳ εἶπεν Ἀκήκοας, Πέτρε, τὸ παρὰ Σίμωνος εἰρημένον; ἐκ τούτου φανήσεται ὅσην δύναμιν ἔχει ἢ οὗτος ἢ ὁ θεὸς σοῦ. Πέτρος εἶπεν Κράτιστε βασιλεῦ, εἰ ἤθελες, ἠδύνου νοῆσαι ὅτι δαιμονίων πεπλήρωται. Νέρων εἶπεν Τί μοι λόγων περιόδων κύκλους ποιεῖτε; ἡ αὔριον ἡμέρα ὑμᾶς δοκιμάσει.

52 Σίμων εἶπεν Πιστεύεις, ἀγαθὲ βασιλεῦ, ὅτι μάγος εἰμί, ὃς ἀπέθανον καὶ ἀνέστην; ἦν γὰρ τῇ ἑαυτοῦ δεινότητι πράξας ὁ ἀπειθέστατος Σίμων ὥστε εἰπεῖν τῷ Νέρωνι Κέλευσον ἀποκεφαλισθῆναί με ἐν σκοτεινῷ τόπῳ κἀκεῖ με ἐσφαγμένον καταλιπεῖν· καὶ ἐὰν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ μὴ ἐγερθῶ, γνῶθί με μάγον γεγενῆσθαι· ἐὰν δὲ ἀναστῶ, γίνωσκε υἱόν με εἶναι τοῦ θεοῦ.

53 Τοῦτο δὲ κελεύσαντος τοῦ Νέρωνος, ἐν τῇ σκοτίᾳ τῇ μαγικῇ αὐτοῦ τέχνῃ ἔπραξεν ἵνα κριὸς ἀποκεφαλισθῇ· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ὁ κριὸς ὁ Σίμων ἐφάνη ἕως οὗ ἀπεκεφαλίσθη. ὡς δὲ ἀπεκεφαλίσθη ἐν τῇ σκοτίᾳ, λαβὼν τὴν κεφαλὴν ὁ ἀποκεφαλίσας

---

τοῦτο δέ, C τοῦτο οὖν | A ὅτι ἄνθρ. εἰσιν ἀπαίδ., C ἄνθρ. εἶναι ἀπαίδ., B ὅτι μάγοι εἰσὶν καὶ ἀπαταιῶνες | E ὁ δὲ N. ἀκούσας | C om τῷ Πέτρῳ | C τί παρὰ τοῦ Σίμωνος εἴρηται | BCE om ἤ prius | B om κράτιστε | εἰ ἤθελες, ἠδύνου cum E (Flor. *si velles, poteras;* Guelf.[b] *si voluisses, poteras;* Guelf.[a] *si velis, poteras*): AB εἰ θέλεις (B θέλῃς), δύνασαι: C θέλεις τοῦ | ABC δαιμόνων | λέγων περιόδων κύκλους cum E; text. lat. *Quid mihi verborum ambages* (Flor. *ambigere*) *circuitus* (cuius vocis pars in Guelf.[a] erasa est) *facilis:* ACD λόγων περιόδους, B λόγους περιόδων

52. C Καὶ πάλιν Σίμ. ἔφη | Πιστεύεις usque καταλιπεῖν ex E sumsi (sed μάγος pro μέγας scripsi, item ὅς pro ὡς), consentiente textu latino. Reliqui sic habent: Εἰ (C Ἠ) μὴ (B om; C οὐ) πιστεύεις, ἀγαθὲ βασιλεῦ, ὅτι μέγας (ita ACDE; unus B recte μάγος) οὐκ (C om) εἰμί, κέλευσον ἀποκεφαλισθῆναί με ἐν τόπῳ (B τῷ) σκοτεινῷ κἀκεί (C καὶ ἐκεί) με ἐσφαγμένον (CD om) κατάλειπε (C ἐγκατέλιπε, D ἐνκατάλειπε)

53. τοῦτο δέ usque ἀποκεφαλισθῇ rursus ex E et text. lat. Reliqui: τοῦτο δὲ γενέσθαι (D post Καίσαρος ponit) κελεύσαντος τοῦ Καίσαρος (B add καὶ) ἐν τῇ σκοτίᾳ (C om ἐ. τ. σκ.) τῇ (B ἀποκεφαλισθεὶς τῇ) μαγικῇ αὐτοῦ τέχνῃ (C om) ὁ Σίμ. ἔπραξεν (B ἔπρ. ὁ Σ., C add τέχνῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ) ἵνα κριὸς (B add ἀντ᾽ αὐτοῦ) ἀποκεφαλισθῇ ἐν τῇ σκοτίᾳ (D om ἐ. τ. σκ., C pro iisdem ἀντ᾽ αὐτοῦ) | A ab ἀποκεφαλισθῇ ad ἀπεκεφαλίσθη transilit | ὁ κριός cum BCD et text. lat., E om | ὁ Σίμων cum CDE (et lat. *tam diu Simon visus est*); B ὡς Σίμ. | ἀπεκεφαλίσθη (D ἀποκεφαλισθῇ): BCD add ἐν τῇ σκοτείᾳ | ὡς δὲ ἀπεκεφ. usque κριοῦ ex E sunt; latina sic: *Decollatus autem in obscuro loco, cum scrutatus fuisset is qui eum decollaverat et caput eius pertulisset ad lumen, invenit caput berbicinum.* Reli-

αὐτὸν εὗρεν αὐτὴν κριοῦ· ἀλλ' οὐδὲν αὐτὸς τῷ βασιλεῖ εἰπεῖν ἐθέλησεν, ἵνα μὴ μαστίξει αὐτόν, κελεύσας τοῦτο ἐν ἀποκρύφῳ πραχθῆναι. ἐντεῦθεν οὖν ἔλεγεν ἑαυτὸν ὁ Σίμων τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐγερθῆναι, ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ καὶ τὰ μέλη ἦρεν, τὸ δὲ αἷμα ἐκεῖσε προσεπέπηκτο, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἔδειξεν ἑαυτὸν τῷ Νέρωνι καὶ εἶπεν Ποίησον ἐκμαγῆναι τὸ αἷμά μου τὸ ἐκχυθέν, ὅτι ἰδοὺ ἀποκεφαλισθεὶς καθὼς ὑπεσχόμην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστην.

54 Ὡς δὲ εἶπεν ὁ Νέρων ὅτι ἡ αὔριον ἡμέρα ὑμᾶς δοκιμάσει, στραφεὶς πρὸς τὸν Παῦλον λέγει Σὺ Παῦλε, διὰ τί οὐδὲν φθέγγει; ἢ τίς σε ἐδίδαξεν, ἢ τίνα ἔχεις διδάσκαλον, ἢ πῶς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐδίδαξας, ἢ ποῖα ἐγένοντο διὰ τῆς σῆς διδασκαλίας; νομίζω γὰρ μὴ ἔχειν σέ τινα σοφίαν μήτε δύναμίν τινα δύνασθαι πληρῶσαι. ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος Ὑπολαμβάνεις με πρὸς ἄνθρωπον ἀπονενοημένον, μάγον, ὃς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τῷ θανάτῳ προέδωκεν, οὗτινος ὄλεθρος καὶ ἀπώλεια τάχιον ἐλεύσεται, ὀφείλειν λαλῆσαι; ὀφείλει γὰρ λαλῆσαι ὡς ὑποκρίνεται ὃ οὐκ ἦν, καὶ τῇ

---

qui graeci: ἐρευνήσας γὰρ ὁ ἀποκεφαλίσας αὐτὸν καὶ προαγαγὼν (C προσαγαγ.) εἰς τὸ φῶς τὴν κεφαλὴν (C om τ. κεφ.), εὗρεν αὐτὴν τὴν (CD om) κεφαλὴν (B εὑρέθη) κριοῦ | αὐτός ex uno E | ἐθέλησεν (lat. *voluit*): reliqui ἐτόλμησεν | μαστίξει cum BDE, A -ίξῃ, C τιμωρίσει | κελεύσας (cum C; ABE κελεύσαντα) usque πραχθ. om D | ἵνα μή usque πραχθ. latine sic leguntur: *ne se ipsum detegeret, qui iussus fuerat hoc in abditis perpetrare* | E solus post πραχθῆναι add διελθούσης δὲ μιᾶς ὥρας ἐπιζητήσας ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου καὶ θεωρήσας ἐθαύμασεν | ἑαυτόν (varie ponitur): C αὐτόν, B om | ἐγερθῆναι cum ABCD; E ἐγηγέρθαι | ὅτι usque ἦρεν (ita CE, item εἶρεν B; AD εὗρεν: CD add καὶ κατέκρυψεν) cum ABCD et text. lat.; E sic: ὅτι μετὰ τὸ δειχθῆναι τῷ βασιλεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτὴν ἦρε διὰ μαγίαν καὶ τὰ μέλη | προσεπέπηκτο (-πεικτο B, -πικτο D, -ποικτο E, προσέπικτον C): lat. *congelaverat* | καὶ εἶπεν cum E et text. lat.: reliqui λέγων αὐτῷ (B om) | E ὅτι ἰδοὺ σῶός εἰμι ὁ ἀποκεφαλισμένος· καθὼς ὑπεσχόμην τῇ τρ. ἡμ. ἀνέστην

54. Ὡς ex E: reliqui καθώς | C om δέ | B προεῖπεν | ὅτι ἡ: C ὅπερ | C στραφεὶς δὲ ὁ βασιλεύς | λέγει: CD ἔφη | Σὺ (D add δέ) Παῦλε: B om | φθέγγει cum BCDE; A -γγῃ | ἢ τίς σε ἐδίδαξεν usque τοῖς ἀνθρώποις ἐμπαίζει· omnia in uno E sunt pariterque in textu latino, in graecis vero codd. reliquis desiderantur. Latine in hunc modum leguntur: *aut quem magistrum habuisti* (om igitur ἢ τίς σε ἐδ.), *aut qualiter in civitatibus docuisti, vel quales* (ποῖαι?) *exstiterunt per tuam doctrinam? Puto enim te nullam habere sapientiam nec virtutem aliquam posse perficere. Paulus respondit Putas me contra hominem perfidum et desperatum, magum maleficum, qui animam suam morti destinavit, cuius interitus et perditio cito adveniet, debere loqui?* (ὀφείλειν λαλῆσαι ipse addidi; videntur enim propter

μαγικῇ τέχνῃ τοῖς ἀνθρώποις ἐμπαίζει. [55] Τούτου τοὺς λόγους ἐὰν βούλῃ ἀκούειν καὶ ὑπερασπίσαι αὐτοῦ, ἀπολέσεις τὴν ψυχήν σου καὶ τὴν βασιλείαν σου. ὁ γὰρ ἄνθρωπος φαυλότατος· καὶ ὥσπερ οἱ Αἰγύπτιοι Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἐπλάνησαν τὸν Φαραὼ καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἕως τοῦ καταποντισθῆναι ἐν τῇ θαλάσσῃ, οὕτως καὶ οὗτος διὰ τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ διαβόλου παιδεύσεως πείθει τοὺς ἀνθρώπους πολλὰ κακὰ εἰς ἑαυτοὺς ποιεῖν, καὶ οὕτως πολλοὺς τῶν ἀκεραίων ἐξαπατᾷ πρὸς πειρασμὸν τῆς βασιλείας σου. [56] Ἐγὼ δὲ τὸν τοῦ διαβόλου λόγον, ὃν διὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐκκεχύσθαι ὁρῶ, στεναγμοῖς τῆς καρδίας μου σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι πράττω, ἵνα δυνηθῇ φανερωθῆναι τί ἦν· ὅσον γὰρ ἑαυτὸν δοκεῖ ὑψῶσαι εἰς τὸν οὐρανόν, τοσοῦτον καταποντισθήσεται εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ᾅδου, ὅπου ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [57] Περὶ δὲ τῆς τοῦ διδασκάλου μου διδαχῆς, ἧς ἐπερώτησάς με, οὐ χωροῦσιν αὐτὴν εἰ μὴ οἱ καθαροὶ

---

sequentia ὀφ. γὰρ λαλ. excidisse. Similiter textum latinum corrigendum puto, quo lectio graeca iam corrupta exprimitur) *qui fingit se esse quod non est*; *et arte magica homines ad perditionem illudit.*

55. Τούτ. τ. λόγ. ἐὰν βούλῃ ἀκ. κ. ὑπερασπίσαι (cod. ὑπασπίσαι. Latine legitur *audire vel facere* [Flor. *fore*]) usque τὴν βασ. σου ex E et textu latino; reliqui sic: Ἀποκριθεὶς δὲ (C om) ὁ Παῦλος (D Ὁ δὲ) εἶπεν Τούτου (C Τούτους) τ. λόγ. μὴ βουληθῇς ἀκούειν, βασιλεῦ· ἀπαταιὼν γὰρ καὶ μάγος ἐστὶν καὶ εἰς ἀπώλειαν θέλει ἀγαγεῖν (sic B; ACD ἀγάγαι) τὴν ψυχ. σου καὶ τὴν βασ. σου (C om κ. τ. βασ. σ.) | ὁ γάρ usque καὶ ὥσπερ ex E et text. lat. Reliqui nil nisi ὥσπερ γάρ | οἱ Αἰγύπτιοι cum DE: ABC et text. lat. add μάγοι | Ἰαννῆς cum ABD; CE Ἰαννίς | Ἰαμβρῆς cum BD; ACE Ἰαμβρίς | A ἐπλάνησε | ἕως τοῦ καταπ. cum E; reliqui ἕως οὗ κατεποντίσθη (CD ἐποντ.) | BC om καὶ οὗτος | E om πολλὰ κακ. ε. ἑαυτ. π. (C om ε. ἑ. π.) | καὶ οὕτως (cod. οὗτος) cum E et text. lat.: reliqui καί | Pro πείθει usque ποιεῖν latine sic legitur: *persuadet et multa mala facit per nicromantiam et caetera mala si qua sunt apud homines.*

56. Ἐγὼ δέ usque τί ἦν ex E (cod. ἐκκέχυται ὁρῶν) et text. lat. (extrema sic: *gemitibus cordis mei ago cum spiritu sancto, ut cito possit ostendi quid sit*) Reliqui: ἐγὼ (C praem confuse τὸ γὰρ αἷμα τοῦτο τὸ ἐκχυθὲν κριοῦ ἐστίν) δὲ θαρρῶν (C θαρρῶ) τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι τάχιον (BD -ει-) φανερώσει αὐτὸν τὸ (C om) τίς ἐστιν | ὅσον γάρ cum E et text. lat., reliqui καὶ ὅσον | ὑψῶσαι cum ABCD Flor.; E Guelff. ὑψωθῆναι | ὅπου: ABCD add ἐστίν | Guelff. om ὅπου usque ὀδόντων.

57. Περί cum E et text. lat. Reliqui praem Νέρων εἶπεν Τίς (CD Τί) ἐστιν ἡ τοῦ Χριστοῦ (BC om τ. Χρ.) διδαχὴ τοῦ σοῦ διδασκάλου; εἶπεν δὲ (CD om) Παῦλος (C Π. εἶπ., D ὁ Π. εἶπ.) | C om ἧς | ἐπερώτησας cum BD (ἐρώτ.) E; AC ἐπηρώτ. | οὐ χωροῦσιν cum C (οὐ χωρῶσιν) et text. lat. (*non capiunt*): ABDE οὐχ ὁρῶσιν (-σι) | αὐτήν: AB ταύτην | καθαροί cum BDE; A καθαρῷ, C ἐν

τῇ καρδίᾳ τὴν πίστιν προσιέμενοι. ὅσα γὰρ τὰ τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης, ταῦτα ἐδίδαξα· κύκλῳ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπλήρωκα τὸν λόγον τῆς εἰρήνης. [58] Ἐδίδαξα γὰρ ἵνα τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγοῦνται· ἐδίδαξα τοὺς ὑπερέχοντας καὶ πλουσίους μὴ ὑπεραίρεσθαι καὶ ἐλπίζειν ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν τίθεσθαι. ἐδίδαξα τοὺς μετρίους τροφῆς καὶ σκεπάσματος ἀρκεσθῆναι· ἐδίδαξα τοὺς πτωχοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ χαίρειν πτωχείᾳ. ἐδίδαξα τοὺς πατέρας διδάξαι τὰ τέκνα αὐτῶν παιδείαν τὴν ἐν φόβῳ κυρίου, τὰ τέκνα πειθαρχεῖν τοῖς γονεῦσιν εἰς νουθεσίαν σωτηριώδη. ἐδίδαξα τὰς γυναῖκας ἀγαπᾶν τοὺς ἰδίους ἄνδρας καὶ φοβεῖσθαι αὐτοὺς ὡς δεσπότας, καὶ τοὺς ἄνδρας τηρεῖν ταῖς γυναιξὶν τὴν πίστιν. ἐδίδαξα τοὺς δεσπότας ἐπιεικῶς συναναστρέφεσθαι τοῖς δούλοις, καὶ τοὺς δούλους πιστῶς δουλεύειν τοῖς ἰδίοις δεσπόταις. ἐδίδαξα τὰς ἐκκλησίας τῶν πιστευόντων ἕνα παντοκράτορα ἀόρατον καὶ ἀκατάληπτον σέβειν θεόν. [59] Αὕτη δέ μοι ἡ διδαχὴ οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐδόθη τοῦ

---

καθαρῇ οὖσιν | τὴν πίστιν: C καὶ οἱ ἐν πίστει, BD καὶ (D om) τῇ πίστει | τά ex solo E | εἰρήνης cum E; reliqui add ἐστίν | BC καὶ τῆς ἀγάπης | ταῦτα: C πάντα | ἐδίδαξα cum E et text. lat. Reliqui ἐδίδαξεν | κύκλῳ cum E et text. lat.; reliqui κἀγώ | καὶ μέχρι cum ABCD; E et text. lat. om καί | εἰρήνης: ABCD add καθὼς παρ' αὐτοῦ ἔμαθον

58. ἵνα usque προηγοῦνται (C προηγήσωνται, D προτιμήσονται): om E (text. lat. praem *qui docui ut homines se invicem diligant*) | ἐδίδαξα ex text. lat. addidi | E μὴ ἐπαίρεσθαι et pergit μηδέ pro καί (B add μή) | DE ἐπὶ τῇ τοῦ πλ. | ἐδίδ. τ. μετρίους usque ἀρκεσθ. ἐδίδαξα ex E et text. lat., reliqui om | CD χαίρεσθαι | ἐδίδαξα (post πτωχείᾳ) ex E et interpr. lat., reliqui om | παιδείαν (BE -δίαν) usque θεοῦ: C τὴν ἐν Χριστῷ ἐπίγνωσιν | νουθεσίαν cum E et text. lat., reliqui μαθησίαν (A -τείαν) | ἐδίδ. τὰς γυναῖκας usque τοῖς ἰδίοις δεσπόταις ex E; om reliqui. In latinis haec praemittuntur: *Docui possidentes reddere tributum cum sollicitudine; docui negotiatores reddere* (Flor. om *tributum* usque *reddere*) *vectigalia ministris reipublicae.* Ibidem post τὴν πίστιν additur *sicut illi* (Flor. *illae*) *servare* (apud Abdiam l. l. II, 7. *servari*) *sibi* (Flor. et Abdias add *pudorem*) *omnibus modis volunt. Quod enim punit maritus in uxore adultera, hoc punit in marito adultero ipse pater et conditor deus.* | ἐδίδ. τὰς ἐκκλ. usque θεόν ex E et text. lat. Reliqui: ἐδίδ. τ. ἐκκλ. τῶν πιστ. (D om τ. π.) πιστεύειν εἰς ἕνα θεὸν πατέρα (BD om) παντοκρ. ἀόρ. κ. ἀκατ. (BCD om ἀόρ. κ. ἀκατ.) καὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ τὸν κύριόν μου (BC ἡμῶν) Ἰησοῦν Χριστόν (pro τὸν κ. μ. Ἰ. Χρ. D habet καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα).

59. C om δέ | μοι (B μου): C add ἐστιν | C οὐκ ἀνθρώπων (D -που) οὐδὲ ἐξ ἀνθρώπου (B -πων) | C om ἀλλὰ διὰ Ἰ. Χρ. ἐδόθη (E add μοι) τοῦ (B om)

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μοι λαλήσαντος· ὅς καὶ ἀπέστειλέν με ἐπὶ τὸ κήρυγμα εἰρηκώς μοι Πορεύου, ὅτι ἐγὼ ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς ἢ ποιήσεις, ἐγὼ δικαιώσω.

60 Νέρων εἶπεν Σὺ τί λέγεις, Πέτρε; ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν Πάντα ὅσα ὁ Παῦλος ἐλάλησεν ἀληθῆ εἰσίν. διώκτου γὰρ αὐτοῦ ὄντος τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει, φωνὴ αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκάλεσεν καὶ ἐδίδαξε τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ ἦν ἐχθρὸς κατὰ φθόνον τῆς ἡμετέρας πίστεως ἀλλὰ κατὰ ἄγνοιαν. καὶ γὰρ ἐγένοντο πρὸ ἡμῶν ψευδόχριστοι, ὡς καὶ ὁ Σίμων, ψευδαπόστολοι δὲ καὶ ψευδοπροφῆται, οἵτινες κατὰ τῶν ἱερῶν χαραγμάτων ἐπετήδευσαν κενῶσαι τὴν ἀλήθειαν· καὶ κατὰ τούτων ἀναγκαῖον ἦν τοῦτον προχειρίσασθαι τὸν ἄνδρα τὸν ἐκ παιδόθεν οὐδὲν ἕτερον ἐπιτηδεύσαντα εἰ μὴ τοῦ θείου νόμου ἐρευνᾶν τὰ μυστήρια, ἐν οἷς τῆς ἀληθείας ἔκδικος καὶ τοῦ ψεύδους γένηται διώκτης. ἐπεὶ τοίνυν ὁ διωγμὸς αὐτοῦ οὐ διὰ φθόνον ἐγένετο ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ νόμου

---

ἐκ τ. οὐρ. | ὅς καί (latine: *et dum me mitteret*) ἀπέστ. usque δικαιώσω in E desunt, sed simili modo leguntur latine | ἔσομαι: B εἰμί | ὅσα ἄν cum BCD; A ὅσα ἐάν | εἴπῃς: C add καὶ ἀναγγελεῖς | ποιήσεις cum BCD; A -ήσῃς

60. Νέρων usque Πάντα ex E; reliqui (similiterque text. lat.) sic: Ταῦτα (D Καὶ ταῦτ.) ἀκούσας ὁ Νέρων ἐξέστη (C ἀνέστη), καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν Πέτρον εἶπεν Σὺ τί λέγεις; ὁ δὲ (CD καὶ ὁ) Πέτρος ἔφη (D εἶπεν) Πάντα | εἰσίν: C ἐστίν, D τυγχάνουσι: ABCD add καὶ γὰρ ἔκπαλαι πολλὰ ἐδεξάμην (C ἐδιδαξάμην) παρὰ τῶν ἡμετέρων ἐπισκόπων γράμματα τῶν ὄντων εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην (CD ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ) περὶ (C om) τῶν γενομένων (C γιν.) καὶ λαλουμένων ὑπ' αὐτοῦ (C ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ μου Παύλου); item text. lat. *Nam multi* (Flor. *aliquot*) *anni sunt per quos* (Flor. *ex quo*) *accepi litteras ab episcopis nostris qui sunt in universo orbe Romano, et paene omnium civitatum episcopi scripserunt mihi de factis et dictis* (Flor. om *et dict.*) *eius.* | τῇ τοῦ Χρ. πί. cum E et text. lat., reliqui τοῦ νόμου | ἐκ τοῦ: AB praem τοῦ Χριστοῦ | οὐ γάρ cum E; C οὐκ, reliqui ὅτι οὐκ | κατὰ φθόνον: D καταφρόνων | καὶ γὰρ ἐγένοντο (CD ἐγένετο): E ἐγέν. γάρ et om πρὸ ἡμ. | E ψευδόχρ. πολλοί | ὁ Σίμων: B add οὗτος, E add οὗτ. ὁ μάγος | B om καὶ (C om) ψευδαπόστολοι (C -στολος) | D οἵτινες καὶ τῶν | χαραγμάτων cum BE (Flor. *apices*, Guelff. *ordines*): AD γραμμάτων et AB add ἐλθόντες. C om κατὰ τ. ἱερ. χαρ. | ἐπετήδευσαν (AE ἐπιτήδ.): C ἐβουλήθησαν | κενῶσαι: A in margine ματαιοποιῆσαι | καὶ (B om) κα. τούτων (DE τοῦτο): AB add οὖν | C ἐκ παιδῶθεν αὐτοῦ μηδὲν ἕτερον (B ἄλλο) | ἐπιτηδεύσαντα ex E (lat. *nihil aliud studii gesserat*): C πράξαντα, reliqui παιδευθέντα | B εἰ μὴ τὸ τοῦ | C om νόμου | D ἐρευνᾷ | ἐν οἷς τ. ἀλ. (C add γίνεται) ἔκδ. κ. τ. ψ. γέν. (C om) διώκτ. ex ABCD. Latine legitur: *in quibus hoc didicerat ut* (Flor. *unde*) *defensor veritatis et persecutor existeret falsitatis.* E corrupte ἐν οἷς τοῦτον μαθητὴν ἀληθείας ἔκδικον καὶ τοῦ ψεύδου γένηται διώκτης. Unde coniecerim ἐν οἷς τοῦτο μεμάθηται τῆς ἀληθείας

ἐκδίκησιν, αὐτὴ ἡ ἀλήθεια ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προσομίλησεν αὐτῷ λέγουσα Ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια ἣν σὺ ἐκδιώκεις· παῦσαι διώκων με. ὡς οὖν ἔγνω οὕτως εἶναι, καταλιπὼν ὅπερ διεξεδίκει, ἤρξατο διεκδικῆσαι ταύτην τὴν τρίβον τοῦ Χριστοῦ ἣν ἐδίωκεν.

61 Σίμων εἶπεν Ἀγαθὲ βασιλεῦ, ἐννόησον ὅτι συνέπνευσαν οὗτοι οἱ δύο κατ' ἐμοῦ· ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ ἀλήθεια, καὶ οὗτοι ἐναντία μου φρονοῦσιν. Πέτρος εἶπεν Οὐδεμία ἀλήθεια ἐν σοί, ἀλλὰ πάντα ψευδῆ λέγεις.

62 Νέρων εἶπεν Παῦλε, τί λέγεις; Παῦλος εἶπεν Ἃ παρὰ Πέτρου ἤκουσας, ταῦτα καὶ παρ' ἐμοῦ πίστευε εἰρῆσθαι· τὸ ἓν γὰρ φρονοῦμεν, ὅτι ἕνα κύριον ἔχομεν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Σίμων εἶπε Δοκεῖς, ἀγαθὲ βασιλεῦ, μετὰ τούτων ἔχειν με διάλογον τῶν κατ' ἐμοῦ συναινεσάντων; καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς ἀποστόλους Χριστοῦ εἶπεν Ἀκούετε, Πέτρε καὶ Παῦλε, εἰ ἐνταῦθα ὑμῖν οὐδὲν δύναμαι ποιῆσαι, ἐρχόμεθα ὅπου με δεῖ κρῖναι ὑμᾶς. Παῦλος εἶπεν Ἀγαθὲ βασιλεῦ, ἴδε ποίας ἀπειλὰς ἡμῖν προτείνει. Πέτρος εἶπεν Διὰ τί μὴ ἐκγελᾶσαι ἔδει ἄνθρωπον μάταιον, ἐμπαιχθέντα ὑπὸ δαιμόνων τοῦ ὑπολαμβάνειν ἑαυτὸν φανεροῦσθαι μὴ δύνασθαι;

---

ἔκδικος καὶ τοῦ ψεύδους γενέσθαι διώκτης. | αὐτή (*ipsa*): A (item ut videtur alii) αὕτη | προσομίλησεν cum CDE (πρ. αὐτ. ἐκ τ. οὐρ.): AB προσωμ. | ἡ ἀλήθ. ἣν usque με ex E; reliqui: Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· παῦσαι οὖν διωκῶν με, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια, ἧς (C περὶ ἧς) ὑπεραγωνίζεσθαι (C ἀγωνίζεσαι, B ὑπεραγωνίζεσαι) φαίνῃ (B φαίνεσαι, C φαίνεσθαι, D om) κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας. Latini: *Ego sum veritas* (Flor. *Iesus Nazarenus*) *quam defendis* (Flor. *quem tu persequeris*); *cessa me persequi, quia ego ipsa* (Guelf.[a] *ipse.* Flor. *quia ipsa veritas ego*) *sum pro qua videris dimicare.* | διεξεδίκει: E -δίκη, A -δίκα; B ἐξεδ. | DE διεκδικεῖν | ἐδίωκεν cum E; reliqui add ἥτις ἐστὶν ὁδὸς (C add τῆς) ἀληθείας (D ἐστὶν ἀλήθεια) τοῖς εἰλικρινῶς πορευομένοις ἐν αὐτῇ, item Latini: *qui est* (Flor. add *vera*) *via pure* (Guelff. *per se*) *ambulantibus, veritas nihil fallentibus et vita credentibus sempiterna.*

61. ABCD (non latini) Ταῦτα (D καὶ ταῦτ.) εἰρηκότος τοῦ (A om) Πέτρου ὁ Σίμων εἶπεν πρὸς Νέρωνα Ἐννόησ. ἀγαθὲ (C om) βασιλεῦ (C -λεύς) | CD καὶ αὐτοί | E ἐναντίον μου (C κατ' ἐμέ) | ἀλήθ. ἐν σ. cum BCE; A ἐν σ. ἀλήθ. et ABE add (E ante ἐν σοί) ἐστίν | B ψευδῆ ἐστὶν ἃ λέγεις.

62—66. Quicquid quinque his sectionibus legitur, quum in codd. ABD desit (C inde a ψευδῆ deficit), ex E sumsimus, consentientibus latinis codicibus.

62. τί λέγεις. Latini: *tu quid dicis?* | ἀποστ. Χριστοῦ. Latini: *app. dei* | ἐρχόμεθα. Latini: *veniemus* | προτείνει Guelff. *ostendit*, Flor. *intendit* | ἐμπ. ὑπὸ δαιμ. τοῦ (in codice deest) ὑπολ. ἑαυτὸν φανερ. μή (φαν. μή desunt in cod.) δύνασθαι. Latini: *qui ludificatus a daemoniis putat se manifestari non posse.*

63 Σίμων εἶπεν Ἐγὼ ὑμῶν φείδομαι, ἕως ἂν ἐνδείξομαι τὴν δύναμίν μου. Παῦλος εἶπεν Βλέπε σὺ ἐὰν ἐντεῦθεν ὑγιὴς ἐξελεύσῃ. Πέτρος εἶπεν Ἐὰν μὴ ἴδῃς, Σίμων, τὴν δύναμιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐ πιστεύεις ἑαυτὸν μὴ εἶναι Χριστόν. Σίμων εἶπεν Ἱερώτατε βασιλεῦ, μὴ πίστευε αὐτοῖς, ὅτι οὗτοι οἱ περιτεμνόμενοι πανοῦργοί εἰσιν. Παῦλος εἶπεν Πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἐπιγνῶναι τὴν ἀλήθειαν, σαρκὸς ἔσχομεν περιτομήν· ὅτε δὲ ἐφάνη ἡ ἀλήθεια, ἐν τῇ τῆς καρδίας περιτομῇ καὶ περιτεμνόμεθα καὶ περιτέμνομεν. Πέτρος εἶπεν Εἰ φαύλη ἡ περιτομή, σὺ διὰ τί περιετμήθης, Σίμων;

64 Νέρων εἶπεν Οὐκοῦν καὶ Σίμων περιετμήθη; Πέτρος εἶπεν Οὐδὲ γὰρ ἄλλως ἠδύνατο ἀπατῆσαι ψυχάς, εἰ μὴ Ἰουδαῖον εἶναι ἑαυτὸν ὑπεκρίνετο καὶ τὸν τοῦ θεοῦ νόμον διδάξαι ἐπεδείκνυτο. Νέρων εἶπεν Σίμων, σύ, ὡς ὁρῶ, φθόνῳ φερόμενος τούτους διώκεις. ὡς γὰρ ἔοικε, μέγας ζῆλος ἀναμεταξὺ σοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτῶν, καὶ εὐλαβοῦμαι μὴ ἡττηθῇς ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐν μεγάλοις κακοῖς ἀναλωθήσῃ. Σίμων εἶπεν Πλανᾶσαι, βασιλεῦ. Νέρων εἶπεν Τί πλανοῦμαι; τοῦτο ὅπερ ἐν σοὶ ὁρῶ λέγω· πρόδηλον ἐχθρόν σε βλέπω Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν.

65 Σίμων εἶπεν Οὐκ ἐγένετο τοῦ Παύλου διδάσκαλος ὁ Χριστός. Παῦλος εἶπεν Ναί, δι' ἀποκαλύψεως κἀμὲ ἐπαίδευσεν. ἀλλ' εἰπὲ σὺ ὃ ἐπερώτησά σε, διὰ τί περιετμήθης; Σίμων εἶπεν Διὰ τί με τοῦτο ἐπερωτᾶτε; Παῦλος εἶπεν Ἔστι λόγος περὶ τούτου ἵνα σε ἐπερωτήσωμεν. Νέρων εἶπεν Διὰ τί πτόησαι ἀποκρίνασθαι αὐτοῖς; Σίμων εἶπεν Ἄκουε, βασιλεῦ. ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἡ περιτομὴ ἀπὸ τοῦ θεοῦ προσετάχθη, ὅτε ἐγὼ αὐτὴν ἐδεξάμην· διὰ τοῦτο περιετμήθην.

---

63. Βλέπε σὺ ἐάν etc. Latini: *Quasi tu hinc exiturus* (Guelf.[b] add *sis*) *sanus*. Sed Flor. om Παῦλ. εἶπ. Βλέπε usque ἐξελεύσῃ. | Post Σίμων in cod. excidisse videbantur τὴν δύν. τ. κυρ. ἡμῶν, ut plane est in latinis codicibus; propter eaque supplevimus. | οἱ περιτεμν. πανοῦργ. εἰσιν. Latini: *qui circumciduntur et circumcidunt.*

64. Νέρ. εἶπ. Τί πλανοῦμαι. Latini: *Nero dixit Quid est Seduceris?*

65. Ναί, δι' usque περιετμήθης. Latini: *Qui Petrum praesens docuit, ipse me per revelationem instruxit. Nam (?) quod nos accusat* (Guelf.[b] add *Simon*) *circumcisos, dicat ipse quare circumcisus sit.* | Ἔστι etc. Latini: *Est ratio ut te interrogemus.*

66 Παῦλος εἶπεν Ἀκούεις, ἀγαθὲ βασιλεῦ, τὸ παρὰ Σίμωνος εἰρημένον; εἰ οὖν ἡ περιτομὴ καλή, διὰ τί σύ, Σίμων, περιτετμημένους παρέδωκας καὶ ἠνάγκασας αὐτοὺς κατακριθέντας ἀποκτανθῆναι; Νέρων εἶπεν Οὐδὲ περὶ ὑμῶν τι καλὸν αἰσθάνομαι. Πέτρος καὶ Παῦλος εἶπον Ἤ καλὴ περὶ ἡμῶν ἢ κακὴ ἡ νόησις αὕτη, οὐ συντείνει εἰς τὸ πρᾶγμα· ἡμῖν δὲ ἀναγκαῖον ἵνα γένηται ὃ ἐπηγγείλατο ὁ διδάσκαλος ἡμῶν. Νέρων εἶπεν Ἐὰν ἐγὼ μὴ θέλω; Πέτρος εἶπεν Οὐχ ὡς σὺ βούλῃ, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνος ἡμῖν ὑπέσχετο.

67 Σίμων εἶπεν Ἀγαθὲ βασιλεῦ, οὗτοι οἱ ἄνθρωποι συνελογίσαντο τὴν εὐμένειάν σου καὶ συνέδησάν σε. Νέρων εἶπεν Ἀλλ' οὐδὲ σύ με περὶ ἑαυτοῦ ἔτι ἐβεβαίωσας. Σίμων εἶπεν Πόσων καλῶν πραγμάτων τε καὶ σημείων ὑπ' ἐμοῦ σοι ὑποδειχθέντων θαυμάζω πῶς ἀμφισβητεῖς. Νέρων εἶπεν Ἐγὼ οὔτε ἀμφιβάλλω οὔτε τινὶ συναινῶ ἐξ ὑμῶν· ἀλλ' ὃ ἐρωτῶ μᾶλλον, ἀποκρίθητέ μοι.

68 Σίμων εἶπεν Τὸ λοιπὸν οὐδέν σοι ἀποκρίνομαι. Νέρων εἶπεν Ἐπειδὴ ψεύδει, διὰ τοῦτο ταῦτα λέγεις. ἀλλ' εἰ καὶ ἐγὼ οὐδέν σοι δύναμαι ποιῆσαι, ὁ θεὸς ὁ δυνάμενος ποιήσει. Σίμων εἶπεν Οὐκέτι σοι ἀποκρίνομαι. Νέρων εἶπεν Οὐδὲ ἐγώ σέ τι λογίζομαι εἶναι. ὡς γὰρ αἰσθάνομαι, ψεύστης εἶ ἐν πᾶσιν. ἀλλὰ τί πολλὰ λέγω; οἱ τρεῖς ἄστατον ὑμῶν τὸν λογισμὸν ἐπεδείκνυσθε, καὶ οὕτως ἐν ἅπασιν ἀμφισβητοῦντά με πεποιήκατε, ὥστε μὴ εὑρεῖν με τίνι πιστεῦσαι δυνηθῶ.

---

66. ἠνάγκασας (Latini *coegisti*): codex ἤνεγκας | οὐ συντείνει etc. Latini: *non ad rem pertinet.* | ἵνα γένηται: ἵνα in codice desideratur.

67. Σίμ. εἶπεν Ἀγαθὲ βασ. (BD om Ἀγ. βασ.): ab his rursus consentiunt cum E et latinis codicibus codices graeci reliqui, i. e. ABD | εὐμένειαν (latini *clementiam*): E εὐγένειαν | D om κ. συνέδ. σε (σε om B) | Ἀλλ' ο. σ. μ. π. ἑαυτοῦ (cum BD [αὐαὐτοῦ]; A σεαυτοῦ) ἔτι (D om) ἐβεβ. cum ABD et latinis; E Σύ με περιεργείᾳ συνέδησας, ὡς καθὼς (sic) αἰσθάνομαι | Πόσων: ita omnes. Latini *Quantis* | E δεικνυμένων | πῶς ex E; reliqui ὅτι (latini *quod*) | BD ἀμφισβητῇς | Ἐγώ etc ex E et latinis. ABD: Ἐγὼ οὐδενὶ ἐξ ὑμ. συναινῶ | ὃ cum DE et latinis; AB ὡς | ἐρωτῶ: AB add σε

68. ψεύδει cum BE; A ψεύδῃ (D om) | ἀλλ' εἰ usque ἀποκρίνομαι. Νέρων εἶπεν: ita E et latini; reliqui om | Οὐδὲ ἐγώ σέ τι (τι non est in E; sed vide AD) λογ. εἶναι: ita E; item latini *Sed nec ego te computem aliquid esse.* ABD: τὸ λοιπὸν οὐδέν σε ἔτι (B om) λογίζομαι | ὡς γ. αἰσθ. ex E itemque latinis (*Ut enim sentio*). ABD: ὡς γ. εὗρον (D ηὗρον | ἀλλὰ τί ex E et latinis; reliqui καὶ τί | ἄστατ. ὑμῶν τ. λογ. ἐπεδείκνυσθε (codex ἐπιδείκνυσθαι), καὶ οὕτως ex E et latinis; reliqui om | ἅπασιν cum BD; AE πᾶσιν | D με ποιεῖτε

69 Πέτρος εἶπεν Ἕνα θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κηρύσσομεν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὅς ἐστιν ἀληθινὸς βασιλεύς, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Νέρων εἶπεν Τίς βασιλεὺς κύριος; Παῦλος εἶπεν Ὁ σωτὴρ πάντων τῶν ἐθνῶν. Σίμων εἶπεν Ἐγώ εἰμι ὃν λέγετε. Πέτρος καὶ Παῦλος εἶπον Μηδέποτε εἴη σοι καλῶς, Σίμων μάγε καὶ πικρίας ἀνάμεστε.

70 Σίμων εἶπεν Ἄκουε, Καῖσαρ Νέρων· ἵνα γνῷς ψευδεῖς εἶναι τούτους κἀμὲ ἐκ τῶν οὐρανῶν πεμφθέντα, τῇ αὔριον ἡμέρᾳ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνέρχομαι, ἵνα τοὺς πιστεύοντάς μοι μακαρίους ποιήσω, εἰς δὲ τούτους τοὺς ἀρνησαμένους με τὴν ὀργήν μου ἐνδείξομαι. Πέτρος καὶ Παῦλος εἶπον Ἡμᾶς πάλαι ὁ θεὸς ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἰδίαν δόξαν· σὺ δὲ ὑπὸ τοῦ διαβόλου κληθεὶς σπεύδεις πρὸς κόλασιν. 71 Σίμων εἶπεν Καῖσαρ Νέρων, ἄκουσόν μου· τοὺς μαινομένους τούτους ἀποχώρισον ἀπὸ σοῦ, ἵνα ἐν τῷ πορεύεσθαί με εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν πατέρα μου γενήσομαί σοι εὐΐλατος. Νέρων εἶπεν Καὶ πόθεν τοῦτο δοκιμάσωμεν, ὅτι εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπέρχῃ; Σίμων εἶπεν Κέλευσον γενέσθαι πύργον

69. Ἕνα θεόν usque Χριστοῦ (A add ἡμεῖς): ita ABD. E sic: Ἕνα θεὸν τὸν πατέρα ἐν Χριστῷ σωτῆρι σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι δημιουργὸν τῶν ἁπάντων. Latini *Ego* (codd. duo plura parum apta praem) *unum esse deum patrem* (duo plura add) *et I. Chr. filium eius* (duo *et unum dominum I. Chr. salvatorem* [Guelf.b add *mundi*]) *cum spiritu sancto* (haec om Flor.; duo add *et*) *creatorem omnium rerum praedico* (duo *annuntiamus generi humano*) | ἀληθινός: D ἀληθείας | Τίς βασ. κύρ. ex E et latinis (*Quis est rex dominus*); reliqui: Τίς ἐστιν οὗτος ὁ (D θεός pro ὁ) βασιλεύς | Ὁ σωτήρ ex E et latinis; reliqui: Κύριος καὶ σωτήρ | τῶν: om E | λέγετε: ita E. Sed reliqui add καὶ (B add οὐκ) οἴδατε (D ἴδατε) Παῦλε καὶ Πέτρε (BD Πέ. κ. Παῦλ.). ἀλλ' οὐ μὴ ἀποφήνομαι καθ' ὑμῶν· τοῦτο γὰρ ποθεῖτε ἵνα τοῦ μαρτυρίου ὑμᾶς καταξιώσω (B μαρτ. ἀξιωθῆτε; item latini: *et* (Flor. *ut*) *sciatis, Pe. et Pa., non vobis contingit quod cupitis, ut martyrio vos digner.* | AB σοι (B σου) εἴη, D σὺ εἶ | Σίμ. usque ἀνάμεστε: B ἀναιδέστατε

70. D om Νέρων | ψευδεῖς ex E; reliqui ψεύστας | E καὶ ἐμέ | B τῇ αὔρ. οὖν, E τῇ γὰρ αὔρ. | B ἀπέρχομαι | ἵνα ex ABD et latinis; E καί | BD πιστεύοντάς με | τ. ἀρνησαμένους με ex E; reliqui (et lat.) τοὺς (B add μὴ) τολμήσαντάς με ἀρνήσασθαι (D ἀρν. με) | E om πάλαι | E πρὸς τὴν ἰδίαν | D πρὸς (B εἰς) κόλασ. ἑαυτοῦ

71. Καῖσ. Νερ. ex E et latinis; reliqui ἀγαθὲ βασιλεῦ | E καὶ τοὺς μαινομ. | γενήσ. σοι ex E; reliqui et lat. δυνήσομαί (B δυνήσωμαι) σοι (D σε) εἶναι (B post εὐΐλ. ponit) | πόθεν ex E, latini *unde*; reliqui πῶς | δοκιμάσωμεν (lat. *probamus*) ex E; reliqui γνώσομαι | ἀπέρχῃ (lat. *vadis*) ex E; reliqui

ὑψηλὸν ἀπὸ ξύλων καὶ δοκῶν μεγάλων, ἵνα ἐπ' αὐτὸν ἀνέλθω, καὶ οἱ ἄγγελοί μου εἰς τὸν ἀέρα με εὕρωσιν· οὐδὲ γὰρ δύνανται ἐπὶ τῆς γῆς μεταξὺ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐλθεῖν πρὸς μέ. Νέρων εἶπεν Θέλω ἰδεῖν εἰ πληροῖς ὃ λέγεις.

72 Τότε ὁ Νέρων προσέταξεν ἐν τῷ κάμπῳ Μαρτίῳ ὑψηλὸν γενέσθαι πύργον καὶ πάντας τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἀξιώματα γενέσθαι ἐπὶ τῇ θεωρίᾳ. ἐν ἑτέρᾳ δὲ ἡμέρᾳ συνελθόντος τοῦ πλήθους ἐκέλευσεν ὁ Νέρων παραγενέσθαι τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον, πρὸς οὓς καὶ εἶπεν Νῦν ἔχει ἡ ἀλήθεια φανερωθῆναι. Πέτρος καὶ Παῦλος εἶπον Ἡμεῖς αὐτὸν οὐ παραδειγματίζομεν ἀλλ' ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὃν οὗτος ἑαυτὸν διεψεύσατο.

73 Καὶ στραφεὶς ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Πέτρον εἶπεν Ἐμὸν μὲν τὸ γόνυ κλῖναι καὶ τὸν θεὸν ἱκετεύειν, σὸν δὲ τὸ ἀνύσαι, εἴ τι ἂν ἴδῃς αὐτὸν ἐπιχειροῦντα, ὅτι σὺ πρῶτος προεχειρίσθης ὑπὸ τοῦ κυρίου. καὶ θεὶς τὰ γόνατα ὁ Παῦλος προσηύχετο. ὁ δὲ Πέτρος ἀτενίσας εἰς τὸν Σίμωνα εἶπεν Πλήρωσον ὃ ἐνήρξω· ἤγγικεν γὰρ καὶ ὁ σὸς παραδειγματισμὸς καὶ ἡ ἡμετέρα ἀνάκλησις· ὁρῶ γὰρ τὸν Χριστόν μου καλοῦντα ἐμέ τε καὶ τὸν Παῦλον. 74 Νέρων

---

ἀνέρχῃ | Κέλ. γεν. πύργ. ex DE; AB Κέλ. μοι πύργ. γεν. | ἀπὸ ξύλ. κ. δοκ. μεγ. cum ABD et latinis; E ἐκ ξύλων | ἀνέλθω καί cum DE; AB ἐνελθών | E καὶ ἐλθόντες οἱ ἄγγ. εὕρωσί με ἐν τῷ ἀέρι | οὐδὲ γὰρ δύν. ex E; reliqui οὐ γ. δύν. (B δύν. γ.) | B om ἐπὶ τῆς γῆς et τῶν | Νέρ. εἶπ. usque λέγεις ex E et latinis; reliqui om

72. Τότε: D Καί | ἐν cum BDE; A om | Μαρτίῳ: D τῷ λεγομένῳ Μαρτησίῳ | E om ὑψηλόν | καὶ πάντας usque πλήθους ex E, similiter latini; reliqui καὶ πάντες οἱ λαοὶ καὶ πᾶσαι (D om) τῶν στρατιωτῶν αἱ ἀξίαι (B αἱ τῶν στρ. ἀξ.) ἐπὶ τὸ (D τῷ) θεωρῆσαι τοῦτον (B τοῦτο) συνῆλθον. ἐν ταύτῃ οὖν (D δὲ) τῇ συνδρομῇ | D om ὁ Νέρων | παραγεν. usque εἶπεν ex E; reliqui (similiterque latini): τὸν Πέ. κ. τὸν Πα. παραστῆναι, οἷς οὕτως (D om, B οὗτος) εἶπεν (B ἔφη) | B εἶπεν Ἡμεῖς | D δειγματίζομεν | B om ἡμῶν | D Ἰησ. ὁ Χρ. | τοῦ θεοῦ ex E et latinis; reliqui add τοῦ ζῶντος | ὃν usque διεψεύσ. ex E et latinis; reliqui ὃν ἑαυτὸν εἶναι (B om) ἀπετόλμησεν (D ἐτόλμησεν) εἰπεῖν

73. Καὶ στραφείς ex E et latinis; reliqui τότε | εἶπεν: AB ἔφη | Ἐμὸν μ. τὸ γ. κλ. καὶ (om cod.) τόν usque ἀνύσαι ex E. Reliqui Ἐμόν ἐστιν τῶν γονάτων τεθέντων τὸν θεὸν ἱκετεῦσαι (D om Ἐμόν usque ἱκετ.), σὸν δέ ἐστι τὸ ἀναλῦσαι (D ἀνύσαι). Latini: *Meum est genibus positis deum exorare, tuum imperare* (Flor. *impetrare*) | εἰ usque ἐπιχειρ. ex ABD et latinis: E om | D om σύ | προεχειρίσθ. ex E; AD ἐξελέχθης, B ἐπελέχθ. Latini *electus es* | ἀτενίσ. ε. τ. Σίμ. ex E et latinis; AD πρὸς τὸν Σίμ., B τῷ Σίμωνι | E ἦρξω | ἤγγικεν cum DE; AB ἤγγισε (B -σεν) | γὰρ καί ex E, latini *autem et*; reliqui om καί | D προσκαλοῦντα ἡμᾶς

εἶπεν Καὶ ποῦ ἀπελεύσεσθε παρὰ τὴν ἐμὴν βούλησιν; Πέτρος εἶπεν Ὅπου ἐὰν προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος ἡμῶν. Νέρων εἶπεν Καὶ τίς ἐστιν ὁ κύριος ὑμῶν; Πέτρος εἶπεν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, ὃν ἐγὼ ὁρῶ προσκαλούμενον ἡμᾶς. Νέρων εἶπεν Οὐκοῦν καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν οὐρανὸν μέλλετε ἀπελθεῖν; Πέτρος εἶπεν Εἴ τι δόξει τῷ καλοῦντι ἡμᾶς. Σίμων εἶπεν Ἵνα γνῷς, βασιλεῦ, τούτους ἀπαταιῶνας εἶναι, παραυτίκα οὖν ὡς ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανὸν πέμψω τοὺς ἀγγέλους μου πρὸς σὲ καὶ ποιήσω σε ἐλθεῖν πρὸς μέ. Νέρων εἶπεν Ποίησον λοιπὸν ἃ λέγεις.

75 Τότε Σίμων ἀνέβη ἐπὶ τὸν πύργον ἐνώπιον πάντων, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας ἐστεφανωμένος δάφναις ἤρξατο πέτεσθαι. Νέρων δὲ ὡς εἶδεν πετόμενον, ἔφη πρὸς τὸν Πέτρον Ἀληθινὸς ὁ Σίμων οὗτος· σὺ δὲ καὶ Παῦλος πλάνοι ἐστέ. πρὸς ὃν ὁ Πέτρος ἔφη Παραχρῆμα γνώσει ἡμᾶς ἀληθινοὺς τοῦ Χριστοῦ μαθητάς, τοῦτον δὲ μὴ εἶναι Χριστὸν ἀλλὰ μάγον καὶ κακοῦργον. Νέρων εἶπεν Ἔτι ἐνίστασθε; ἰδοὺ θεωρεῖτε αὐτὸν ἀνερχόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. 76 Τότε ὁ Πέτρος ἀτενίσας τῷ Παύλῳ εἶπεν Παῦλε, ἀνάνευσον καὶ ἴδε. ἀνανεύσας δὲ ὁ Παῦλος πλήρης δακρύων καὶ θεασάμενος πετόμενον τὸν Σίμωνα εἶπεν Πέτρε, τί ἀργεῖς; τελείωσον ὃ ἐνήρξω· ἤδη γὰρ προσκαλεῖται ἡμᾶς ὁ κύριος ἡμῶν

74. D βουλήν | Ὅπου ἐάν (A ἄν) προσκέκλ. (ita E; AD προσκαλέσηται) usque ἡμῶν: B Πρὸς Χριστὸν προσκαλούμενον ἡμᾶς | Καὶ (A om, item lat.) τίς usque προσκαλ. ἡμᾶς. Νέρ. εἶπεν: haec omnia om BD | E Ἰησ. Χριστ. | ἀπελθεῖν cum BE (Latini *ituri estis*); AD ἀνελθεῖν et D pergit οἱ δὲ εἶπον Εἴ τι καὶ ὅπου δόξει (BE δόξῃ) | Εἴ τι: E Ὅπου ἄν | Ἵνα γνῷς (B γνώσῃς) usque παραυτίκα οὖν ὡς (D παραυτὰ ἡνίκα) ἀναβῶ: E Γνῶθι, βασιλεῦ, ὅτι οὗτοι οἱ ἄνθρωποι πλάνοι εἰσίν· ἰδοὺ γὰρ παραυτίκα ἀνελθόντος μου | D πέμπω | Ποίησον λ. ἃ λέγ. cum E et latinis. Reliqui Ποίησον ἐν τάχει· θέλω γὰρ ἰδεῖν εἰ πληροῖς (D ἰδ. σε πληροῦντα) ὃ λέγεις

75. ABD ὁ Σίμων | ἐστεφαν. (B στεφ.) δάφναις (D δάφνας, E τὴν κεφαλὴν ἐκ δάφνης): D ante καὶ ἐκτείνας ponit | πέτεσθαι cum BD; A πέτασθαι, E πετᾶσθαι | ABD ὁ δὲ Νέρων | ὡς εἶδεν: B ἰδών et ABD add αὐτόν | πετόμενον cum ADE; B πετώμενον | Ἀληθινὸς ὁ Σ. οὗτ. cum E; reliqui: Ἀληθινὸς (D Ἀληθῶς) ἄνθρωπός ἐστιν ὁ Σίμ. | B πρ. ὃν ὁ Παῦλος | γνώσει cum DE; AB -σῃ et ABD add βασιλεῦ, sed nec E nec latini | ABD ἡμᾶς μὲν ἀληθ. τοῦ (B τοὺς) Χρ. εἶναι μαθ. | D om μὴ εἶν. Χρ. ἀλλὰ μάγ. καί | E ἀνελθόντα | οὐρανόν: D add καὶ ἐπιμαίνετε

76. ἀνάνευσον: B ἀνάνιψον | πετόμενον cum ADE; B (post τ. Σίμ.) πετώμενον | ἀργεῖς cum E (Latini *cessas*): A παύῃ, B ἕστηκας, D ποιεῖς | ἐν-

Ἰησοῦς Χριστός. καὶ ὁ Νέρων ἀκούσας αὐτῶν ὑπεμειδίασεν καὶ εἶπεν Οὗτοι βλέπουσιν ἑαυτοὺς ἡττημένους ἄρτι καὶ ληροῦσιν. Πέτρος εἶπεν Ἄρτι γνώσει μὴ εἶναι ἡμᾶς λήρους. ἔφη ὁ Παῦλος τῷ Πέτρῳ Ποίησον τὸ λοιπὸν ὃ ποιεῖς.

77 Καὶ ἀτενίσας ὁ Πέτρος κατὰ τοῦ Σίμωνος εἶπεν Ὁρκίζω ὑμᾶς, οἱ ἄγγελοι τοῦ σατανᾶ οἱ φέροντες αὐτὸν εἰς τὸν ἀέρα πρὸς τὸ ἀπατᾶν τὰς τῶν ἀπίστων καρδίας, τὸν θεὸν τὸν κτίσαντα τὰ πάντα καὶ Ἰησοῦν Χριστὸν ὃν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα ἀπὸ ταύτης τῆς ὥρας μηκέτι αὐτὸν βαστάξητε, ἀλλ' ἐξεάσατε αὐτόν. καὶ παραχρῆμα ἀπολυθεὶς ἔπεσεν εἰς τόπον λεγόμενον σάκρα βία, ὅ ἐστιν ἱερὰ ὁδός, καὶ διεμερίσθη εἰς τέσσαρα μέρη, κακῷ μόρῳ διαφωνήσας.

78 Τότε Νέρων ἐκέλευσεν σιδηρωθῆναι Πέτρον καὶ Παῦλον, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Σίμωνος ἐπιμελῶς τρισὶν ἡμέραις τηρεῖσθαι, νομίζων ἐγείρεσθαι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. πρὸς ὃν ὁ Πέτρος εἶπεν Οὗτος οὐκέτι ἐγείρεται, ἐπειδὴ ἀληθῶς τέθνηκεν, εἰς τὴν αἰώνιον κατακριθεὶς κόλασιν. ὁ δὲ Νέρων εἶπεν πρὸς αὐτόν Τίς σοι ἐπέτρεψεν τοιοῦτον πρᾶγμα ποιῆσαι δεινόν; Πέτρος εἶπεν Ἡ ἐννόησις καὶ ἡ βλασφημία αὐτοῦ ἡ πρὸς τὸν κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστὸν ἤγαγεν

---

ἤρξω: E βούλῃ | Ἰησ. Χρ. cum BDE; A Ἰησ. ὁ Χρ. | E Νέρων δέ | E om αὐτῶν | B ἡττωμένους | E om ἄρτι | γνώσει cum D; AB -σῃ: E ὄψῃ | B om Πέτρ. ε. Ἄρτι usque λήρους | ἔφη (AB add δέ) ὁ (B om) Πα.: E καὶ στραφεὶς ὁ Πα. εἶπε | Ποί. τὸ λ. ὃ ποι. (A ὃ ποι. τὸ λ.): E πλήρωσον ὃ βούλει. et D add τί βραδύνῃς

77. Καὶ ἀτεν. ὁ Πέ. cum E et latinis; reliqui Τότε ὁ Πέ. ἀτεν. | ἀπίστων: AD et lat. add ἀνθρώπων | τὸν κτίσαντα usque Ἰησ. Χρ. ex E. Reliqui τὸν κτίστην τῶν ἁπάντων καὶ (D τὸν) κύριον (D add ἡμῶν) Ἰησ. τὸν (BD om) Χρ. | E om τῶν | DE om ἵνα | E βαστάζητε | B ἐάσατε | B καλούμενον | σάκρα βία ut BE; A σακραβία | ὅ ἐστιν: E ἥτις λέγεται | καὶ διεμερίσθη usque διαφωνήσας ex E. Reliqui consentientibus latinis: καὶ τέσσαρα μέρη γενόμενος τέσσαρας σίλικας συνήνωσεν (*quatuor silices adunavit*), οἵ εἰσιν εἰς μαρτύριον τῆς τῶν ἀποστόλων νίκης (B νικήσεως) ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας

78. Τότε etc ex E. Reliqui Τότε ὁ Νέρ. θυμοῦ πλησθεὶς κρατήσας τὸν Πέ. καὶ τὸν (B om) Παῦλ. ἐποίησεν ἐν δεσμοῖς γενέσθαι· τὸ δὲ σῶμα τοῦ Σίμ. ἐκέλευσεν ἐπιμελῶς ἐν τρισὶν ἡμέραις (D τρεῖς ἡμέρας) φυλαχθῆναι (B ἐπιμελ. τηρεῖσθαι καὶ φυλαχθῆναι ἕως τριῶν ἡμερῶν) | ABD ἐγερθῆναι αὐτὸν τῇ | κόλασιν: D κρίσιν, sed in margine Γράφε κόλασιν | Ἡ ἐννόησις usque ἀπωλείας ex E. Reliqui: Ἡ ἔρις (D αἵρεσις) αὐτοῦ καὶ ἡ πονηρὰ ἔννοια καὶ αἱ (D ἡ) βλασφημίαι (D -μία) αὐτοῦ παρέσχον αὐτῷ τὸ ἀπολέσθαι. Latini: *Contentio eius et si* (Guelf.b *ut*) *intelligas, imperator, multum est ei* (Guelff. *esse* et *ei esse*)

αὐτὸν εἰς τοῦτο τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Νέρων εἶπεν Κακῇ αἱρέσει ὑμᾶς ἀπολέσω. Πέτρος εἶπεν Οὐχὶ ἐν σοὶ τοῦτό ἐστιν, εἰ καὶ δοκεῖ σοι ἀπολέσθαι ἡμᾶς, ἀλλ' ὃ ἐπηγγείλατο ἡμῖν ὁ διδάσκαλος ἡμῶν χρεία πληρωθῆναι.

79 Τότε Νέρων καλέσας Ἀγρίππαν τὸν ἔπαρχον εἶπε πρὸς αὐτόν Ἀνθρώπους θρησκεύοντας κακῶς χρὴ ἀποθανεῖν. ὅθεν κελεύω τούτους κινάρας σιδηρᾶς λαβόντας ἐν τῷ ναυμαχίῳ ἀναλωθῆναι. Ἀγρίππας ὁ ἔπαρχος εἶπεν Ἱερώτατε βασιλεῦ, οὐκ ἁρμόζει εἰς τούτους ὃ ἐκέλευσας, ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἀθῷος φαίνεται παρὰ τὸν Πέτρον. Νέρων εἶπεν Ποίῳ οὖν μόρῳ ἀπολοῦνται; ἀπεκρίθη Ἀγρίππας καὶ εἶπεν Ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, δίκαιόν ἐστιν ἀποτμηθῆναι τοῦ Παύλου τὴν κεφαλήν, τὸν δὲ Πέτρον ἐπὶ σταυροῦ ἀρθῆναι ὡς αἴτιον τοῦ φόνου. Νέρων εἶπεν Κράτιστα ἔκρινας.

80 Τότε ἀπηνέχθησαν ὅ τε Πέτρος καὶ Παῦλος ἀπὸ προσώπου τοῦ Νέρωνος. καὶ ὁ μὲν Παῦλος ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ Ὀστησίᾳ ὁδῷ.

---

*praestitum ut periret, ne tantas deo ad multiplicationem supplicii sui inferret blasphemias.* | Κακῇ usque πληρωθῆναι ex E. Reliqui: Ὕποπτόν μοι λογισμὸν πεποιήκατε, διὰ τοῦτο κακῶς ἀπολέσω ὑμᾶς. Πέτρος εἶπεν Οὐχὶ ὃ θέλεις (BD θέλῃς) σὺ γίνεται, ἀλλ' ὃ ἐπηγγείλατο ἡμῖν ὁ Χριστὸς (D ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησ. Χρ.) χρεία ἐστὶν πληρωθῆναι. Latini: *Suspecto animo me esse fecistis, ideoque vos malo exemplo perdam. Petrus dixit Non quae tu vis, sed quod promissum est nobis, necesse est consummari.*

79. Τότε usque ἀναλωθῆναι ex E. Reliqui cum latinis: Τότε ὁ Νέρων εἶπεν πρὸς Ἀγρίππαν τὸν ἔπαρχον (D add αὐτοῦ) Ἀνθρώπους ἀθρησκεύτους (*irreligiosos*) κακῶς ἀπολέσθαι (B ἀπολ. κακ.) χρή· κινάραις (D ὀγκινάραις) οὖν σιδηραῖς τυφθέντας (*curdis ferreis acceptis*) κελεύω αὐτοὺς (*iube eos*) ἐν τῷ ναυμαχίῳ τόπῳ (B om) ἀναλωθῆναι, καὶ πάντας τοὺς τοιούτους κακῶς συντελεσθῆναι. | B om ὁ | Ἱερώτατε usque παρὰ τ. Πέ. ex E. Reliqui Ἀγαθὲ βασιλεῦ, οὐχ (E ergo solus οὐκ) ἁρμόζει οὕτως (B add κακῶς) αὐτοὺς τιμωρηθῆναι ὡς ἀθρησκεύτους (BD add αὐτοὺς) ὄντας. Νέρων εἶπεν Διὰ τί; Ἀγρίππας εἶπεν (D ἔφη) Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἀθῷος φαίνεται· ὁ δὲ Πέτρος φόνου ἔνοχός ἐστιν, ἔτι δὲ καὶ ἀθρήσκευτος. Latini: *Sacratissime imperator, non congruenti exemplo iubes eos punire. Nero dixit Quare?* etc ut ABD. | ἀπεκρίθη usque τοῦ φόνου ex E. Reliqui cum latinis: Ἀγρίππας ὁ ἔπαρχος (D om) εἶπεν (D ἔφη) Ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται (BD φαίν.), δίκαιόν ἐστιν Παῦλον ὡς ((D et lat. om) ἀθρήσκευτον ὄντα τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθῆναι, τὸν δὲ Πέτρον διὰ τὸ (D add ἔτι) καὶ (B add τὸν) φόνον (A corrupte στέφανον) ἀνύσαι (B ποιῆσαι) ἐπὶ (B ἐν τῷ) σταυροῦ (B ·ρῷ, D ξύλου) ἀρθῆναι (B ἀναρτηθῆναι). | D Κάλλιστα

80. Τότε ex E. Reliqui (cum lat.) καί | D ἀπενέχθησαν, AB ἀπήχθησαν | A καὶ ὁ Πα. | Post Νέρωνος ABD, invito E et latinis, haec add λαβόντες τὴν ἀπόφασιν. [a] Ἀπαγομένου (B ἀγομένου) δὲ τοῦ Παύλου, ὥστε (D εἰς)

81 Ὁ δὲ Πέτρος ἐλθὼν ἐπὶ τὸν σταυρὸν εἶπεν Ἐπειδὴ ὁ κύριός μου Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς ἐπὶ τῆς γῆς ὀρθῷ τῷ σταυρῷ ὑψώθη, ἐμὲ δὲ ὄντα ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανὸν καλέσαι καταξιοῖ, ὁ σταυρός μου τὴν κεφαλὴν κατὰ γῆς ὀφείλει παγῆναι, ἵνα πρὸς οὐρανὸν κατευθύνει τοὺς πόδας μου· οὐ γάρ εἰμι ἄξιος ὡς ὁ κύριός μου σταυρωθῆναι. τότε ἀντιστρέψαντες τὸν σταυρὸν προσήλωσαν τοὺς πόδας αὐτοῦ ἄνω.

82 Συνήχθη δὲ τὸ πλῆθος λοιδοροῦντες τὸν Καίσαρα καὶ

---

αὐτὸν (D τὸ) ἀποκεφαλισθῆναι, ἀπὸ τῆς πόλεως ἄχρι μιλίων τριῶν, ἦν (B add δὲ καὶ) σιδηροδέσμιος (B σιδηρομένος)· οἱ δὲ φυλάσσοντες αὐτὸν στρατιῶται τρεῖς ἦσαν (B ὑπῆρχον) ὄντες (B add ἐκ) γένους (D γέν. ὄντ.) μεγάλου. ἐξελθόντων δὲ (D οὖν) αὐτῶν (D om) τὴν πόρταν ὡσεὶ τόξου βολῆς (BD ὡσεὶ [B ὡς] μίας σαγίτας) τὸ (D om) μῆκος, ὑπήντησεν (D ὑπηντήθη) αὐτοῖς γυνὴ θεοσεβής, καὶ θεωρήσασα τὸν Παῦλον σιδηροδέσμιον συρόμενον ἐσπλαγχνίσθη αὐτῷ (B ἐπ' αὐτόν, D om) καὶ ἔκλαυσε σφοδρῶς (BD πικρῶς). τὸ δὲ (D om) ὄνομα τῆς γυναικὸς Περπετούα (codd. modo -τοῦα, modo -τούα) ἐλέγετο (D om)· ἦν δὲ μονόφθαλμος (B om τὸ δὲ ὄν. usque μονόφθ.). [b] Καὶ ἰδὼν (D ἰδ. δὲ) αὐτὴν ὁ Παῦλος κλαίουσαν λέγει αὐτῇ Δός μοι τὸ οὐράριόν (B φακιόλιον) σου, καὶ ὡς ἀποστρέφω (D καὶ ἀποστρέφων) δίδωμί (B δίδω, D ἀποδίδωμι) σοι αὐτό. ἡ δὲ λαβοῦσα τὸ οὐράριον (B om τὸ οὐρ., D om λαβ. τ. οὐρ.) προθύμως ἔδωκεν· (D δέδωκεν. B add ἦν δὲ ὄνομα τῇ γυναικὶ Περπετούα·) οἱ δὲ στρατιῶται προσεγέλασαν καὶ εἶπαν τῇ γυναικί (B οἱ δὲ στρ. προσκαλεσάμενοι εἶπον αὐτῇ) Διὰ τί θέλεις (BD -λῃς) ἀπολέσαι (B -λέσθαι) τὸ φακιόλιόν (D φακεόλ.) σου, γύναι; οὐκ οἶδας ὅτι ἀποκεφαλισθῆναι ὑπάγει; ἡ δὲ Περπετούα πρὸς αὐτοὺς εἶπεν Ὁρκίζω ὑμᾶς κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσαρος, εἰς αὐτὸ τὸ φακιόλιον (B φακεόλ.) δήσατε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν ἀποτέμνητε (D -τέμνετε) αὐτοῦ τὴν κεφαλήν. [c] Ὃ καὶ γέγονεν. ἀπεκεφάλισαν δὲ αὐτὸν εἰς μάσσαν (ita BD; A μάσαν) καλουμένην Ἀκκοῦαι (B Ἄκουα) Σαλβίας (D om Ἀκκ. Σαλβ.) πλησίον τοῦ δένδρου τοῦ στροβίλου (D στροβύλου). ὡς δὲ ἠβουλήθη (ita BD; A ἐβουλ.) ὁ θεός, πρὶν ὑποστρέψαι τοὺς στρατιώτας ἀπεδόθη τῇ γυναικὶ τὸ φακιόλιον (D φακεόλ.) ἔχον (BD ἔχων) σταγόνας (D -να) αἵματος· καὶ ὡς ἐφόρεσεν αὐτό, εὐθέως καὶ παραχρῆμα ἀνεώχθη (B ἠνεώχθ.) αὐτῆς ὁ (A add τυφλὸς) ὀφθαλμός.

81. Ὁ δέ usque εἶπεν ex E et latinis. Reliqui: Οἱ δὲ ἀπαγαγόντες (D ἀπάγοντες) στρατιῶται τὸν ἅγιον Πέτρον, ὡς ἦλθον αὐτὸν (B om) σταυρῶσαι, εἶπεν πρὸς αὐτούς (AB add ὁ μακάριος) | μου cum AD et lat., B om, E ἡμῶν | A Ἰησ. ὁ Χρ. | ABD (similiter latini) ἐπὶ τῆς γῆς κατέβη, ὀρθῷ (ita AD; BE ὀρθῶς) τ. στ. ὑψώθη· ἐμὲ δὲ ὂν (D ἐμὲ ὅταν) ἀπὸ τῆς (D om) γῆς | D om καλέσαι | ABD cum latinis: τὴν κεφαλ. μου κατὰ γῆν (D κατάγειν) ὀφείλει δεῖξαι (D om) καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν κατευθῦναι τοὺς πόδας μου. ἐπεὶ (D ἐπειδὴ) οὖν οὐκ εἰμὶ ἄξιος οὕτως ἐν τῷ σταυρῷ εἶναι ὡς καὶ (D om) ὁ κύριός μου, ἀντιστρέψατε (B add οὖν) τὸν σταυρόν μου. κἀκεῖνοι εὐθέως ἀντέστρεψαν (D ἀντίστρ.) τὸν σταυρὸν καὶ τοὺς πόδ. αὐτ. ἄνω προσήλωσαν.

82. Συνήχθη usque ἀναιρεῖν ex E. Reliqui cum latinis: Συνῆλθεν δὲ ἀναρίθμητον πλῆθ. λοιδοροῦντες τὸν Καίσ. (latini *Caes. Neroni*) θυμοῦ (D add τε) πεπληρωμένοι (B -μένον) ὥστε αὐτὸν (lat. *ipsum Caesarem*) βουλεύεσθαι (D βού-

βουλόμενοι αὐτὸν ἀναιρεῖν. Πέτρος δὲ διεκώλυεν αὐτοὺς λέγων Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἀνεχώρουν, καὶ ὑπήντησέ μοι ὁ κύριός μου Ἰησοῦς Χριστός, καὶ προσκυνήσας αὐτῷ εἶπον Κύριε, ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶπέν μοι ὅτι ἐν Ῥώμῃ ἀπέρχομαι σταυρωθῆναι. ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν Κύριε, οὐκ ἐσταυρώθης ἅπαξ; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ κύριος εἶπεν Εἶδόν σε φεύγοντα τὸν θάνατον, καὶ θέλω ὑπὲρ σοῦ σταυρωθῆναι. καὶ εἶπον Κύριε, ἐγὼ πορεύομαι, τὸ πρόσταγμά σου πληρῶ. καὶ εἴρηκέ μοι Μὴ φοβοῦ, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμί. [83] Διὰ τοῦτο οὖν, τεκνία, μὴ ἐμποδίσητε τὴν ὁδόν μου· ἤδη γὰρ οἱ πόδες μου τὴν οὐράνιον ὁδεύουσιν ὁδόν. μὴ οὖν λυπεῖσθε, ἀλλὰ συγχάρητέ μοι μᾶλλον, ὅτι σήμερον τῶν πόνων μου τὸν καρπὸν ἀπολαμβάνω. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔφη Εὐχαριστῶ σοι, ἀγαθὲ ποιμήν, ὅτι τὰ πρόβατα ἃ ἐπίστευσάς μοι συμπάσχουσί μοι· αἰτῶ οὖν ἵνα σὺν ἐμοὶ μερίδα ἔχωσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ τοῦτο εἰπὼν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

---

λεσθαι post καῦσαι, B βουλόμενοι) κατακαῦσαι (D καῦσαι) | ABD ὁ δὲ Πέτρ. et D pergit θεωρῶν αὐτοὺς οὕτως ἀγωνιῶντας διεκώλυσεν (B διεκέλευσεν) | Πρὸ ὀλίγων usque ἀνεχώρουν ex ABD et latinis. E sic: Μὴ χαλεπαίνετε πρὸς αὐτόν· ὑπηρέτης γάρ ἐστι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ Σατανᾶ· ἐμὲ γὰρ δεῖ τὴν τοῦ κυρίου μου πρόσταξιν ἐκπληρῶσαι. πρὸ ὀλίγων γὰρ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐπαναστάσεως γεναμένης μοι ὑπὸ τοῦ Ἀγρίππα, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐξῆλθον τῆς πόλεως | καὶ ὑπήντ. usque Χριστός ex E et latinis. Reliqui: καὶ (B add ἰδοὺ) ἐθεώρησα (B ἐθεώρουν) τὸν κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν | B καὶ προσεκύνησα αὐτῷ καὶ εἶπον | Κύριε cum BDE et latinis; A add μου | D πορεύει | E καὶ ἀποκριθεὶς εἶπ. μοι (om D) | ὅτι ex BE; AD latini praem Ἀκολούθει μοι | σταυρωθῆναι ex E. Reliqui cum latinis praem πάλιν | ἐγὼ δέ usque μετὰ σοῦ εἰμί ex E. Reliqui cum latinis: καὶ ἐν τῷ ἀκολουθεῖν με αὐτῷ (D αὐτόν) ὑπέστρεψα πάλιν εἰς Ῥώμην (B ἐν Ῥώμῃ), καὶ εἶπέν μοι Μὴ φοβοῦ, ὅτι μ. σ. εἰμί, ἕως οὗ εἰσαγάγω (B εἰσάγω) σε εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου.

83. οὖν: ABD om | ABD τεκν. μου et D add παραινῶ ὑμᾶς | DE ἐμποδήσετε | D om ἤδη usque ὁδεύ. ὁδόν | E συγχαίρετε | τῶν πόν. μου τὸν καρπόν (Latini *laborum meorum fructum*): ita scribendum videbatur. ABD τῶν πόνων τῶν καρπῶν μου, E πρὸς τοὺς πόνους τῶν καρπῶν | ἀπολαμβάνω ex E; reliqui ἐπιτυγχάνω | ἔφη ex E et latinis; reliqui προσηύξατο οὕτως | ὅτι τὰ usque ἐν τῇ βασ. σ. (*de gratia tua*) ex E et latinis, sed latini praeterea add *Commendo tibi oves quas mihi credidisti, ut non sentiant se sine me esse, quia te habent rectorem, per quem ego gregem hunc regere potui.* Reliqui sic: ὅτι κατηξίωσάς με τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ δέομαί σου, τὰ πρόβατα ἃ ἐπίστευσάς μοι μὴ αἰσθανθῶσι (D σταθῶσι) χωρισμόν (B χωρισμοῦ, D χωρίς μου), σὲ ἔχοντα δι' οὗ ἐγὼ τὴν ποίμνην ταύτην ἠδυνήθην ποιμᾶναι. | D ταῦτα εἰπών | E παρέδωκε τῷ κυρίῳ

84 Παραυτίκα δὲ ἐφάνησαν ἄνδρες ἔνδοξοι καὶ ξένοι τῇ ἰδέᾳ καὶ ἔλεγον ὅτι παραγεγόναμεν διὰ τοὺς ἁγίους καὶ κορυφαίους ἀποστόλους ἀπὸ Ἱεροσολύμων· καὶ αὐτοὶ ἅμα Μαρκέλλῳ ἀνδρὶ ἰλλουστρίῳ, ὅστις καὶ πεπίστευκε Πέτρῳ καταλιπὼν τὸν Σίμωνα, ἦραν τὸ σῶμα αὐτοῦ λάθρα καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ὑπὸ τὴν τερέβινθον πλησίον τοῦ ναυμαχίου εἰς τόπον καλούμενον Βατικάνον.

84. Παραυτίκα usque Βατικάνον ex E. Reliqui cum latinis: Παραυτίκα δὲ (D οὖν) ἐφάνησαν ἅγιοι ἄνδρες, οὓς οὐδέποτέ τις πρότερον (D om) ἑωράκει οὐδὲ μετὰ ταῦτα θεάσασθαι ἠδυνήθη· οὗτοι (D οἱ δὲ) ἔλεγον (post ἔλεγον E add πρὸς ἀλλήλους) ἑαυτοὺς (D αὐτοὺς) ἀπὸ Ἱεροσολύμων παραγενέσθαι ἅμα Μαρκέλλῳ (B om) ἀνδρὶ ἰλλουστρίῳ, ὅστις ἦν (B add ἐν) τῷ Χριστῷ πεπιστευκώς (D πεπιστευμένος), καὶ καταλιπὼν τὸν Σίμωνα τῷ Πέτρῳ ἠκολούθει· ἦραν δὲ (D et latini om) τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου Πέτρου (latini *corpus eius*) λάθρα (D add οἱ) πιστοὶ (B om) καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ὑπὸ τὴν τερέβινθον πλησίον etc usque Βιττικάνον (ita A, B Βιτικ., D Βητικ.)

Post Βατικάνον reliqui graeci tres (sed non latini) haec inserunt 84b Οἱ δὲ τρεῖς (A om) στρατιῶται οἱ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες (D οἱ ἀπ. τ. κεφ.) τοῦ ἁγίου Παύλου, ὡς μετὰ τρεῖς ὥρας τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦλθον (D ἦλθαν) μετὰ τῆς βούλλας (D βούλας; B μετὰ τὴν βοῦλλαν), ἀπάγοντες (B ἀγαγόντες) αὐτὴν (D ταύτην) τῷ Νέρωνι, καὶ (A om) ὑπαντήσαντες (B ἀπαντ.) τῇ (D τὴν) Περπετούᾳ (D -τοῦαν) λέγουσιν αὐτῇ Τί ἐστιν (ἐστι A) γύναι; ἰδοὺ πείσματι (A add ἀγομένη) ἀπώλεσας τὸ φακιόλιόν (D φακεόλ.) σου. ἡ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη Καὶ τὸ φακιόλιον (D φακεόλ. μου) ἔλαβον (D ἀπέλαβ.) καὶ ὁ ὀφθαλμός μου ἀνέβλεψεν (D add ὡς καὶ ἑωρᾶτέ με)· καὶ ζῇ κύριος ὁ θεὸς τοῦ Παύλου, ὅτι κἀγὼ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἀξιωθῶ (D καταξ.) δούλη γενέσθαι τοῦ κυρίου αὐτοῦ. [c] Τότε οἱ στρατιῶται οἱ τὴν βούλλαν (D βοῦλαν) ἔχοντες, γνωρίσαντες τὸ φακιόλιον (D φακεόλ.) καὶ ἰδόντες ὅτι ἀνεώχθη (B ἠνεώχθ.) αὐτῆς ὁ ὀφθαλμός, ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ εἶπον (D εἶπαν) Καὶ ἡμεῖς δοῦλοί ἐσμεν τοῦ δεσπότου τοῦ (B om) Παύλου. [d] Ἀπελθοῦσα οὖν ἡ Περπετούα ἀπήγγειλεν (D ἀνήγγ.) εἰς τὸ παλάτιον τοῦ βασιλέως (B post Νέρ., D om) Νέρωνος ὅτι οἱ στρατιῶται οἱ ἀποκεφαλίσαντες τὸν Παῦλον λέγουσιν ὅτι οὐκ ἐμβαίνομεν ἔτι (B λέγ. οὐκέτι βαίνομεν) εἰς τὴν πόλιν (B εἰς τὸ παλάτιον)· ἡμεῖς γὰρ πιστεύομεν τῷ Χριστῷ (B εἰς τὸν Χριστόν) ὃν Παῦλος ἐκήρυξεν (B -ρυττεν), καὶ Χριστιανοί ἐσμεν (pro ὅτι οἱ στρατ. usque ἐσμεν D habet ταῦτα πάντα). [e] Τότε (D καὶ μαθὼν) ὁ Νέρων (D add καὶ) θυμοῦ πλησθεὶς ἐκέλευσεν τὴν Περπετούαν τὴν τοὺς στρατιώτας μηνύσασαν φυλακισθῆναι (B φυλαχθῆναι) σιδηροδέσμιον (D ἐκέλ. φυλακισθ. τὴν Περπ.). τοὺς δὲ στρατιώτας (D add τοὺς τρεῖς) τὸν μὲν ἕνα ἀποκεφαλισθῆναι (D add ἔξωθεν τῆς πόρτας ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνὸς τῆς πόλεως) ἐκέλευσεν (D om), τὸν δὲ ἄλλον (D ἕτερον) διχοτομηθῆναι (BD διχασθῆναι), καὶ τὸν ἕτερον (B τρίτον, D ἄλλον) λιθοβοληθῆναι (B λιθασθῆναι) ἔξω τῆς πόρτης (B πόλεως) ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνὸς τῆς πόλεως (B om τ. πόλ., D om ἔξω usque πόλεως). [f] Ἡ δὲ Περπετούα ἦν ἐν τῇ φυλακῇ· ἐν αὐτῇ δὲ τῇ φυλακῇ (B εἰς αὐτὴν δὲ τὴν φυλακὴν) ἦν τηρουμένη Ποτεντζιάνα (BD om) κόρη (B add τις) εὐλαβής (B add ὀνόματι Ποτενζιάνα, D ὀν. Ποντετιάνα), διότι ἦν εἰρηκυῖα Καταλιμπάνω (D -νειν) τοὺς γονεῖς μου (D αὐτῆς) καὶ πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν τοῦ πατρός μου (D om καὶ πᾶσαν usque μου), καὶ θέλω (D γίνεσθαι) Χριστιανὴ γενέ-

85 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ εἰρηκότες ἐξ Ἱεροσολύμων παραγενέσθαι εἶπον πρὸς τὸν λαόν Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι μεγάλους προστάτας ἠξιώθητε ἔχειν. γινώσκετε δὲ ὅτι ὁ Νέρων οὗτος οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας ἐξαλειφθήσεται, καὶ δοθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἑτέρῳ.

86 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανέστη αὐτῷ τὰ πλήθη, καὶ αὐτὸς γνοὺς ἔφυγεν ἐν ἐρήμοις τόποις, καὶ διὰ λιμοῦ καὶ ψύχους ἀπέδωκε τὴν ψυχήν, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ βρῶμα τοῖς θηρίοις ἐγένετο.

87 Τινὲς δὲ εὐλαβεῖς ἄνδρες τῶν τῆς ἀνατολῆς μερῶν ἠθέ-

---

σθαι (D om). συγκολληθεῖσα οὖν αὕτη (B om, D αὐτῇ) τῇ (D ἡ) Περπετούᾳ ἐξηγήσατο αὐτῇ πάντα τὰ (D om) περὶ τοῦ Παύλου, καὶ (B ἡ δὲ ἀκούσασα) πλεῖον ἠγωνίσατο (B ἠγωνίζετο πλεῖον) περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. [g] Ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Νέρωνος ἀδελφὴ ὑπῆρχεν τῆς (D add αὐτῆς) Ποτεντζιάνας (D Ποντετιάνας), καὶ λάθρα ἐδήλου αὐτῇ περὶ τοῦ Χριστοῦ (D add προθυμοποιοῦσα αὐτήν), ὅτι αἰωνίαν χαρὰν (B χαρ. αἰώνιον) βλέπουσιν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ὧδε πρόσκαιρά εἰσιν, τὰ δὲ ἐκεῖ αἰώνια (D add εἰσιν)· ὥστε καὶ αὐτὴν φυγεῖν ἐκ (D ἀπὸ) τοῦ παλατίου καί τινας τῶν συγκλητίδων (D -τικῶν, B add γυναικῶν) μετ' αὐτῆς (D μετὰ ταύτης). [h] Τότε ὁ Νέρων πολλαῖς (D -λὰς) βασάνοις (-D -νους) τιμωρήσας τὴν Περπετούαν, τέλος (B add δὲ) δήσας λίθον μέγαν εἰς τὸν τράχηλον αὐτῆς ἐκέλευσεν (D προσέταξεν) ῥιφῆναι (D add αὐτὴν) εἰς κρημνόν. κεῖται (D ἐτέθη) δὲ τὸ λείψανον αὐτῆς εἰς πόρταν (A πόρτην, D add καλουμένην) Μομεντάναν. ἡ δὲ Ποτεντζιάνα (D om ἡ δ. Π.) καὶ αὐτὴ ὑπομείνασα κριτήρια πολλά (B π. κρ., D βασάνους πολλάς), τέλος δὲ (D om) ποιήσαντες ἐσχάραν (D add πυρὸς) ἔκαυσαν εἰς μίαν ἡμέραν.

85. Οἱ δέ: D Οἱ οὖν et ABD add ἅγιοι | AB οἱ εἰπόντες | παραγενέσθαι: ABD add οὓς οὐδεὶς πρώην (D πρῶτον) ἑωράκει (B -ρακεν) | D ἐπιστάντες εἶπαν | τὸν λαόν ex E; reliqui et lat. praem πάντα | AB μεγ. πάτρωνας, D μεγάλην σωτηρίαν | ἔχειν ex E; reliqui cum latinis add τοὺς ἁγίους ἀποστόλους (haec om lat.) καὶ φίλους τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. | D om δέ | ὅτι ὁ usque ἑτέρῳ ex E; reliqui cum latinis τοῦτον τὸν Νέρωνα τὸν πονηρότατον (B πονηρὸν) βασιλέα μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων (D om μετά usque ἀποστ.) μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι τὴν βασιλείαν κατασχεῖν (D κατέχειν, B κατ. τ. βασ.)

86. Καὶ μετά usque ἐγένετο ex E (βρῶμα: codex βορρᾶ). Reliqui cum latinis sic: Συνέβη δὲ (D οὖν) μετὰ ταῦτα μισηθῆναι τὸν Νέρωνα ἀπὸ (B ὑπὸ) παντὸς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ (B om τ. λα.) τῶν Ῥωμαίων, ὥστε κρῖναι (D βουλεύεσθαι) εἰς ἑαυτοὺς (BD om ε. ἑαυτ.) δημοσίᾳ τοῦτον τύψαι ἕως οὗ, ὡς ἦν ἄξιος (B om ὡς ἦν ἄξ.), τυπτόμενος ἐκπνεύσει (A -σῃ). ὡς οὖν ἤκουσεν (D ἔγνω) ὁ Νέρων ταῦτα (D τ. ὁ N.), ἐπέπεσεν (D add ἐπ') αὐτῷ φόβος καὶ τρόμος ἀνυπόστατος, καὶ οὕτως ἔφυγεν ὥστε μὴ ὁραθῆναι αὐτὸν ἔτι (D τοῦ λοιποῦ). ἔλεγον δέ τινες ὅτι ὡς ἐπλανᾶτο ἐν ταῖς ὕλαις φεύγων, ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ (D τῆς) λιμοῦ ἀπέψυξεν, καὶ ὑπὸ λύκων κατεβρώθη.

87. Τινὲς δέ usque τόπῳ ex E (κατατιθέναι: codex -τιθέντες). Reliqui cum latinis sic: Τὰ δὲ (D οὖν) τῶν ἁγίων ἀποστόλων σώματα συνέβη ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρθῆναι τοῦ κομίσαι αὐτὰ ἐν τῇ ἀνατολῇ (*Sanctorum autem app.*

λησαν ἁρπάσαι τὰ λείψανα τῶν ἁγίων, καὶ παραχρῆμα ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐν τῇ πόλει, καὶ νοήσαντες οἱ ἐν τῇ πόλει κατοικοῦντες ἔδραμον καὶ συνήρπασαν αὐτούς· οἱ δὲ ἄνδρες ἔφυγον. τότε λαβόντες αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι ἔθηκαν αὐτοὺς ἐν τόπῳ ἀπὸ μιλίων τριῶν τῆς πόλεως· κἀκεῖ διεφυλάχθησαν ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ μῆνας ἑπτά, μέχρις οὗ ἔκτισαν τὸν τόπον ἐν ᾧ ἤμελλον κατατιθέναι αὐτούς. καὶ μετὰ ταῦτα συναχθέντες πάντες μετὰ δόξης καὶ ὕμνων κατέθεντο αὐτοὺς ἐν τῷ οἰκοδομηθέντι αὐτοῖς τόπῳ.

88 Ἐτελειώθησαν δὲ οἱ ἅγιοι ἔνδοξοι ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος μηνὶ Ἰουνίῳ κθ· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος.

---

*dum a Graecis corpora tollerentur ad orientem ferenda*)· ἐγένετο δὲ (BD καὶ ἐγ.) σεισμὸς μέγας ἐν τῇ πόλει, καὶ δραμόντες οἱ λαοὶ τῶν Ῥωμαίων κατέλαβον αὐτοὺς ἐν τῷ λεγομένῳ Κατακούμβας (B Κατακομβὰς) ὁδῷ τῆς Ἀππίας τῆς πόλεως τρίτου μιλίου (pro ἐν τῷ usque μιλίου D εἰς τόπον καλούμενον Κατακόμβας)· κἀκεῖ ἐφυλάχθησαν (B ἐφυλάττοντο) τὰ σώματα τῶν ἁγίων (*corpora eorum*) ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ μῆνας ἓξ (D et lat. ἑπτά) μέχρι τοῦ (B om) κτισθῆναι αὐτοῖς (B -τούς, D τοὺς) τόπους ἐν οἷς ἀποτεθῶσιν (B τεθῶσιν, D ἀπετέθησαν). καὶ τὸ μὲν τοῦ ἁγίqυ Πέτρου σῶμα εἰς τὸν (B om) Βατικάνον (D -κανόν, B Βιτικάνον) τόπον πλησίον τοῦ ναυμαχίου μετὰ δόξης καὶ ὕμνων ἀνεκλήθη, τὸ (D τοῦ) δὲ τοῦ (D om) ἁγίου Παύλου εἰς τὴν Βοστησίαν (ita B; A Βοτησίαν, D Ὀστίασιν) ὁδὸν ἀπὸ μιλίων δύο τῆς πόλεως· ἐν οἷς τόποις διὰ τῶν προσευχῶν αὐτῶν (D om διὰ τ. π. α.) εὐεργεσίαι πολλαὶ παρέχονται (*ubi praestantur beneficia orationum in secula seculorum. Amen.* His verbis expliciunt codd. lat.) τοῖς πιστοῖς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν (B om τ. κ. ἡμ.) Ἰησοῦ Χριστοῦ (D om ἐν τῷ usque Χριστοῦ).

88. Ἐτελειώθησαν usque κράτος ex E. Reliqui: Ἐτελειώθη δὲ ὁ δρόμος τῶν ἁγίων (D om) ἀποστόλων (A add τε καὶ μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ) Πέτρου καὶ Παύλου (B om Πέ. κ. Πα.) μηνὶ Ἰουνίῳ κθ· (B εἰκάδι ἐννάτῃ). τῶν δὲ τριῶν (B om) στρατιωτῶν μηνὶ Ἰουλίῳ δευτέρᾳ (D β·)· τῆς δὲ ἁγίας Περπετούας καὶ Ποτεντζιάνας (D Ποντετιάνας) τῷ αὐτῷ Ἰουλίῳ (B om) μηνὶ (D μ. Ἰουλ.) ὀγδόῃ (BD η·)· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (B pro χάριτι usque Χριστοῦ sic: ὧν πρεσβείαις τύχοιμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·), ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. (Sic D. AB post Ἰησ. Χρ. [κυρίῳ ἡμῶν] sic pergunt μεθ᾽ οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα κράτος τιμὴ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.) Praeterea A subscriptum habet: ἐπλήσθη σὺν θεῷ τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

# ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΙ ΘΕΚΛΗΣ.

Ἀναβαίνοντος Παύλου εἰς Ἰκόνιον μετὰ τὴν φυγὴν τὴν ἀπὸ Ἀντιοχείας ἐγενήθησαν συνοδεύοντες αὐτῷ Δημᾶς καὶ Ἑρμογένης, ὑποκρίσεως γέμοντες, καὶ ἐξελιπάρουν τὸν Παῦλον ὡς ἀγαπῶντες αὐτόν. ὁ δὲ Παῦλος ἀποβλέπων εἰς μόνην τὴν ἀγαθοσύνην τοῦ Χριστοῦ οὐδὲν φαῦλον ἐποίει αὐτούς, ἀλλ' ἔστεργεν αὐτοὺς σφόδρα, ὥστε τὰ λόγια κυρίου ἐν διδασκαλίᾳ τῆς τε γεννήσεως καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἠγαπημένου ἐγλύκαινεν αὐτούς, καὶ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Χριστοῦ, πῶς ἀνεκαλύφθη αὐτῷ, κατὰ ῥῆμα διηγεῖτο αὐτοῖς.

---

* Πράξεις Παύλ. καὶ Θέκλης ex A; BCG μαρτύριον τῆς ἁγίας (CG add καὶ ἐνδόξου) πρωτομάρτυρος (G add καὶ ἀποστόλου) Θέκλης (G -κλας.). D: *Passio S. Theclae virginis et martyris quae colitur VIII. Kalend. Octbr.*

1. C Εἰκόνιον, sed infra cum reliquis Ἰκόνιον | συνοδεύοντες αὐτῷ ex A; B σύνοδοι αὐτῷ, CG αὐτῷ συνοδοιπόροι | Ἑρμογένης; hoc spiritu ABC; item D *Ermogenes.* Praeterea AG add ὁ χαλκεύς, D *Alexander aerarius* | B γέμοντ. πάσης ὑποκρίσεως | G om καὶ ἐξελιπ. τ. Παῦλ. | ὡς ἀγαπ. αὐτ. cum ABD; om CG | ἀγαθοσύνην cum ABC; G ἀγαθωσύνην | τ. Χριστοῦ cum ABC; G τ. θεοῦ; D *eorum* | ἐποίει αὐτούς (BC αὐτοῖς): G om αὐτ. | B om σφόδρα | G πάντα τὰ λόγια | κυρίου cum AB; C Χριστοῦ, G τοῦ Χρ. | ἐν διδασκ. τῆς τε γενν. cum B; ACG καὶ τῆς διδασκαλίας (CG add καὶ τῆς ἑρμηνίας [G -νείας]) καὶ τῆς γενν. (G om καὶ τ. γενν.) | κ. τ. ἀναστάσεως: G τοῦ εὐαγγελίου | ἐγλύκαινεν cum A; BG ἐγλύκανεν, C ἐγγλυκαίνειν | αὐτούς: CG αὐτοῖς | καὶ (C om) τὰ μεγαλεῖα (A -λία): G καὶ ἐν τῇ γνώσει | τ. Χρ.: C τ. κυρίου | πῶς: G ὡς | ἀνεκαλύφθη cum A; B (-λύφθησαν) CG ἀπεκαλ. | κατὰ ῥῆμα cum A; C καὶ τὰ ῥήματα; B καί | διηγεῖτο (G διηγήσατο) αὐτοῖς: B om; sed ABC add ὅτι ἐκ Μαρίας καὶ ἐκ σπέρματος Δαυίδ (C add ὁ Χριστός ἐστιν, B ἐστιν ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστός.): ea omisi cum G, itemque D, in quo post σφόδρα omnia sic leguntur: *ut magnaliis dei et interpretationibus evangelii dilecti filii mansuetos eosdem faceret, scientiam etiam Christi, quemadmodum revelatum est ei, singula eis verba disserens.*

[2] Καί τις ἀνήρ, ὀνόματι Ὀνησιφόρος, ἀκούσας τὸν Παῦλον παραγενόμενον εἰς Ἰκόνιον, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ Σίλα καὶ Ζήνωνος καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Λέκτρας, ἵνα αὐτὸν ὑποδέξηται· διηγήσατο γὰρ αὐτῷ Τίτος ποταπός ἐστιν τῇ εἰδέᾳ ὁ Παῦλος· οὐ γὰρ εἶδεν αὐτὸν σαρκὶ ἀλλὰ μόνον πνεύματι. [3] Καὶ ἐπορεύετο τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ Λύστραν, καὶ εἱστήκει ἀπεκδεχόμενος αὐτόν, καὶ τοὺς διερχομένους ἐπεθεώρει κατὰ τὴν μήνυσιν Τίτου. εἶδεν δὲ τὸν Παῦλον ἐρχόμενον, ἄνδρα μικρὸν τῇ μεγέθει, ψιλὸν τῇ κεφαλῇ, ἀγκύλον ταῖς κνήμαις, εὐεκτικόν, σύνοφρυν, μικρῶς ἐπίρινον, χάριτος πλήρη· ποτὲ μὲν γὰρ ἐφαίνετο ὡς ἄνθρωπος, ποτὲ δὲ ἀγγέλου πρόσωπον εἶχεν. [4] Καὶ ἰδὼν ὁ Παῦλος τὸν Ὀνησιφόρον ἐμειδίασεν, καὶ εἶπεν ὁ Ὀνησιφόρος Χαῖρε, ὑπηρέτα τοῦ εὐλογημένου θεοῦ· κἀκεῖνος εἶπεν Ἡ χάρις μετὰ σοῦ καὶ τοῦ οἴκου σου. Δημᾶς δὲ καὶ Ἑρμογένης ἐζήλωσαν καὶ πλείονα τὴν ὑπόκρισιν ἐκίνησαν, ὡς εἰπεῖν Δημᾶν Ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν τοῦ εὐλογημένου θεοῦ, ὅτι ἡμᾶς

---

2. G om ὀνόματι, CD post Ὀνησ. pon | ἀκούσας (G μαθών) usque παραγενόμ. (D *esse venturum*) ε. Ἰκόνιον: B om | G παραυτὰ δρομαίως ἐξῆλθεν | εἰς συνάντ. αὐτῷ cum CD; ABG εἰς ἀπάντησιν (B ὑπάντ. τοῦ) Παύλου (G αὐτοῦ) post Λέκτρ. | μετά usque Λέκτρας ex C. AB: σὺν τοῖς τέκνοις αὐτ. Κεστομέᾳ (A Καιστομαίᾳ) καὶ Ζηνονίδῃ (A Ζηωα), ἤδη (B om) καὶ τῇ γυναικὶ αὐτ. Λέκτρᾳ (B Λέκρᾳ). G: σὺν τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ Λέκτρᾳ καὶ τοῖς αὐτῶν τέκνοις Σημμίᾳ καὶ Ζήνωνι. D: *cum coniuge Lectra et filiis suis Simia et Zenone.* Metaphrastes nomina coniugis et filiorum praeteriit. | ὑποδέξηται cum AB. C ὑποδέξονται, G δέξωνται, D *reciperent* | αὐτῷ: G αὐτοῖς, D om | εἰδέᾳ cum ABC | G ποταπῶς ἐστιν ἡ ἰδέα·, D *qualis esset figura Pauli* | οὐ γὰρ εἶδεν cum A (ἴδεν): BC ὅτι οὐκ εἶδεν: G μὴ εἰδόσιν: D *neque enim noverant*

3. Καὶ ἐπορεύετο cum CD: AB ἐπορεύετο δέ: G ἐπορεύοντο οὖν | GD κατὰ τὴν βασιλικὴν (*viam regalem*) τὴν ἐν Λύστροις | G ἑστήκεισαν | ἀπεκδεχόμενος (G -μενοι) cum ABG; C ἐκεῖ ἐκδεχόμενος | διερχομ. cum CG; AB ἐρχομένους | ἐπεθεώρει cum C; ABG ἐθεώρει (G -ρουν) | C ἴδεν | G ἰδόντες δὲ τὸν ἄνδρα ἐρχόμ. τὸν Παῦλ. | G μικρομεγέθη | G τὴν κεφαλήν | C ἀγκυλαῖον | εὐεκτικ. cum AB; C εὐκτικόν, G εὔκνημον | μικρ. ἐπίρινον (B ἐπίρρηνον) cum AB; G ἐπίρρινον; C om | Codd πλήρης | D sic: *statura brevi, attonso capite, ruborus, cruribus elegans, subcampaster, surosus, superciliis iunctis, naso aquilino, plenus gratia dei.* Metaphrastes vero: βραχὺν τὴν ἡλικίαν, ψιλὸν τὴν κεφαλήν, ἀγκύλον τὰς κνήμας, γρυπόν, σύνοφρυν, προσεκτικόν, χάριτος θείης πεπληρωμένον.

4. A om τόν | θεοῦ cum AB; C Χριστοῦ; G om (D *minister benedicte*) | B Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ | C τῷ οἴκῳ | Δημᾶν cum AB; CG τὸν Δημ. | θεοῦ cum AB; CG om (D *nos non sumus benedicti*) | ὅτι: GD ὅ,τι (*quare*). Prae-

οὐκ ἠσπάσω οὕτως; καὶ εἶπεν ὁ Ὀνησιφόρος Οὐχ ὁρῶ ἐν ὑμῖν καρπὸν δικαιοσύνης· εἰ δὲ ἔστε τινές, δεῦτε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἀναπαύσασθε.

5 Καὶ εἰσελθόντος Παύλου εἰς τὸν τοῦ Ὀνησιφόρου οἶκον ἐγένετο χαρὰ μεγάλη, καὶ κλίσις γονάτων, καὶ κλάσις ἄρτου, καὶ λόγος θεοῦ περὶ ἐγκρατείας καὶ ἀναστάσεως, λέγοντος τοῦ Παύλου Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ ἁγνὴν τὴν σάρκα τηρήσαντες, ὅτι αὐτοὶ ναὸς θεοῦ γενήσονται. μακάριοι οἱ ἐγκρατεῖς, ὅτι αὐτοῖς λαλήσει ὁ θεός. μακάριοι οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅτι αὐτοὶ εὐθεῖς κληθήσονται. μακάριοι οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὸν θεόν. μακάριοι οἱ φόβον ἔχοντες θεοῦ, ὅτι αὐτοὶ ἄγγελοι θεοῦ γενήσονται. 6 Μακάριοι οἱ τὸ βάπτισμα τηρήσαντες, ὅτι αὐτοὶ ἀναπαύσονται πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται καὶ οὐκ ὄψονται ἡμέραν κρίσεως πικράν. μακάρια τὰ σώματα τῶν παρθένων, ὅτι αὐτὰ εὐαρεστήσουσιν τῷ θεῷ καὶ οὐκ ἀπολέσουσιν

---

terea add A καί | οὕτως (A αὐτός ex αὐτούς corr.): GD om | G ἀναπαύεσθε

5. Παύλου cum AB; CG τοῦ Π. | CG οἶκον (G add τοῦ) Ὀνησιφ. | τοῦ (B om) Παύλου: G add οὕτως | D om μακ. οἱ ἁγνήν usque γενήσ. | αὐτοί cum CG; AB om | ναός cum AB (B add τοῦ); CG ναοί | τούτῳ cum CGD; AB om | εὐθ. κληθήσ. cum C. ABGD εὐαρεστήσουσιν (-σι) τῷ θεῷ | κληρ. τ. θεόν cum CD: AB κληρονόμοι θεοῦ γενήσονται: G ἄγγελοι θεοῦ γενήσονται | G om μακάρ. οἱ φόβ. ἔχ. θε. (C θε. ἔχ.), ὅτι αὐτοὶ (AB om) ἄγγ. θεοῦ (A Χριστοῦ) γεν.

6. Μακάριοι etc cum CD. ABG praem μακάριοι οἱ τρέμοντες τὰ λόγια τοῦ θεοῦ (B τὰ λόγ. κυρίου), ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. μακάριοι οἱ σοφίαν λαβόντες Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ ὑψίστου κληθήσονται (sed μακ. οἱ σοφίαν etc G post μακάρ. οἱ τὸ βάπτισμα etc ponit) | τὸ βάπτισμα: AB post τηρήσαντες. G add καθαρόν | καὶ τὸν υἱόν: B om, G add καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα: A καὶ υἱὸν θεοῦ ὄψονται. Post haec AB, itemque G interiectis μακάριοι οἱ σοφίαν etc, add μακάριοι οἱ σύνεσιν Ἰησοῦ Χριστοῦ χωρήσαντες (ita B; A δωρήσαντες, G τηρήσαντες), ὅτι αὐτοὶ ἐν φωτὶ (B add θεοῦ) ἔσονται. μακάριοι οἱ δι᾽ ἀγάπην Χριστοῦ (B θεοῦ) ἐξελθόντες τοῦ σχήματος τοῦ κοσμικοῦ (G κόσμου), ὅτι αὐτοὶ ἀγγέλους κρινοῦσιν (D *quoniam angelis aequabuntur*) καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς (G Χριστοῦ, D *dei*) εὐλογηθήσονται (G σταθήσονται, D *sedebunt*). Posteriora μακ. οἱ δι᾽ ἀγάπην etiam D addit. | μακ. οἱ ἐλεήμ. ὅτι αὐτ. ἐλεηθ. καὶ (ἐλ. καί om D) οὐκ ὄψ. ἡμ. κρ. πικράν (A πικρᾶς, B om): AB praeponunt καὶ οὐκ etc prioribus μακ. οἱ ἐλεήμ. etc, G plane om μάκ. οἱ usque ἐλεηθήσ. | B μακάριοι οἱ παρθενίαν ἀσκήσαντες, ὅτι αὐτοὶ παραστήσονται τῷ Χριστῷ καὶ τὸν μισθὸν αὐ-

τὸν μισθὸν τῆς ἁγνείας αὐτῶν· ὅτι ὁ λόγος τοῦ πατρὸς ἔργον αὐτοῖς γενήσεται σωτηρίας εἰς ἡμέραν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀνάπαυσιν ἕξουσιν εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

7 Καὶ ταῦτα τοῦ Παύλου λέγοντος ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, Θέκλα τις παρθένος, Θεοκλείας μητρός, μεμνηστευμένη ἀνδρὶ Θάμυρι, καθίσασα ἀπὸ τῆς σύνεγγυς θυρίδος ἤκουεν νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν τῆς παρθενίας λόγον καὶ τῆς προσευχῆς· καὶ οὐκ ἀπένευεν ἐκ τῆς θυρίδος, ἀλλὰ τῇ πίστει ἐπείγετο ὑπερευφραινομένη. ἔτι δὲ καὶ βλέπουσα πολλὰς γυναῖκας εἰσπορευομένας πρὸς τὸν Παῦλον, ἐπεπόθει καὶ αὐτὴ καταξιωθῆναι κατὰ πρόσωπον στῆναι Παύλου καὶ ἀκούειν τὸν τοῦ Χριστοῦ λόγον· οὐδέπω γὰρ ᾔδει τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ λόγου ἤκουεν μόνον.

8 Ὡς δὲ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τῆς θυρίδος, πέμπει ἡ μήτηρ αὐτῆς πρὸς τὸν Θάμυριν· ὁ δὲ ἔρχεται περιχαρής, ὡς ἤδη λαμβάνων αὐτὴν πρὸς γάμον. καὶ εἶπεν Θεοκλεία Καινόν σοι ἔχω

---

τῶν οὐκ ἀπολέσωσιν | τῶν παρθένων: G add καὶ τὰ πνεύματα | αὐτά: A αὐταί, G αὐτοί | C εὐαρ. τὸν θεόν | C ἀπολέσωσιν | τῆς ἁγν. αὐτ. (G αὐτ. τῆς ἁγν.) cum ABGD (*castitatis*, om αὐτ.): C τῆς παρθενίας | B om ὅτι ὁ λόγος usque αἰῶνος | A αὐταῖς | C om σωτηρίας | εἰς ἡμ. τ. υἱ. αὐτοῦ: C ἐν τῷ υἱῷ

7. Καί: A om | τοῦ (A om) Παύλου: C post λέγοντος pon: G αὐτοῦ | G εἰς μέσον | D om ἐν μ. τ. ἐκκλ. | Θεοκλ. (G praem θυγάτηρ) μητρός: AB μητρ. Θεοκλίας (-ίας etiam G) | AB μνηστευσαμένη | Θάμυρι cum C; A Θάμυριν, BG ὀνόματι (G om) Θαμύριδι, D *Thamiro* | καθίσ. ἀπό usque θυρίδος cum C: G αὕτη ἐπὶ τῆς θυρίδος τοῦ οἴκου αὐτῆς καθεσθεῖσα ἀπὸ τῆς σύνεγγ. θυρίδος: AB ἐπὶ τῆς θυρίδος (B θύρας) τοῦ οἴκου κατεσθεῖσα (B καθίσασα). D *assedit super fenestram iuxta domum Onesiphori* | ἤκουεν cum ABG. C ἤκουσεν | τὸν τῆς παρθ. usque προσευχῆς ex C (D libere et breviter: *ubi Paulus docebat de castitate.*): ABG τὸν περὶ ἁγνείας (G περὶ θεοῦ) λόγον λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Παύλου καὶ (G add τὸν περὶ ἀγάπης καὶ) τῆς ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ (G om κυρ. Ἰησ.) Χριστῷ πίστεως καὶ προσευχῆς | G ἀπένευσεν | ἐκ cum C; reliqui ἀπό | ἐπείγετο cum C; A ἠπήγετο, B ἀπῆκτο, G ὑπήγετο, D *implebatur* | B εὐφραινομένη | B om καί | γυναῖκας cum C. AGD γυν. καὶ παρθένους, B παρθέν. κ. γυν. | εἰσπορευομ. cum ABG; C εἰσερχομένας | ἐπεπόθει cum ABG; C ἐπεθύμει | κατά: G καὶ κατά | AB τὸν λόγ. τ. Χριστ. | B οὔπω | γάρ: G add ἀκμήν | ᾔδει cum C (D *sciebat*): ABG ἑωράκει (A ἑορ.) post χαρακτῆρα | τ. λ. ἤκ. μόνον cum AB: C τ. λ. μόνου ἤκ.: G τοὺς λόγους αὐτοῦ ἤκουεν καὶ μόνον.

8. δέ cum ABG. C om (D *Et cum*) | πέμπ. ἡ μ. α. cum C. ABG ἡ μ. α. (G αὐτοῦ) πέμπ. | Θάμυριν cum BCG. A -ραν. D *Thamirum* | B εἰς τὰ ἴδια πρὸς γάμ. | καὶ εἶπεν (G praem εἶπεν οὖν ὁ Θάμυρις πρὸς Θεοκλίαν Ποῦ μού ἐστιν ἡ Θέκλα; similiter D): C add αὐτῷ | Θεοκλεία cum C. Reliqui

εἰπεῖν διήγημα, Θάμυρι. καὶ γὰρ ἡμέρας τρεῖς καὶ νύκτας τρεῖς Θέκλα ἀπὸ τῆς θυρίδος οὐκ ἐγείρεται, οὔτε ἐπὶ τὸ φαγεῖν οὔτε ἐπὶ τὸ πιεῖν, ἀλλὰ ἀτενίζουσα ὥσπερ εἰς εὐφρασίαν, οὕτως πρόσκειται ἀνδρὶ ξένῳ ἀπατηλοὺς καὶ ποικίλους λόγους διδάσκοντι, ὥστε με θαυμάζειν πῶς ἡ τοιαύτη αἰδὼς τῆς παρθένου χαλεπῶς ὀχλεῖται. [9] Θάμυρι, ὁ ἄνθρωπος οὗτος τὴν Ἰκονιέων πόλιν ἀνασείει, ἔτι δὲ καὶ τὴν σὴν Θέκλαν· πᾶσαι γὰρ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ νέοι εἰσέρχονται πρὸς αὐτόν, διδασκόμενοι φοβεῖσθαι θεὸν καὶ ζῆν ἁγνῶς. ἔτι δὲ καὶ ἡ θυγάτηρ μου ὡς ἀράχνη ἐπὶ τῆς θυρίδος δεδεμένη τοῖς ὑπὸ Παύλου λόγοις κρατεῖται ἐπιθυμίᾳ καινῇ καὶ πάθει δεινῷ· ἀτενίζει γὰρ τοῖς λεγομένοις ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἑάλωται ἡ παρθένος. ἀλλὰ πρόσελθε αὐτῇ σὺ καὶ λάλησον· σοὶ γάρ ἐστιν ἡρμοσμένη.

[10] Καὶ προσελθὼν Θάμυρις, ἅμα μὲν φιλῶν αὐτήν, ἅμα δὲ καὶ φοβούμενος αὐτῆς τὴν ἔκπληξιν, εἶπεν Θέκλα ἐμοὶ μνηστευθεῖσα, τί τοιαύτη κάθησαι; καὶ ποῖόν σε πάθος κατέχει ἔκπληκτον; ἐπιστράφηθι πρὸς τὸν σὸν Θάμυριν καὶ αἰσχύνθητι. ἔτι δὲ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς τὰ αὐτὰ ἔλεγεν Τί τοιαύτη κάτω βλέπουσα κάθησαι, τέκνον, καὶ μηδὲν ἀποκρινομένη ἀλλὰ παραπλήξ; καὶ

-κλία | εἰπεῖν διήγημα cum ABG(D): C διηγήσασθαι θέαμα | καὶ γάρ cum AB; CG ἤδη γάρ | G om κ. νύκτ. τρεῖς | C ἐγήγερται et ἀλλ' | ὥσπερ cum C; AB ὡς, G om | εἰς: AB πρός | G διδάσκει | G om με | πῶς cum AB; CGD ὅτι | τοιαύτη (*talis*) cum CD; ABG τοσαύτη | ὀχλεῖται cum C; A παρενοχλ., B προσενοχλ., G ἐνοχλεῖται

9. G Θάμυρι. Ὁ γὰρ ἄνθρωπ. | B ἀνατρέπει | C ἔρχονται | G πρὸς τοῦτον | διδασκόμενοι usque ἁγνῶς ex C, item D (*quibus suadet caste vivere et unum deum timere*). ABG διδασκ. παρ' (G ὑπ') αὐτοῦ ὅτι δεῖ (G corrupte ἔτι δὲ), φησίν, ἕνα καὶ μόνον θεὸν (A ἕνα θε. καὶ μόν.) φοβεῖσθ. κ. ζ. ἁ. | GD ἡ θυγ. μου Θέκλα | δεδεμένη: C δέδεται καί | τοῖς ὑπὸ (G om) Παύλ. λόγοις cum AB(G), D *verbis illius.* C τ. λεγομένοις ὑπ' αὐτοῦ ἀκούσασα | καινῇ cum CD. ABG δεινῇ | ἑάλωται ἡ π. cum A; BG ἑάλω ἡ (G om) π.; D *animo demolitur.* C ἐλπίζει παρθ. διαμένειν | σύ cum AB; reliqui om | αὐτῇ: GD post λάλησον pon

10. C προσῆλθεν Θάμυρις posteaque καὶ εἶπεν | αὐτῆς τ. ἔκπλ. cum A; reliqui τ. ἔκπλ. αὐτ. | εἶπεν cum AB; GD add πρὸς αὐτήν, C αὐτῇ Θάμυρις | ἐμοὶ μνηστευθ. cum ABG. C ἡ ἐμοὶ ἡρμοσμένη (codex h. l. et antea εἱρμοσμ.) | G κάθη κάτω βλέπουσα | C ἔκπληκτ. κατέχη | ἐπιστράφηθι cum ABC; G -φητι | AG om σόν | τὰ αὐτά: C τοιαῦτα | B ἔφη, G λέγουσα | Τί τοι. κα. βλέπ. (cum BGD; A βλ. κα.) κάθ. τέκν. (G ante Τί, A ante κάθ. μοι) καὶ (G om) μηδ. ἀποκρ. cum ABG (D liberrime). C Τέκνον, τί οὕτως κάθισε καὶ οὐδὲν ἀποκρίνῃ | ἀλλά: G ὡς | παραπλήξ cum AG, item B addito γεγονυῖα.

οἱ μὲν ἔκλαιον δεινῶς, Θάμυρις μὲν γυναικὸς ἀστοχῶν, Θεοκλεία δὲ τέκνου, αἱ δὲ παιδίσκαι κυρίας· πολλὴ οὖν σύγχυσις ἦν ἐν τῷ οἴκῳ πένθους. καὶ τούτων οὕτως γινομένων Θέκλα οὐκ ἀπεστράφη, ἀλλ' ἦν ἀτενίζουσα τῷ λόγῳ Παύλου.

11 Ὁ δὲ Θάμυρις ἀναπηδήσας ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἄμφοδον, καὶ παρετήρει τοὺς εἰσερχομένους πρὸς αὐτὸν καὶ ἐξερχομένους. καὶ εἶδεν δύο ἄνδρας εἰς ἑαυτοὺς μαχομένους πικρῶς, καὶ εἶπεν Ἄνδρες, εἴπατέ μοι τίς οὗτος ὁ μεθ' ὑμῶν, πλανῶν ψυχὰς νέων καὶ παρθένους ἀπατῶν, ἵνα γάμοι μὴ γίνονται ἀλλὰ οὕτως μένουσιν· ὑπισχνοῦμαι οὖν ὑμῖν δοῦναι χρήματα ἱκανά, ἐὰν εἴπητέ μοι περὶ αὐτοῦ· εἰμὶ γὰρ πρῶτος τῆς πόλεως. 12 Καὶ ὁ Δημᾶς καὶ Ἑρμογένης εἶπον αὐτῷ Οὗτος μὲν τίς ἐστιν, οὐκ οἴδαμεν· στερίσκει δὲ νέους γυναικῶν καὶ παρθένους ἀνδρῶν, λέγων Ἄλλως ἀνάστασις ὑμῖν οὐκ ἔστιν ἐὰν μὴ ἁγνοὶ μείνητε καὶ τὴν σάρκα μὴ μολύνητε ἀλλὰ τηρήσητε ἁγνήν. 13 Ὁ δὲ Θάμυρις εἶπεν αὐτοῖς Δεῦτε

---

C παραπλήττη | δεινῶς: C add ἐν τῷ οἴκῳ | ABG Θεοκλία | πολλή usque πένθους cum ABG. C σύγχυσις οὖν ἐγένετο πένθους ἐν τῷ οἴκῳ | G κ. τούτ. πάντων γενομένων | οὐκ ἀπεστρ. (A ἐπεστρ.) cum BGA. C ἀπὸ τῆς θυρίδος οὐκ ἀφίστατο | ἀλλ' ἦν ἀτ. τ. λ. Π. cum AB(D), G ἀλλ' ἦν πρὸς τὸν λόγον Π. ἀποβλέπουσα, C ἀλλὰ τοῦ λόγου Π. ἤκουεν

11. ἀναπηδ. ἐξῆλθ. cum ABGD. C ἔξω ἐξελθών omisso *καί* seq. | εἰσερχ. πρ. αὐτ. (G πρ. τὸν Παῦλον) κ. (G add τοὺς) ἐξερχ. cum BG; item A sed praetermissis πρ. αὐτ. κ. ἐξερχομένους. C διερχομένους πρὸς Παῦλον, D *intrantes ad Paulum* | G ἴδεν | εἰς ἑαυτ. (G πρὸς αὐτοὺς) μαχομ. (B διαμαχομ.) πικρ. cum ABG. C μαχομ. πρὸς ἑαυτούς | εἶπεν cum AB; GD add αὐτοῖς, C πρὸς αὐτούς | εἴπατέ μοι τίς cum C; D *Quis.* G Τί ἔχετε, εἴπ. μοι, καὶ τίς. AB Τίνες ἐστέ, εἴπ. μ., καὶ τίς | ὁ μεθ' cum C. BG ὁ ἔσω μεθ', A ὁ ἑστὼς μεθ' | πλανῶν usque ἀπατῶν cum C. G πλαν. ψυχ. ἀνθρώπων, νέων καὶ παρθένων. AB πλάνος ἄνθρωπος ψυχὰς νέων κ. παρθένων ἀπατῶν | γίνονται cum C; AB γίνωνται, G γένωνται | G μένωσιν | C om δοῦναι | χρ. ἱκαν. (G πολλά) cum CG (D); AB πολλὰ χρ. | C μοι εἴπητε | πρῶτ. τ. πόλ. cum ABGD. C add καὶ οὐ μικρῶς ἀγωνιῶ περὶ τῆς Θέκλης, ὅτι οὕτως φιλεῖ τὸν ξένον καὶ στεροῦμαι γάμου.

12. Καὶ ὁ Δημ. cum AB. CGD Δημ. δέ | Ἑρμ. cum AB; CD h. l. Ἑρμογ. | G εἶπαν | αὐτῷ cum AB; G πρὸς αὐτόν; D om; C ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος τῷ Θάμυρι | Οὗτ. μὲν τίς cum AB; C οὗτ. τίς μέν; G τίς μέν, et add οὕτως post οἴδαμεν. D *Hic quis sit* | στερίσκει cum AB; CG στερεῖ | Ἄλλως usque ἁγνήν cum CG (sed om ὑμῖν, habet μενεῖτε κ. τ. σάρκ. ὑμῶν μολύνετε et om ἀλλὰ τηρ. ἁγν.) itemque D. AB vero ἄλλως ἀνάστασιν (B ἀν. ἄλλ.) μὴ γίνεσθαι εἰ μή τις ἐν ἁγνείᾳ μείνῃ καὶ τ. σ. μὴ μολύνῃ ἀλλὰ τηρήσῃ (A -σει) αὐτὴν ἁγνήν

13. Δεύτε usque ἀναπαύεσθ. cum C. G Δεῦτε ἄνδρες μετ' ἐμοῦ εἰς τ. ο. μ. κ. ἀναπαύσασθε πρός με. ABD Ἄνδρες, δεῦτε ἄγωμεν (D om) ε. τ. ο. μ.

εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἀναπαύεσθε. καὶ ἀπῆλθον εἰς πολύτιμον δεῖπνον καὶ πολὺν οἶνον καὶ πλοῦτον μέγαν καὶ τράπεζαν λαμπράν· καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὁ Θάμυρις, ποθῶν τὴν Θέκλαν καὶ θέλων τυχεῖν γυναικός. καὶ εἶπεν ἐν τῷ δείπνῳ ὁ Θάμυρις Ἄνδρες, τίς ἐστιν ἡ διδασκαλία αὐτοῦ, εἴπατέ μοι, ἵνα κἀγὼ ἴδω· οὐ γὰρ μικρῶς ἀγωνιῶ ὑπὲρ τῆς Θέκλης, ὅτι οὕτως φιλεῖ τὸν ξένον καὶ ἀποστεροῦμαι γάμου.

14 Εἶπον δὲ Δημᾶς καὶ Ἑρμογένης Προσάγαγε αὐτὸν τῷ ἡγεμόνι Καστελίῳ ὡς ἀναπείθοντα τοὺς ὄχλους ἐπὶ καινῇ διδαχῇ Χριστιανῶν, καὶ ἀπολέσει αὐτὸν ταχέως, καὶ σὺ ἕξεις τὴν γυναῖκά σου Θέκλαν. καὶ ἡμεῖς σε διδάξομεν, ἣν λέγει οὗτος ἀνάστασιν γενέσθαι, ὅτι ἤδη γέγονεν ἐφ' οἷς ἔχομεν τέκνοις, καὶ ἀνιστάμεθα θεὸν ἐπεγνωκότες ἀληθῆ.

15 Ὁ δὲ Θάμυρις ἀκούσας ταῦτα, πλησθεὶς ζήλου καὶ θυμοῦ ὄρθρου ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ὀνησιφόρου μετὰ ἀρχόντων καὶ δημοσίων καὶ ὄχλου ἱκανοῦ μετὰ ξύλων λέγων Διέφθειρας τὴν Ἰκονιέων πόλιν καὶ τὴν ἡρμοσμένην μοι, ἵνα μὴ θελήσῃ με· ἄγωμεν ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα Καστέλιον. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔλεγεν

---

ἀναπαύσασθαι (AD καὶ ἀναπαύεσθε) μετ' ἐμοῦ | ἀπῆλθον cum CGD; AB εἰσῆλθον (B add εἰς) τὸν οἶκον αὐτοῦ | πολὺν οἶνον cum AG (οἶν. πολ.) D. BC πολύοινον | C κ. τράπ. λα. κ. πλ. μέγαν (G πολύν) | AB om ὁ | ποθῶν (G φιλῶν) usque γυναικός cum CG; AB φιλῶν τὴν Θέκλαν τυχεῖν γυναικός | καὶ εἶπ. ἐν τ. δ. ὁ Θάμ. cum AB(D). C εἶπ. δὲ αὐτοῖς ὁ Θάμ. ἐν τ. δ. G καὶ εἶπ. αὐτοῖς ὁ Θάμ. | εἴπατέ μοι h. l. cum CD; ABG post Ἄνδρες | τίς cum BGD; AC τί | διδασκ. cum ABG; C διδαχή | ἴδω cum ABG; C γνῶ (D om ἵ. κ. ἴδ.) | οὐ γὰρ μ. ἀγ. ὑπὲρ (G περὶ) τ. Θ. (D *propter sponsam meam*) cum CGD. AB ὅτι οὐ (A οὐ γὰρ) μικρός μοι (A om) ἀγών ἐστιν (A om) ὁ περὶ τῆς παρθένου Θέκλ. | ὅτι οὕτως (G om) usque ἀποστερ. (G στεροῦμαι) γάμου (G γυναικός) cum ABG (D similiter). C om (sed vide supra ad finem sectionis 11.)

14. G Εἶπαν | δέ: AB add αὐτῷ | Ἐρμ. et Ἑρμ. ut sect. 12. | Καστελίῳ cum AC, B Καστηλίῳ. G Κατελλίῳ, sed ex Bas. Seleuc. emendat Καστελλίῳ. D om | G διδασκαλίᾳ | ἀπολέσει α. ταχ. cum C; AB οὕτως ἀπολεῖς αὐτόν. GD κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Καίσαρος (*secundum senatusconsultum*) ἀπολεῖ αὐτ. | σύ cum CGD. AB om | GD om Θέκλαν | AC διδάξωμεν | A οὗτ. ἀνάστ. λέγει | γενέσθ. cum CG; AB γίνεσθαι | ὅτι: GD ante ἣν pon | G ἀνέστημεν θεὸν ἐπιγνόντες | GD om ἀληθῆ

15. ταῦτα cum CD; ABG παρ' αὐτῶν (G add ταῦτα) καί | B πληρωθείς | A πολλοῦ θυμοῦ καὶ ζηλ. | AB εἰς τ. Ὀνησιφ. οἶκ. ἀπῆλθ. | G δημοσίου | A ὄχλων ἱκανῶν καὶ ξύλ. | λέγων cum ABD; CG add τῷ Παύλῳ | C Ἰκονιαῖον | μοι: G add Θέκλαν | θελήσῃ με cum AB; C θέλῃ συγγενέσθαι μετ' ἐμοῦ, G θελήσῃ μοι γῆμαι | ἐπί (G praem οὖν): C πρός | Καστέλιον cum AC; B Καστήλιον; G Καστέλλιον; D om | καὶ πᾶς usque γυναῖκας cum AB (om γάρ) G

Ἀνάγαγε τὸν μάγον· διέφθειρε γὰρ ἡμῶν πάσας τὰς γυναῖκας, καὶ συνεπείσθησαν οἱ ὄχλοι.

16 Καὶ στὰς πρὸ τοῦ βήματος ὁ Θάμυρις κραυγῇ μεγάλῃ εἶπεν Ἀνθύπατε, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, τίς ἐστιν οὐκ οἴδαμεν, ὃς ἀγάμους ποιεῖ τὰς παρθένους· εἰπάτω ἐπὶ σοῦ τίνος ἕνεκεν ταῦτα διδάσκει. ὁ δὲ Δημᾶς καὶ Ἑρμογένης εἶπον τῷ Θάμυρι Λέγε αὐτὸν Χριστιανόν, καὶ οὕτως αὐτὸν ἀναιρεῖς. ὁ δὲ ἀνθύπατος ἔστησεν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσεν τὸν Παῦλον λέγων Τίς εἶ, καὶ τί διδάσκεις; οὐ γὰρ μικρῶς σου κατηγοροῦσιν. 17 Καὶ ἦρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὁ Παῦλος λέγων Εἰ ἐγὼ σήμερον ἀνακρίνομαι τί διδάσκω, ἄκουσον, ἀνθύπατε. Θεὸς ζῶν, θεὸς ἐκδικήσεων, θεὸς ζηλωτής, θεὸς ἀπροσδεής, χρῄζων τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἔπεμψέν με ὅπως ἀπὸ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀκαθαρσίας ἀποσπάσω αὐτοὺς καὶ πάσης ἡδονῆς καὶ θανάτου, ὅπως μὴ ἁμάρτωσιν· διὸ ἔπεμψεν ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ παῖδα, ὃν ἐγὼ εὐαγγελίζομαι καὶ διδάσκω ἐν ἐκείνῳ ἔχειν τὴν ἐλπίδα τοὺς ἀνθρώπους, ὃς μόνος συνεπάθησεν πλανωμένῳ κόσμῳ, ἵνα μηκέτι ὑπὸ κρίσιν ὦσιν, ἀνθύπατε, ἀλλὰ πίστιν ἔχωσιν καὶ φόβον θεοῦ καὶ γνῶσιν σεμνότητος καὶ ἀγάπην ἀληθείας. εἰ οὖν ἐγὼ τὰ ὑπὸ θεοῦ μοι ἀνακεκαλυμμένα διδάσκω, τί ἀδικῶ; ὁ δὲ ἀνθύπατος

---

(λέγει Ἀπάγαγε), similiterque D; C om | συνεπείσθησ. (G add αὐτῷ πάντες) οἱ ὄχλ. cum ABG; C συνεπέστη πᾶς ὁ ὄχλος. D om

16. πρό cum ABG; C ἐπί | τίς (D *unde*) ἐστ. οὐκ οἴδ. cum C(D): ABG οὐκ οἴδ. (G οἶδα) πόθεν ἐστ. | ὅς usque παρθένους cum CD (*qui non patitur virgines nubere*); ABG οὗτος (G καὶ) οὐκ ἐᾷ γυναῖκα (BG om) γαμεῖσθαι (G γαμεῖν) παρθένον (BG τὰς παρθένους) | G εἰπάτω οὖν | AB τοῦτο | AB Δημ. δὲ καί | Ἐρμ. (et Ἑρμ. ut supra sect. 12.): C add ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος | οὕτ. αὐτ. ἀναιρεῖς cum B; A οὕτ. α. ἀνελεῖς. C εὐθέως ἀπολέσῃς αὐτόν, D *ut celerius eum perdas.* G ἀπολεῖται συντόμως | ἀνθύπατος: G ἡγεμών | AB om αὐτοῦ | D om ἔστησ. τ. δ. α. | B καλέσας | ABD λέγων αὐτῷ | καὶ τί: G ὅ,τι | A μικρόν

17. G ἀνακρίνωμαι | B ἀνθύπ. ἄκουσ. | Θεὸς ζῶν ex uno C est | G θε. ἐκδ. post θε. ζηλ. pon | D *Deus omnipotens misit me pro salute hominum ut* | ἀπό: B ἐκ | C om τῆς ante ἀκαθαρσ. | καὶ πάσ. ἡδον. (G add τε) καὶ (A om) θανάτου: C post ἀκαθαρσ. pon | ὅπως μή (G μηκέτι): C ἵνα μηκέτι | ἁμάρτωσιν cum AB; CG ἁμαρτάνωσιν | ἔπεμψεν ὁ θεός cum ABGD; C ἀπέστειλεν | παῖδα cum CD; G add Ἰησοῦν Χριστόν, AB Ἰησ. Χρ. τὸν υἱὸν αὐτοῦ | ὅς: A add ἐκεῖνος | B πλανώμενον κόσμον, A πλανωμένους κόσμῳ | μηκέτι: B μή | ἀλλά: B ἀλλ' ἵνα | πίστιν usque θεοῦ: C φόβον καὶ πίστιν | C ὑπὸ τοῦ θεοῦ | ἀνακεκαλ. cum C; ABG ἀποκεκαλ. | ἀδικῶ cum ABD; CG add ἀνθύπατε | G

ἀκούσας ἐκέλευσεν δεθῆναι τὸν Παῦλον καὶ εἰς φυλακὴν ἀποκατασταθῆναι, μέχρις οὗ εὐσχολήσας, φησίν, ἀκούσομαι αὐτοῦ ἐπιμελέστερον.

[18] Ἡ δὲ Θέκλα νυκτὸς περιελομένη τὰ ψέλια ἔδωκεν τῷ πυλωρῷ, καὶ ἀνοιγείσης αὐτῇ τῆς θύρας ἀπῆλθεν εἰς τὴν φυλακήν· καὶ δοῦσα τῷ δεσμοφύλακι κάτοπτρον ἀργυροῦν εἰσῆλθεν εἰς τὸν Παῦλον, καὶ καθίσασα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἤκουεν τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδὲν ἐδεδοίκει ὁ Παῦλος, ἀλλὰ τῇ τοῦ θεοῦ παρρησίᾳ ἐνεπολιτεύετο· κἀκείνης ηὔξανεν ἡ πίστις, καταφιλούσης τὰ δεσμὰ αὐτοῦ.

[19] Ὡς δὲ ἐζητεῖτο Θέκλα ὑπὸ τῶν ἰδίων καὶ Θάμυρις ὡς ἀπολομένης αὐτῆς ἐδίωκεν κατὰ τὰς ὁδούς, καί τις τῶν συνδούλων τοῦ πυλωροῦ ἐμήνυσεν ὅτι νυκτὸς ἐξῆλθεν. καὶ ἐξελθόντες ἀνήτασαν τὸν πυλωρόν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι πεπόρευται πρὸς τὸν ξένον εἰς τὸ δεσμωτήριον· καὶ ἀπελθόντες εὗρον αὐτὴν τρόπον τινὰ συνδεδεμένην τῇ στοργῇ. καὶ ἐξελθόντες ἐκεῖθεν τοὺς ὄχλους ἐπεσπῶντο καὶ τῷ ἡγεμόνι ἐνεφάνισαν. [20] Καὶ ἐκέλευσεν ἄγεσθαι τὸν Παῦλον ἐπὶ τὸ βῆμα· ἡ δὲ Θέκλα ἐκυλίετο ἐπὶ τοῦ τόπου οὗ ἐδίδασκεν καθήμενος ἐν τῇ φυλακῇ. ἐκέλευσεν δὲ κἀκείνην ἀχθῆναι ἐπὶ τὸ βῆμα· ἡ δὲ μετὰ χαρᾶς προσίει ἀγαλλιω-

---

ἀκούσας ταῦτα | ἀποκατασταθ. cum AB. C ἀπεχθῆναι, G βληθῆναι | οὗ cum AB; CG ἄν | εὐσχολήσας cum BG; A ἐνσχολάσας, C εὐσχολίας | φησίν, ἀκ. α. ἐπιμ. cum AB. C ἐπιμ. ἀκούσει αὐτοῦ, G ἀκούσηται αὐτ. ἐπιμ.

18. Ψέλια cum AC, B ψέλλια; G ἑαυτῆς ἐνώτια | ἀνοιγείσης: G ἤνοιξεν | C om αὐτῇ τῆς (G τὰς) θύρ. (G add καί) | δοῦσα: C ἔδωκεν | A δεσμωφύλ. | C ἔσωπτρον | A ἀργυρέων, G ἀργυρέον | C καὶ εἰσῆλθεν | εἰς τόν cum AB; C πρός, G πρ. τόν | G καθεσθεῖσα | ἤκουεν cum C; ABG ἤκουσεν | καὶ (B om) οὐδ. (B add δὲ) ἐδ.: G corrupte καὶ ὡς οὐδὲν ἐδώκει (emendat ἐδεδίει) πάσχειν | παρρησίᾳ cum AC; B praem χάριτι, G βοηθείᾳ | G ἐπολιτεύετο

19. ἰδίων: G corrupte Ἰουδαίων, ex Metaphraste corrigit οἰκείων | Θάμυρις cum AB. C Θαμυρίου, G Θαμύρεος | G ἀπολλυμένης | ἐδίωκεν cum AB; CG ἐδιώκετο (G post ὁδούς) | καί τις cum CG: B om καί | G ἐμήνυσεν αὐτοῖς | ἐξελθόντες cum C; ABG om | G ἀνέτασαν | C om αὐτοῖς ὅτι | BC δεσμοτήριον | ἀπελθόντες cum C. A ἀπῆλθον καὶ καθώς; BG ἀπῆλθον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καί | G om τρόπον usque στοργῇ | C om ἐκεῖθεν | τ. ὄ. ἐπεσπῶντο (G -σπάσαντο) cum AB(G); C ἐπεσπάσαντο τ. ὄ. | B τὸν ἡγεμόνα ἐνεφ.

20. AB τ. Παῦλ. ἄγεσθ. | ἐδίδασκ. καθήμενος cum ABG (sed G add ὁ Παῦλ. post φυλακῇ): C ἐκαθέζετο ὁ Παῦλος καὶ ἐδίδασκεν | ἐκέλ. δέ cum C. ABG ὁ δὲ (G add ἡγεμὼν) ἐκέλ. | G κἀκ. ἄγεσθαι | C om τό | προσίει cum

μένη. ὁ δὲ ὄχλος προσενεχθέντος τοῦ Παύλου περισσοτέρως ἐβόα
Μάγος ἐστίν, αἶρε αὐτόν. ἡδέως δὲ ἤκουεν ὁ ἀνθύπατος τοῦ
Παύλου ἐπὶ τοῖς ὁσίοις ἔργοις τοῦ Χριστοῦ· καὶ συμβούλιον ποιή-
σας προσεκαλέσατο τὴν Θέκλαν καὶ εἶπεν αὐτῇ Διὰ τί οὐ πείθει
κατὰ τὸν Ἰκονιέων νόμον Θάμυρι; ἡ δὲ εἱστήκει Παύλῳ ἀτενί-
ζουσα· τῆς δὲ μὴ ἀποκρινομένης, ἡ μήτηρ αὐτῆς ἀνέκραγεν λέ-
γουσα Κατάκαιε τὴν ἄνομον, κατάκαιε τὴν ἄνυμφον μέσον θεά-
τρου, ἵνα πᾶσαι αἱ ὑπὸ τούτου διδαχθεῖσαι φοβηθῶσιν γυναῖκες.
21 Καὶ ὁ ἡγεμὼν ἔπαθεν μεγάλως, καὶ τὸν μὲν Παῦλον φρα-
γελλώσας ἔβαλεν ἔξω τῆς πόλεως, τὴν δὲ Θέκλαν ἔκρινεν κατα-
καῆναι. καὶ εὐθέως ὁ ἡγεμὼν ἀπίει ἐπὶ τὸ θέατρον· ὁ δὲ πᾶς
ὄχλος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν θεωρίαν Θέκλης. ἡ δὲ ὡς ἀμνὸς ἐν ἐρήμῳ
περισκοπεῖ τὸν ποιμένα, οὕτως ἐκείνη τὸν Παῦλον ἐζήτει. καὶ
ἐμβλέψασα εἰς τὸν ὄχλον ἴδεν τὸν κύριον καθήμενον ὡς Παῦλον,
καὶ εἶπεν Ὡς ἀνυπομονήτου μου οὔσης ἦλθεν Παῦλος θεάσασθαί
με. καὶ προσεῖχεν αὐτῷ ἀτενίζουσα· ὁ δὲ εἰς οὐρανοὺς ἀνίει.
22 Αἱ δὲ παιδίσκαι καὶ παρθένοι ἤνεγκαν τὰ ξύλα ἵνα Θέκλα κα-
τακαῇ. ὡς δὲ εἰσῆλθεν γυμνή, ἐδάκρυσεν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐθαύ-

---

AB; C ἀπείη, G ἀπίει | G ἀγαλλομένη | προσενεχθ. cum C. ABG προσαχθέντος | AB πάλιν τοῦ Π., G τοῦ Π. πάλιν | Μάγ. usque αὐτόν cum ABG; C Αἶρε α., μάγ. ἐστ. | AB ἡδέως οὖν ἤκουεν (G ἤκουσεν) αὐτοῦ ὁ ἀνθύπ. ἐπὶ τ. θείοις αὐτοῦ ἔργ. | προσεκαλέσατο cum C; reliqui ἐκάλεσεν (-σε) | καὶ εἶπεν αὐτῇ cum C; G λέγων αὐτῇ, AB λέγων | πείθει cum C. AB λαμβάνεις, G γαμεῖς | Ἰκονιέων (-ιαῖον C): AG τῶν Ἰκ. post νόμ. | AB Θάμυριν, G τῷ Θάμυρι | μή: G οὐδέν ex Bas. Seleuc. suppletum | ἡ μήτηρ cum ABD; CG praem Θεοκλεία (-κλία) | C ἀνέκραξεν | μέσον cum C; ABG ἐν μέσῳ (G add τοῦ) | A θεάτρῳ | CG γυναῖκ. φοβηθ.

21. C Ἔπαθεν δὲ ὁ ἡγ. | B om μέν | ἔβαλεν ἔ. τ. π. cum AB; G ἐξέβ. τῆς π., C ἔξω τ. π. ἔβ. | G κατέκρινεν πυρίκαυστον | ὁ ἡγεμών cum AB; G ὁ ἡγέμ. ἀναστάς; C ἀνέστη καί | ἀπίει cum ABC: G ἀπῆλθεν | ἐπὶ τό cum AB; CG εἰς τό | ὁ δὲ πᾶς cum AB; CG καὶ πᾶς ὁ | C ἀπῆλθεν | ἐπὶ τήν cum AB; CG εἰς τήν | θεωρ. Θέκλ. cum AB; C θέαν, G ἀνάγκην τῆς θέας | G ἡ δὲ Θέκλα καθάπερ | A περισκ. τὸν (C om) ποιμ. ἐν ἐρήμῳ | ἐκείνη cum AB; G κἀκείνη, C καὶ αὐτή | ἐζήτει cum AB; C περιεσκόπει; G om | G ἐμβλέψας | ἴδεν cum BCG; A εἶδεν | G ὡς τὸν Παῦλ. | καὶ εἶπεν cum AB; C add Θέκλα, G ἐν ἑαυτῇ | G om Ὡς | G ὁ Παῦλ. | ἀνίει cum AB; CG ἀπίει, et G add θεωρούσης αὐτῆς

22. ABG αἱ (G οἱ) δὲ παῖδες κ. αἱ παρθ. (sed D *mulieres et puellae*) | τὰ (AB om) ξύλα: GD ξύλα καὶ χόρτον | G ἵνα ἡ Θ. καῇ | εἰσῆλθεν cum AB; C εἰσηνέχθη, G εἰσήχθη, D *adducta est* | καὶ ἐθαύμ. usque δύναμιν cum C; D *mirabatur quae esset in ea patientia et animi virtus.* AB ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς, G

μασεν τὴν ἐπ' αὐτῇ δύναμιν. ἔστρωσαν δὲ τὰ ξύλα οἱ δήμιοι ἐπιβῆναι τῇ πυρᾷ· ἡ δὲ τύπον σταυροῦ ποιησαμένη ἐπέβη τῶν ξύλων· οἱ δὲ ὑφῆψαν. καὶ μεγάλου πυρὸς λάμψαντος οὐχ ἥψατο αὐτῆς· ὁ γὰρ θεὸς σπλαγχνισθεὶς ἦχον ὑπόγαιον ἐποίησεν, καὶ νεφέλη ἄνωθεν ἐπεσκίασεν ὕδατος πλήρης καὶ χαλάζης, καὶ ἐξεχύθη πᾶν τὸ κύτος, ὡς πολλοὺς κινδυνεῦσαι τοῦ ἀποθανεῖν καὶ τὸ πῦρ σβεσθῆναι, τὴν δὲ Θέκλαν σωθῆναι.

23 Ἦν δὲ ὁ Παῦλος νηστεύων μετὰ Ὀνησιφόρου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων ἐν μνημείῳ καινῷ, ὡς ἀπὸ Ἰκονίου εἰς Δάφνην πορεύονται. ἡνίκα δὲ ἡμέραι πολλαὶ ἐγίνοντο, νηστεύοντες οἱ παῖδες εἶπον τῷ Παύλῳ Πεινῶμεν, καὶ οὐχ εὕρομεν ἄρτους ἀγοράσαι. κατέλιπεν γὰρ τὰ τοῦ κόσμου ὁ Ὀνησιφόρος καὶ Παύλῳ ἠκολούθησεν πανοικί. Παῦλος δὲ ἀποδυσάμενος τὸν ἐπενδύτην εἶπεν Ὕπαγε, τέκνον, ἀγόρασον ἄρτους πλείονας καὶ φέρε. ὡς δὲ ἠγόραζεν ὁ παῖς, εἶδεν Θέκλαν τὴν γείτονα, καὶ ἐθαμβήθη καὶ εἶπεν Θέκλα, ποῦ πορεύῃ; ἡ δὲ εἶπεν Παῦλον διώκω, ἐκ πυρὸς σωθεῖσα. καὶ ὁ παῖς εἶπεν Δεῦρο, ἀπαγάγω σε πρὸς αὐτόν· στενάζει γὰρ περὶ σοῦ καὶ προσεύχεται ἡμέρας ἕξ.

---

κ. ἐθαύμ. τὴν δύναμιν τοῦ κάλλους αὐτῆς | C τὰ ξύλα post οἱ δήμ. pon | ἐπιβῆναι cum A: B praem καὶ ἐπέτρεψαν αὐτῇ, C καὶ ἐκέλευσεν αὐτήν, G καὶ ἐκέλευσαν αὐτὴν οἱ δῆμοι (omisso οἱ δήμιοι), D *urgebant eam* | τῇ πυρᾷ cum ABGD; C ἐπ' αὐτά | BG τὸν τύπον | B τοῦ σταυροῦ | AB ποιήσασα et ἐπὶ τὰ ξύλα | G οἱ δὲ δήμιοι ὑφῆψ. τὸ πῦρ. καὶ μεγάλης πυρᾶς ἐκλαμψάσης | ἥψατο cum ABG: C ἥπτετο | αὐτῆς cum AB; CG add τὸ πῦρ | ἦχον cum ABG; C ἦχος | ὑπόγαιον cum BC; A -γεον, G -γειον | A ὕδατ. ἐπεσκίασ. (G ὑπεσκ.) ἄνω | AB om πλήρης usque κύτος (G add τοῦ ἐδάφους) | κινδυνεῦσαι τοῦ (G καὶ) ἀποθ. cum ABG; C κινδυνεύσαντας ἀποθ. | καὶ τό (G add μέν): C τὸ δέ | τὴν δ. Θ. σωθ. cum ABGD; C om

23. C om ὁ | αὐτοῦ: C post τέκνων pon | καινῷ cum C; AB ἀνοίκτῳ; G om | ὡς cum C; AB ἐν ὁδῷ ἐν ᾗ, G ἐν ὁδῷ ὅταν | G ἐπορεύοντο | ἡμ. πολλαὶ ἐγίν. cum C: A ἡμ. πο. παρῆλθαν, B ἡμ. διῆλθον ἱκαναί, G πολλὰς ἡμέρας ἐποίησαν | νηστεύοντες cum ABG: C νηστευόντων αὐτῶν | οἱ π. εἶπον (G εἶπαν οἱ π.) cum ABG: C εἶπον οἱ παῖδ. Ὀνησιφόρου | G Πάτερ, πεινῶμεν | C om κ. οὐχ εὕρομεν (G ἔχομεν πόθεν) ἄρτ. ἀγ. | C κατέλειπε γάρ, G ἦν γὰρ καταλείψας | AB om ὁ | Παύλ. (G τῷ Π.) ἠκολούθησεν (-θει G) cum ABG; C ἠκολούθη (sic) Π. | B om πανοικί (G -κεί) | AB ἀπεδύσατο et καὶ εἶπεν | ἐπενδύτην cum C; BG add αὐτοῦ, A ἑαυτοῦ | εἶπεν cum AB: C add ἑνὶ αὐτῶν, G τῷ παιδίῳ | B ἀγόρασε | AB φέρε ἡμῖν | G ἠγόρασεν ὁ π. τοὺς ἄρτους | CG ἴδεν | G τ. γείτ. αὐτοῦ | κ. εἶπεν cum AB; C add ὁ παῖς, G αὐτῇ | A πορεύει | ἡ δέ: A καί | A Παύλῳ | σωθεῖσα: A φυγοῦσα | κ. ὁ π. εἶπεν cum ABG(D): C εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ παῖς | A ἀπάγο (sic) σε | γάρ: A add ἤδη, idem G ante ἡμέρας | προσεύχεται cum CD: ABG add καὶ νηστεύει

24 Ἡ δὲ ἐπέστη ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ὅπου ἦν Παῦλος κεκλικὼς τὰ γόνατα καὶ προσευχόμενος καὶ λέγων Σῶτερ Χριστέ, μὴ ἁψάσθω Θέκλης τὸ πῦρ, ἀλλὰ παράστα αὐτῇ, ὅτι σή ἐστιν. ἡ δὲ ὄπισθεν ἑστῶσα ἐβόησεν Πάτερ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ τοῦ ἁγίου σου παιδὸς πατήρ, εὐλογῶ σε ὅτι ἔσωσάς με, ἵνα Παῦλον ἴδω. καὶ ἀναστὰς Παῦλος εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπεν Θεὲ καρδιογνῶστα, ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐλογῶ σε ὅτι ὃ ἠρετισάμην ἐτάχυνάς μου ἐπακούσας.

25 Εἶχον δὲ ἄρτους πέντε καὶ λάχανα καὶ ὕδωρ, καὶ εὐφραίνοντο ἐπὶ τοῖς ὁσίοις ἔργοις τοῦ Χριστοῦ. καὶ εἶπεν Θέκλα Παύλῳ Περικαροῦμαι καὶ ἀκολουθήσω σοι ὅπου δ' ἂν πορεύῃ. ὁ δὲ εἶπεν Ὁ καιρὸς αἰσχρός, καὶ σὺ εὔμορφος· μὴ ἄλλος σε πειρασμὸς λήψεται χείρων τοῦ πρώτου, καὶ οὐχ ὑπομείνῃς ἀλλὰ δειλανδρήσῃς. καὶ εἶπεν Θέκλα Μόνον δός μοι τὴν ἐν Χριστῷ σφραγῖδα, καὶ οὐχ ἅψεταί μου πειρασμός. καὶ εἶπεν Παῦλος Θέκλα μακροθύμησον, καὶ λήψῃ τὸ ὕδωρ.

26 Καὶ ἀπέπεμψεν Παῦλος Ὀνησιφόρον πανοικὶ εἰς Ἰκόνιον,

---

24. Ἡ δέ cum C: ABG ὡς δέ | G ἐπέστη ἡ Θέκλα | ἐπί: C om | ὅπου usque λέγων ex C. ABG Παύλῳ (-λου G) κεκλικότι τὰ γόν. (G τὰ γ. κεκλικότος) κ. προσευχομένῳ (-νου G) κ. λέγοντι (-ντος G) | Σῶτερ Χρ. cum C: A Πάτερ υἱέ (ἅγιε?), G Πάτερ ἅγιε, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, B Πάτερ καὶ υἱὲ καὶ ἅγιον πνεῦμα, θεότης μία | A ἀψάτω | G τὸ πῦρ Θέκλας | παράστα ex C; G παράστηθι. AB πάρεσω (B -σο) omisso αὐτῇ | σή: G δούλη σοῦ | ἡ δέ cum CG. AB αὔτη | C ὄπισθεν αὐτοῦ | Πάτερ cum AC. G λέγουσα Δέσποτα κύριε, B Πάτερ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἅγιον πνεῦμα | B om ὁ τοῦ ἁγίου (G ἀγαπητοῦ καὶ ἁγίου) σου παιδ. (G παιδ. σου, A τοῦ παιδ. τοῦ ἁγ. σ.) πατήρ (-τερ G) | ἔσωσ. με cum AB: CG add ἐκ τοῦ (G om) πυρός | B ὁ Παῦλος | AG ἴδεν | αὐτήν: C Θέκλαν ἑστῶσαν | ὁ πατὴρ (G πάτερ) τ. κ. ἡμῶν (G μου) Ἰ. Χριστοῦ: AB πάτερ καὶ υἱέ (B add καὶ πνεῦμα ἅγιον) | ὅ: AB ἅ | ἠρετισάμην cum C (-τησάμην), G ἠρώτησα: AB ἠτησάμην σοι | ἐτάχ. μ. ἐπακ. cum C: AB ἐτάχ. μοι καὶ εἰσήκουσάς μου, G ἔδωκάς μοι

25. Εἶχον δέ cum C. ABG praem Καὶ ἦν ἔσω ἐν τῷ μνημείῳ (AB add ἐν) ἀγάπη πολλή, Παύλου ἀγαλλιωμένου καὶ Ὀνησιφόρου καὶ πάντων, item D *Et factum est gaudium magnum in monumento.* | C om καὶ ὕδωρ | Παύλῳ: C τῷ Π., G πρὸς τὸν Παῦλον | Περικαροῦμαι cum ABC; D *tondam me.* G Περιχαροῦ (*laetare*) | αἰσχρός: AB add ἔστιν | G γυνὴ εὔμορφ. | G μή σε ἄλλ. πειρ. λάβοι (B πειρ. λήψ. σε) | C χεῖρον | G οὐχ ὑπομενεῖς ἀλλὰ δειλιάσεις | Θέκλα: G αὐτῷ Θ., C Θ. Παύλῳ | C om Μόνον | A μοι δός | G ὁ Παῦλ. τῇ Θέκλᾳ Μακροθ. | τὸ ὕδωρ (D *lavacrum regenerationis*): G τὴν δωρεὰν τοῦ Χριστοῦ

26. G ἔπεμψεν Π. τὸν Ὀν. εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ πανοικεί | AB Ὀνησ. Παῦλ.

καὶ οὕτως λαβόμενος Θέκλης εἰς Ἀντιόχειαν εἰσῆλθεν. ἅμα δὲ τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτούς, συριάρχης τις Ἀλέξανδρος ὀνόματι ἰδὼν τὴν Θέκλαν ἠράσθη αὐτῆς, καὶ ἐξελιπάρει τὸν Παῦλον χρήμασι καὶ δώροις. ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν Οὐκ οἶδα τὴν γυναῖκα ἣν λέγεις, οὐδέ ἐστιν ἐμή. ὁ δὲ πολὺ δυνάμενος, αὐτὸς αὐτῇ περιεπλάκη εἰς τὸ ἄμφοδον· ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ Παῦλον ἐζήτει. καὶ ἀνέκραγεν πικρῶς λέγουσα Μὴ βιάσῃ τὴν ξένην, μὴ βιάσῃ τὴν τοῦ θεοῦ δούλην. Ἰκονιέων εἰμὶ πρώτη, καὶ διὰ τὸ μὴ θέλειν με Θάμυριν, ἐκβέβλημαι τῆς πόλεως. καὶ λαβομένη τοῦ Ἀλεξάνδρου περιέσχισεν αὐτοῦ τὴν χλαμύδα καὶ περιεῖλεν αὐτοῦ τὸν στέφανον, καὶ ἔστησεν αὐτὸν θρίαμβον. 27 Ὁ δὲ ἅμα μὲν φιλῶν αὐτήν, ἅμα δὲ καὶ αἰσχυνόμενος τὸ γεγονός, προσήγαγεν αὐτὴν τῷ ἡγεμόνι, κἀκείνης ὁμολογησάσης ταῦτα πεπραχέναι κατέκρινεν αὐτὴν εἰς θηρία. αἱ δὲ γυναῖκες ἐξεπλάγησαν καὶ ἀνέκραξαν παρὰ τὸ βῆμα Κακὴ κρίσις, ἀνοσία κρίσις. ἡ δὲ ᾐτήσατο τὸν ἡγεμόνα ἵνα, φησίν, μέχρις οὗ θηριομαχήσω

---

εἰς | κ. οὕτως (C οὗτος): G αὐτὸς δέ | λαβόμενος cum ABG; C παραλαβών | Θέκλης cum B; ACG τὴν (A om) Θέκλαν | εἰσῆλθεν (A ante εἰς pon): G ἀπίει | τῷ, ut G: B τό, C τοῦ, A om | G ἔρχεσθαι | αὐτούς cum C: AB add εἰς Ἀντιόχειαν, G ἐν τῇ πόλει | συριάρχης cum C. ABG Σύρος | ὀνόματι: AB Ἀντιοχέων πρῶτος, G ὀνόμ. Ἀντιοχέων πρωτοπολίτης, πολλὰ ποιῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ· | G καὶ ἰδών | AB om τ. Θέκλ. | ABG ἐφίλησεν αὐτήν | G δώροις πολλοῖς | G εἶπεν αὐτῷ | AB om ἣν (G ταύτην ἣν) λέγ. | G οὐδὲ γάρ | C ἐμή ἐστιν | εἰς τ. ἄμφ.: G φιλῶν αὐτὴν ἐν τῷ ἀμφόδῳ | CG ἀνέκραξε et C add Θέκλα | λέγουσα: AB om; G praem ἐν φωνῇ μεγάλῃ | C bis βιάζου | AG με τὴν ξένην | G με τὴν τοῦ | Θάμυριν cum AB, CG γαμηθῆναι Θάμυριν (G -ρι) | G τ. πόλ. μου | G ἐπιλαβομένη | τοῦ Ἀλεξ. cum AB; CG τὸν Ἀλέξανδρον | αὐτοῦ τήν: G om αὐτ. | περιεῖλ. α. τ. στ. cum C; ABG τὸν στ. αὐτοῦ (G pon post κεφαλ.) ἀφείλετο (G -λατο) τῆς (G ἀπὸ τῆς) κεφαλῆς | G θρίαμβ. ἐπὶ πάντων

27. Ὁ δέ: G add Ἀλέξανδρος | αὐτήν: AB ante ἅμα μέν pon | τὸ γεγονός: AB add αὐτῷ | προσήγαγ. cum ABGH; C προσήνεγκεν | G τῷ ἡγεμ. αὐτήν | ταῦτα: A αὐτά | post κατέκρινεν codex Grabii hiat; rursus incipit Τῶν δὲ λεγουσῶν i. e. sect. 32. Post supplevit lacunam Thom. Hearne (H). | εἰς θηρία cum ABD (*damnavit eam ad bestias*): CH add βληθῆναι | ἐξεπλάγ. cum ABH: C ὀλώλυξαν | H ἔκραξαν, C ἀνέκραγον | παρά cum BCH; A ἐπί | βῆμα: H add τοῦ ἡγεμόνος | ἀνοσία: A ἀνόσιος | κρίσις cum CH (Κακ. ἡ κρ. ἀνοσ. ἡ κρίσ.): A κριτής, B om | Ἡ δέ: CHD add Θέκλα | ἵνα, φησίν, μ. οὗ (B ἂν) θηριομαχήσω (A -χῶ) μείνω (B τηρηθῶ) ἁγνή cum AB. C ἵνα ἁγνὴ μείνῃ μ. οὗ θηριομαχήσει, H μέχρις ὅταν ἔχει θηριομαχῆσαι, μεῖναι αὐτὴν

μείνω ἁγνή. καί τις Τρύφαινα, ἧς ἡ θυγάτηρ ἐτεθνήκει, ἔλαβεν αὐτὴν εἰς τήρησιν, καὶ εἶχεν εἰς παραμυθίαν.

28 Ἡνίκα δὲ τὰ θηρία ἐπόμπευεν, ἐπέδησαν αὐτὴν λεαίνῃ πικρᾷ, καὶ ἡ Τρύφαινα ἐπηκολούθει αὐτῇ. ἡ δὲ λέαινα ἐπάνω καθεζομένης Θέκλης περιέλειχεν αὐτῆς τοὺς πόδας, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐξίστατο· ἡ δὲ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς ἦν Ἱερόσυλος. αἱ δὲ γυναῖκες ἔκραζον ἄνωθεν Ἀνοσία κρίσις γίνεται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. καὶ ἀπὸ τῆς πομπῆς πάλιν λαμβάνει αὐτὴν ἡ Τρύφαινα· ἡ γὰρ θυγάτηρ αὐτῆς Φαλκονίλλα ἦν τεθνεῶσα, καὶ κατ᾽ ὄναρ εἶπεν αὐτῇ Μῆτερ, τὴν ξένην ταύτην Θέκλαν ἕξεις εἰς τὸν ἐμὸν τόπον, ἵνα εὔξηται περὶ ἐμοῦ καὶ μετατεθῶ εἰς τὸν τῶν δικαίων τόπον.

29 Ὅτε δὲ ἀπὸ τῆς πομπῆς ἐλάμβανεν αὐτὴν ἡ Τρύφαινα, ἅμα μὲν ἐπένθει ὅτι ἔμελλεν εἰς τὴν αὔριον θηριομαχεῖν, ἅμα δὲ καὶ στέργουσα ἐμπόνως ὡς τὴν θυγατέρα Φαλκονίλλαν εἶπεν Τέκνον μου δεύτερον Θέκλα, δεῦρο πρόσευξαι ὑπὲρ τοῦ τέκνου μου, ἵνα ζήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας· τοῦτο γὰρ εἶδον ἐν ὕπνοις.

---

ἁγνήν | BHD καί τις γυνὴ (*vidua*, H add πλουσία) ὀνόματι Τρύφ. (D semper *Trisina*. AB add πλουσία, D *dives valde*) | ἧς ἡ θυγ. ἐτεθνήκει (CH τεθνήκη, H add ὀνόματι Φαλκονήλλα): C post τήρησιν pon | H ἔλαβ. τὴν Θέκλαν εἰς παραφυλακήν | CH εἶχεν αὐτήν

28. Ἡνίκα etc cum ABH. C Ὡς δὲ ἐπ. τὰ θηρ. | ἐπέδησαν cum B; A -σεν; C προσέδεισαν; H ἀπέλησαν (-λυσαν?) | αὐτὴν λε. πι. cum A. BCH αὐτῇ (H ἐπ᾽ αὐτὴν) λέαιναν πικράν | BCH ἡ δὲ (H καὶ ἡ) βασίλισσα Τρυφ. | αὐτῇ (C add ὀπίσω): H ἕως οὗ εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον | καθεζομένης cum AH (add τῆς): BC -μένη | αὐτ. τ. ποδ. cum B. ACH τ. π. αὐτ. | H τῆς ἐπιγραφῆς (etiam C om αὐτῆς) ἦν αὕτη | γυναῖκες cum CD; ABH add μετὰ τῶν τέκνων (H add αὐτῶν) | ἔκραζον ἄνωθεν cum AB, item (ἔκραξαν ἄνωθεν λέγουσαι) H: C ἀνέκραξαν λέγουσαι Ὦ | A ἀνόσια omisso κρίσις: H ἄθωος κρίσις, ὅτι ἀνοσία κρίσις | H ἀπὸ τοῦ πρετορίου | πάλ. λαμβ. cum AB (H λαμβ. αὐτ. πάλιν): C ἔλαβεν et post ἡ Τρύφ. pon πάλιν | A Φαρκονίλα et τεθνηκοῖα: H ἡ δὲ θυγ. τῆς Τρυφαίνης ἡ τεθνηκυῖα κατ᾽ ὄναρ | ταύτην cum C. AB τὴν ἔρημον. H Μῆτ. μου, τὴν ἔρημον τὴν ξέν. Θέκλαν | εὔξ. πε. ἐμ. καί cum C: ABH ὑπὲρ ἐμ. εὔξ. (BH προσεύξ.) ὅπως (H καί)

29. δέ: ABH οὖν | πομπῆς: A νομῆς, B praem τῶν θηρίων | AB om ἡ Τρύφ. | H sic: ἀπὸ τοῦ πρετορίου ἡ Τρύφ. παρέλαβεν τὴν Θέκλαν | B ἐπένθ. ἅ. μέν | εἰς τ. αὔριον: A ἐπὶ τ. αὔρ. (post θηριομ.), B τῇ ἐπαύριον, H τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ | H θηριομαχῆσαι ἡ Θέκλα | δὲ καί: H om καί | CH om ἐμπόν. ὡς | A θυγατέραν et CH add αὐτῆς | A Φαρκονίλαν, H Φαλκωνίλλαν, C -νίλαν | H εἶπεν αὐτῇ | AB om εἰς τ. αἰῶν. | εἶδ. ἐν ὕπνοις cum AB. C ἐν τῷ ὕπνῳ μου ἴδον | H sic: Τέ. μ. δ. Θέ. πρόσευξαι τῷ θεῷ σου ἵνα ζήσῃ

ἡ δὲ μηδὲν μελλήσασα ἦρεν τὴν φωνὴν καὶ εἶπεν Ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, δὸς αὐτῇ κατὰ τὸ θέλημα αὐτῆς, ἵνα ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Φαλκονίλλα ζήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας. καὶ ταῦτα εἰπούσης Θέκλης ἐπένθει ἡ Τρύφαινα ἐπέχουσα τοιοῦτον κάλλος εἰς θηρία βαλλόμενον.

30 Καὶ ὅτε ὄρθρος ἐγένετο, ἦλθεν ὁ Ἀλέξανδρος παραλαβεῖν αὐτήν, αὐτὸς γὰρ ἐδίδου τὰ κυνήγια, λέγων Ὁ ἡγεμὼν κάθηται καὶ ὁ ὄχλος θορυβεῖ ἡμᾶς· δὸς ἀπαγάγω τὴν θηριομάχον. ἡ δὲ Τρύφαινα ἀνέκραξεν ὥστε καὶ αὐτὸν φυγεῖν, λέγουσα Φαλκονίλλης μου δεύτερον πένθος ἐπὶ τῆς οἰκίας μου γίνεται, καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῶν· οὔτε τέκνον, ἀπέθανεν γάρ, οὔτε συγγενής, χήρα γάρ εἰμι. ὁ θεὸς Θέκλης, βοήθησον αὐτῇ.

31 Εὐθέως δὲ πέμπει ὁ ἡγεμὼν ἄκτον ἵνα Θέκλα ἀχθῇ. ἡ δὲ Τρύφαινα λαβομένη αὐτὴν τῆς χειρὸς εἶπεν Τὴν μὲν θυγατέρα μου Φαλκονίλλαν ἀπήγαγον εἰς τὸ μνημεῖον· σὲ δέ, Θέκλα, εἰς τὸ θηριομαχεῖον ἀπάγω. καὶ ἐδάκρυσεν Θέκλα πικρῶς, λέγουσα Κύριε ὁ θεὸς ᾧ ἐγὼ πιστεύω, ἐφ' ὃν ἐγὼ κατέφυγα, ὁ ῥυσάμενός με ἐκ πυρός, ἀπόδος μισθὸν Τρυφαίνῃ τὴν δούλην σου συμπαθη-

τὸ τέκνον μου Φαλκονήλλα· τοῦτο γὰρ ἴδον καθ' ὕπνους | ἡ δέ: CH add Θέκλα | μηδέν: CH μή | CH ἐπῆρεν τ. φ. αὐτῆς | καὶ εἶπεν: H praem πρὸς τὸν θεόν | Ὁ θε. ὁ ὕψ. cum C: B add ὁ θεὸς ὁ αἰώνιος: A Ὁ θε. τῶν πατέρων, ὁ υἱὸς τοῦ ὑψίστου, H Κύριε ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ υἱὸς τοῦ ὑψίστου, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ | αὐτῇ: C τῇ Τρυφαίνῃ | αὐτῆς: CH σου | A Φαρκονίλα, C Φαλκονίλα, H Φαλκονήλλα | H ζήσῃ | C om Θέκλης | ἐπέχουσα: B βλέπουσα | C πρὸς θηρία | H sic: καὶ ἀκούσασα ταῦτα ἡ Τρ. ἐπένθει θεωροῦσα τοιοῦτον etc.

30. AB om ὁ | H ὁ Ἀλ. εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Τρυφαίνης τοῦ παραλ. τὴν Θέκλαν | H τὰ κυνηγέσια λέγ. πρὸς τὴν Τρύφαιναν | H δὸς ὅπως | B ἔκραξεν, H add μέγα | ABH ὥστε φυγεῖν αὐτόν (H τὸν Ἀλέξανδρον) | C -νίλης, A Φαρκον., H Φαλκωνίλλα | AB om μου: H ἴδε | AH πένθ. μοι ἐπὶ (H μοι πένθ. εἰς) τὴν οἰκίαν, B ἐπὶ τὴν οἰκίαν μου πένθος | οὔτε prius: C οὐ | H sic: οὐκ ἀνήρ, χήρα γάρ εἰμι· οὐ τέκνον, ἀπέθ. γάρ. | CH Ὁ θε. Θέ. τοῦ τέκνου μου, βοήθ. Θέκλαν (A αὐτήν, H τῇ Θέκλῃ et add ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τῆς ἀνάγκης)

31. Εὐθέως δέ cum C: ABH Καί | ἄκτον cum C; D *stratorem suum*; ABH στρατιῶτας | ABH om Θέκλα | λαβομένη usque εἶπεν cum C(D): AB (similiter H) οὐκ ἀπέστη, ἀλλὰ αὐτὴ λαβ. τῆς χ. αὐτῆς ἀνήγαγεν λέγουσα | A θυγατέραν | C -νίλαν, A Φαρκον. | AB εἰς τὸ μνῆμα | H τέκνον μου Θέκλα | AB εἰς τὸ θηριομαχεῖν, H εἰς θηριομαχείαν | πικρῶς: AB add καὶ ἐστέναξεν πρὸς κύριον | H sic: καὶ ἐβόησεν Θέκλα πρὸς κύριον καὶ ἔκλαυσεν πικρῶς, στενάζουσα πικρῶς καὶ λέγουσα | AB om Κύριε | ᾧ cum ABD; CH εἰς ὅν | CH κατέφυγον | H ἐκ τοῦ πυρός | ἀπόδος (D *redde*): C δός | B τὸν μισθόν, H μισθ. ἀγαθόν | AB τῇ δούλῃ | συμπαθησάσῃ cum ABH (H sic: τῇ Τρυφένῃ

σάσῃ, καὶ ὅτι ἁγνήν με ἐτήρησεν. [32] Θόρυβος οὖν ἐγένετο καὶ βοὴ τοῦ δήμου καὶ τῶν γυναικῶν ὁμοῦ καθεσθεισῶν, τῶν μὲν λεγόντων Τὴν ἱερόσυλον εἰσάγαγε· τῶν δὲ λεγουσῶν Ἀρθήτω ἡ πόλις ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ ταύτῃ· αἶρε πάσας ἡμᾶς, ἀνθύπατε· πικρὸν θέαμα, κακὴ κρίσις.

[33] Ἡ δὲ Θέκλα ἐκ χειρὸς Τρυφαίνης ληφθεῖσα ἐξεδύθη καὶ ἔλαβεν διαζώστραν καὶ ἐβλήθη εἰς τὸ στάδιον. καὶ ἀπελύθησαν ἐπ᾽ αὐτὴν λέοντες καὶ ἄρκοι καὶ πικρὰ λέαινα. ἡ δὲ λέαινα προσδραμοῦσα εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς ἀνεκλίθη· ὁ δὲ ὄχλος τῶν γυναικῶν ἐβόησεν μέγα. καὶ ἔδραμεν ἐπ᾽ αὐτὴν ἄρκος· ἡ δὲ λέαινα ἀπαντήσασα τῇ ἄρκῳ διέρρηξεν αὐτήν. καὶ πάλιν ἔδραμεν ἐπ᾽ αὐτὴν λέων δεδιδαγμένος ἐπ᾽ ἀνθρώπους, ὃς ἦν Ἀλεξάνδρου· καὶ συνπλέξασα μετὰ τοῦ λέοντος συνανῃρέθη. πλείονα δὲ ἐπένθησαν αἱ γυναῖκες, ἐπειδὴ καὶ ἡ βοηθὸς αὐτῆς λέαινα ἀπέθανεν.

[34] Τότε εἰσβάλλουσιν πολλὰ θηρία, ἑστώσης αὐτῆς καὶ ἐκτεινάσης τὰς χεῖρας καὶ προσευχομένης. ὡς δὲ ἐτέλεσεν τὴν προσ-

---

τῇ εἰς τὴν δούλην σου συνπαθησάσῃ), C -θήσασαν: praeterea A add με, B μοι | ὅτι ἁγν. με cum CD; AB ὅτι (A ὃν) με ἁγν. (H ὅτι με ἐφύλαξεν ἁγνήν)

32. ἐγένετο cum CH (sed add καὶ τάραχος); AB (similiter D) ἦν πικρὸς (B π. ἦν) ἦχος (A ἤχων) τε καὶ πάταγος τῶν θηρίων | βοή cum CH (praem πικρά) D: AB βοαί | λεγόντων: B λεγουσῶν, et AB om λεγουσῶν | AB εἰσαγάγετε, H ἄγαγε | τῇ ἀνομίᾳ cum BCG; A τὴν ἀνομίαν | ἡμᾶς ἀνθύπ. cum CGD; AB ἀνθ. ἡμ.

33. δέ cum BGD; AC om | G ἐξεδύθη γυμνή | διαζώστραν cum AB; C διάζωστρον; G διάζωμα | ἀπελύθ. cum CG (G ἀπ. ἐπ᾽ α. post ἄρκοι), ἐπ᾽ αὐτήν cum ABG, C ἐπ᾽ αὐτῇ. AB ἐβλήθησαν ἐπ᾽ αὐτ. post ἄρκοι | B ἄρκτοι et ἄρκτος | ABG (antea habet ἡ πικρά) (D) om ἡ δὲ λέαινα | προσδραμ. (C δραμ.) εἰς (C πρὸς) τ. π. α. cum ABC; G εἰσδραμ. ἐπ᾽ αὐτήν | ἀνεκλίθη: AB ἀνεκλήθη, C ἀνεκκλήθη | ἐβό. μέγ. cum AB(D), G ἀνεβόησεν, C ἐξίστατο | ἀπαντήσασα τῇ ἄρκ. (B αὐτῇ) διέρρ. (C ἀνέρρ.) αὐτήν cum BC; AG ὑπήντησεν καὶ διέρρ. τὴν ἄρκον (G αὐτήν) | ἔδραμεν ἐπ᾽ αὐτήν h. l. cum C; reliqui post Ἀλεξάνδρου | δεδιδαγμ. (G δεδιδειγμ.): C praem ὃς ἦν | ἐπ᾽ ἀνθρ. cum AB; G τρώγειν τοὺς ἀνθρ.; C ἐπὶ ἀρνούς | G ὃς καὶ ἦν καὶ τοῦ Ἀλ. | καὶ συνπλέξ. (συνπλ. cum AB; CG συμπλ.) με. τ. λε. cum C: ABG καὶ ἡ λέαινα σ. τῷ λέοντι | G συνανῃρ. αὐτῷ | πλείονα cum C; reliqui μειζόνως | ἐπειδή cum ABG. C ὅτι (D *quia*) | ἡ βοηθός cum CG, AB ἡ βοηθοῦσα, et BG αὐτῇ pro αὐτῆς

34. AB πολλὰ εἰσβάλλ. (G βάλλουσι) θηρ. | ἑστώσ. αὐτῆς (G τῆς Θέκλης) κ. ἐκτειν. (G ἐκτεταχυίας) τ. χ. (G add αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανὸν) κ. προσευχ. cum CG; AB ἔστη οὖν καὶ ἐκτείνασα (B add εἰς τὸν οὐρανὸν) τὰς χ. προσηύχετο πρὸς

ευχήν, στραφεῖσα εἶδεν ὄρυγμα μεστὸν ὕδατος, καὶ εἶπεν Νῦν καιρὸς τοῦ λούσασθαί με. καὶ ἀνέβαλεν αὑτὴν λέγουσα Ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑστέρᾳ ἡμέρᾳ βαπτίζομαι. καὶ ἰδοῦσαι αἱ γυναῖκες καὶ ὁ ὄχλος ἔκλαυσαν λέγοντες Μὴ βάλῃς ἑαυτὴν εἰς τὸ ὕδωρ, ὥστε καὶ τὸν ἡγεμόνα δακρῦσαι, ὅτι τοιοῦτον κάλλος ἔμελλον φῶκαι ἐσθίειν. ἡ μὲν οὖν ἔβαλεν ἑαυτὴν ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ· αἱ δὲ φῶκαι πυρὸς ἀστραπῆς φέγγος ἰδοῦσαι νεκραὶ ἐπέπλευσαν. καὶ ἦν περὶ αὐτήν, ὡς ἦν γυμνή, νεφέλη πυρός, ὥστε μὴ ἅπτεσθαι αὐτῆς μηδὲ τὰ θηρία, μήτε δὲ θεωρεῖσθαι γυμνήν.

35 Αἱ δὲ γυναῖκες ἄλλων θηρίων βαλλομένων ὠλόλυξαν, καὶ αἱ μὲν ἔβαλλον φύλλον, αἱ δὲ νάρδον, αἱ δὲ κασίαν, αἱ δὲ ἄμωμον, ὡς εἶναι πλῆθος μύρων. πάντα δὲ τὰ βληθέντα θηρία ὥσπερ ὕπνῳ συσχεθέντα οὐχ ἥψαντο αὐτῆς· ὡς τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν τῷ ἡγεμόνι Ταύρους ἔχω λίαν φοβερούς, τούτοις προσδήσωμεν τὴν θηριομάχον. καὶ στυγνάσας ἐπέτρεψεν ὁ ἡγεμὼν λέγων Ποίει ὃ θέλεις. καὶ ἔδησαν αὐτὴν τῶν ποδῶν μέσην, καὶ ὑπὸ τὰ ἀναγ-

---

κύριον. | B εὐχήν et G add αὐτῆς | στραφεῖσα cum C: ABG ἐστράφη καί | εἶδεν cum AB; CG ἴδεν | μεστόν cum C; G πλῆρες; AB μέγα πλῆρες | AB om τοῦ | ABG ἔβαλεν (G -λλεν) ἑαυτήν (B add αὐτῷ) | B om Ἐπὶ (AG Ἐν) τῷ ὀν. (A add τοῦ κυρίου, G σου κύριέ μου) Ἰησ. Χρ. (G -στέ). D *In nomine patris et filii et spiritus sancti* | ὑστέρᾳ cum ABG. C ὑστεραίᾳ | ἰδοῦσαι αἱ: C ἰδοὺ αἱ | γυναῖκες: AB add τὸ πέρας | C πᾶς ὁ ὄχλ. | ἔκλαυσαν: G ἔκραζον | λέγοντες: AB κράζοντες | C βάλεις | AB σεαυτήν | ὥστε: C ὡς | ἔμελλον (C -λλεν) φῶκ. (AB φ. ἔμ.) ἐσθ.: G αἱ φῶκ. ἤμελλ. κατατρώγειν | G ἡ δὲ Θέκλα ἔβαλεν (AC -λλεν) ἑαυτ. (A αὐτήν) εἰς τὸ ὕδ. (om cum AB; C post Χριστοῦ add) ἐν τ. ὀν. τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χρ. | G νεκραὶ πᾶσαι | ἐπέπλευσαν cum C. AB ἔπλευσ., G ἀνέπλευσ. | G περὶ τὴν Θέκλαν | G om ὡς ἦν (B ὑπῆρχε) γυμνή | ὥστε etc cum C; ABG ὥστε μήτε (G ὡς μηδὲ) τὰ θηρ. ἅπτεσθ. αὐτ. μήτε θεωρ. (C add αὐτὴν) γυμνήν (G γυμν. αὐτ. θεωρ.)

35. G ἄλλων πάλιν θηρ. | C εἰσβαλλομ., G βαλλομ. ἐπ᾽ αὐτήν. Praeterea AB add φοβερωτέρων, G φοβερῶν | ὠλόλυξαν cum C (ὀλώλ.) D (*ululatum dederunt magnum*). ABG ἠλάλαξαν | αἱ μέν et αἱ δέ cum CD. ABG ἡ μέν et ἡ δέ | A ἔβαλλεν, BG ἔβαλεν | G om φύλλ. αἱ δέ | κασίαν cum BC. AG κασσ. | ἄμωμ. cum ABGD: C κινάμωμον | μύρων cum ABG. C εὐωδίας | πάντα usque θηρία cum CG: A ταῦτα δὲ πάντα βληθέντα, B πάντα δὲ ταῦτα βληθ. τὰ θηρ. | G ὡς | συσχεθ. cum C. G κατεχόμενα. AB κατεσχέθησαν (B -έθη) καί | G ὥστε τόν | Ταύρ. ἔ. λ. φ. cum CGD: AB Φοβ. ταύρ. ἔχ. | τούτοις cum C. G ἐκείνοις. AB κἀκείνων τοῖς ποσίν | C προσδήσομεν | τὴν θηριομ. cum C. Reliqui αὐτήν | καὶ στυγν. ἐπέτρ. ὁ ἡγ. λέγ. (G στ. ὁ ἡγ. εἶπεν τῷ Ἀλεξ.) Ποί. ὃ θ. cum CGD: AB om | ἔδησ. αὐτ. τ. π. μ. cum C: G

καῖα τῶν ταύρων πεπυρωμένα σίδηρα ὑπέθηκαν ἵνα πλείονα ταραχθέντα ἀποκτείνωσιν αὐτήν. οἱ μὲν οὖν ἥλλοντο· ἡ δὲ περικαιομένη φλὸξ διέκαυσεν τοὺς κάλους, καὶ ἦν ὥσπερ οὐ δεδεμένη. [36] Ἡ δὲ Τρύφαινα ὀλιγόρησεν ἑστῶσα παρὰ τὴν ἀρήναν, ὡς εἰπεῖν τὸν ὄχλον Ἀπέθανεν ἡ βασίλισσα Τρύφαινα. καὶ ἐπέσχεν ὁ ἡγεμών, καὶ ἡ πόλις ἐπτύρη· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παρεκάλει τὸν ἡγεμόνα λέγων Ἐλέησον κἀμὲ καὶ τὴν πόλιν, καὶ ἀπόλυσον ταύτην· ταῦτα γὰρ ἐὰν ἀκούσῃ ὁ Καῖσαρ, τάχα ἀπολέσει σὺν ἡμῖν καὶ τὴν πόλιν· διότι καὶ ἡ συγγενὴς αὐτοῦ Τρύφαινα ἡ βασίλισσα ἀπέθανεν παρὰ τοὺς ἄβακας.

[37] Καὶ ἐκάλεσεν ὁ ἡγεμὼν ἐκ μέσου τῶν θηρίων τὴν Θέκλαν καὶ εἶπεν αὐτῇ Τίς εἶ σύ; καὶ τίνα τὰ περὶ σέ, ὅτι οὐδέν σου ἅπτεται τῶν θηρίων; ἡ δὲ εἶπεν Ἐγὼ μέν εἰμι θεοῦ τοῦ ζῶντος δούλη· τὰ δὲ περὶ ἐμέ, εἰς ὃν εὐδόκησεν ὁ θεὸς υἱὸν αὐτοῦ ἐπίστευσα· διὰ τοῦτο οὐδὲ ἓν τῶν θηρίων ἥψατό μου. οὗτος γὰρ μόνος σωτηρίας ὅρος καὶ ζωῆς ἀθανάτου ὑπόστασίς ἐστιν· χει-

ἔδ. τὴν Θέκλαν ἐκ τῶν ποδῶν μέσον τῶν ταύρων: AB προσέδησαν τοῖς ταύροις | τῶν ταύρων: AB αὐτῶν | C σίδ. πεπυρ. | πλείονα (G ἐπὶ πλέον) ταραχθέντα (G -ντες οἱ ταῦροι): AB ὀργισθέντα | G σύρωσι καὶ ἀποκτείνωσι | αὐτήν: AB τὴν δέσμιον, G τὴν δέσμιον Θέκλαν | G οἱ μὲν οὖν τύραννοι (lege ταῦροι) ἥλλ. βοῶντες φοβερόν | ἡ δὲ περικαιομ. φλ. (C ἡ δὲ φλ. ἡ περικειμένη) διέκ. (B ἔκαυσ.) τ. κάλους: G τῆς δὲ Θέκλας κατέκαυσε ἡ φλὸξ τὰ περικείμενα μέλη τῶν ταύρων | ὥσπερ cum C. Reliqui ὡς | δεδεμένη: G add εἰς τὸ στάδιον

36. ὀλιγόρησεν cum C. ABG ἐξέψυξεν | G (om ἑστῶσα) παρὰ τοὺς ἄβακας | ὡς εἰπ. τ. ὄχλ. (AB ὥστε τὰς θεραπαινίδας εἰπ.) usque καὶ ἐπέσχ. (C ἐπέσχ. οὖν) ὁ ἡγ. κ. ἡ π. ἐπτύρη (A ἐπτύρθη): G καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἐφοβήθη σφόδρα. | ὁ δὲ Ἀλ. (G add φοβηθεὶς) παρεκ. (G ἠρώτησεν) τ. ἡγ. λέγων cum ABG. C καὶ ὁ Ἀλ. πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἡγεμόνος εἶπεν (B add καὶ προσπίπτων αὐτῷ) | G Δέομαί σου, ἐλέησον καὶ μέ | ταύτην cum C: ABG τὴν θηριομάχον et G add μήποτε καὶ ἡ πόλις σὺν σοὶ καὶ ἐμοὶ ἀπόληται, et om postea σὺν ἡμῖν καί | G ὅτι Τρύφ. ἡ βασίλ. κ. συγγ. αὐτοῦ παρὰ τ. ἀβ. (B ἄββακας) ἀπέθανεν: pro his C ὅτι ἡ συγγ. αὐτ. Τρύφ. ἀπέθ. παρὰ τὴν ἀρήναν post ὁ Καῖσαρ add omisso τάχα

37. Καὶ ἐκάλεσεν cum ABG: C Προσκαλεσάμενος δέ omisso καί sq. | G τὴν (B om, C add ἁγίαν) Θέκλ. ante ἐκ pon | αὐτῇ (B om): G πρὸς αὐτήν | AB om σύ | καὶ (AB ἢ) τίνα (C τί) | οὐδέν usque θηρίων cum C. ABG οὐδὲ ἓν τῶν θηρ. ἥψατό σου | ἡ δὲ εἰπ. cum AB; CG καὶ εἰπ. (G ἀπεκρίθη αὐτῷ) Θέκλα | θεοῦ (A τοῦ θε.) τ. ζ. δούλη cum ABG (sed G δούλη antea pro μέν); C δούλη τοῦ θε. τοῦ ὑψίστου | τὰ δέ: B καὶ τά | εἰς ὅν: B ὡς | C ηὐδόκησεν | υἱόν cum CG; AB praem εἰς τόν | G υἱ. αὐτ. Ἰησοῦν Χριστόν | διά usque μου ex C. ABG διὸ (A δι' ὃ, G δι' ὃν) οὐδὲ ἕν μου ἅπτεται (G ἥψατό μου) τῶν θηρ. | οὗτος: AB αὐτός | G ἐστὶν σωτ. αἰωνίου ὁδὸς κ. ζ. ἀθ. ὑπ. |

μαζομένοις γὰρ γίνεται καταφυγή, θλιβομένοις ἄνεσις, ἀπελπισμένων σκέπη, καὶ ἁπαξαπλῶς ὃς ἐὰν μὴ πιστεύσῃ εἰς αὐτόν, οὐ ζήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας.

[38] Καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγεμὼν ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι ἱμάτια καὶ ἐνδύσασθαι αὐτήν. καὶ εἶπεν Θέκλα Ὁ ἐνδύσας με γυμνὴν ἐν τοῖς θηρίοις, αὐτὸς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἐνδύσει σε σωτηρίαν· καὶ λαβοῦσα τὰ ἱμάτια ἐνεδύσατο. ἐξέπεμψεν οὖν εὐθέως ὁ ἡγεμὼν ἄκτον λέγων Θέκλαν τὴν θεοσεβῆ τὴν τοῦ θεοῦ δούλην ἀπολύω ὑμῖν. αἱ δὲ γυναῖκες μέγα ὠλόλυξαν καὶ ἐνὶ στόματι ἀπέδωκαν αἶνον τῷ θεῷ λέγουσαι Εἷς θεὸς ὁ Θέκλης, ὥστε ἀπὸ τῆς φωνῆς σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ θεάτρου. [39] Ἡ δὲ Τρύφαινα εὐαγγελισθεῖσα ἀπήντησε τῇ ἁγίᾳ Θέκλῃ καὶ εἶπεν Νῦν πιστεύω ὅτι νεκροὶ ἐγείρονται· νῦν πιστεύω ὅτι τὸ τέκνον μου ζῇ· δεῦρο ἔσω, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σοὶ καταγράψω. ἡ μὲν οὖν εἰσῆλθεν μετ' αὐτῆς καὶ ἀνεπαύσατο ἡμέρας ὀκτώ, κατηχήσασα αὐτὴν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὥστε πιστεῦσαι καὶ τῶν παιδισκῶν τὰς πλείονας· καὶ μεγάλη χαρὰ ἐν τῷ οἴκῳ ἦν.

---

AB om γάρ | ἀπελπισμένων cum BC. AG -μένοις (G ἀπηλπ.) | G ἐλπὶς καὶ σκέπη | μὴ πιστεύσῃ (G -σει) et οὐ cum CGD: AB πιστεύσας (B -σῃ) et sine οὐ | G οὐ ζήσεται ἀλλὰ ἀποθανεῖται εἰς τοὺς αἰῶνας

38. G om Καί | G ἱμ. ἐνεχθ. καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἔνδυσαι τὰ ἱμάτια. ἡ δὲ Θέκλα (C κ. εἶπ. ἡ ἁγία Θ.) εἶπεν | αὐτός (AB οὗτος): G praem θεός | G ἐνδύσῃ | ἐξέπεμψ. (cum BG; AC ἔπεμψ.) οὖν usque ἄκτον cum C. G καὶ ἐξέπ. ταχέως ἄκτ. ὁ ἡγ.; AB ὁ δὲ ἡγεμ. ταχέως ἔπεμψ. (B ἐξέπ.) σάκραν (A om) | λέγων: G γράψας οὕτως | Θέ. usque δούλην cum CG (sed G om τ. θεοσ.): AB Θέ. τὴν τοῦ θε. δούλ., Θέκλαν τὴν θεοσεβεστάτην | αἱ δὲ γυν. μ. ὠλόλ. (B ὀλόλ.) usque λέγουσαι cum AB: G καὶ αἱ γυν. ὁμοῦ πᾶσαι ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ καὶ ὑφ' ἓν στόμα ἔδωκαν τῷ θεῷ αἴνεσιν λέγ., C αἱ δὲ γυν. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος αἶνον ἔδωκαν τῷ θ. λέγοντες, D *Tunc universae mulieres quae venerant ad spectaculum dederunt laudem deo dicentes.* | Εἷς: AB add ὁ | ὁ Θέκλης cum C. AB ὁ Θέκλαν σώσας, G ὁ τῆς Θέκλης, εἷς θεὸς ὁ σώσας Θέκλαν | ἀπό: AB ἐκ | σαλ. τὰ θ. τ. θ. cum C. ABG σεισθῆναι (G add πᾶσαν) τὴν πόλιν

39. Ἡ δέ usque εἶπεν cum C. ABG (cum antecedentibus connectentes) καὶ τὴν Τρύφαιναν εὐαγγελισθεῖσαν (G add ἀναστῆναι,) ἀπαντῆσαι μετὰ ὄχλου καὶ περιπλακῆναι τῇ Θέκλῃ (A -κλᾳ) καὶ εἰπεῖν (G add αὐτῇ) | AB om νεκρ. ἐγ. ν. π. ὅτι | G δεῦρο τὸ τέκνον μου Θέκλα ἔσω εἰς τὸν οἶκόν μου | G πάντα τὰ ἐμά | σοὶ (C σὰ) καταγρ. cum CG (D *tibi consecrabo*): AB σοὶ καταλείψω | ἡ μὲν οὖν cum AB; CG ἡ δὲ ἁγία (G om) Θέκλα | G ἀπῆλθεν μετὰ τῆς Τρυφαίνης κ. ἀνεπαύσ. (C add ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς) σὺν αὐτῇ ἡμέρ. ὀλίγας | κατηχήσασα cum AC, G διδάσκουσα, B κατήχησε δὲ καί | αὐτήν: B αὐτῇ, C πάντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ | C om τ. λόγ. τ. θεοῦ (G κυρίου) | καὶ τῶν: C om καί | G καὶ εἶναι μεγάλην χαρὰν ἐν τῷ οἴκῳ Τρυφαίνης | C ἦν ἐν τ. οἴκ. αὐτῆς

40 Ἡ δὲ Θέκλα Παῦλον ἐζήτει, καὶ ἐμηνύθη αὐτῇ ὅτι ἐστὶν
ἐν Μύροις τῆς Λυκίας· καὶ λαβομένη νεανίσκους καὶ παιδίσκας
ἀνεζώσατο, καὶ ῥάψασα τὸν χιτῶνα εἰς ἐπενδύτην ἀνδρικὸν ἀπῆλ-
θεν ἐν Μύροις, καὶ εὗρεν τὸν Παῦλον λαλοῦντα τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ. ἐθαμβήθη δὲ Παῦλος ἰδὼν αὐτὴν καὶ τὸν ὄχλον τὸν μετ'
αὐτῆς, λογιζόμενος μή τις αὐτῇ πειρασμὸς πάρεστιν ἕτερος.
ἡ δὲ συνιδοῦσα εἶπεν Ἔλαβον τὸ λοῦτρον, Παῦλε· ὁ γὰρ σοὶ συνερ-
γήσας εἰς τὸ εὐαγγέλιον κἀμοὶ συνήργησεν εἰς τὸ λούσασθαι.
41 Καὶ λαβόμενος ὁ Παῦλος αὐτὴν ἀπήγαγεν εἰς τὸν οἶκον Ἑρ-
μαίου καὶ πάντα ἀκούει παρ' αὐτῆς, ὥστε ἐπὶ πολὺ θαυμάζειν
τοὺς ἀκούοντας καὶ στηριχθῆναι καὶ προσεύξασθαι ὑπὲρ τῆς Τρυ-
φαίνης. καὶ ἀναστᾶσα εἶπεν Πορεύομαι εἰς Ἰκόνιον. ὁ δὲ Παῦ-
λος εἶπεν Ὕπαγε καὶ δίδασκε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ Τρύ-
φαινα πολὺν ἱματισμὸν καὶ χρυσὸν ἔπεμψεν αὐτῇ, ὥστε καταλι-
πεῖν τῷ Παύλῳ πολλὰ εἰς διακονίαν τῶν πτωχῶν.
42 Αὐτὴ δὲ ἀπῆλθεν εἰς Ἰκόνιον. καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν

---

40. Θέκλα: C praem ἁγία | ἐζήτει cum C: ABG ἐπεπόθει καὶ ἐζήτει αὐτὸν περιπέμπουσα (G πομπεύουσα πανταχοῦ) | ὅτι ἐστίν etc cum C: AB εἶναι αὐτόν et om τῆς Λυκίας: G ἐν Μύρ. εἶναι τῆς Λυκ. | κ. λαβομένη (AB λαβοῦσα) usque ἀνεζώσατο (AB ἀναζωσαμένη): G ἀναζωσαμένη τε | ῥάψασα cum CG: A ῥίψασα, B στρέψασα | C om τόν | εἰς ἐπ. ἀνδρ. cum C: G εἰς ἐπενδύτου σχῆμα ἀνδρικόν: AB εἰς ἐπενδύτην, σχῆμα ποιήσασα ἀνδρικόν | G ἀπίει πρὸς αὐτὸν εἰς Μύραν (A εἰς Μύρα, B εἰς τὰ Μύρα) τῆς Λυκίας | C om τόν | λαλ. τ. λ. τ. θε. cum CG: AB τὸν λόγ. κηρύσσοντα. Praeterea ABG add καὶ ἐπέστη (G παρέστη) αὐτῷ (G add ἀθρόως). | ABG ὁ δὲ (G add Παῦλ.) ἐθαμβ. | G βλέπων αὐτήν | AB τὸν μετ' αὐτ. ὄχλ. | λογιζόμενος cum C. ABG -σάμενος. Praeterea C add ἐν ἑαυτῷ | μή τις (G om) αὐτῇ (CG om) πειρ. (C add αὐτῷ) πάρεστιν (C πάρεστη, G ἔστιν) ἕτερ. | συνιδοῦσα cum AB: C ἁγία Θέκλα, G Θέ. συνῆκεν καί | εἶπεν (G λέγει): CG add αὐτῷ | σοὶ (A σέ, C post συνεργ.) συνεργ. (G ἐνηργήσας) εἰς (G om) τὸ εὐ. κἀμοί (A κἀμέ, B καὶ ἐμοί, G καὶ μοί)

41. C om ὁ | αὐτήν cum ABD, G αὐτῆς: C τῆς χειρός αὐτῆς | ἀπήγαγεν cum CG. AB ἀπήνεγκεν. C add αὐτήν | Ἑρμαίου: G Ἑρμέως, D *Hermetis* | καὶ πάντα ἀκ. π. αὐτῆς: G καὶ διηγήσατο Παύλῳ ἡ Θέκλα πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ | ὥστε: B ὡς | θαυμάζειν cum C. ABG θαυμάσαι τὸν Παῦλον καί | G πάντας τοὺς ἀκ. | ABG om καί ante στηριχθ. | G προσεύξ. τῇ Τρυφαίνῃ | εἶπεν cum AB: C praem ἡ ἁγία Θέκλα, G Θέκλα, et CG add τῷ Παύλῳ | G εἶπεν αὐτῇ Πορεύου καὶ δίδασκε | C Ὕπαγε τέκνον | ἡ δέ: ABG ἡ μὲν οὖν | G χρυσ. κ. ἱματισμ. | ἔπεμψεν usque πολλά cum AB: C ἔδωκεν τῇ ἁγίᾳ Θέκλῃ, ἡ δὲ ἁγία Θέκλα κατέλειπεν αὐτὰ τῷ Παύλῳ: G ἔπεμψ. διὰ τῆς Θέκλας τῷ Παύλῳ

42. Αὐτὴ δέ: G Ἡ δὲ Θέκλα | G εἰς τὸ Ἰκόνιον | C καὶ εἰσῆλθεν | G

Ὀνησιφόρου οἶκον, καὶ ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος ὅπου Παῦλος καθεζόμενος ἐδίδασκεν, καὶ ἔκλαιεν λέγουσα Ὁ θεός μου καὶ τοῦ οἴκου τούτου, ὅπου μοι τὸ φῶς ἔλαμψας, Χριστὲ Ἰησοῦ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ ἐμοὶ βοηθὸς ἐν πυρί, βοηθὸς ἐν θηρίοις, αὐτὸς ὑπάρχεις δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. [43] Καὶ εὗρεν τὸν Θάμυριν τεθνεῶτα, τὴν δὲ μητέρα ζῶσαν· καὶ προσκαλεσαμένη τὴν μητέρα αὐτῆς εἶπεν Θεοκλεία μῆτερ, δύνασαι πιστεῦσαι ὅτι ζῇ κύριος ἐν οὐρανοῖς; εἴτε γὰρ χρήματα ποθεῖς, δίδωσίν σοι δι' ἐμοῦ ὁ θεός· εἴτε τὸ τέκνον, παρέστηκά σοι. καὶ ταῦτα διαμαρτυραμένη ἀπῆλθεν εἰς Σελεύκειαν, καὶ ᾤκησεν ἐν σπηλαίῳ χρόνους ἑβδομήκοντα δύο, ἐσθίουσα βοτάνας καὶ ὕδωρ, καὶ πολλοὺς ἐφώτισεν τῷ λόγῳ τοῦ θεοῦ.

---

ε. τὸν οἶκ. τοῦ Ὀνησ. | ὅπου: A ἔνθα | G ὁ Παῦλ. | A ἐδίδ. καθεζόμ., B ἐκαθέζετο διδάσκων et C add τὰ λόγια τοῦ θεοῦ | C καὶ πάλιν ἔκλαιεν πικρῶς λέγ., G καὶ μετὰ κλαυθμοῦ προσηύξατο εὐχαριστοῦσα καὶ ἐξομολογουμένη τῷ θεῷ καὶ λέγουσα | AB Ὁ θε. ἡμῶν καὶ τοῦ, G Κύριε ὁ θε. τοῦ | G τὸ φ. αὐτοῦ | ἔλαμψας Χρ. Ἰ. (B Ἰ. Χρ.) cum BC. AG ἔλαμψεν Ἰησοῦς (A add Χριστός) | ὁ υἱ. usque ζῶντ. cum CG: AB om | βοηθὸς ἐν πυρί cum AB. C βο. ἐν φυλακῇ, βοηθὸς ἐπὶ ἡγεμῶσιν (sic), G βο. ἐπὶ ἡγεμόνων, βο. ἐν πυρί | αὐτ. ὑπαρχ. δεδοξ. cum B: A ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεός, ᾧ ἡ δόξα: G ὅτι αὐτὸς εἶ μόνος θεός: C βοηθὸς ἐν πᾶσι, σοὶ πρέπει ἡ δόξα | G εἰς τ. αἰ. τῶν αἰώνων, ἀμ.

43. B Εὗρε δέ | C τ. Θάμ. μέν | G τεθνηκότα, τ. δὲ μητ. αὐτῆς | προσκ. τ. μητ. αὐτ. (G τ. ἑαυτῆς μητ.) εἶπ. (G add πρὸς αὐτήν) Θε. μῆτ. (G add ἐμή, A om Θε. μ.) cum ABG: C λέγει ἡ ἁγία Θέκλα τῇ μητρὶ αὐτῆς Θεοκλείᾳ Μῆτερ | ζῇ κύριος cum C; AB add ὁ θεός: G ἔστι θεὸς κύριος ζῶν | οὐρανοῖς cum ABGD: C -νῷ | ποθεῖς (-ῇς) cum CG. AB ἐπιποθ. et C add εἴτ' οὖν ἐπιποθῇς | δίδωσιν cum AB. C δώῃ, G δώσει | δι' ἐμ. ὁ θε. cum ABG: C κύριος δι' ἐμ. | τό: AB om | τέκνον: B -κνου, G add σου, ἰδού (*ecce* addit etiam D) | C διαμαρτυρουμένη | AC Σελεύκιαν (A -ίαν) | ὕδωρ: A add ποιοῦσα, B πίνουσα | B om τοῦ | Pro καὶ ταῦτα usque τ. θεοῦ G sic habet: καὶ ταῦτα καὶ ἕτερα πολλὰ διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτήν· ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς Θεοκλία οὐκ ἐπίστευσε τοῖς λεγομένοις αὐτῇ ὑπὸ τῆς μάρτυρος Θέκλης. ἡ δὲ Θέκλα ἰδοῦσα ὅτι οὐκ ὠφελεῖ, κατασφραγισαμένη ὅλον τὸ σῶμα αὐτῆς ἐξῆλθε τὴν πύλην, καὶ ἔρχεται εἰς Δάφνην· καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ μνημεῖον ὅπου ὁ Παῦλος μετὰ Ὀνησιφόρου εὑρέθη, προσπεσοῦσα ἔκλαυσεν ἐκεῖ τῷ θεῷ. καὶ ἐξελθοῦσα πάλιν ἔρχεται ἐπὶ τὴν Σελεύκιαν, πολλοὺς φωτίζουσα τῷ λόγῳ τοῦ Χριστοῦ. D vero sic: *Haec autem testificante Thecla, mater quae seculum amabat non se convertit ad illam. Illa vero quae solum deum diligebat, quod ipse erat ei pater et mater, ipsius praecepta servabat, dicens Qui diligunt seculum istud, non videbunt deum patrem neque filium eius Iesum Christum dominum nostrum. Et haec locuta profecta est Seleuciam, et multos illuminavit ibi, et requievit in bona pace.* His verbis exit codicis Digbaeani versio. Quae vero ex codice Barocciano Grabius addidit, graviter ab iis differunt quae ex codd. Parisiensibus ipsi exhibuimus sectionibus 44 et 45. Ea vide infra.

44 Τινὲς δὲ τῆς πόλεως Ἕλληνες ὄντες τὴν θρησκείαν, ἰατροὶ δὲ τὴν τέχνην, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὴν ἄνδρας νεωτέρους σοβαροὺς ἐπὶ τὸ φθεῖραι αὐτήν· ἔλεγον γὰρ ὅτι τῇ Ἀρτέμιδι δουλεύει παρθένος οὖσα, καὶ ἐκ τούτου ἰσχύει πρὸς τὰς ἰάσεις. προνοίᾳ δὲ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν τῇ πέτρᾳ ζῶσα, καὶ τὴν γῆν ὑπέβη. καὶ ἀπῆλθεν ἐν τῇ Ῥώμῃ θεάσασθαι τὸν Παῦλον, καὶ εὗρεν αὐτὸν κοιμηθέντα. μείνασα δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐ πολύν, μετὰ καλοῦ ὕπνου ἐκοιμήθη· καὶ θάπτεται ὡς ἀπὸ δύο ἢ τριῶν σταδίων τοῦ μνήματος τοῦ διδασκάλου Παύλου.

45 Ἐβλήθη μὲν οὖν εἰς τὸ πῦρ χρόνων οὖσα ἑπτὰ καὶ δέκα, καὶ εἰς τοὺς θῆρας χρόνων ὀκτὼ καὶ δέκα, καὶ ἤσκησεν ἐν τῷ σπηλαίῳ ὡς εἴρηται χρόνους ἑβδομήκοντα δύο, ὡς εἶναι τὰ πάντα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς ἐνενήκοντα. πάμπολλα δὲ ἰάματα τελέσασα ἀναπαύεται εἰς τὸν τόπον τῶν ἁγίων, κοιμηθεῖσα τῇ εἰκάδι τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

---

44. πόλεως: C add Σελευκίας | C τῇ τέχνῃ | ἰάσεις: B θεραπείας | ἀπῆλθεν: A ἦλθεν | AB om τῇ | A om τόν | A χρόν. οὐ μέγιστον | B σταδίων δύο ἢ τρ. τ. μν. Παύλ. τοῦ διδ. αὐτῆς

45. μὲν οὖν: AB δέ | AB om οὖσα | C om κ. εἰς τ. θῆρ. χρ. ὀ. κ. δέκα | ὡς εἶναι cum B: AC ὡς (C ὥστε) γίνεσθαι (C γενέσθ.) | AC τῆς ἐνθέου ζωῆς | ἐνενήκοντα cum A: B praem ἔτη, C χρόνοι | AB om δέ | κοιμηθεῖσα: AB add ἐν εἰρήνῃ | ᾧ ἡ δόξ. κ. τ. κρ. εἰς cum AB: C μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμή, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰ. τ. αἰ. ἀμήν.

G pro sectt. 44 et 45 haec edidit: Καὶ νεφέλη φωτεινὴ ὡδήγει αὐτήν. καὶ εἰσελθοῦσα ἐν Σελευκίᾳ ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως ἀπὸ ἑνὸς σταδίου· καὶ ἐκείνους δὲ ἐδεδοίκει, ὅτι τὰ εἴδωλα ἐθεράπευον. καὶ ὁδηγὸς γέγονεν αὐτῆς ἐν τῷ ὄρει τῷ λεγομένῳ Καλαμῶνος ἤτοι Ῥοδεῶνος· καὶ εὑροῦσα ἐκεῖ σπήλαιον εἰσῆλθεν αὐτῷ. καὶ ἦν ἐκεῖ ἐπὶ ἔτη ἱκανά, καὶ πολλοὺς καὶ χαλεποὺς πειρασμοὺς ὑπέστη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ ὑπήνεγκεν γενναίως βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. μαθοῦσαι δέ τινες τῶν εὐγενίδων γυναικῶν περὶ τῆς παρθένου Θέκλης, ἀπίησαν πρὸς αὐτὴν καὶ ἐμάνθανον τὰ λόγια τοῦ θεοῦ· καὶ πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἀπετάξαντο τῷ βίῳ καὶ συνήσκουν αὐτῇ. καὶ φήμη ἀγαθὴ ἤχθη πανταχοῦ περὶ αὐτῆς, καὶ ἰάσεις ἐγίνοντο ὑπ' αὐτῆς. γνοῦσα οὖν πᾶσα ἡ πόλις καὶ ἡ περίχωρος ἔφερον τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν ἐν τῷ ὄρει, καὶ πριν ἢ τῇ θύρᾳ προσεγγίσωσι, θᾶττον ἀπηλλάττοντο, οἵῳ δήποτε κατείχοντο νοσήματι, καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα κράζοντα ἐξήρχοντο· καὶ πάντες κατελάμβανον τὰ ἴδια αὐτῶν ὑγιῆ, δοξάζοντες τὸν θεὸν δόντα τοιαύτην χάριν τῇ παρθένῳ Θέκλῃ. οἱ ἰατροὶ οὖν τῆς

πόλεως Σελευκίων ἐξουδενώθησαν, τὴν ἐμπορείαν ἀπολέσαντες, καὶ οὐδεὶς λοιπὸν προσεῖχεν αὐτοῖς· καὶ φθόνου καὶ ζήλου πλησθέντες ἐμηχανοῦντο κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ δούλης, τὸ τί αὐτῇ ποιήσωσι. Ὑποβάλλει οὖν αὐτοῖς ὁ διάβολος λογισμὸν πονηρόν. καὶ μιᾷ τῶν ἡμερῶν συναχθέντες καὶ συνέδριον ποιήσαντες συμβουλεύονται πρὸς ἀλλήλους λέγοντες Αὕτη ἡ παρθένος ἱερὰ τυγχάνει τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος· καὶ εἴ τι ἂν αἰτήσει αὐτήν, ἀκούει αὐτῆς ὡς παρθένου οὔσης, καὶ φιλοῦσιν αὐτὴν πάντες οἱ θεοί. δεῦτε οὖν λάβωμεν ἄνδρας ἀτάκτους καὶ μεθύσωμεν αὐτοὺς οἶνον πολύν, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς χρυσίον πολὺ καὶ εἴπωμεν αὐτοῖς Εἰ δυνηθῆτε φθεῖραι καὶ μιάναι αὐτήν, διδοῦμεν ὑμῖν καὶ ἄλλα χρήματα. ἔλεγον οὖν πρὸς αὐτοὺς οἱ ἰατροὶ ὅτι ἐὰν ἰσχύσουσιν αὐτὴν μιάναι, οὐκ ἀκούουσιν αὐτῆς οἱ θεοὶ οὔτε Ἄρτεμις ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἐποίησαν οὖν οὕτως. καὶ ἀπελθόντες οἱ πονηροὶ ἄνδρες ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ ἐπιστάντες ὡς λέοντες τῷ σπηλαίῳ ἐπάταξαν τὴν θύραν· ἤνοιξεν δὲ ἡ ἁγία μάρτυς Θέκλα, θαρροῦσα ᾧ ἐπίστευσεν θεῷ· προέγνω γὰρ τὸν δόλον αὐτῶν. καὶ λέγει πρὸς αὐτούς Τί θέλετε, τέκνα; οἱ δὲ εἶπον Τίς ἐστιν ἐνταῦθα λεγομένη Θέκλα; ἡ δὲ εἶπεν Τί αὐτὴν θέλετε; λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι Συγκαθευδῆσαι αὐτῇ θέλομεν. λέγει αὐτοῖς ἡ μακαρία Θέκλα Ἐγὼ ταπεινὴ γραῦς εἰμί, δούλη δὲ τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ κἄν τί ποτε δράσαι θέλετε ἄτοπον εἰς ἐμέ, οὐ δύνασθε. λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι Οὐκ ἐστὶν δυνατὸν μὴ πρᾶξαι εἰς σὲ ἃ θέλομεν. καὶ ταῦτα εἰπόντες ἐκράτησαν αὐτὴν ἰσχυρῶς, καὶ ἐβούλοντο καθυβρίσαι αὐτήν. ἡ δὲ λέγει αὐτοῖς μετ᾽ ἐπιεικείας Ἀναμείνατε, τέκνα, ἵνα ἴδητε τὴν δόξαν κυρίου. καὶ κρατουμένη ὑπ᾽ αὐτῶν ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν Ὁ θεὸς ὁ φοβερὸς καὶ ἀνείκαστος καὶ ἔνδοξος τοῖς ὑπεναντίοις, ὁ ῥυσάμενός με ἐκ πυρός, ὁ μὴ παραδώσας με Θαμυρι, ὁ μὴ παραδώσας με Ἀλεξάνδρῳ, ὁ ῥυσάμενός με ἐκ θηρίων, ὁ διασώσας με ἐν τῷ βύθῳ, ὁ πανταχοῦ συνεργήσας μοι καὶ δοξάσας τὸ ὄνομά σου ἐν ἐμοί, καὶ τανῦν ῥῦσαί με ἐκ τῶν ἀνόμων ἀνθρώπων τούτων, καὶ μὴ ἐάσῃς με ἐνυβρίσαι τὴν παρθενίαν μου, ἣν διὰ τὸ ὄνομά σου ἐφύλαξα μέχρι τοῦ νῦν, ὅτι σὲ φιλῶ καὶ σὲ ποθῶ καὶ σοὶ προσκυνῶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ πνεύματι ἁγίῳ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα Μὴ φοβηθῇς Θέκλα, δούλη μου ἀληθινή, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι· ἀπόβλεψον καὶ ἴδε ὅπου ἠνέῳκται ἔμπροσθέν σου, ἐκεῖ γὰρ οἶκος αἰώνιος ἔσται σοι, κἀκεῖ τὴν ἐπίσκεψιν δέχῃ. καὶ προσχοῦσα ἡ μακαρία Θέκλα ἴδεν τὴν πέτραν ἀνεῳχθεῖσαν ὅσον χωρεῖ ἄνθρωπον εἰσιέναι, καὶ κατὰ τὸ λεχθὲν αὐτῇ ἐποίησεν, καὶ ἀποφυγοῦσα γενναίως τοὺς ἀνόμους εἰσῆλθεν εἰς τὴν πέτραν· καὶ συνεκλείσθη εὐθὺς ἡ πέτρα, ὥστε μήτε ἁρμὸν φαίνεσθαι. ἐκεῖνοι δὲ θεωροῦντες τὸ παράδοξον θαῦμα ὥσπερ ἐν ἐκστάσει ἐγίνοντο, καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπισχεῖν τὴν τοῦ θεοῦ δούλην, ἀλλ᾽ ἢ μόνον τοῦ μαφορίου αὐτῆς ἐπελάβοντο καὶ μέρος τι ἠδυνήθησαν ἀποσπάσαι· κἀκεῖνο κατὰ συγχώρησιν θεοῦ πρὸς πίστιν τῶν ὁρώντων τὸν σεβάσμιον τόπον, καὶ εἰς εὐλογίαν ταῖς μετὰ ταῦτα γενεαῖς τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ καρδίας καθαρᾶς.

Ἔπαθεν οὖν ἡ τοῦ θεοῦ πρωτομάρτυς καὶ ἀπόστολος καὶ παρθένος Θέκλα ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰκονίου ἐτῶν δέκα ὀκτώ· μετὰ δὲ τῆς ὁδοιπορίας καὶ τῆς περιόδου καὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐν τῷ ὄρει ἔζησεν ἔτη ἄλλα ἑβδομήκοντα καὶ δύο· ὅτε δὲ προσελάβετο αὐτὴν ὁ κύριος, ἦν ἐτῶν ἐνενήκοντα. καὶ οὕτως ἡ τελείωσις αὐτῆς γίνεται. Γίνεται δὲ ἡ ὁσία μνήμη αὐτῆς μηνὶ Σεπτεμβρίῳ εἰκάδι τετάρτῃ, εἰς δόξαν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

# ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΡΝΑΒΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ.

Ἐπειδήπερ ἀπὸ τῆς καθόδου τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρουσίας, τοῦ ἀόκνου καὶ φιλανθρώπου καὶ ἰσχυροῦ καὶ ποιμένος καὶ διδασκάλου καὶ ἰατροῦ, τὸ ἀπόρρητον καὶ ὅσιον καὶ ἄμεμπτον μυστήριον τῶν τὴν ἐλπίδα ὁσίως κατεχόντων καὶ ἐσφραγισμένων Χριστιανῶν ἐθεασάμην καὶ εἶδον ἐγώ, ᾧ καὶ ἐδούλευσα προθύμως, ἀναγκαῖον ᾠήθην ἃ ἤκουσα καὶ εἶδον μυστήρια ἐξηγήσασθαι.

2 Ἐγὼ Ἰωάννης συνακολουθῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις, ὑπηρέτης ὢν τὸ πρὶν μὲν Κυρίλλου τοῦ ἀρχιερέως τοῦ Διός, νῦν δὲ χάριν λαβὼν πνεύματος ἁγίου διὰ Παύλου καὶ Βαρνάβα καὶ Σίλα τῶν ἀξίων τῆς κλήσεως, τῶν καὶ βαπτισάντων με ἐν Εἰκονίῳ. 3 Μετὰ οὖν τὸ βαπτισθῆναί με εἶδον ἄνδρα τινὰ ἐφεστῶτα ἐν λευκῇ στολῇ περιβεβλημένον, καὶ εἶπέν μοι Θάρσει, Ἰωάννη· καὶ γὰρ τὸ ὄνομά σου μετονομασθήσεται Μάρκος, καὶ ἡ δόξα σου ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κηρυχθήσεται. καὶ

---

*) Vat τοῦ ἁγίου ἀποστ. Βαρνάβα

1. φιλανθρώπου: Vat εὐσπλάγχνου | Vat om καὶ διδασκάλου | Vat om ᾧ | Vat ᾠήθην καὶ ἃ εἶδ. καὶ ἤκουσα

2. ἐξηγήσασθαι. Ἐγὼ Ἰωάννης: ita Vat; Par Ἐγὼ Ἰωάνν. ἐξηγήσ. | Vat om ἁγίοις | Vat om τοῦ Διός. Sed notat Papebrochius haec: *Sirletus, cuius versionem nobis obtulit Vaticanae codex* 6187, *addit* idolorum, *Mombritiana legenda* nefandissimi templi Iovis. | Vat πνεύμ. ἁγ. λαβὼν διά τε Πέτρου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βαρνάβα καὶ Παύλου τῶν | Vat om ἐν Εἰκονίῳ (Εἰκ. codex constanter habet), sed Papebrochius in notis sic habet: *Alibi quam in Mombritio legit Baronius et nos quoque in ms. Ultraiectino invenimus baptizatum Marcum dici in loco qui dicitur Iconium.*

3. οὖν: Vat δέ | εἶδον: Vat add ἐν ὁράματι et om μοι | Vat τὸ ὄν. σου

τὸ ἐν σοὶ σκότος παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐδόθη σοι σύνεσις πρὸς τὸ γνῶναι τὰ μυστήρια τοῦ θεοῦ.

4 Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδον, σύντρομος γενόμενος ἀπῆλθον παρὰ τοὺς πόδας Βαρνάβα καὶ ἀπήγγειλα αὐτῷ ἃ εἶδον καὶ ἤκουσα παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου μυστήρια. Παῦλος δὲ ὁ ἀπόστολος οὐκ ἦν ἔγγιστα ἡνίκα ἀνεθέμην τὰ μυστήρια. εἶπεν δέ μοι Βαρνάβας Μηδενὶ ἐξείπῃς τὴν δύναμιν ἣν εἶδες. κἀμοὶ γὰρ τῇ νυκτὶ ταύτῃ παρέστη ὁ κύριος λέγων ὅτι θάρσει· ὡς γὰρ ἔδωκας τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου εἰς τὸ ἀποθανεῖν καὶ ἀπαλλοτριωθῆναι τοῦ σοῦ ἔθνους, οὕτως καὶ τελειωθήσῃ. πλὴν καὶ τὸν ὄντα μεθ᾽ ὑμῶν ὑπηρέτην καὶ αὐτὸν συλλαβοῦ μεθ᾽ ἑαυτοῦ· ἔχει γάρ τινα μυστήρια. νῦν οὖν, τέκνον, φύλαξον σεαυτῷ τὰ ῥήματα ἃ εἶδες καὶ ἤκουσας· καιρὸς γάρ σε ἀποκαλύψαι μέλλει.

5 Ταῦτα δέ μου κατηχηθέντος παρ᾽ αὐτοῦ, ἐμείναμεν ἐν Εἰκονίῳ ἡμέρας ἱκανάς· ἦν γὰρ ἐκεῖ ὅσιος ἀνὴρ καὶ εὐλαβής, ὅστις ἡμᾶς καὶ ὑπεδέξατο, οὗ καὶ τὸν οἶκον ἡγίασε Παῦλος. ἐκεῖθεν τοίνυν κατηντήσαμεν ἐν Σελευκείᾳ, καὶ προσμείναντες ἡμέρας τρεῖς ἀπεπλεύσαμεν ἐν Κύπρῳ, καὶ ἤμην ἐγὼ διακονῶν αὐτοῖς ἄχρις οὗ περιήλθομεν πᾶσαν τὴν Κύπρον· ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Κύπρου κατήχθημεν ἐν Πέργῃ τῆς Παμφυλίας. κἀκεῖσε λοιπὸν παρέμεινα ὡσεὶ μῆνας δύο, βουλόμενος ἐπὶ τὰ δυτικὰ μέρη ἀποπλεῦσαι· καὶ οὐκ εἴασέν με τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἐπιστρέψας δὲ πάλιν ἐζήτησα τοὺς ἀποστόλους, καὶ μαθὼν ὅτι ἐν Ἀντιοχείᾳ εἰσίν, ἐπορεύθην πρὸς αὐτούς.

---

μετονομασθήσῃ | πρὸς τὸ γνῶναι ex Vat; Par προγνῶναι

4. Vat ἴδον | Vat ἀπελθὼν πρὸς τ. π. Βαρν. ἀπήγγειλα | Vat ἀνεθέμην τὰ τοιαῦτα ῥήματα | Vat ἣν ἴδες. γνῶθι γὰρ ὅτι κἀμοὶ τῇ | Vat om ὅτι | Vat τοῦ ἔθνους σου | μεθ᾽: Par με μεθ᾽, Vat ἐγγύς | μυστήρια: Vat add δεῖχά | οὖν: ita Vat, om Par

5. μέλλει. Ταῦτα δέ μου κατηχηθέντος: Vat μέλλει δι᾽ ἐμοῦ. Κατηχηθέντες οὖν | Εἰκονίῳ: Vat Ἱερουσαλήμ | ἦν γὰρ ἐκεῖ usque Παῦλος: Vat pro his habet καὶ ἤλθομεν ἐν Ἀντιοχείᾳ | καὶ προσμείναντες: Vat ἐκεῖ δὲ προσμ. | ἀπεπλεύσ. ἐν Κύπρῳ: sic Vat; Par ἐπλεύσαμεν εἰς Κύπρον | περιήλθ. π. τ. Κύπρον: sic Vat; Par παρήλθομεν τῇ Κύπρῳ | δύο. Notat Papebrochius *Hic omnino videtur excidisse* et discedens ab eis reversus sum Hierosolymam, καὶ ἀποχωρήσας ἀπ᾽ αὐτῶν ὑπέστρεψα ἐν (corrige εἰς) Ἱεροσόλυμα, *ut est Act.* XIII, 13. At codex Par nihil lacunae habet. | ἀποπλεῦσαι: Vat πορεύεσθαι | εἰσίν: Vat ἦσαν.

6 Εὗρον δὲ τὸν Παῦλον ἀπὸ τοῦ κόπου τῆς ὁδοιπορίας ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπὶ τῆς κλίνης· ὃς καὶ ἰδών με σφόδρα ἐλυπήθη διὰ τὸ βραδῦναί με ἐν Παμφυλίᾳ. καὶ προσελθὼν ὁ Βαρνάβας παρεκάλεσεν αὐτόν, καὶ ἐγεύσατο ἄρτου· ὀλίγον δὲ ἔλαβεν αὐτοῦ. καὶ εὐηγγελίσαντο τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων ἐφώτισαν. ἐγὼ δὲ μόνον προσεῖχον αὐτοῖς, καὶ ἐφοβούμην Παῦλον προσεγγίσαι αὐτῷ καὶ διὰ τὸ ἔχειν με ἱκανὸν χρόνον ἐν Παμφυλίᾳ διάγοντα καὶ πάνυ ταράσσεσθαι αὐτὸν κατ᾽ ἐμοῦ. μετάνοιαν δὲ ἐδίδων ἐπὶ τοῖς γόνασιν εἰς τὴν γῆν Παύλῳ, καὶ οὐκ ἠνείχετο· ὡς δὲ ἐπέμενον ἐπὶ σάββατα τρία τῇ παρακλήσει καὶ τῇ δεήσει γονυπετῶν, οὐκ ἠδυνήθην δυσωπῆσαι αὐτὸν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ· ἡ δὲ πολλὴ λύπη αὐτοῦ ἦν πρὸς μὲ διὰ τὸ ἔχειν με τὰς πλείους μεμβράνας ἐν Παμφυλίᾳ.

7 Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ τελέσαι αὐτοὺς διδάσκοντας ἐν Ἀντιοχείᾳ, τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων καθεσθέντες ὁμοῦ συνεβουλεύσαντο πορεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἀνατολικοὺς τόπους, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεσθαι ἐν Κύπρῳ καὶ ἐπισκέψασθαι πάσας τὰς ἐκκλησίας ἐν αἷς ἐλάλησαν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. παρεκάλει δὲ ὁ Βαρνάβας ἐλθεῖν τὸν Παῦλον πρότερον ἐν Κύπρῳ καὶ τοὺς ἰδίους ἐπισκέψασθαι ἐν τῇ κώμῃ αὐτοῦ, καὶ Λούκιος δὲ παρεκάλει ὥστε ἐπίσκεψιν λαβεῖν τὴν πόλιν αὐτοῦ Κυρήνην. ὅραμα δὲ ἦν καθ᾽ ὕπνον ὀφθὲν τῷ Παύλῳ ὥστε σπεῦσαι αὐτὸν ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ διὰ τὸ προσδέχεσθαι αὐτὸν τοὺς ἀδελφοὺς ἐκεῖ. Βαρνάβας δὲ παρεκάλει ὥστε ἐλθεῖν αὐτοὺς ἐν Κύπρῳ καὶ ποιῆσαι τὸν χειμῶνα, καὶ τότε ἀπελθεῖν αὐτοὺς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἑορτῇ. 8 Πολλὴ τοίνυν φιλονεικία*) μεταξὺ αὐτῶν ἐγίνετο. Βαρνάβας δὲ παρεκάλει

6. Vat Ηὗρον | Vat τ. κόπου καὶ τῆς ὁδ. Inde vero ab ἐπὶ τῆς κλίνης (pro quibus ipsis Papebrochius per coniecturam posuit νοσοῦντα, Sirletus *defessum*) usque προσδέχεσθαι αὐτὸν τοὺς ἀδελφοὺς ἐκεῖ omnia desiderantur in Vaticano. | ἔλαβεν αὐτοῦ: codex, ut videtur, ἔλαβ. αὐτόν | ἐδίδων: codex ἐδίδον

7. Κυρήνην: codex κορίνην | Vat ὥστε εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς Κύπρον· | ἐν τῇ: Vat om ἐν

*) Ad hanc vocem in margine litteris uncialibus ipsa manu antiquissima apponuntur haec. Ὅρα μὴ τὴν φιλονεικίαν ταύτην, ἣν καὶ αἱ Πράξεις παροξυσμὸν καλοῦσιν, νομίσῃς παθοκράτειάν τινα καὶ θυμὸν ἀλόγιστον εἶναι, ἀκούων τὸ δοκεῖν καὶ τὴν πρόφασιν εἶναι μεμβράνας. Οὐ γὰρ ὀργή τίς ἐστιν, μὴ γένοιτο, ἵνα διὰ μεμβράνας τὸν Ἰωάννην (τὸν Ἰωάννην: corrige ὁ Ἰωάννης καὶ Παῦλος?),

κἀμὲ ἐπακολουθῆσαι αὐτοῖς διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπηρέτην αὐτῶν εἶναί με καὶ ἐν τῇ Κύπρῳ πάσῃ ὑπηρετῆσαι αὐτοῖς ἄχρις οὗ κατήντησαν ἐν Πέργῃ τῆς Παμφυλίας, κἀκεῖ ἀπέμεινα ἡμέρας ἱκανάς. ὁ δὲ Παῦλος κατέκραζεν τοῦ Βαρνάβα λέγων ὅτι ἀδύνατον τοῦτον ἐλθεῖν μεθ' ἡμῶν. καὶ οἱ ὄντες δὲ μεθ' ἡμῶν ἐκεῖ παρεκάλουν ὥστε κἀμὲ συνακολουθῆσαι αὐτοῖς, διὰ τὸ εὐχήν μοι ὑπάρχειν ἕως τέλους αὐτοῖς ἀκολουθῆσαι· ὥστε λέγειν τὸν Παῦλον τῷ Βαρνάβᾳ ὅτι εἰ βούλει λαβεῖν Ἰωάννην τὸν καὶ Μάρκον μετονομασθέντα μετὰ σεαυτοῦ, πορεύου ἑτέραν ὁδόν· οὐ γὰρ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν. Βαρνάβας δὲ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν ὅτι τὸν ἅπαξ δουλεύσαντα τῷ εὐαγγελίῳ καὶ συνοδεύσαντα οὐκ ἀποστρέφεται ἡ χάρις τοῦ θεοῦ. εἰ οὖν καὶ τοῦτο ἡδύ σοί ἐστι, πάτερ Παῦλε, λαβὼν αὐτὸν πορεύομαι. καὶ αὐτὸς ἔφη Πορεύου ἐν τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος.

9 Κλίναντες τοίνυν τὰ γόνατα προσηύξαντο τῷ θεῷ. καὶ ἀναστενάξας Παῦλος ἔκλαυσεν, ὁμοίως δὲ καὶ Βαρνάβας, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους Καλὸν μὲν ἦν ἡμᾶς κοινῶς καθὼς τὴν ἀρχὴν οὕτως καὶ τὸ τέλος ποιήσασθαι τὸ ἐν ἀνθρώποις. ἐπειδὴ δὲ οὕτως σοι ἔδοξε, πάτερ Παῦλε, πρόσευξαι ὑπὲρ ἐμοῦ ἵνα τέλειός

---

καὶ αὖθις διὰ Ἰωάννην τὸν καὶ Μάρκον Παῦλος καὶ Βαρνάβας διεχωρίσθη· ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ ἐνεργεῖσθαι ἀμφοτέρους ἐκ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ μὴ ποιεῖν ἃ συγκρίνειν δοκοῦσιν ἀλλὰ ἃ ἐνεργοῦνται. καὶ ἴδε ὅτι κλαίουσιν καὶ βιασθέντες ἀπαγγέλλουσιν ἀλλήλοις τὰ ἀποκαλυφθέντα, καὶ ὅτι μὴ βιάσῃ Βαρνάβα Παῦλον (καὶ ὅτι μή usque Παῦλον: ita corrupte codex. Nonnihil excidisse videtur.). ἄλλως τε καὶ τὸ εἰρημένον Βαρνάβᾳ περὶ Ἰωάννου τοῦ καὶ Μάρκου μὴ καταλιπὼν αὐτὸν πάλιν οὕτως (an potius οὗτος?) πληροῖ. τοσοῦτον οὖν ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκρατοῦντο ὡς σύγκρισιν ἀνθρωπίνην μὴ καταδέχεσθαι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, ἀλλὰ τῇ τοῦ ἐπειλημμένου αὐτῶν ἁγίου πνεύματος κινήσει (adde κινεῖσθαι?).

8. Vat ἐγένετο et συνακολουθῆσαι | ὑπηρετῆσαι: sic Vat; Par ὑπηρέτησα | Vat κατηντήσαμεν εἰς Πέργην et ἐπέμεινα | Vat κατέκραζ. τῷ Βαρνάβᾳ | Vat καὶ οἱ ὄντες ἀδελφοὶ ἐκεῖ ἔλεγον ὥστε με [Papebr. supplet δεῖ] σὺν αὐτοῖς ἀκολουθῆσαι | διὰ τὸ εὐχήν usque ἀκολουθῆσαι: haec Vat habet; praetermissa sunt in Par | Vat om τῷ Βαρνάβᾳ | Vat βούλῃ | Vat om μετονομασθέντα et habet εἰς ἑτέραν ὁδόν | Vat ἔλθῃς | Vat τὸν ἅπαξ δουλεύοντα ἡμῖν οὐκ ἀποστρέφ. | ἔφη: ita Vat; om Par | Vat ἐν τῇ χάρ. τοῦ θεοῦ, καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι

9. Vat καθὼς τ. ψυχὴν καὶ τὸ τέλος | τὸ ἐν: Vat om τό | Vat ἵνα τε-

μου ὁ κάματος γένηται εἰς αἴνεσιν· οἶδας γὰρ πῶς σοι ἐδούλευσα καὶ εἰς τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ τὴν δοθεῖσάν σοι. πορεύομαι γὰρ ἐν Κύπρῳ καὶ σπεύδω τελειωθῆναι· οἶδα γὰρ ὅτι οὐκέτι ὄψομαι τὸ πρόσωπόν σου, πάτερ Παῦλε. καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔκλαυσεν ἱκανῶς. 10 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτόν Κἀμοὶ τῇ νυκτὶ ταύτῃ παρέστη ὁ κύριος λέγων Μὴ βιάσῃ Βαρνάβαν τοῦ μὴ πορευθῆναι εἰς Κύπρον· ἐκεῖ γὰρ αὐτῷ ἡτοίμασται τοῦ φωτίσαι πολλούς· καὶ σὺ δὲ ἐν τῇ δοθείσῃ σοι χάριτι πορεύου εἰς Ἱεροσόλυμα προσκυνῆσαι ἐν τῷ ἁγίῳ τόπῳ, κἀκεῖ σοι δειχθήσεται ποῦ σοι τὸ μαρτύριον ἡτοίμασται. ἠσπασάμεθα δὲ ἀλλήλους, καὶ παρέλαβέν με Βαρνάβας.

11 Καὶ κατελθόντες εἰς Λαοδίκειαν ἠρωτῶμεν περᾶσαι εἰς Κύπρον, καὶ εὑρόντες πλοῖον ἀπερχόμενον εἰς Κύπρον ἀνήλθομεν· καὶ πλευσάντων ἡμῶν ὁ ἄνεμος ἐναντίος εὑρέθη. ἤλθομεν δὲ ἐν τῷ Κορασίῳ, καὶ κατελθόντων ἡμῶν παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἔνθα πηγὴ ἦν, ἀνεψύξαμεν ἐκεῖ, μηδενὶ ἑαυτοὺς ἐμφανίζοντες διὰ τὸ μὴ γνῶναί τινα ὅτι ἀπεχωρίσθη Βαρνάβας τοῦ Παύλου. ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Κορασίου ἤλθομεν εἰς παλαιὰς τῆς Ἰσαυρίας, κἀκεῖθεν ἤλθομεν ἐν νήσῳ τινὶ Πιτυούσῃ καλουμένῃ, καὶ χειμῶνος γενομένου ἐποιήσαμεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς· ὑπεδέξατο δὲ ἡμᾶς ἀνήρ τις εὐλαβὴς ὀνόματι Εὔφημος, ὃν καὶ πολλὰ κατήχησε Βαρνάβας εἰς τὴν πίστιν σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

12 Ἐκεῖθεν δὲ παρεπλεύσαμεν τὰς Ἀκονησίας καὶ ἤλθομεν ἐν πόλει Ἀνεμουρίῳ, καὶ εἰσελθόντων ἡμῶν ἐν αὐτῇ εὕρομεν δύο Ἕλληνας. ἐλθόντες δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐπηρώτων πόθεν καὶ τίνες ἐσμέν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Βαρνάβας Εἰ βούλεσθε γνῶναι πόθεν καὶ τίνες

---

λείως μοι ὁ κόπος εἰς ἀνάπαυσιν γένηται | καὶ εἰς τήν: ita Vat; Par om καί | δοθεῖσάν σοι: ita Vat; Par δοθ. ἡμῖν | Vat τελειωθῆναι, καὶ σπεύδω· οἶδα | ὅτι: sic Vat; om Par | Vat ἐπὶ τῆς γῆς

10. σύ: Par σοί | Vat κἀκεῖθέν σοι et ἡτοιμάσθη

11. Vat Κατελθόντες δὲ καὶ εὑρόντες πλοῖον ἐν Λαοδικίᾳ ἠρ. περ. εἰς Κύπρον· καὶ ὁ ἄνεμ. ἐναντίως ηὑρέθη, καὶ οὐκ ἠδυνήθημεν. ἤλθομεν δέ | Vat κ. εἰσελθόντων ἡμ. ἐν τῷ αἰγιαλῷ | ἀνεψ. ἐκεῖ: Vat add τὴν ὥραν | Vat ἐμφανίσαντες | ἀναχθ. δὲ ἀπὸ Κορασίου: Vat ἐκεῖθεν δέ | ἤλθομεν εἰς usque κἀκεῖθεν ex Vat sunt; om Par | ἤλθομεν ἐν: Vat ἐλθόντες ἐν | ἐποιήσαμεν ἐκεῖ: Vat παρεβάλωμεν (corrige -λομεν) | Vat καὶ ὑπεδέξ. ἡμ. ἀν. τις Εὔφημος ὀνόματι et om quae sequuntur ὃν καὶ πολλά usque οἴκῳ αὐτοῦ

12. Vat ηὕρομεν et καὶ εἰσελθόντες πρός | Vat om καὶ τίνες | περιβαλῶ:

ἐσμέν, ἀπορρίψατε ἣν ἔχετε ἐσθῆτα, καὶ περιβαλῶ ὑμᾶς ἐσθῆτα ἥτις οὐδέποτε ῥυπαίνεται, οὐδέ ἐστιν ἐν αὐτῇ ῥυπαρία ἀλλὰ πάντοτε λαμπρά ἐστιν. ξενισθέντες δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ ἠρώτων ἡμᾶς Τί ἐστι τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο ὃ μέλλετε ἡμῖν διδόναι; εἶπεν δὲ αὐτοῖς Βαρνάβας Ἐὰν ἐξομολογήσησθε τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν καὶ συντάξησθε τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, λαμβάνετε τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο ὅπερ ἐστὶν ἄφθαρτον εἰς τὸν αἰῶνα. [13] Κατανυχθέντες δὲ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρακαλοῦντες καὶ λέγοντες Ἀξιοῦμέν σε, πάτερ, δὸς ἡμῖν τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο· ἡμεῖς γὰρ πιστεύομεν ᾧ κηρύττεις ζῶντι θεῷ καὶ ἀληθινῷ. καταγαγὼν δὲ αὐτοὺς κάτω εἰς τὴν πηγὴν ἐβάπτισεν αὐτοὺς εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος· καὶ ἔγνωσαν ἑαυτοὺς ὅτι ἐνεδύσαντο δύναμιν καὶ στολὴν ἁγίαν. λαβὼν δὲ παρ' ἐμοῦ μίαν στολὴν ἐνέδυσεν τὸν ἕνα, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας στολῆς ἐνέδυσε τὸν ἕτερον. προσήνεγκαν δὲ χρήματα αὐτῷ, καὶ εὐθέως διέδωκεν αὐτὰ Βαρνάβας τοῖς πτωχοῖς· ἀφ' ὧν καὶ οἱ ναῦται πολλὰ ἠδυνήθησαν κερδᾶναι.

[14] Κατελθόντες δὲ ἐν τῷ αἰγιαλῷ, ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· καὶ εὐλογήσας αὐτούς, ἠσπασάμεθα αὐτοὺς καὶ ἀνήχθημεν ἐν τῷ πλοίῳ. ὁ δὲ εἷς αὐτῶν ὁ ἐπικληθεὶς Στέφανος ἐβούλετο συνακολουθῆσαι ἡμῖν· καὶ οὐκ εἴασεν ὁ Βαρνάβας. διαπερασάντων δὲ ἡμῶν κατεπλεύσαμεν ἐν Κύπρῳ διὰ νυκτός, καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ λεγομένῳ Κρομμυακίτῃ εὕρομεν Τίμωνα καὶ Ἀρίστωνα τοὺς ἱεροδούλους, πρὸς οὓς καὶ ἐξενίσθημεν.

[15] Τίμων δὲ συνείχετο πυρετῷ πολλῷ· ᾧ καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας εὐθέως ἀπεστήσαμεν τὸν πυρετὸν αὐτοῦ, ἐπικαλεσάμενοι τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ἦν δὲ ὁ Βαρνάβας μαθήματα παρὰ

---

ita Vat; Par περιβάλλω | Vat om οὐδέ ἐστιν ἐν αὐτῇ ῥυπαρ. | μέλλετε ἡμῖν ex Vat; Par μέλλει | Vat συντάσσεσθε et om ἡμῶν

13. Vat κατανυγέντες | Vat om ἡμεῖς γάρ usque ἀληθινῷ | Vat καὶ καταγαγὼν αὐτοὺς εὐθὺς κάτω | Vat εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρ. κ. τοῦ υἱ. κ. τοῦ ἁγ. πν. | Vat ἐνεδύσατο τὴν στολ. τὴν ἁγίαν | Vat προσήνεγκ. δὲ αὐτῷ τὰ χρήμ. αὐτῶν | τοῖς πτωχοῖς: Vat om τοῖς

14. Vat Κατελθ. δὲ ἐν τ. αἰγ. ἠσπασάμεθα ἑαυτούς, καὶ ἐλαλήσαμεν τὸν λογ. τοῦ θεοῦ, καὶ ηὐλογήσαμεν αὐτούς. Ὁ δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὁ κληθείς | Vat κατεπλευσάμεθα | Vat om διὰ νυκτός | Vat εἰσελθόντ. ἐν τῷ λεγ. Κρομυακιάτι ηὕρομεν

15. Vat τ. πυρετὸν ἀπ' αὐτοῦ | Vat om κυρίου

Ματθαίου εἰληφώς, βίβλον τῆς τοῦ θεοῦ φωνῆς, καὶ θαυμάτων καὶ διδαγμάτων σύγγραμμα· ταύτην ἐπετίθει τοῖς ἀσθενοῦσι Βαρνάβας κατὰ τὴν ἀπαντῶσαν ἡμῖν χώραν, καὶ εὐθέως τῶν παθῶν ἴασιν ἐποίει.

16 Γενομένων δὲ ἡμῶν ἐν Λαπίθῳ, καὶ εἰδωλομανίας ἐπιτελουμένης ἐν τῷ θεάτρῳ, οὐκ εἴασαν ἡμᾶς εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ πρὸς τῇ πύλῃ ἀνεψύξαμεν μικρόν· Τίμων δὲ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ τῆς νόσου ἦλθεν σὺν ἡμῖν. ἐξελθόντες δὲ τῆς Λαπίθου διὰ τῶν ὀρέων ὡδεύσαμεν, καὶ ἤλθομεν εἰς πόλιν Λαμπαδίστου, ὅθεν ὑπῆρχεν καὶ Τίμων· πρὸς ὃν εὑρόντες καὶ Ἡράκλειον ὄντα ἐκεῖ, ἐξενίσθημεν παρ' αὐτῷ. 17 Οὗτος ἦν ἀπὸ τῆς Ταμασέων, ὃς ἐληλύθει ἐπισκέψασθαι τοὺς οἰκείους αὐτοῦ· πρὸς ὃν ἀτενίσας ὁ Βαρνάβας ἀνεγνώρισεν αὐτόν, πρώην ἐπὶ τῆς Κιτιαίων συντυχίαν πεποιηκὼς μετὰ Παύλου πρὸς αὐτόν· ᾧ καὶ πνεῦμα ἅγιον ἐδόθη ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος, μετωνόμασέν τε αὐτὸν Ηρακλείδην. χειροτονήσαντές τε αὐτὸν ἐπίσκοπον τῇ Κύπρῳ καὶ ἐκκλησίαν ἐπιστηρίξαντες ἐν Ταμάσῳ, κατελείψαμεν αὐτὸν εἰς κατοίκησιν τῶν ἐκεῖσε κατοικούντων ἀδελφῶν.

18 Ἡμῶν δὲ διελθόντων τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Χιονῶδες, κατηντήσαμεν ἐν παλαιᾷ Πάφῳ, κἀκεῖ ηὕραμεν Ῥόδωνα ἱερόδουλον, ὃς καὶ αὐτὸς πιστεύσας συνηκολούθησεν ἡμῖν. συνηντήσαμεν δέ τινι Ἰουδαίῳ ὀνόματι Βαριησοῦ ἐρχομένῳ ἀπὸ Πάφου, ὅστις καὶ ἐγνώρισεν Βαρνάβαν ὄντα πρώην μετὰ Παύλου· οὗτος

---

βίβλον: sic Vat; Par βιβλίον | θαυμ. κ. διδαγμάτων: Vat ποιημάτων | σύγγραμμα: sic Vat; Par συγγράμματα, itemque Sirletus *scripta* | Vat ταύτ. ἐπιτιθεὶς πᾶσι τοῖς ἀσθενοῦσιν ὁ Βαρν. | χώραν: Vat χάριν | καὶ εὐθέως: Vat om καί | Vat ἐποιεῖτο

16. Λαπίθῳ: Vat τῇ πόλει Λαπίθων | Vat εἴασεν, sed Sirletus *permiserunt* | Vat ἦλθ. ἅμα ἡμῖν | Vat διοδεύσαντες ἤλθωμεν (corrige -ομεν) | πόλιν: Vat κώμην | Λαμπαδίστου: ita Par; Vat Λαμπαδιστοῦ | Ἡράκλειον: Vat Ἡρακλέονα | Vat παρ' αὐτοῦ

17. Οὗτος, ut Vat; Par add Ἡράκλειος (scriptum est -κλέω, nisi fallor) | Vat Ταμασίων ἐλθὼν ἐπισκ. | Par Κητιαίων | ἐδόθη ἐ. τ. βαπτ., μετ. τε: Vat ἔδωκαν μετονομάσαντες | Vat om τε | Vat ἐπιστηρίσαντες ἐν σπηλαίῳ ἐν Ταμασῷ (Par -μάσῳ), καὶ τοῖς ἐκεῖ οὖσιν ἀδελφοῖς κατηχηθεῖσιν μετ' αὐτοῦ, παρεθέμεθα αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

18. Par παλαιῷ | ηὕραμεν cum Vat: Par εὑρόντες | Vat Ῥόδονά τινα ἱερ. ὅστις | συνηντήσαμεν cum Vat: Par συναντήσαντες | Vat Ἰουδ. τινί | Vat ἀπὸ τῆς Πάφου | Vat πρωῒν | Vat οὗτος οὐκ εἴασεν ἡμᾶς εἰς τὴν Πάφον

οὐκ ἠθέλησεν ἡμᾶς εἰσελθεῖν ἐν Πάφῳ, ἀλλ' ὑποστρέψαντες ἤλθομεν ἐν τῷ Κουρίῳ.

19 Καὶ εὕρομεν δρόμον τινὰ μιερὸν ἐν τῇ ὁδῷ πλησίον τῆς πόλεως ἐπιτελούμενον, ἔνθα γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν πλῆθος γυμνῶν ἐπετέλουν τὸν δρόμον· καὶ πολλὴ ἀπάτη καὶ πλάνη ἐγίνετο ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ. στραφεὶς δὲ ὁ Βαρνάβας τούτῳ ἐπετίμησεν, καὶ ἔπεσεν τὸ ἀπὸ δυσμῶν μέρος, ὥστε πολλοὺς τραυματίας γενέσθαι· πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπέθανον, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ ὂν πλησίον ἐν τῇ καλουμένῃ ἱερᾷ. ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐγγὺς τοῦ ἱεροῦ, πολὺ πλῆθος Ἰουδαίων ὄντων ἐκεῖ ὑποβληθέντες ὑπὸ τοῦ Βαριησοῦ ἔστησαν ἔξω τῆς πόλεως καὶ οὐκ εἴασαν ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ὑπὸ δένδρον τὸ ὂν πλησίον τῆς πόλεως ἐποιήσαμεν τὴν ἑσπέραν καὶ ἀνεψύξαμεν ἐκεῖ.

20 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἤλθομεν ἐν κώμῃ τινί, ἔνθα Ἀριστοκλιανὸς κατέμενεν· οὗτος λεπρὸς ὢν ἐκαθαρίσθη ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὃν καὶ ἐσφράγισε Παῦλος καὶ Βαρνάβας εἰς ἐπίσκοπον, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὴν κώμην αὐτοῦ ἐν Κύπρῳ διὰ τὸ πολλοὺς Ἕλληνας ὑπάρχειν ἐκεῖ. ἐξενίσθημεν δὲ ἐν τῷ σπηλαίῳ πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει, κἀκεῖ ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν. ἐκεῖθεν τε ἤλθομεν ἐν Ἀμαθοῦντι, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν Ἑλλήνων ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῷ ὄρει ἀσέμνων γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν σπενδόντων. προλαβὼν δὲ κἀκεῖ ὁ Βαριησοῦς συνεσκεύασεν τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων, καὶ οὐκ εἴασεν ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ γυνή τις χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα ἔξω τῆς πόλεως οὖσα, καὶ αὐτὴ τοῖς εἰδώλοις μὴ προσκυνοῦσα, προσχοῦσα ἡμῖν ἐδέξατο ἡμᾶς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς μίαν

---

19. Vat ηὕρομεν | δρόμον bis cum Vat: Par bis δρόνον | Vat μιαρὸν ἐν τῷ ὄρει ἐπιτελούμενον πλησ. τ. πόλ. | Vat ἐπετέλει | Vat om καὶ πολλή usque ἐκείνῳ, et pergit Τούτῳ ὁ Βαρν. ἐπιστραφεὶς ἐπετίμησεν, καὶ κατέπεσεν | ὥστε et γενέσθαι: Vat καί et ἐποίησεν | Vat ἔφυγον ἐν τῷ ἱερῷ τ. Ἀ. τῷ ὄντι πλησ. | Vat om ἐν τῇ κ. ἱερᾷ | ἐγγ. τ. ἱεροῦ: Vat πλησίον τοῦ Κουρίου | ὄντων: Vat ὄν | Vat ὑποβληθέν et ἔστη et εἴασεν | Vat ὑπὸ τὸ δένδρ. τὸ ὂν ἐν τῷ ὄρει πλησίον | ἑσπέραν cum Vat; Par ἡμέραν

20. Vat ἐκαθερίσθη | Vat ἐσφράγισαν | Vat ἐν τῇ κώμῃ αὐτοῦ | τε: Vat δέ | ἐν τῷ ἱερῷ cum Vat; Par om | Vat σπενδόντων. κἀκεῖ προσελθὼν ὁ Βαριησοῦς | Vat om ἔξω τ. πόλ. οὖσα | προσχοῦσα cum Vat; Par χροέχουσα | Vat om ἡμῖν

ὥραν. ἐξερχομένων δὲ ἡμῶν τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐξετινάξαμεν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου, ἔνθα ἡ σπονδὴ τῶν μιερῶν ἐγίνετο.

[21] Ἐκεῖθέν τε ἐξελθόντες ἤλθομεν διὰ τῶν ἐρήμων τόπων· ἠκολούθει δὲ καὶ Τίμων μεθ' ἡμῶν. καὶ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Κιτιεῖς, πολλοῦ θορύβου γενομένου κἀκεῖ ἐν τῷ ἱπποδρομείῳ αὐτῶν, μαθόντες ἐξήλθομεν τὴν πόλιν ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἡμῶν ἅπαντες· οὐδεὶς γὰρ ἡμᾶς ἐδέξατο, εἰ μὴ ἐν τῇ πύλῃ μίαν ὥραν ἀνεψύξαμεν πλησίον τοῦ ὑδραγωγίου.

[22] Ἀναχθέντων δὲ ἡμῶν ἐν πλοίῳ ἀπὸ τῶν Κιτιέων, ἤλθομεν ἐπὶ Σαλαμίνῃ, καὶ κατήχθημεν ἐν ταῖς λεγομέναις νήσοις, ἔνθα κατείδωλος ὁ τόπος ὑπῆρχεν· κἀκεῖ γὰρ πανηγύρεις καὶ σπονδαὶ ἐγίνοντο. εὑρόντες δὲ κἀκεῖ πάλιν Ἡρακλείδην, ἐδιδάξαμεν αὐτὸν κηρύσσειν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον καὶ καθιστάναι ἐκκλησίας καὶ λειτουργοὺς ἐν αὐταῖς. εἰσελθόντων δὲ ἡμῶν ἐν Σαλαμίνῃ, κατηντήσαμεν εἰς τὴν συναγωγὴν τὴν πλησίον τῆς ἐπιλεγομένης Βιβλίας· κἀκεῖ εἰσελθόντων ἡμῶν ἀναπτύξας ὁ Βαρνάβας τὸ εὐαγγέλιον, ὅπερ ἦν λαβὼν παρὰ Ματθαίου τοῦ συνεργοῦ, ἤρξατο διδάσκειν τοὺς Ἰουδαίους.

[23] Καταντήσαντος δὲ τοῦ Βαριησοῦ μετὰ δύο ἡμέρας μετὰ τὸ κατηχῆσαι Ἰουδαίους οὐκ ὀλίγους, θυμωθεὶς συνῆξε πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατασχόντες τὸν Βαρνάβαν ἐζήτησαν παραδοῦναι Ὑπατίῳ τῷ ἡγεμόνι τῆς Σαλαμίνης. καὶ δήσαντες αὐτὸν πρὸς τὸ ἀπαγαγεῖν πρὸς τὸν ἡγεμόνα, εὐσεβοῦς δὲ Ἰεβουσαίου συγγενοῦς Νέρωνος καταντήσαντος ἐν Κύπρῳ, μαθόντες οἱ

ἐξετινάξαμεν: Vat Βαρνάβας ἐξετείναξεν | μιερῶν (Vat μιαρῶν. Vide supra): Par ἱερέων

21. τε: Vat δέ | κ. Τίμ. μεθ' ἡμ. cum Vat; Par ἡμῖν κ. Τίμ. | εἰς Κιτιεῖς cum Vat; Par πρὸς Κιτ. | ἱπποδρομείῳ (-μείῳ Par): Vat δρομίῳ | Vat μαθόντ. παρήλθομεν

22. ἀναχθέντων: Vat ἀνασχέντων (Sirletus *cum vero navigassemus*) | Vat ἀπὸ τῆς Κιτιέων | Σαλαμίνῃ: Vat -μῖνα | Vat καὶ ἐκεῖ γάρ | Vat κἀκεῖ πάλιν εὑρόντες | κηρύσσειν: Par add πῶς, Vat σπουδῇ | Vat τὸ τοῦ Χριστοῦ εὐαγγ. καθιστᾶν τε | ἐν Σαλαμίνῃ: Vat ἐν Σαλαμῖνα | Vat om τοῦ συνεργοῦ

23. Vat κατηχηθῆναι Ἰουδ. οὐκ ὀλ. ὑπὸ Βαρνάβα, θυμωθ. ὁ Βαριησοῦς | Vat τῶν Ἰουδ., καὶ ἐζήτησαν κατασχεῖν τ. Βαρν. καὶ παραδοῦναι | Ὑπατίῳ ex Vat; Par ὑπάτῳ | Vat καὶ ὡς ἔδησαν αὐτόν | ἀπαγαγεῖν cum Vat; Par ἀγαγεῖν | Vat εὐσεβοῦς Ἰεβουσσαίου

Ἰουδαῖοι λαβόντες τὸν Βαρνάβαν νυκτὸς ἔδησαν ἐν σχοινίῳ κατὰ τοῦ τραχήλου, καὶ σύραντες ἐπὶ τὸ ἱπποδρομεῖον ἀπὸ τῆς συναγωγῆς καὶ περάσαντες ἔξω τῆς πύλης περιστάντες κατέκαυσαν αὐτὸν πυρί, ὥστε καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ κονίαν γενέσθαι. εὐθέως δὲ αὐτῇ τῇ νυκτὶ λαβόντες τὴν κονίαν αὐτοῦ ἔβαλον ἐν σινδόνι, καὶ ἐν μολίβδῳ ἀσφαλισάμενοι ἐσκέπτοντο κατὰ τοῦ πελάγους ῥίψαι αὐτόν. [24] Ἐγὼ δὲ εὑρὼν καιρὸν τῆς νυκτός, καὶ τοῦτον μετὰ Τίμωνος καὶ Ῥόδωνος βαστάσαι δυνηθείς, ἤλθομεν ἐν τόπῳ τινί, καὶ εὑρόντες σπήλαιον κατηγάγομεν αὐτὸν ἐκεῖ, ἔνθα τὸ ἔθνος τῶν Ἰεβουσαίων τὸ πρὶν κατῴκει. ἀποκεκρυμμένον δὲ τόπον εὑρόντες ἐν αὐτῷ ἀπεθέμεθα σὺν τοῖς μαθήμασιν οἷς παρέλαβεν παρὰ Ματθαίου. ἦν δὲ ὥρα τετάρτη τῆς νυκτὸς δευτέρας σαββάτων.

[25] Ὡς δὲ ἐκρύβημεν ἐν τῷ τόπῳ, ζήτησιν οὐκ ὀλίγην ἐποιήσαντο οἱ Ἰουδαῖοι καθ' ἡμῶν, καὶ μόλις εὑρόντες κατεδίωξαν ἕως τῆς κώμης Λέδρων· καὶ εὑρόντες κἀκεῖ σπήλαιον πλησίον τῆς κώμης κατεφύγομεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὕτως διελάθομεν αὐτούς. ἀπεκρύβημεν δὲ ἐν τῷ σπηλαίῳ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἀναχωρησάντων τῶν Ἰουδαίων ἐξελθόντες κατελείψαμεν τὸν τόπον νυκτός. προσλαβόμενοι δὲ Ἀρίστωνα καὶ Ῥόδωνα ἤλθομεν ἐν κώμῃ Λιμνῆτι.

[26] Ἐλθόντες δὲ ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εὕρομεν πλοῖον Αἰγύπτιον, καὶ ἀνελθόντες εἰς αὐτὸ κατήχθημεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. κἀκεῖ ἔμεινα ἐγὼ διδάσκων τοὺς ἐρχομένους ἀδελφοὺς τὸν λόγον τοῦ κυ-

---

Vat τ. τραχήλου, σύραντες | ἱπποδρομεῖον: ita rursus Par; Vat ἱπποδρόμιον | Vat om περιστάντες | Vat τῇ αὐτῇ νυκτί | Vat ἐσκέψαντο

24. Vat Εὑρὼν δὲ καιρ. τ. νυκτ. ἐγὼ Ἰωάννης ὁ καὶ μετονομασθεὶς Μάρκος | Vat Ῥώδωνος | Vat τὸ ἔθν. τὸ Ἰεβουσσαίων | σύν: Vat ἅμα | Vat δευτέρα σαββάτων, μηνὶ Παϋνὶ κατ' Αἰγυπτίους ἑπτακαιδεκάτη, τῆς δὲ γενεᾶς ἔτους ιβ', κατὰ δὲ Ῥωμαίους μηνὶ Ἰουνίῳ ια'.

25. Vat om τῷ | Vat ἐποίησαν | Vat κατεδίωξαν ἡμᾶς | Λέδρων: ita Par; Vat Λεδρῶν | σπήλαιον: Vat add ἐν τῷ ὄρει | Vat ἀνελθόντες κατεφύγ. ἐν αὐτῷ, κ. οὕτ. διειλήθησαν εἰς ἡμᾶς (Sirletus *itaque a nobis discesserunt.*) | Vat ἡμέρ. τρεῖς | Vat om νυκτός | προσλαβ. δὲ Ἀρ. κ. Ῥόδωνα (Vat Ῥώδονα) ἤλθ. ἐν κ. Λιμν. ex Vat addidi: Par om

26. Ἐλθ. δὲ ἐπὶ τ. αἰγ. εὕρομεν: Vat εὑρόντες δέ, et pergit πλ. Αἰγ. ἀνήλθομεν ἐν αὐτῷ, καὶ πλεύσαντες κατήχθημεν | Vat om ἐγώ | Vat τ. προσφεύ-

ρίου, φωτίζων αὐτοὺς καὶ εὐαγγελιζόμενος ἅπερ ἐδιδάχθην παρὰ τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ, τῶν καὶ βαπτισάντων με εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, τῶν καὶ μετονομασάντων με Μάρκον ἐν τῷ ὕδατι τοῦ βαπτίσματος, ἐν ᾧ καὶ ἐλπίζω προσενέγκαι πολλοὺς εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ· ὅτι αὐτῷ πρέπει τιμὴ καὶ δόξα αἰώνιος, ἀμήν.

Περίοδοι καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου
Βαρνάβα πέπληστται διὰ θεοῦ.

---

γοντας ἀδ. τὸν λόγ. τ. θεοῦ | παρά: Vat ὑπό | Vat εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρ. καὶ τοῦ υἱ. καὶ τοῦ ἁγ. πν. | ἐν ᾧ καί: Vat om καί | Vat πολλ. προσενέγκ. | Vat δόξ. τ. κυρίου | ὅτι etc: Vat αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Subscriptio ex Par addita est; non est in Vaticano.

# ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ.

## ΑΠΟ ΠΡΑΞΕΩΣ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΥΣ, ΕΝ ΑΙΣ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ.

Κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως παρειληφότος τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν, μετὰ τὸ μαρτυρῆσαι ἐν ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Σίμωνα τὸν τοῦ Κλωπᾶ ἐπίσκοπον ὄντα Ἱεροσολύμων, δεύτερον γενόμενον ἐπίσκοπον μετὰ Ἰάκωβον τὸν χρηματίσαντα ἀδελφὸν τοῦ κυρίου τῆς ἐκεῖσε ἐκκλησίας, Φίλιππος ὁ ἀπόστολος διερχόμενος τὰς τῆς Λυδίας καὶ Ἀσίας πόλεις καὶ χώρας κατήγγελλεν πᾶσιν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

2 Φθάσας δὲ ἐν πόλει Ὀφιορύμῃ, ἥτις καλεῖται Ἱεράπολις τῆς Ἀσίας, ὑπεδέχθη ὑπό τινος πιστοῦ ὀνόματι Στάχυος. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Βαρθολομαῖος εἷς τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν τοῦ κυρίου καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαριάμμη καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτῷ μαθηταὶ αὐτοῦ. πάντες οὖν καταλιπόντες τὰ ἔργα αὐτῶν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἔτρεχον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Στάχυος, ἀκούοντες περὶ τῶν ἔργων ὧν ἐποίει ὁ Φίλιππος. συναχθέντων δὲ πολλῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Στάχυος, ἦν ὁ Φίλιππος ἅμα τῷ Βαρθολομαίῳ διδάσκων αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ.

---

*) Ἐκ τῶν etc ex Ven sunt. Par (praemissis Μηνὶ Νοεμβρίῳ, ιδ'): Περίοδοι καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου.

1. Par^b Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν | Par^b Σίμωνα τοῦ | χρηματίσαντα cum Ven et Par^b; om Par

2. αὐτῷ καί: Ven om καί | πάντες οὖν usque ὧν ἐποίει ὁ Φίλιππ. ex Par sunt; Ven non habet | τε: om Par

3 Ἡ δὲ ἀδελφὴ τοῦ Φιλίππου Μαριάμμη καθεζομένη ἐν τῇ
εἰσόδῳ τῆς οἰκίας τοῦ Στάχυος προσεῖχεν τοῖς προσερχομένοις, πει-
θοῦσα αὐτοὺς ἐπακροᾶσθαι τῶν ἀποστόλων λεγόντων πρὸς αὐτούς
Ἀδελφοὶ ἡμῶν καὶ υἱοὶ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ὑμεῖς ἐστὲ τὸ πλοῦτος τὸ καλὸν καὶ ἡ ὕπαρξις τῆς ἄνω πόλεως,
ἡ τερπνότης τοῦ κατοικητηρίου οὗ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶ-
σιν αὐτόν. 4 Καταπατήσατε τὰς παγίδας τοῦ ἐχθροῦ, τὸν
εἰλισσόμενον ὄφιν. στρεβλὴ γάρ ἐστιν ἡ πορία αὐτοῦ, ἐπειδὴ
τοῦ πονηροῦ υἱός ἐστιν, καί ἐστιν ἐν αὐτῷ ἰὸς πονηρίας· πατὴρ
δὲ αὐτοῦ ἐστὶν ὁ διάβολος ὁ τοῦ θανάτου πρόξενος, μήτηρ δὲ
αὐτοῦ ἡ φθορά· ὀργὴ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ καὶ ὄλεθρος ἐν τῷ
στόματι αὐτοῦ, καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ ᾅδης. διὸ φεύγετε ἀπ' αὐτοῦ
τοῦ μὴ ἔχοντος ὑπόστασιν, τοῦ ἀμόρφου τοῦ μὴ ἔχοντος μορφὴν
ἐν πάσῃ τῇ κτίσει, εἴτε ἐν τῷ οὐρανῷ εἴτε ἐν τῇ γῇ, εἴτε ἐν τοῖς
πετεινοῖς εἴτε ἐν τοῖς κτήνεσιν. πάντα γὰρ ἀποστρέφονται τῆς
μορφῆς αὐτοῦ· καὶ γὰρ ἐν τοῖς κτήνεσιν καὶ πετεινοῖς τοῦ οὐρα-
νοῦ ἐστὶν ἡ γνῶσις αὐτοῦ, ὅτι σύρει ὁ ὄφις τὴν κοιλίαν αὐτοῦ
καὶ τὸ στῆθος· ἔστιν δὲ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ τάρταρος, καὶ
ἐν τῷ σκότει βαδίζει, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει παρρησίαν ἐν οὐδενί. φεύ-
γετε οὖν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ ὁ ἰὸς αὐτοῦ ἐκχυθῇ ἐπὶ τὸ στόμα
ὑμῶν. 5 Γίνεσθε δὲ μᾶλλον πιστοί, σεμνοί, ἀγαθοεργοί, μὴ

---

3. Par ἦν καθεζομένη et καὶ προσεῖχεν | Par τοὺς προσερχομένους | Par corrupte πενθοῦσα αὐτ. ἐπακρ. δὲ καὶ τὸν ἀπόστολον | λεγόντ. πρ. αὐτούς: Par ἐδίδασκεν γὰρ αὐτούς | Par om Ἀδελφ. ἡμῶν | μου: ex Par est; Ven om | ἡ ὕπαρξις: Par om ἡ | ἀγαπ. αὐτόν: Ven om αὐτόν

4. Καταπατήσατε usque ὄφιν ex Ven sunt. Par sic: Διὰ τί ἠχμαλωτεύθητε ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ; καταπατήσατε αὐτὸν τὸν εἰλισσόμενον (εἰλισσ. hoc spiritu et Ven et Par) τὸν ὄφιν, ᾧ (codex ὅν) οὐκ ἔδωκεν ὁ θεὸς χεῖρας καὶ πόδας. | ἡ πορία: ita Par; Ven ἡ ὁδός | υἱός ἐστιν usque πρόξενος cum Ven. Pro his omnibus Par nil nisi ἐστὶν ὁ θάνατος | μήτηρ δὲ αὐτοῦ cum Ven; Par ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἐστίν | ὀφθαλμοῖς cum Ven; Par ἀδελφοῖς | διὸ φεύγετε usque τῇ κτίσει cum Ven; Par sic: μὴ οὖν ἀπατηθῆτε τῇ ἀπωλείᾳ (codex -λία) αὐτοῦ. ὑμεῖς γάρ ἐστε δεδεμένοι ἐν τῇ ἀπιστίᾳ καὶ ἐν τῇ πλάνῃ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ ἀτάκτου τοῦ μὴ ἔχοντος ὑπόστασιν, τοῦ ἀμόρφου καὶ μὴ ἔχοντος μορφὴν μήτε ὑπόστασιν ἐν πάσῃ τῇ κτίσει | εἴτε ἐν τ. οὐρανῷ usque κτήνεσιν ex Ven; Par sic: οὔτε ἐν τ. οὐρ. οὔτε ἐν τῇ γῇ, οὔτε ἐν τοῖς ἰχθύσιν τοῖς οὖσιν ἐν τοῖς ὕδασι, οὔτε ἐν τοῖς πετεινοῖς οὔτε ἐν τ. κτήν. | πάντα usque μορφῆς αὐτοῦ ex Ven; Par om | Par om τοῦ οὐρανοῦ | ἡ γνῶσις cum Par: Ven ἡ γύμνωσις | φεύγ. οὖν: Par φεύγ. νῦν

ἔχοντες δόλον. ἐξάρατε τὸ πονηρὸν σύστημα ἀφ' ἑαυτῶν, τοῦτ' ἔστιν τὰς κακὰς ἐπιθυμίας, δι' ὧν ἐγέννησεν ὁ ὄφις ὁ πονηρὸς δράκων ὁ ἀρχέκακος νομὴν ἀπωλείας καὶ θανάτου τῇ ψυχῇ, ἐπειδὴ ἡ τῶν κακῶν ἐπιθυμία πᾶσα ἐξ αὐτοῦ προελήλυθεν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ῥίζα τῆς ἀνομίας, τὸ σύστημα τῶν κακῶν, ὁ θάνατος τῶν ψυχῶν· ἡ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἐχθροῦ ὁπλίζεται κατὰ τῶν πιστῶν, ἐξέρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ σκότους καὶ πορεύεται ἐν τῷ σκότει, πολεμεῖν ἐπιχειροῦσα τοὺς ἐν τῷ φωτί. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τῆς πλεονεξίας ἀρχή. 6 Διὸ ὑμεῖς οἱ θέλοντες ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς, μᾶλλον δὲ ὅτι ὁ θεὸς παρεγένετο δι' ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ὡς πατὴρ πρὸς ἴδια τέκνα, θέλων ὑμᾶς ἐλεῆσαι καὶ ῥύσασθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πονηρᾶς παγίδος τοῦ ἐχθροῦ, φύγετε τὰς τοῦ ἐχθροῦ κακὰς ἐπιθυμίας καὶ τελείως ἐκβάλετε αὐτὰς ἐκ τοῦ νοὸς ὑμῶν, μισήσαντες φανερῶς τὸν πατέρα τῶν κακῶν, ἀγαπήσαντες δὲ Ἰησοῦν, ὅς ἐστιν φῶς καὶ ζωὴ καὶ ἀλήθεια καὶ σωτὴρ πάντων τῶν αὐτὸν ποθούντων. πρὸς αὐτὸν οὖν προσδραμόντες κρατήσατε αὐτὸν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἵνα ἀναγάγῃ ὑμᾶς ἐκ τοῦ λάκκου τῶν κακῶν, καὶ καθαρίσας στήσῃ ὑμᾶς ἀμώμους ζῶντας ἐν ἀληθείᾳ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

7 Ταῦτα δὲ πάντα ἔλεγεν ὁ Φίλιππος πρὸς τὰ συνελθόντα πλήθη διὰ τὸ ἐκ παλαιῶν τῶν χρόνων σέβειν αὐτοὺς τοὺς ὄφεις καὶ τὴν ἔχιδναν, ὧν καὶ εἰκόνας στήσαντες προσεκύνουν· διὸ καὶ Ὀφιορύμην ἐκάλουν τὴν Ἱεράπολιν. τούτων δὲ λεγομένων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, συνπαρόντων αὐτῷ Βαρθολομαίου καὶ Μαριάμμης καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ Στάχυος, ἐπηκροᾶτο πᾶς ὁ λαός, καὶ πολὺ πλῆθος ἐξ αὐτῶν ἀποφυγόντες ἀπὸ τοῦ

---

5. τὰς κακάς: Par τὰς κακίας | ἐγέννησεν: Par ἐγένετο | Par νομὴ ἀπωλείας καὶ θάνατος τῇ ψυχῇ | καὶ αὕτη: Par om καί | ἡ γάρ: Par εἰ γάρ | ἀπὸ τοῦ σκότους: Par ἀπὸ τὸ σκότος

6. Διό: Par Δι' οὗ | Par om ἐλθεῖν | φύγετε τὰς τ. ἐ. κακ. ἐπιθυμίας ex Ven sunt. Pro his Par: καὶ τῆς ἐπιθυμίας | ἐκβάλετε αὐτάς cum Ven: Par ἐκβάλλετε ταύτας | ἀγαπήσαντες δὲ Ἰησ. ὅς: Par ἀγαπήσατε τὸν Ἰησ. ὧς | καὶ σωτήρ: Ven om καί | ἐκ τοῦ λάκκου: Par ἐκ λάκου

7. Par corrupte: διὰ τὸν ἐκ παλεῶν τ. χρ. σβένειν αὐτῶν τοὺς ὄφεις | εἰκόνας: Ven εἰκόνα | προσεκύνουν: Par προσεφώνουν προσκυνοῦντες αὐτούς | τὴν Ἱεράπολιν: Par τὴν ἱερὰν πόλιν | συνπαρόντων: Par συμπαρ. | ἐπηκροᾶτο: Par

ἐχθροῦ ἐπεστρέφοντο ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ προσετέθησαν τῷ Φιλίππῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. οἱ δὲ πιστοὶ πλεῖον ἐστηρίχθησαν ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ.

[8] Νικανόρα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ ἀνθυπάτου κλινήρης κατακειμένη ὑπὸ διαφόρων νοσημάτων, μάλιστα τῶν ὀφθαλμῶν, ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου καὶ τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ, ἐπίστευσεν ἐπὶ τὸν κύριον. ἦν γὰρ καὶ πρόπαλαι ἀκούσασα περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπικαλεσαμένη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπηλλάγη τῶν συνεχόντων αὐτὴν πόνων. καὶ ἀναστᾶσα ἐξῆλθεν τῆς οἰκίας αὐτῆς διὰ τῆς πλαγίας θύρας, βασταζομένη ὑπὸ ἰδίων δούλων ἐν φορίῳ ἀργυρέῳ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Στάχυος, ὅπου ἦσαν οἱ ἀπόστολοι.

[9] Καὶ ὅτε ἦλθεν ἔμπροσθεν τοῦ πυλῶνος τῆς οἰκίας, ἰδοῦσα αὐτὴν Μαριάμμη ἡ ἀδελφὴ Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου, ἐλάλησεν τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ πρὸς αὐτὴν ἔμπροσθεν τοῦ Φιλίππου καὶ Βαρθολομαίου καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τῶν πεπιστευκότων λέγουσα Ἀλημακάν, ἰκασαμέ, μαρμαρή, ναχαμάν, μαστρανάν, ἀχαμάν· ὅ ἐστιν Θυγάτηρ τοῦ πατρός, σὺ εἶ κυρία μου, σὺ ἐδόθης ἐνεχυρίασμα τῷ ὄφει· ἀλλ' ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ λυτρωτὴς ἡμῶν ῥύσασθαί σε δι' ἡμῶν, διαρρῆξαι τοὺς δεσμούς σου καὶ τεμεῖν αὐτοὺς καὶ ἐκτεῖλαι ἐκ σοῦ ἀπὸ τῆς ῥίζης αὐτῶν, ὅτι σὺ ἀδελφή μου εἶ, μία μήτηρ ἐγέννησεν ἡμᾶς διδύμους. ἐπελάθου τοῦ πατρός σου, ἐπελάθου τῆς τρίβου τῆς ἀγούσης σε εἰς κατοικητήριον τῆς μητρός σου γεναμένη ἐν πλάνῃ· ἐγκατέλιπες τὸν ναὸν ἐκείνης τῆς ἀπάτης καὶ τῆς προσκαίρου δόξης, καὶ ἦλθες πρὸς ἡμᾶς φυγοῦσα τὸν ἐχθρόν, ὅτι αὐτός ἐστιν τὸ κατοικητή-

---

ἐπικροάτω | ἐπεστρέφοντο: Ven ἐπέστρεψαν | Ἰησοῦν: Par κύριον | πλεῖον: Par πλέον

8. τὰ περί: Ven om τά | πρόπαλαι: Ven πάλαι | καὶ ἐπικαλεσαμένη: Par om καί | συνεχόντων αὐτήν: uterque codex συνεχ. αὐτῇ | εἰσῆλθεν εἰς: Ven ἦλθεν εἰς | Par ἀργύρεω; Ven ἀργυραίω

9. Φιλ. τ. ἀποστόλου: Par τοῦ ἀπ. Φιλ. | τῇ ἑβρ. διαλ. cum Par; Ven ἐν φωνῇ ἑβραϊστί | Ἀλημακάν: Ven Ἀληκαμάν | ἰκασαμέ: Par ἠκασαμέ | μαρμαρή: Ven μαρμαρί | ναχαμάν: Ven ἰαχαμάν | ὅ ἐστιν: Par τουτέστιν | Θυγάτηρ: Ven Ὦ θύγατερ | σὺ εἶ: Par σὺ ἡ | σὺ ἐδόθης ἐνεχυρίασμα: Par ἐδόθης ἐνέχυρον | Par διαρρήξας, sed postea καὶ τεμὴν α. κ. ἐκτεῖλε | ἐκ σοῦ: Par αὐτούς | ἀγούσης σε: Ven om σε | γεναμένη: Ven γενομένη | ἀπάτης

ριον τοῦ θανάτου. ἰδοὺ δὴ ἦλθεν ὁ λυτρωτής σου, ἵνα σε λυτρώσηται· ἀνέτειλέν σοι ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης Χριστός, ἵνα σε φωτίσῃ.

10 Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσεν ἡ Νικανόρα ἑστῶσα πρὸ τῶν θυρῶν, ἐπαρρησιάσατο ἐνώπιον πάντων κράζουσα καὶ λέγουσα ὅτι ἐγὼ Ἑβραία εἰμὶ καὶ θυγάτηρ Ἑβραίων, λάλησον μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν πατέρων μου. ἀκούσασα γὰρ τοῦ κηρύγματος τῶν πατέρων μου ἰάθην εὐθέως ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τῶν περιεχουσῶν με ὀδυνῶν. προσκυνῶ οὖν τὴν ἀγαθότητα τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐποίησεν ὑμᾶς σκυλῆναι ἄχρι τῆς πόλεως ταύτης διὰ τὸν ἀληθινὸν αὐτοῦ λίθον τὸν ἔντιμον, ἵνα δι' ὑμῶν δεξώμεθα τὴν γνῶσιν αὐτοῦ καὶ ζησώμεθα σὺν ὑμῖν πιστεύσαντες εἰς αὐτόν.

11 Ταῦτα εἰπούσης τῆς Νικανόρας, προσηύξατο περὶ αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν ὁ ἀπόστολος Φίλιππος ἅμα Βαρθολομαίῳ καὶ Μαριάμμῃ καὶ τοῖς σὺν αὐτοῖς λέγων Ὁ ζωοποιῶν τοὺς νεκρούς, Χριστὲ Ἰησοῦ δέσποτα, ὁ ἐλευθερώσας ἡμᾶς διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐκ τῆς δουλείας τοῦ θανάτου, ῥῦσαι καὶ ταύτην ἐκ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ τελείως, ζωοποίησον αὐτὴν ἐν τῇ ζωῇ σου καὶ τελείωσον αὐτὴν ἐν τῇ τελειότητί σου, ἵνα εὑρεθῇ εἰς τὴν χώραν τῶν πατέρων αὐτῆς ἐν ἐλευθερίᾳ, ἔχουσα κλῆρον ἐν τῇ ἀγαθότητί σου, κύριε Ἰησοῦ.

12 Πάντων δὲ ἀναπεμψάντων τὸ ἀμὴν ἅμα τῷ ἀποστόλῳ Φιλίππῳ, ἰδοὺ ἦλθεν ὁ τύραννος ὁ ἀνὴρ τῆς Νικανόρας, ὡς ἵππος ἀδάμαστος μεμηνώς, καὶ ἐπιλαβόμενος τῶν ἱματίων τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐβόα λέγων Ὦ Νικανόρα, μὴ οὐκ ἀφῆκά σε ἐπὶ τῆς κλίνης οὖσαν, πῶς τοσαύτην ἔσχες δύναμιν ἐλθεῖν πρὸς τοὺς μάγους τούτους; πῶς δὲ ἀπὸ τῆς φλεγμονῆς τῶν ὀφθαλμῶν σου ἰάθης; νῦν οὖν ἐὰν μή μοι εἴπῃς τίς ἐστιν ὁ ἰατρός σου καὶ τί τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τιμωρήσομαί σε διαφόροις τιμωρίαις καὶ οὐ σπλαγ-

---

καί: Par om καί | δή: Par δέ | λυτρώσηται: Par -σεται | ἀνέτειλέν σοι: Par om σοι

10. πατέρων μου bis: Par bis om μου | ἰάθην: Par ἰάθη | ὑμᾶς (ita Ven; Par ἡμᾶς) σκυλῆναι (Ven σκυλῖναι) | ζησώμεθα: Par ζήσωμεν

11. λέγων: Par λέγοντες | καὶ ταύτην cum Par; Ven αὐτήν | Par om τελείως, ζωοποίησον α. ε. τ. ζ. σου καί | εὑρεθῇ cum Par; Ven πορευθῇ

12. ἔσχες δύναμιν: Par δύν. ἔσχες | ἰάθης: Par post πῶς δέ pon | τιμωρήσομαι: Par τιμωρίσωμαι

χνισθήσομαι ἐπὶ σοί. 13 Ἡ δὲ ἀποκριθεῖσα λέγει αὐτῷ Ὦ τύραννε, ἔκβαλε ἀπὸ σοῦ τὴν τυραννίδα σου ταύτην, ἐπιλάθου τῆς πονηρίας σου ταύτης, ἐγκατάλιπε τὸν βίον τοῦτον τὸν πρόσκαιρον, ἀπόθου τὸ θηριῶδες τῆς φαύλης σου γνώμης, φεῦγε τὸν δράκοντα τὸν πονηρὸν καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ, ῥῖψον ἀπὸ σοῦ τὰ ἔργα καὶ τὸ βέλος τοῦ ἀνθρωποκτόνου ὄφεως, παραίτησαι τὰς μυσαρὰς καὶ κακὰς θυσίας τῶν εἰδώλων, αἵτινές εἰσιν γεωργία τοῦ ἐχθροῦ, ὁ σκοτεινὸς φραγμός, περιποίησαι δὲ ἑαυτῷ βίον σεμνὸν καὶ ἄρυπον, ἵνα γενάμενος ἐν ἁγιασμῷ δυνηθῇς γνῶναι τὸν ἰατρόν μου καὶ χωρῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἐὰν οὖν θέλῃς παρὰ σοί με εἶναι, εὐτρέπισον σεαυτὸν μένειν ἐν ἁγνείᾳ καὶ ἐγκρατείᾳ καὶ ἐν φόβῳ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ, καὶ συνοικήσω σοι τὸν ἅπαντα χρόνον· μόνον καθάρισον σεαυτὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων καὶ παντὸς ῥύπου αὐτῶν.

14 Ὡς δὲ ἤκουσε τῶν λόγων αὐτῆς τούτων ὁ τυραννογνόφος ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐπελάβετο τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς καὶ ἔσυρεν αὐτὴν λακτίζων αὐτὴν καὶ λέγων Καλόν σοι ἔσται ἀναιρεθῆναι ἐν ξίφει ἢ ὁρᾶσθαί σε παρ' ἐμοῦ πορνεύουσαν μετὰ τῶν ξένων τούτων τῶν μάγων. ὁρῶ σε γὰρ ὅτι ἐγένου ἐν τῇ μανίᾳ τούτων τῶν πλάνων· σὲ οὖν πρῶτον τούτων ἀνελῶ κακῶς, καὶ τότε τούτων οὐ φεισάμενος ἐκνευρίσας κακίστως ἀποκτενῶ. καὶ στραφεὶς εἶπεν τοῖς περὶ αὐτόν Ἐξαγάγετέ μοι τοὺς μάγους τοὺς ἐπιθέτας ἐκείνους. εἰσδραμόντες δὲ οἱ δήμιοι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Στάχυος καὶ κρατήσαντες τὸν ἀπόστολον Φίλιππον καὶ τὸν Βαρθολομαῖον καὶ τὴν Μαριάμμην ἔσυραν ἄγοντες αὐτοὺς ὅπου ἦν ὁ ἀνθύπατος. ἠκολούθησεν δὲ καὶ ὁ πιστότατος Στάχυς καὶ πάντες οἱ πιστοί.

15 Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ ἀνθύπατος ἔβρυξεν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ

---

13. σου ταύτην: Par om σου | Par ἐγκατάλειπε | τὸν πονηρόν: Par τὸν πικρόν | τὰ ἔργα: Par τὸ ἔργον | γεωργία: Par γεωργίαι | γενάμενος: Ven γενόμενος | Ven om μένειν

14. ὁ τυραννογνόφος (cod τυρανογν.): Ven ὁ τύραννος | ἔσυρεν αὐτήν: Par om αὐτήν | ἔσται: Ven ἐστίν | τούτων τῶν μάγων: Par τούτ. καὶ μάγων | πρῶτον τούτων: Par πρῶτον νῦν | οὐ φεισάμενος: Par ὁ φεισάμενος | ἐκνευρ. κακ. ἀποκτενῶ: Ven κακῶς ἐνυβρίσας κακίστ. ἀποκταινῶ | περὶ αὐτόν: Par περὶ αὐτοῦ | ἄγοντες αὐτούς: Ven corrupte λέγοντες αὐτοὺς Ἄρατε τοὺς πλάνους καὶ ἀπαγάγετε αὐτούς

λέγων Βασανίσατε τοὺς πλάνους τούτους τοὺς πλανήσαντας πολλὰς γυναῖκας καὶ ἄνδρας νέους τε καὶ νεάνιδας, λέγοντας ἑαυτοὺς θεοσεβεῖς εἶναι, βδέλυγμα ὄντας. καὶ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι ὠμοὺς ἱμάντας καὶ τύπτεσθαι τόν τε Φίλιππον καὶ τὸν Βαρθολομαῖον καὶ τὴν Μαριάμμην· καὶ μετὰ τὸ μαστιχθῆναι αὐτοὺς τοῖς ἱμάσιν ἐκέλευσε δεθῆναι τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ σύρεσθαι αὐτοὺς διὰ τῶν πλατειῶν τῆς πόλεως ἕως τῆς πύλης τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν. πολύς τε ὄχλος συνήχθησαν, ὡς σχεδὸν μὴ μεῖναί τινα εἰς οἰκίαν, καὶ ἦσαν πάντες θαυμάζοντες αὐτοὺς ἐπὶ τῇ ὑπομονῇ αὐτῶν, βιαίως καὶ ἀπανθρώπως συρομένων αὐτῶν.

16 Ὁ δὲ ἀνθύπατος βασανίσας τοὺς ἁγίους τοὺς ἀμφὶ τὸν ἀπόστολον Φίλιππον ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι αὐτοὺς καὶ ἀσφαλισθῆναι εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ εἰδώλου τῆς ἐχίδνης πρὸς τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς, ἕως ἂν βουλεύσηται ποίῳ θανάτῳ ἕκαστον αὐτῶν ἀπολέσει. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν χάριτι τοῦ Χριστοῦ καὶ προσετέθησαν τῷ ἀποστόλῳ Φιλίππῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ, ἀποστάντες τοῦ εἰδώλου τῆς ἐχίδνης, καὶ ἐστηρίζοντο ἐν τῇ πίστει μεγαλυνόμενοι ἐν τῇ ὑπομονῇ τῶν ἁγίων, καὶ ὁμοῦ πάντες μετὰ φωνῆς ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες τὸ ἀμήν.

17 Ὅτε δὲ ἐκλείσθησαν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ἐχίδνης ὅ τε Φίλιππος ὁ ἀπόστολος καὶ Βαρθολομαῖος καὶ Μαριάμμη, συνήχθησαν οἱ ἱερεῖς τῆς ἐχίδνης ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ὄχλος πολὺς ὡς ἄνδρες ἑπτακισχίλιοι, καὶ δραμόντες πρὸς τὸν ἀνθύπατον κατεβόων λέγοντες Ἐκδίκησον ἡμᾶς ἐκ τῶν ξένων καὶ μάγων καὶ φθορέων καὶ πλανησάντων τοὺς ἀνθρώπους. ἀφ' οὗ γὰρ ἐπεδήμησαν εἰς ἡμᾶς, ἐπλήσθη ἡ πόλις ἡμῶν πάσης κακῆς πράξεως· ἀπέκτειναν δὲ καὶ τοὺς ὄφεις τοὺς υἱοὺς τῆς θεᾶς ἡμῶν· ἔκλεισαν δὲ καὶ τὸ ἱερόν, καὶ ἠρήμωται ὁ βωμός, καὶ οὐχ εὑρήκαμεν προσενηνεγμέ-

15. Βασανίσατε: Ven Βασάνιζε | πλάνους: Ven μάγους | βδέλυγμα: Par βδελυκτοί | ὄντας: sed uterque codex ὄντες | πολύς τε ὄχλος: Ven πολλοὶ δὲ ὄχλοι | μὴ μεῖναι: Ven μὴ εἶναι | τῇ ὑπομ. αὐτῶν: Par om αὐτῶν | βιαίως: Par βαιβέως

16. τοὺς ἁγίους τ. ἀ. τ. ἀπ. Φίλ. cum Ven; Par τόν τε Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαριάμμην | τοῦ εἰδώλ. τ. ἐχίδνης: Par τῆς ἐχίδνης τοῦ εἰδωλίου | ἀπολέσει: Par ἀπολέσῃ | χάριτι: Par τῇ χάριτι

17. ἐκ τῶν ξένων: Par ἀπὸ τ. ξ. | πλανησάντων: Par πλανόντων (sic) | ἐπλήσθη: Ven add καί, sed punctis improbatum | Ven om πάσης | ἠρήμω-

νον οἶνον ἵνα πιοῦσα ἡ ἔχιδνα ὑπνώσῃ. εἰ δὲ θέλεις γνῶναι ὅτι ὄντως μάγοι εἰσίν, βλέψον καὶ ἴδε πῶς ἡμᾶς θέλουσιν μαγεῦσαι, λέγοντες Ζήσατε ἐν ἁγνείᾳ καὶ σεμνότητι, πιστεύσαντες τῷ θεῷ· πῶς δὲ καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν· πῶς δὲ καὶ οἱ δράκοντες οὐκ ἐτύφλωσαν αὐτοὺς ἢ καὶ ἀνεῖλαν αὐτούς, πῶς δὲ καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν οὐκ ἔπιον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ τηροῦντες τὴν πόλιν ἡμῶν ἀπὸ παντὸς ξένου ὑπὸ τούτων κατεβλήθησαν.

18 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἀνθύπατος πλεῖον ἐξεκαύθη τῷ θυμῷ, ὀργῆς τε καὶ ἀπειλῆς ἐπληρώθη, καὶ ἦν ὀργιζόμενος σφόδρα καὶ λέγων πρὸς τοὺς ἱερεῖς Τί ὅτι τὴν ἐμὴν ἐμάγευσαν γυναῖκα; καὶ ἐκεῖθέν μοι ξένα ῥήματα ὁμιλεῖ, καὶ διὰ πάσης τῆς νυκτὸς εὐχομένη ξενοφωνεῖται φωτὶ καταλαμπομένη, καὶ ἀναστενάζουσα λέγει Ἦλθέν μοι τὸ ἀληθινὸν φῶς Ἰησοῦς. κἀγὼ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κοιτῶνος ἐξελθὼν ἠθέλησα διὰ τῆς θυρίδος κατοπτεῦσαι καὶ ἰδεῖν ὅνπερ ἔλεγεν φῶς Ἰησοῦν, καὶ ὥσπερ ἀστραπὴ προσαπήντησέν μοι, ὥστε με παρ' ὀλίγον ἀποτυφλωθῆναι· καὶ ἐξ ἐκείνου λοιπὸν τὴν γυναῖκά μου φοβοῦμαι διὰ τὸν φωτεινὸν αὐτῆς Ἰησοῦν. εἴπατέ μοι, ἱερεῖς, τί πράξω. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ἀνθύπατε, τάχα οὐκέτι ἐσμὲν ἱερεῖς· ἀφ' οὗ γὰρ συνέκλεισας αὐτοὺς εὐχομένων αὐτῶν, οὐ μόνον τὸ ἱερὸν ἐκ θεμελίων ἐσαλεύθη, ἀλλὰ τάχα καὶ συμπίπτει.

19 Τότε προσέταξεν ὁ ἀνθύπατος ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς περὶ τὸν Φίλιππον καὶ ἀναγαγεῖν ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰπὼν τοῖς δημίοις Ἀποδύσαντες τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Βαρθολομαῖον καὶ τὴν Μαριάμμην διερευνήσατε μή πως εὕρητε αὐτῶν τὰς μαγείας. ἀποδύσαντες οὖν πρῶτον τὸν Φίλιππον, εἶτα τὸν Βαρθολομαῖον, ἦλθον καὶ ἐπὶ τὴν Μαριάμμην, καὶ σύροντες αὐτὴν

---

ται: Par ἐρήμοται | προσενηνεγμένον: Par προσηνεγμένον | Par om καὶ ἴδε | πῶς δὲ καὶ εἰσῆλθον: Ven om δέ | ἀνεῖλαν: Ven ἀνεῖλον | τ. πόλιν ἡμῶν: Par om ἡμῶν

18. ταῦτα: Ven om | πλεῖον: Par πλέον | Τί ὅτι: Par Τί ὅ | καὶ ἐκεῖθεν: Par κἀκεῖθεν | πάσης τῆς: Ven om τῆς | ξενοφωνεῖται φωτὶ καταλαμπομένη: ita Par; Ven ξένῳ φωτὶ καταλάμπεται | παρ' ὀλίγον: Par ὀλίγον | ἀποτυφλωθῆναι: Par ἀπ' αὐτοῦ φλογισθῆναι | εἶπαν: Ven εἶπον | οὐκέτι: Par οὐκ | ἀλλὰ τάχα καί: Par om τάχα

19. Ἀποδύσαντες: Par ἀποδώσαντες | Ven om καὶ τ. Βαρθολ. καὶ τ. Μαριάμμ. | διερευνήσατε: Par ἐρευνήσατε | μή πως εὕρητε: Ven om | Par ἀπέδυσαν (codex ἀπέδωσαν) οὖν πρῶτον Φίλιππον, εἶτα τ. Βαρθολομαῖον· ἦλθον δὲ

ἔλεγον Γυμνώσωμεν αὐτὴν ἵνα πάντες ἴδωσιν αὐτὴν πῶς ἀνδράσιν ἐπακολουθεῖ· αὐτὴ γὰρ μάλιστα ἁπάσας τὰς γυναῖκας ἀπατᾷ. καὶ λέγει ὁ τύραννος πρὸς τοὺς ἱερεῖς Κηρύξατε εἰς ὅλην τὴν πόλιν κύκλῳ ἵνα ἔλθωσιν πάντες ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ὅπως ἴδωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς, ὅτι συμπορεύεται μετὰ τῶν μάγων τούτων, καὶ πάντως ὅτι μοιχεύεται ὑπ᾽ αὐτῶν. ἐκέλευσεν δὲ κρεμασθῆναι τὸν Φίλιππον καὶ τὰ σφυρὰ αὐτοῦ διατρηθῆναι, κομίσαι δὲ καὶ κόρακας σιδηροῦς καὶ τὰς πτέρνας αὐτοῦ διαπαρῆναι, καὶ κρεμασθῆναι κατὰ κεφαλῆς ἀπέναντι τοῦ ἱεροῦ ἐπί τινος δένδρου· καὶ τὸν Βαρθολομαῖον ἐκτείνατε ἀπεναντίον τοῦ Φιλίππου ἐμπερονήσαντες τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τῷ τοίχῳ τῆς πύλης τοῦ ἱεροῦ.

[20] Ἐμειδίασαν δὲ ἀμφότεροι ὁρῶντες ἀλλήλους ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ Βαρθολομαῖος· ἦσαν γὰρ ὡς οὐ βασανιζόμενοι· αἱ γὰρ κολάσεις αὐτῶν ἦσαν βραβεῖα καὶ στέφανοι. ὅτε δὲ καὶ τὴν Μαριάμμην ἀπέδυσαν, ἰδοὺ εὐθέως ἠλλάγη ἡ ὁμοίωσις τοῦ σώματος αὐτῆς ἐνώπιον πάντων, καὶ εὐθέως ἐγένετο περὶ αὐτὴν νεφέλη πυρὸς ἔμπροσθεν πάντων, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἔτι ἐμβλέψαι τὸ σύνολον εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐτύγχανεν ἡ ἁγία Μαριάμμη, ἀλλ᾽ ἔφυγον πάντες ἀπ᾽ αὐτῆς.

[21] Ἐλάλησεν δὲ ὁ Φίλιππος μετὰ Βαρθολομαίου ἐν τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων Ποῦ ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν Ἰωάννης; ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ ἀπολύομαι ἀπὸ τοῦ σώματος· καὶ τίς ὁ εὐξάμενος περὶ ἡμῶν; ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν Μαριάμμην ἐπεχείρησαν παρὰ τὸ καθῆκον· καὶ ἰδοὺ πῦρ ἔρριψαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Στάχυος, λέγοντες ὅτι καύσωμεν αὐτήν, ἐπειδὴ ὑπεδέξατο αὐτούς. θέλεις οὖν, Βαρθολομαῖε, πῦρ ἐλθεῖν ἀπ᾽ οὐρανοῦ καὶ κατακαύσωμεν αὐτούς;

---

καὶ ἐπί | Γυμνώσωμεν: Par γυμνώσομεν | πῶς ἀνδράσιν (Par ἄνδρας) ἐπακολουθεῖ (Par -θῇ): Ven praem ὅτι γυνὴ οὖσα | εἰς ὅλην τ. πόλιν: Ven ἐν τῇ πόλει | τε καί: Par om τε | καὶ κόρακας: Ven om καί | ἐκτείνατε et ἐμπερονήσαντες (codex ἐμπερων.): Ven ἐκτείναντες et ἐπερώνησαν (sic) | Ven ἀπέναντι

20. καὶ ὁ Βαρθολ.: Par om ὁ | ἀπέδυσαν: Par correctum habet ἀπέδωσαν | εἰς τὸν τόπον: Par ἢ τὸν τόπ.

21. ὁ ἀδελφ. ἡμῶν: Ven om ἡμῶν | Par ἀπολύωμαι | πῦρ ἐλθεῖν usque αὐτούς ex Ven; Par εἴπωμεν πῦρ ἐλθ. ἀπὸ τοῦ οὐρ. καὶ κατακαῦσαι αὐτούς | ὁ Φίλιππος: Ven om ὁ

22 Ὡς δὲ ταῦτα ἦν λέγων ὁ Φίλιππος, καὶ ἰδοὺ Ἰωάννης εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ὡς συμπολίτης αὐτῶν, καὶ διακινῶν ἐν τῇ πλατείᾳ ἠρώτησεν Τίνες οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ διὰ τί τιμωροῦνται; οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ Μὴ οὐκ εἶ ἐκ τῆς πόλεως ἡμῶν καὶ ἐρωτᾷς περὶ τῶν ἀνθρώπων τούτων, οἵτινες πολλοὺς ἠδίκησαν; ἔκλεισαν δὲ καὶ τοὺς θεοὺς ἡμῶν, καὶ ἐν τῇ μαγείᾳ αὐτῶν ἀνεῖλον καὶ τοὺς ὄφεις καὶ τοὺς δράκοντας, πολλούς τε καὶ νεκροὺς ἤγειραν, οἵτινες κατέπληξαν ἡμᾶς πολλὰς κολάσεις ἐξηγούμενοι· θέλουσιν δὲ καὶ κρεμάμενοι οὗτοι οἱ ξένοι πῦρ αἰτῆσαι ἐξ οὐρανοῦ καὶ κατακαῦσαι ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν.

23 Εἶτα λέγει ὁ Ἰωάννης Ἀπέλθωμεν καὶ ὑποδείξατέ μοι αὐτούς. ἤγαγον οὖν τὸν Ἰωάννην ὡς συμπολίτην αὐτῶν ὅπου ὁ Φίλιππος ἦν· καὶ ἦν ἐκεῖ πλῆθος ὄχλου καὶ ὁ ἀνθύπατος καὶ οἱ ἱερεῖς. καὶ ἰδὼν ὁ Φίλιππος τὸν Ἰωάννην εἶπεν τῷ Βαρθολομαίῳ ἑβραϊστί Ἀδελφέ, ὁ Ἰωάννης ἦλθεν ὁ εἰς Βαρέκ, ὅπου ἐστὶν τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν. καὶ ὁ Ἰωάννης εἶδεν τὸν Φίλιππον κατὰ κεφαλῆς κρεμάμενον καὶ τῶν σφυρῶν καὶ τῶν πτερνῶν· εἶδεν δὲ καὶ τὸν Βαρθολομαῖον ἐκτεταμένον εἰς τὸν τοῖχον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τὸ μυστήριον τοῦ κρεμασθέντος ἐν μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἔσται μεθ' ὑμῶν.

24 Εἶπεν δὲ καὶ τοῖς ἀνθρώποις τῆς πόλεως ἐκείνης Ἄνθρωποι οἱ τὴν Ὀφιορύμην Ἱεράπολιν κατοικοῦντες, πολλή ἐστιν ἡ ἄγνοια ἡ οὖσα μεθ' ὑμῶν. ἐπλανήθητε ἐν τῇ ὁδῷ τῆς πλάνης· πνέων ἔπνευσεν εἰς ὑμᾶς ὁ δράκων καὶ ἐτύφλωσεν ὑμᾶς κατὰ τρεῖς τρόπους, τοῦτ' ἔστιν, ἐποίησεν ὑμᾶς τυφλοὺς τῷ σώματι καὶ τυφλοὺς τῇ ψυχῇ καὶ τυφλοὺς τῷ πνεύματι, καὶ ἐπλήγητε ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ἐμβλέψατε εἰς πᾶσαν τὴν κτίσιν εἴτε ἐν τῇ γῇ εἴτε ἐν τῷ οὐρανῷ εἴτε ἐν τοῖς ὕδασιν, ὅτι ὁ ὄφις οὐκ ἔχει ὁμοίωμα ἐν οὐδενὶ ἄνω· ἀλλὰ γένους ἐστὶ φθορᾶς καὶ κατηργήθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο εἰλικτός ἐστιν καὶ σκολιός, καὶ οὐδε-

22. καὶ ἰδού: Ven om καί | Par ἦλθεν | Par (non constanter) συνπολίτης | Ven πολλοὺς δὲ καί | ἐξηγούμενοι: Par ἐκφυγόμενοι | θέλουσιν δὲ καί: Par om καί
23. συμπολ. (Par συνπολ.) αὐτῶν: Par om αὐτῶν | Ἀδελφέ, ὁ Ἰω.: Ven om ὁ | εἶδεν: Par ἰδών | καὶ τῶν σφυρῶν: Ven om καί | εἶδεν δέ: Par om δέ
24. Εἶπ. δὲ καί: Ven om καί | ἡ ἄγνοια: Par ἡ μαγία | πνέων: Par πλέον | Ven om τυφλ. τῷ σώμ. καί | Par om εἴτε ἐν τῷ οὐρανῷ | ἄνω cum Ven; Par ανου i. e. ἀνθρώπου | γένους ἐστί: Par γένος ἔσται | εἰλικτός: hoc

μία ζωή ἐστιν ἐν αὐτῷ, καὶ θυμός τε καὶ ὀργὴ καὶ σκότος καὶ πῦρ καὶ καπνὸς ὑπάρχει ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ. καὶ νῦν οὖν διὰ τί τιμωρεῖτε τοὺς ἀνθρώπους τούτους, ὅτι εἰρήκασιν ὑμῖν ὅτι ἐχθρὸς ὑμῶν ἐστιν ὁ ὄφις;

25 Ὡς δὲ ἤκουσαν τούτους τοὺς λόγους παρὰ τοῦ Ἰωάννου, ἐπῆραν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας λέγοντες Ἐδόξαμεν οὖν συμπολίτην σε εἶναι, νῦν δὲ ἐφανέρωσας σεαυτὸν ὅτι κοινωνὸς αὐτῶν εἶ· ὡς αὐτοὶ οὕτως καὶ σὺ θανατωθήσῃ· οἱ γὰρ ἱερεῖς ἐσκέψαντο στραγγίσαι ὑμῶν τὸ αἷμα καὶ οἴνῳ μίξαντες τῇ ἐχίδνῃ προσαγαγεῖν τοῦτο ποτίσαι αὐτήν. ὡς οὖν ἐπέβαλον οἱ ἱερεῖς τοῦ κρατῆσαι τὸν Ἰωάννην, παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπεν τῷ Φιλίππῳ Οὐ μὴ ἀποδώσωμεν κακὸν ἀντὶ κακοῦ. ὁ δὲ Φίλιππος εἶπεν πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἰδοὺ δὴ ποῦ ἔστιν ὁ κύριός μου Ἰησοῦς ὁ εἰπών μοι τοῦ μὴ ἐκδικῆσαι ἐμαυτόν; ἀλλά γε λοιπὸν οὐκ ἀνέξομαι, τελέσω δὲ ἐπ᾽ αὐτοῖς τὸ ἐμβρίμημά μου καὶ ὅλους αὐτοὺς ἀφανίσω.

26 Ὁ δὲ Ἰωάννης καὶ Βαρθολομαῖος καὶ Μαριάμμη διεκώλυον αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὁ διδάσκαλος ἡμῶν ἐραπίσθη, ἐμαστίχθη, ἐξετάσθη, χολὴν καὶ ὄξος ἐποτίσθη, καὶ ἔλεγεν Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. κἀκεῖνο δὲ ἐδίδαξεν εἰπών Μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. καὶ ἡμεῖς οὖν ὑπομείνωμεν. λέγει ὁ Φίλιππος Ἀπόστητε καὶ μὴ πραΰνετέ με, ὅτι οὐκ ἀνέξομαι ἐγὼ ὅτι ἐπικέφαλά με ἐκρέμασαν, σιδήροις ἐπερόνησαν τὰ σφυρά μου καὶ τὰς πτέρνας μου. καὶ σὺ ἀγαπητὲ τοῦ θεοῦ Ἰωάννη, πόσα αὐτοῖς διελέξω καὶ οὐχ ὑπηκούσθης. διὸ συγχωρήσατέ μοι καὶ καταράσομαι αὐτούς, καὶ ἐξολοθρευθήσονται ἐν ἑνί. καὶ ἤρξατο καταρᾶσθαι αὐτοὺς ἐπικαλούμενος καὶ κράζων ἑβραϊστί Ἀβαλώ, ἀρημούν, ἰδουθαήλ,

---

spiritu codex uterque | καὶ θυμός τε: Ven θυμὸς δέ | Ven om πᾶσι | καὶ νῦν οὖν: Par om καί | ἐχθρὸς ὑμῶν: Par om ὑμῶν

25. Par om τούτους | Ἐδόξ. οὖν: Ven om οὖν | Par om σεαυτόν | θανατωθήσῃ: Par θανατωθείς | μίξαντες: Par σμίξαντες | Ven om οἱ ἱερεῖς τοῦ κρατῆσαι | ἀποδώσωμεν: Ven ἀποδῶμεν | ἐκδικῆσαι ἐμαυτόν: Par ἐκδ. αἷμα αὐτῶν | δὲ ἐπ᾽ αὐτοῖς: Par δὲ πάντας

26. ἐραπίσθη: Par a secunda manu ἐρραπ. | ἀνέξομαι ἐγώ: Ven. ἀνέξ. ὑμῶν | ἐπικέφαλα: Ven ἐπὶ κεφαλῆς | Ven ἐκρέμασάν με | ἐπερόνησαν: uterque codex ἐπερών. | Par om καὶ τ. πτέρν. μου | ὑπηκούσθης: Par ὑπήκουσάν σου | Par καταράσομαι αὐτοῖς | Ἀβαλώ: Ven ἀβαλαῶ | ἀρημούν, ἰδουθαήλ:

θαρσελεών, ναχώθ, αἰδουνάφ, τελετελωί, τοῦτ' ἔστιν Ὁ πατὴρ
τοῦ Χριστοῦ, ὁ μόνος καὶ παντοκράτωρ θεός, θεὲ ὃν φρίττουσιν
πάντες αἰῶνες, ὁ δυνατὸς καὶ ἀπροσωπόληπτος δικαστής, οὗ τὸ
ὄνομά ἐστιν ἐν τῇ σῇ δυναστείᾳ Σαβαώθ, εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς
αἰῶνας· σὲ τρέμουσιν ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι τῶν ἐπουρανίων καὶ τὰ
ἐμβριμήματα τῶν χερουβικῶν ζώων τὰ πυρίπνοα· ὁ βασιλεὺς ὁ
ἅγιος τῆς μεγαλειότητος, οὗ τὸ ὄνομα ἔφθασεν εἰς τὰ θηρία τῆς
ἐρήμου καὶ ἡσύχασαν καὶ αἰσθητικῇ φωνῇ ᾔνεσάν σε, ὁ ἐπιβλέ-
πων ἡμῖν καὶ διδοὺς ἑτοίμως τὰ αἰτήματα ἡμῶν, ὁ ἐπιγνοὺς
ἡμᾶς πρὸ τοῦ πλασθῆναι, ὁ ἐπίσκοπος πάντων· νῦν δέομαι, ἀνοι-
ξάτω ὁ μέγας ᾅδης τὸ στόμα αὐτοῦ, ἡ ἄβυσσος ἡ μεγάλη κατα-
πιέτω τοὺς ἀθέους τούτους τοὺς μὴ βουληθέντας χωρῆσαι τὸν λό-
γον τῆς ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· ναὶ Σαβαώθ. 27 Καὶ ἰδοὺ
ἐξαίφνης ἠνεῴχθη ἡ ἄβυσσος, καὶ κατεπόθη ὅλος ὁ τόπος ἐν ᾧ
ἐκάθητο ὁ ἀνθύπατος καὶ ὅλον τὸ ἱερὸν καὶ ἡ ἔχιδνα ἣν ἐσέβοντο,
καὶ ὄχλοι πολλοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς ἐχίδνης, ὡς ἄνδρες ἑπτακισχί-
λιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων· πλὴν ὅπου ἦσαν οἱ ἀπόστολοι,
ἔμειναν ἀσάλευτοι· καὶ ὁ ἀνθύπατος κατεπόθη εἰς τὴν ἄβυσσον.
καὶ ἦσαν αἱ φωναὶ αὐτῶν ἀνερχόμεναι κάτωθεν, μετὰ κλαυθμοῦ
λέγοντες Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ τῶν ἐνδόξων σου ἀποστόλων θεός, ὅτι
ἄρτι ὁρῶμεν τὰς κρίσεις τῶν μὴ ὁμολογησάντων τὸν σταυρωθέντα·
ἰδοὺ ὁ σταυρὸς φωτίζει ἡμᾶς. Ἰησοῦ Χριστέ, ἐμφανίσθητι ἡμῖν,
ὅτι ζῶντες πάντες κατερχόμεθα εἰς τὸν ᾅδην καὶ μαστιζόμεθα,
ὅτι ἀδίκως τοὺς σοὺς ἀποστόλους ἐσταυρώσαμεν. καὶ ἠκούσθη
φωνὴ λέγοντος Ἵλεως ἔσομαι ὑμῖν ἐν τῷ φωτεινῷ σταυρῷ.

28 Ἀπέμειναν δὲ ὅ τε Στάχυς καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ, καὶ
ἡ τοῦ ἀνθυπάτου γυνὴ καὶ ἄλλαι πεντήκοντα γυναῖκες αἵτινες
ἐπίστευσαν σὺν αὐτῇ ἐπὶ τὸν κύριον, καὶ ἄλλο πλῆθος ἀνδρῶν τε

---

Ven ἀρημοβυεῖ, δουθαήλ | θαρσελεών: Par θαρσελεήν | ναχώθ: Ven ναχαώθ | αἰδουνάφ: Ven ἰδουνάφ | τελετελωί (Par -λώη): Ven τελετελοεῖν | ὁ-μόνος καί: Ven om καί | πάντες αἰῶνες: Ven οἱ πάντες δι' αἰῶνος | Σαβαώθ: Par cum seqq. coniungit, Ven cum antecedd. | ἐμβριμήματα: Par ὀμβρήματα | Par om τὰ πυρίπνοα | αἰσθητικῇ: Ven αἰσθητῇ | ἡ ἄβυσσος: Ven om ἡ | καταπιέτω: Par καὶ καταπ.

27. ὡς ἄνδρες: Par ἄνδρ. ὡς | Par om ἄρτι | Ven ὁμολογούντων | ἐμφανίσθητι (Par -νίθητι): Ven φάνηθι | λέγοντος: Par λέγουσα | Ἵλεως ἔσ. ὑμῖν: Par ἵλεος, et om ὑμῖν

28. ἀνδρῶν τε: Par om τε

καὶ γυναικῶν, καὶ παρθένοι ἑκατὸν αἵτινες οὐ κατεποντίσθησαν διὰ τὴν ἁγνείαν αὐτῶν, ἐσφραγισμέναι τῇ σφραγῖδι τοῦ Χριστοῦ.

29 Τότε ὁ κύριος φανεὶς τῷ Φιλίππῳ εἶπεν Ὦ Φίλιππε, οὐκ ἤκουσας Μὴ ἀποδώσῃς κακὸν ἀντὶ κακοῦ, καὶ διὰ τί τοσοῦτον ἔπληξας ἀφανισμόν; ὦ Φίλιππε, τίς θέμενος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν αὐτοῦ ἡ αὖλαξ; ἢ τίς παραχωρεῖ τὸν ἑαυτοῦ λύχνον ἑτέρῳ, καὶ αὐτὸς ἐν σκότει καθέζεται; ἢ τίς καταλιμπάνει τὸ ἑαυτοῦ οἰκητήριον, καὶ αὐτὸς οἰκεῖ ἐν κοπρίᾳ; τίς δὲ ἐάσας τὸ ἑαυτοῦ ἔνδυμα ἐν χειμῶνι πορεύεται γυμνός; ἢ τίς χαρήσεται ἐχθρὸς ἐν τῇ χαρᾷ τοῦ μισοῦντος αὐτόν; τίς δὲ στρατιώτης πορεύεται ἐπὶ πόλεμον ἄνευ πανοπλίας; τίς δὲ δοῦλος πληρώσας τὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ πρόσταγμα οὐκ ἐπαινεθήσεται; τίς δὲ ἐν σταδίῳ γενναίως δραμὼν οὐ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; τίς δὲ πλύνας τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἡδέως αὐτὰ μολύνει; ἰδοὺ ὁ νυμφών μου ἕτοιμός ἐστιν, ἀλλὰ μακάριός ἐστιν ὁ εὑρεθεὶς ἐν αὐτῷ ἔχων τὸ ἔνδυμα λαμπρόν· αὐτός ἐστιν ὁ λαμβάνων τὸν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. ἰδοὺ τὸ δεῖπνον ἕτοιμον, καὶ μακάριος ὁ καλούμενος καὶ ἕτοιμος γενάμενος ἐλθεῖν πρὸς τὸν κεκληκότα αὐτόν. πολύς ἐστιν ὁ θερισμὸς τοῦ ἀγροῦ, μακάριος δέ ἐστιν ὁ ἐργάτης ὁ καλός. ἰδοὺ τὰ κρίνα καὶ πάντα τὰ ἄνθη· ὁ δὲ καλὸς γεωργός ἐστιν ὁ πρῶτος μεταλαμβάνων αὐτῶν. πῶς δὲ σὺ γέγονας, ὦ Φίλιππε, ἄσπλαγχνος, καταρασάμενος τοὺς ἐχθρούς σου ἐν ὀργῇ;

30 Λέγει ὁ Φίλιππος Τί μοι ὀργίζῃ, κύριε, ὅτι κατηρασάμην τοὺς ἐχθρούς μου; διὰ τί γὰρ οὐ πατάσσεις αὐτούς, ὅτι ἔτι ζῶσιν εἰς τὴν ἄβυσσον; καὶ σὺ ἐπίστασαι, κύριε, ὅτι διὰ σὲ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐν τῷ σῷ ὀνόματι ἐδίωξα πᾶσαν

---

καὶ παρθ. ἑκατ. αἵτινες οὐ κατεποντ.: Par corrupte καὶ ἄλλαι ἑκατὸν αἷς οὐ καὶ κατεπ. | ἐσφραγισμέναι: Par add γὰρ ἦσαν

29. τοσοῦτον ἔπληξας ἀφανισμόν: Ven τοσοῦτον πλῆθος παρέδωκας ἀφανισμῷ | θέμενος: Par βαλών | αὖλαξ: hoc accentu uterque codex | λύχνον ἑτέρῳ: Par λύχν. ἕτερον | καταλιμπάνει: Par καταλείπει (cod. -λείπη) | χαρήσεται: Par χαρίσεται | τοῦ κυρ. αὐτοῦ: Ven om αὐτοῦ | ἀλλὰ μακάριός ἐστιν: Ven καὶ μακάριος | τὸ ἔνδυμα: Ven om τό | αὐτός ἐστιν: Par αὐτ. γάρ ἐστιν | γενάμενος: Ven γενόμενος

30. καὶ σύ: Ven om καί | ἐν τῷ σῷ: Par om ἐν | πᾶσαν τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων: Ven om τὴν et τῶν

τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων καὶ πάντα τὰ δαιμόνια; οἱ δράκοντες ἐξηράνθησαν καὶ οἱ ὄφεις· ἐπειδὴ δὲ οὗτοι οὐκ ἐδέξαντό σου τὸ φῶς, διὰ τοῦτο κατηρασάμην αὐτοὺς καὶ κατέβησαν εἰς ᾅδου ζῶντες.

[31] Καὶ λέγει ὁ σωτὴρ τῷ Φιλίππῳ Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ παρήκουσάς μου, καὶ ἀπέδωκας κακὸν ἀντὶ κακοῦ καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν μου, διὰ τοῦτο τελειωθήσῃ μὲν ἐνδόξως καὶ χειραγωγηθήσῃ ὑπὸ τῶν ἁγίων μου ἀγγέλων καὶ ἐλεύσῃ μετ᾽ αὐτῶν ἕως τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, καὶ αὐτοὶ μὲν ἐλεύσονται πρὸς μὲ εἰς τὸν παράδεισον, σὲ δὲ κελεύσω ἀποκλεισθῆναι ἔξω τοῦ παραδείσου ἕως ἡμερῶν τεσσαράκοντα, θαμβούμενον ὑπὸ τῆς φλογίνης καὶ στρεφομένης ῥομφαίας, καὶ στενάξεις ὅτι ἐκάκωσας τοὺς κακώσαντάς σε· καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀποστελῶ τὸν ἀρχάγγελόν μου Μιχαὴλ καὶ κρατήσας τὴν ῥομφαίαν τὴν φυλάσσουσαν τὸν παράδεισον εἰσάξει σε ἐν αὐτῷ, καὶ ὄψει πάντας τοὺς δικαίους οἵτινες ἐν τῇ ἀκακίᾳ αὐτῶν ἐπορεύθησαν, καὶ τότε προσκυνήσεις τὴν δόξαν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· πλὴν τὸ σημεῖον τῆς ἐξελεύσεώς σου δοξασθήσεται ἐν τῷ σταυρῷ μου. καὶ ὁ Βαρθολομαῖος δὲ ἀπελθὼν ἐν Λυκαονίᾳ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ σταυρωθήσεται· ἡ δὲ Μαριάμμη τὸ σῶμα αὐτῆς ἀποτίθεται ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ. ἐγὼ δέ, ὦ Φίλιππε, οὐκ ἀνέξομαί σου, ὅτι κατεπόντισας τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἄβυσσον· ἀλλ᾽ ἰδοὺ τὸ πνεῦμά μου ἐν αὐτοῖς, καὶ ἀναγάγω αὐτούς, καὶ οὕτως ἰδόντες σε πιστεύσωσιν ἐν τῇ δόξῃ τοῦ ἀποστείλαντός σε.

[32] Καὶ στραφεὶς ὁ σωτὴρ ἀνέτεινεν τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα καὶ ἐχάραξεν σταυρὸν ἐν τῷ ἀέρι καταβαίνοντα ἀπὸ τῶν ἄνω ἕως τῆς ἀβύσσου, καὶ ἦν πλήρης φωτὸς καὶ εἶχεν τὸν τύπον καθ᾽ ὁμοιό-

31. Ἀλλ᾽ ἐπειδή: Ven om Ἀλλ᾽ | καὶ αὐτοὶ μέν: Par om μέν | ὑπὸ τῆς φλογίνης καὶ στρεφ. (Ven om καὶ στρεφ.) ῥομφαίας: Par ὑπὸ τὴν φλογίνην κ. στρεφομένην ῥομφαίαν | Par στενάξῃς | καὶ κρατήσας τὴν ῥομφ. τ. φυλ. τ. παρ. εἰσάξει σε ἐν αὐτῷ: Par καὶ κρατήσει (cod. -σῃ) τ. ῥ. τ. φ. τ. παράδεισον | Par προσκυνήσῃς | τοῦ ἐν οὐρανοῖς: Ven ἐν τοῖς οὐρανοῖς | ἐξελεύσεως: Ven ἐλεύσεως | καὶ ὁ Βαρθ. δέ: Par om δέ | Par Λυκαωνίᾳ

32. τ. ἑαυτ. χεῖρα: Par τ. χεῖρ. αὐτοῦ | καταβαίνοντα usque ἕως τ. ἀβύσσου ex Ven; Par nil nisi διαβαῖνον | καὶ ἦν πλήρης φωτός: Ven καὶ ἐπλήσθη ἡ ἄβυσσος φωτός | καὶ εἶχεν usque κλίμακος: Ven καὶ ἦν ὁ σταυρὸς ἐν ὁμοιώματι κλίμακος ἐχούσης βαθμούς, praetereaque Ven h. l. haec add: καὶ ἐφώνη-

τητα κλίμακος· πᾶν δὲ τὸ πλῆθος τὸ ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν καταβεβηκότων εἰς τὴν ἄβυσσον ἀνήρχοντο ἐν τῇ κλίμακι τοῦ φωτεινοῦ σταυροῦ· ἔμεινεν δὲ κάτω ὁ ἀνθύπατος καὶ ἡ ἔχιδνα ἣν ἐσέβοντο. ὅτε δὲ ἀνῆλθον οἱ ὄχλοι, ἐμβλέψαντες εἰς τὸν Φίλιππον κατὰ κεφαλῆς κρεμάμενον ἐκόψαντο κοπετὸν μέγαν ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ ᾗ ἐποίησαν· εἶδον δὲ καὶ τὸν Βαρθολομαῖον καὶ τὴν Μαριάμμην ἔχουσαν τὸν πρῶτον τύπον. καὶ ἰδοὺ ἀνῆλθεν ὁ κύριος εἰς τοὺς οὐρανοὺς βλεπόντων τοῦ τε Φιλίππου καὶ τοῦ Βαρθολομαίου καὶ τῆς Μαριάμμης καὶ τοῦ Στάχυος καὶ πάντων τῶν ἀπίστων λαῶν, καὶ ἦσαν σιγῇ δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ. πάντες δὲ οἱ ὄχλοι ἔκραξαν λέγοντες Εἷς θεὸς ὃν κηρύττουσιν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐν ἀληθείᾳ· εἷς θεὸς ὁ ἀποστείλας αὐτοὺς ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ σωτηρίᾳ. μετανοοῦμεν νῦν ἀληθῶς ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἡμῶν πλάνῃ, ὅτι οὔπω ἐσμὲν ἄξιοι τῆς αἰωνίου ζωῆς· νῦν πιστεύομεν ὅτι ἐθεασάμεθα μεγάλα θαυμάσια, ὅτι ἀνήγαγεν ἡμᾶς ὁ σωτὴρ ἀπὸ τῆς ἀβύσσου. καὶ ἔπεσαν πάντες ἐπὶ πρόσωπον καὶ προσεκύνησαν τῷ Φιλίππῳ, καὶ παρεκάλουν ἕτοιμοι ὄντες τοῦ φυγεῖν, μὴ ποιήσῃ ἕτερον σημεῖον καὶ πάλιν ἀποπέμψῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐδέοντο ἵνα ἄξιοι γένωνται τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας.

33 Ὁ δὲ Φίλιππος ἔτι κρεμάμενος προσεφώνησεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν Ἀκούσατε καὶ μάθετε πόσαι εἰσὶν αἱ δυνάμεις τοῦ θεοῦ μου, ἀναμιμνησκόμενοι ἅπερ κάτω ἴδετε, καὶ πῶς ἡ πόλις ὑμῶν κατεστράφη πλὴν τῆς οἰκίας τοῦ εἰσδεξαμένου με· καὶ νῦν ἡ γλυκύτης τοῦ θεοῦ μου ἀνήγαγεν ὑμᾶς ἐκ τῆς ἀβύσσου, κἀγὼ ὀφειλέτης εἰμὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας κύκλῳ τοῦ παραδείσου περισκοπεύων δι' ὑμᾶς, ὅτι ὀργίσθην ὑμῖν εἰς ἀνταπόδοσιν· καὶ

---

σεν φωνῇ ὁ σωτὴρ τοῖς ἐν τῷ ἀβύσσῳ λέγων Ἀνέλθετε. πάντες διὰ τοῦ σταυροῦ· ὅτι ὁ ἀπόστολος Φίλιππος νῦν ἐσπλαγχνίσθη ἐφ' ὑμᾶς δι' ἐμέ, ἵνα πάλιν θεάσησθε τὸ φῶς τοῦ θεοῦ. | πᾶν δὲ τό usque κλίμακι τοῦ σταυροῦ: Ven καὶ ἰδοὺ ὅλον τὸ πλῆθος τῶν κατενεχθέντων εἰς τὴν ἄβυσσον ἀνέβησαν | Par κρεμμάμενον et h. l. et alibi | κοπετόν: Ven add καὶ θρῆνον | Par ὁ κύρ. ἀνῆλθ. | τοῦ τε: Ven om τε | πιστεύομεν: Par πιστεύωμεν | ἔπεσαν: Ven ἔπεσον | Ven om καὶ πάλ. ἀποπέμψ. ἡμ. ε. τ. ἄβυσσον | Par γένονται | τ. Χριστ. παρουσίας: Par τ. κυρίου εὐχαριστείας

33. τ. θε. μου usque ἴδετε ex Ven; Par τ. θε. ἡμῶν, ἵνα μνησκόμενοι ὅπερ κάτω ἴδωμεν | Par ἡ πόλις ἡμῶν | ἀνήγαγ. ὑμᾶς: Par ἀν. ἡμᾶς | καὶ ταύ-

ταύτην μόνην τὴν ἐντολὴν οὐκ ἐφύλαξα, ὅτι οὐκ ἔδωκα ὑμῖν ἀντάλλαγμα τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν. ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν τῇ ἀγαθότητι τοῦ θεοῦ ἀποβάλετε τὴν κακίαν, ὅπως ἄξιοι γένησθε τῆς τοῦ κυρίου εὐχαριστίας.

34 Τινὲς δὲ τῶν πιστῶν προσέδραμον ἵνα καθέλωσιν τὸν Φίλιππον καὶ ἀροῦσιν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς σιδηροῦς κόρακας καὶ τοὺς ὀγκίνους ἐκ τῶν σφυρῶν. ὁ δὲ Φίλιππος εἶπεν Μὴ τεκνία, μὴ ἐγγίσητέ μοι ἕνεκεν τούτου, ὅτι οὕτως ἔσται ἡ τελείωσίς μου. ἀκούσατέ μου οἱ φωτισθέντες ἐν κυρίῳ, ὅτι ἦλθον εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐκ ἐμπορίαν τινὰ ποιήσασθαι, οὐκ ἄλλην τινὰ πρᾶξιν, ἐκληρώθην δὲ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ σώματός μου εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐν ᾧ ὁρᾶτε με σχήματι. μὴ οὖν λυπηθῆτε ὅτι κρέμαμαι οὕτως· τὸν γὰρ τύπον φέρω τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, κατὰ κεφαλῆς ἐνεχθέντος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πάλιν διὰ ξύλου τοῦ σταυροῦ ζωοποιηθέντος ἐκ τοῦ θανάτου τῆς παραβάσεως. καὶ νῦν ἀποπληρῶ τὸ προσταχθέν μοι· εἶπεν γάρ μοι ὁ κύριος Ἐὰν μὴ ποιήσητε ὑμῶν τὰ κάτω εἰς τὰ ἄνω, καὶ τὰ ἀριστερὰ εἰς τὰ δεξιά, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν μου. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε τῷ ἀντιπαρηλλαγμένῳ τύπῳ, ὅτι πᾶς κόσμος ἐνήλλακται, καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀναστρεφομένη ἐν σώματι γίνεται ἐν λήθῃ τῶν ἐπουρανίων· ἡμεῖς δὲ ἔχοντες τὴν τῶν ἐπουρανίων δόξαν μὴ ζητήσωμεν τὸ ἐκτός, ὅπερ ἐστὶν τὸ σῶμα καὶ ὁ οἶκος τῆς δουλείας. μὴ γίνεσθε ἄπιστοι ἀλλὰ πιστοί, καὶ ἀφίετε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα. ἰδοὺ κρέμαμαι ἡμέρας ἕξ, ἔχω δὲ μέμψιν παρὰ τοῦ ἀληθινοῦ κριτοῦ, ὅτι ὅλως ἀπέδωκα ὑμῖν κακόν, καὶ ἐπέθηκα πρόσκομμα τῇ εὐθύτητί μου. καὶ νῦν ἀνέρχομαι εἰς ὕψος· μὴ γίνεσθε στυγνοὶ ἀλλὰ μᾶλλον χάρητε ὅτι καταλιμπάνω τὸ κατοικητήριον τοῦτο τὸ

---

την: Par om καί | Par ἀντάλαγμα | Par ὅπως ἄξιοι γενέσθαι | κυρίου: Par θεοῦ

34. προσέδραμον: Ven ἔδραμον | ἀπ' αὐτοῦ: Par om ἀπ' | ἐγγίσητέ μοι: Par ἐγγίσατέ με | ἔσται: Par ἐστίν | εἰς τ. π. ταύτην: Par ἐν τῇ πόλει ταύτῃ | σχήματι: Par ἐν σχήματι | διὰ ξύλου τοῦ σταυροῦ: Ven διὰ τοῦ σταυροῦ τοῦ ξύλου | ζωοποιηθέντος: Ven ζωοποιήσαντος | καὶ νῦν: Par om καί | Par ἀντιπαρηλαγμένῳ | ἐπουρανίων: Par a prima manu οὐρανίων | Ven om τὰ παραπτώματα | παρὰ τοῦ: Par om παρά | ὑμῖν κακόν: Ven ὑμῖν κακά | ἐπέθηκα: Ven ἔθηκα | χάρητε: Ven χαίρετε | τοῦτο τό: Par om τό

σῶμα μου, ἐκφυγὼν τὴν φθορὰν τοῦ δράκοντος τοῦ κολάζοντος ἅπασαν ψυχὴν τὴν ἐν ἁμαρτίαις οὖσαν.

35 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Φίλιππος κύκλῳ τοὺς ὄχλους εἶπεν Ὦ ὑμεῖς οἱ ἀνελθόντες ἐκ νεκρῶν ἀπὸ τοῦ ᾅδου καὶ τῆς καταποντίσεως τῆς ἀβύσσου, καὶ σταυρὸς φωτεινὸς ἀνήγαγεν ὑμᾶς εἰς τὸ ὕψος διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. οὗτος θεὸς ὢν ἄνθρωπος ἐγένετο, σαρκωθεὶς ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας, ἀθάνατος μένων σαρκί, καὶ ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενος ἤγειρεν τοὺς νεκρούς, ἐλεήσας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ἀνελὼν τὸ κέντρον τῆς ἁμαρτίας· μέγας ἦν καὶ ἐγένετο μικρὸς δι᾽ ἡμᾶς, ἕως οὗ αὐξήσῃ τοὺς μικροὺς καὶ εἰσενέγκῃ εἰς τὸ μέγεθος αὐτοῦ. καὶ αὐτός ἐστιν ὁ ἔχων τὴν γλυκύτητα, καὶ ἐνέπτυσαν εἰς αὐτὸν ποτίσαντες αὐτὸν χολήν, ἵνα ποιήσῃ τοὺς πικρανθέντας τῆς γλυκύτητος αὐτοῦ γεύσασθαι. προσκολλήθητε οὖν αὐτῷ καὶ μὴ ἐγκαταλείψητε αὐτόν· αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ ζωὴ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας.

36 Ὅτε δὲ ἐπλήρωσεν τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην ὁ Φίλιππος, λέγει αὐτοῖς Λύσατε τὸν Βαρθολομαῖον. καὶ προσελθόντες ἔλυσαν αὐτόν. μετὰ δὲ τὸ λῦσαι αὐτὸν λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος Βαρθολομαῖε ἀδελφέ μου ἐν κυρίῳ, οἶδας ὅτι ὁ κύριος ἀπέσταλκέν σε σὺν ἐμοὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐκοινώνησάς μοι εἰς πάντας τοὺς κινδύνους μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν Μαριάμμης· ἀλλὰ γινώσκω ὅτι ἡ ἔξοδος τοῦ σώματός σου ἐτάγη ἐν τῇ Λυκαονίᾳ, καὶ τῇ Μαριάμμῃ ἐκληρώθη ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν. νῦν οὖν ἐντέλλομαι ὑμῖν ὅτι ὅταν ἐξέλθω ἀπὸ τοῦ σώματός μου οἰκοδομήσατε εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἐκκλησίαν. καὶ τὸν λεόπαρδον καὶ τὸν ἔριφον τῶν αἰγῶν ἐάσατε εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς σημεῖον τῶν πιστευόντων, καὶ ἡ Νικανόρα δὲ προνοείσθω αὐτῶν ἕως ἂν ἐξέλθωσιν ἀπὸ τοῦ σώματος· καὶ ὅταν

---

ἅπασαν: Ven πᾶσαν

35. ἀνήγαγεν: Par ἀναγαγόντος (praeterea nihil differt) | τῆς παρθένου: Par om τῆς | ἕως οὗ: Par ἕως ἄν | εἰς αὐτόν: Ven om εἰς | πικρανθέντας: Par πικραθέντας | ἐγκαταλείψητε (codex -λίψητε): Par -λείψετε

36. μετὰ δὲ τὸ λῦσαι αὐτόν: Ven ὅτε οὖν ἔλυσαν αὐτόν | πάντας τούς: Par om τούς | Par rursus Λυκαωνίᾳ | ὅτι ὅταν (Par ὅτε): Ven om ὅτι | τὸν τόπ. τοῦτον: Par τοῦτ. τ. τόπ. | καὶ τὸν λεόπαρδον usque πύλωνα τῆς ἐκκλησίας

ἐξέλθωσιν, θάψατε αὐτὰ πρὸς τὸν πυλῶνα τῆς ἐκκλησίας. καὶ
τὴν εἰρήνην ὑμῶν θέτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Στάχυος, ὥσπερ ὁ Χρι-
στὸς ἔθηκεν τὴν ἑαυτοῦ εἰρήνην ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ἔστωσαν δὲ
ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ πᾶσαι αἱ παρθένοι αἱ πιστεύουσαι καθ' ἑκά-
στην ἡμέραν ἐπισκοποῦσαι τοὺς νοσοῦντας, βαδίζουσαι ἀνὰ δύο
δύο, ἀλλὰ μὴ ὁμιλείτωσαν μετὰ νεανίσκων, ἵνα μὴ πειράσῃ
αὐτὰς ὁ σατανᾶς· ὄφις γάρ ἐστιν ἕρπων, καὶ ἐποίησεν διὰ τῆς
Εὔας τὸν Ἀδὰμ ὀλισθῆσαι εἰς θάνατον· μὴ οὕτως πάλιν ἔσται
ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ὥσπερ ἐπὶ τῆς Εὔας. 37 Σὺ δὲ Βαρθολο-
μαῖε, γενοῦ καλὸς δοκιμαστής, καὶ δώσεις τὰς παραγγελίας
ταύτας τῷ Στάχυι καὶ καταστήσεις αὐτὸν ἐπίσκοπον. μὴ ἐμπι-
στεύσῃς δὲ τὸν τόπον τῆς ἐπισκοπῆς νεωτέρῳ, ἵνα μὴ καται-
σχυνθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· πᾶς δὲ ὁ διδάσκων ἐχέτω τὰ
ἔργα ἴσα τοῖς λόγοις. ἐγὼ δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν κύριον, καὶ λάβε
τὸ σῶμά μου καὶ ἐνταφίασον αὐτὸ ἐν χάρταις συριακαῖς, καὶ μὴ
ἐπιβάλῃς μοι ὀθόνην λινῆν, ὅτι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἐν σινδόνι
εἰλίχθη. καὶ ἐνταφιάσας μου τὸ σῶμα ἐν ταῖς χάρταις σφίγξον
αὐτὸ παπύροις, καὶ χῶσον αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ γίνεσθε
εὐχόμενοι ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἵνα ἀφῇ μοι ὁ
κύριος τὴν παράβασιν ἣν παρέβην ἀποδώσας τοῖς κακοποιήσασίν
μοι. ἴδε ὦ Βαρθολομαῖε, ὅπου στάξει τὸ αἷμά μου ἐπὶ τὴν γῆν,
φυτὸν ἀνατελεῖ ἀπὸ τοῦ αἵματός μου, καὶ γενήσεται ἄμπελος
καὶ ποιήσει καρπὸν σταφυλῆς· καὶ λαβόντες τὸν βότρυν ἀποθλί-
ψατε αὐτὸν εἰς τὸ ποτήριον, καὶ μεταλαβόντες εἰς τὴν τρί-
την ἡμέραν ἀναπέμψατε εἰς ὕψος τὸ ἀμήν, ἵνα γένηται τελεία
προσφορά.

38 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ὁ Φίλιππος ηὔξατο οὕτως Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ πατὴρ τῶν αἰώνων, βασιλεῦ τοῦ φωτός, ὁ σοφίσας ἡμᾶς ἐν τῇ σοφίᾳ σου καὶ δοὺς ἡμῖν τὴν σὴν σύνεσιν, ἐχαρίσω

---

ex solo Ven; Par omnia om | θέτε: Ven θέσθε | ὁ Χριστός: Ven ὁ κύριος | ἐπισκοποῦσαι: Ven ἐπισκέπτουσαι | πειράσῃ αὐτάς: Ven πειρ. αὐτούς

37. δώσεις et καταστήσεις ex Ven; Par δώσῃς et καταστήσῃς | μὴ ἐμπιστεύσῃς usque νεωτέρῳ (codex νεώτερον): haec Ven om | ἐνταφίασον: Par ἐνταφίασαι | λινῆν: Par λινοῦν | εἰλίχθη: Ven ἐνειλήθη | καὶ ἐνταφιάσας: Ven ἐνταφίασον, posteaque καὶ σφίγξον | παπύροις: Par a sec. manu παπυρίοις | ὅπου στάξει: Par πῶς στάζῃ | Par ἐπὶ τῆς γῆς, φοιτὸν δὲ ἀνατελεῖ | ποιήσει: Par ποιήσῃ

δὲ ἡμῖν τὴν βουλὴν τῆς ἀγαθότητός σου, ὁ μηδέποτε χωρισθεὶς ἡμῶν, σὺ εἶ ὁ αἴρων τὴν νόσον τῶν καταφευγόντων εἰς σέ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ ζῶντος θεοῦ, ὁ δεδωκὼς ἡμῖν τὴν σὴν παρουσίαν τῆς σοφίας, ὁ δεδωκὼς ἡμῖν σημεῖα καὶ τέρατα καὶ ἐπιστρέψας τοὺς πλανηθέντας, ὁ στεφανῶν τοὺς νικῶντας τὸν ἀντίπαλον, ὁ καλὸς ἀγωνοθέτης· ἐλθὲ νῦν Ἰησοῦ καὶ δός μοι τὸν στέφανον τῆς νίκης τὸν αἰώνιον κατὰ πάσης ἐναντίας ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, καὶ μὴ καλυψάτω με ὁ σκοτεινὸς αὐτῶν ἀήρ, ὅπως διαπεράσω τὰ τοῦ πυρὸς ὕδατα καὶ πᾶσαν τὴν ἄβυσσον. κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ σχῇ χώραν ὁ ἐχθρὸς κατηγορῆσαί μου ἐπὶ τοῦ βήματός σου, ἀλλὰ ἔνδυσόν με τὴν ἔνδοξόν σου στολήν, τὴν φωτεινήν σου σφραγῖδα τὴν πάντοτε λάμπουσαν, ἕως οὗ παρέλθω πάντας τοὺς κοσμοκράτορας καὶ τὸν πονηρὸν δράκοντα τὸν ἀντικείμενον ἡμῖν. νῦν οὖν κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστὲ ποίησόν μοι ἀπαντῆσαί σοι ἐν τῷ ἀέρι, χαρισάμενός μοι τὴν ἀνταπόδοσιν ἣν ἀνταπέδωκα τοῖς ἐχθροῖς μου, καὶ μεταμόρφωσον τὴν μορφὴν τοῦ σώματός μου ἐν ἀγγελικῇ δόξῃ καὶ ἀνάπαυσόν με ἐν τῇ μακαριότητί σου, καὶ λήψωμαι τὸ παρὰ σοῦ ἐπάγγελμα ὃ ἐπηγγείλω τοῖς ἁγίοις σου εἰς τοὺς αἰῶνας.

39 Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Φίλιππος παρέδωκεν τὸ πνεῦμα, πάντων τῶν ὄχλων βλεπόντων εἰς αὐτὸν καὶ κλαιόντων καὶ λεγόντων Ἐπληρώθη ἐν εἰρήνῃ ὁ βίος τούτου τοῦ πνεύματος, καὶ ἔλεγον τὸ ἀμήν.

40 Ὁ δὲ Βαρθολομαῖος καὶ ἡ Μαριάμμη καθεῖλαν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν καθʼ ἃ ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Φίλιππος, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. φωνὴ δὲ εὐθέως ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐγένετο Φίλιππος ὁ ἀπόστολος ἐστεφάνωται τὸν τῆς ἀφθαρσίας στέφανον ὑπὸ τοῦ ἀγωνοθέτου Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ πάντες ἔκραξαν τὸ ἀμήν.

---

38. χωρισθεὶς ἡμῶν: Par χωρ. ἡμῖν | Ven om ὁ υἱὸς τ. ζῶντ. θεοῦ, ὁ δεδ. usque τῆς σοφίας | ἀντίπαλον: Par ἀντίδικον | δός μοι: Par δὸς ἡμῖν | τὸν αἰώνιον: Ven om τόν | ἀλλά: Ven ἀλλʼ | ἔνδυσ. με: Par ἔνδ. μοι | ἕως οὗ: Par ἕως ἄν | νῦν οὖν: Par om οὖν | Par ἀνταπόδωσιν, item supra | λήψωμαι: Ven λήψομαι | αἰῶνας: Ven add ἀμήν

39. καὶ κλαιόντων: Par om καί

40. καθεῖλαν: Ven καθεῖλον | καθʼ ἃ ut Par: Ven καθά | ὁ Φίλιππος: Par om ὁ | ἔθαψ. αὐτόν: Par ἔθ. αὐτό | Ven om εὐθέως | Ἰησοῦ Χριστοῦ: Par om Ἰησοῦ

[41] Μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ἡμέρας ἐβλάστησεν τὸ φυτὸν τῆς ἀμπέλου ὅπου ἔσταξε τὸ αἷμα τοῦ ἁγίου Φιλίππου. καὶ ἐποίησαν πάντα τὰ ἐντεταλμένα αὐτοῖς παρ᾽ αὐτοῦ, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα προσφέροντες προσφοράν, ἀδιαλείπτως προσευχόμενοι. καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, καταστήσαντες τὸν Στάχυν ἐπίσκοπον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ ἡ Νικανόρα δὲ καὶ πάντες οἱ πιστοὶ συνήγοντο καὶ οὐ διέλειπον πάντες δοξάζοντες τὸν θεὸν διὰ τὰ θαυμάσια τὰ γεγενημένα ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ· ἐνετείλατο δὲ ὁ Βαρθολομαῖος τῷ Στάχυι βαπτίζειν τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

[42] Μετὰ δὲ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας φανεὶς ὁ σωτὴρ ἐν μόρφῃ τοῦ Φιλίππου εἶπεν τῷ Βαρθολομαίῳ καὶ τῇ Μαριάμμῃ Ἀδελφοί μου ἠγαπημένοι, θέλετε ἀναπαῆναι ἐν τῇ ἀναπαύσει τοῦ θεοῦ; ἠνοίχθη μοι ὁ παράδεισος καὶ εἰσῆλθον ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Ἰησοῦ. ἀπέλθατε εἰς τὸν τόπον τὸν κεκληρωμένον ὑμῖν· τὸ γὰρ φυτὸν τὸ ὁρισμένον καὶ φυτευθὲν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καρποφορεῖ καλῶς. ἀσπασάμενοι οὖν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπευξάμενοι ἑκάστῳ αὐτῶν ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς πόλεως Ὀφιορύμης τῆς Ἱεραπόλεως τῆς Ἀσίας, καὶ ὁ Βαρθολομαῖος ἀπῆλθεν εἰς τὴν Λυκαονίαν, ἡ δὲ Μαριάμμη ἐπορεύθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ· ὁ δὲ Στάχυς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἔμειναν κατέχοντες τὴν ἐκκλησίαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

---

41. Par om ὅπου ἔστ. usque τ. ἁγ. Φιλίππου | παρ᾽ αὐτοῦ: Par ὑπὸ τοῦ ἁγίου Φιλίππου | Ven προσφέρ. προσφορὰς καὶ ἀδ. | γεγενημένα: Par γενόμενα | ἐπ᾽ αὐτούς: Par ἐπ᾽ αὐτοῖς | πνεύματος: Ven add ἵνα λέγωσιν ἀμήν.

42. τὰς τεσσαράκοντα: Par om τάς | Ven ἐφάνη et καὶ εἶπεν | θέλετε ἀναπαῆναι: Par τὸ λοιπὸν ἀναπαύεσθε (cod. -σθαι) | Ven ἀπέλθετε | δόξῃ τοῦ Ἰησοῦ: Par δ. τ. υἱοῦ (habet $\overline{\upsilon\upsilon}$ pro $\overline{\iota\upsilon}$) | τῆς Ἱεραπόλεως: Ven om τῆς | ἐν τῷ Ἰορδάνῃ: Ven εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν

# ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΟΤΕ ΕΙΣΗΛΘΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΑΝΩ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὅτε εἰσῆλθεν Φίλιππος εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν τὴν καλουμένην Ἑλλάδα, συνήχθησαν παρ' αὐτῷ τριακόσιοι φιλόσοφοι λέγοντες Ἀπελθόντες ἀπέλθωμεν καὶ ἴδωμεν τίς ἡ σοφία αὐτοῦ. λέγουσιν γὰρ περὶ τῶν σοφῶν τῆς Ἀσίας ὅτι μεγάλη αὐτῶν ἐστὶν ἡ σοφία. ἔδοξαν γὰρ τὸν Φίλιππον εἶναι φιλόσοφον, ἐπειδὴ ἦν ὁδεύων σχήματι ἀποτακτικοῦ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἀπόστολός ἐστιν Χριστοῦ. τὸ γὰρ ἔνδυμα ὅπερ ἔδωκεν τοῖς ἀποστόλοις ὁ Ἰησοῦς ἐπενδύτης μόνον ἦν καὶ λέντιον· οὕτως οὖν περιοδεύων ἦν ὁ Φίλιππος. διὰ τοῦτο οὖν ὅτε ἐθεάσαντο αὐτὸν οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος ἐφοβήθησαν· συνήχθησαν οὖν εἰς ἕνα τόπον καὶ ἐλάλησαν εἰς ἑαυτούς Δεῦτε ἐπισκεψώμεθα τὰς βίβλους ἡμῶν, μή πως νικήσῃ ἡμᾶς ὁ ξένος οὗτος καὶ αἰσχύνῃ ἡμᾶς.

2 Καὶ οὕτως ποιήσαντες συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ λέγουσι τῷ Φιλίππῳ ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν μαθήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐν οἷς ἀρκούμεθα φιλοσοφοῦντες· εἰ δέ τι καινότερον ἔχεις, ὦ ξένε, ἐπίδειξον ἡμῖν ἀφθόνως μετὰ παρρησίας· οὐδενὸς γὰρ ἄλλου χρείαν ἔχομεν ἢ μόνον ἀκούειν τι καινότερον.

3 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Φίλιππος εἶπεν αὐτοῖς Ὦ ἄνδρες φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος, εἰ βούλεσθε καινοτέρου πράγματος ἀκοῦσαι

---

* Codex ΠΡΑΞΙΣ, item ΕΛΑΔΑ

1. Codex Ἑλάδαν. Alterum λ om plerumque. | Ἀπελθόντες. Nescio an praestet Συνελθόντες. | ἔδοξαν: codex ἔδοξεν

2. ἐπὶ τὸ αὐτό: codex ἐπὶ τῷ αὐτῷ

καὶ ἔστε ποθοῦντές τι καινότερον, ὀφείλετε ἀπορρῖψαι ἀφ' ἑαυτῶν τὸν νοῦν τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου· ὡς εἶπεν ὁ κύριός μου ὅτι οὐ δυνατόν ἐστιν βάλλειν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς, ἐπεὶ ῥήγνυται ὁ ἀσκὸς καὶ ἐκχύνεται ὁ οἶνος, καὶ ὁ ἀσκὸς ἀπολεῖται· ἀλλ' οἶνον νέον βάλλουσιν εἰς ἀσκοὺς καινούς, ἵνα ἀμφότερα φυλαχθῶσιν. ταῦτα δὲ εἶπεν ὁ κύριος ἐν παραβολαῖς διδάσκων ἡμᾶς ἐν τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ σοφίᾳ ὅτι πολλοὶ ἀγαπήσουσιν τὸν νέον οἶνον, μὴ ἔχοντες ἀσκὸν καινὸν καὶ νέον. ὑμᾶς μὲν ἀγαπῶ, ὦ ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος, καὶ μακαρίζω ὑμᾶς εἰρηκότας ὅτι ἀγαπῶμέν τι καινότερον. καὶ γὰρ παιδείαν ὄντως νέαν καὶ καινὴν ἤνεγκεν ὁ κύριός μου εἰς τὸν κόσμον, ἵνα πᾶσαν ἐξαλείψῃ κοσμικὴν παίδευσιν.

4 Λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι Τίς ἐστιν ὃν λέγεις κύριός σου; λέγει ὁ Φίλιππος ὅτι ὁ κύριός μού ἐστιν Ἰησοῦς ἐν οὐρανοῖς. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ Δεῖξον ἡμῖν αὐτὸν ἐν συνέσει χωρὶς φθόνου, ἵνα καὶ ἡμεῖς πιστεύσωμεν. ὁ δὲ Φίλιππος εἶπεν ὅτι ὃν μέλλω γνωρίζειν ὑμῖν κύριον ὑπεράνω ἐστὶν παντὸς ὀνόματος· ὅπερ οὐκ ἐστὶν ἄλλο. τοῦτο δὲ μόνον λέγω ὅτι, καθὼς εἰρήκατε Μὴ φθονήσῃς ἡμῖν, μὴ γένοιτό μοι φθονῆσαι ὑμῖν· ἀλλὰ μᾶλλον ἐν μεγάλῃ ἀγαλλιάσει καὶ ἐν μεγάλῃ χαρᾷ ἀποκαλύψαι ὑμῖν ἔχω τὸ ὄνομα ἐκεῖνο· ἄλλο γὰρ ἔργον οὐκ ἔχω ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ εἰ μὴ τὸ τοιοῦτον κήρυγμα. ὅτε γὰρ ἦλθεν ὁ κύριός μου εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐξελέξατο ἡμᾶς ὄντας τὸν ἀριθμὸν δώδεκα, πληρώσας ἡμᾶς πνεύματος ἁγίου· ἀπὸ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ ἐποίησεν ἡμᾶς γνωρίζειν αὐτὸν τίς ἐστιν, καὶ ἐνετείλατο ἡμῖν εὐαγγελίζεσθαι πᾶσαν τὴν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἕτερον ὄνομα ὀνομασθὲν ἐξ οὐρανοῦ εἰ μὴ τοῦτο. διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς πληροφορῆσαι ὑμᾶς, οὐκ ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀποδείξει θαυμασίων ἔργων ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

5 Ταῦτα δὲ ὅτε ἤκουσαν οἱ φιλόσοφοι, λέγουσιν τῷ Φιλίππῳ ὅτι τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ ἀκουσθὲν ἐν ἡμῖν παρὰ σοῦ οὐδέποτε εὕραμεν ἐν ταῖς βίβλοις τῶν πατέρων ἡμῶν· νῦν οὖν πῶς δυνάμεθα γνῶναι περὶ τῶν ῥημάτων σου; ἔτι δὲ προσθέντες λέγουσιν

3. ἀπορρῖψαι: codex ἀπορρίψατε | βάλλειν et βάλλουσιν: codex βάλειν et βάλουσιν | ἐν παραβολαῖς: codex ἐμ παραβ. | παιδείαν: codex παιδίαν
4. ἄλλο: codex ἄλλος.

αὐτῷ ὅτι ἔασον ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας, ἵνα συμβουλευσόμεθα μετ' ἀλλήλων περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου· οὐ γὰρ μικρῶς εἰς τοῦτο κείμεθα, ἀποστῆναι ἀπὸ τῆς πατρικῆς ἡμῶν δεισιδαιμονίας. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Φίλιππος Βουλεύσασθε ὡς θέλετε· οὐ γὰρ δόλιον πρᾶγμά ἐστιν.

6 Οἱ δὲ φιλόσοφοι ἀλλήλους συναθροίσαντες οἱ τριακόσιοι ἐλάλησαν μετ' ἀλλήλων λέγοντες Οἴδατε ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος ξένην φιλοσοφίαν ἤγαγεν, καὶ οἱ λόγοι οἱ παρ' αὐτοῦ εἰρημένοι εἰς ἔκστασιν ἡμᾶς φέρουσιν· τί οὖν ποιήσωμεν περὶ αὐτοῦ ἢ περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ λεγομένου Ἰησοῦ τοῦ βασιλέως τῶν αἰώνων ὃν λέγει; καὶ ἔτι εἰς ἀλλήλους φασὶν ὅτι τάχα ἡμεῖς οὐ δυνάμεθα πρὸς αὐτὸν διαλέγεσθαι, εἰ μὴ ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων. εἰ οὖν δοκεῖ, ἀποστείλωμεν πρὸς αὐτὸν ὅπως αὐτὸς ἐπιστῇ τῷ ξένῳ τούτῳ, καὶ ἀκριβῶς μάθωμεν τὸ εὐαγγελιζόμενον ὄνομα.

7 Ἔγραψαν οὖν εἰς Ἱερουσαλὴμ τὸν τρόπον τοῦτον. Οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος Ἀνανίᾳ τῷ μεγάλῳ ἀρχιερεῖ τῶν Ἰουδαίων τῷ ἐν Ἱερουσαλήμ. Μεγάλης οὔσης μετὰ σοῦ τε καὶ ἡμῶν ἐν παντὶ τῷ καιρῷ .... ὡς ὅτι ἡμεῖς οἱ φιλοσοφούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι γινώσκεις. ἦλθέν τις ἀνὴρ ξένος κατὰ τὴν Ἑλλάδα, Φίλιππος ὀνόματι, καὶ ἁπλῶς ἐτάραξεν ἡμᾶς σφόδρα ἔν τε λόγοις καὶ δυνάμεσιν ἐξαίσιος, καὶ εἰσφέρει ὄνομα ἐπίδοξον Ἰησοῦν, μαθητὴν ἐκείνου ἑαυτὸν ὁμολογῶν. ποιεῖ δὲ καὶ θαυμάσια ἅπερ γράφομέν σοι, ὅτι ἐξέβαλεν δαίμονας ἐγκεχρονικότας ἐν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, τυφλοὺς βλέπειν· καὶ τὸ θαυμαστότερον, ὅπερ ἔδει καὶ πρῶτον σημᾶναι, ὅτι ἀνθρώπους ἴσως πεπληρωκότας τὸν ἀριθμὸν τοῦ βίου ἀποθανόντας ἀνέστησεν. ἡ δὲ φήμη αὐτοῦ διῆλθεν εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ Μακεδονίαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῶν κύκλῳ πόλεων φέροντες τοὺς κακουμένους ποικίλαις νόσοις, καὶ πάντας ἰᾶται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ. διὰ τοῦτο τοίνυν ἄνευ πάσης φειδοῦς ἐλθὲ πρὸς ἡμᾶς, ἵνα αὐτὸς ἡμῖν ἀπαγγείλῃς τὸ τί βούλεται

---

6. φασίν: codex φησίν | ἀποστείλωμεν: codex ἀποστήλομεν

7. τῷ ἐν: codex τῶν ἐν | Inter καιρῷ et ὡς nonnihil excidisse apparet. | γινώσκεις: codex -σκης | ἐξέβαλεν: codex ἔβαλεν | Ἑλλάδα: codex Ἑλλάδαν | ἀπὸ τῶν κύκλῳ: codex ἀπὸ κύκλῳ τῶν

εἶναι τὸ ὄνομα τοῦτο ὃ διδάσκει, τὸν Ἰησοῦν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀπεστείλαμέν σοι τήνδε τὴν ἐπιστολήν, ὦ ἀρχιερεῦ.

8 Καὶ ὡς ἀνέγνω, ὀργῆς μεγάλης ἐπλήσθη, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διέρρηξεν καὶ φησίν Ἆρα ὅτι ὁ πλάνος ἐκεῖνος καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν τοῖς φιλοσόφοις ἐχώρησεν ἀπατῆσαι αὐτούς; ὁ δὲ μανσημάτ, τοῦτ᾽ ἔστιν ὁ σατανᾶς, ὑπεισῆλθεν εἰς τὸν Ἀνανίαν καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὸν θυμοῦ καὶ ὀργῆς, καὶ εἶπεν ὅτι ἐὰν ἐάσω αὐτόν τε ἐκεῖνον τὸν Φίλιππον καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ ζῆσαι, πάντως ὁ νόμος λυθήσεται, καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἴσως πληρώσει τὴν γῆν ὅλην. καὶ εἰσίει ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ οἱ νομοδιδάσκαλοι καὶ οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἐνεβουλεύσαντο μετ᾽ ἀλλήλων λέγοντες Τί ποιήσωμεν περὶ τούτων; καὶ λέγουσιν τῷ ἀρχιερεῖ Ἀνανίᾳ Ἀναστὰς ὅπλισον σεαυτὸν καὶ ἐκ τοῦ λαοῦ πεντακοσίους δυνατοὺς ἄνδρας καὶ ἄπελθε εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ πάντως ἀνάλισκε τὸν Φίλιππον, καὶ τὴν διδαχὴν αὐτοῦ οὕτως ἀνατρέψεις.

9 Καὶ ἐνδυσάμενος τὸ ἔνδυμα τὸ ἀρχιερατικὸν παρεγένετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν μεγάλῃ φαντασίᾳ μετὰ τῶν πεντακοσίων ἀνδρῶν. ὁ δὲ Φίλιππος ἦν ἐν οἰκίᾳ πρώτου τινὸς τῆς πόλεως μετὰ τῶν πεπιστευκότων ἀδελφῶν. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καὶ οἱ τριακόσιοι φιλόσοφοι ἀνῆλθον εἰς τὸ προπυλαῖον τῆς οἰκίας ἔνθα ἦν ὁ Φίλιππος. καὶ ἐμηνύθη τῷ Φιλίππῳ ἑστάναι αὐτοὺς ἔξω· καὶ ἀναστὰς ἐξῆλθεν. καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ ἀρχιερεύς, λέγει πρὸς αὐτόν Ὦ Φίλιππε φαρμακὲ καὶ μάγε· γνωρίζω γάρ σε, ὅτι εἰς Ἱερουσαλὴμ ὁ κύριός σου ὁ πλάνος ὀνόμασέν σε υἱὸν βροντῆς· οὐκ ἤρκεσεν ὑμῖν πᾶσα ἡ Ἰουδαία, ἀλλὰ καὶ ὧδε ἤλθατε πλανῆσαι ἄνδρας φιλοσόφους; καὶ ὁ Φίλιππος εἶπεν Εἴθε, ὦ Ἀνανία, ἀφῄρητο τὸ κάλυμμά σου τῆς ἀπιστίας ἀπὸ τῆς καρδίας σου, ἵνα γνῷς τοὺς λόγους μου, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν μαθήσῃ ἆρα πλάνος ἐγὼ ἢ σύ.

10 Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀνανίας εἶπεν τῷ Φιλίππῳ Ἀποκρι-

---

τὸ ὄνομα τοῦτο ὅ: codex το ονοματι τω

8. εἰσίει: codex ησείη | ἀνατρέψεις: codex ἀνατρέψης

9. πρώτου: codex πρός | ἀφῄρητο. Id ipsum ferendum videtur. Tamen per itacismum pro ἀφαιροῖτο possit scriptum putari | λόγους μου: codex λόγ. σου | ἐγὼ ἢ σύ: codex ἐγὼ ἢ ἐσοί

θήσομαι τοῖς πᾶσιν. καὶ εἶπεν ὁ Φίλιππος Λάλησον. λέγει ὁ ἀρχιερεύς Ὦ ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος, οὗτος ὁ Φίλιππος πιστεύει εἰς ἄνθρωπον καλούμενον Ἰησοῦν, ὃς ἐγεννήθη ἐν ἡμῖν, ὃς καὶ ἐδίδαξεν τὴν αἵρεσιν ταύτην καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ναὸν κατέλυσεν, καὶ τὸν καθαρισμὸν τὸν διὰ Μωσέως κατήργησεν καὶ τὰς νεομηνίας, ὅτι φησίν Οὐκ εἰσὶν ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι. καὶ ὡς ἴδομεν ὅτι νόμον οὕτω καταλύει, ἐπαναστάντες ἐσταυρώσαμεν αὐτόν, ἵνα μὴ πληθυνθῇ ἡ διδαχὴ αὐτοῦ· ἐστράτευσεν γὰρ.... πάθη πολλὰ καὶ ἔδωκεν μαρτυρίαν οὐ καλήν, ἐσθίει τε πάντα ἁπλῶς καὶ συμμίγνυσιν αἵματα τῶν ἐθνῶν. καὶ τοῦτον παραδόντες ἐφονεύσαμεν καὶ κατεθάψαμεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ· οὗτοι δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψαντες αὐτὸν διεκήρυξαν πανταχοῦ ὅτι ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπλάνησαν πολὺ πλῆθος ὁμολογήσαντες αὐτὸν εἶναι ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτοὶ οὗτοι τὴν περιτομὴν ἔχοντες ὡς καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐδίωξαν, ἐπειδὴ πολλὰς δυνάμεις ἤρξαντο ποιεῖν ἐν Ἱερουσαλὴμ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐκβληθέντες ἐξ Ἱερουσαλὴμ περιέρχονται τὴν οἰκουμένην καὶ πάντας ἀπατῶσιν ἐν τῇ μαγείᾳ ἐκείνου τοῦ Ἰησοῦ, ὡς καὶ νῦν οὗτος ὁ Φίλιππος ἦλθεν πρὸς ὑμᾶς τῇ αὐτῇ τέχνῃ ἀπατῆσαι ὑμᾶς. ἀλλ' ἐγὼ τοῦτον μεθ' ἑαυτοῦ ἀποφέρω εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅτι καὶ ζητεῖ αὐτὸν ὁ Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν.

11 Ὡς δὲ ἤκουσαν ταῦτα τὸ περιεστὸς πλῆθος, οἱ μὲν ὑπὸ τῆς πίστεως ἐστηριγμένοι οὐκ ἐκινήθησαν οὐδὲ ἐδιψύχησαν· ἤδεισαν γὰρ ὅτι Φίλιππος νικήσει ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Ἰησοῦ. ὁ οὖν Φίλιππος ἀπελογήσατο ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ μετὰ μεγάλης παρρησίας ἀγαλλιῶν καὶ λέγων Ἐγώ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φιλόσοφοι, ἦλθον πρὸς ὑμᾶς οὐ λόγοις διδάξαι ἀλλ' ἐν ἀποδείξει θαυμασίων, καὶ ἀπὸ μέρους τάχα ἐθεάσασθε τῶν δι' ἐμοῦ γεγενημένων ἐν ἐκείνῳ τῷ ὀνόματι ᾧ οὗτος ὁ ἀρχιερεὺς ἀποβάλ-

10. νεομηνίας: codex νεουμηνίας | γὰρ.... Sequitur in codice ὑπ' αὐτῶν. An conieceris ἀπατῶν? | πάντα ἁπλῶς: codex πάντα τὰ ἁπλῶς | συμμίγνυσιν (?): codex συμμιγῆσιν. Locus inde ab ἐστράτευσεν usque ἐθνῶν omnino corruptus est. | ἀλλὰ δή: codex ἀλλὰ δέ | οὐκ ἐδίωξαν: codex οὐκ ἐδιώξαμεν. Videntur inter οὐκ et ἐδιώξαμεν verba aliqua excidisse.

11. περιεστός: codex περιεστώς

λεται. ἰδοὺ οὖν βοήσω πρὸς τὸν θεόν μου καὶ διδάξω ὑμᾶς, καὶ ὑμεῖς δοκιμάσατε τοὺς τῶν ἀμφοτέρων λόγους.

12 Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀρχιερεὺς ἔδραμεν ἐπὶ τὸν Φίλιππον μαστίξαι θέλων αὐτόν, καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὅλη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐξηράνθη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐτυφλώθησαν· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ πεντακόσιοι οἱ μετ' αὐτοῦ ἐτυφλώθησαν καὶ αὐτοί. καὶ ἐνύβριζον καὶ κατεθεμάτιζον τὸν ἀρχιερέα λέγοντες ὅτι ἐξερχόμενοι τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐλέγομέν σοι Κατάστειλον· ἄνθρωποι γὰρ ὄντες θεῷ μάχεσθαι οὐ δυνάμεθα. ἀλλὰ δεόμεθά σου, ἀπόστολε τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰησοῦ Φίλιππε, δὸς ἡμῖν τὸ δι' αὐτοῦ φῶς, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀληθῶς αὐτοῦ ἐσόμεθα δοῦλοι.

13 Ὁ δὲ Φίλιππος ἰδὼν τὸ γενόμενον ἔλεγεν Ὦ ἀσθενὴς φύσις, ἥτις ἀπέρριψεν ἑαυτὴν ἐφ' ἡμᾶς, εὐθέως δὲ εἰς ἑαυτὴν καταταπεινουμένη· ὦ ἡ πικρὰ θάλασσα, τὰ ἑαυτῆς κύματα εἰς ἡμᾶς ταράσσουσα καὶ ἐκβάλλειν νομίζουσα, ἀλλὰ παρ' ἑαυτῇ τὰ κύματα κοιμίζουσα. νῦν οὖν, ὁ ἡμέτερος καλὸς οἰκονόμος, Ἰησοῦ, τὸ ἅγιον φῶς, οὐ παρίδες ἡμᾶς τὸ σύνολον κράζοντας ἄνω πρὸς σὲ ἐν πᾶσι τοῖς καλοῖς ἔργοις, ἀλλ' ἦλθες τελέσαι αὐτὰ δι' ἡμῶν. νῦν οὖν ἐλθέ, Ἰησοῦ κύριε, ἔλεγξον τὴν ἀπόνοιαν τούτων.

14 Λέγει ὁ ἀρχιερεὺς τῷ Φιλίππῳ Ἆρα μὴν νομίζεις ἀποστρέψαι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν παραδόσεων τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ τοῦ θεοῦ τῆς ἐρήμου καὶ Μωσέως, καὶ προσδοκᾷς ἐξακολουθῆσαι ἡμᾶς τῷ Ναζωραίῳ τῷ Ἰησοῦ; εἶτα λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος Ἰδοὺ δεηθήσομαι τοῦ θεοῦ μου ἵνα ἔλθῃ καὶ φανερώσῃ ἑαυτὸν ἔμπροσθεν σοῦ καὶ τῶν πεντακοσίων καὶ ἐνώπιον τῶν ὧδε πάντων· ἴσως γὰρ πιστεύσεις μετανοήσας. ἐὰν δὲ μέχρι τέλους ἐπιμείνῃς τῇ ἀπιστίᾳ, ἔρχεται ἐπὶ σοὶ παράδοξον πρᾶγμα, ὅπερ λαληθήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν, ὥστε καὶ κατέλθῃς ζῶν κάτω εἰς τὸν ᾅδην ἐνώπιον πάντων τῶν ὁρώντων σε, ὅτι ἔτι διαμένεις ἐν τῇ ἀπιστίᾳ, ὅτι καὶ ζητεῖς ἀποστρέψαι τὸ πλῆθος τοῦτο ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. καὶ ὁ Φίλιππος προσηύξατο λέγων Ὦ πάτερ ἅγιε τοῦ

---

13. ἀπέρριψεν: codex ἄπέρρι μέν, sic | ἐκβάλλειν: sed codex ἐκβοῶειν. An potius ἐκβιάζειν, ἐκβλύζειν, simile aliud legendum est?

14. μὴν νομίζεις: codex μὴ νομίζεις | ἐρήμου: post hanc vocem in codice additur τὸ μάννα

ἁγίου υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ χαρισάμενός μοι τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, πέμψον σου τὸν ἀγαπητὸν υἱὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐλέγξαι τὸν ἄπιστον ἀρχιερέα, ἵνα τὸ σὸν ὄνομα ἐν τῷ ἀγαπητῷ Χριστῷ δοξασθῇ.

15 Ἔτι δὲ ταῦτα βοῶντος τοῦ Φιλίππου, ἐξαίφνης ἠνεῴχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ ἐφάνη ὁ Ἰησοῦς κατελθὼν ἐν τιμιωτάτῃ δόξῃ καὶ ἀστραπῇ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἑπταπλάσιον λάμπον ὑπὲρ τὸν ἥλιον, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λευκότερα χιόνος, ὡς καὶ πάντα τὰ εἴδωλα τῶν Ἀθηνῶν πεσεῖν ἐξαίφνης ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ὁ λαὸς συντριβεὶς ἔφυγον, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς δαίμονες οἰκοῦντες ἐβόων Ἰδοὺ καὶ ἡμεῖς φεύγομεν διὰ τὸν ἐπιφανέντα τῇ πόλει Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. εἶτα λέγει ὁ Φίλιππος τῷ ἀρχιερεῖ Ἀκούεις τῶν δαιμόνων ἐκβοώντων διὰ τὸν ὀφθέντα, καὶ ἀπιστεῖς πρὸς τὸν παρόντα ὅτι αὐτὸς κύριος τῶν πάντων; λέγει ὁ ἀρχιερεὺς Ἐγὼ οὐκ ἔχω ἄλλον θεὸν ἢ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

16 Ἀνερχομένου δὲ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐγένετο σεισμὸς μέγας σφόδρα, ὥστε σχισθῆναι τὸν τόπον ἐφ᾽ ὃν εἱστήκασιν· καὶ δραμόντες οἱ ὄχλοι ἔκειντο πρὸς τοὺς πόδας τοῦ ἀποστόλου κράζοντες Ἐλέησον ἡμᾶς, ὦ θεοῦ ἄνθρωπε. ὁμοίως καὶ οἱ πεντακόσιοι ἄνδρες ἔκραξαν καὶ αὐτοὶ πάλιν Ἐλέησον ἡμᾶς, ὦ Φίλιππε, ἵνα σε ἴδωμεν καὶ διὰ σοῦ τὸν φωστῆρα τῆς ζωῆς Ἰησοῦν· ὅτι ἐλέγομεν τούτῳ τῷ ἀπίστῳ ἀρχιερεῖ ὅτι ἄνθρωποι ἁμαρτωλοὶ ὄντες θεῷ μάχεσθαι οὐ δυνάμεθα.

17 Τότε λέγει ὁ Φίλιππος Οὐκ ἔστιν φθόνος ἐν ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἡ τοῦ Χριστοῦ χάρις ἀναβλέψαι ὑμᾶς ποιήσει· πρότερον δὲ ὑμῶν τὸν ἀρχιερέα ἀναβλέψαι ποιήσω, ὅπως ἐπὶ τούτῳ πλέον ὑμεῖς πιστεύσητε. καὶ φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ ἠνέχθη τῷ Φιλίππῳ Φίλιππε, υἱὲ ποτὲ βροντῆς νῦν δὲ πραότητος, εἴ τι ἂν αἰτήσῃ τὸν πατέρα μου, ποιήσει σοι. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔκθαμβος ἦν ἐπὶ τῇ φωνῇ· τὸ γὰρ ἦχος αὐτῆς μεῖζον βροντῆς ἐγένετο. τότε λέγει ὁ Φίλιππος τῷ ἀρχιερεῖ Ἐν τῷ ὀνόματι τῆς δυνάμεως τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου μου ἀνάβλεψον, Ἀνανία. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψεν, καὶ περιβλεψάμενος Ὦ, φησίν, τί ἐστιν τὸ τῆς μαγίας τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι

15. λάμπον: codex λάμπων
17. πιστεύεις εἰς: codex om εἰς

οὗτος ὁ Φίλιππος ἐν ὀλίγῳ με ἐτύφλωσεν, καὶ πάλιν ἐν ὀλίγῳ ἀναβλέψαι με ἐποίησεν. Τί οὖν, ἔφη ὁ Φίλιππος, πιστεύεις εἰς τὸν Ἰησοῦν; λέγει ὁ ἀρχιερεύς Μὴ γὰρ δύνασαί με μαγεῦσαι καὶ πεῖσαι; οἱ δὲ πεντακόσιοι οἱ μετ' αὐτοῦ, ἀκούσαντες ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς αὐτῶν ἀναβλέψας ἔτι ἀπιστεῖ, ἔλεγον τοῖς παρεστῶσιν δεηθῆναι τοῦ Φιλίππου ὅπως αὐτοὺς ἀναβλέψαι ποιήσῃ, ἵνα τὸν ἄπιστον ἀρχιερέα τοῦτον ἀνέλωμεν.

18 Εἶπεν δὲ ὁ Φίλιππος Μὴ κακοῖς ἀμύνεσθε. καὶ λέγει τῷ ἀρχιερεῖ Σημεῖον ἐπὶ σοὶ ἔσται τι μέγα. λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον Οἶδα ὅτι φαρμακὸς εἶ καὶ τοῦ Ἰησοῦ μαθητής· οὐ μαγεύεις με. ὁ δὲ ἀπόστολος εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Σαβαρθάν, σαβαθάβτ, βραμανούχ, ταχὺ ἐλθέ. καὶ εὐθὺς ἡ γῆ ἐσχίσθη κατὰ τὸ μέρος τοῦ Ἀνανίου καὶ κατέπιεν αὐτὸν μέχρι γονάτων. καὶ ἔκραξεν Ἀνανίας Ὦ μεγάλη δύναμις τῆς ἀληθοῦς μαγγανίας, ὅτι τὴν γῆν ἔσχισεν, ἀπειλήσαντος αὐτῇ ἑβραϊστί τε ἐνορκισαμένου τοῦ Φιλίππου, καὶ συνέχει με μέχρι γονάτων, καὶ ἐκ τῶν πτερνῶν εἰς τὰ κάτω τινὲς ὥσπερ ὄγκινοι καθέλκουσίν με, ἵνα πιστεύσω τῷ Φιλίππῳ, ἀλλ' οὐ δύναταί με πεῖσαι· ἀπὸ γὰρ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐγὼ ἐπίσταμαι τὰς μαγίας αὐτοῦ.

19 Ὀργισθεὶς δὲ ὁ Φίλιππος εἶπεν Ὦ γῆ, σύσφιξον αὐτὸν μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ. καὶ εὐθὺς κατεσύρει. καὶ ἔλεγεν Ὁ μὲν εἷς μου ποὺς κάτωθεν κρυσταλλοῦται, ὁ δὲ ἕτερος δεινῶς ἐκθερμαίνεται· ἀλλ' ὑπὸ τῆς μαγίας σου, Φίλιππε, οὐ νικηθήσομαι. πλὴν οὖν ὅτι κακῶς κάτωθεν βασανίζομαι, ὅλως δὲ οὐ πιστεύω. οἱ δὲ ὄχλοι ἠθέλησαν αὐτὸν λιθάσαι. ὁ δὲ Φίλιππος Μὴ οὕτως, φησίν. τοῦτο γὰρ τέως γέγονεν, καταποθῆναι αὐτὸν μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, ἵνα σωτηρία γένηται τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὅτι παρ' ὀλίγον ἔμελλεν ἕλκειν ὑμᾶς ἐν τοῖς κακοῖς αὐτοῦ λόγοις πρὸς ἀπιστίαν. ἀλλ' εἰ καὶ αὐτὸς μετενόησεν, ἀναγάγω αὐτὸν ἐκ τῆς γῆς πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· ἀλλὰ τάχα οὐκ ἔστιν ἄξιος σωτηρίας. ἐὰν οὖν ἐπιμείνῃ τῇ ἀπιστίᾳ, βλέψετε αὐτὸν

---

18. κακοῖς: an potius κακῶς legendum est? | οὐ μαγεύεις: codex οὐ μαγεύης | μέχρι γονάτων: codex μ. γονάτου | δύναμις: hoc de coniectura addidi | αὐτῇ: codex αὐτήν | τε ἐνορκισαμένου: codex om τε et habet ἐνορικασαμένου | ὥσπερ ὄγκινοι: codex ὡς πρὸς ὀγκίνους

βυθισθέντα κάτω εἰς τὴν ἄβυσσον, εἰ μὴ κύριος μέλλει τοὺς ἐν τῷ ᾅδῃ ἐγείρειν ἵνα ὁμολογήσωσιν ὅτι κύριος Ἰησοῦς. ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς, καὶ ὅτι μία δόξα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας.

20 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ὁ Φίλιππος διεπέτασεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα σκεπάσας δι' ἀέρος ἐπάνω τῶν πεντακοσίων ἀνδρῶν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ὕμνησαν τὸν θεὸν πάντες ἐν ἑνὶ στόματι λέγοντες Εὐλογοῦμέν σε, Χριστὲ Ἰησοῦ, τὸν θεὸν τοῦ Φιλίππου, ὅτι ἐδίωξας ἀφ' ἡμῶν τὴν πήρωσιν καὶ ἔδωκας ἡμῖν τὸ σὸν φῶς τὸ εὐαγγέλιον. ὁ δὲ Φίλιππος κατ' ὀλίγον ἦν ἀγαλλιώμενος τοῖς ῥήμασιν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἐστηρίζοντο τῇ πίστει. μετὰ δὲ ταῦτα στραφεὶς ὁ Φίλιππος πρὸς τὸν ἀρχιερέα εἶπεν Ὁμολόγησον καὶ σὺ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ὅτι κύριος Ἰησοῦς ἐστίν, ἵνα σωθῇς ὡς οὗτοι οἱ μετὰ σοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἦν καταγελῶν τοῦ Φιλίππου καὶ ἐπιμένων τῇ ἀπιστίᾳ.

21 Ἰδὼν οὖν ὁ Φίλιππος ὅτι ἐπιμένει τῇ ἀπιστίᾳ, βλέψας εἰς αὐτὸν λέγει τῇ γῇ Ἄνοιξόν σου τὸ στόμα καὶ κατάπιε αὐτὸν μέχρι τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν πιστευσάντων εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς ἐδέξατο αὐτὸν ἕως τραχήλου· οἱ δὲ ὄχλοι ἦσαν ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις διὰ τὰ γεγονότα θαυμάσια.

22 Ἦλθέν τις πρῶτος τῆς πόλεως βοῶν καὶ λέγων Ὦ μακάριε ἀπόστολε, τῷ υἱῷ μου δαίμων τις ἐπέστη καὶ ἔκραξεν λέγων πρὸς μέ Ἐπειδὴ ἀφῆκας ξένον ἄνθρωπον εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν, σὺ ὢν πρῶτος ὃς κατέλυσεν τὰς λατρείας ἡμῶν καὶ τὰς θυσίας ἡμῶν, τί σοι ποιήσω εἰ μὴ τοῦτον ἀνελῶ τὸν μονογενῆ σου υἱόν; καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν αὐτὸν ταῦτα ἀπέπνιξεν τὸν υἱόν μου. νῦν οὖν παρακαλῶ σε, ἀπόστολε τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἐάσῃς τὴν χαράν μου στραφῆναι εἰς πένθος, ὅτι κἀγὼ ἐπίστευσα τοῖς σοῖς λόγοις.

23 Ἀκούσας δὲ ὁ ἀπόστολος ταῦτα εἶπεν Θαυμάζω τὴν

21. ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις: codex ὁμιλοῦντες ἀλλήλους
22. ὑμῶν: sic scribendum videbatur pro ἡμῶν, quod codex habet.

ἐνέργειαν τῶν δαιμόνων, ὅτι ἐνεργεῖ ἐν παντὶ τόπῳ, τολμᾷ δὲ εἰς οὓς οὐκ ἐδυνάμην ἐπιβαίνειν, ὡς νῦν ἐπείρασαν ὑμᾶς θέλοντες σκανδαλίσαι. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ Ἔνεγκέ μοι τὸν υἱόν σου, κἀγὼ αὐτὸν δώσω ζῶντα διὰ τὸν Χριστόν μου. καὶ ἔδραμεν χαίρων τοῦ ἐνέγκαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ ὡς ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἔκραξεν λέγων Υἱέ μου, ἦλθον ἐπὶ σὲ ἀπενέγκαι σε πρὸς τὸν ἀπόστολον ὥστε σε ζῶντα παρέξει μοι. καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις βαστάξαι τὴν κλίνην· ἦν δὲ ὁ παῖς ἐτῶν κγ΄. ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν ὁ Φίλιππος, συνεχύθη, καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν ἀρχιερέα λέγει αὐτῷ Τοῦτο γέγονέν τις ἀφορμή· ἐὰν οὖν ἀναστήσω αὐτόν, πιστεύσεις λοιπόν; ὁ δὲ λέγει Οἶδα τὰς μαγίας ὑμῶν, ὅτι ἀναστήσεις αὐτόν· ἐγὼ δὲ οὐ πιστεύσω σοι. ὀργισθεὶς δὲ ὁ Φίλιππος εἶπεν Κατάθεμα· ἄπελθε λοιπὸν κάτω ὅλος εἰς τὴν ἄβυσσον ἐνώπιον τούτων ἁπάντων. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ κατῆλθεν εἰς τὸν ᾅδην ζῶν· πλὴν τὸ ἀρχιερατικὸν ἔνδυμα ἐξεπετάσθη ἀπ᾿ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οὐδεὶς ἔγνω τί ἐγένετο τὸ ἔνδυμα τὸ ἱερατικόν. καὶ ἐπιστραφεὶς ὁ ἀπόστολος ἐπηύξατο τὸ παιδίον, καὶ ἀπελάσας ἀπ᾿ αὐτοῦ τὸν δαίμονα ἀνέστησεν αὐτὸν καὶ παρέστησεν αὐτὸν τῷ πατρὶ ζῶντα.

24 Οἱ δὲ ὄχλοι ταῦτα θεασάμενοι ἔκραξαν Εἷς θεὸς ὁ Φιλίππου ὁ ἐλέγξας τὴν ἀπιστίαν τοῦ ἀρχιερέως καὶ τὸν δαίμονα τοῦ νεανίσκου ἀπελάσας καὶ ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. οἱ δὲ πεντακόσιοι ἰδόντες τὸν ἀρχιερέα βυθισθέντα εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ τὰ ἄλλα θαυμάσια, ἐδεήθησαν τοῦ Φιλίππου, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἐν Χριστῷ σφραγῖδα. ἐπέμεινεν δὲ ὁ Φίλιππος εἰς τὰς Ἀθήνας ἔτη δύο, καὶ κατασκευάσας ἐκκλησίαν κατέστησεν ἐπίσκοπον καὶ πρεσβύτερον, καὶ οὕτως ἀπῆλθεν κατὰ τὴν Παρθίαν εὐαγγελιζόμενος τὸν Χριστόν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

---

23. οὐκ ἐδυνάμην: an lectio sana est? | Υἱέ μου: in codice sequitur βλέπης, quod non aptum videtur.

# ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ.

Ἅπερ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἐθεασάμεθα πάντες οἵ τε πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀχαΐας, γεγραφήκαμεν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῷ τοῦ Χριστοῦ ὀνόματι καθισταμέναις ἔν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ δύσει, ἄρκτῳ καὶ μεσημβρίᾳ. εἰρήνη ὑμῖν καὶ πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν εἰς ἕνα θεόν, τριάδα τελείαν, ἀληθινὸν πατέρα ἀγέννητον, ἀληθινὸν υἱὸν μονογενῆ, ἀληθινὸν πνεῦμα ἅγιον τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ ἐν τῷ υἱῷ διαμένον, ὅπως δειχθῇ ἓν πνεῦμα ἅγιον τὸ ἐν τῷ πατρὶ καὶ υἱῷ ὑπάρχον ἐν θεότητι τιμίᾳ. ταύτην τὴν πίστιν μεμαθήκαμεν παρὰ τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου τοῦ κυρίου ἡμῶν

---

* Ita A; B: Περίωδοι (sic) καὶ τελείωσις τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου. C: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρείου. D: *Passio S. Andreae apostoli, per presbyteros et diaconos ecclesiarum Achaiae scripta.*

1. Ἅπερ cum AB; C Ἃ | ἐθεασάμεθα cum AB (item Leone Allatio); C ἴδωμεν | οἵ τε cum B; A εἴ τε; C οἱ | τῆς: BC om | γεγραφήκαμεν cum AB, sed B add καὶ ἀποστέλλωμεν. C γεγράφαμεν | B ἁπάσαις | ἐκκλησ. ταῖς: B add οὔσαις | ἐν τῷ τοῦ Χρ. ὀν. καθισταμέναις: h. l. cum A; BD (*in Christi nomine constitutis*) post μεσημβρίᾳ. C post μεσημβρ. habet ἐν ὀνόματι Χριστοῦ διακειμέναις | ἔν τε: BC om τε | ἄρκτῳ: C ἄρκτρῳ, A ἄκτρῳ, B ἀρίκτῳ. Praeterea C praem καί, B καὶ τῇ | καὶ πᾶσιν cum BCD; A om καί | τριάδα (B εἰς τρ.) τελ. cum AB. CD τέλειον ἐν τριάδι, *in trinitate perfectum* | ἀληθινόν ter: C bis ἀληθῆ, tertio loco ἀληθές | ἀγέννητον (D *ingenitum*): C γεννήτορα | B μονογεννῆ | τὸ ἐκ usque διαμένον (AC -νων): C ἐκπορευόμενον ἐκ πατρὸς καὶ ἐν υἱῷ διαμ. | B ὅπως δειχθείη, C ἵνα γνωσθῇ | τὸ (B ἔσεσθαι, C εἶναι) ἐν τῷ (C om) πατρ. καὶ (B add τῷ) υἱῷ | ὑπάρχον (codex -ρχων) ἐν θε. τιμ. cum A. BCD καὶ τοῦτον (C τοσοῦτον, D *hoc*) εἶναι τὸν (B om) μονογενῆ (B -γεννῆ) υἱὸν ὅπερ ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ γεννήσας (D *quod est et ille qui genuit;* C ὅσον ὁ γεννήσας οἶδεν [Woog emendat εἴη]) | μακαρίου: CD ἁγίου | B παρὰ τῷ μακα-

Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτινος καὶ τὴν πάθησιν κατενώπιον ἡμῶν προκειμένην ἑωρακότες καθ' ὅσον δυνάμεως ἔχομεν ἀναγράψασθαι οὐκ ὠκνήσαμεν.

[2] Ὁ ἀνθύπατος τοίνυν Αἰγεάτης εἰς Πάτρας τὴν πόλιν εἰσεληλυθὼς ἤρξατο συνωθεῖν τοὺς πιστεύοντας τῷ Χριστῷ εἰς τὴν τῶν εἰδώλων θρησκίαν. ᾧτινι ὁ μακάριος Ἀνδρέας προσδραμὼν εἶπεν Ἔδει σε κριτὴν ὄντα ἀνθρώπων τὸν κριτήν σου ἐπιγνῶναι τὸν ὑπάρχοντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπιγνόντα σεβασθῆναι, σεβόμενον δὲ αὐτὸν θεὸν ὄντα ἀληθινὸν ἀπὸ τούτων τῶν μὴ τυγχανόντων ἀληθινῶν θεῶν τὸν λογισμόν σου ἀναστεῖλαι.

Πρὸς ὃν ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Σὺ εἶ Ἀνδρέας ὁ καταλύων τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν καὶ ἀναπείθων τοὺς ἀνθρώπους περὶ τὴν θρησκίαν ἥνπερ ἔναγχος φανεῖσαν οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς ἐξαφανίσαι ἐκέλευσαν;

---

ρίῳ Ἀνδρέᾳ τῷ ἀποστόλῳ τοῦ | οὗτινος: C οὗ. BCD om *καί* sequens | πάθησιν cum ABD (*passionem*): C μαρτυρίαν | κατενώπ. usque ἑωρακότες cum A: B ἥνπερ κατεν. ἡμ. προκειμένων ἑωράκαμεν: C παρόντες ἴδωμεν: D *quam coram positi vidimus* | καθ' ὅσον usque ὠκνήσαμεν: B καθ' ὅσον δυνησώμεθα ἐκπληρώσωμεν: C ἔνοι (Woog vertit *in annuam commemorationem*) καὶ ἀφηγούμεθα: D *prout possumus* (Woog ἔνον his expressum putat) *explicamus.*

2. Ὁ ἀνθ. τοίν. Αἰγεάτης usque εἰσεληλυθώς cum AB; C Αἰγαίας (sed alibi semper Αἰγέας) οὖν ὁ ὕπατος τῇ τῶν Πατρῶν πόλει εἰσελθών. D *Proconsul itaque Aegeas Patras civitatem ingressus* | B ἤρξαντο | συνωθεῖν: C κρατεῖν καὶ συνωθ. | C τοὺς τῷ Χρ. πιστ. | τὴν τ. εἰδώλ. θρησκίαν cum A: B τὰς τ. εἰδ. θρησκείας: C τὰς θυσίας τ. εἰδ.: D *sacrificia idolorum* | μακάριος: CD ἅγιος | προσδραμών: B εἰσδραμών, D *occurrens,* uterque post ᾧτινι: C om | κριτὴν ὄντα ἀνθρώπων cum CD: B ὡς ἄρχοντα τῶν ἀνθρώπων ἵνα (corrige ὄντα) καὶ δικαστήν: A ἄρχοντα ὄντα | τὸν κρ. σοῦ ἐπιγν. usque οὐρανῷ cum A: B τὸν κρ. σοῦ τὸν ὄντα ἐν τῷ οὐρ. ἐπιγινώσκειν: C τὸν ἐπουράνιον κρ. σοῦ ἐπιγν. | ἐπιγνόντα (codex -γνῶντα) cum A; B ἐπιγνούς; C ἐγνωκότα | C σέβεσθαι | σεβόμενον δέ cum A; BC καὶ σεβόμενον (B -νος) | αὐτόν: C om | θεὸν ὄντα ἀληθ. cum A; B ὡς (corrige ὅς) ἔστιν θεὸς ἀληθινός; C τὸν ἀληθιν. θεόν | ἀπὸ τούτων usque θεῶν cum AB; C ἐκ τῶν μὴ ὄντων ἀληθινῶν | τὸν λογ. σ. ἀναστεῖλαι (B ἀνανεῶσαι) cum ABD (*animum revocares*): C ἐπιστρέψαι

Πρὸς ὃν (B ᾧτινι, D *cui*) ὁ Αἰγ. (A *Aegeas*) εἶπ. cum ABD: C Αἰγέας εἶπεν | B ὁ Ἀνδρέας | καταλύων: C καταστρέφων | τοὺς να. τ. θε. cum CD (*templa deorum*): AB τὰ ἱερὰ τῶν εἰδώλων | ἀναπείθων: C πλανῶν | περὶ τ. θρ. cum A; C πρὸς ἀναιδῆ θρησκείαν; D *superstitiosam illam sectam:* B καταλιπεῖν τὴν θρησκ. | ἔναγχος (A -γχῶς) cum AB; C ἀρτίως | φανεῖσαν cum AD (*detectam*): B θρησκεύειν: C om | C οἱ τῶν Ῥωμ. ἄρχοντες | ἐξαφανίσαι (C ἐξαλειφθῆναι) ἐκέλ. cum ABCD; sed B praem προσέταξαν, τὴν δὲ σήν

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας εἶπεν Οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς οὐδέποτε ἐπέγνωσαν τὴν ἀλήθειαν. καὶ τοῦτο σαφῶς διδάσκει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐλθών, ταῦτα τὰ εἴδωλα οὐ μόνον μὴ εἶναι θεούς, ἀλλὰ καὶ δαιμόνια αἴσχιστα καὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ἐχθραίνοντα, διδάσκοντα τοὺς ἀνθρώπους προσκρούειν τῷ θεῷ, ὡς ἐν τῷ προσκρούεσθαι αὐτὸν ἀποστρέφεσθαι καὶ μὴ εἰσακούειν· ἐν τῷ οὖν ἀποστρέφεσθαι καὶ μὴ εἰσακούειν ἐχέσθωσαν αὐτοὶ τῷ διαβόλῳ αἰχμάλωτοι, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοὺς διαπαίξοιεν ὥστε ἐξερχομένων τοῦ σώματος εὑρεθῆναι ἐρήμους καὶ γυμνούς, μηδὲν μεθ' ἑαυτῶν πλὴν τῶν ἁμαρτιῶν βαστάζοντας.

3 Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Ταῦτα περιττὰ καὶ μάταια ῥήματα τυγχάνουσιν. ὁ γὰρ ὑμέτερος Ἰησοῦς ἐν τῷ ταῦτα κηρύττειν τοῖς Ἰουδαίοις, τῷ τοῦ σταυροῦ ξύλῳ αὐτὸν προσήλωσαν.

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἀποκριθεὶς εἶπεν Ὦ εἰ βούλει ἐπιγνῶ-

---

μακάριος: C ἅγιος; D om | C Οἱ τῶν Ῥωμ. ἄρχοντες οὔπω (B οὐδέπω) ἔγνωσαν | καὶ τοῦτο usque ἐλθών cum A: B καὶ τοῦτο ὅπερ διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν ἀνῆλθεν ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς διδάσκων: C καὶ ὅτι ὑπὲρ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἐλθὼν ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ἐδίδαξεν, item D sed om τὴν ἀλήθειαν καί | C οὐχὶ μόνον | C θεοὺς μὴ εἶναι, B μὴ εἶναι αὐτὰ θεούς | ἀλλὰ καί: BC om καί | C δαιμόνια ὀλέθρια, ἐχθραίνοντα (A ἐκθραίν.) τῷ ἀνθρ. γέν. | διδάσκοντα τ. ἀνθρ. cum A: C οἳ τοιαῦτα διδάσκουσιν τ. ἀνθρ.: B ὅπερ τούτω διδάξωσιν (corrige ὑφ' ὧν τοῦτο διδαχθῶσιν?) οἱ ἄνθρωποι | προσκρούειν τῷ θεῷ cum A: B ὅθεν προσκρούεται θεός: C ὅπως τῷ θεῷ προσκρούσωσι | ὡς (uterque codex ὅς) usque εἰσακούειν cum AB: C ἵνα ἐν τῷ προσκροῦσαι αὐτοὺς αὐτῷ ἀποστραφῇ καὶ μὴ εἰσακούσῃ | ἐν τῷ οὖν usque εἰσακούειν cum A (B per incuriam om): C καὶ ἀποστραφέντος αὐτοῦ καὶ μὴ εἰσακούοντος | ἐχέσθωσαν αὐτοὶ τῷ διαβ. (B τῷ διαβ. αὐτοὶ) αἰχμ. cum AB: C καταχεθῶσιν (Woog emendat κατασχεθ.) ὑπὸ τοῦ διαβόλου αἰχμ. | διαπαίξοιεν (A -ξυεν) cum AB: C ἐμπαίξι (Woog emendat -ξῃ) | ὥστε usque γυμνούς cum A: BC ἐφ' ὅσον (C ἕως οὗ) ἐκ τοῦ σώματος ἐξέλθωσιν ἔνοχοι (C κατακεκριμένοι) καὶ γυμνοί, iidem postea βαστάζοντες. D sic: *ista idola non solum deos non esse sed esse daemonia pessima et inimica humano generi: quae hoc docent homines unde offendatur deus, ut dum offensus fuerit avertatur et non exaudiat; et cum aversus fuerit et non exaudierit, habeantur a diabolo ipsi captivi, et tandiu eos deludat quandiu de corpore exeant rei et nudi* etc.

3. Ὁ Αἰγεάτης: CD Αἰγέας | B περιττ. κ. μάτ. εἰσιν ῥήματα, C ὑπέρογκα ῥήμ. καὶ μάτ. εἰσιν | ὁ γὰρ (B ἐπεὶ ὁ) ὑμέτ. Ἰησοῦς (A θεός) cum AB(D); C ὁ γὰρ ὁ Χριστὸς ὑμῶν | C κηρύσσειν | C(D) οἱ Ἰουδαῖοι αὐτὸν ἐν τῷ σταυρῷ προσήλ.

μακάριος: C ἅγιος, D om | ἀποκριθεὶς (C om) εἶπεν: B ἀπεκρίνατο | Ὦ cum AD; B add Αἰγεάτα, C ἄνθρωπε | εἰ βούλει ἐπιγν. cum AB: C εἰ ἤθελες

ναι τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ, ποίᾳ εὐλόγῳ ἀγάπῃ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὑπὲρ τῆς ἀνακλήσεως ἡμῶν τοῦτο τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ οὐχὶ ἀκουσίως ἀλλ' ἑκουσίως ὑπεδέξατο;

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Ὁπόταν παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ μαθητοῦ προδοθεὶς καὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων συσχεθεὶς τῷ ἡγεμόνι προσήχθη καὶ πρὸς τὴν αἴτησιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν τοῦ ἡγεμόνος στρατιωτῶν προσηλώθη, ποίῳ τρόπῳ σὺ λέγεις ἑκουσίως αὐτὸν τοῦ σταυροῦ τὸ ξύλον ὑποδέξασθαι;

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας εἶπεν Διὰ τοῦτο ἐγὼ λέγω ἑκουσίως ἐπειδὴ σὺν αὐτῷ ἤμην ἐν τῷ παραδίδοσθαι αὐτὸν παρὰ τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ. πρὶν γὰρ παραδοθῇ εἶπεν ἡμῖν ὡς οἷα παραδοθήσεται καὶ σταυρωθήσεται ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστησόμενον ἔσεσθαι προείρηκεν. πρὸς ὃν ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς Πέτρος λέλεχεν Ἵλεός σοι ἔσται, κύριε· οὐ μὴ γένηται τοῦτο. καὶ ἀγανακτήσας οὕτως ἔφη τῷ Πέτρῳ Ὕπαγε ὀπίσω μου σα-

---

εἰδέναι | ποίᾳ (B ὁποίᾳ) εὐλόγῳ (D *quam rationabili*) cum ABD; C ὃν [τρόπον, ut videtur] ἐπιθυμητῇ | ὁ ἀρχηγ. τῆς ζωῆς (B om τ. ζω.) cum AB; C ὁ κτιστής, D *author* | C τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων | ὑπὲρ τῆς ἀνακλήσ. (B ἀνανεώσεως) ἡμῶν cum AB: C ὑπὲρ συστάσεως ἡμετέρας: D *pro restauratione nostra* | B τούτῳ τοῦ σταυροῦ ξύλῳ, C τοῦτον τὸν σταυρόν | C οὐκ ἄκων (in margine ἴσως ἀκούσιος) ἀλλ' ἑκών | ὑπεδέξατο (cum A; C ἐδέξατο; B προσηλώθη): B add ἐγώ σοι ἐρῶ, C ἐπίστευσας ἂν αὐτῷ: sed AD nil add

Ὁ Αἰγεάτης: CD Αἰγέας | Ὁπόταν παρά usque προσηλώθη ex A: B Ἐν τῷ παραδίδοσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου μαθητοῦ καὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων συσχεθῆναι καὶ τῷ ἡγεμόνι προσαχθῆναι καὶ πρὸς τὴν αἴτησιν τῶν Ἰουδαίων παρὰ τῶν τοῦ ἡγεμόνος στρατιωτῶν σταυρωθῆναι: C Τοῦ παραδοθῆναι αὐτὸν παρὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ ὑπὸ Ἰουδαίων κρατηθῆναι καὶ τῷ ἡγεμόνι προσενεχθῆναι καὶ τῇ αἰτίᾳ τῶν Ἰουδαίων παρὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἡγεμόνος σταυρωθῆναι κελεύσαντος: D *Cum traditus asseratur a suo discipulo* etc. | ποίῳ (B ὁποίῳ): C πῶς | B ἑκουσίως τῷ τοῦ σταυροῦ αὐτὸν ὑποκεῖσθαι ξύλῳ: C αὐτὸν προθέσει (codex προσθέσει) ὑπομεῖναι σταυρόν

Ὁ ἅγ. Ἀνδρ. εἶπεν (B ἀπεκρίνατο): C nil nisi Ἀνδρέας | ἐγώ cum BCD; A om | ἑκουσίως: C αὐτὸν προθέσει | ἐπειδὴ σὺν (B ἅμα) α. ἤμην: C ὅτι μετ' αὐτοῦ ἤμην | ἐν τῷ παραδίδοσθ. (B -διδῶναι, corrige -δοθῆναι) α. π. τοῦ (B τῷ) αὐτοῦ μαθητοῦ (B -τῇ). πρὶν γὰρ (sic B; A πρινὴ τοιγαροῦν. D *et antequam*) παραδ. εἶπεν ἡμῖν: C καὶ μέλλων παραδίδοσθαι (codex -διδῶσθαι) ὑπὸ τοῦ ἰδίου μαθητοῦ καὶ σταυροῦσθαι, προεῖπεν ἡμῖν | C om ὡς οἷα παραδ. καὶ σταυρ. ὑπὲρ τ. τ. ἀ. σωτηρίας, καί | τῇ τρ. ἡμ. ἀναστ. ἔσεσθ. προείρηκεν cum B(D): A ὅτι τῇ τρ. ἡμ. ἀναστήσεται. ταῦτα πάντα προείρηκεν ἡμῖν: C ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι | πρὸς ὅν: B ᾧτινι | B om Πέτρος | λέλεχεν cum B; A ἔλεχεν (sic) | B om ἔσται | B οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο | C post ἐγείρομαι

τανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ. καὶ ἵνα πληρέστατα ἐξαρτίσει ὅτι ἑκουσίως τὸ πάθος ἀνεδέξατο, ἔλεγεν ἡμῖν Ἐξουσίαν ἔχω θῆναι τὴν ψυχήν μου καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ἔσχατον δὲ ἐν τῷ δειπνῆσαι αὐτὸν μεθ᾿ ἡμῶν εἶπεν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. πρὸς ταύτην οὖν τὴν φωνὴν πάντων περιλύπων γεγονότων, ἵνα ἡ ὑποψία ἀναμφίβολος γένηται, ἀπεφήνατο εἰπών Ὧιτινι ἐπιδώσω τὸ κλάσμα τοῦ ἄρτου ἐκ τῆς χειρός μου, αὐτός ἐστιν ὁ παραδιδούς με. ἐν τῷ οὖν ἐπιδοῦναι ἑνὶ τῶν συμμαθητῶν ἡμῶν καὶ τὰ μέλλοντα ὡς ἤδη παροχηκότα διηγησαμένου ἐδίδαξεν ἑκουσίως ἑαυτὸν παραδοθησόμενον· οὐδὲ γὰρ τὸν προδότην ἀποδράσας ἐγκατέλειπεν, ἀλλ᾿ ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ αὐτὸν ἐγίνωσκεν εἶναι παραγενόμενος διέμεινεν.

4 Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Θαυμάζω σε, ἄνδρα φρόνιμον ὄντα, τοῦτον ἐθέλειν σε ἐρείσασθαι τῷ οἱῳδήποτε συμφώνῳ· εἴτε γὰρ ἑκουσίως εἴτε ἀκουσίως, ὅμως καθομολογεῖς αὐτὸν τῷ σταυρῷ προσπαγέντα.

---

sic pergit: ὅθεν (codex ὅτεν) τῷ ἀδελφῷ μου Πέτρῳ εἰπόντι Ἵλεώς σοι κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο, ἀγανακτῶν εἶπεν Ὀπίσω μου | ὅτι: B διότι | τὰ τοῦ θεοῦ cum BCD: A add ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων | ἵνα πληρέστ. (B add μὴ) ἐξαρτίσει (A add μοι) cum A; B ἵνα πλ. μὴ ἐξαρτ.; D *ut plenius nos instrueret;* C πῶς τελείως ἡμᾶς ὑπεστήριξεν | ὅτι (B διότι) ἑκουσίως: C εἰ ἄκων | ἔλεγεν ἡμῖν cum ABD: C praem οὐκ ἄν | θῆναι: ita ABC | λαβεῖν: C ἆραι | ἔσχατον (B praem εἰς) δέ, D *ad ultimum:* C τέλος οὖν | ἐν τῷ δ. αὐτόν: C ἐν ὅσῳ ἐδείπνει | εἶπεν: B καὶ λέγει | BC om ὅτι | B καὶ πρὸς ταύτ. τ. φωνὴν πάντες συμπερίλυποι γεγονότες: C καὶ ταύτῃ τῇ φωνῇ θλιβῆναι πάντας ἐποίησεν | ἵνα ἡ ὑπ. ἀναμφ. γεν. cum A; B ἵνα παμφίλος (sic corrupte) γέν. ἡ ὑπ.; D *ne suspensos cogitatio trucidaret:* C om | ἀπεφήν. εἰπών cum A; B ἀποτεμὼν ἔφη; C καὶ εἴρηκεν πάλιν | ᾧτινι usque ἐκ τῆς χειρός (B ἐπὶ τῶν χειρῶν) μου: C ὅτι μεθ᾿ οὗ ἐγὼ βάψω ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρά μου | B om ὁ παραδιδ. με | ἐν τῷ οὖν (B καὶ ἐν τῷ) ἐπιδ. ἑνὶ (B add ἐκ) τῶν συμμ. ἡμῶν: C om | ὡς ἤδη παροχηκ. διηγησ. cum A; B ὡσεὶ παρεσχηκότα ἤδη διηγεῖσθαι; C καθάπερ παρελθόντα εἰπών | ἐδίδαξεν (C ἔδειξεν) cum BCD; A praem σαφῶς | ἑκουσ. αὐτ. (B α. ἑκ.): C ἑαυτὸν προθέσει | παραδοθησόμενον cum A; B ἔσεσθαι παραδιδόμενον; C παραδοθέντα | B ὁπόταν οὐδὲ τὸν προδ. ἀποδιδράσκων ἐνεγκατέλοπεν (sic); C οὔτε γὰρ τὸν προδ. ἔφυγεν | C ἀλλ᾿ εἰς τὸν τόπον ὅπου | B αὐτ. ἐγνώκει εἶναι παραγενόμενον, C ἐγίνωσκ. αὐτὸν ἐληλυθέναι | C ἐπέμεινεν

4. Ὁ Αἰγεάτης: CD Αἰγέας. Ita ubique. | σε ἄνδρα (A ἀνδρέα) φρ. ὄντα cum (A)BD: C τὸν φρόνιμον ἄνδρα | τοῦτ. ἐθ. σε (B σε θέλειν) ἐρείσασθ. (sic B; A ορησασθαι) cum AB; D *istum velle sectari:* C τοῦτον ὃν λέγεις | C ἐν οἵῳ δήποτε | εἴτε γὰρ (B om) ἑκ. εἴτε ἀκ.: C ἢ ἑκόντα ἢ καὶ μὴ ἑκόντα | B ὅμως τῷ στ. καθομ. αὐτ. προσπαγ.; C ὅμως δὲ τῷ στ. ὁμολογεῖς προσηλῶσθαι

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας εἶπεν Τοῦτό ἐστιν ὅπερ λέλεχα, εἰ ἤδη κατέχεις, ὅτι μέγα ἐστὶν τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ· ὅπερ εἰ θέλεις ὡς εἰκὸς ἀκοῦσαι, ἐπανάλαβέ μοι.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Μυστήριον οὐ δύναται λέγεσθαι ἀλλὰ κόλασις.

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας εἶπεν Αὐτὴ ἡ κόλασις μυστήριόν ἐστιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀνακτήσεως· εἰ σοφωτέρως ἀκούσῃ, συνδοκιμάσεις.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Ἐγὼ μὲν μακροθύμως ἀκούσωμαι· σὺ δὲ εἰ μὴ ἐμοὶ πειθαρχῶν ὑπακούσῃς, αὐτὸ τὸ τοῦ σταυροῦ μυστήριον ἐν σεαυτῷ ἀναδέξει.

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἀπεκρίνατο Ἐγὼ εἰ τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐδεδοίκειν, τὴν δόξαν τοῦ σταυροῦ οὐκ ἂν ἐκήρυττον.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Μανιώδης ὁ λόγος σου, ὅτι κηρύττεις τὸν σταυρὸν μὴ εἶναι κόλασιν καὶ διὰ τῆς θρασύτητός σου τὴν τιμωρίαν οὐ δέδοικας τοῦ θανάτου.

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας εἶπεν Οὐχὶ διὰ τῆς θρασύτητος ἀλλὰ διὰ

---

CD om Ὁ μακάριος | εἶπεν: BD ἀπεκρίνατο | Τοῦτό ἐστ. usque κατέχεις cum A; BD Τ. ἐστ. ὅπερ κἀμὲ λελεχέναι ἤδη κατέχεις (*Hoc est quod etiam me dixisse iam retines*); C Τοῦτό ἐστιν ὃ προεῖπον | BC(D) om ὅτι | C μέγα μυστ. τὸ τοῦ σταυροῦ | ὅπερ usque μοι cum AB (D *quod si forte volueris audire, retexam*): C ὃ ἐὰν θελήσι (θελήσει; Woog θελήσῃ) ἀκοῦσαι, λέξω

κόλασις: C τιμωρία

Ὁ μακάριος: C Ὁ ἅγιος: D om | Αὐτὴ (uterque codex αὕτη) ἡ κόλασις (*Ipsum supplicium*) cum ABD: C Αὐτὴν τὴν τιμωρίαν | μυστήριον usque σοφωτέρως (B -ώτερος) ἀκούσῃ (B -σαι, A -σας) συνδοκ. (A οὖν δοκ.) cum AB: C μυστήριον οὖσαν καὶ ἀνάπλασιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπιγινώσκωμεν ἐὰν νῦν ἐχῶς ἀκούσας (Woog emendat ἐπιγνωσόμεθα, ἐὰν νουνεχῶς ἀκούσῃς). D *mysterium restaurationis humanae, si patienter audias, comprobabis.*

B om Ἐγὼ μέν | μακροθύμως: C νουνεχῶς (codex νῦν ἐχῶς) | σὺ δέ: B ἀλλὰ σύ | C ἐὰν μὴ συγκαιρίως (ita Woog; codex συνκεραστικῶς) ἀκούσῃς | B ἐπακοῦσιας (sic) | A αὐτὸ τοῦ στ. τὸ μυστ. | ἀναδέξει cum AB; C -ξῃ

Ὁ μακάριος: C Ὁ ἅγιος: D om | ἀπεκρίν.: C εἶπεν | Ἐγὼ εἰ: C ἐγώ, Woog emendat εἰ (scribe ἐγὼ εἰ) | C τὸν σταυρόν | ἐδεδοίκειν (B -δείκειν): C ἐδειλίουν | οὐκ ἄν h. l. cum BC; A ante τὴν δόξαν

C Ἀσαφής σου λόγος | ὅτι κηρύττεις usque δέδ. τ. θαν. cum A (sed ponit τ. θαν. δέδ.): B ἐστὶν ὃν κηρύττεις, καὶ τὸν σταυρὸν μὴ εἶναι κόλασιν, ὅτι διὰ τῆς θρασύτ. σου τὴν τιμωρ. οὐ δέδεικας τοῦ θανάτου: C κηρύττει σοι σταυρὸν κολάσεως, ὅτι διὰ κακοτεχνίας κόλασιν οὐ φοβεῖσαι θανάτου: D *praedicat gloriam supplicii, qui per audaciam poenam non times mortis.*

Ὁ ἅγιος: CD om | Οὐχί: A Οὐ | C διὰ κακοτεχνίας ἀλλὰ διὰ πίστεως

τῆς πίστεως οὐ δέδοικα τοῦ θανάτου τὴν τιμωρίαν· ὁ γὰρ τῶν ἁμαρτιῶν θάνατός ἐστιν πονηρός. καὶ διὰ τοῦτο ἀκοῦσαί σε βούλομαι τὸ τοῦ σταυροῦ μυστήριον, ἵν' ἴσως ἐπιγινώσκων πιστεύσῃς, πιστεύων δὲ εἰς ἀνανέωσιν τῆς σῆς ψυχῆς οἱῳδηποτοῦν τρόπῳ καταντήσῃς.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Εἰς ἀνανέωσιν τοῦτο ὅπερ ἀπόλλυσθαι διδάσκεται. μήτιγε ἡ ψυχή μου ἀπόλλυται ἵνα πρὸς τὴν αὐτῆς με ἀνανέωσιν ποιεῖς ἐλθεῖν διὰ τῆς οὐκ οἶδα ποίας πίστεως ἧς σὺ ἔφης;

5 Ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἀπεκρίνατο Τοῦτό ἐστιν ὅπερ σε μαθεῖν ἐπεθύμουν, ὃ καὶ διδάξας φανερώσω ὅτι ἐν τῷ ἀπολέσθαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ ἀνακαινισθήσονται. ὁ γὰρ πρῶτος ἄνθρωπος διὰ τῆς τοῦ ξύλου παραβάσεως τὸν θάνατον ἐπήγαγεν· καὶ χρεία ἦν τοῦτο τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ἵνα διὰ τῆς τοῦ ξύλου παθήσεως ὁ θάνατος ἐξωσθῇ ὁ εἰς τὸν κόσμον εἰσεληλυθώς· καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀμωμήτου γῆς ἐγε-

---

οὐ φοβοῦμαι κόλασιν θανάτου | ὁ γάρ usque πονηρός cum A: BC ὁ γὰρ θάν. τῶν ἁμαρτωλῶν πονηρός (B add ἐστίν): D *Mors enim iustorum preciosa est, mors vero peccatorum pessima.* | C om καί | B ἀκουστόν σοι θέλω ποιῆσαι | B βούλωμαι et τὸ μυστ. τοῦ σταυρ. | ἵν': A om (sed postea habet et πιστεύ σ η ς et καταντή σ η ς); C ὅπως | B ἐπιγνοὺς ἴσως πιστ., καὶ πιστεύων εἰς ἀνακεφαλαίωσιν τ. σ. ψ. οἱῳδήποτε συμφώνῳ καταντ.: C διορθωσάμενός σε (Woog τε) καὶ πιστεύσας πρὸς οἰκοδομὴν τῆς σ. ψ. οἵῳ δήποτε τρόπῳ καταλάβῃς τοῦτο

C om Εἰς ἀναν. τ. ὅπ. ἀπόλλυσθαι (B ἀπολεῖσθαι) διδ.: D *Restauratur hoc quod periisse docetur* | C μὴ γὰρ ἡ ψ. μ. ἀπώλετο ἵνα πρὸς οἰκοδομὴν αὐτῆς ἐλθεῖν πειρασθῶ διὰ πίστεως ἧς λέγεις; | αὐτῆς: AB αὐτοῦ | B om ποιεῖς, et post ἐλθεῖν pergit corrupte τίς οὐκ οἶδα ποίας πίστεως παρασκεύασεν ἢ σὺ ἔφης (A υφης corrupte) | D *periit ut ad eius me restaurationem venire per fidem nescio quam tu asseras?*

5. Ὁ μακάριος: CD om | ἀπεκρ.: C εἶπεν | C ὃ εἰρηκέναι σε (Woog σοι): D *quod te discere* | ὃ καὶ διδάξας usque ἀνακαινισθήσονται cum A: B ὥστε ἀπολεῖσθαι τὰς ψυχὰς πάντων ἀνθρώπων διδάξω, καὶ τὸν ἀνακαινίσαι αὐτὰς μέλλοντα διὰ τοῦ μαρτυρίου τοῦ σταυροῦ φανερώσω: C ἵνα ἐν τῷ ἀπολωλεκυίας (ita vel -κέναι Woog, codex ἀπολελοκῦας) τὰς πάντων ἀνθρώπων ψυχὰς διδάξω δικαίαν τὴν οἰκοδομὴν αὐτῶν καὶ διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ σταυροῦ ἐφαπλώσω ταύτην: D *ut dum perditas animas hominum docuero, istam restaurationem earum per crucis mysterium pandam* | C διὰ τοῦ ξύλου τῆς παραβ., D *per lignum praevaricationis* | τὸν θάνατον: C om τόν | ἐπήγαγεν cum BC; A εἰσήγαγεν; D *induxit* | C καὶ ἀναγκαῖον ἦν ἵνα διὰ τοῦ ξύλου τοῦ πάθους, D *et necessarium hoc erat generi humano ut per lignum passionis* | B ὁ θάνατος εἰσεληλυθὼς ἐξωσθείη (codex -σθήει): C ὁ εἰσελθὼν θάνατος ἐκβληθῇ: D *mors quae ingressa fuerat pelleretur* | καὶ ἐπειδὴ ἐκ – – – ὁ (B ὃς) διὰ τῆς – – τὸν θάν. εἰς τ. κόσμ. (B τῷ κόσμῳ τὸν θάν.)

γόνει ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὁ διὰ τῆς τοῦ ξύλου παραβάσεως τὸν θάνατον εἰς τὸν κόσμον εἰσαγαγών, ἀναγκαῖον ὑπῆρχεν ἵνα ἐκ τῆς ἀμωμήτου παρθένου ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς τέλειος ἄνθρωπος γεννηθῇ, ζωὴν αἰώνιον ἥνπερ ἀπολωλέκεισαν οἱ ἄνθρωποι διὰ τοῦ Ἀδὰμ αὐτὸς ἀνακαινουργήσῃ καὶ διὰ τοῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ τὸ ξύλον τῆς ἐπιθυμίας ἀποκλείσῃ· κρεμάμενος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰς ἀμωμήτους χεῖρας ἐξέτεινεν ὑπὲρ τῶν χειρῶν τῶν ἀκράτως ἐκταθεισῶν, ὑπὲρ τῆς ἡδυτάτης βρώσεως τοῦ κωλυτικοῦ δένδρου χολὴν εἰς βρῶσιν ἐδέξατο, καὶ τὸ θνητὸν τὸ ἡμέτερον εἰς ἑαυτὸν ἀναδεξάμενος τὴν αὐτοῦ ἀθανασίαν ἡμῖν ἐδωρήσατο.

6 Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐκείνοις ἀφηγεῖσθαι δυνήσει οἵτινές σοι πιστεύσουσιν· ἐμοὶ δὲ εἰ μὴ τοῦτο συναινέσαι ἔλθῃς ὅπως τοῖς παντοδυνάμοις θεοῖς τὰς θυσίας προσενέγκῃς, ἐν αὐτῷ τῷ σταυρῷ ὅπερ ἐπαινεῖς μαστιχθέντα σε προσπαγῆναι προστάξω.

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας εἶπεν Ἐγὼ τῷ παντοκράτορι θεῷ τῷ μόνῳ ἀληθινῷ ὑπάρχοντι καθ' ἑκάστην ἡμέραν θυσίαν προσκο-

---

εἰσαγαγών (B εἰσήγαγεν), ἀναγκ. ὑπ. ἵνα ἐκ usque γεννηθῇ (B ἀναγκαίως διὰ τῆς ἀμωμ. παρθ. γεννηθεὶς τέλειος ἄνθρωπος ὁ τοῦ θε. υἱὸς ὁ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον πεποιηκώς) cum A(B): C καὶ ὅτι ἐξ ἀμώμου γῆς γέγονεν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἀναγκαῖον ἦν ἐξ ἀμώμου παρθένου κυηθῆναι τὸν τέλειον ἄνθρωπον, ἵνα ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ὁ πρώην ποιήσας τὸν ἄνθρωπον: D *et quomodo de immaculata terra factus fuerat homo primus, qui per lignum praevaricationis mundo mortem intulerat, necessarium fuit ut de immaculata virgine natus Christus perfectus homo, qui est dei filius, qui primum hominem fecerat* | BC ζω. τὴν αἰώνιον | C ἣν ἀπώλεσαν | B ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ οἱ ἄνθρ. | B ἀνακαινουργεῖσαι, C ἑτοιμάσει, D *repararet* | καὶ διὰ (B ἀπὸ) τοῦ: C εἶθ' οὕτως διὰ τοῦ | C ἀποκλείσει, B ἐναποκλεῖσαι | B κρεμάμμενος (sic) ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ τὰς ἀμ. χεῖρας ὑπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀκράτως ἐκταθεισῶν: C ἐκτείνει ἐν τῷ σταυρῷ τὰς ἀχράντους χεῖρας ὑπὲρ χειρῶν ἑκουσίως ἐκτεταμένων | ὑπὲρ τῆς -- κωλυτ. δένδρου (B ξύλου) -- ἐδέξατο (B δέξασθαι) cum AB: C ἀντὶ ἡδυτάτης τροφῆς τροφὴν χολῆς ἔλαβε | B καὶ εἰς ἑαυτὸν δεξάμενος τὸ θανατηφόρον ἡμῶν: C καὶ ἐν ἑαυτῷ δεξάμενος τὸ θνητὸν ἡμῶν | ἐδωρήσατο cum A: B προσκομίσει: C ἐχαρίσατο | D *repararet -- excluderet -- panderet -- acciperet -- offerret.*

6. ἐκείνοις usque πιστεύσουσιν: C τοῖς πιστεύουσί σοι δυνήσει λαλεῖν | εἰ μὴ τοῦτο (codex τα τουτω) συναινέσαι ἔλθῃς ὅπως cum B; D *nisi hoc consentias ut:* A εἰ μὴ πειθαρχῶν. C εἰ μὴ πείθῃ (codex πιθεὶς) ὅπως et pergit θυσίαν τοῖς παντοκράτορσι θεοῖς προσενέγκῃς | C ᾧ ἐπαινεῖς ῥαβδισθέντα σε προσηλώσω

Ὁ μακάριος: C Ὁ ἅγιος: D om | B Τῷ παντοκρ. θεῷ ὃς μόνος ἀληθινὸς θεὸς ὑπάρχει ἐγὼ καθ' ἑκ. ἡμ. θ. πρ.: C Τῷ παντοκρ. θ. ἐγὼ πᾶσαν ἡμέραν

μίζω, οὐ λιβάνου καπνὸν οὐδὲ μυκωμένων ταύρων τὰς σάρκας οὐδὲ αἷμα τράγων, ἀλλ' ἄμωμον ἀμνὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ σταυροῦ ἱερουργῶν· οὗτινος τὸ σῶμα πᾶς ὁ τῶν πιστῶν λαὸς μεταλαμβάνων καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ πίνων, ὁ ἱερουργηθεὶς ἀμνὸς μετὰ τοῦτο ὁλόκληρος διαμένει καὶ ζῶν. ἀληθῶς οὖν ἱερουργεῖται, καὶ ἀληθῶς τὸ σῶμα αὐτοῦ παρὰ τοῦ λαοῦ βιβρώσκεται, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ὁμοίως πίνεται, ὅμως καθὼς ἔφην ὁλόκληρος διαμένει καὶ ἀμώμητος καὶ ζῶν.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Ποίῳ τρόπῳ τοῦτο δύναται γενέσθαι;

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας εἶπεν Εἰ βούλει γνῶναι, ἀνάλαβε μορφὴν μαθητοῦ ὅπως δυνήσει μαθεῖν ὅπερ ἐπεζήτεις.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Ἐγώ σε διὰ βασάνων ἀπαιτήσω χάριν τῆς τοιαύτης γνώσεως.

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἀπεφήνατο Θαυμάζω σε ἄνδρα φρόνιμον ὄντα εἰς τοσαύτην μωρίαν προσκυλινδούμενον ἵνα δυνηθῇς με διὰ τῶν βασάνων σου πεῖσαι τὰ θεῖά σοι ἐκφάναι ἱερουργή-

---

θυσίαν ζῶσαν ἀναφέρω | οὐ λιβ. καπνόν (A καρπόν) etc: C οὐχὶ θυμιάματος καπνὸν οὐδὲ ταύρ. μυκ. σάρκας οὔτε τράγων αἷμα | B ἀλλ' ἀμώμητον | καθ' ἑκάστ. (C om) ἡμ. cum BCD: A om | C ἐν θυσιαστηρίῳ | A τοῦ σταυρ. αὐτοῦ | ἱερουργῶν: C θεῷ ἀναφέρω | οὗτινος τὸ σῶμα usque διαμένει καὶ ζῶν cum A: B corrupte οὗτινος τὰς σάρκας ὡς μετὰ τὸ ἅπας ὁ λαὸς τῶν πιστευόντων φάγει καὶ ποιεῖ αὐτοῦ τὸ αἷμα, ὁ ἀμνὸς ὁ ἱερουργ. ζῶν καὶ ὁλόκλ. διαμένει: C οὗ τὰς σάρκας μετὰ τὸν πιστὸν λαὸν φαγεῖν καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ πιεῖν, ὁ θυθεὶς (codex τυθεὶς) ἀμνὸς ἀκαίρεος διαμένει καὶ ζῶν: D *cuius carnes posteaquam omnis populus credentium manducaverit et eius sanguinem biberit, agnus qui sacrificatus est integer perseverat et vivus* | ἀληθῶς οὖν usque ἀμώμητος καὶ ζῶν (*et cum vere sacrificatus sit et vere carnes eius manducatae sint a populo et vere sanguis eius sit haustus, tamen ut dixi integer permanet et immaculatus et vivus*) cum AD: BC om

Ποίῳ τρόπ.: C Πῶς | C δύν. τοῦτο, B δυνήσεται τοῦτο

Ὁ μακάριος: C Ὁ ἅγιος: D om | εἶπεν: BD ἀπεκρίνατο | βούλει cum B; A βούλῃ; C θέλεις | γνῶναι cum A: BC εἰδέναι | μορφήν cum B; D *formam*; A τάξιν; C πρόσωπον | ὅπ. δυνήσει (A -σῃ) μαθ. cum AB; C ἵνα διδαχθῇς | ὅπερ (A ὅ) ἐπεζήτεις (A -ζήτησας) cum BA; CD ὅπερ ζητεῖς

σε: C παρά σου | διὰ βασάνων cum A; B βασανισμοῖς; C βασάνους (Woog -νοις); D *tormentis* | ἀπ. χάριν τ. τ. γν. cum B; C τοῦτο (Woog τούτου) χάριν ἀπ.; A ἀπ. τῆς τοι. γν. τὴν φανέρωσιν; D *exigam huius rei notitiam*

Ὁ μακάριος: C Ὁ ἅγιος: D om | ἀπεφήν. cum A; B ἀπεκρίνατο; C εἶπεν | C ἄνθρωπον ὄντα συνετόν | εἰς: B πρός | μωρίαν (A τιμωρίαν) προσκ.: C ἀσυνεσίαν ἐξοκείλαντα (codex ἐξωκήλ.) | ἵνα δυν. usque ἱερουργ. cum B; A ἵνα δυν. διὰ βασάνων με ἐκφάναι σοι τὰ θ. ἱερουργ.; C τοῦ νομίζειν σε διὰ βασάνων ἐφαπλῶσαι τὰς θείας θυσίας; D *Ergo tu tormentis putas me divina tibi pan-*

ματα. ἀκήκοας τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ, ἀκήκοας τὸ μυστήριον τῆς ἱερουργίας. εἰ πιστεύεις εἰς Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν σταυρωθέντα, ἐκφανῶ σοι πάντως ὁποίᾳ τάξει σφαγιασθεὶς ζήσει ὁ ἀμνὸς ὁ μετὰ τὸ ἱερουργηθῆναι καὶ βρωθῆναι αὐτὸν ὁλόκληρος καὶ ἀμώμητος ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ διαμένων.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Καὶ ποίῳ τρόπῳ ὁ ἀμνὸς ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ διαμένει ἐν τῷ σφαγιασθῆναι αὐτὸν καὶ ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ὡς σὺ ἔφης βρωθῆναι;

Ὁ μακάριος Ἀνδρέας εἶπεν Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας, μαθεῖν δυνήσει· εἰ δὲ μὴ πιστεύεις, οὐδέποτε σὺ πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς τοιαύτης καταντήσεις ἀληθείας.

7 Τότε ὀργισθεὶς ὁ Αἰγεάτης ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ καθειρχθῆναι· ἔνθα ὄντος αὐτοῦ κατακλείστου συνῆλθεν πλῆθος λαοῦ πρὸς αὐτὸν σχεδὸν ἀπὸ πάσης τῆς ἐπαρχίας, ὥστε τὸν Αἰ-

---

*dere mysteria?* | ἀκήκ. τὸ μ. τοῦ σταυροῦ cum AD: BC om | C ἤκουσας τὸ μυστ. τῆς θυσίας | εἰ (B praem λειπων, corrige λοιπόν?) πιστ. εἰς Χριστ. (A om) τὸν -- σταυρωθέντα cum AB; C ἐὰν πιστεύσῃς τὸν Χρ. υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν σταυρωθέντα | σταυρωθέντα: BCD add ὑπὸ (C add τῶν) Ἰουδαίων ἀληθινὸν (C -θῆ) θεὸν εἶναι | ἐκφανῶ σοι πάντως cum B; C ἐφαπλώσω σοι; D *pandam tibi:* A (corrupte) nil habet | ὁποίᾳ τάξει (A corrupte ὅπως τάξῃ): C οἵῳ τρόπῳ | A ὁ ἀμνὸς σφαγιαζόμενος ὃς μετὰ τὸ ἱερουργηθῆναι καὶ βρωθῆναι αὐτὸν ὁλόκλ. καὶ ἀμώμ. διαμένει τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ, B σφαγιασθεὶς ζήσει (addit τό?) ὁ ἀμνὸς ὁ μετὰ τὸ ἱερουργ. ὁλόκλ. καὶ ἀμώμ. ἐν τῇ αὐτοῦ βασ. διαμένων, C ζῇ ὁ ἀμνὸς ὃς (codex ὁ) μετὰ τὸ τυθῆναι (Woog θυθῆναι) καὶ βρωθῆναι ὡς ἀκαίρεος καὶ ἄμωμος ἐν τῇ αὐτ. βασ. διαμένῃ (Woog -νει). D *vivat agnus, qui cum sacrificatus fuerit et comestus, integer tamen et immaculatus in suo regno permanet.*

C Καὶ πῶς ἀμνὸς ἐν βασιλείᾳ διαμενεῖ | σφαγ. αὐτόν usque βρωθῆναι cum B; A εἶναι αὐτὸν σφαγιασθέντα -- καθὼς σὺ -- καταβρωθέντα; C σφαγῆναι καὶ παρὰ παντ. τ. λα. καθὼς λέγεις βρωθῆναι

Ὁ μακάριος: C Ὁ ἅγιος: D om | Εἰ etc cum B: C Ἐὰν πιστεύσεις ἐξ ὅλης καρδίας, δυνήσῃ μαθεῖν: A Εἰ π. ἐξ ὅλ. τ. κ. σου, δύνασαι μαθῆναι | πιστεύεις cum A: BC πιστεύσεις (B -σῃς) | οὐδέποτε cum AC; B praem τὸ καθόλον; D *penitus nunquam* | πρὸς -- καταντ. ἀληθ. (B ἀλ. κατ.): C δυνήσῃ καταλαβεῖν πρὸς τελείωσιν τῆς ἀληθείας: D *tu ad indaginem* (AB *imaginem*, εἰκόνα) *huius veritatis attinges*

7. C ἐν φυλακῇ φρουρηθῆναι, B πρὸς εἱρκτὴν καθειρχθέντα | B ἔνθα ὡς εἶναι αὐτὸν κατάκλειστον ἐληλυθέναι πρὸς αὐτὸν πλῆθος πολὺ σχενδὸν (ita) ἀπὸ π. τ. ἐπ.: C ἐν ᾗ κατακλείστου (inepte editum est κατακλεὶς, τοῦ) αὐτοῦ ὄντος ἦλθε πρ. αὐτ. τὸ πλῆθος πάσης τῆς χώρας: D *ubi cum esset clausus, venit ad eum multitudo bene totius provinciae* | ὥστε τὸν (B add μὲν) Αἰγ. βουλεύσασθαι (B -εύεσθαι) ἀποκτ. (B φονεύειν), τὸν δὲ -- τῶν θυρ. τῆς φ. συνθλ. (B θλασθέντων τῶν θυρῶν) λυτρ. cum AB, item D (*ita ut Aegeam vellent occidere, et An-*

γεάτην βουλεύσασθαι ἀποκτεῖναι, τὸν δὲ μακάριον Ἀνδρέαν τὸν ἀπόστολον τῶν θυρῶν τῆς φυλακῆς συνθλασθέντων λυτρώσασθαι.

Οὓς ὁ μακάριος Ἀνδρέας τοιούτοις ῥήμασιν ἐνουθέτησεν λέγων Μὴ θελήσητε τὴν ἡσυχίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς στασιώδη καὶ διαβολικὴν ταραχὴν ἐξεγεῖραι. ὁ γὰρ κύριός μου παραδοθεὶς μετὰ πάσης μακροθυμίας ἤνεγκεν· οὐκ ἐφιλονείκησεν, οὐκ ἐκραύγασεν, οὐδὲ ἐν ταῖς πλατείαις τις αὐτοῦ κραυγάζοντος ἀκήκοεν. ἔχετε οὖν καὶ ὑμεῖς σιωπὴν ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην, καὶ μὴ τὸ ἐμὸν μαρτύριον ἐμποδίσητε, μᾶλλον δὲ καὶ ὑμᾶς ἑαυτοὺς ὡς ἀθλητὰς τῷ κυρίῳ προετοιμάσατε, ὅπως τὰς ἀπειλὰς ἀδειλάνδρῳ τῇ ψυχῇ νικήσητε, τοὺς δὲ αἰκισμοὺς διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ σώματος ὑπερβάλητε. ἡ γὰρ πρόσκαιρος αὕτη πτῶσις φοβητέα οὐ τυγχάνει· ἐκείνην χρὴ φοβηθῆναι τὴν τέλος μὴ ἔχουσαν. ὁ τῶν ἀνθρώπων οὖν φόβος ἐοικὼς τινι καπνῷ, ὅστις ἐν ὅσῳ ἀθρόον διεγείρεται, ἀφανίζεται. καὶ ὀδύνας ἐκείνας

---

*dream apost. fractis ianuis carceris liberare)*: C ὥστε θελῆσαι τὸν Αἰγέαν ἀποκτ. καὶ Ἀνδρ. τὸν ἀπ. τῶν θυρῶν κεκλεισμένων (emenda κεκλασμ. ut iam Woogio videbatur) διασῶσαι

μακάριος: CD ἅγιος | τοιούτοις: BD τούτοις τοῖς | ῥήμασιν: C λόγοις | B ἐνουθέτει, C παρεκάλει | εἰς στασ. καὶ (B om) διαβ. ταρ. (B om) cum A(B); C εἰς ἀνασοβὴν (Woog: „forte ἀνασόβησιν") διαβολικήν; D *in seditionem diabolicam* | C διεγεῖραι | C καὶ γὰρ ὁ κύριος παραδοθείς, B ἐπεὶ οὖν παραδοθεὶς ὁ μακάριός (corrige κύριός) μου | B πᾶσαν μακροθυμίαν παρέσχεν, C πᾶσ. ὑπομονὴν ἐνεδείξατο | C οὐκ ἔκραξεν | οὐδὲ (A add τις) ἐν τ. πλ. τις (A om) cum (A)BCD | αὐτοῦ κραυγάζ. ἀκήκ. (C ἤκουσεν κράξαντος) cum BCD: A τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἤκουσεν | ἔχετε: C ἐσχῆτε | CD om καὶ ὑμεῖς | C σιωπ. καὶ εἰρ. καὶ ἡσυχ. | B καὶ μὴ μόνον | A ἐνποδήσηται | μᾶλλον δέ: C ἀλλά, B ἀλλὰ γάρ | ὑμᾶς (A ὑμεῖς, C om) ἑαυτοὺς (B om) ὡς (C καθάπερ) ἀθλητὰς (A -ταὶ) τῷ (B αὐτοὺς τῷ) κυρ. προετοιμ. (C ἑτοιμ.) | BC ὅπως νικήσ. τὰς (C om) ἀπ. ἀδ. τῇ ψυχ. (C ἐν ἀφοβίᾳ ψυχῆς) | τοὺς δὲ -- ὑπερβάλητε (ita B; A -βάλλητε) cum AB; C τὰς δὲ πληγὰς διὰ τῆς ῥώσεως τοῦ σώμ. ὑπενέγκητε | ἡ γὰρ πρόσκ. (B om) αὕτη (B τοιαύτη) πτ. φοβ. οὐ (AB om; supplevi) τυγχ. (B ἐστιν)· ἐκείνην -- ἔχουσαν (B ἐκεῖνος οὖν, ἔφη, φοβητέος ὁ θάνατος ὁ τέλος μὴ ἔχων) cum A(B); C εἰ γὰρ ὁ φόβος ἐκφοβεῖ, ἐκεῖνος ὁ τέλος μὴ ἔχων; D *si enim terror timendus est, ille est utique timendus qui finem non habet* | ὁ τῶν ἀνθρ. οὖν φόβ. cum A: BC ἐπεὶ ὁ ἀνθρώπινος φόβ. | B ἐοικώς ἐστιν κάπνῳ, ὅστις -- αὖθις ἀφανίζεται: C καπνοῦ ὅμοιός ἐστιν, καὶ αἴφνις (Woog αἴφνης) διεγερθεὶς καταπραΰνεται | καὶ ὀδύνας (κ. ὀδ. supplevi) ἐκείνας -- ἐχούσας cum A; B καὶ αἱ ὀδύναι φοβητέαι εἰσὶν αἱ οὕτως ὑπάρχονται, αἵτινες οὐδέποτε περατοῦνται; C καὶ ἐάν εἰσι πόνοι, ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ οὕτως ἀρχόμενοι ὡς μηδέποτε τέλος ἔχειν; D *et si dolores timendi sunt, illi sunt formidandi qui sic incipiunt ut nunquam finiantur.*

χρὴ φοβηθῆναι τὰς μηδέποτε τέλος ἐχούσας. αὗται γὰρ αἱ ὀδύναι αἱ μὲν κουφότεραι τύχωσιν εἶναι καὶ ὑπενέγκαι τις αὐτὰς δύναται· εἰ δὲ βαρεῖαί εἰσιν, ταχέως τὴν ψυχὴν ἐκβάλλουσιν. ἐκεῖναι δὲ αἱ ὀδύναι αἰώνιοι τυγχάνουσιν, ἔνθα καθημερινοὶ κλαυθμοὶ καὶ οἰμωγαὶ καὶ ὀλολυγμοὶ καὶ ἀτελεύτητος βάσανος, πρὸς ἃς ὁ ἀνθύπατος Αἰγεάτης ἀπιέναι οὐ δέδοικεν. γίνεσθε οὖν μᾶλλον ἕτοιμοι πρὸς τοῦτο, ὅπως διὰ τῶν ἐπικαίρων θλίψεων πρὸς τὰς αἰωνίους ἀναπαύσεις καταντήσητε ἀεί τε ἐπανθήσητε καὶ Χριστῷ συμβασιλεύσητε.

8 Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὸν λαὸν νουθετοῦντος, ἐν τῷ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας διαυγάζειν μεταπεμψάμενος ὁ Αἰγεάτης ἀχθῆναι πρὸς αὐτὸν τὸν μακάριον Ἀνδρέαν προσέταξεν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος εἶπεν Ἐλογισάμην σε διὰ τῆς νυκτερινῆς μερίμνης ἐπιστρέψαι τὸν λογισμόν σου ἀπὸ τῆς μωρίας καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπαίνου τοῦ Χριστοῖ σου ἐνδοῦναι, ὅπως δυνήσῃ μεθ' ἡμῶν εἶναι καὶ μὴ

αὗται γὰρ -- ἐκβάλλουσιν cum A. B corruptissime sic: αὕται δὲ αἱ ὠδύναι ἢ κουφώτεραί ἤσιν καὶ ὑπομαίνεσθαι δύνανται· εἶται βαρίαι ἠσίν καὶ ταχέως τὴν ψυχὴν ἐκβαλοῦσαι. C οὗτοι γὰρ οἱ πόνοι ἐλαφροί εἰσι καὶ ὑπομονητικοί· εἰ δεινοί, καὶ τάχιον τὰς ψυχὰς ἐκφέρουσιν. D *isti enim dolores aut leves sunt et tolerantur, aut graves sunt et cito animam eiiciunt.* | ἐκεῖναι δὲ αἱ ὀδ. αἰώνιοι (B -νιαι) τυγχ. (B εἴσιν) ἔνθα (B add ἐστὶν) καθημ. (B ἡμερούσιος) κλαυθμοὶ (-μὸς B) κ. οἰμωγαὶ (B οἰμογεί, i. e. οἰμωγή) κ. ὀλολυγμοὶ (B -σμὸς) κ. ἀτ. βάσ. cum A(B): C ἐκεῖνοι δὲ αἰώνιοί εἰσιν, ὅπου καθημερινὸς ὀδυρμὸς καὶ αἱμωγαὶ (Woog αἱμωδιά) καὶ ὀλολυγμὸς καὶ ἀτελ. κρίσις: D *illi autem dolores aeterni sunt, ubi est quotidianus fletus et mugitus et luctus et sine fine cruciatus.* | B πρὸς ὃν Αἰγ. ὁ ἀνθ. ἀπ. οὐ δέδεικεν: C ἔνθα ὁ Αἰγέας ὁ ὕπατος πορευθῆναι οὐ πτοῆται | C ἕτοιμοι μᾶλλον | ὅπως -- ἀναπαύσεις (B χαράς, D *gaudia*) κατ. cum ABD: C ἵνα δ. τ. προσκαίρων θλ. εἰς τὴν αἰώνιον χαρὰν φθάσητε | ἀεί τε ἐπανθήσητε (codex corrupte πενθήσηται) -- συμβασ. cum A. B ἔνθα διὰ παντὸς εὐφρανθῆτε ἀεί τε ἐπανθήσητε, ἅμα σὺν Χρ. βασιλεύσητε. C ἔνθα πάντοτε εὐφρανθῆτε, πάντοτε ἐξανθήσητε, ἀεὶ σὺν Χρ. βασιλεύσητε. D *ubi semper laetemini, semper floreatis semperque cum Christo regnetis.*

8. Ταῦτα -- ἀποστ. Ἀνδρέου (B Ἀνδρ. τοῦ ἀποστ.) -- ἐν τῷ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας (ita B; A τὴν ἡμέραν τὸ φῶς; D *dum lux diei in matutino prorumperet*) διαυγ. cum AB(D): C Ταῦτα τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου δι' ὅλης τ. ν. τῷ λαῷ παραινοῦντος, ἐν τῷ αὐγάζειν πρωὶ ἡμέραν | μεταπεμψάμενος -- εἶπεν cum AB; CD ἀπέστειλεν ὁ Αἰγέας καὶ ἤγαγεν πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἅγιον Ἀνδρ. καὶ καθίσας etc. | Ἐλογισάμην -- μωρίας (A add ἐκείνης) -- ἐνδοῦναι cum AB. C Δοκῶ διὰ τῆς νυκτὸς ἐσκέψω (Woog ἐπισκέψεως) ἀποστρέψαι τὸν λογισμόν σου ἐκ τῆς ἀπαιδευσίας σου καὶ τῆς τοῦ Χρ. σου αἰνέσεως παύσασθαι. D *Existimavi te nocturna cogitatione revocare animum tuum a stultitia et a Christi tui laude cessare* | ὅπως

ἀποβάλλεσθαι τὰ τοῦ βίου χαρίεντα· μωρία γάρ ἐστιν προθέσει τινὰ πρὸς τὸ τοῦ σταυροῦ πάθημα ἐλθεῖν καὶ ποιναῖς καὶ φλογαῖς αἰσχίσταις ἑαυτὸν παραπέμψαι.

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ἀπεκρίθη Τὴν χαρὰν μετὰ σοῦ σχεῖν δυνήσομαι ἐὰν πιστεύσῃς τῷ Χριστῷ καὶ ἀποβάλῃς τὴν τῶν εἰδώλων θρησκίαν. ἀπέστειλεν γάρ με ὁ Χριστὸς εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν, εἰς ἣν οὐκ ἐλάχιστον δῆμον τῷ Χριστῷ περιεποιησάμην.

Ὁ Αἰγεάτης εἶπεν Διὰ γὰρ τοῦτο σπεῖσαί σε συνωθῶ, ὅπως οὗτοι οἱ ὑπὸ σοῦ ἀπατηθέντες λαοὶ ἐγκαταλείψουσιν τὴν ματαιότητα τῆς σῆς διδασκαλίας καὶ αὐτοὶ προσκομίσωσιν τοῖς θεοῖς χαρίεντας σπονδάς· οὐδὲ γὰρ μία πόλις ἀπέμεινεν ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ἐν ᾗ τὰ ἱερὰ αὐτῶν οὐκ ἐγκατελείφθησαν καὶ ἠρήμωνται. καὶ νῦν διὰ σοῦ πάλιν ἀνανεωθῶσιν τῇ τῶν εἰδώλων θρησκίᾳ, ὅπως

---

δυνήσῃ (B δυνηθήσει) μεθ' ἡμ. εἶν. καὶ (B om μ. ἡ. ε. καὶ) μὴ ἀποβ. τὰ τοῦ β. χαρ. (haec corrupta in B τὰ τοῦ β. ἀποκαλέσθαι χαριεντί)· μωρία (B μωρὸν) γ. ἐ. προθέσ. τινὰ (B τὸ λοιπόν [codex λειπόν] σε θέλειν) πρὸς -- ἐλθεῖν (B ἐπιέναι) -- αἰσχίσταις (codex -στοις) ἑαυτ. (B ἑαυτ. αἰσχυντοῖς) παραπ. cum AB. C(D) ὅπως δυνήσῃ μεθ' ἡμῶν τὰς (codex τὰ) τῆς ζωῆς μὴ καταλεῖψαι χάριτας. ἀβέλτερον (codex ἀβέντερον) γάρ ἐστιν τοῦ λοιποῦ θελῆσαι (D *stultum est enim ultro velle*) εἰς τὸ τοῦ σταυροῦ πάθος πορευθῆναι καὶ πυραῖς καὶ φλοξὶ χαλεπαῖς (ita Woog; codex ἐπυραῖς χαλαιπαῖς) ἑαυτὸν παραστῆσαι (D *et ignibus ac flammis te ipsum pessimis destinare*)

Ὁ ἅγιος: D om | B ἀπεκρίνατο | B Τὰς χάριτας μετὰ σοῦ ἔχειν δυνήσωμαι εἰ πιστεύσεις τῷ Χρ. μου καὶ -- θρησκείαν. ἀπέστ. -- αὐτὴν τὴν ἐπαρχ. -- τῷ κυρίῳ περιποιήσωμαι: C Χάριτας ἔχειν σὺν σοὶ δυνήσομαι ἐὰν τῷ Χρ. πιστεύων καταλείπεις (-πῃς Woog) τὸ σέβας τῶν εἰδώλων. ὁ γὰρ Χρ. με ἀπέσταλκεν εἰς ταύτην τὴν χώραν, εἰς ἣν (Woog ἐν ᾗ) οὐ μικρὸν λαὸν ἐξεζήτησα τῷ κυρίῳ: D *Gaudia tecum habere potero si credens Christo dimittas culturas idolorum. Christus enim -- ei acquisivi.*

B Διὰ τοῦτό σε σπ. συνωθ. ὅπως οὗτοι (ex B sumsi, om A) οἱ διὰ σοῦ νουθετηθέντες λ. ἐγκαταλείψωσιν -- διδαχῆς -- χαρίεντας (ex B sumsi, om A) σπ.: C Διὰ γ. τ. σε συνωθῶ θῦσαι ἵνα οὗτοι οἱ ὑ. σ. πλανηθέντες λ. καταλείπωσι τὴν -- διδασκαλ. καὶ θύσωσι τοῖς θεοῖς: D *Ideo te sacrificare compello ut isti qui per te decepti sunt populi relinquant vanitatem tuae doctrinae et ipsi diis offerant grata libamina* | οὐδὲ γ. μ. (BC μ. γ.) πόλ. (C post Ἀχ. ponit) ἀπέμ. (B ἐνέμ., C ἐγκατελείφθη) ἐν (A om) τ. Ἀχ. ἐν ᾗ (B οὗ ἐν ᾗ) | τὰ ἱερ. α. -- ἠρήμωνται (A ἐρήμονται, B εἰρήμονται) cum AB(D): C οὐχ ἀπεύκτεα (Woog -κταῖα) καὶ κατεστραμμένα εἰσὶ τὰ τῶν θεῶν τὸ σέβας | καὶ νῦν -- θρησκίᾳ (B -σκείᾳ) cum AB(D): C male om; debebat enim ita fere scribi (vide quae modo ex C allata sunt) -- εἰσὶ τὰ τῶν θεῶν ἱερά. καὶ νῦν διὰ σοῦ πάλιν ἀνανεωθῇ τῶν θεῶν τὸ σέβας. | ὅπως -- οἱ (A om) κ. σ. θυμούμενοι (A θυμώμ.) ἐπὶ τούτῳ (B om)

καὶ οἱ θεοὶ οἱ κατὰ σοῦ θυμούμενοι ἐπὶ τούτῳ ἀρεσθέντες ποιήσωσιν ἵνα καὶ εἰς τὴν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν φιλίαν δυνηθῇς ἐπανακάμψαι. εἰ δὲ μή γε, διάφορα ὑπὲρ τῆς τῶν θεῶν ἐκδικήσεως ὑπομενεῖς κολαστήρια, καὶ μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ σταυροῦ ξύλῳ ᾧ ἐπαινεῖς ἀναρτηθεὶς ἐκλείψεις.

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας εἶπεν Ἄκουε, υἱὲ τοῦ θανάτου καὶ ἄχυρον τοῖς αἰωνίοις ἑτοιμασθὲν ἐμπυρισμοῖς, ἐμοῦ τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ ἀποστόλου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἕως τοῦ νῦν μειλιχίως μετὰ σοῦ συνέτυχον περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς πίστεως, ὅπως τῆς ἀπολογίας δεκτικός, τῆς ἀληθείας ἔκδικος ἀποτελεσθεὶς τὰ μάταια εἴδωλα καταφρονήσῃς καὶ θεὸν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὄντα προσκυνήσῃς· ἐπειδὰν δὲ τῇ ἀναιδίᾳ τῇ αὐτῇ μένεις διατελῶν καὶ ἐμὲ οἴει διὰ τῶν ἀπειλῶν σου ἐκφοβεῖν, εἴ τί σοι δοκεῖ ἐν κολαστηρίοις μεῖζον ὑπάρχειν, προσάγαγέ μοι. τοσοῦτον γὰρ ἔσομαι

---

ἀρεσθ. cum AB: C ὅπως κ. οἱ θε. κατὰ σοῦ ὀργισθέντες | ποιήσωσιν -- ἐπανακάμψαι cum A: B δυνηθῶσιν καὶ εἰς τὴν ἐμὴν φιλίαν ἐμμεῖναι, καὶ αὐτὸς δὲ πάλιν εἰς τὴν αὐτῶν διαμεῖναι: C εὐμενισθῶσι, καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δυνήσῃ φιλίᾳ διαμεῖναι: D *placari possint, et in nostra possis amicitia permanere.* | εἰ δὲ μή γε (C om) cum BCD: A εἰ δὲ μὴ βουληθῇς μοι ἐπακοῦσαι | διάφορα -- ἐκδικ. ὑπομενεῖς (A -μείνῃς) κολ. (B ὑπομενῇς κολ. ἐκδικ.) cum AB(D): C διαφόρους ὑποστήσῃ ἐκδικήσεως βασάνους | C καὶ τέλος ἐν τῷ σταυρῷ | ᾧ (A ὅ, B add σύπερ) ἐπαινεῖς cum ABC; D *quam laudasti* | ἀναρτ. (C κρεμάμενος) ἐκλείψεις (A -ψοις): D *suspensus deficies*

Ὁ ἅγιος: D om | εἶπεν: BD ἀπεκρίνατο | C Ἄκουσον υἱὲ διαβόλου | τοῖς αἰων. ἑτοιμ. ἐμπυρ. (*aeternis parata incendiis*) cum BD: A τῷ αἰωνίῳ πυρὶ ἑτοιμ.: C ηὐτρεπισμένον τῷ αἰωνίῳ ἐμπυρισμῷ | ἐμοῦ (B ἄκουσον ἐμοὶ) τοῦ δ. τ. θ. (B τῷ τοῦ κυρίου δούλῳ) κ. ἀποστόλου (B -λῳ, A add τοῦ κυρίου ἡμῶν) Ἰ. Χρ. cum AB: C ἐμοῦ τοῦ δούλου Χριστοῦ: D *audi me servum domini et apostolum Iesu Christi* | ἕως τ. ν. μειλιχίως (codex corrupte μεεχη·ος) μετὰ -- πίστεως cum A: B νῦν ἕως πότε μηλιχίως μετὰ σοῦ πέπραχα τῇ ἀκριβίᾳ τῆς πίστεως: C ἕως πότε πραέως μετὰ σοῦ διαλεχθήσομαι περὶ τῆς πίστεως: D *nunc usque mitius tecum egi censura fidei* | ὅπως -- καταφρονήσῃς cum B: A ἴσος δεκτικῶς (corrige ἴσως δεκτικὸς) τῆς ἀληθείας γενόμενος τῆς ματαιότητος τῶν εἰδώλων καταφρ.: C καθάπερ, τέλειος τῆς ἀληθείας ἔκδικος γενόμενος, ἔδει σε καταφρονῆσαι τῶν ματαίων εἰδώλων: D *ut rationis capax et veritatis defensor effectus idola vana contemneres* | καὶ θεὸν -- προσκυνήσῃς cum ABD: C καὶ θεὸν τὸν ὄντα προσκυνῆσαι | ἐπειδὰν -- καὶ ἐμὲ οἴει (codex οἱ) διὰ -- προσάγ. μοι cum A: B ἀλλ' ἐν τῇ ἀναιδείᾳ σου διατελῶν ἐμοὶ εἰ (ἐμὲ? ἐμὲ οἴει?) δύνασθαι τὰς ἀπειλάς σου δειλανδρίσαι ἐπινοεῖς· εἴ τι οὖν σοι φαίνεται ἐν κολαστηρίοις μεῖζον (codex μείζονα), διαλόγισαι: C ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ἐπιμένεις καὶ νομίζεις με τὰς ἀπειλάς σου πτοεῖσθαι, ὃ δοκεῖ σοι πρὸς τιμωρίαν μερίμνησον: D *sed quia in impudentia tua perdurans me putas minas tuas posse formidare, quicquid tibi videtur in suppliciis maius, excogita.* | τοσοῦτον -- ὅσον (codex add ἐνῇ

τῷ ἐμῷ βασιλεῖ εὐαρεστῶν, ὅσον ὑπὲρ τῆς τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὁμολογίας ἐν ταῖς βασάνοις διακαρτερήσω.

9 Τότε ὀργισθεὶς ὁ ἀνθύπατος Αἰγεάτης ἐκέλευσεν τὸν ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ ταῖς βασάνοις κακωθῆναι. ἐκταθεὶς οὖν ὑπὸ στρατιωτῶν ἑπτάκις τρισὶν καὶ εὐτόνως τυπτηθείς, κουφισθεὶς προσήχθη ἔμπροσθεν τοῦ ἀσεβοῦς Αἰγεάτου. πρὸς ὃν διελέχθη οὕτως· Ἄκουσόν μου, Ἀνδρέα, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκχύσεως τοῦ αἵματός σου τὸν λογισμόν σου ἀνάστειλον· εἰ δὲ οὐ βούλει μοι ὑπακοῦσαι, ἐν τῷ τοῦ σταυροῦ ξύλῳ ποιήσω σε ἀπολέσθαι.

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας εἶπεν· Ἐγὼ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος τυγχάνω, καὶ μᾶλλον ὤφειλον εὔξασθαι ἐντυχεῖν τῷ τροπαίῳ τοῦ σταυροῦ ἤπερ δειλιᾶσαι· σοὶ δὲ αἰώνιος ἀπόκειται βάσανος, ἥνπερ καὶ ἐκφυγεῖν δυνήσει μετὰ τὸ δοκιμάσαι σε τὴν

---

πλεῖον) ὑπὲρ -- διακαρτ. cum A: B τοσοῦτον γὰρ τῷ ἐμῷ βασιλεῖ ἔσομαι δεκτέος, ὅσον ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔσομαι διαμένων εἰς τὰς βασάνους (codex add ου) ὁμολογητής: C τοσούτω (Woog τοσοῦτον) γὰρ τῷ ἐ. β. γενήσομαι εὐπρόσδεκτος, ὅσον ὑπὲρ τοῦ ὀν. αὐτ. διαμείνω ἐν βασάνοις ὁμολογητής: D *tanto enim meo regi ero acceptior, quanto pro eius nomine fuero permanens in tormentis confessor.*

9. Τότε ὀργ. ὁ ἀνθ. Αἰγ. (B ὁ Αἰγ. ἀνθ.) ἐκέλ. (B add ὅπως) -- κακωθῆναι (B κακώσει, corrige κακωσῶσιν). ἐκταθεὶς (A ἐκτανθ.) οὖν ὑπὸ στρ. ἑπτ. τρ. (B ὑπὸ ἑπτ. τρισὶν στρατιώταις) κ. εὐτ. (B om) τυπτ., κουφ. (B add τε καὶ) προσήχθη (B προσαχθεὶς) ἔμπρ. τοῦ ἀσεβοῦς Αἰγεάτου (B ἔμπρ. αὐτοῦ) cum AB: CD Τότε ὁ Αἰγέας ἐκέλευσεν αὐτὸν βασανίζεσθαι τεταμένον (*flagellis caedi extensum*: Woog mavult τετασμένον), καὶ ἐν τῷ ἀπαλλαγῆναι ἑπτὰ τετραδίοις τοὺς τύπτοντας αὐτόν (*Qui cum septem terniones transisset*), ἀνέστη καὶ ἠνέχθη ἔμπρ. αὐτοῦ | πρὸς ὅν: B ᾧτινι | διελ. οὕτως cum A: B οὕτως διελάλησεν ὁ ἀνθύπατος: CD Αἰγέας εἶπεν | Ἀνδρέα cum BCD: A add συμβουλεύοντός σου | ἀπό: C ἐκ | B τοῦ σοῦ αἵματος | τὸν λογ. σου (C om): B τὴν συμβούλειαν: D *consilium* | C ἀπόστρεψον: B ἀνακάλεσαι: D *revoca* | εἰ δὲ -- ἀπολέσθαι cum A: B ὅπερ εἰ μὴ ποιήσῃς, τῷ τοῦ σταυροῦ ξύλῳ σε ποιήσαιμι ἀπόλλυσθαι: C εἰ δὲ μή, ἐν τῷ σταυρῷ σε ποιήσω τελειωθῆναι: D *quod si non feceris, crucis te faciam interire patibulo.*

C Ἐγὼ τῷ σταυρῷ τ. Χρ. δεδούλωμαι | καὶ μᾶλλ. -- τῷ τροπαίῳ (codex τὸ τρόπαιον) -- ἤπερ (codex εἴπερ) δειλιᾶσαι (codex δηλειᾶς) cum A: B καὶ τῷ τροπαίῳ τοῦ στ. εὔξασθαι μᾶλλ. ὤφελον εἴπερ δεδιαῖναι (corrige ἤπερ δεδιέναι): C καὶ τοῦ στ. τὸ τρόπαιον μᾶλλ. ἐπιθυμῆσαι ὤφειλον ἢ πτοῆσθαι | σοὶ δὲ -- τῷ Χρ. μου cum A: B σὺ (corrige σοὶ) δὲ αἰώνιος βασανισμός· ᾧτινι (sic) χρεωστούμενος δυνήσει ἐκφυγεῖν, εἰ μετὰ τὸ δοκιμάσαι τὴν ὑπομονήν μου πιστεύσεις (codex -σῃς) τῷ Χριστῷ: C σὲ δὲ αἰωνία κόλασις ἡ κεχρεωστημένη ὑποδέξεται, ἐὰν μετὰ δοκιμάσαι σε τὴν ἐμὴν ὑπομονὴν καὶ οὕτως μὴ πιστεύσεις τῷ Χρ.: D *tibi autem cruciatus aeternus qui debetur, poteris evadere si postquam*

ὑπομονήν μου, ἐὰν πιστεύσῃς τῷ Χριστῷ μου. ἐγὼ γὰρ περὶ τῆς σῆς ἀπωλείας θλίβομαι, καὶ οὐ περὶ τῆς ἐμῆς παθήσεως συνταράσσομαι. ἡ γὰρ πάθησίς μου ἢ μιᾶς ἡμέρας διάστημα καταλαμβάνει ἢ δύο τὸ πολύ· ὁ δὲ σὸς βασανισμὸς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας οὐ καταλήψεται πέρας. ὅθεν τοῦ λοιποῦ παῦσαι ταῖς ταλαιπωρίαις σου προστιθὼν καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ σεαυτῷ ἀνάπτων.

10 Τηνικαῦτα οὖν ἀγανακτήσας ὁ Αἰγεάτης τὸν μακάριον Ἀνδρέαν τῷ σταυρῷ προσπαγῆναι προσέταξεν. ὁ δὲ ἀπολιπὼν πάντας πρόσεισι τῷ σταυρῷ καί φησιν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς φω-

---

*probaveris perseverantiam meam vel sic credideris Christo.* | ἐγὼ γὰρ -- ϑλίβομαι καὶ οὐ (B δέδικα, οὐ) -- συνταράσσ. (B νῦν ταράσσ.) cum AB: C ἐγὼ γὰρ διὰ τὸν σὸν ὄλεϑρον φοβοῦμαι: D *ego enim de tuo interitu timeo, non de mea passione conturbor.* | C om καταλαμβάνει | ἢ δύο τὸ πολύ (A τὸ πλεῖστον) cum AB: C ἢ τὸ πολὺ δύο | C ἡ δὲ σὴ κόλασις | εἰς ἀτελευτήτους -- πέρας cum A: B οὐδὲ χίλια ἔτη δυνήσειται (sic) καταλαμβεῖν (sic) πέρας: C οὐδὲ διὰ χιλίων ἐτῶν δυνήσηται τελειωϑῆναι: D *nec per millia annorum potest pervenire ad finem.* | ὅϑεν -- προστιϑὼν (codex προστίϑων, sic) καὶ -- ἀνάπτων cum A: B ὅϑεν παῦσαι λειπὼν τῇ παλαιπωρίᾳ σου προσϑῦσαι (sic) καὶ τὸ -- ἀνάψαι: C ὅϑεν παῦσαι λοιπὸν ταῖς ταλαιπωρίαις μὴ (scribe τι?) προσϑῆναι καὶ πῦρ σεαυτῷ αἰώνιον ἀνάψαι: D *unde desine iam miserias tuas augmentare, et ignem ipse tu tibi aeternum accendere noli.*

10. Τηνικαῦτα -- ὁ Αἰγεάτης (A ὁ ἀνϑύπατος) τὸν -- προσέταξεν cum AB: CD Τότε ϑυμωϑεὶς (D *indignatus*) ὁ Αἰγέας τῷ σταυρῷ αὐτὸν προσηλωϑῆναι ἐκέλευσεν. Post haec CD, in quibus Τότε ϑυμωϑείς etc. ad sectionem nonam trahuntur, sic pergunt: οὕτως δηλώσας τοῖς κεντηρίοις (sic codex; Woog „vel κεντυρίοις") ἵνα τεϑεὶς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ὡς εἰς τριπάσσαλον τανυϑῇ, ὅπως μὴ πολὺ ἐμπαρεϑεὶς (codex ἐμπαρεὶς) τάχιον ἐκλείπει (Woog -πῃ), ἀλλὰ μᾶλλον κριϑῇ μακρὰν κρίσιν. ἐν τῷ οὖν ἀποφέρειν αὐτὸν τοὺς ὑπηρέτας ἐγένετο συνδρομή, καὶ ἔλεγον Δίκαιος ἄνϑρωπος καὶ φίλος ϑεοῦ τί ἐποίησεν ἵνα ἐπενεχϑῇ ἐν τῷ σταυρῷ; ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας παρεκάλει τὸν λαὸν λέγων ἵνα μὴ ἐμποδίσωσιν αὐτῷ. χαίρων γὰρ καὶ ἀγαλλιώμενος ἐπορεύετο καὶ μὴ παυόμενος τῆς διδασκαλίας. (*mandans hoc quaestionariis ut ligatis pedibus et manibus quasi in eculeo tenderetur, ne clavis affixus cito deficeret sed cruciaretur potius longo cruciatu. Cumque eum carnifices ducerent ut crucifigeretur, concursus factus est populorum clamantium Iustus homo et amicus dei quid fecit ut ducatur ad crucem? Andreas vero rogabat populum ut non impedirent passionem eius. Gaudens enim et exultans ibat et a doctrina non cessans.*) Apud Abdiam lib. III. XL. (Fabric. Cod. apocr. I. p. 520 sq.) similiter sic legitur: *Sic proconsul septem eum ternionibus flagellorum caesum crucifigi praecipit, mandans nominatim quaestionariis ut ligatis manibus et pedibus et non clavis affixus suspenderetur, quo diutino cruciatu deficeret.* | ὁ δὲ ἀπολ. (A ἀπολείπων δὲ) πάντας (A add ὁ ἀπόστολος) πρόσεισι -- λαμπρᾶς (A om) φωνῆς cum AB: CD (incipiunt h. l. sectionem 10.) Ὡς δὲ ἦλϑεν ὅπου (*ad locum ubi*) ὁ σταυρὸς ἦν ἕτοιμος, ἰδὼν αὐτὸν μακρόϑεν ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ

νῆς Χαίροις ὦ σταυρὲ ὁ ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ ἐγκαινισθεὶς καὶ ἐκ τῶν μέλων αὐτοῦ ὡσεὶ μαργαρίταις κοσμηθείς· καὶ μὴν πρὶν ἢ εἰς σὲ ἀνελθεῖν τὸν κύριόν μου πολὺν φόβον ἐπίγειον ἐσχήκεις, ἀρτίως δὲ πόθον οὐράνιον κατέχων ὑπὲρ εὐχῆς ἀνήρτησαι. οἶδα γὰρ ἀπὸ τῶν πιστευόντων πόσας εἰς αὐτὸν χάριτας ἔχεις, πόσα δόματα προητοιμασμένα. ἀμέριμνος οὖν καὶ χαίρων ἥκω πρὸς σέ, ὅπως καὶ σὺ ἀγαλλιώμενος ὑποδέξῃ με τὸν μαθητὴν τοῦ κρεμασθέντος εἰς σέ· διότι πιστός μοι ἀεὶ ἐγένου, καὶ ἐπεθύμησα περιπλακῆναί σε. ὦ ἀγαθὲ σταυρέ, ὁ εὐπρέπειαν καὶ ὡραιότητα ἐκ τῶν μελῶν τοῦ κυρίου δεξάμενος, ἐπὶ πολὺ ἐπιπόθητε καὶ σπουδαίως ἐπιθύμητε καὶ ἐκτενῶς ἐπιζητούμενε, καὶ ἤδη ἐπιποθούσης σε τῆς ψυχῆς μου προητοιμασμένε, λάβε με ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπόδος με τῷ διδασκάλῳ μου, ἵνα διὰ σοῦ ἀπολάβῃ με ὁ διὰ σοῦ με λυτρωσάμενος.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἑστὼς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀτενὲς ὁρῶν εἰς τὸν σταυρὸν ἐξέδυσεν ἑαυτόν, καὶ δέδωκεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ τοῖς δημίοις, τοῖς ἀδελφοῖς παρακελευσάμενος

---

(*voce magna dicens*) | ἐν τῷ σώματι: A εἰς τὸ σώματι (sic) | ὡσεὶ μαργαρίταις (A -ρίτας) cum AB: C καθάπερ μαργαριτῶν | C κατακοσμηθείς | καὶ μὴν -- ἀνελθεῖν (B ἀνιέναι) -- ἐσχήκεις (A -κις, B -κης): C πρὸ τοῦ ἀνελθεῖν ἐν σοὶ τὸν κύρ. μου φόβον ἐπίγ. εἶχες | B ἄρτι | πόθ. οὐρ. κατέχων (C ἐπέχ.) cum AC: B διὰ πόθον οὐρ. κατέχων σε | ὑπὲρ εὐχ. ἀνήρτησαι cum A; D *pro voto susciperis;* C ἀντὶ δώρου (Woog ἀντίδωρον) κρέμασαι (Woog -ασθαι); B ὑπὲρ εὐχῆς ἀνήρτημαι εἰς σέ | οἶδα -- προητοιμασμένα cum AB; C ἐγνωσθεὶς (scribe ἐγνώσθης?) παρὰ τῶν πιστῶν ὅσας ἔχεις ἐν σοὶ χάριτας, πόσα δῶρα ἕτοιμα; D *sciris enim credentibus quanta* etc. | ἥκω: C ἔρχομαι | ἀγαλλιώμενος (B -λλιῶν: C praem χαίρων καί | C δέξῃ, B ὑποδέξεσε | B τοῦ Χριστοῦ τοῦ κρεμασθ., C τοῦ ἐν σοὶ σταυρωθέντος, D *eius qui pependit in te* | πιστός μοι ἀεὶ ἐγένου cum A: B ποθητός σου ἀεὶ ἐγενόμην: C ἀγαπητός σου (omissum ἀεί?) ἐγενόμην: D *amator tuus semper fui* | B ἐπεθ. τοῦ περιπλακ. σε | ἀγαθέ: C μακάριε | B ὡραιότηταν καὶ εὐπρέπειαν, C μεγαλοπρέπειαν καὶ ὡραιότητα, D *decorem et pulchritudinem* | B ὑποδεξάμενος | ἐπὶ πολὺ -- ἐπιζητούμενε (B ζητούμενε) cum AB(D): C πλειστάκεις ἐπιθυμητὲ καὶ ἀγρύπνως ἐκζητούμενε | B καί ποτε ἤδη ἐπιποθουμένῃ τῇ ψυχῇ προητοιμασμένε, D *et aliquando iam concupiscenti animo praeparata:* C om | ἀπό: C ἐκ | καὶ ἀπόδος με: B om καί, C om με | λυτρωσάμενος: ita ABCD; sed AB add χαίροις ὦ σταυρέ· καὶ γὰρ χαίροις ὄντως (B ὄντος)· εὖ (B σὲ) οἶδα· τὸ λοιπὸν οὖν ἀναπαύομαι (B οἶδα καὶ ἀναπαυσάμενόν σε λειπὸν) καὶ (B ἐκ) πολλοῦ κεκμηκώς (B τετμηκότα), πεπηγμένος (B -μένον τε) καὶ ἀναμένον (B -νοντα) με. Ita prorsus.

Καὶ ταῦτα --- ὁρῶν (B ἐνορῶν) -- τοῖς δημίοις (B add τοῦτο) τ. ἀδελφ.

τοῦ ἥκειν τοὺς δημίους καὶ ποιεῖν τὰ ἐγκελευσθέντα αὐτοῖς· πόρρω γὰρ εἱστήκεισαν. οἵτινες προσελθόντες ἐκούφισαν αὐτὸν ἐν τῷ σταυρῷ καὶ διατείναντες τοῖς σχοινίοις τὸ σῶμα αὐτοῦ μόνον ἀπέδησαν τοὺς πόδας αὐτοῦ, οὐκ ἀπέτεμον δὲ αὐτοῦ τὰς ἀγκύλας, ταύτην τὴν ἐντολὴν ἐσχηκότες παρὰ τοῦ ἀνθυπάτου· ἀνιάσαι γὰρ αὐτὸν ἐβούλετο ἀνηρτημένον, καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ζῶντα αὐτὸν ὑπὸ κυνῶν κρεμάμενον βρωθῆναι.

11 Παρισταμένου δὲ ὄχλου πολλοῦ τῶν ἀδελφῶν σχεδὸν ὡσεὶ χιλιάδων εἴκοσι, καὶ θεασάμενοι τοὺς δημίους ἀποστάντας καὶ μηδὲν πεποιηκότας περὶ τὸν μακάριον ὧν οἱ ἀνακρεμάμενοι πάσχουσιν, προσεδόκουν τι πάλιν ἀκούσεσθαι παρ᾽ αὐτοῦ· καὶ γὰρ κρεμάμενος ἐκίνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μειδιῶν. καὶ ὁ Στρατοκλῆς ἐπύθετο αὐτοῦ Τί μειδιᾷς, δοῦλε τοῦ θεοῦ Ἀνδρέα; ὁ γέλως σου ἡμᾶς πενθεῖν καὶ κλαίειν ποιεῖ, ὅτι σοῦ στερούμεθα. καὶ ὁ μακάριος Ἀνδρέας αὐτῷ ἀπεκρίνατο Οὐ μὴ γελάσω, τέκνον μου Στρατόκλη, τὴν κενὴν ἐνέδραν τοῦ Αἰγεάτου, δι᾽ ἧς οἴεται ἡμᾶς τιμωρεῖσθαι; ἀλλότριοι αὐτοῦ ἐσμὲν καὶ τῶν ἐπιβουλῶν αὐ-

παρακ. (B παρακ. τ. ἀδ.) τοῦ -- τὰ ἐγκελευσθ. αὐτ. (B ἃ ἐκελεύσθησαν)· πόρρω (B -ωθεν) γὰρ --- διατείναντες (A διέτειναν) τοῖς (B om) σχοιν. -- τοὺς πόδ. αὐτ. (B αὐτ. τ. πόδ.), οὐκ ἀπέτ. δὲ αὐτ. τ. ἀγκ. (B μήτε μὴν τὰς ἀγκ. αὐτ. ἀποτεμόντες) cum AB: CD Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ παρέδωκεν αὐτὰ (D *expoliavit se et vestimenta sua tradidit*) τοῖς ἐτασταῖς (D *carnificibus*)· οἱ δὲ προσελθόντες ἦραν (D *levaverunt*) αὐτὸν ἐν τῷ σταυρῷ, καὶ τανύσαντες τοῖς σχοινίοις ἅπαν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καθὰ ἦν αὐτοῖς κελευσθέν, ἐκρέμασαν αὐτόν. | ταύτην τὴν --- ἐβούλετο (B ἠβούλ.) -- ἐν τῇ νυκτὶ (B νυκτὸς) ζ. αὐτὸν (B om) ὑ. κ. κρεμάμενον (B om) βρωθ. cum AB: CD om

Pro tota sectione 11., quemadmodum ex AB exscripsi, CD haec habent eaque ad sect. 10. trahunt: Προσέδραμεν δὲ ὄχλος ἱκανὸς ὡς εἴκοσι χιλιάδων (*Adstantes vero erant turbae ad viginti millia hominum*), ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ ἀδελφὸς Αἰγέα τοὔνομα Στρατόκλης, καὶ ἔκραξε (*qui simul clamabat*) μετὰ τοῦ λαοῦ Ἄδικος κρίσις (*iniusto iudicio sanctum virum hoc pati*). ὁ δὲ ἅγιος νύσσων τοὺς λογισμοὺς τῶν πιστῶν (*Sanctus vero Andreas confortabat mentes credentium Christo*) ἐνουθέτει (*et hortabatur*) ὑπομεῖναι τὸν πρόσκαιρον πειρασμόν (*ad tolerantiam temporalem*), μηδενὸς εἶναι λέγων ἄξιον τὸ πάθος (codex τοῦ πάθους) πρὸς ἀντάρκειαν τῆς αἰωνίου ἀνταποδώσεως (sic; D *docens nihil esse dignum passionis ad aeternam remunerationis compensationem*). Apud Abdiam l. l. sectio XLI. sic incipit: *Adstante vero turba ingenti, viginti ferme millium hominum, inter quos etiam stabat frater Aegeatis Stratocles.*

Παρισταμένου: B παραστάντος | B τ. ἀδελφ. αὐτοῦ ὡσεὶ εἴκ. χιλιάδων, καὶ πρὸς ὃν τάχα τὸν ἀριθμὸν δυνατὸν ἐξαριθμῆσαι | καὶ θεασάμενοι: B θεασ. δέ | ὧν: B ἐξ ὧν | τι: A τε | B στερικόμεθα (corrige στερισκ.) | Οὐ: B om | Αἰγεάτου: A ἀνθυπάτου | ἡμᾶς: B ὑμᾶς

τοῦ. οὐκ ἔχει τὸ ἀκούειν· ἐπεὶ εἰ εἶχεν, συνῆκεν ἂν ὅτι τοῦ Ἰησοῦ ἄνθρωπος ἀτιμώρητός ἐστιν, διὰ τῆς πείρας τοῦτο μαθών.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν κοινὸν λόγον τοῖς πᾶσιν διελέχθη· καὶ γὰρ ἔθνη συνέτρεχον ἀγανακτοῦντα ἐπὶ τῇ ἀδίκῳ κρίσει τοῦ Αἰγεάτου· Ἄνδρες οἱ παρεστῶτές μοι καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες καὶ πρεσβῦται, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, καὶ ὅσοι μέλλετε ἀκούειν, δέομαι ὑμῶν, πάντα τὸν βίον τοῦτον ἀπολίπετε, οἱ ἕνεκεν ἐμοῦ συνεληλυθότες ἐνταῦθα, καὶ σπεύσατε καταλαβεῖν τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἀπαγομένην πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ πάντων ἁπαξαπλῶς τῶν προσκαίρων καταφρονήσατε, ἐπιστηρίζοντες τὰς διανοίας τῶν πιστευόντων τῷ Χριστῷ. καὶ προετρέπετο πάντας διδάσκων ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τῆς προσκαίρου ζωῆς ταύτης πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀντάμειψιν τῆς αἰωνίου ζωῆς.

12 Οἱ δὲ ὄχλοι ἀκούοντες τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένων οὐκ

---

συνῆκεν: B ἀκηκόη | τοῦ Ἰησοῦ: B Ἰησοῦς | ἐστιν: A ἔσται | διὰ τ. π. τ. μαθών: B λειπὼν αὐτῷ γνωρισθῆς (sic)

B ἀπεκρίνατο κοιν. λόγον, omissis τ. πᾶσ. διελέχθη | ἀγανακτοῦντα: A ἀκοῦσαι τά | Αἰγεάτου: A ἀνθυπάτου | B καὶ δοῦλοι κ. ἐλεύθ. | B καὶ πάντες ὅσοι | μέλλετε ἀκούειν: A με κλαίετε· ἀκούειν | πάντα τ. β. τοῦτον: B τ. β. ὑμῶν | ἀπολίπετε (A -λείπεται): B -λύπεσθαι | ἀπαγομένην: B ἐπιγωμένην | καταφρονήσατε: B πεφεύγετε | ἐπιστηρίζ.: B ἐπικρατείνεται | B om πάντας | B τὰ παραθύματα (corrige παθήματα) τοῦ καιροῦ ταύτης τῆς ζωῆς

12. Οἱ δὲ ὄχλοι usque κηρύττειν οὐ παύεται ex AB. Comparanda cum eis sunt quae in CD ineunte sectione XI. sic leguntur: Καὶ ἐν τούτοις ἀπέρχεται πᾶς ὁ λαὸς μετὰ κραυγῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Αἰγέα καὶ πάντες ἔλεγον (*Interea vadit -- ad domum Aegeae, et omnes pariter clamantes dicebant*) Τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν, νηφάλιον (codex νιφάλαιον), τὸν ἐνάρετον, τὸν καλὸν διδάσκαλον (D add *pium, modestum, rationabilem*), μὴ ἐξὸν τοῦτο παθεῖν, ἀλλ᾽ ὀφείλει (*non hoc debere pati, sed debere*) ἐκ τοῦ σταυροῦ κατενεχθῆναι, διότι δευτέραν ἡμέραν ἔχων ἐν αὐτῷ (*in cruce positus*) τὴν ἀλήθειαν κηρύττων οὐ παύεται. Apud Abdiam l. l. XLI. confer haec: *Sequenti igitur die videntes eius tolerantiam et animi constantiam, denique spiritus prudentiam et mentis robur, venerunt turbae ad Aegeatem, ac sedente eo pro tribunali vociferantes dixerunt Quae ista tua est tam crudelis sententia, Proconsul, ut hominem probum, qui nihil mali commisit, crucis supplicio velis condemnari? Perturbata est tota civitas, et simul cum eo omnes perimus. Quaesumus te ne Caesaris tam celebrem perdas civitatem. Concede nobis hominem iustum, redde nobis hominem sanctum, ne interficias hominem Deo charum, ne perdas hominem mansuetum et pium. Biduo enim suspensus vivit, quae res miraculo non caret, et quod plus est loquitur adhuc et nos sermonibus reficit. Quare reddas nobis hunc virum, ut vivamus; solve pudicum, et omnes patriae* (Patrae? patria?) *erunt in pace.*

ἀκούοντες: B -σαντες | λεγομένων: B εἰρημένων | τοσαῦτα usque διά-

ἀφίσταντο τοῦ τόπου, καὶ ὁ μακάριος Ἀνδρέας μᾶλλον προσετίθει τοῦ λέγειν πρὸς αὐτοὺς πλείονα ὧν εἰρήκει. τοσαῦτα δὲ ἦν τὰ ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγόμενα ὥστε τριῶν νυχθημέρων ἀναλωθῆναι διάστημα, καὶ οὐδεὶς καμὼν ἐχωρίζετο αὐτοῦ. ὡς δὲ καὶ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ τὸ γενναῖον αὐτοῦ ἐθεάσαντο, καὶ τὸ ἀκαμπὲς τῆς διανοίας καὶ τὸ πολὺ τῶν λόγων καὶ τὸ χρηστὸν τῆς προτροπῆς καὶ τὸ εὐσταθὲς τῆς ψυχῆς καὶ τὸ σῶφρον τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἑδραῖον τοῦ νοῦ καὶ τὸ εἰλικρινὲς τοῦ λόγου, ἀγανακτήσαντες κατὰ τοῦ Αἰγεάτου ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἔσπευδον ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ καθεζομένου τοῦ Αἰγεάτου κατεβόουν λέγοντες Τίς ἡ κρίσις σου, ἀνθύπατε; κακῶς ἔκρινας, ἀνόσια τὰ δικαστήριά σου. τί ἠδίκησεν ὁ ἀνήρ; τί κακὸν ἐποίησεν; ἡ πόλις τεθορύβηται· πάντας ἡμᾶς λυπεῖς· μὴ προδῷς τὴν Καίσαρος πόλιν. χάρισαι Ἀχαίοις ἄνδρα δίκαιον, χάρισαι ἡμῖν ἄνδρα θεοσεβῆ, μὴ ἀποκτείνῃς ἄνδρα ἔνθεον. τέσσαρας ἡμέρας κρεμάμενος ζῇ· μηδὲν φάγων πάντας ἡμᾶς ἐχόρτασεν. κάθελε τὸν ἄνδρα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πάντες φιλοσοφήσωμεν· λῦσον τὸν ἄνδρα, καὶ πᾶσα ἡ Ἀχαΐα ἐλεηθήσεται· οὐ δέον ἐστὶν αὐτὸν τοῦτο παθεῖν, ὅτι κρεμάμενος τὴν ἀλήθειαν κηρύττειν οὐ παύεται.

13 Ὡς δὲ παρήκουσεν ὁ ἀνθύπατος, τὰ μὲν πρῶτα τῇ χειρὶ

---

στημα: B (corrupte) καὶ τοσαῦτα ἦν ὡς ἔστιν τεμίρασθαι τοὺς ἀκούοντας τριῶν νυχθ. αὐτοῖς ὁμιλῶν | B οὐδεὶς κάμνων ὅλος | ψυχῆς: B εὐχῆς | B om καὶ τὸ εἰλ. τ. λόγου | B ἀγανακτ. πρὸς τὸν Αἰγεάτην σὺν ἐνὶ πάντες | ἔσπευδον -- κατεβόουν (sic A; B -όων) λέγοντες ex B: A μετὰ σπουδῆς τὸ βῆμα κατέλαβον, ἐκεῖσε αὐτοῦ καθεζομένου, καὶ κατεβ. αὐτῷ λέγοντες | B καὶ κακῶς ἐδίκασας, ἀδίκως ἔκρινας, ἀνοσιώτατον τὸ δικαστήριόν σου | B τί κακ. ἔπραξεν | B Ἀχαιεῦσιν | ἔνθεον: B add μὴ ἀνελεῖς ἄνδρα εὐσεβῆ | B τέσσαρσιν ἡμέραις | B om ἀπὸ τοῦ σταυροῦ usque ἄνδρα | πᾶσα ἡ: A om ἡ | B αὐτῷ τοῦτο παθεῖν | B κρεμάμμενος. Ita plerumque habet.

13. Ὡς δέ usque ultima ὅταν οὐ δύνασαι ex AB.

In CD cum prioribus Ὡς δὲ -- παραγίνονται confer quae illa: κηρύττων οὐ παύεται, excipiunt. Sunt autem haec: Τότε Αἰγέας φοβηθεὶς τὸν λαὸν ὑπέσχετο κατενεγκεῖν αὐτὸν τοῦ σταυροῦ (codex τῷ σταυρῷ), ἅμα δὲ τοῦ ἄρξασθαι αὐτὸν πορεύεσθαι (sic; vitiose). *Tunc Aegeas pavescens populum et promittens se eum deponere simul coepit ire.* Apud Abdiam l. l. ineunte sectione XLII. confer haec: *His commotus proconsul, cum et minas ac tumultum populi metueret, surgens de tribunali Andream solvere cogitabat: profectusque ad locum crucis, laeto populo quod famulus dei liberaretur et frequenti comitante, tristis et facta poenitens Andreae suspenso appropinquabat.*

Ὡς δὲ -- τὰ μὲν πρῶτα (A τ. μ. πρ. post Ὡς δέ pon) -- τῷ ὄχλῳ (A

τῷ ὄχλῳ διανεύων τοῦ ἀναχωρεῖν αὐτούς, ἐτόλμων τι εἰς αὐτόν, ὄντες τὸν ἀριθμὸν ὡς δισμύριοι. οὓς θεασάμενος ὁ ἀνθύπατος τρόπῳ τινὶ ἐμμανεῖς γεγενημένους, δεδοικὼς μή τι δεινὸν πάθοι, ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ βήματος συναπίει σὺν αὐτοῖς, ὑποσχόμενος ἀπολύειν τὸν μακάριον Ἀνδρέαν. ἔφθασαν οὖν τινὲς τῷ ἀποστόλῳ δηλοῦντες, καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐπὶ τὸν τόπον παραγίνονται.

Παντὸς οὖν τοῦ ὄχλου ἀγαλλιωμένου ὅτι ἤμελλεν ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἀπολύεσθαι, παραγεναμένου τοῦ ἀνθυπάτου καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν χαιρόντων ἅμα τῇ Μαξιμίλλῃ, ὁ μακάριος Ἀνδρέας ταῦτα ἀκούσας εἶπεν τοῖς παρεστῶσιν ἀδελφοῖς· Ἃ δεῖ με πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν, ἀναλύοντός μου πρὸς κύριον, ταῦτα καὶ ἐρῶ. Τίνος χάριν πάλιν ἧκες πρὸς ἡμᾶς, Αἰγεάτα; τίνος ἕνεκεν ἀλλότριος ἡμῶν προσέρχει ἡμῖν; τί τολμῆσαι πάλιν θέλων, τί τεχνάσασθαι; εἰπέ. λῦσαι ἡμᾶς ἦλθες ὡς μετεγνωκώς; οὐδ' ἄν σοι συνθήσομαι, ὡς ἀληθῶς σου μετεγνωκότος. οὐδ' ἄν σοι πιστεύσω, ἴδιόν μου σαυτὸν λέγοντά σε. λύεις δὲ ἀνθύπατε τὸν δεθέντα; οὐδαμῶς· ἔχω γὰρ ᾧ συνέσομαι εἰς τὸ διηνεκές, ἔχω ᾧ συμπολιτεύσομαι εἰς ἀναριθμήτους αἰῶνας. πρὸς ἐκεῖνον ἄπειμι, πρὸς ἐκεῖνον ἐπείγομαι, τὸν καὶ σέ μοι γνωρίσαντα τὸν εἰρηκότα μοι Μή σε ἐκφοβείτω ὁ δεινὸς ἐκεῖνος· μή σε κρατεῖν νομιζέτω ἐμὸν ὄντα· ἐχθρός σου γάρ ἐστιν. τοιγαροῦν ἐπιγνούς σε διὰ τοῦ ἐπιτρέψαντός μοι ἀπαλλάσσομαί σου. εἰ δὲ καὶ βούλει

---

om τ. ὄ.) διαν. τ. ἀναχ. αὐτ. (A διαν. ἀνεχώρησεν τὸν ὄχλον· et add θυμοῦ γὰρ πλησθέντες) -- εἰς αὐτόν (B add πρᾶξαι) -- ὡς (B ὡσεὶ) -- γεγενημένους (A γενομένους) -- δεινὸν πάθοι (B δεινότερον πάθῃ), ἀν. ἀπὸ (A om) τ. β. συναπ. σὺν αὐτ. (A σ. αὐτ. ἐπορεύετο), ὑποσχ. (A add καθελεῖν ἤγουν) ἀπολ. (A add αὐτοῖς) τὸν -- οὖν τινὲς τῷ (A οὖν τοῦτο αὐτῷ τῷ) -- δι' ἣν (A add ὁ ἀνθύπατος) -- παραγίνονται (A -γίνεται).

Παντὸς οὖν -- παραγεναμένου (B -νομένου) -- ἀδελφοῖς Ἃ δεῖ - ἐρῶ (B corrupte Ἔδει με πρ. α. εἰπόντα ἀναλῦσαι ὦ δεῖ ταῦτα ἐρῶ) -- πάλιν (B om) ἧκες πρ. ἡμ. (B πρ. ἡμ. ἧκ.) -- ἀλλότρ. (B ὁ ἀλλότρ.) -- τεχνάσασθ. (B add τί μεταπέμψασθαι) -- λῦσαι ἡμ. ἦλθ. ὡς (B λύσας ἡμ. προσήεις) μ. οὐδ' ἄν usque μετεγνωκότος (B corrupte οὐ γὰρ ἀληθῶς Αἰγεάτα ἐπὶ σὺ συνθύσωμαι μεταγνῶς) οὐδ' ἄν usque λέγοντά σε ((pro his B οὐ γὰρ ἴδιόν μοι λέγῃς σαυτόν, πεπίστευκά σοι)· λύεις -- δεθέντα (B add λύεις τὸν πεφευγότα, λύεις τὸν ἐλευθερωθέντα;); οὐδαμῶς (B om)· ἔχω usque διηνεκές (B νόμον ἔχω ᾧ συνήσομαι εἰς ἀεί), ἔχω ᾧ συμπολιτεύσομαι (B -σωμαι) --- ἐχθρ. σ. γάρ (B om) -- ἐπιγνούς (B ἐπέγνων) -- ἐπιτρέψαντός μοι (sic de coniectura scripsi. B ἐπιστρέ-

πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ, ἀνεῳχθήσεταί σοι, καθὼς ὑπεσχόμην σοι, ὁδὸς συγχωρήσεως· εἰ δὲ πρὸς τὸ λῦσαί με μόνον ἐλήλυθας, ἐγὼ τοῦ λοιποῦ ἐκ τοῦ σταυροῦ τούτου ζῶν ἐν τῷ σώματι κατενεχθῆναι οὐ δυνήσομαι. ἐγὼ γὰρ καὶ οἱ συγγενεῖς μου ἐπὶ τὰ ἡμέτερα ἐπειγόμεθα, ἐῶντες σὲ εἶναι ὅπερ εἶ καὶ ὃ μὴ ἐπίστασαι αὐτὸς περὶ σεαυτοῦ. ἤδη γὰρ τὸν βασιλέα μου ὁρῶ, ἤδη προσκυνῶ, ἤδη ἐνώπιον αὐτοῦ παρίσταμαι, ἔνθα εἰσὶν αἱ τῶν ἀγγέλων ὁμόνοιαι, ἔνθα αὐτὸς ὁ μόνος αὐτοκράτωρ βασιλεύει, ἔνθα τὸ φῶς ἄνευ νυκτὸς ὑπάρχει, ἔνθα τὰ ἄνθη οὐδέποτε μαραίνονται, ἔνθα ὀδύνη οὐδέποτε γινώσκεται οὐδὲ ἠκούσθη ὄνομα λύπης, ἔνθα εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασις τέλος οὐκ ἔχουσα. ὦ σταυρὲ μακάριε, χωρὶς τοῦ σοῦ πόθου εἰς ἐκείνην τὴν χώραν οὐδεὶς εἰσπορεύεται. ἀλλὰ περὶ τῶν σῶν, Αἰγεάτα, ταλαιπωριῶν ὀδυνῶμαι, διότι ἕτοιμός σε ἐκδέχεται αἰωνία ἀπώλεια. δράμε οὖν ὑπὲρ σεαυτοῦ, ἐλεεινέ, ἐν ὅσῳ ἔτι δύνασαι, μή πως τότε θελήσῃς ὅταν οὐ δύνασαι.

14 Ὡς οὖν ἐκεῖνος ἐτόλμα τῷ τοῦ σταυροῦ ξύλῳ προσεγγίσαι ὥστε λῦσαι τὸν μακάριον Ἀνδρέαν, πάσης τῆς πόλεως θορυβού-

---

ψαντός με, A ἐπιγράψαντός μοι) -- πιστεῦσαι (B -εύειν) -- πρὸς τὸ λ. με μ. ἐλήλυθας (B ἐλήλυθ. πρὸς τοῦτο μόνον τοῦ λῦσαί με) ἐ. τοῦ λοιποῦ ἐκ τ. στ. τ. ζῶν (B τὸ λοιπὸν ἔνθεν ζῶν) -- κατενεχθ. (B καθελέσθαι) οὐ δυνήσομαι (B -σωμαι) -- ἡμέτερα (B ἡμῶν) -- ὅπερ εἶ (B ὃ ἧς) -- αὐτὸς (A om) --- ὁ μόνος αὐτοκρ. (B μόν. ὁ αὐτ.) -- ὑπάρχει (B ἐστιν) --- εἰσπορεύεται (B πρόσεισιν οὐδὲ εἰσελεύσεται) -- αἰωνία (B -νιος) -- οὖν (B om) -- ἔτι (A εἴ τι) -- τότε θ. ὅτ. οὐ δύν. (B τηνικαῦτα ἄρξεις ἐθέλειν ἐν τὸ τότε μὴ δύνασθαί σε)

Cum posterioribus in CD confer (praecedit πορεύεσθαι, *coepit ire*): θεασάμενος αὐτὸν ὁ ἅγιος (D add *Andreas*) εἶπεν Τί (*Quid tu*) πρὸς ἡμᾶς Αἰγέα ἦλθες; εἰ μεταμεληθεὶς πιστεῦσαι (*Si vis credere*) τῷ Χριστῷ, καθὼς ὑπεσχνούμην (codex ὑπέσχου μοι) ἀνεῳχθήσεταί σοι ἡ τῆς συγχωρήσεως θύρα (*via indulgentiae*). εἰ δὲ ἐπὶ τούτῳ μόνον (codex μένω) ἦλθες τοῦ λῦσαί με, ἐγὼ ἐκ τοῦ σταυροῦ τούτου (*ego penitus hinc de ista cruce*) ζῶν ἐν τούτῳ τῷ σώματι κατενεχθῆναι οὐ θέλω (*non potero*). τὸν γὰρ (*iam enim*) βασιλέα μου θεωρῶ καὶ προσκυνῶ, καὶ λοιπὸν ἐνώπιον αὐτοῦ παρίσταμαι. ἀλλ᾽ ἐκ τῶν σῶν ταλαιπωριῶν πεπόνημαι, ὅτι ἡτοίμασταί σοι (*quia paratus te expectat*) ἡ αἰώνιος ἀπώλεια. δράμε οὖν ὑπὲρ σεαυτοῦ, ταλαίπωρε, ἕως ἂν δύνῃ, ἵνα μὴ τότε ἄρξαι θελήσῃς (*incipias velle*) ὅτε οὐ δυνήσῃ (*poteris*). Pauciora ex Abdia l. l. huc quadrant. Pergit is post *appropinquabat* sic: *Ad quem ille Quid ad nos, inquit, Aegeas venisti? numquid solvere me cupis et poenitentia ductus cedere* (corrige *credere*) *desideras? non mihi, crede, persuadebis ut ex ista cruce recedam.*

14. Tota sectio 14. ex AB sumta est.

Ὡς οὖν (B Καὶ ὡς) -- Ἀνδρέαν (B om) -- μετὰ μεγάλης (de coniectura

σης αὐτόν, ὁ ἅγιος Ἀνδρέας μετὰ μεγάλης φωνῆς εἶπεν Τὸν ἐπὶ τοῦ σοῦ ξύλου δεθέντα Ἀνδρέαν μὴ ἐπιτρέψῃς λυθῆναι, δέσποτα· τὸν ἐπὶ τοῦ σοῦ μυστηρίου ὄντα, μὴ δῷς με ἀναιδεῖ διαβόλῳ· Ἰησοῦ Χριστέ, τὸν ἐπὶ τῆς σῆς χάριτος κρεμασθέντα, ὁ ἀντίδικός σου μὴ λυέτω με· πάτερ, τὸν ἐγνωκότα σου τὸ μέγεθος ὁ μικρὸς οὗτος μηκέτι ταπεινούτω. βάλλοντες οὖν τὰς χεῖρας οἱ δήμιοι οὐκ ἠδύναντο τὸ παράπαν προσψαῦσαι αὐτοῦ. ἄλλοι οὖν καὶ ἄλλοι ἐπετήδευον τοῦ λῦσαι αὐτόν, καὶ οὐδεὶς ὅλως ἠδύνατο προσεγγίσαι αὐτῷ· ἐνάρκουν γὰρ οἱ βραχίονες αὐτῶν.

Τότε ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἐνορκωσάμενος τὸν λαὸν εἶπεν Δυσωπῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἵνα πρῶτον πρὸς τὸν κύριόν μου μίαν εὐχὴν ποιήσω· εἶθ' οὕτως με λῦσαι ἐπιτηδεύσατε. πᾶς οὖν ὁ λαὸς διὰ τὸν ὅρκον ἡσύχασεν. τότε ὁ μακάριος Ἀνδρέας σὺν μεγίστῃ κραυγῇ εἶπεν Μὴ παραχωρήσῃς κύριε τὸν σὸν θεράποντα ἐκ ταύτης τῆς ὥρας ἀπὸ σοῦ χωρισθῆναι· καιρὸς γάρ ἐστιν ἵνα ἀποδοθῇ τῇ γῇ τὸ σῶμά μου, κἀμὲ πρὸς σὲ ἐλθεῖν προστάξεις. ὁ ζωὴν αἰώνιον διδούς, σὺ ὁ διδάσκαλός μου ὃν ἠγάπησα, ὃν ἐν τούτῳ τῷ σταυρῷ καθομολογῶ, ὃν οἶδα, ὃν ἔχω, δέξαι με δέσποτα, καὶ καθὼς ἐγὼ ὁμολογῶν ὑπήκουσά σοι, οὕτως ἄρτι ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἐπάκουσόν μου, καὶ πρὶν ἢ τὸ σῶμά μου ἀπὸ τοῦ σταυροῦ

---

addidi; om AB) -- τοῦ σοῦ (τ. σ. B om) ξύλου -- ἐπιτρέψῃς (B -ψεις) λυθῆναι (B add πάλιν), δέσπ. τὸν ἐπὶ -- ὄντα (B om τὸν ἐπί usque ὄντα) -- ὁ ἀντίδ. σου (A μου) -- βάλλοντες (uterque codex βαλλόντες) -- προσψαῦσαι (B καθάψασθαι) -- ἄλλ. οὖν κ. ἄλλ. (B καὶ ἄλλοι μὲν καὶ ἄλλοι) ἐπετήδευον (A ἐπιτήδευον, B ἐπιτηδεύοντες) -- καὶ (B om) οὐδ. ὅλως (B om) ἠδ. προσεγγ. (B προσψαῦσαι) αὐτῷ (B αὐτοῦ)· ἐνάρκουν (B ἐναρκίων) γ. οἱ βρ. αὐτῶν. Ad haec spectant quae in CD sic leguntur (post δυνήσῃ, *poteris*): Βάλλοντες δὲ τὰς χεῖρας ἐν τῷ σταυρῷ οἱ ὑπηρέται οὐκ ἠδύναντο φθάσαι αὐτόν. *Mittentes autem manus ad crucem carnifices non poterant penitus contingere eum. Et subinde alii et alii ingerentes se ut solverent eum, et nullus poterat pertingere ad eum. Stupebant enim brachia eorum, quicunque se extendisset ad solvendum eum.*

Τότε -- Ἀνδρέας (A add ὁ ἀπόστολος) ἐνορκωσ. (B ὁρκίσας) -- ἵνα πρῶτον usque ἐπιτηδεύσατε (haec ex B sunt. A sic: παραχωρῆσαί μοι μικρὸν πρότερον μίαν εὐχὴν προσενέγκαι τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιτηδεῦσαι τοῦ λῦσαί με). πᾶς οὖν usque ἡσύχασεν (pro his B sic: αὐτοῦ μὲν αὐτοὺς ἐνορκύσαντος (ita) ἠρέμησεν ὁ λαός). τότε -- σὺν (A σὺμ) -- ἵνα παραδοθῇ (B παραθύσω) -- προστάξεις (B πρόσταξον) -- αἰών. διδ. (B διδ. αἰών.) -- μου ὃν ἠγάπησα (B ὃν ἐνθεασάμην, ᾧ ἠκολούθησα, ὃν ἐπέγνων), ὃν ἐν τ. τ. στ. καθομολογῶ (B καθωμολόγησα, ὃν ἠγάπησα) -- ἔχω (B add ὃν φιλῶ, σοῦ εἰμί), δέξαι με δέσποτα (B om), κ. καθ. ἐγὼ ὁμ. ὑπ. σοι (B καθ. σοὶ ἐνὶ λόγῳ ἐπήκουσα), οὕτως --- ἀπὸ (A ἐκ) τ. στ. καταβῇ (A κατενεχθῇ) -- πρὸς σέ

καταβῇ προσλαβοῦ με πρὸς σέ, ὅπως διὰ τῆς ἐμῆς ἐξόδου ἡ τῶν πολλῶν μου συγγενῶν σύνοδος πρὸς σὲ γένηται, ἀναπαυομένων ἐν τῇ σῇ μεγαλειότητι.

Ὡς οὖν ταῦτα εἴρηκεν, ὁρώντων πάντων ἐγένετο χαίρων καὶ ἀγαλλιώμενος· λαμπηδὼν γὰρ σφοδροτάτη ὡς ἀστραπὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξελθοῦσα κατηύγασεν αὐτόν, καὶ οὕτως αὐτὸν περιεκύκλωσεν ὥστε τὸ παράπαν ἐκ τῆς τοιαύτης λαμπρότητος μὴ δύνασθαι ὀφθαλμοὺς ἀνθρωπίνους βλέψαι αὐτόν. διέμεινεν οὖν ἡ αἴγλη ὡς ἡμιωρίου διάστημα. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος καὶ τὸν κύριον ἐπὶ πλεῖον δοξάσαντος, ὑποχωροῦντος τοῦ φωτὸς παρέδωκεν τὸ πνεῦμα, καὶ σὺν αὐτῇ τῇ λαμπηδῶνι ᾤχετο πρὸς κύριον ἐπὶ τῇ εὐχαριστίᾳ αὐτοῦ.

(B om πρ. σ.), -- ἐξόδου (B add τῆς ἐπὶ σὲ) -- μου (A om) -- γένηται (B ἐπιστρέψει), ἀναπ. (B add αὐτῶν) ἐν τ. σ. μεγαλειότητι.

Ad haec cf. D qui post *solvendum eum* sic pergit: *Tunc voce magna sanctus Andreas dixit Ne permittas, domine Iesu Christe, me famulum tuum qui propter nomen tuum pendeo in cruce solvi; nec permittas eum qui iam per crucem tuam cognovit magnitudinem tuam ab Aegea homine corruptibili humiliari: sed suscipe me tu, magister meus Christe, quem dilexi, quem cognovi, quem confiteor, quem cernere desidero, in quo sum quod sum. Suscipe, domine Iesu Christe, spiritum meum in pace: quia iam tempus est ut veniam, desiderans te videre. Suscipe me, domine Iesu Christe, magister bone, et iube me de ista cruce non deponi, nisi prius spiritum meum susceperis.* In C vero nihil eiusmodi legitur. Apud Abdiam l. l. XLII. (post *recedam*) haec huc pertinent: *Et cum populus ut solveret hominem iuberet, Sanctus Andreas exclamavit voce magna et dixit Ne permittas famulum tuum, domine Iesu Christe, qui propter nomen tuum pendet in ligno solvi; neque permittas quaeso, deus misericors, secretis tuis inhaerentem* (cf. supra) *humanis amplius conversationibus tradi. Sed suscipe tu magister me, quem dilexi, quem cognovi, quem retineo, quem videre desidero, in quo sum quod sum. Suscipe exitum meum, Iesu bone et misericors.*

Ὡς οὖν τ. εἴρηκεν (-κει B) -- ὡς ἀστραπὴ (B om ὡς ἀστρ.) -- ἐξελθοῦσα (A ἐλθοῦσα) -- καὶ οὕτως α. περιεκ. (B om κ. οὕτ. α. πε.) -- διέμεινεν οὖν (B ὡς δὲ διέμεινεν) ἡ -- ταῦτα δὲ usque δοξάσαντος (B om τα. δὲ usque δοξ.) ὑποχωροῦντος (B -ριζομένου) τ. φωτὸς (A add ἐκείνου) παρέδωκεν (B praem δοξάσας ἐπὶ πλείω τὸν κύριον) τὸ -- ἐπὶ (B σὺν) τῇ εὐχ. αὐτοῦ.

Cum istis tantum non conveniunt quae D post *susceperis* habet: *Et cum haec dixisset, videntibus cunctis splendor nimius, sicut fulgur de coelo veniens, ita circumdedit eum ut penitus prae ipso splendore oculi eum humani non possent adspicere. Cumque permansisset splendor fere dimidiae horae spacio, abscedente lumine emisit spiritum, simul cum ipso lumine pergens ad dominum, cui est honor et gloria in secula seculorum, Amen.* C vero brevissime sic pergit: ἐξίστατο δὲ τῷ φωτὶ πορευόμενος πρὸς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Item Abdias l. l. *Et haec dicens, diutissime dominum clarificans et gaudens, nobis flentibus, reddidit spiritum.*

15 Μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον τοῦ μακαριωτάτου Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου ἡ Μαξιμίλλα, δυνατωτάτη οὖσα τῶν ἐπισήμων θηλειῶν καὶ ἐν τοῖς ἐληλυθῶσιν διάγουσα, παραυτίκα ὡς ἔμαθεν τὸν ἀπόστολον πρὸς κύριον πορευθέντα, παραγεναμένη προσέκειτο τῷ σταυρῷ ἅμα τῷ Στρατόκλει, μηδὲν ὅλως τῶν παρεστώτων φροντίσασα, καὶ μετ' εὐλαβείας καθεῖλεν τὸ σῶμα τοῦ μακαριωτάτου ἀποστόλου ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὀψίας δὲ γενομένης τὴν ἀναγκαίαν αὐτῷ ἐπιμέλειαν προσάγουσα ἐκήδευσεν μετὰ ἀρωμάτων πολυτίμων, καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς κατέθετο μνήματι. ἦν γὰρ κεχωρισμένη τοῦ Αἰγεάτου διὰ τὴν θηριώδη αὐτοῦ γνώμην καὶ ἄνομον πολιτείαν, ἑλομένη δὲ βίον σεμνὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ ἀγάπῃ κεκολλημένη, μακαρίως ἅμα τοῖς ἀδελφοῖς διῆγεν.

Ἣν πολλὰ λιπαρήσας ὁ Αἰγεάτης καὶ ὑποσχόμενος τῶν πραγμάτων αὐτοῦ δεσπόζειν αὐτήν· μὴ δυνηθεὶς δὲ αὐτὴν πεῖσαι μεγάλως ὀργίσθη, καὶ κατὰ παντὸς τοῦ δήμου διετίθετο διαμαρτυρίαν ποιῆσαι δημοσίαν καὶ πρὸς Καίσαρα κατηγορίαν κατά τε τῆς Μαξιμίλλης καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ πέμψαι. ἐν δὲ τῷ ταῦτα διατάσσεσθαι αὐτὸν κατενώπιον τῆς τάξεως αὐτοῦ, νυκτὸς ἀω-

15. Haec quoque sectio petita est tota ex codicibus AB. Plura consimilia habet D latinus; item aliqua Abdiae historia; paucissima codex C.

Μετὰ -- Μαξιμίλλα (A -μίλη) -- καὶ ἐν (B om) τοῖς -- ἀπόστολον (B add τοῦ Χριστοῦ) -- παραγεναμ. (B om) προσέκειτο (B πρόσεισι) -- ἅμα (B add σὺν) τῷ -- παρεστώτ. (B add αὐτὴ) φροντ. καὶ μετ' (B μετὰ πάσης) εὐλ. -- ἀπὸ τ. σταυρ. (B om ἀ. τ. στ.). ὀψίας δὲ (B καὶ ὀψ.) γενομ. (B γεναμ.) -- προσάγουσα (B προσαγάγουσα) ἐκήδ. μ. ἀρ. πολ. (B ἐκήδ. ἀρώμασιν πολυτίμοις), -- τῷ ἰδίῳ usque μνήματι (B τῷ τόπῳ ἐν ᾧ αὐτοὶ κατεστήσαντο θάπτεσθαι, ἐκεῖ αὐτὸν κατέθεντο). ἦν γὰρ -- γνώμην (B ψυχὴν) καὶ ἄνομον (B ἀνόσιον) -- ἡσύχιον (B ἤρεμον) κ. τῇ (B τὴν) -- ἀγάπῃ (B -πην) κεκολλ. (B κεχωρηγμένη) -- διῆγεν.

Istorum loco D sic habet: *Quaedam vero foemina, nomine Maximilla, senatrix, in specu posita, diligens pudicitiam et sanctitatem, statim ut cognovit apostolum perrexisse ad dominum, accessit ad crucem, et suorum solatio cum omni reverentia deposuit corpus, et condivit aromatibus, et in loco quo se constituerat sepeliendam, illic eum sepelivit.* Item Abdias l. l. *Cuius corpus Maximilla proconsulis uxor accipiens conditum aromatibus celebri in loco sepelivit, et ex illo tempore pudicitiam et castitatem servans, in fide quoque accepta constans permansit.*

Ἣν πολλὰ λιπαρήσας -- μὴ δυν. δὲ (B καὶ μὴ δυν.) αὐτ. πεῖσ. (B om α. π.) ὀργίσθη (sic uterque) καὶ (A om) -- δήμου διετ. διαμ. ποιῆσ. δημοσ. (A δήμου κατηγορίαν δημοσ.) καὶ πρ. Καίσ. κατηγ. (A om κ. πρ. Κ. κατ.) κατά τε τ. Μαξιμίλλης (A -μίλης) -- λαοῦ (A add πρὸς Καίσαρα) πέμψαι (A ἀποστεῖλαι ἐπηγγείλατο) -- νυκτὸς (B add τε) ἀωρίᾳ -- διαλαθὼν (B λαθὼν) -- ὑπὸ (B

ρίᾳ ἀναστὰς καὶ διαλαθὼν πάντας τοὺς αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐνοχληθεὶς ἀπὸ ὕψους μεγάλου κατηνέχθη, καὶ ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως κυλιόμενος ἐξέπνευσεν.

Ἀνηγγέλθη δὲ τοῦτο τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Στρατόκλει, καὶ ἀπέστειλεν τοὺς παῖδας αὐτοῦ εἰρηκὼς αὐτοῖς ὅπως μεταξὺ τῶν βιοθανάτων αὐτὸν θάψωσιν. αὐτὸς δὲ ἐκ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ οὐδὲν ἐζήτησεν, λέγων Μή μοι παραχωρησάτω ὁ κύριός μου Ἰησοῦς Χριστός, ᾧτινι πεπίστευκα, ἵνα ἐγὼ ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἀδελφοῦ μου τί ποτε ἅψομαι, ἵνα μὴ μολύνῃ με τὸ κατάκριμα αὐτοῦ, ὅστις τὸν ἀπόστολον τοῦ κυρίου ἐτόλμησεν ἀνελεῖν.

Ταῦτα ἐπράχθη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀχαΐας εἰς Πάτρας τὴν πόλιν πρὸ μιᾶς καλανδῶν Δεκεμβρίων· ὅπου εὐεργεσίαι παρέχονται μέχρι τῆς σήμερον εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

---

καὶ ὑπὸ) -- κατηνέχθη καὶ (B κατεαγεὶς) ἐν -- κυλιόμενος (A -ώμενος) ἐξέπνευσεν. D sic: *Aegeas vero iratus contra populum disponebat contestationem publicam facere et ad Caesarem accusationem contra Maximillam et populum destinare. Sed dum ordinat, in conspectu officii sui a diabolo arreptus est et in medio foro civitatis volutatus expiravit.* Item Abdias l. l. *Aegeas vero maritus illius, arreptus ea nocte a daemonio, de loco alto se praecipitavit et mortuus est.* Item C (praegressis illis εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν): Ὁ οὖν Αἰγέας ληφθεὶς ὑπὸ δαίμονος ἐνώπιον πάντων ῥαγεὶς ἐξέπνευσεν. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Στρατόκλεις (corrige -κλης) κρατῶν τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου διέλαθεν.

Ἀνηγγέλθη -- εἰρηκὼς (B λέγων) αὐτοῖς (B om) -- βιοθανάτων (uterque βιωθαν.) -- ἅψομαι (B καθάψωμαι), ἵνα μὴ (B μή πως) μολύνῃ με (A μολύνομαι) -- ἐτόλμησεν (B add ὑπὲρ φιλαργυρίας) ἀνελεῖν. Cum istis consentit D hunc in modum: *Nunciatum est fratri eius, cui nomen erat Stratocles, et misit servos suos dixitque eis ut inter Biothanatos sepelirent eum. Ipse autem de facultatibus eius nihil quaesivit, dicens Non mihi permittat dominus meus Iesus Christus, cui credidi, ut ego de bonis fratris mei aliquid contingam, ne polluat me crimen eius, quia apostolum domini ausus fuit pro amore pecuniae occidere.* Cf. Abdias l. l. qui sic habet: *Stratocles porro frater eius cum haec audivisset, de bonis proconsulis nihil contingere voluit, dicens Quae tua sunt, tecum pereant. Mihi sufficit dominus Iesus, quem cognovi per famulum eius Andream.*

Ταῦτα (B add δὲ) ἐπράχθη (-θησαν B) ἐν τῇ usque Πάτρας (B ἐν τῇ Ἀχαΐα τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς πόλεως Πάτρας) -- Δεκεμβρίων (A -βρίῳ), ὅπου usque παρέχονται (B ἐν ᾧ γίνονται ἰάματα) -- σήμερον (B add ἡμέρας) εἰς δόξ. καὶ usque ᾧ ἡ δόξα (A εἰς δόξ. τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ) εἰς τ. αἰῶν. τ. αἰ. ἀμήν. Exeunt haec acta in D: *Haec autem gesta sunt apud Achaiam provinciam civitate Patras pridie Calendas Decembris: ubi etiam praestantur gloriosa eius beneficia usque in praesentem diem. Tantus autem timor invasit omnes ut nullus remaneret qui non crederet salvatori nostro deo, qui*

*vult omnes salvos fieri et ad cognitionem veritatis venire. Ipsi gloria in secula seculorum, Amen.* C ita habet: Τοσοῦτος δὲ φόβος κατέσχεν ἅπαντας ὥστε μηδένα ἀπομεῖναι τῶν μὴ πιστευσάντων τῷ κυρίῳ τῷ θέλοντι πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. τελεῖται δὲ ἡ ἡμέρα τῆς τελειώσεως αὐτοῦ μηνὶ Νοεμβρίῳ λ΄, βασιλεύοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. Apud Abdiam denique hic actorum finis est: *Est autem passus venerabilis et sanctus dei Andreas apostolus apud Achaiam in civitate Patris sub Aegeate proconsule pridie Kalendas Decembris, regnante domino Iesu Christo, cui sit gloria in saecula saeculorum, Amen.*

# ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΙ ΜΑΤΘΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΩΝ.

Κατ᾿ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦσαν πάντες οἱ ἀπόστολοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναχθέντες καὶ ἐμέριζον ἑαυτοῖς τὰς χώρας βάλλοντες κλήρους, ὅπως ἀπέλθῃ ἕκαστος εἰς τὸ λαχὸν αὐτοῦ μέρος. κατὰ κλῆρον οὖν ἔλαχεν τὸν Ματθείαν πορευθῆναι εἰς τὴν χώραν τῶν ἀνθρωποφάγων. οἱ δὲ ἄνθρωποι τῆς πόλεως ἐκείνης οὔτε ἄρτον ἤσθιον οὔτε οἶνον ἔπινον, ἀλλ᾿ ἦσαν ἐσθίοντες σάρκας ἀνθρώπων

---

* Πράξεις etc: ita A. C: Πράξεις τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων Ματθαίου καὶ Ἀνδρέα. D: Πράξεις Ματθαίου καὶ Ἀνδρέου ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων. E: Πράξεις Ματθαίου καὶ Ἀνδρέου τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ θαυματούργων ἰατρῶν καὶ μαθητῶν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωπωφάγων.

1. Κατ᾿ -- πάντ. οἱ ἀπόστ. (B οἱ ἀπόστ. ἅπαντες) -- τὰς χώρας (B add πάσας) -- λαχὸν αὐτοῦ (B αὐτῷ) μέρος cum AB. CE: Κατ᾿ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦσαν οἱ ἀπόστολοι ὁμοθυμαδὸν (E om) συνηγμένοι ἅπαντες ἐπὶ τὸ (E τῷ) αὐτό (E αὐτῷ), καὶ διεμέρισαν (E ἐμέρισον, sic) ἑαυτοὺς (sic uterque) τὰς χώρας ἁπάσας (C om) ὅπως ἀπέλθῃ ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὸ ἐπιλαχὲν (E -χών, sic) αὐτῷ (E αὐτοῦ) μέρος. $D^b$: Κατ᾿ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦσαν οἱ ἀπόστ. ἅπαντες ἐπὶ τὸ αὐτό· συναχθέντες δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐμερίζοντο τὰς χώρας πάσας, καὶ ἔβαλον κλήρους ὅπως πορευθῇ ἕκαστος εἰς τὸν λαχμὸν αὐτοῦ. $D^a$: Κατ᾿ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦσαν πάντες οἱ ἀπόστ. συνηγμένοι ἐπὶ τῷ αὐτῷ, καὶ ἐμέρισαν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὅπως ἀπέλθῃ ἕκαστος εἰς τὸ ἐπιλαχὼν (sic) αὐτῶν (sic) μέρος | κατὰ κλῆρον -- τ. Ματθείαν (B τ. Ματθαῖον) πορ. εἰς τὴν χώραν (B ἐν τῇ χώρᾳ) τ. ἀνθρ. οἱ δὲ ἄνθρωποι (οἱ δὲ ἀνθρ. cum B, item $CD^bE$, vide post: A corrupte εισαν δε) τῆς -- οἶνον (B ὕδωρ) ἔπινον -- τὸ αἷμα cum AB. $CD^bE$: κατὰ κλῆρον οὖν ἔλαχεν (C -χε) τὸν (E add ἅγιον, C ἅγιον ἀπόστολον) Ματθαῖον πορευθῆναι εἰς τὴν χ. ($D^b$ ἐν τῇ χώρᾳ) τ. ἀ. οἱ δὲ ($D^b$ οὖν) ἄνθρωποι ($D^b$ add οἱ) τῆς πόλεως ($D^b$ χώρας) ἐκείνης οὔτε ἄρτ. ἤσθ. ($D^b$ οὐκ ἤσθ. ἄρτ.) οὔτε οἶν. ἔπινον ($D^b$ οὐδὲ ἔπινον ὕδωρ) ἀλλ᾿ ἦσαν -- τὸ αὐτῶν ($D^b$ αὐτῶν τὸ) αἷμα. $D^a$: κατὰ κλῆρον οὖν ἔλαχε τοῦ ἀποστόλου Ματθαίου ἡ χώρα τῶν Πάρθων καὶ Μήδων καὶ ἡ χώρα τῶν ἀνθρωπωφάγων (ἀνθρωπωφάγ. etiam $D^bE$; A ἀνθροπωφάγ.). εὗρον

καὶ πίνοντες αὐτῶν τὸ αἷμα. πᾶς οὖν ἄνθρωπος ὃς ἀπήρχετο ἐν τῇ πόλει αὐτῶν, κατεῖχον αὐτόν, καὶ ὀρύσσοντες ἐξέβαλλον αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ φάρμακον αὐτὸν ἐπότιζον ἐκ φαρμακείας καὶ μαγίας σκευασθέν, καὶ ἐν τῷ αὐτοὺς ποτίζειν τὸ φάρμακον ἠλλοιοῦτο αὐτοῦ ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ μετηλλάσσετο.

[2] Τοῦ οὖν Ματθεία εἰσελθόντος ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως αὐτῶν ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ ἐξέβαλον αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μετὰ τὸ ἐξενεγκεῖν ἐπότισαν αὐτὸν τὸ φάρμακον τῆς μαγικῆς αὐτῶν πλάνης, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ παρέθηκαν αὐτῷ χόρτον ἐσθίειν, καὶ οὐκ ἤσθιεν. μεταλαβὼν γὰρ ἐκ τοῦ φαρμάκου αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθη ἡ καρδία αὐτοῦ οὔτε ὁ νοῦς αὐτοῦ μετηλλάγη, ἀλλ' ἦν εὐχόμενος τῷ θεῷ κλαίων καὶ λέγων Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, δι' ὃν τὰ πάντα κατελείψαμεν καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι, γινώσκοντες ὅτι σὺ εἶ βοηθὸς πάντων τῶν ἐλπιζόντων ἐπὶ σοί, πρόσχες οὖν καὶ θέασαι ἃ ἐποίησαν Ματθείᾳ τῷ δούλῳ σου, πῶς παρεπλησίασάν με τοῖς κτήνεσιν· σὺ γὰρ εἶ ὁ γινώσκων τὰ πάντα. εἰ οὖν ὥρισάς με ἵνα καταφάγωσίν με οἱ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἄνθρωποι ἄνο-

---

αὐτοὺς παντοίως πλανωμένους, σάρκα ἀνϑρώπων ἐσϑίοντας καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν πίνοντας. | πᾶς οὖν (B γὰρ) ἄνϑρ. ὃς ἀπήρχετο (C ἄνϑρ. ἀπερχόμενος) ἐν (B ἐπί, C ἐν ἐκείνῃ) τῇ πόλει αὐτῶν (C om) κατ. αὐτόν (B αὐτούς, C add οἱ ἀνϑρωποφάγοι) καὶ ὀρύσσοντες ἐξέβαλλον (B ὤρυσσον καὶ ἐξέβαλον, C ἐξόρυττον) αὐτοῦ (B αὐτῶν) τ. ὀφϑ. (C τ ὀφϑ. αὐτ.) cum A(BC); $D^a$: καὶ ὅσοι ξένοι ἄνϑρωποι ἀπήρχοντο ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τῶν ἀνϑρωποφάγων, ἐλάμβανον αὐτοὺς καὶ ἐτύφλωσαν αὐτούς | καὶ (B add μετὰ τὸ ἐξενέγκαι αὐτῶν τοὺς ὀφϑαλμοὺς) φάρμακον αὐτὸν (B αὐτοὺς) ἐπότιζον (B ποτίζοντες) ἐκ φαρμ. κ. μαγ. σκευασϑέν (B κατασκευασϑ.), καί cum AB; C εἶτα φαρμακείας καὶ μαγείας κατεσκεύαζον αὐτὸν ποτίζοντες, καί | C om ἐν τῷ αὐτ. ποτίζ. τὸ (B αὐτὸ τὸ) φάρμ. | C ἠλλ. ἡ καρδ. αὐτοῦ καὶ ὁ νοῦς μετηλλάσσ.

2. Ματϑεία: BC Ματϑαίου | οἱ ἄνϑρωποι: B om οἱ | ἐξέβαλον: A ἐξέβαλλον | ἐπότισαν αὐτόν: A ἐποίησαν αὐτοῦ | B ἐξενέγκαι | C εἰσελϑόντος ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐξήνεγκαν τοὺς ὀφϑαλμ. αὐτοῦ, ποτίσαντες φάρμακον | τῆς μαγικ. α. πλάνης: C τῆς πλανήσεως αὐτῶν, B τῆς πλανήσεως καὶ μαγίας αὐτῶν | C ἀπήγαγ. ἐν φυλακῇ | παρέϑηκαν: BC παρέβαλον | αὐτῷ: AB αὐτόν | B χορτ. τοῦ ἐσϑίειν | B ἠλλ. αὐτοῦ ἡ καρδ. | C οὐ μετηλλάχϑη pro οὐκ ἠλλοιώ. usque μετηλλάγη | τῷ ϑεῷ: C πρὸς ϑεόν | κύριε: B ὦ κύριέ μου | σοι: B σε | ἐπὶ σοί: B ἐπὶ σέ | δι' ὃν τὰ usque ἐποί. (B add οὗτοι) Ματϑ. τ. δ. σου (B -τϑίαν τὸν δοῦλόν σ.): C ἴδε τί ἐποίησαν τῷ δούλῳ σου οἱ ἄνϑρωποι τῆς πόλεως ταύτης | C πῶς (B ὅτι) ὡμοίωσάν με τ. κτ. τοῖς ἀνοήτοις | C om σὺ γὰρ -- πάντα | C ὥρισας τοῦ φαγεῖν με | οἱ ἐν τ. π. τ. ἄνϑρ. ἄν. (B om ἄνϑρ.

μοι, οὐ μὴ ἐκφεύξωμαι τὴν οἰκονομίαν σου. παράσχου οὖν μοι, κύριε, τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἵνα κἂν θεάσωμαι ἃ ἐπιχειροῦσίν μοι οἱ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἄνομοι ἄνδρες· μὴ ἐγκαταλίπῃς με, κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ μὴ παραδώσεις με τῷ θανάτῳ τῷ πικρῷ τούτῳ.

3 Ταῦτα δὲ προσευχομένου τοῦ Ματθεία ἐν τῇ φυλακῇ ἔλαμψεν φῶς, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ φωτὸς φωνὴ λέγουσα Ματθεία ἀγαπητέ, ἀνάβλεψον. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψεν. καὶ πάλιν ἐξῆλθεν φωνὴ λέγουσα Ἐνισχυρίζου, ἡμέτερε Ματθεία, καὶ μὴ πτοηθῇς· οὐ μὴ γάρ σε ἐγκαταλείψω· ἐγὼ γάρ σε ῥύσομαι ἀπὸ παντὸς κινδύνου, οὐ μόνον δὲ σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς σου τοὺς ὄντας μετὰ σοῦ· μετὰ σοῦ γάρ εἰμι πᾶσαν ὥραν καὶ πάντοτε. ἀλλ' ὑπόμεινον ἐνταῦθα ἡμέρας κζ' δι' οἰκονομίαν πολλῶν ψυχῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξαποστελῶ σοι Ἀνδρέαν καὶ ἐξάξει σε ἐκ τῆς φυλακῆς ταύτης, οὐ μόνον δὲ σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ταῦτα εἰπὼν ὁ σωτὴρ εἶπεν πάλιν τῷ Ματθείᾳ Εἰρήνη σοι, ἡμέτερε Ματθεία· καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν οὐρανόν. τότε ὁ Ματθείας θεασάμενος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον Ἡ χάρις σου διαμένῃ μετ' ἐμοῦ, κύριέ μου Ἰησοῦ.

Τότε οὖν ὁ Ματθείας ἐκαθέσθη ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἦν ψάλλων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι τοὺς δημίους εἰς τὴν φυλακὴν

---

ἄν.): C om | B τῆς οἰκονομίας | C ἐκφεύξομαι | B om οὖν et κύριε, C om οὖν μοι | B θεάσομαι | μοι: C ἐν ἐμοί | C om ἐν τῇ πόλ. ταύτ. | ἄνδρες: B ἄνθρωποι, C om | B ἐγκαταλείπῃς, A ἐνκαταλίπις | C om μου Ἰησ. Χρ. | καὶ μή: C μηδέ | παραδώσεις cum C; B -δώσῃς; in A versus inde ab κύριε usque θανάτῳ abscissus est | παραδ. με: B add ἐν | C τῷ πικρ. τούτ. θαν.

3. C om δέ | Ματθεία (hoc uno loco A -τθείου): C Ματθαίου | B μέγα φῶς ἔλαμψ., C ἰδοὺ φ. ἔλ. | C om καὶ ἐξῆλθεν -- φωνὴ (B add μεγάλη) -- ἀγαπητέ (B add μου) -- εὐθέως (B add ὁ Ματθίας) ἀνέβλ. | καὶ πάλ. ἐξ. φωνή (B add ἐκ τοῦ φωτός): C καὶ φωνὴ ἐγένετο | B ἐπισχυρίζου, C ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου | Ματθεία: C μαθητά | A ἐγκαταλείπω | ἐγὼ -- ῥύσομαι (A -σωμαι): C ἀλλὰ ῥύσ. σε | BC om δέ et πάντας et τ. ὄντ. μ. σοῦ | C μεθ' ὑμῶν εἰμί | C om πᾶσαν (B κατὰ πᾶσ.) ὥρ. καί, B om καὶ πάντοτ. | ἐντ. ἡμέρ. κζ (B τρεῖς): C μέχρι ἡμερῶν εἰκοσιεπτά | B om (etiam D habet) δι' (D διὰ) οἰκ. π. ψυχ. et μετὰ ταῦτ. | ἐκ: C ἀπό | BC om ταύτης | C om οὐ μόν. δὲ (B om) σὲ ἀλλ. κ. πάντ. | ἀκούοντας: BC μετὰ σέ (sic) | C καὶ εἰπὼν ταῦτα λέγει Εἰρήνη σοι Ματθαῖε· κ. ἀπῆλθεν εἰς οὐρανούς (B ἐπορεύετο εἰς οὐρανούς) | B πρὸς τ. Ἰησοῦν | B Ἰησοῦ Χριστέ | C om τότε ὁ Ματθ. usque Ἰησοῦ.

C Ὁ δὲ Ματθαῖος εὐχαριστήσας τῷ κυρίῳ ἐκαθ. ἐ. τ. φ. ψάλλων καὶ ὑμνῶν τὸν θεόν | Τότε οὖν: B καὶ ταῦτα εἰπών | C ἐν τῇ φυλακῇ | τοὺς ἀνθρ.: BC

ἵνα ἐξενέγκωσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς βρῶσιν αὐτῶν, καὶ ἦν ὁ Ματθείας κλείων αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπως μὴ θεωρήσωσιν αὐτὸν βλέποντα. καὶ ἐλθόντες οἱ δήμιοι πρὸς αὐτὸν ἀνέγνωσαν τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τάβλαν, καὶ εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς Ἔτι τρεῖς ἡμέρας καὶ ἐξάξομεν καὶ τοῦτον ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ σφάξομεν αὐτόν. ἐπειδὴ πάντα ἄνθρωπον ὃν κατεῖχον, ἐσημειοῦντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν ᾗ κατεῖχον αὐτόν, καὶ προσέδεναν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τῇ δεξιᾷ τάβλαν ἵνα γνῶσι τὴν πλήρωσιν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν.

4 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐπληρώθησαν αἱ κζ΄ ἡμέραι ἐν τῷ συλλημφθῆναι τὸν Ματθείαν, ἐφάνη ὁ κύριος ἐν τῇ χώρᾳ ᾗ ἦν διδάσκων ὁ Ἀνδρέας, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι μετὰ τῶν μαθητῶν σου ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων καὶ ἐξάγαγε Ματθείαν ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου· ἔτι γὰρ τρεῖς ἡμέραι καὶ ἐξάξουσιν αὐτὸν οἱ τῆς πόλεως καὶ σφάξουσιν αὐτὸν εἰς τροφὴν αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Κύριέ μου, οὐ δυνήσομαι φθάσαι τοῦ ἀπελθεῖν ἐκεῖ πρὸ τῆς προθεσμίας τῶν τριῶν ἡμερῶν, ἀλλ' ἀπόστειλον τὸν ἄγγελόν σου τὸ τάχος ἵνα ἐξάξει αὐτὸν ἐκεῖθεν· σὺ γὰρ γινώσκεις, κύριε, ὅτι κἀγὼ σάρξ εἰμι καὶ οὐ δυνήσομαι τὸ τάχος πορευθῆναι ἐκεῖ. καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ Ἐπάκουσον τῷ ποιήσαντί σε, τῷ καὶ δυναμένῳ λόγῳ εἰπεῖν καὶ μετενε-

---

om τούς | καὶ ἦν ὁ Ματθ.: C ὁ ἀπόστολος | κλείων: BC (om αὐτοῦ) κλίνων | C ὅπ. μὴ ἴδωσιν | B πρ. αὐτ. οἱ δήμ. | τάβλαν: C γραφήν | C εἶπον | B ἐξάξωμεν, C ἐξαγάγομεν | καὶ τοῦτον: BC καὶ (C om) αὐτόν | ἐπειδὴ -- κατεῖχον: B ὅτι πᾶν (sic) ἄνθρ. ὃν ἤγρευον | B om καὶ προσέδεν. et pergit εἰς ταύλαν (ita B etiam alibi) ἐν τῇ χειρὶ α. τ. δ. | B ἵνα γνώσουσι | ἐπειδὴ -- τριάκ. ἡμερῶν: C ὅτι ἐσημειοῦντο αὐτοὺς δι' ἀριθμοῦ τριάκ. ἡμερῶν ἕνα ἕκαστον, καὶ οὕτως ἔσφαζον αὐτόν

4. C om ἐγένετο | B om αἱ | κζ΄: BC εἰκοσιεπτά | BC συλληφθ. | C τὸν ἅγιον Ματθαῖον | B (item D) τῷ Ἀνδρέᾳ ἐν τῇ χώρᾳ ᾗ (C οὗ) ἐδίδασκε | BC Ἀνδρέα, ἀνάστα (C ἀν. Ἀνδρ.) κ. πορεύου | B om μετὰ τ. μ. σου | C om κ. ἐξάξ. usque πόλεως | C σφάξωσιν αὐτόν (B om αὐτ.) | εἶπεν: C ἔφη | μου: BC om | οὐ δυνήσομαι (A -σωμε) φθάσ. τοῦ ἀπ. ἐκ. πρὸ τῆς (B οὐ δύναμαι τοῦ φθάσαι ἀπελθ. ἐκ. τῆς [?]) -- ἡμερῶν: C οὐ δυνήσ. ἐν τρισὶν ἡμέραις φθάσαι διὰ τὸ τὴν ὁδοιπορίαν μακρὰν εἶναι | C ἀλλὰ ἀπόστ. ἄγγ. σ. καὶ ἐξάξει (B ἵνα ἐξάξῃ) αὐτόν | BC om κύριε | B σὰρξ κἀγώ, C om κἀγώ | A δυνήσωμαι | πορευθ. ἐκεῖ (C om ἐκ.): BC add ἀλλ' οὐδὲ ἐπίσταμαι τὴν ὁδόν (C τ. ὁ. ἐπίστ.) | καὶ λέγει τ. Ἀ.: BC καὶ ἀποκριθεὶς ὁ κύριος εἶπε τ. Ἀ. (C εἶπεν αὐτῷ) | B Ὑπάκουσον τὸν ποιήσαντά σε, C Οὐκ οἶδας πόσας δυνάμεις ἐποίησα τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ | τῷ καὶ -- μετενεχθήσεται (B -χθῆναι): C καὶ νῦν δύναμαι εἰπ. λόγῳ

χθήσεται ἡ πόλις ἐκείνη ἐνταῦθα καὶ οἱ οἰκοῦντες ἐν αὐτῇ πάντες· κελεύω γὰρ τοῖς κέρασιν τῶν ἀνέμων καὶ ἄγουσιν αὐτὴν ἐνταῦθα. ἀλλὰ ἀναστὰς τῷ πρωὶ κάτελθε εἰς τὴν θάλασσαν σὺν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ εὑρήσεις πλοῖον ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἀνέλθῃς μετὰ τῶν μαθητῶν σου. καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ σωτὴρ πάλιν εἶπεν Εἰρήνη σοι, Ἀνδρέα, ἅμα τοῖς σὺν σοί· καὶ ἐπορεύθη εἰς τοὺς οὐρανούς.

5 Ἀναστὰς δὲ Ἀνδρέας τῷ πρωὶ ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἅμα τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ κατελθὼν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἴδεν πλοιάριον μικρὸν καὶ ἐπὶ τὸ πλοιάριον τρεῖς ἄνδρας καθεζομένους. ὁ γὰρ κύριος τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει κατεσκεύασεν πλοῖον, καὶ αὐτὸς ἦν ὥσπερ ἄνθρωπος πρωρεὺς ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ εἰσήνεγκεν δύο ἀγγέλους οὓς ἐποίησεν ὡς ἀνθρώπους φανῆναι, καὶ ἦσαν ἐν τῷ πλοίῳ καθεζόμενοι. ὁ οὖν Ἀνδρέας θεασάμενος τὸ πλοῖον καὶ τοὺς τρεῖς ὄντας ἐν αὐτῷ ἐχάρη χαρὰν μεγάλην σφόδρα, καὶ πορευθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν Ποῦ πορεύεσθε, ἀδελφοί, μετὰ τοῦ πλοίου τοῦ μικροῦ τούτου; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ κύριος εἶπεν αὐτῷ Πορευόμεθα ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων. ὁ δὲ Ἀνδρέας θεασάμενος τὸν Ἰησοῦν οὐκ ἐπέγνω αὐτόν· ἦν γὰρ ὁ Ἰησοῦς κρύψας τὴν ἑαυτοῦ θεότητα, καὶ ἦν φαινόμενος τῷ Ἀνδρέᾳ

---

καὶ μετεν. | καὶ (B add πάντες οἱ ἄνδρες) οἱ οἰκ. (B κατοικ.) ἐ. α. πά. (B om): C om | C ἢ κελεύσω τοῖς ἀνέμοις καὶ ἀγάγουσί (item B) με (sic) Ματθαῖον | BC ἀλλὰ (B ἀλλ') ἀνάστα πρωὶ καὶ κάτ. ἐπὶ τ. θ. | C om σὺν τ. μ. σ. | C καὶ εὕροις πλοιάριον ἐν τῷ αἰγιαλῷ | καὶ ἀνέλθῃς: B ὅπως ἀν. εἰς αὐτό, C καὶ ἄπελθε | C om κ. ταῦτα -- οὐρανούς | B ἐπορεύετο ἐν τοῖς οὐρανοῖς

5. Ἀναστ. δ. Ἀ. (B Ἀ. δ. ἀναστ.) -- ἐπὶ (B παρὰ) τ. θ. -- ἐπὶ (B εἰς) τ. αἰγ. ἴδεν (B εἶδε) -- ἄνδρας καθεζομένους (B ἄνδρες ἐκαθέζοντο): C Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ εὑρὼν πλοιάριον μικρὸν καὶ ἄνδρας ἐν αὐτῷ καθεζομένους | C ὁ γὰρ κύρ. κατεσκ. αὐτὸ ἀοράτως τῇ αὐτοῦ δυνάμει (B add καὶ ἰσχύϊ) et om καὶ αὐτὸς ἦν -- εἰσήνεγκε (B ἐνέγκας) -- οὓς (B om) ἐποίησ. (B ἐμόρφωσεν αὐτοὺς) ὡς (B εἰς) -- ἐν (B σὺν) τ. πλ. καθεζ. (B om καθ.). Ex D ad h. l. notavi: κατεσκεύασεν (*per noctem*) ὁ θεὸς πλοῖον μικρὸν καὶ ἔβαλεν ἐν αὐτῷ ναύτας ἀγγέλους, καὶ Ἰησοῦς ἦν ὡς κύριος τοῦ πλοίου. | BC Ἀνδρ. οὖν | θεασ. τὸ πλ. καὶ τοὺς -- ἐν αὐτῷ (A om καὶ τοὺς usque αὐτῷ): C ἰδὼν αὐτὸ καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ τρ. ἄνδρας | C om χαρ. μ. σφ. | B καὶ ἐπορεύθη πρὸς αὐτούς. καὶ πορευθεὶς ὁ Ἀνδρέας εἶπεν αὐτοῖς, C pro his: καὶ εἶπεν αὐτοῖς | C om μετὰ τ. πλ. τ. μ. τούτου: B ἐν τῷ πλοιαρίῳ τῷ μικρῷ τούτῳ | ὁ κύρ. εἶπ. αὐτῷ: B ὁ Ἰησοῦς εἶπε, C ὁ Ἰησοῦς ἐν σχήματι ναυκλήρου ἔφη | A Πορευώμεθα | B ὁ οὖν θεασάμ. | C om θεασ. τ. Ἰησ. et habet οὐκ ἔγνω τὸν κύριον | ἦν γὰρ -- θεότητα (B μορφήν) -- ὡς (B ὥσπερ) ἀ. πρωρεύς (B semper πλωρεύς.

ὡς ἄνθρωπος πρωρεύς. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας τοῦ Ἀνδρέου λέγοντος ὅτι κἀγὼ εἰς τὴν χώραν τῶν ἀνθρωποφάγων πορεύομαι, λέγει αὐτῷ Πᾶς ἄνθρωπος φεύγει τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ πῶς ὑμεῖς πορεύεσθε ἐκεῖ; καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Πρᾶγμά τι μικρὸν ἔχομεν ἐκεῖ διαπράξασθαι, καὶ δεῖ ἡμᾶς ἐκτελέσαι αὐτό· ἀλλ᾽ εἰ δύνασαι, ποίησον μεθ᾽ ἡμῶν τὴν φιλανθρωπίαν ταύτην τοῦ ἀπάξαι ἡμᾶς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων, ἐν ᾗ καὶ ὑμεῖς μέλλετε πορεύεσθαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἀνέλθατε.

6 Καὶ εἶπεν Ἀνδρέας Θέλω σοί τι φανερὸν ποιῆσαι, νεανίσκε, πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἀνελθεῖν ἐν τῷ πλοίῳ σου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Λέγε ὃ βούλῃ. ὁ δὲ Ἀνδρέας εἶπεν αὐτῷ Ναῦλον οὐκ ἔχομέν σοι παρασχεῖν, ἀλλ᾽ οὔτε ἄρτον ἔχομεν εἰς διατροφήν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Πῶς οὖν ἀπέρχεσθε μὴ παρέχοντες ἡμῖν τὸν ναῦλον μήτε ἄρτον ἔχοντες εἰς διατροφήν; εἶπεν δὲ Ἀνδρέας τῷ Ἰησοῦ Ἄκουσον, ἀδελφέ· μὴ νομίσῃς ὅτι κατὰ τυραννίαν οὐ δίδομέν σοι τὸν ναῦλον ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἡμεῖς μαθηταί ἐσμεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ. ἐξελέξατο γὰρ ἡμᾶς τοὺς δώδεκα, καὶ παρέδωκεν ἡμῖν ἐντολὴν τοιαύτην

---

Idem ex D adnotavi.): C ἀλλ᾽ ἦν ὡς πρωρεύς | ὁ δὲ (B καὶ ὁ) Ἰησ. - - Ἀνδρέου (B -έα) – ὅτι usque πορεύομαι (B Πορευόμεθα ἐν τῇ χώρᾳ τ. ἀνθρ.) λέγει (B εἶπεν) αὐτῷ (B αὐτοῖς): C λέγει οὖν αὐτοῖς | B ὅτι πᾶς | BC ἐκφεύγει (B add ἐκ) τῆς πόλεως ἐκείνης | ἐκεῖ: BC ἐν αὐτῇ | καὶ ἀποκρ. (B add ὁ) Ἀ. εἶπεν (B add αὐτῷ): C καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς | πρᾶγμα - - ἐκτελ. αὐτό (B om αὐτ.): C Πραγματείαν μικρὰν ἔχομεν διαπράξασθ. | ἀλλ᾽ εἰ δύν. ποίησον (ita A; B ποιῆσαι? ποίησαι?) μεθ᾽ ἡμῶν - - ἐν τῇ χ. τ. ἀ. (ita B; A ἐκεῖ pro ἐν usque ἀνθρ.) - - ὑμεῖς μέλλ. πορ. (B ὑμ. πορεύεσθε): C καὶ εἶπεν Ἀνδρέας Δύνασθε ποιῆσαι εἰς ἡμᾶς (omnino sic pro ὑμᾶς legendum est) φιλανθρωπίαν τοῦ ἀπαγαγεῖν ἡμᾶς μεθ᾽ ὑμῶν; | ἀποκριθεὶς - - αὐτοῖς: C καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς | C Ἀνέλθετε μεθ᾽ ἡμῶν

6. Καὶ εἶπεν - - τι (supplevi; ceterum versus αὐτοῖς usque σοι [τι] in A legi non potest) φαν. ποι. (B δηλῶσαι pro φ. π.) - - ἡμᾶς ἀνελθεῖν (B ἀνελθῆναι ἡμᾶς) ἐν τ. πλ. (B εἰς τὸ πλοῖον) σου (B om). ὁ δὲ (B καὶ ἀποκριθεὶς ὁ) Ἰησ. εἶπ. (B add αὐτῷ) Λέγε (B add ὦ ἄνθρωπε) ὃ β. (B om ὃ β.). ὁ δὲ (B τότε ὁ) Ἀ. εἶπ. αὐτῷ (B εἶπεν Ἄκουσον ἡμῶν): C Καὶ λέγει αὐτῷ Ἀνδρέας Ἄκουσον, νεανίσκε, πρὸ τοῦ ἀνελθ. ἡμᾶς ἐν τ. πλ. σου | οὔτε (ita AC): B οὐδέ | C om ἔχομεν | πῶς οὖν (B καὶ πῶς) ἀπέρχ. (B ἀνέρχ.) μὴ παρέχ. (BC ἔχ.) ἡμῖν (B ὑμῶν, C om) - - ἄρτον (A ἄρτους) ἔχ. (C om) ε. δ. (pro ἔχ. ε. δ. B μεθ᾽ ὑμῶν φέροντες) | C om Ἄκ. ἀδελφ. | B τυραννίδα | C οὐ δίδ. σοι ναῦλον, ἀλλὰ μαθηταί | τοῦ (BC om) ἀγαθ. θεοῦ: BC add ὄντες δοῦλοι | C om καὶ παρέδ. ἡ.

λέγων ὅτι πορευόμενοι κηρύσσειν μὴ βαστάζετε ἀργύριον ἐν τῇ ὁδῷ μήτε ἄρτον μήτε πήραν μήτε ὑποδήματα μήτε ῥάβδον μήτε δύο χιτῶνας. εἰ οὖν ποιεῖς τὴν φιλανθρωπίαν μεθ' ἡμῶν, ἀδελφέ, εἰπὲ ἡμῖν συντόμως· εἰ οὐ ποιεῖς, φανέρωσον ἡμῖν, καὶ πορευθέντες ζητήσομεν ἑαυτοῖς ἕτερον πλοῖον. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τῷ Ἀνδρέᾳ Εἰ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἣν ἐλάβετε καὶ τηρεῖτε αὐτήν, ἀνέλθατε μετὰ πάσης χαρᾶς ἐν τῷ πλοίῳ μου. ἀληθῶς γὰρ βούλομαι ὑμᾶς τοὺς μαθητὰς τοῦ λεγομένου Ἰησοῦ ἀνελθεῖν ἐν τῷ πλοίῳ μου ἢ τοὺς παρέχοντάς μοι χρυσίου καὶ ἀργυρίου· πάντως γὰρ ἄξιός εἰμι ἵνα ὁ ἀπόστολος τοῦ κυρίου ἀνέλθῃ ἐν τῷ πλοίῳ μου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἀνδρέας εἶπεν Συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὁ κύριος παράσχῃ σοι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμήν. καὶ ἀνῆλθεν Ἀνδρέας μετὰ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν εἰς τὸ πλοῖον.

7 Καὶ εἰσελθὼν ἐκαθέσθη παρὰ τὸ ἱστίον τοῦ πλοίου. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ἑνὶ τῶν ἀγγέλων Ἀναστὰς κάτελθε εἰς τὴν κοίλην τοῦ πλοίου καὶ ἀνένεγκε τρεῖς ἄρτους ἵνα φάγωσιν οἱ ἄνδρες, μή ποτε ἄσιτοι ὑπάρχουσιν ἀπὸ ὁδοῦ μακρᾶς ἐληλυθότες πρὸς ἡμᾶς. καὶ ἀναστὰς κατῆλθεν ἐπὶ τὴν κοίλην τοῦ πλοίου καὶ ἀνήνεγκε τρεῖς ἄρτους, καθὼς ὁ κύριος αὐτῷ ἐνετείλατο, καὶ

---

ἐ. τοιαύτ. (B om τοι.) | ὅτι πορ. κηρύσσειν (C -σσετε) μὴ βαστάζ. (B μ. περιφέρετε, C om) -- ὁδῷ (C add μὴ αἴροντες) -- μήτε (B μὴ) ὑποδήμ. μ. ῥ. (C om μ. ῥ.) μήτε (ita BC; A μηδὲ) δ. χ. | εἰ οὖν ποι. (C θέλεις) τ. φ. μ. ἡμ. (B μ. ἡμ. τ. φ., C om), ἀδ. (B om? C add λαβεῖν ἡμᾶς) εἰπ. ἡ. σ. (C κέλευσον)· εἰ οὐ ποιεῖς (ΗΟΥΝΠ ---- sic fere in codice est. Thilo edidit ἢ οὖν γε; γε certe falsum est. B nihil nisi ἤ habet; C εἰ δὲ μήγε), φ. ἡμ. κ. (C om φ. ἡ. κ.) πορευθέντες (C -θῶμεν) ζητήσομεν (BC -σωμεν) ἑαυτ. (C om) ἕ. πλ. (C add ὅπως διασωθῶμεν) | ἀποκριθεὶς -- τῷ Ἀνδρέᾳ (A τὸν Ἀνδρέαν): C εἶπε δὲ ὁ Ἰησ. | Εἰ -- (B om ἣν ἐλάβ.) -- αὐτήν: C om | C Ἀνέλθετε | B εἰς τὸ πλοῖον· | τοὺς (B praem ἀνενέγκαι) μ. τοῦ λεγομ. (C om) Ἰησ. (C Χριστοῦ, B Ἰησ. Χρ.) ἀνελθ. (C ante τούς ponit) -- μου (B om ἀνελθ. usque μου) -- χρυσίου (BC -σίον) κ. ἀργυρίου (BC -ριον) | πάντως -- ἀνέλθῃ: C ἄξιον γὰρ τὸν τοῦ κυρίου ἀπόστολον ἀνελθεῖν | ἀποκριθεὶς -- μοι (B om), -- παράσχῃ (A -σχει, B παρέχει) -- τιμήν: C ὁ δὲ Ἀνδρ. ἀπεκρίνατο Ὁ κύριος, ἀδελφέ, παράσχῃ δόξ. καὶ τιμήν | BC κ. ἀν. Ἀνδρ. (C om) εἰς τὸ πλ. (C add ὁ Ἀνδρ.) με. τ. μαθ. αὐτοῦ (B σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτ.)

7. εἰσελθών: B ἀνελθὼν ὁ Ἀνδρέας | παρὰ τὸ ἱστίον: post παρα τω ει in codice A nihil legi potest usque ἀδελφέ, ἅμα; rursus incipit τοῖς ἰδίοις σου (B τ. παιδίοις). Hinc quae desiderantur in A, ex B sumta sunt. Eadem C sic habet: Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ἑνὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ Κάτελθε εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ πλ. καὶ ἔνεγκε τρεῖς ἄρτ. τοῦ φαγεῖν οἱ ἀδελφοί· ἀπὸ ὁδοῦ γὰρ μακρὰν ἦλθον. καὶ ἀναστὰς ὁ ἄγγελος ἤνεγκε τρ. ἄρτ. καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰη-

παρέθηκεν αὐτοῖς τοὺς ἄρτους. τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τῷ Ἀνδρέᾳ Ἀνάστα, ἀδελφέ, ἅμα τοῖς ἰδίοις σου, μεταλάβετε τροφῆς, ἵνα ἰσχύσητε ὑπενεγκεῖν τὸν κλύδωνα τῆς θαλάσσης. ἀποκριθεὶς δὲ Ἀνδρέας εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Τεκνία μου, μεγάλην φιλανθρωπίαν ηὕραμεν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ἀναστάντες οὖν μεταλάβετε ἄρτου τροφῆς, ἵνα ἰσχύσητε ὑπενεγκεῖν τὸν κλύδωνα τῆς θαλάσσης. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον· ἐταράχθησαν γὰρ διὰ τὴν θάλασσαν. τότε ὁ Ἰησοῦς ἠνάγκαζεν τὸν Ἀνδρέαν ἵνα μεταλάβῃ καὶ αὐτὸς ἄρτου τροφῆς σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ Ἀνδρέας εἶπεν τῷ Ἰησοῦ, μὴ γινώσκων ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν, Ἀδελφέ, ὁ κύριος παράσχῃ σοι ἄρτον ἐπουράνιον ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. ἔασον οὖν, ἀδελφέ· ὁρᾷς γὰρ τὰ παιδία ὅτι τεταραγμένα εἰσὶν ἕνεκεν τῆς θαλάσσης. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τῷ Ἀνδρέᾳ Τάχα ἄπειροί εἰσιν οἱ ἀδελφοὶ θαλάσσης· ἀλλ' ἐξέτασον αὐτοὺς εἰ θέλουσιν ἐπανελθεῖν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσμεῖναί σε, ἕως ἂν ἐκτελέσεις τὴν διακονίαν σου καὶ πάλιν ἐπανέλθῃς πρὸς αὐτούς. τότε Ἀνδρέας εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Τεκνία μου, εἰ θέλετε ἀνελθεῖν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσμεῖναί με ἐνταῦθα ἕως ἐκτελέσω τὴν διακονίαν μου εἰς ἣν ἀπεστάλην; καὶ ἀποκριθέντες εἶπον τῷ Ἀνδρέᾳ Ἐὰν ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, ξένοι γενώμεθα τῶν ἀγαθῶν ὧν παρέσχεν ἡμῖν ὁ κύριος. νῦν οὖν μετὰ σοῦ ἐσμέν, ὅπου δ' ἂν πορεύει.

---

σοῦς τῷ Ἀνδρέᾳ Ἀνάστα, ἀδελφέ, μετὰ τῶν μαθητῶν σου | BC καὶ μεταλάβ. ἄρτου τροφῆς (C om τρ.) | C τὸν τῆς θαλ. κλύδ. | C om ἀποκριθ. δὲ Ἀνδρ. εἶπ. (B post μαθ. αὐτοῦ) -- ηὕραμεν (B εὕραμ.) παρὰ (B ἐν) -- ἄρτ. τροφῆς (B τινὸς) -- οἱ μαθ. αὐτοῦ (B om) -- ἵνα μετ. -- μαθ. αὐτοῦ (pro ἵνα usque αὐτοῦ B μεταλαβεῖν ἄρτου) | ἀποκρ. δὲ -- Ἰησ. ἐστίν (B add λέγων αὐτῷ Ὦ) -- παράσχῃ (A -σχει) -- βασιλ. αὐτοῦ: C καὶ ἀναστὰς Ἀνδρ. καὶ προσευξάμενος εἶπε τῷ Ἰησοῦ Ὁ κύρ. σοι, ἀδελφέ, παράσχῃ ἄρτ. ἐπ. ἀπὸ τῆς αὐτοῦ βασ. | C om ἔασον οὖν (B om), ἀδελφέ -- θαλάσσης | καὶ ἀπ. ὁ Ἰησ. εἶπ. τῷ Ἀνδρ. (B om τ. Ἀ.) -- θαλάσσης (B τῆς θαλ.): C καὶ λέγει ὁ Ἰησοῦς Τί ὅτι ταράσσονται οἱ μαθηταί σου ὡς ἄπειροι τῆς θαλ. | ἀλλ' ἐξέτ.: C ἐξέτ. οὖν | εἰ (B ἢ) θέλ. ἐπανελθ. (B ἀνελθ.) -- προσμ. σε (B ἐκεῖ) -- ἐκτελέσεις (B -σῃς) -- πρ. αὐτούς: C εἰ θέλωσιν ἀπομεῖναι εἰς γῆν καὶ προσμεῖναι ἐκεῖ ἕως ἂν ἐκτελέσῃς τ. δ. σου | τότε (B καὶ ἀποκριθεὶς ὁ) Ἀ. εἶπ. -- εἰ (B μὴ οὖν) -- ἕως (B add ἂν) -- μου (B om) ε. ἣν ἀπεστ.: C καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἀνδρ. κατὰ τὸ ῥῆμα Ἰησοῦ. | B εἶπαν | C om τῷ Ἀνδρ. | γενώμεθα (A γεννώμ.): B γινόμεθα | B παρέσχες ἡμῖν, C ἐπηγγείλω ἡμῖν | νῦν -- πορεύει (sic uterque codex): C ἀλλὰ μετὰ σοῦ πορευσόμεθα.

8 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τῷ Ἀνδρέᾳ Εἰ ἀληθῶς μαθητὴς εἶ τοῦ λεγομένου Ἰησοῦ, λάλησον τοῖς μαθηταῖς σου τὰς δυνάμεις ἃς ἐποίησεν ὁ διδάσκαλός σου, ἵνα χαίρῃ αὐτῶν ἡ ψυχὴ καὶ ἐπιλάθωνται τὸν φόβον τῆς θαλάσσης· ἰδοὺ γὰρ μέλλομεν ἐξαγαγεῖν τὸ πλοῖον ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ εὐθὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ἑνὶ τῶν ἀγγέλων Ἀπόλυσον τὸ πλοῖον. καὶ ἀπέλυσεν τὸ πλοῖον ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκάθισεν παρὰ τὸ πηδάλιον καὶ διεκυβέρνα τὸ πλοῖον. τότε Ἀνδρέας παρῄνει καὶ ἐνίσχυε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων Τεκνία μου, οἱ παραδώσαντες τὴν ψυχὴν τῷ κυρίῳ, μὴ φοβεῖσθε· ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ καταλείψει ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἐν γὰρ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅτε ἤμην σὺν τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ἀνήλθομεν ἐν τῷ πλοίῳ σὺν αὐτῷ, καὶ ἐκάθευδεν ἐν τῷ πλοίῳ πειράζων ἡμᾶς· οὐκ ἦν γὰρ κοιμώμενος. καὶ ἀνέμου μεγάλου γενομένου καὶ τῆς θαλάσσης κυμαινούσης, ὥστε τὰ κύματα ὑψωθῆναι καὶ γενέσθαι ὑπὸ τῷ ἱστίῳ τοῦ πλοίου, καὶ ἡμῶν φοβηθέντων μεγάλως, ἀναστὰς ὁ κύριος ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις, καὶ ἐγένετο γαλήνη ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἐφοβήθησαν γὰρ αὐτὸν τὰ πάντα, ὅτι ποιήματα αὐτοῦ εἰσίν. νῦν οὖν, τεκνία μου, μὴ φοβεῖσθε· ὁ γὰρ κύριος Ἰησοῦς οὐ μὴ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς. καὶ ταῦτα λέγων ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ηὔχετο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅπως οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἑλκυσθῶσιν εἰς ὕπνον. καὶ εὐχομένου Ἀνδρέου εἰς ὕπνον ἐτράπησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

---

8. C ἃς πεποίηκεν ὁ σὸς διδ. | B ἵνα χαρῇ αὐτῶν ἡ καρδία καὶ -- θαλάσσης: C ἵνα χαίροντες ἐπιλάθωνται τὸν τῆς θαλ. φόβον | ἐξαγαγεῖν: BC ἐξῶσαι | C om καὶ εὐθὺς -- ἀπὸ τ. γῆς | C ἀνελθών | ἐκάθισεν (-θησεν A): BC ἐκαθέσθη. Post hanc vocem usque ὑπὸ τῷ ἱστίῳ τοῦ πλ. in A nihil legi potest. Hinc textus est codicis B. | παρὰ τὸ usque πλοῖον: C κυβερνῶν ἐν τῷ πηδαλίῳ τὸ πλ. | C ὁ δὲ Ἀνδρ. ἐνίσχυε τοὺς -- οἱ παραδόντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, μὴ φοβεῖσθε· οὐ γὰρ καταλείπει ἡμᾶς εἰς τὸν αἰῶνα. ὅτε ἦμεν σὺν αὐτῷ, [deest ἐκάθευδεν] ἐν τ. πλ. πειρ. ἡμᾶς· [deest οὐκ] ἦν γὰρ κοιμ. ἀνέμου δὲ μεγάλου γενομένου καὶ τῆς θαλάσσης εἰς ὕψος ἐγειρομένης, καὶ φοβηθέντες πάντες, ἀναστὰς ὁ κύρ. -- γαλήνη (BC add μεγάλη) ἐ. τ. θ. | B ἐφοβήθη | C ἐφοβ. γὰρ τὰ ποιήμ. αὐτ. | C om τεκν. μου | C om ὁ γ. κύρ. Ἰησ. (B om?) -- ἐγκαταλείψει (B -ψῃ, A ἐγκαταληπεῖ) ἡμᾶς | λέγων: C εἰπών | ὁ ἅγ. Ἀνδρ. (B αὐτοῖς ὁ Ἀνδρ.): C om | C προσηύξατο ἐ. τ. κ. α. ἵνα εἰς ὕπν. ἑλκυσθ. (item B ε. ὑ. ἑλκ.) καὶ τραπέντες εἰς ὕπν., ἐπιστραφεὶς ὁ Ἀνδρ. λέγει τῷ Ἰησοῦ | B εὐχομ. τοῦ Ἀνδρέα

9 Καὶ ἐπιστραφεὶς Ἀνδρέας πρὸς τὸν κύριον, μὴ γινώσκων ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, εἶπεν αὐτῷ Λέγε μοι, ὦ ἄνθρωπε, καὶ ὑπόδειξόν μοι τὴν τέχνην τῆς κυβερνήσεώς σου· ὅτι οὐδένα ἴδον ἄνθρωπόν ποτε κυβερνῶντα οὕτως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὥσπερ νῦν σὲ ὁρῶ. ἑξκαιδέκατον γὰρ ἔπλευσα τὴν θάλασσαν, καὶ ἰδοὺ τοῦτο ἑπτακαιδέκατον, καὶ οὐκ ἴδον τοιαύτην τέχνην· ἀληθῶς γὰρ οὕτως ἐστὶν τὸ πλοῖον ὡς ἐπὶ τῆς γῆς. ὑπόδειξον οὖν μοι, νεανίσκε, τὴν σὴν τέχνην. τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τῷ Ἀνδρέᾳ Καὶ ἡμεῖς πολλάκις ἐπλεύσαμεν τὴν θάλασσαν καὶ ἐκινδυνεύσαμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ μαθητὴς εἶ τοῦ λεγομένου Ἰησοῦ, ἐπέγνω σε ἡ θάλασσα ὅτι δίκαιος εἶ, καὶ ἡσύχασεν καὶ οὐκ ἐπῆρεν τὰ κύματα αὐτῆς ἐπὶ τὸ πλοῖον. τότε Ἀνδρέας ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ λέγων Εὐλογήσω σε, κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι συνήντησα ἀνδρὶ δοξάζοντι τὸ ὄνομά σου.

10 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ὦ Ἀνδρέα, εἰπέ μοι, μαθητὰ τοῦ λεγομένου Ἰησοῦ, διὰ τί οἱ ἄπιστοι Ἰουδαῖοι οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ, λέγοντες ὅτι οὐκ ἔστιν θεὸς ἀλλ' ἄνθρωπος. φανέρωσόν μοι, μαθητὰ τοῦ λεγομένου Ἰησοῦ· ἠκούσαμεν γὰρ ὅτι ἐφανέρωσεν τὴν θεότητα αὐτοῦ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Ἀληθῶς, ἀδελφέ, ἐφανέρωσεν ἡμῖν ὅτι θεός ἐστιν. μὴ οὖν νομίσῃς ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν· αὐτὸς γὰρ ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα

---

9. B om Ἀνδρ. | ὁ κύριος: B Ἰησοῦς | B οὐδ. ἴδον ἀνθρώπων πώποτε | B ἔπλευσα ἐν τῇ θαλάσσῃ | ἐστὶν τὸ πλοῖον ὡς: B ἐστὶν ὥσπερ | μοι: B ἡμῖν | B ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀλλ' ἐκινδυνεύσαμεν | B ἐπέγνωσεν ἡ θάλ. | B om κ. ἡσύχ. | B αὐτῆς τὰ κύμ. ἐν τῷ πλοίῳ | ἔκραξεν: B ἐφώνησε | A φωνὴν μεγάλην | B τῷ δοξάζ. σου τὸ ὄν. | C Ἐπιστραφεὶς ὁ Ἀνδρ. λέγει τῷ Ἰησοῦ Δεῖξόν μοι, ἀδελφέ, τὴν τέχνην τ. κ. σου, ὅτι οὐδέπω εἶδον ἄνθρ. οὕτως κυβερνᾶν. δεκαὲξ ἔπλευσα ἐν τῇ θαλ. καὶ νῦν ἰδοὺ δεκαεπτά, καὶ οὐκ εἶδον οὕτως ποιοῦντα. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἡμεῖς πολλάκις ἐπλεύσαμεν καὶ κινδύνους ὑπέστημεν· ἀλλ' ἐπεὶ σὺ μαθητὴς τοῦ λεγ. Ἰησ., ἐπέγνω σε ἡ θάλ. καὶ οὐκ ἐπῆρε τὰ κύμ. αὐτῆς. καὶ εἶπεν Ἀνδρέας Εὐχαριστῶ σοι, κύριε, ὅτι συνήντησα ἀνδρὶ τῷ (Thilo ἀνδρί τῳ) δοξ. τὸ ἅγιόν σου ὄνομα

10. Καὶ - - Ὦ (B τῷ) - - διὰ τί: C Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ φαινόμενος ναύκληρος Εἰπέ μοι, διὰ τί | αὐτῷ: C τῷ Χριστῷ | B om ἀλλ' | C om φανέρωσον (B add οὖν) μοι μ. τ. λ. Ἰησ. | τὴν θεότ. αὐτοῦ: B αὐτοῦ τὴν δύναμιν, C τὴν δύναμιν τὴν ἰδίαν | B om αὐτοῦ | C καὶ εἶπ. Ἀνδρέας | ἀληθῶς: B ναί, C om | C ὅτι ἀληθινὸς θεός ἐστι | C om μὴ οὖν (B post νομ.) νομίσῃς (A -σις) ὅτι (B add θεὸς) ἄνθρ. ἐστιν· αὐτὸς γ. ἐποί. τὸν οὐρ. - - ἐν αὐτοῖς (pro τὸν οὐρ.

τὰ ἐν αὐτοῖς. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πῶς οὖν οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι; τάχα οὐκ ἐποίησε σημεῖα ἐνώπιον αὐτῶν; καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Οὐκ ἤκουσας τὰς δυνάμεις ἃς ἐποίησεν ἐνώπιον αὐτῶν; τυφλοὺς ἐποίησεν ἀναβλέψαι, χωλοὺς περιπατῆσαι, κωφοὺς ἀκοῦσαι, λεπροὺς ἐκαθέρισεν, ὕδωρ εἰς οἶνον μετέβαλεν, καὶ λαβὼν πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας ἐποίησεν ὄχλον ἀνακλιθῆναι ἐν χόρτῳ καὶ εὐλογήσας ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν· ἦσαν δὲ οἱ ἐσθίοντες πεντακισχίλιοι ἄνδρες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὰ περισσεύοντα αὐτοῖς, δώδεκα κοφίνους κλασμάτων. καὶ μετὰ ταῦτα πάντα οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τῷ Ἀνδρέᾳ Τάχα ταῦτα τὰ σημεῖα ἐποίησεν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ καὶ οὐχὶ ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ.

11 Καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Ναί, ἀδελφέ, ἐποίησεν καὶ ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων, οὐ μόνον ἐν φανερῷ ἀλλὰ καὶ ἐν κρυπτῷ, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ποῖαι εἰσὶν αἱ δυνάμεις ἃς ἐποίησεν ἐν τῷ κρυπτῷ; φανέρωσόν μοι αὐτάς. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Ὦ ἄνθρωπε ὁ ἔχων τὸ πνεῦμα τῆς ἐπερωτήσεως, τί με ἐκπειράζεις; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐκ ἐκπειράζω σε ταῦτα λέγων, μαθητὰ τοῦ λε-

---

usque ἐν αὐτοῖς B: τὸν ἄνθρωπον) -- ἐποίησεν ἐνώπ. αὐτῶν. In A non potuit legi Πῶς οὖν οὐκ usque ἐνώπ. αὐτῶν; sunt igitur ex B. | ἀναβλέψαι: C βλέπειν | κωφ. ἀκοῦσαι (C ἀκούειν): B om | ἐκαθέρισεν (B -θάρισεν): C καθαίρειν | B ὕδωρ οἶνον ἐποίησε | C om λαβών, item ἐποίησεν usque ἐν χόρτῳ καί | ἔδωκεν usque κλασμάτων: C πεντακισχιλίους ἐχόρτασε χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον αὐτῶν, δώδ. κοφίνους πλήρεις: B ἐχόρτασεν, ὥστε καὶ τὸν χόρτον ἄρτους γενέσθαι καὶ φαγεῖν πεντακισχιλίους ἄνδρας καὶ χορτασθῆναι | καὶ με. τ. πάντα (B om) οὐκ: C καὶ οὐδὲ οὕτως

Καὶ ἀποκριθεὶς -- τῷ Ἀνδρ. (B om τ. Ἀνδρ.): C καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησ. | C om Τάχα | C ἐνώπ. τ. λα. πεποίηκε καὶ οὐχὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀρχ., B οὐκ ἐποίησεν ἐνώπ. τῶν ἀρχ. | C om αὐτῷ

11. C Καὶ ἀπ. ὁ Ἀνδρ. ἔφη | BC om ἀδελφέ | ἐποίησ. καὶ (B om) ἐνώπ. -- ἐν (A ἐγ) κρυπτῷ: C πεποίηκε καὶ ἐν κρυπτῷ καὶ φανερῷ | C om κ. οὐκ ἐπίστ. αὐτῷ (B εἰς αὐτόν) | ἀποκριθεὶς δὲ -- Ποῖαι (B Τίνες) -- μοι αὐτάς: C καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Τί πεποίηκεν ἐν κρυπτῷ | κ. ἀποκρ. Ἀ. εἶπεν: C καὶ λέγει Ἀ. | C ἐρωτήσεως | C τί με πειράζεις, B ἕως πότε ἐκπ. με | C καὶ εἶπεν αὐτῷ Οὐ πειράζω σε, μαθ. τοῦ Ἰησ. | ἀλλὰ -- ἀγάλλεται (B ἀγαλλιᾷ), οὐ μ. δὲ ἡ ἐμή (B οὐ μ. ἐγώ), -- θαυμ. τοῦ Ἰησ. (B θαύμ. αὐτοῦ): C ἀλλὰ χαίρομαι ἐπὶ τούτοις καὶ πάντες ἀκούοντες | καὶ ἀποκρ. -- πληρώσει (A -σῃ) -- παντὸς (B add ἔργου) ἀγ., καθ. ἔπεισάς με νῦν ἵνα ἀναγγείλω (ita B; A ἠτι-

γομένου Ἰησοῦ, ἀλλὰ χαίρει ἡ ψυχή μου καὶ ἀγάλλεται, οὐ μόνον δὲ ἡ ἐμή, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ψυχὴ ἡ ἀκούουσα τὰ θαυμάσια τοῦ Ἰησοῦ.

Καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Ὦ τέκνον, ὁ κύριος πληρώσει σου τὴν ψυχὴν πάσης χαρᾶς καὶ παντὸς ἀγαθοῦ, καθὼς ἔπεισάς με νῦν ἵνα ἀναγγείλω σοι τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησεν ὁ κύριος ἡμῶν ἐν τῷ κρυπτῷ.

12 Ἐγένετο πορευομένων ἡμῶν τῶν δώδεκα μαθητῶν μετὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν εἰς ἱερὸν τῶν ἐθνῶν ἵνα γνωρίσῃ ἡμῖν τὴν ἄγνοιαν τοῦ διαβόλου, καὶ θεασάμενοι ἡμᾶς οἱ ἀρχιερεῖς ἀκολουθοῦντας τῷ Ἰησοῦ εἶπον ἡμῖν Ὦ ταλαίπωροι, πῶς περιπατεῖτε μετὰ τοῦ λέγοντος ὅτι υἱός εἰμι τοῦ θεοῦ; μὴ ἔχει υἱὸν ὁ θεός; τίς ἐξ ὑμῶν εἶδεν τὸν θεὸν ὁμιλοῦντα γυναικὶ πώποτε; μὴ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Σίμων; ἡμεῖς δὲ ἀκούσαντες τῶν ῥημάτων τούτων, ἐστράφησαν αἱ καρδίαι ἡμῶν εἰς ἀσθένειαν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέκλιναν αἱ καρδίαι ἡμῶν, παραλαβὼν ἡμᾶς εἰς ἔρημον τόπον ἐποίησε μεγάλα σημεῖα ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ ὑπέδειξεν ἡμῖν τὴν θεότητα αὐτοῦ πᾶσαν. ἡμεῖς δὲ εἴπαμεν τοῖς ἀρχιερεῦσι λέγοντες ὅτι ἔλθατε καὶ ὑμεῖς καὶ θεάσασθε· ἰδοὺ γὰρ ἡμᾶς ἔπεισεν.

13 Καὶ ἐλθόντες οἱ ἀρχιερεῖς σὺν ἡμῖν ἐπορεύθησαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸ ἱερὸν τῶν ἐθνῶν ὑπέδειξεν ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς τὸν

---

σάς μοι νῦν ἀπαγγεῖλαι) -- ἃ (B ἅπερ) ἐποί. -- κρυπτῷ: C ὁ δὲ Ἀνδρ. ἔφη Ὁ θεὸς πληρώσει τὴν καρδ. σου πάσης χαρᾶς· πλὴν ἄκουε.

12. Ἐγέν. (B add δὲ) -- ἀκολουθ. τῷ Ἰησ. (B τὸν Ἰησοῦν, ἀποκριθέντες) εἰπ. ἡμῖν: C Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν πορευομένων ἡμῶν τῶν δώδ. μαθητῶν ἐν τῷ ἱερῷ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, εἶπον πρὸς ἡμᾶς οἱ ἀρχ. | πῶς περιπ. -- ὁμιλοῦντα (B -λήσαντα) γυναικὶ (B μετὰ γυναικὸς) πώποτε: C τί πλανηθέντες ἀκολουθεῖτε αὐτῷ ὡς θεῷ; τίς γὰρ οἶδε θεὸν μετὰ γυναικὸς ὁμιλήσαντα; καὶ λέγει ὅτι θεοῦ εἰμὶ υἱός | οὐχ οὗτος: C οὐκ | C om ὁ | Μαριάμ (B -ρία): C Μαρία λέγεται | Σίμων: C Ἰωσῆς | C καὶ ἡμ. ἀκούσ. ταῦτα μετεστράφησαν αἱ κ. ἡμ. (B ἡμ. αἱ κ.) | C om εἰς ἀσθένειαν (B ἀπιστίαν) | γν. δὲ (B καὶ γν.) ὁ Ἰησ. -- ἡμᾶς ἔπεισεν: C ὁ δὲ κύριος παραλαβὼν ἡμᾶς εἰς ἔρημον τόπον ἐνέδειξε τὴν θεότητα αὐτοῦ. καὶ εἴπαμεν ταῦτα τοῖς ἀρχιερεῦσι.

Post παραλαβών sectione 12. usque ἑτοιμαζόμενον κολάσεως exeunte sect. 20. nihil legi in codice A. Thilo vero inde a sect. 14. usque sect. 15. ἅμα τῇ σφιγγί ex eodem se hausisse significat.

13. Tota sectio ex B sumta est. εἰ ἀληθῆ (cum Thilone): codex ὅτι

οὐρανόν, ἵνα γνῶμεν εἰ ἀληθῆ ἐστὶν ἢ οὔ. καὶ εἰσῆλθον μεθ' ἡμῶν τριάκοντα ἄνδρες τοῦ λαοῦ καὶ τέσσαρες ἀρχιερεῖς. καὶ θεασάμενος ὁ Ἰησοῦς ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῦ ναοῦ εἶδε γλυπτὰς σφίγγας δύο, μίαν ἐκ δεξιῶν καὶ μίαν ἐξ εὐωνύμων. καὶ στραφεὶς ὁ Ἰησοῦς πρὸς ἡμᾶς εἶπε Θεωρήσατε τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ· ταῦτα γὰρ ὅμοιά εἰσι τοῦ Χερουβὶμ καὶ τοῦ Σεραφὶμ τῶν ἐν οὐρανῷ. τότε ὁ Ἰησοῦς ἐμβλέψας ἐκ δεξιῶν, οὗ ἦν ἡ σφίγξ, εἶπεν αὐτῇ Σοὶ λέγω, τὸ ἐκτύπωμα τοῦ ἐν οὐρανῷ, ὃ ἔγλυψαν τεχνιτῶν χεῖρες, ἀποκολλήθητι ἀπὸ τοῦ τόπου σου καὶ ἐλθὲ κάτω, καὶ ἀποκρίθητι καὶ ἔλεγξον τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὑπόδειξον αὐτοῖς εἰ ἐγὼ θεός εἰμι ἢ ἄνθρωπος.

14 Καὶ εὐθέως ἀπεπήδησεν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἡ σφὶγξ καὶ ἀναλαβοῦσα φωνὴν ἀνθρωπίνην εἶπεν Ὦ μωροὶ υἱοὶ Ἰσραήλ, οὐκ ἠρκέσθη μόνον ἡ τύφλωσις τῆς καρδίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους θέλουσι τυφλῶσαι ὡς καὶ αὐτοί, λέγοντες θεὸν εἶναι ἄνθρωπον, ὁ ἐξ ἀρχῆς τὸν ἄνθρωπον πλάσας καὶ δοὺς τὴν πνοὴν αὐτοῦ ἐν πᾶσιν, ὁ κινήσας πάντα τὰ ἀκίνητα· οὗτός ἐστιν ὁ καλέσας τὸν Ἀβραάμ, ὁ ἀγαπήσας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ ἐπιστρέψας τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ Ἰακὼβ εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, οὗτός ἐστιν ὁ ἑτοιμάζων μεγάλα ἀγαθὰ τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ καὶ ἑτοιμάζων κόλασιν τοῖς μὴ πιστεύουσιν αὐτῷ. μὴ προσέχετε ὅτι ἐγώ εἰμι ψηλαφητὸν εἴδωλον· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι καλλιονά εἰσι τὰ ἱερὰ τῆς συναγωγῆς ὑμῶν. ἡμεῖς γὰρ ὄντες λίθοι, ὄνομα μόνον ἔδωκαν ἡμῖν οἱ ἱερεῖς

---

ἀληθῆ | γλυπτάς (cum Th.): codex γλυφάς | Σοὶ λέγω: codex et Thilo Σὺ λέγω | τοῦ ἐν (cum Th.): codex τὸ ἐν | C sic: Καὶ ἦλθον σὺν ἡμῖν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ὑπέδειξεν ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς τὸ ἐκτύπωμα τοῦ ναοῦ. καὶ ἦσαν τριάκοντα ἄνδρες τοῦ λαοῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Θεωρεῖτε τὸν τύπον τοῦ ναοῦ. ὅμοιόν ἐστι τῶν Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ ἐν οὐρανοῖς. καὶ εἶπε Σοὶ λέγω, τὸ ἐκτύπωμα τὸ ἐν τῷ ναῷ, ἀποκολλήθητι ἐκ τοῦ τόπου σου καὶ ἐλθὲ κάτω, καὶ ἔλεγξον τοὺς ἀρχιερεῖς εἰ θεὸς ἐγώ εἰμι ἢ ἄνθρωπος.

14. ἑτέρους: B ἄλλους | καλέσας: B λαλήσας | ὁ ἀγαπήσας: B praem οὗτός ἐστιν | B om ὁ ἐπιστρέψας usque γῆν αὐτοῦ | καὶ ἑτοιμάζων usque πιστ. αὐτῷ ex solo B sunt | προσέχετε: A προσέχητε | B ἡμεῖς γὰρ οἱ ὄντες λίθοι, οἳ ὄνομα μόνον ἔδωκαν ἡμῖν, οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες τὸ ἱερὸν καθαρίζουσιν αὐτούς. Ad h. l. ex D notavi haec: μὴ λέγετε (codex λέγε) ὅτι λίθος εἰμὶ γεγλυμμένη -- ὅτι ὑμεῖς μόνον ὄνομα ἔχετε καὶ λέγεσθε ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ λίθοι ἐστὲ καὶ ξόανα etc. | πορνεύσητε: B -νεύετε | τ. συναγωγ. τοῦ θεοῦ: B om τοῦ θεοῦ | C hanc sectionem sic habet: Καὶ εὐθὺς ἀπεπήδησεν ἡ ἐκτύπωσις καὶ

ὅτι θεός, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες τῷ ἱερῷ καθαρίζουσιν ἑαυτοὺς φοβούμενοι τοὺς δαίμονας· ἐὰν γὰρ συνέλθωσι γυναιξί, καθαρίζουσιν ἑαυτοὺς ἡμέρας ἑπτὰ διὰ τὸν φόβον, τοῦ μὴ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸ ἱερὸν δι' ἡμᾶς, διὰ τὸ ὄνομα ὃ ἔδωκαν ἡμῖν ὅτι θεός. ὑμεῖς δὲ ἐὰν πορνεύσητε, αἴρετε τὸν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ εἰσέρχεσθε ὡς τὴν συναγωγὴν τοῦ θεοῦ καὶ καθαρίζετε καὶ ἀναγινώσκετε καὶ οὐκ εὐλαβεῖσθε τοὺς λόγους τοὺς ἐνδόξους τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι τὰ ἱερὰ καθαρίζουσιν τὰς συναγωγὰς ὑμῶν, ὡς καὶ γενέσθαι ἐκκλησίας τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ. ταῦτα εἰπούσης τῆς σφιγγὸς ἐσιώπησε.

15 Καὶ ἡμεῖς εἴπαμεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν Νῦν ἄξιόν ἐστιν τοῦ πιστεῦσαι ὑμᾶς, ὅτι καὶ οἱ λίθοι ἤλεγξαν ὑμᾶς. καὶ ἀποκριθέντες οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον Ἐν μαγείᾳ οἱ λίθοι οὗτοι λαλοῦσιν, καὶ μὴ νομίσητε ὅτι θεός ἐστιν. εἰ γὰρ ἐδοκιμάσατε τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ λίθου, ἐγινώσκετε τὴν πλάνην αὐτοῦ. ποῦ γὰρ εὗρεν οὗτος τὸν Ἀβραὰμ ἢ πῶς εἶδεν αὐτόν; ὁ γὰρ Ἀβραὰμ πρὸ τοῦ αὐτὸν γεννηθῆναι ἔτη πλείονα ἀπέθανεν, καὶ πῶς αὐτὸς ἐπίσταται αὐτόν;

Ἐπιστραφεὶς δὲ πάλιν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν ἐκτύπωσιν εἶπεν αὐτῇ Διότι ἀπιστοῦσιν οὗτοι ὅτι μετὰ Ἀβραὰμ λελάληκα, ἄπελθε εἰς γῆν τῶν Χαναναίων καὶ ἄπελθε εἰς τὸ σπηλαῖον τὸ διπλοῦν εἰς τὸν ἀγρὸν Μαμβρῆ, ὅπου ἐστὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἀβραάμ, καὶ φώνησον ἔξω τοῦ μνημείου λέγουσα Ἀβραὰμ Ἀβραάμ, οὗ τὸ σῶμα ἐν τῷ μνημείῳ, ἡ δὲ ψυχὴ ἐν τῷ παραδείσῳ, τάδε λέγει ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον, ὁ ποιήσας σε ἀπ' ἀρχῆς φίλον ἑαυτοῦ, ἀνάστηθι σὺ καὶ ὁ υἱός σου Ἰσαὰκ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου

---

ἀναλαβὼν φωνὴν ἀνθρώπου εἶπεν Ὦ ἀνόητοι Ἰσραηλῖται, οὐκ ἀρκεῖ ἡ τύφλωσις ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους βούλεσθε ἀπολέσαι; οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ὁ λαλήσας μετὰ Ἀβραὰμ καὶ ἀγαπήσας Ἰσαάκ, ὁ ἐπιστρέψας τὸν Ἰακὼβ εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ μέλλει δοῦναι ἀγαθὰ τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, τοῖς δὲ ἀπίστοις κόλασιν αἰώνιον. ταῦτα καὶ ἕτερα εἰπούσης τῆς ἐκτυπώσεως, εἴπομεν ἡμεῖς τοῖς | αὐτοὶ οἱ: Th. om οἱ

15. Καὶ ἡμ. εἴπαμεν: C εἴπομεν ἡμεῖς | Νῦν ἄξιόν ἐ. π. ὑμᾶς: B ὅτι ἄξιοί εἰσι πιστευθῆναι, ὅτι τὴν ἀλήθειαν εἴπαμεν ἡμεῖς (post haec verba deficit B usque dum sequitur καὶ διαβαστάσατε sect. 16. med.): D Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἄξιόν ἐστι τοῦ πιστεῦσαι τῷ Ἰησοῦ.

C om καὶ ἄπελθε εἰς τὸ σπ. τὸ διπλ. | C εἰς ἀγρὸν Μαβρῆ | ἐστί: C κεῖται post Ἀβραάμ | C ἔξωθεν et om λέγουσα | ὁ ποιήσας -- ἑαυτοῦ: C ὁ κα-

Ἰακώβ, καὶ ἔλθετε εἰς τὰ ἱερὰ τῶν Ἰεβουσαίων ἵνα ἐλέγξωμεν τοὺς ἀρχιερεῖς, ὅπως γνῶσιν ὅτι ἐπίσταμαι σὲ καὶ σὺ ἐμέ. καὶ ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ἡ σφίγξ, εὐθὺς περιεπάτησεν ἔμπροσθεν πάντων ἡμῶν καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναναίων εἰς τὸν ἀγρὸν Μαμβρῆ, καὶ ἐφώνησεν ἔξω τοῦ μνημείου καθὼς ἐνετείλατο αὐτῇ ὁ θεός. καὶ εὐθὺς ἐξῆλθον οἱ δώδεκα πατριάρχαι ζῶντες ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτήν Ἐπὶ τίνα ἡμῶν ἀπεστάλης; καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ σφὶγξ εἶπεν Ἀπεστάλην πρὸς τοὺς τρεῖς πατριάρχας εἰς μαρτύριον· ὑμεῖς δὲ εἰσέλθετε καὶ ἀναπαύεσθε ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἀναστάσεως. καὶ ἀκούσαντες εἰσῆλθον ἐν τῷ μνημείῳ καὶ ἐκοιμήθησαν. καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρεῖς πατριάρχαι ἅμα τῇ σφιγγὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤλεγξαν τοὺς ἀρχιερεῖς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀπέλθετε εἰς τοὺς τόπους ὑμῶν· καὶ ἀπῆλθον. εἶπε δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐκτύπωσιν Ἄνελθε εἰς τὸν τόπον σου· καὶ εὐθέως ἀνῆλθε καὶ ἔστη εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. ἐποίησε δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ σημεῖα, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ· ἅπερ ἐὰν διηγήσωμαι, οὐ δυνήσῃ ὑπενεγκεῖν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Δύναμαι ὑπενεγκεῖν· φρονίμως γὰρ ἀκούω λόγους χρηστούς.

16 Ὅτε δὲ ἔμελλε τὸ πλοῖον ἐγγίζειν ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπέκλινε τὴν κεφαλὴν ὁ Ἰησοῦς εἰς ἕνα τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ καὶ ἡσύχασε. καὶ ἐπαύσατο λαλῶν ὁ Ἀνδρέας, καὶ αὐτὸς κλίνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς ἕνα τῶν μαθητῶν ἀφύπνωσεν. εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ Ὑποστρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν καὶ διαβαστάσατε τὸν Ἀνδρέαν καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ πορευθέντες θέτε αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως τῶν ἀνθρωποφάγων, καὶ θέντες αὐτοὺς

---

λέσας σε ἐξ ἀρχ. φίλ. αὐτοῦ | C καὶ ἔλθετε εἰς Ἰεβουσαίους καὶ ἐλέγξετε τοὺς ἱερεῖς, ὅπως γνῶσι τὴν δύναμίν μου. καὶ εὐθέως ὡς ἤκουσεν ἡ ἐκτύπωσις τοὺς λόγ. τούτους, περιεπάτησεν ἔμπροσθεν ἡμῶν κ. ἐπορ. εἰς -- Χαναναίων, καὶ ἐφώνησεν ὡς ἐκελεύσθη. καὶ εὐθέως ἐξῆλθον | μνημείου: C μνήματος | C om ἀποκριθεῖσα ἡ σφ., item om Ἀπεστάλην | ἀναπαύεσθε: C καθεύδετε. Ex D h. l. notavi: οἱ δὲ ἕτεροι ἀπέλθατε καὶ καθεύδετε μέχρι τῆς ἀναστάσεως | καὶ ἐπορεύθησαν -- Ἰησοῦν: C οἱ δὲ τρεῖς πατριάρχαι ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Quae sequuntur: καὶ ἤλεγξαν usque ὑποστρώσατε τ. χεῖρ. ὑμῶν (sect. 16. med.) ex C petita sunt. Ex D notavi: καὶ ἡ ἐκτύπωσις ἀνῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.

16. καὶ διαβαστάσατε: ab his rursus incipit B. | C κ. διαβαστάξατε Ἀνδρ. κ. τ. αὐτ. μαθητάς, ἀπελθόντες ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρ. ἐάσατε αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως. καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ ἄγγελοι (codex ubique ἄνελοι etc.), καὶ ἀναγα-

ἐπὶ τῆς γῆς ὑποστρέψατε πρὸς μέ. καὶ ἐποίησαν οἱ ἄγγελοι καθὼς ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

17 Πρωίας δὲ γενομένης διυπνισθεὶς ὁ Ἀνδρέας καὶ ἀναβλέψας εὗρεν ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καθεζόμενον, καὶ θεασάμενος εἶδε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καθεύδοντας ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ διύπνισεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἀνάστητε, τεκνία μου, καὶ γνώσεσθε τὴν μεγάλην οἰκονομίαν τὴν γενομένην ἡμῖν, καὶ μάθετε ὅτι ὁ κύριος ἦν μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ οὐκ ἔγνωμεν αὐτόν· μετεμόρφωσεν γὰρ ἑαυτὸν ὥσπερ πρωρεὺς ἐν τῷ πλοίῳ καὶ ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, καὶ ἐφάνη ἡμῖν ὡς ἄνθρωπος ἐκπειράζων ἡμᾶς. καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν Ἐπέγνων σου κύριε τὴν καλὴν λαλιάν, ἀλλ' οὐκ ἐφανέρωσάς μοι ἑαυτόν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐγνώρισά σε. καὶ ἀποκριθέντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον πρὸς αὐτόν Πάτερ Ἀνδρέα, μὴ νομίσῃς ὅτι ἔγνωμεν ἐν τῷ σε λαλεῖν ἐν τῷ πλοίῳ μετ' αὐτοῦ· ἡλκύσθημεν ὑπὸ ὕπνου βαρυτάτου, καὶ κατῆλθον ἐκ τῶν οὐρανῶν ἀετοὶ καὶ ἦραν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ ἀπήγαγον ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ εἴδομεν μεγάλα θαυμάσια. ἐθεασάμεθα γὰρ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν καθεζόμενον ἐπὶ θρόνου δόξης, καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι κυκλοῦντες αὐτόν. ἐθεασάμεθα καὶ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς ἁγίους, καὶ Δαυὶδ ᾔνεσεν ᾠδὴν ἐν τῇ κιθάρᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐθεασάμεθα ἐκεῖ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἀποστόλους παρεστηκότας ἐνώπιον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔξωθεν ὑμῶν ἀγγέλους δώδεκα κυκλοῦντας ὑμᾶς καὶ ἕκαστον ἄγγελον ὄπισθεν ἑκάστου

---

γόντες ἐπὶ τοῦ ἀέρος ἀπήγαγον ἔξω τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ ἀποθέμενοι αὐτοὺς ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

17. Tota sectio ex B descripta est. | C Πρωίας -- εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ κοιμωμένους, καὶ εἶδε τὴν πύλην τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ διύπνισε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων Ἀνάστητε -- γνῶτε τὴν μ. οἰκ. γενομ. ἡμῖν, μάθετε ὅτι -- ἐν τῷ πλ. μεθ' ἡμῶν· μετεμόρφωσε γὰρ ὁ κύριος ἑαυτὸν καὶ ὡς ἄνθρωπος ἡμῖν διελέχθη. καὶ εἶπον οἱ μαθηταὶ πρὸς αὐτόν Ἡμεῖς ἑλκύσθημεν εἰς ὕπνον βαθύτατον, καὶ κατῆλθον ἀετοὶ καὶ ἦραν -- οὐρανῷ· καὶ εἴδομεν τὸν κύριον ἡμῶν καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, καὶ οἱ ἅγιοι ἄγγ. κυκλοῦντες αὐτόν. καὶ εἴδομεν τὸν Ἀβρ., Ἰσαὰκ καὶ Ἰακ. καὶ π. τ. ἁγίους, καὶ Δαυὶδ (Thilo ex B et C affert Δαβίδ; suspicor δᾱδ in utroque inveniri) ᾄδοντα τὴν κιννύραν (ex D notavi ᾄδοντα ᾠδὴν κυρίου), καὶ τοὺς ἀποστόλους, κυκλοῦντες

ὑμῶν ἑστηκότα, καὶ ἦσαν ὅμοιοι ὑμῶν τῇ ἰδέᾳ. καὶ ἠκούσαμεν τοῦ κυρίου λέγοντος τοῖς ἀγγέλοις ὅτι ἀκούετε τῶν ἀποστόλων κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐρωτῶσιν ὑμᾶς. ταῦτά εἰσιν ἃ εἴδαμεν, πάτερ Ἀνδρέα, ἕως οὗ διύπνισας ἡμᾶς, καὶ ἤνεγκαν οἱ ἄγγελοι οἱ ὡς ἀετοὶ φαινόμενοι τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς τὰ σώματα ἡμῶν.

18 Τότε Ἀνδρέας ἀκούσας ἐχάρη χαρὰν μεγάλην ὅτι κατηξιώθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὰ θαυμάσια ταῦτα θεάσασθαι. καὶ ἀναβλέψας Ἀνδρέας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν Ἐμφάνηθί μοι, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ· ἐγὼ γὰρ γινώσκω ὅτι οὐκ εἶ μακρὰν ἀπὸ τῶν σῶν δούλων. συγχώρησόν μοι, κύριε, ὃ ἐποίησα· ὡς γὰρ ἄνθρωπόν σε τεθέαμαι ἐν τῷ πλοίῳ καὶ ὡς ἀνθρώπῳ σοι ὡμίλησα. νῦν οὖν, κύριε, φανέρωσόν μοι σεαυτὸν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

Ταῦτα δὲ εἰπόντος τοῦ Ἀνδρέα παρεγένετο ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, γενόμενος ὅμοιος μικρῷ παιδίῳ ὡραιοτάτῳ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Χαῖρε, Ἀνδρέα ἡμέτερε. ὁ δὲ Ἀνδρέας θεασάμενος αὐτὸν προσεκύνησεν αὐτὸν λέγων Συγχώρησόν μοι, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ· ὡς γὰρ ἄνθρωπόν σε εἶδον ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ὡμίλησά σοι. τί οὖν ἐστὶν ὅ τι ἡμάρτηκα, κύριέ μου Ἰησοῦ, ὅτι οὐκ ἐφανέρωσάς μοι σεαυτὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε τῷ Ἀνδρέᾳ Οὐχ ἥμαρτες, ἀλλὰ ταῦτά σοι ἐποίησα ὅτι εἶπας Οὐ δυνήσομαι πορευθῆναι εἰς τὴν πόλιν τῶν ἀνθρωποφάγων ἐν τρισὶν ἡμέραις, καὶ ὑπέδειξά σοι ὅτι πάντα δυνατός εἰμι καὶ ἑκάστῳ φανῆναι καθὼς βούλομαι. νῦν οὖν ἀνάστα,

---

αὐτοὺς οἱ ἄγγελοι. (In textu edito scribendum videbatur ἑστηκότα pro ἑστηκότων.) καὶ ἠκούσαμεν τοῦ κυρίου εἰπόντος τ. ἀγγ. Ἀκούσατε τῶν ἀπ. κ. π. ἃ λέγουσιν ὑμῖν (Thilo ἡμῖν, item in textu ἡμᾶς. In seqq. εἴδαμεν edidi, Thilo οἴδαμεν.). καὶ ὡς ἡμᾶς ἐξύπνισας, ἤγαγον πάλιν οἱ ἄγγ. τὰς ψυχὰς ἡμῶν οἱ ὡς ἀετοὶ φαινόμενοι καὶ ἀπέθεντο εἰς τὰ σ. ἡμ.

18. C ἐχάρη σφόδρα ὅτι | τὰ θαυμάσια usque ὡμίλησα: C θεάσασθαι ταῦτα. ὁ δὲ Ἀνδρέας εἶπε πρὸς κύριον Συγχώρησόν μοι ὅτι ὡς ἀνθρώπῳ διελέχθην σοι | C om κύριε | ταῦτα δὲ -- ὡραιοτάτῳ (Thilo add ex B εὐειδεῖ): C καὶ ἰδοὺ παρεγένετο ὁ σωτὴρ πρὸς αὐτὸν ὡς μικρῷ παιδίῳ ὡραιοτάτῳ | κ. ἀποκριθεὶς -- Χαῖρε: C καὶ εἶπεν αὐτῷ Χαίροις | ὁ δὲ Ἀνδρέας etc: C ὁ δὲ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησε λέγων Συγχώρησόν μοι, κύριε, τὴν ἁμαρτίαν ταύτην ὅτι ὡς ἄνθρωπόν σε ἐν τῷ πλοίῳ διωμίλησα. ἥμαρτόν σοι, κύριε, ἐν τούτῳ, [ὅτι] οὐκ ἐφανέρωσάς μοι σαυτὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ; καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐχ ἥμαρτες, ἀλλὰ -- διότι εἶπας Οὐ δύναμαι ἀπελθεῖν (item ex D notavi: ταῦτά σοι ἐποίησα διότι εἶπας Οὐ δύναμαι ἀπελθεῖν etc.) εἰς τὴν χώραν τῶν ἀνθρ. ἐν τρ. ἡμέραις. ἐν τούτῳ γνῶθι [ὅτι] καθὼς θέλω οὕτω δεικνύω ἐμαυτόν, καὶ [δύ-

εἴσελθε πρὸς Ματθείαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐξάγαγε αὐτὸν ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ ὄντας ξένους. ἰδοὺ γὰρ ὑποδείκνυμί σοι, Ἀνδρέα, ἃ δεῖ σε παθεῖν πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ἐνδείξονταί σοι βασάνους καὶ ὕβρεις, καὶ τὰς σάρκας σου ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ῥύμαις διασκορπιοῦσι, καὶ τὸ αἷμά σου ῥεύσει ἐπὶ τὴν γῆν, θάνατον δὲ οὐ δύνανταί σοι παρασχεῖν· ἀλλ' ὑπόμεινον, καθὼς ἐμὲ οἶδας τυπτόμενον ὑβριζόμενον καὶ σταυρούμενον· εἰσὶν γὰρ μέλλοντες πιστεύειν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ σωτὴρ ἐπορεύετο εἰς τοὺς οὐρανούς.

19 Ἀνδρέας δὲ εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει μετὰ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἐθεάσατο. καὶ ὡς ἀπῆλθεν ἐν τῇ φυλακῇ, εἶδε φύλακας ἑστῶτας ἑπτὰ ἐπὶ τὴν θύραν φυλάσσοντας, καὶ ηὔξατο ἐν ἑαυτῷ καὶ πεσόντες ἐξέψυξαν, καὶ περιεχάραξε τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ τὴν θύραν καὶ αὐτομάτως ἠνεῴχθη. καὶ εἰσελθὼν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εὗρε Ματθείαν καθήμενον καὶ ψάλλοντα, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀνέστη, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ, καὶ εἶπε πρὸς Ματθείαν Ἀδελφέ, πῶς εὑρέθης ἐνταῦθα; ἔτι γὰρ τρεῖς ἡμέραι, ἐξάξουσίν σε τοῦ γενέσθαι βρῶμα αὐτοῖς. ποῦ εἰσὶν τὰ μεγάλα μυστήρια ἃ ἐδιδάχθης καὶ τὰ θαυμάσια ἃ ἐπιστεύθημεν; καὶ εἶπεν αὐτῷ Ματθείας Οὐκ ἤκουσας τοῦ κυρίου λέγοντος Ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων; εὐθέως εἰσήγαγόν με ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ηὐξάμην πρὸς κύριον, καὶ εἴρηκέν μοι Ὑπόμεινον ἐνταῦθα εἰκοσιεπτὰ ἡμέρας καὶ ἐξαποστελῶ σοι Ἀνδρέαν καὶ ἐξάξει σε ἐκ τῆς φυλακῆς. καὶ νῦν ἰδοὺ καθὼς εἶπεν ὁ κύριος γέγονεν.

20 Τότε θεασάμενος ὁ Ἀνδρέας εἶδε τρεῖς ἄνδρας κατακλεί-

ναμαι] ἑκάστῳ φανῆναι ὡς βούλομαι. νῦν οὖν εἴσελθε ἐν τῇ πόλει καὶ ἐξάγαγε Ματθαῖον ἐκ τ. φ. καὶ π. τ. μετ' αὐτοῦ ξένους. Post haec verba rursus deficit B: hinc quae sequuntur usque ἐξαλεῖψαι τὸν ἄνθρωπον sect. 20., ex uno C petere licebat.

καθώς: codex praem ὡς. Thiloni sic scribendum videbatur: ὧς καθὼς ἐμὲ εἶδες

19. πεσόντες ἐξέψυξαν: ex D notavi ἔπεσον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐξέψυξαν. Exinde ibidem Andreas dicitur εἰς τὸ προαύλιον ivisse, ubi accidit quod in textu refertur: περιεχάραξε etc.

Ματθείαν constantiae caussa reposuimus ubi codex C ut solet Ματθαῖον habet.

ἠσπάσαντο ἀλλήλους: codex ἠσπ. ἀλλήλοις

στους ἐσθίοντας χόρτον γυμνούς, καὶ τύψας τὸ στῆθος ἔφη Πρόσχες κύριε, τί παθαίνουσιν οἱ ἄνθρωποι, πῶς ὡμοίωσαν αὐτοὺς τοῖς ἀνοήτοις κτήνεσιν; καὶ λέγει πρὸς τὸν σατανᾶν Οὐαί σοι τῷ διαβόλῳ τῷ ἐχθρῷ τοῦ θεοῦ καὶ τοῖς ἀγγέλοις σου, ὅτι οὐδέν σοι παρέσχον οἱ ἐνταῦθα ξένοι, καὶ πῶς ἐπήγαγες αὐτοῖς τὴν τιμωρίαν ταύτην; ἕως πότε πολεμεῖς μετὰ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων; σὺ ἐξήγαγες τὸν Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ ἐποίησας μιγῆναι τοὺς ἀνθρώπους ἐν παραβάσει, καὶ ὠργίσθη κύριος καὶ ἐπήγαγε τὸν κατακλυσμὸν ὥστε ἐξαλεῖψαι τὸν ἄνθρωπον. καὶ πάλιν παρεγένου καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἵνα καὶ τοὺς ἐνταῦθα ποιήσῃς κατεσθίειν ἀνθρώπους, ἵνα γένηται καὶ τούτων τὸ τέλος εἰς κατάραν καὶ ἀπώλειαν, νομίζων ἐν σεαυτῷ ὅτι ὁ θεὸς ἐξαλείψει τὸ πλάσμα αὐτοῦ. ἢ οὐκ ἤκουσας ὅτι εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι οὐ μὴ ἐπάξω κατακλυσμὸν ἐπὶ τῆς γῆς; ἀλλὰ εἴ τί ἐστιν ἑτοιμαζόμενον κολάσεως, ἕνεκεν τῆς σῆς τιμωρίας γίνεται.

21 Τότε ἀναστὰς Ἀνδρέας καὶ Ματθείας ηὔξαντο, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐπέθηκεν Ἀνδρέας τὰς χεῖρας ἐπὶ τὰ πρόσωπα τῶν τυφλῶν ἀνδρῶν τῶν ὄντων ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ εὐθέως πάντες ἀνέβλεψαν· καὶ πάλιν ἐπέθηκεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ μετεβλήθη ὁ νοῦς αὐτῶν εἰς ἀνθρωπίνην αἴσθησιν. τότε ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἀνδρέας Ἀναστάντες πορεύεσθε εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς πόλεως, καὶ εὑρήσετε ἐν τῇ ὁδῷ συκῆν με-

20. τ. ἀγγ. σου: codex τ. ἀγγ. αὐτοῦ | τοὺς ἀνθρώπους ἐν -- τὸν ἄνθρωπον: his fere respondent ea quibus rursus B incipit: τοὺς υἱοὺς αὐτῶν τοὺς γιγάντας κατελθεῖν ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς, ἕως οὗ ὠργίσθη κύριος ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς τὸν κατακλυσμόν, ἵνα ἐξαλείψῃ πᾶν τὸ ἀνάστημα ὃ ἐποίησε κύριος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐξήλειψεν αὐτοῦ Νῶε.

καὶ πάλιν etc. ex B sunt (ἐξαλείψει: codex -λείφει ... ὅτι εἶπεν: Thilo ὅ,τι εἶπεν): C καὶ πάλιν -- ταύτῃ ἵνα ποιήσῃς ἐσθίειν ὁμοίους ἀνθρώπους. ἢ οὐκ ἤκουσας ὅτι εἶπεν ὁ θεός Οὐ μὴ ἐξάξω ἔτι κατακλυσμὸν ἐπὶ γῆς; ἀλλ' εἴ τί ἐστιν ἑτοιμαζόμενον, ἕνεκα τῆς σῆς τιμωρίας. Praeterea inde ab ἕνεκεν rursus incipiunt vetustissimae reliquiae A, quas quemadmodum descripsi sequimur.

21. ηὔξαντο: C προσηύξ. | C om μετὰ τ. εὐχ. | ἐπέθ. Ἀνδρ. τ. χ.: B ἐπ. τ. χ. ὁ Ἀνδρ.: C προσέθηκ. ὁ Ἀνδρ. τ. χ. | C ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν τυφλ. ἀνθρώπων, καὶ πάντες (B om) ἀνέβλεψαν: item D ἐπὶ τοὺς ὀφθ. τ. τυ. ἀνθρώπ. οἵτινες ἦσαν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἀνέβλεψ. ἅπαντες | C om κ. πάλιν ἐπ. τ. χ. αὐτοῦ (B αὐτ. τ. χ.) ἐπὶ (B add τὰ πρόσωπα τῶν τυφλῶν καὶ ἐπὶ) τὰς καρδ. αὐτῶν | ὁ νοῦς αὐτ. (B α. ὁ ν.) ε. ἀ. αἴσθ.: C ἡ καρδία αὐτῶν εἰς νοῦν ἀνθρώπων καὶ αἴσθησιν | B καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρ. εἶπεν αὐτοῖς: C καὶ εἶπεν αὐτοῖς | Ἀναστ. (B add οὖν) πορ. (C Ἀνάστητε καὶ πορεύθητε) εἰς -- καθίσατε ὑπὸ τ.

γάλην, καὶ καθίσατε ὑπὸ τὴν συκῆν καὶ ἐσθίετε ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτῆς ἕως ἂν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ βραδύνω τοῦ ἐλθεῖν ἐκεῖ, εὑρήσετε τὸ αὔταρκες τῆς τροφῆς ὑμῶν· οὐ μὴ γὰρ ἐκλείψει ὁ καρπὸς ἀπὸ τῆς συκῆς, ἀλλ' ὅσον ὑμεῖς ἐσθίετε, πλείονα καρπὸν ἐνέγκῃ καὶ διαθρέψῃ ὑμᾶς, καθὼς εἶπεν ὁ κύριος. καὶ ἀποκριθέντες εἶπαν τῷ Ἀνδρέᾳ Ἐλθὲ ἅμα ἡμῖν, κύριε ἡμῶν, μή ποτε πάλιν θεασάμενοι ἡμᾶς οἱ τῆς πόλεως ταύτης ἄνομοι ἄνδρες κατακλείσουσιν ἡμᾶς καὶ ἐνδείξονται ἡμῖν βασάνους δεινοτέρας καὶ πλείους ὧν ἐπεδείξαντο ἡμῖν. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Πορεύεσθε· ἐπ' ἀληθείας γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πορευομένων ὑμῶν οὐ μὴ ὑλάξει κύων ἐν τῇ γλώττῃ αὐτοῦ ἐφ' ὑμᾶς. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες διακόσιοι ἑβδομήκοντα καὶ γυναῖκες τεσσαράκοντα ἐννέα οὓς ἀπέλυσεν Ἀνδρέας ἐκ τῆς φυλακῆς. καὶ ἐπορεύθησαν οἱ ἄνδρες καθὼς εἶπεν αὐτοῖς ὁ μακάριος Ἀνδρέας· Ματθείαν δὲ ἐποίησεν πορευθῆναι σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐξ ἀφηλιώτου τῆς πόλεως. καὶ ἐπέταξεν Ἀνδρέας νεφέλῃ, καὶ ἦρεν ἡ νεφέλη Ματθείαν καὶ τοὺς μαθητὰς Ἀνδρέου, καὶ ἀπέθετο αὐτοὺς ἡ νεφέλη ἐν τῷ ὄρει ὅπου ἦν ὁ Πέτρος διδάσκων, καὶ ἔμειναν πρὸς αὐτόν.

22 Ἀνδρέας δὲ ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς φυλακῆς περιεπάτει ἐπὶ

---

συκ. (C ὑπ' αὐτὴν) -- ἕως ἂν (C οὗ) ἔ. πρ. ὑμ. | A om ἐὰν δὲ βραδύνω τ. ἐλθ. (C om τ. ἐλθ.) ἐκ. -- ἐκλείψει (B λείψῃ) ὁ (B om) κ. ἀπὸ τ. σ. (C ἀπ' αὐτῆς) -- ἐνέγκῃ καὶ διαθρ. ὑμ. (C om κ. δ. ὑμ.) | καθὼς εἶπ. ὁ κύρ. (B ὁ κύρ. διέταξε): C om | κ. ἀποκρ. (C om, B add οἱ ἄνδρες) εἶπαν (BC -πον) τῷ Ἀνδρ. (C αὐτῷ ἐκεῖνοι) | C Ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν (item B μ. ἡμ.), κύριε, μή ποτε | C om ταύτης | C ἄνομοι ἄνθρωποι | C καὶ ἐνδείξονται πλειοτέρας βασάνους (B κ. ἐνδ. βασάνους δεινὰς πλείονας ὧν ἐνεδείξαντο ἡμῖν.). καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἀπόστολος | Πορεύεσθε· ἐπ' ἀλ. γάρ: B ἀμήν | πορευομένων ὑμῶν (C πορευόμενοι) οὐ μὴ ὑλάξει (C λάξῃ) κ. ἐν (BC om) τ. γλώττῃ (B -σσῃ) α. ἐφ' ὑμ. (B om ἐ. ὑ. et add νῦν οὖν πορεύεσθε) | ἦσαν δὲ -- οὓς ἀπέλυσεν (in codice est ἀπέλοισεν, non ἀπελθεῖν) -- ὁ μακ. Ἀνδρέας (C ἦσαν γὰρ ἄνδρες διακόσιοι τεσσαράκοντα ἐννέα, καὶ ἀπῆλθον. Eundem numerum qui in C est ex D exscriptum habeo.). Ματθ. δὲ ἐπ. πορ. σὺν τ. μ. (C μετὰ τῶν μαθητῶν) αὐτ. ἐξ ἀφηλιώτου (nec fere aliter in A videtur scriptum esse; legi quidem adhuc potest εξ -- ληουτου) τ. πόλεως: haec omnia B om | ἐπέτ. Ἀνδρ. νεφέλῃ (B -λην) κ. ἦρεν ἡ νεφ.: C ἔταξεν Ἀνδρ. καὶ ἦρε νεφέλη | C τὸν Ματθαῖον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγεν ἐν (etiam B om ἡ νεφέλη ante ἐν) τῷ ὄρει | ὅπου ἦν ὁ (BC om) Πέ. διδάσκ. (C καθεζόμενος): ex D notavi ἔνθα ἦν Πέτρος προσευχόμενος | B om κ. ἔμειν. πρ. αὐτόν

22. Ἀνδρ. δὲ (C Ὁ δὲ Ἀνδρ.) ἐξελθ. (B Καὶ ἐξῆλθεν Ἀνδρ.) ἀπὸ (BC ἐκ)

τῆς πόλεως, καὶ θεασάμενος στῦλον χαλκοῦν καὶ ἀνδριάντα ἐπάνω ἑστηκότα, καὶ ἐλθὼν ἐκαθέσθη ὀπίσω τοῦ στύλου ἐκείνου ἕως ἂν ἴδῃ τί ἔσται τὸ γενόμενον. καὶ ἐγένετο πορευθῆναι τοὺς δημίους εἰς τὴν φυλακὴν ἵνα ἐκβάλωσιν ἀνθρώπους εἰς βρῶσιν αὐτῶν κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ ηὗραν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἀνεῳγμένας καὶ τοὺς φύλακας τοὺς φυλάσσοντας νεκροὺς κειμένους ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ εὐθέως ἐπορεύθησαν καὶ ἀπήγγειλαν τοῖς ἄρχουσιν τῆς πόλεως λέγοντες ὅτι τὸ δεσμωτήριον ηὕρομεν ἠνεῳγμένον, καὶ εἰσελθόντες ἔσω οὐδένα ηὕραμεν, ἀλλὰ τοὺς φύλακας ηὕραμεν νεκροὺς κειμένους ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἄρχοντες ἔλεγον ἐν ἑαυτοῖς Τί ἄρα ἐστὶ τὸ γενόμενον; μή τινες εἰσῆλθαν εἰς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως καὶ τοὺς φύλακας ἀπέκτειναν, ἦραν δὲ καὶ τοὺς κατακλείστους; καὶ ἐλάλησαν τοῖς δημίοις λέγοντες Ἀπελθόντες εἰς τὴν φυλακὴν ἐνέγκατε τοὺς ἄνδρας τοὺς τελευτήσαντας, ἵνα κἂν αὐτοὺς καταφάγωμεν ἐν τῇ σήμερον. καὶ ἀνέλθωμεν ἐπὶ τὴν αὔριον καὶ ἐπισυνάξωμεν πάντας τοὺς γηραιοὺς τῆς πόλεως ὅπως βάλωσιν κλήρους εἰς ἑαυτοὺς ἕως ἂν ἔλθωσιν οἱ κληροὶ ἑπτά, καὶ ἑπτὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν σφαγιάσωμεν· καὶ ἔσονται ἡμῖν εἰς διατροφὰς ἕως ἂν

τ. φ. (B add καὶ) περ. ἐπὶ τ. π. (C ἐν τῇ πόλει) κ. θεασάμ. (C ἐθεάσατο ἐπί τινα, B ἦλθεν ἐπί τινα) στῦλ. (B τόπον) χ. (B ἐν ᾧ ἦν στήκων κίων) καὶ (C om, B κ. ἐπὶ τὸν κίονα) ἀνδρ. ἐπ. ἑστ. (BC om ἐπ. ἑστ.), κ. ἐλθὼν (C om) ἐκαθ. ὀπίσω (BC ἐγγὺς) τ. στ. ἐκείνου (C ἐγγ. αὐτοῦ) ἕως ἂν (C om) ἴδῃ (B ἀφίδῃ, codex ἀφείδη) τί ἔσται (BC om τ. ἔ.) τὸ γεν. | πορευθῆναι: B ἐν τῷ εἰσελθεῖν, C ἐν τῷ πορεύεσθαι | C ἐν τῇ φυλακῇ | ἵνα ἐκβάλωσιν (A -άλουσιν): B ἵνα ἐξενέγκωσιν, C τοῦ ἐξενέγκαι | B om εἰς βρ. αὐτῶν (C αὐτοῖς) | C om κατὰ τὴν (A add μακαρίαν, quod sine dubio vitiosum est) συνήθειαν | C εὗρον τὰς πύλας ἀνεῳγμ. | καὶ τ. φύλακ. τ. φυλάσσ. (C om τ. φυλάσσ.) ν. κ. ἐπὶ τὴν γῆν (C ἐ. τῆς γῆς). κ. εὐθ. ἐπορ. καὶ (C καὶ πορευθέντες) ἀπήγγ. -- λέγοντες (C om): B καὶ εἰσελθόντες ἔσω οὐδένα ηὗρον. καὶ ἀπελθόντες ἀνήγγειλαν τοῖς ἄρχουσι λέγοντες | A om τό | C εὕρομεν | BC ἀνεῳγμένον | καὶ εἰσελθ. -- ηὕραμεν (B -ρομεν) ἀλλὰ -- ἐπὶ τ. γῆς (B om ἀλλὰ -- γῆς): C καὶ οὐδένα ἐντὸς εὕρομεν εἰ μὴ τοὺς φύλακας νεκροὺς κειμένους ἐπὶ γῆς | ἔλεγον (C εἶπον) ἐ. ἑαυτ.: B εἶπαν | Τί ἄρα -- γενόμενον (C γεγονός): B Οὐαὶ ἡμῖν· ἄρα τί ἐ. τὸ γεγονός | μή τινες εἰσῆλθαν -- κατακλείστους: C μὴ εἰσῆλθόν τινες ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἦραν τοὺς κατακλ.: B τίνες τοὺς φύλακας ἀπέκτ., ἦραν δὲ τοὺς κατακλ. | καὶ ἐλάλησαν -- λέγοντες: BC κ. εἶπαν (C -πον) πρὸς τοὺς δημίους (C τοῖς δημίοις) | C Ἀπέλθατε καὶ ἐνέγκατε τοὺς ἑπτὰ ἄνδρας ἵνα αὐτοὺς φάγωμεν ἐν τῇ σήμ. ἡμ., B Φέρετε τοὺς φύλακας ἵνα κἂν αὐτοὺς καταφάγωμεν ἐν τ. σ. ἡμ. | καὶ ἀνέλθ. -- καὶ (codex om) ἐπισυνάξ. π. τ. γηραιοὺς (codex γέρουσιν) τῆς πόλ. -- ἀγάγωσιν (ut BC; A ἄγουσιν) ἐντ. ἵνα ἔσονται ἡμῖν εἰς διατροφάς:

ἐκλεξώμεθα νεανίσκους καὶ ὁρίσωμεν αὐτοὺς ἐν πλοίοις ὡς ναυτικούς, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ χώρας καὶ ἐμβαλλόμενοί τινας ἀγάγωσιν ἐνταῦθα ἵνα ἔσονται ἡμῖν εἰς διατροφάς.

Καὶ ἀπελθόντες οἱ δήμιοι εἰς τὴν φυλακὴν ἤνεγκαν τοὺς ἑπτὰ ἄνδρας τοὺς τελευτήσαντας, καὶ ἦν κλίβανος ᾠκοδομημένος ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, καὶ προσέκειτο ἐν τῷ κλιβάνῳ ληνὸς μεγάλη ἐν ᾗ τοὺς ἀνθρώπους ἐσφαγίαζον, καὶ διέτρεχεν αὐτῶν τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν ληνόν, καὶ ἤντλουν ἐκ τοῦ αἵματος καὶ ἔπινον. καὶ ἤνεγκαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔθηκαν ἐπὶ τὴν ληνόν. καὶ ἐν τῷ ἐπᾶραι τοὺς δημίους τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτούς, ἤκουσεν φωνῆς Ἀνδρέας λεγούσης Θέασαι, Ἀνδρέα, τὸ γινόμενον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. καὶ θεασάμενος Ἀνδρέας ηὔξατο πρὸς κύριον λέγων Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ κελεύσας τοῦ εἰσελθεῖν με εἰς τὴν πόλιν ταύτην, μὴ ποιήσῃς τι κακὸν διαπράξασθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀλλ' ἐξελθάτωσαν αἱ μάχαιραι ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἀνόμων. καὶ εὐθὺς ἔπεσαν αἱ μάχαιραι τῶν ἀνόμων, καὶ ἀπελι-

---

C καὶ αὔριον βάλωμεν (codex βάλομεν) κλήρους καὶ ἐπισυνάξομεν τοὺς γηραιοὺς καὶ σφάξομεν αὐτοὺς εἰς διατροφήν, ἕως ἂν ἐκλεξόμεθα νεανίσκους ὡς ναυτικοὺς καὶ ἀπέλθωσιν ἐν πλοίοις εἰς τὰς κύκλῳ περιχώρους καὶ ἀγάγωσιν ἡμῖν εἰς διατροφήν: B (sed ad finem huius sectionis transfert post alterum ἐν τῇ σήμ. ἡμέρᾳ) καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐλθόντες ἐπισυνάξωμεν πάντας τοὺς νεωτέρους καὶ ἐμβάλωμεν αὐτοὺς εἰς πλοῖα ὡς ναυτικούς, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ χώρας καὶ ἐμβαλλόμενοί τινας ἀγάγωσιν ἵνα ἔσονται ἡμῖν εἰς διατροφάς.

Καὶ ἀπελθ. -- εἰς τ. φυλ. (C om ε. τ. φ.) ἤνεγκαν -- τελευτήσαντας (C τεθνηκότας) -- κλίβανος ᾠκοδ. ἐν (codex ἐμ) μέσῳ (C κλίβανον ἕτοιμον) τ. πόλ. (C om τ. π.) -- ἐν (C om) -- ληνν. μεγάλη ἐν ᾗ (C ληνν. ἔνθα) -- ἐσφαγίαζον (C ἔσφαζον) -- αὐτ. τὸ αἷμα (C τ. αἷ. α.) ἐπὶ τὴν (C τοῦ) ληνόν (C -νοῦ) -- καὶ ἤνεγκαν -- ἐπὶ τ. ληνόν (C om καὶ ἤν. usque ληνόν): B pro his nil nisi καὶ ἀπελθόντες οἱ ὑπηρέται ἤνεγκαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ληνόν, καὶ ἔθηκαν αὐτοὺς τοῦ κατακόψαι αὐτούς. | καὶ ἐν τῷ ἐπᾶραι -- ἐπ' αὐτούς (C ὡς δὲ ἔθηκαν ἐκεῖσε τοὺς ἑπτὰ ἄνδρας), ἤκουσεν φων. Ἀνδρ. λεγ. (C ὁ ἀπόστολος φων. λεγ.) -- γινόμενον (C γεν.) -- ταύτῃ: B ἤκουσε δὲ φωνῆς ὁ Ἀνδρ. λεγούσης αὐτῷ Πρόσχες, Ἀνδρέα, καὶ θέασαι τί γίνεται ἐν τ. π. ταύτῃ | καὶ θεασάμενος Ἀνδρ. -- ὁ κελεύσας (ὁ κελεύσας de coniectura posui, spatium fere convenit, sed quid ibi scriptum fuerit assequi non potui) τοῦ εἰσελθεῖν -- μὴ ποιήσῃς (neque haec μ. π. ex antiquissima membrana erui, sed ad scripturam codicis B coniicere licebat) τι κακὸν -- χειρῶν τ. ἀνόμων: B καὶ θεασάμενος ὁ Ἀνδρ. ἐδάκρυσε, καὶ κλαίων ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε Κύριέ μου Ἰ. Χρ., ἐφ' ἣν εἰσῆλθον ἐν τῇ π. τ., μὴ ποιήσῃς τι κακ. αὐτοὺς διαπράξασθαι: C καὶ ὡς εἶδε ταῦτα, προσηύξατο τοῦ ἐξελθεῖν αἱ μάχαιραι ἐκ τῶν χειρῶν τ. ἀνόμων | καὶ εὐθὺς ἔπεσαν -- ἐπειδή ἔσμεν πρόσπεινοι: B καὶ εὐχομένου τοῦ Ἀνδρέου εὐθέως παρελύθησαν αἱ χεῖρες

θώθησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν. καὶ θεασάμενοι οἱ ἄρχοντες τὸ γεγονὸς ἔκλαυσαν λέγοντες Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ἐνταῦθα μάγοι εἰσὶν οἱ καὶ ἀπελθόντες ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἐξαγαγόντες τοὺς ἄνδρας· ἰδοὺ γὰρ καὶ τούτους ἐμάγευσαν. τί οὖν ποιήσωμεν; ἀπελθόντες νῦν ἐπισυνάξωμεν τοὺς γηραιοὺς τῆς πόλεως, ἐπειδή ἐσμεν πρόσπεινοι.

23 Καὶ ἀπελθόντες συνήγαγον καὶ εὗρον διακοσίους δεκαεπτά, καὶ ἤγαγον αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ ἐποίησαν αὐτοὺς βάλλειν κλήρους, καὶ ἦλθεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ἑπτὰ γηραιούς. καὶ ἀποκριθεὶς εἷς τῶν κληρωθέντων ἔλεγεν τοῖς ὑπηρέταις Δέομαι ὑμῶν, ἔχω ἐμαυτῷ υἱὸν ἕνα, λάβετε αὐτὸν καὶ σφάξατε ἀντὶ ἐμοῦ, καὶ ἐμὲ καταλείπατε. καὶ ἀποκριθέντες οἱ ὑπηρέται εἶπαν αὐτῷ Οὐ δυνησόμεθα λαβεῖν τὸν υἱόν σου ἐὰν μὴ πρῶτον ἀνενέγκωμεν τοῖς μείζοσιν ἡμῶν. καὶ ἀπελθόντες οἱ ὑπηρέται εἶπαν τοῖς ἄρχουσιν. καὶ ἀποκριθέντες οἱ ἄρχοντες εἶπαν τοῖς ὑπηρέταις ὅτι ἐὰν δώῃ ὑμῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ, ἐάσατε αὐτὸν ὑπάγειν. καὶ ἐλθόντες οἱ ὑπηρέται εἶπαν τῷ γηραιῷ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γηραιὸς εἶπεν αὐτοῖς Ἔχω καὶ θυγατέρα σὺν τῷ υἱῷ

---

τῶν δημίων καὶ αἱ μάχ. ἐξέπεσαν ἐκ τ. χειρῶν αὐτῶν. καὶ θεασάμενος ὁ Ἀνδρέας ἐδόξασε τὸν θεόν. τότε ἰδόντες οἱ ἄρχοντες ἔκλαυσαν λέγοντες Οὐαὶ ἡμῖν, τί ποιήσωμεν; ἀπελθόντες οὖν συλλέξατε τοὺς γηραιοὺς τῆς πόλεως ἵνα κἂν αὐτοὺς καταφάγωμεν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ. (Iam sequuntur in B illa καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον usque εἰς διατροφάς. Vide supra.) C brevissime: καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ θεασάμενοι οἱ ἄρχοντες τὸ γεγονὸς ἔκλαυσαν λέγοντες Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ἐνταῦθα μάγοι εἰσίν, οἳ καὶ ἀπελθόντες ἐν τῇ φυλακῇ ἐξήγαγον τοὺς ἄνδρας· ἰδοὺ γὰρ -- ποιήσωμεν.

23. Καὶ ἀπελθόντες συνήγ. κ. εὗρ. (C om κ. εὗρ.) -- ἤγαγον αὐτοὺς (C om) ἐπὶ -- καὶ ἐποίησ. αὐτ. β. κλήρους (C καὶ ἔβαλον κλήρους), καὶ ἦλθ. ὁ κλ. (C ὁ κλ. ἦλθ.) ἐ. ἑ. γηραιούς: B Καὶ ἀπελθόντες οἱ δήμιοι ἐπισυνῆξαν τοὺς γέροντας πάντας ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ -- βαλεῖν κλ., καὶ ὁ -- γηραιούς, ὥστε γενέσθαι κατάβρωμα τοῖς ἐν τῇ πόλει. | εἷς τ. κληρωθ. ἔλεγεν (B εἶπε): C εἷς ἐξ αὐτῶν ἔφη | BC om τοῖς ὑπηρέτ. | ἐμαυτῷ: BC om | BC υἱ. ἕνα (B ἕ. υἱ.) μικρόν | λάβετε usque καταλείπατε: C λαβόντες σφάξατε ἀντὶ ἐμοῦ, B λαβόντες αὐτὸν σφάξατε ἀντὶ ἐμοῦ καὶ ἐμὲ ἐάσατε | καὶ ἀποκρ. οἱ ὑπ. εἶπ. αὐτῷ (B εἶπ. α. οἱ ὑπ.): C καὶ εἶπον | C Οὐ δυνάμεθα τὸν υἱόν σου λαβ. | ἐὰν (B εἰ) μὴ -- ἡμῶν: C εἰ μὴ ἀναγγείλωμεν τοῦτο | εἶπαν τ. ἄρχουσιν: B εἶπ. αὐτοῖς, C ἀπήγγειλαν τ. ἄρχ. αὐτῶν | οἱ ἄρχ. εἶπ. τ. ὑπηρέταις (B τ. δημίοις): C εἶπον | B δῷ, C δίδῃ | ἀντ᾽ αὐτοῦ ex B addidi: AC om | καὶ ἐλθ. (C ἐλθ. δὲ) οἱ ὑπηρ. εἶπαν (C -πον) τῷ γηραιῷ (αὐτῷ): B καὶ εἶπαν ταῦτα οἱ δήμιοι τῷ γηραιῷ | καὶ ἀποκριθεὶς -- αὐτοῖς: C καὶ εἶπεν | A θυγατέραν | BC om μου |

μου· λαβόντες αὐτοὺς σφάξατε, μόνον ἐμὲ ἐάσατε. καὶ παρέδωκεν αὐτοῦ τὰ παιδία τοῖς ὑπηρέταις ἵνα σφάξωσιν αὐτά. ἔκλαιον δὲ τὰ παιδία πρὸς ἄλληλα, καὶ ἐδέοντο τῶν ὑπηρετῶν λέγοντα Δεόμεθα ὑμῶν, μὴ ἡμᾶς ἀποκτείνητε τῆς μικρᾶς ἡλικίας ταύτης· ἀλλ' ἐάσατε πληρῶσαι τὰς ἡλικίας ἡμῶν, καὶ οὕτως σφαγιάσατε ἡμᾶς. ἔθος γὰρ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ τοὺς τελευτῶντας οὐκ ἐνεταφίαζον, ἀλλὰ κατήσθιον αὐτούς. οἱ δὲ ὑπηρέται οὐχ ὑπήκουσαν τοῖς παιδίοις οὐδὲ ἐσπλαγχνίσθησαν ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐπέφερον αὐτὰ ἐπὶ τὴν ληνὸν κλαίοντα καὶ δεόμενα.

Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγαγον αὐτὰ τοῦ σφάξαι, θεασάμενος Ἀνδρέας τὸ γεγονὸς ἐδάκρυσεν, καὶ κλαίων ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, καθὼς ἐπήκουσάς μου εἰς τοὺς νεκροὺς καὶ οὐκ εἴασας καταβρωθῆναι αὐτούς, οὕτω καὶ νῦν ἐπάκουσόν μου τοῦ μὴ ὑπενεγκεῖν τοὺς δημίους τὸν θάνατον ἐπὶ τὰ παιδία ταῦτα, ἀλλὰ ἀπολυθῆναι τὰς μαχαίρας ἐκ τῶν χειρῶν τῶν δημίων. καὶ εὐθέως ἐλύθησαν αἱ μάχαιραι καὶ ἔπεσον ἐκ τῶν χειρῶν τῶν δημίων. καὶ τούτου γενομένου θεασάμενοι οἱ δήμιοι τὸ γεγονὸς ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ ἰδὼν Ἀνδρέας

---

αὐτούς: C καὶ αὐτήν | μόν. ἐμὲ ἐάσατε (C καταλείψατε): B ἀντὶ ἐμοῦ | αὐτοῦ τὰ παιδία -- σφάξ. αὐτά: C αὐτὰ ὅπως σφαγῶσιν, B ὁ γέρων τὰ παιδία ἀντ' αὐτοῦ εἰς βρῶσιν | ἔκλαιον -- ἄλληλα (C om ἔκλαιον usque ἄλλ.) καὶ -- λέγοντα (C λέγοντες) -- μὴ ἡμᾶς usque ἡλικίας ἡμῶν (pro his C ἵνα ἐάσητε ἡμᾶς ἀνηλικιωθῆναι [codex ἀναλικ.]) καὶ οὕτως -- καὶ (A om) -- ἀλλὰ κατήσθιον (C ἀλλ' ἤσθιον) αὐτούς -- ὑπήκουσαν τ. παιδ. οὐδὲ ἐσπλαγχν. -- κλαίοντα καὶ δεόμενα (C ὑπήκ. αὐτῶν, ἀλλ' ἔκλαιον δεόμενοι αὐτούς): B καὶ ἔκλαιον τὰ παιδία κρατοῦντα ἄλληλα καὶ λέγοντα Δεόμεθα ὑμῶν, μὴ ἡμᾶς ἀποκτ. ἐν τῇ μικρᾷ ἡλικίᾳ ταύτῃ, ἀλλ' ἐάσατε -- καὶ οὕτως ἡμᾶς κατασφάξατε. καὶ οὐκ ἤκουσαν οἱ ὑπηρέται τῆς φωνῆς τῶν νηπίων, ἀλλὰ ἀπέφερον τοῦ κατασφάξαι αὐτὰ καὶ ἔθηκαν αὐτὰ ἐπὶ τὴν ληνόν.

Καὶ ἐγένετο -- καὶ εἶπεν: B Καὶ ἐγέν. ἐν τῷ ἐπᾶραι τοὺς δημίους τὴν χεῖρα τοῦ σφάξαι αὐτά, θεασάμενος ὁ Ἀ. ἐδάκρυσε καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπε | Κύριε (B add μου) Ἰ. Χρ. καθὼς ἐπήκουσας μ. (B εἰσήκ. μ., A om) εἰς τ. νεκρ. (B ἐπὶ τῶν φυλάκων) καὶ οὐκ εἴ. καταβρ. αὐτούς (ita B; A αὐτὰ βρωθῆναι: C om καὶ οὐκ εἴ. κ. α.) | οὕτω καὶ -- μαχαίρας ἐκ τ. χ. τ. δημίων: B οὕτω μηδὲ νῦν ποιήσῃς αὐτοὺς ὑπενεγκεῖν θάνατον ἐπὶ τὰ π. ταῦτα: C οὕτω κ. ν. ἐπάκ. μου καὶ μὴ ἐάσῃς τὰ παιδία ὑπὸ τῶν δημίων σφαγῆναι, ἀλλὰ τὰς μαχαίρας αὐτῶν ὥσπερ κηρὸν ἐναντίον πυρὸς ποίησον ἐκπεσεῖν | καὶ εὐθέως usque τῶν δημίων ex C: A om: B καὶ εὐχομένου τοῦ Ἀνδρέου εὐθέως ἐλύθησαν αἱ μάχ. ἐκ τῶν χειρῶν τ. δημ. ὥσπερ κηρὸς ἐν πυρί | BC om καὶ τούτου γεν. usque σφόδρα | καὶ ἰδὼν -- γενόμενον (C γεγονὸς) -- κύριον (C θεὸν) -- ἐν παντὶ

τὸ γενόμενον ἐδόξασεν τὸν κύριον ὅτι ὑπήκουσεν αὐτοῦ ἐν παντὶ ἔργῳ.

24 Καὶ θεασάμενοι οἱ ἄρχοντες τὸ γεγονὸς ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν λέγοντες Οὐαὶ ἡμῖν, τί μέλλομεν ποιεῖν; καὶ ἰδοὺ ὁ διάβολος παρεγένετο ὁμοιωθεὶς γέροντι, καὶ ἤρξατο λέγειν ἐν μέσῳ πάντων Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι τελευτᾶτε νῦν μὴ ἔχοντες διατροφάς. τί ποιήσωσιν ὑμᾶς πρόβατα καὶ βόες; οὐ μὴ ἀρκέσουσιν ὑμῖν. ἀλλὰ ἀναστάντες ἐπιζητήσατε ὧδέ τινα ἐν τῇ πόλει ἐπιδημήσαντα ξένον ὀνόματι Ἀνδρέαν καὶ ἀποκτείνατε αὐτόν· εἰ δὲ μή γε, οὐκ ἐᾷ ὑμᾶς ταύτην ποιῆσαι τὴν πρᾶξιν ἔτι· αὐτὸς γὰρ ἀπέλυσεν τους ἀνθρώπους ἐκ τῆς φυλακῆς. καὶ γάρ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ὑμεῖς οὐκ οἴδατε αὐτόν. νῦν οὖν ἀναστάντες ἐπιζητήσατε αὐτόν, ἵνα τοῦ λοιποῦ δυνηθῆτε τὰς τροφὰς ὑμῶν ἐπισυνάξαι.

Ἦν δὲ ὁ Ἀνδρέας θεωρῶν τὸν διάβολον πῶς ὡμίλει τοῖς ὄχλοις· ὁ δὲ διάβολος οὐκ ἐθεώρει τὸν μακάριον Ἀνδρέαν. τότε ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας πρὸς τὸν διάβολον εἶπεν Ὦ Βελία ἐχθρότατε, πάσης κτίσεως πολεμιστὴς ὑπάρχων· ἀλλ' ὁ κύριός μου Ἰησοῦς

---

ἔργῳ (C om ἐν π. ἔ.): B καὶ θεασάμενος Ἀνδρέας ἐδόξασε τὸν θεὸν ὅτι ἐπήκουσεν αὐτοῦ.

24. Καὶ θεασάμενοι -- τὸ γεγονὸς (C Οἱ δὲ ἄρχοντες) ἔκλ. κλαυθμὸν (A κλαθμὸν) -- ποιεῖν: B Τότε θεασ. οἱ τῆς πόλεως καὶ οἱ ἄρχοντες ἔκλαιον λέγοντες ἐν ἑαυτοῖς Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι τελευτῶμεν νῦν· τί ποιήσωμεν; τάχα γόητες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν οἵτινες ἦραν τοὺς κατακλείστους καὶ νῦν τούτους ἐμάγευσαν. | καὶ ἰδοὺ -- ὁμοιωθεὶς (C ὁμοιοπαθὴς) γέροντι (C add τινι ἀνθρώπῳ) -- ἐν (A ἐμ) μέσῳ -- τί ποιήσωσιν ὑμᾶς (codex οιμας) πρόβ. κ. βόες; (hoc loco in ipso codice A distinctum est) οὐ μὴ ἀρκ. ὑμῖν (C om τί ποιήσ. usque ὑμῖν): B καὶ ταῦτα αὐτῶν λεγόντων παραγίνεται ὁ διάβολος ὁμοιωθεὶς γέροντι παλαιῷ, καὶ στὰς ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι τελευτᾶτε νῦν μὴ ἔχοντες διατροφάς. τί ποιήσετε; πρόβατα καὶ βόες οὐκ ἀρκέσουσιν ὑμῖν. | ἀλλὰ (C om) ἀναστάντες ἐπ. ὧδέ τινα (C om ὧδ. τιν.) ἐν τ. πόλ. (C add ταύτῃ) -- ὀνόματι (A om) -- εἰ δὲ μή γε (A ἴδὲ γὲ sic; C εἰ δ' οὖν), -- ταύτην ποιῆσαι (C ποι. ταύτ.) τ. πρ. ἔτι (C om) -- ἀνθρώπους (C add τοὺς) ἐκ τ. φ. (C ἐν τῇ φυλακῇ) καὶ γὰρ ἔστιν -- ἐπισυνάξαι (C om καὶ γὰρ usque ἐπισυνάξαι): B ἀναστάντες ζητήσατε ἐν τῇ πόλει ξένον τινὰ ἐπιδημήσαντα ὀνόματι Ἀνδρέαν, καὶ εὑρόντες αὐτὸν ἀποκτείνατε, ἵνα κἂν τοῦ λοιποῦ δυνηθῆτε τὰς τροφὰς ὑμῶν ἐπισυνάξαι· εἰ δὲ μή γε, οὐκέτι ἐάσῃ (potius ἐάσει) ὑμᾶς ποιῆσαι τὴν πρ. ταύτ.

Ἦν δὲ ὁ (C om) -- τὸν διάβ. (C αὐτὸν) πῶς ὡμίλει (A ὁμηλει) -- ὁ δὲ διάβ. -- Ἀνδρέαν (C om ὁ δέ usque Ἀνδρ.). τότε ἀπ. Ἀνδρ. πρ. τ. δ. εἶπ. (C καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν) Ὦ βελία (C om) ἐχθρότατε (C ἐχθρὲ) -- πολεμ. ὑπαρχ. (pro π. ὑπ. C: ἀεὶ πολεμεῖς κατὰ τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν) -- Ἰησ. Χρ. (C om

Χριστὸς ταπεινώσει σε εἰς τὴν ἄβυσσον. καὶ ἀκούσας ταῦτα ὁ διάβολος εἶπεν Τῆς μὲν φωνῆς σου ἀκούω, καὶ ἐπίσταμαι τῆς φωνῆς σου· ποῦ δὲ ἕστηκας, οὐ γινώσκω. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν τῷ διαβόλῳ Πρὸς τί οὖν ἐπικέκλησαι Ἀμαήλ, οὐχ ὅτι τυφλὸς εἶ, μὴ βλέπων πάντας τοὺς ἁγίους; καὶ ἀκούσας ταῦτα ὁ διάβολος εἶπεν τοῖς πολίταις Περιβλέψασθε νῦν τὸν λαλοῦντα πρὸς μέ, ὅτι αὐτός ἐστιν. καὶ διαδραμόντες οἱ πολῖται ἔκλεισαν τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ ἐζήτουν τὸν μακάριον, καὶ οὐκ ἐθεώρουν αὐτόν. τότε ὁ κύριος ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν τῷ Ἀνδρέᾳ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀνδρέα, ἀνάστηθι καὶ φανέρωσον σεαυτὸν εἰς αὐτούς, ἵνα μάθωσιν τὴν δύναμιν μοῦ καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτοῖς διαβόλου.

25 Τότε ἀναστὰς Ἀνδρέας ἐνώπιον πάντων εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι Ἀνδρέας ὃν ζητεῖτε. ἐπέδραμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν οἱ ὄχλοι καὶ ἐκράτησαν αὐτὸν λέγοντες Ἃ σὺ ἐποίησας ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς ποιή-

---

Ἰ. Χρ.) ταπεινώσει (A -σῃ): B Τότε περιέδραμον οἱ πολῖται τῆς πόλεως καὶ ἐζήτουν αὐτόν, καὶ οὐκ ἐθεώρουν αὐτόν. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπεν Ὦ βελίαρ, ἐχθρὲ πάσης τῆς κτίσεως, ἀεὶ ληστὴς ὑπάρχεις πολεμῶν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· σὺ ἀπ' ἀρχῆς ἐποίησας τὸν Ἀδὰμ ἐκβληθῆναι ἐκ τοῦ παραδείσου, σὺ ἐποίησας τοὺς ἄρτους τοὺς ἐπὶ τραπέζης λίθους γενέσθαι, καὶ πάλιν παρεγένου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἵνα ποιήσῃς τοὺς ἐνταῦθα κατεσθίειν ἀνθρώπους· ἀλλ' ὁ κύριός μου Ἰ. Χρ. ταπεινώσει σε ὑπὸ τὴν ἄβυσσον. | καὶ ἀκούσας ταῦτα (C om) ὁ διάβ. εἶπεν (C ἔφη) Τῆς μὲν (C om) -- ἐπίσταμαι τῆς φ. σ. (C αὐτήν pro τῆς φ. σ.) -- ἕστηκας (A εἰστηκης) -- καὶ ἀποκρ. Ἀνδρ. εἶπ. τ. διαβ. (C καὶ εἶπεν Ἀνδρέας) Πρὸς τί (C τίνα) -- Ἀμαὴλ (C Σαμαήλ) οὐχ ὅτι -- ἁγίους (C om οὐχ ὅτι usque ἁγίους?): B τότε ἀποκριθεὶς ὁ διάβ. εἶπεν Ἐγὼ τῆς φωνῆς σου ἀκούω καὶ ἐπίσταμαί σε· ποῦ δὲ ἕστηκας, οὐ γιν. τότε ἀποκρ. Ἀ. εἶπ. πρὸς αὐτόν Διὰ τοῦτο κέκλησαι Σαμαήλ, ὅτι τυφλὸς εἶ, μὴ ὁρῶν τοὺς ἁγ. πάντας | καὶ ἀκούσας -- εἶπεν (C καὶ εἶπεν ὁ διάβ.) τοῖς πολίταις: B ὁ δὲ ἀναβοήσας εἶπε τοῖς πολ. λέγων | Περιβλ. νῦν (B om) τ. λ. πρός με (B μετ' ἐμοῦ), ὅτι (B om) αὐτός (B αὐτοῦ) ἐστιν: C ἐμβλέψατε εἰς τὸν νῦν πρ. με λαλοῦντα, αὐτός ἐστ. ὁ ἀπολύσας τοὺς ἐν τῇ φυλακῇ ὄντας ἀνθρώπους | B om οἱ πολῖται | πύλας: A θύρας | μακάριον: BC add Ἀνδρέαν | τότε ὁ κύρ. εἶπεν αὐτῷ: BC τότε ὁ κύρ. εἶπε τῷ Ἀνδρέᾳ | Ἀνδρέα, ἀνάστηθι -- εἰς αὐτούς (A εἰς αὐτόν) -- τ. δύν. μοῦ καὶ τὴν ἀδυναμ. (A om μ. κ. τ. ἀδυναμ. Recepit eandem lectionem Thilo. Fluctuare possis inter ἀδυναμίαν et δύναμιν: ex hoc enim repetito facile explicatur scriptura codicum.) τοῦ: B ἀναστὰς φανέρωσον ἑαυτόν, ἵνα γνῶσι τὴν δύναμιν μοῦ καὶ τοῦ, C φανέρωσον σεαυτὸν αὐτοῖς, ἵνα ἴδωσι τὴν ἀδυναμίαν τοῦ | αὐτοῖς (B ἐν αὐτ.) διαβόλου: C αὐτὴν (?) σατανᾶ

25. Τότε -- ἐνώπιον πάντ. (C ἐναντίον παντὸς τοῦ ὄχλου) -- εἰμι Ἀνδρ. (C om εἰμι Ἀνδρ.) -- ἐπέδραμαν δὲ (C καὶ ἐπέδραμον) -- Ἃ σὺ (C Ὡς) --

σωμεν σοί. καὶ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες Ποίῳ θανάτῳ αὐτὸν ἀποκτένωμεν; καὶ ἔλεγαν πρὸς ἑαυτοὺς ὅτι ἐὰν ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν, ὁ θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν βάσανος· εἰ δὲ καύσωμεν αὐτόν, οὐκ ἔσται εἰς βρῶσιν ἡμῖν. τότε ἀποκριθεὶς εἷς ἐξ αὐτῶν εἰσελθόντος εἰς αὐτὸν τοῦ διαβόλου ἔλεγε τοῖς ὄχλοις ὅτι καθὼς ἐποίησεν ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς ποιήσωμεν αὐτῷ. ἀναστάντες οὖν περιάψωμεν σχοινίον ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ διασύρωμεν αὐτὸν ἐν πάσαις ταῖς πλατείαις καὶ ῥύμαις τῆς πόλεως, καὶ ὅταν τελευτήσῃ, διαμερισόμεθα αὐτοῦ τὸ σῶμα. καὶ ἐποίησαν καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ περιάψαντες σχοινίον ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ διέσυρον αὐτὸν ἐν πάσαις ταῖς πλατείαις καὶ ῥύμαις τῆς πόλεως, καὶ αἱ σάρκες τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου ἐκολλῶντο ἐν τῇ γῇ, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἦν ῥέον ὥσπερ ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν. ὀψίας δὲ γεναμένης ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὴν φυλακήν, δήσαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας εἰς τὰ ὀπίσθια, καὶ ἦν παραλελυμένος σφόδρα.

26 Καὶ τῇ ἕωθεν πάλιν ἐξήνεγκαν αὐτὸν καὶ περιάψαντες σχοινίον περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ διέσυρον αὐτόν, καὶ πάλιν αἱ σάρκες αὐτοῦ ἐκολλῶντο ἐν τῇ γῇ καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἦν ῥέον. καὶ ἔκλαιεν ὁ μακάριος καὶ ηὔχετο λέγων Μὴ ἐγκαταλείπῃς με,

---

ποιήσωμεν (C -σομεν) -- ἐν ἑαυτ. λέγ. (C om ἐν ἑ. λ.) -- αὐτὸν ἀποκτένωμεν (C ἀποκτείνωσιν αὐτόν). καὶ ἔλεγαν (C -γον) πρ. ἑαυτοὺς (C αὐτοὺς) ὅτι ἐὰν usque βάσανος (C pro his: ὅτι ἐὰν ἀποκεφαλίσωμεν αὐτόν, οὐκ ἔστιν αὐτῷ βάσανος)· εἰ δὲ -- εἰς βρῶσιν ἡμῖν: B Τότε ἀναστὰς Ἀνδρ. ἐφανέρωσεν αὐτοῖς ἑαυτόν· καὶ δραμόντες οἱ ἄνδρες ἐκράτησαν αὐτόν. καὶ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς ποίῳ θαν. ἀποκτείνωσιν αὐτόν. καὶ ἀποκριθέντες ἔλεγον ὅτι ἐὰν ἄρωμεν αὐτοῦ τ. κεφ. καὶ δῶμεν αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν, οὗτος ὁ θάνατος οὐκ ἔστι βάσανος αὐτῷ. ἕτεροι δὲ πάλιν ἔλεγον ὅτι ἐὰν κατακαύσωμεν αὐτὸν ἐν πυρί, οὗτος ὁ θάνατος οὐκ ἔστι βάσανος αὐτῷ. | Post verba ὁ θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν rursus deficit codex A usque ad εἰ πεισθῶσιν οἱ πολῖται sect. 30. | τότε ἀποκριθεὶς εἷς usque ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν ex B sunt; C sic: εἰσελθόντος δὲ τοῦ σατανᾶ εἷς ἑνὸς (sic) ἐκ τούτων ἀπεκρίνατο Καθὼς αὐτὸς ἡμᾶς πεποίηκε, καὶ ἡμεῖς αὐτῷ θανάτους πικροὺς ἐπιδειξώμεθα. ἀναστάντες οὖν περιάψωμεν αὐτῷ σχοινίον (codex -νίοις) τῷ τραχήλῳ καὶ διασύρωμεν αὐτὸν εἰς πάσας τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλ. καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν μέχρις ἂν τελευτήσει, καὶ οὕτως διαμερίσωμεν αὐτὸν τοῖς πολίταις πᾶσι. καὶ ἐποίησαν οὕτως. καὶ συρομένου τοῦ ἁγίου αἱ σάρκες αὐτοῦ ἐκολλῶντο τῇ γῇ καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἔρρεεν ὡσεὶ ὕδωρ. | C γενομένης et om τήν | C δήσαντες τὰς χεῖρας ὄπισθεν | παραλελυμένος: B add ὁ μακάριος

26. Καὶ τῇ ἕωθεν -- ἵνα μὴ λαλῇ: C Καὶ πρωὶ ἐξήνεγκαν αὐτὸν καὶ πάλιν ὁμοίως αὐτὸν διέσυρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αἱ σάρκες αὐτοῦ τῇ γῇ ἐκολλῶντο. καὶ ἔκλαιεν ὁ μακάριος λέγων Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλθὲ καὶ θέασαι ἃ ἐποίη-

κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ· ἐγὼ γὰρ γινώσκω ὅτι οὐκ εἶ μακρὰν ἀπὸ τῶν σῶν δούλων. καὶ εὐχομένου αὐτοῦ ὁ διάβολος ὄπισθεν περιεπάτει καὶ τοῖς ὄχλοις ἔλεγε Τύπτετε αὐτοῦ τὸ στόμα ἵνα μὴ λαλῇ.

Ὀψίας δὲ γεναμένης ἦραν αὐτὸν πάλιν εἰς τὴν φυλακήν, δήσαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας ὄπισθεν, καὶ εἴασαν αὐτὸν εἰς τὴν αὔριον πάλιν. καὶ παραλαβὼν ὁ διάβολος μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ δαίμονας, οὓς ὁ μακάριος ἐξέβαλεν ἐκ τῶν πέριξ χωρῶν, καὶ εἰσελθόντες ἐν τῇ φυλακῇ ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ θέλοντες αὐτὸν ἀποκτεῖναι. καὶ ἀποκριθέντες οἱ δαίμονες εἶπον τῷ Ἀνδρέᾳ Νῦν ἐνέπεσες εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν· ποῦ ἔστιν ἡ δόξα σου καὶ ἡ ὕψωσίς σου; σὺ ἐπαίρων σεαυτὸν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἀτιμάζων ἡμᾶς καὶ διηγούμενος τὰ ἔργα ἡμῶν τοῖς κατὰ τόπον καὶ χώραν, καὶ ἐποίησας τὰ ἐργαστήρια ἡμῶν καὶ τοὺς ναοὺς ἐρήμους γενέσθαι ἵνα μὴ ἀναχθῶσι θυσίαι ἐν αὐτοῖς. διὰ τοῦτο οὖν καὶ ἡμεῖς ἀποκτενοῦμεν σὲ ὡς καὶ τὸν διδάσκαλόν σου τὸν λεγόμενον Ἰησοῦν καὶ Ἰωάννην ὃν Ἡρώδης ἀπεκεφάλισεν.

27 Καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ Ἀνδρέου θέλοντες αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ θεασάμενοι τὴν σφραγῖδα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ κύριος, ἐφοβήθησαν καὶ οὐ προσήγγισαν αὐτῷ,

---

σάν μοι, ἀλλ' ὑπομένω διὰ τὴν ἐντολὴν ἣν ἐνετείλω μοι λέγων μετ' ἐμοῦ ὑπάρχειν σε· εἰ δὲ μή γε, ποιῶ αὐτοὺς ἀπελθεῖν ἐν τῇ ἀβύσσῳ μετὰ τῆς πόλεως αὐτῶν. ἀλλ' οὐ μὴ παρίδω τὴν κέλευσίν σου μέχρι θανάτου, καὶ μὴ ἐάσῃς τὸν ἐχθρόν μου γελάσαι ἐπ' ἐμέ. καὶ ταῦτα τοῦ Ἀνδρέα λέγοντος ὁ σατανᾶς κατηκολούθει ὄπισθεν λέγων τοῖς ὄχλοις Τύπτετε -- ἵνα μὴ τὰ τοιαῦτα λαλεῖν.

Ὀψίας -- Νῦν ἐνέπεσες -- χεῖρ. ἡμῶν (B om Νῦν usque ἡμῶν) -- σὺ (B om) ἐπαίρων -- ἐν αὐτοῖς: C Ὀψ. δὲ γενομένης ἔθεντο τὸν Ἀνδρέαν εἰς τ. φ. δήσαντες τὰς χ. ὄπισθεν. ὁ δὲ διάβ. παραλαβὼν μεθ' -- ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἐξέβαλεν ἀπὸ τῶν περιχώρων, καὶ -- φυλακῇ ἐχλεύαζον αὐτὸν καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν Νῦν ἐνέπεσες εἰς τ. χ. ἡμῶν· ποῦ ἔστιν ἡ δύναμίς σου καὶ ἡ δόξα σου; σὺ ἀτιμάζων καὶ διηγούμενος τὰ ἔ. ἡ. κατὰ τόπους καὶ πόλεις, καὶ ἐποίησας τὰς οἰκίας ἡμῶν ἐρήμους γενέσθαι -- ἐν αὐτοῖς. | C διὰ τοῦτο ποιοῦμεν σὲ ἀποκτανθῆναι ὡς καὶ τ. διδάσκ. σου | τὸν λεγόμ. Ἰ. κ. Ἰωάννην (B om τὸν λεγόμ. usque Ἰω.) ὃν Ἡρ. ἀπεκεφ. (B ὃν ἀπέκτεινεν Ἡρ.) ex C. Ad haec B add καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος ἔλεγε τοῖς ἑπτὰ πονηροῖς δαίμοσι Τεκνία μου, ἀποκτείνατε τοῦτον τὸν ἀτιμάζοντα ἡμᾶς.

27. Καὶ (B add ἐλθόντες οἱ ἑπτὰ δαίμονες) ἔστ. ἐν. τοῦ (B om) -- ἀποκτεῖναι, καὶ θεασάμενοι -- ἀλλ' ἔφυγον (B ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν· οἴδασι γὰρ τὴν σφραγῖδα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἔφυγον) ex C (ex D huc adnotavi: θεασάμενοι τὴν σφραγῖδα ἐν τῷ μετώπῳ ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ κύριος). |

ἀλλ᾽ ἔφυγον. καὶ ὁ διάβολος λέγει αὐτοῖς Τί ὅτι ἐφύγετε ἀπ᾽ αὐτοῦ, τεκνία μου, καὶ οὐκ ἀπεκτείνατε αὐτόν; καὶ ἀποκριθέντες οἱ δαίμονες εἶπον τῷ διαβόλῳ ὅτι ἡμεῖς οὐ δυνάμεθα αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀλλ᾽ εἰ δυνατὸς εἶ σύ, ἀπόκτεινον αὐτόν· ἡμεῖς γὰρ ἐπιστάμεθα αὐτὸν πρὶν ἢ αὐτὸν ἐλθεῖν ἐν τῇ θλίψει τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ. τότε ἀποκριθεὶς εἷς τῶν δαιμόνων εἶπεν Οὐ δυνάμεθα αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ δεῦτε ἐπιγελάσωμεν αὐτῷ ἐν τῇ θλίψει τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ. καὶ ἐλθόντες οἱ δαίμονες ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἐχλεύαζον αὐτόν. καὶ ἀκούων ὁ μακάριος ἔκλαιε· καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα Ἀνδρέα, διὰ τί κλαίεις; ἦν δὲ ἡ φωνὴ τοῦ διαβόλου μετηλλαγμένη. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀνδρέας εἶπε Κλαίω ὅτι ἐνετείλατό μοι ὁ θεὸς λέγων Μακροθύμησον ἐπ᾽ αὐτοῖς. καὶ ὁ διάβολος εἶπεν Εἴ τί σοί ἐστι δυνατόν, ποίησον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἀνδρέας εἶπε Διὰ τοῦτο οὖν ταῦτά μοι ποιεῖτε; ἀλλὰ μὴ γένοιτό μοι παρακοῦσαι τῆς ἐντολῆς τοῦ κυρίου μου· ἐὰν γὰρ ὁ κύριος ἐπισκοπήν μοι ποιήσηται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παιδεύσω ὑμᾶς καθὼς ἄξιοί ἐστε. καὶ ταῦτα ἀκούσαντες ἔφυγον.

28 Πρωίας δὲ γενομένης ἐξήνεγκαν αὐτὸν πάλιν καὶ περιάψαντες σχοινίον περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἔσυρον αὐτόν, καὶ πά-

---

καὶ ὁ διάβ. λ. αὐτοῖς: C καὶ λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ διάβ. | Τί ὅτι (ex C; B Διὰ τί) -- τεκν. μου (C ante Τί ponit) -- οἱ δαίμονες (C om) εἶπ. τῷ διαβ. (C om) | ὅτι ἡμεῖς -- ἐλθεῖν ἐν τ. θ. τ. π. αὐτοῦ: C Εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὴν σφραγῖδα καὶ ἐφοβήθημεν· ἐπιστάμεθα γὰρ πρὶν ἐλθεῖν ἐν τῇ θλίψει τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ταύτης. ἀλλὰ σὺ ἀπελθὼν ἀπόκτεινον αὐτόν, εἰ δύνασαι. ἡμεῖς γὰρ οὐχ ὑπακούομέν σου, μή ποτε ὁ θεὸς ἰάσηται αὐτὸν καὶ παραδώσει ἡμᾶς εἰς βασάνους. | C καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τῶν δαιμόνων ἔφη Δεῦτε ἐπιγελάσωμεν τὴν θλῖψιν αὐτοῦ. τότε οἱ δαίμονες σὺν τῷ διαβόλῳ ἐχλεύαζον τὸν ἅγιον Τίς ἐστιν ὁ δυνάμενός σε ῥύσασθαι ἐκ τῶν βασάνων; ὁ δὲ μακάριος Ἀνδρέας ἐθρήνησε πικρῶς, καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα Ὦ Ἀνδρέα, ἕνεκεν τίνος κλαίεις; ἡ δὲ φωνὴ ἐκείνη μετηλαχθεῖσα (sic) παρὰ τοῦ διαβόλου. εἶπεν Ἀνδρέας Κλαίω ὅτι -- ἐπ᾽ αὐτοῖς. καὶ εἶπεν αὐτῷ Εἴ -- δυνατ. ἐστι, ποίησον. ὁ δὲ Ἀνδρέας ἔφη Ἐὰν ἀποκτείνητέ με ἐνταῦθα, οὐ μὴ ἐκβῶ ἐξ ὧν ἐνετείλατό μοι κύριος· εἰ δὲ ἐπισκοπῇ ἐπισκέψηται κύριος τῇ πόλει ταύτῃ, παιδεύσω ὑμᾶς καθὼς ἔνεστι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ δαίμονες ἔφυγον σὺν τῷ διαβόλῳ.

28. Πρωίας -- ἄρκεταί (B ἀρκεσταί) εἰσιν (B μού εἰσιν) -- σὺ δέ, κύριε usque ἐγκατέλιπες (haec ex C sunt; B σὺ γάρ, κύριε, ὥρας τρεῖς ἐποίησας ἐπὶ τὸν σταυρὸν καὶ ὀλιγοψύχησας λέγων Πάτερ, ἵνα τί με ἐγκατέλειπας) -- τί γεγόνασιν: C Πρωίας δὲ γεν. ἐξήγαγον τὸν Ἀνδρέαν καὶ δήσαντες σχοινία περιέσυρον

λιν αἱ σάρκες αὐτοῦ ἐκολλῶντο ἐν τῇ γῇ, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἔρρεεν ὥσπερ ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ συρόμενος ὁ μακάριος ἔκλαιε λέγων Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ ἀπευδοκήσεις μου. σὺ γὰρ οἶδας, κύριε, ὅσα ὁ ἐχθρὸς ἐνεδείξατό μοι μετὰ τῶν ἑαυτοῦ δαιμόνων. ἀρκεταί εἰσιν αἱ βάσανοι αὗται, κύριέ μου· ἰδοὺ γὰρ διασύρομαι ἐν τρισὶν ἡμέραις. σὺ δέ, κύριε, μνήσθητι ὅτι ἐποίησας τρεῖς ὥρας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ πρὸς τὸν πατέρα ἐβόησας Πάτερ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ποῦ εἰσὶν οἱ λόγοι σου, κύριε, οὓς ἐλάλησας πρὸς ἡμᾶς ἐπιστηρίζων ἡμᾶς, ὅτε περιεπατήσαμεν μετὰ σοῦ, λέγων ἡμῖν Οὐ μὴ ἀπολέσητε μίαν τρίχα. πρόσχες οὖν, κύριε, ὅτι αἱ σάρκες μου καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου τί γεγόνασιν. τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τῷ Ἀνδρέᾳ Ἡμέτερε Ἀνδρέα, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. στράφου οὖν, Ἀνδρέα, καὶ θέασαι τὰς πεσούσας σου σάρκας καὶ τρίχας, τί γεγόνασιν. καὶ στραφεὶς ὁ Ἀνδρέας εἶδε μεγάλα δένδρα φυέντα καρποφόρα, καὶ ἐδόξασε τὸν θεόν.

Ὀψίας δὲ γεναμένης ἦραν αὐτὸν πάλιν καὶ ἐνέβαλον εἰς τὴν φυλακήν, δήσαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας ὄπισθεν, καὶ ἦν παραλελυμένος σφόδρα. καὶ ἔλεγον ἐν ἑαυτοῖς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως Τάχα τελευτᾷ ἐν τῇ νυκτί, καὶ οὐχ εὑρίσκομεν αὐτὸν ζῶντα ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ· ἠτόνησε γάρ, καὶ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἐδαπανήθησαν.

---

τῷ τραχήλῳ. ὁ δὲ προσηύξατο πρὸς κύριον Κύριε Ἰ. Χρ., ἀρκεταί εἰσιν αἱ β. αὗται· ἐξητόνησα γάρ. ὁρᾷς ὅσα ὁ ἐχθρὸς ἐκδείκνυταί μοι μετὰ τῶν ἑαυτοῦ δαιμόνων. σὺ δέ, κύριε, -- ἐγκατέλιπες; ἰδού, κύριε, τρεῖς ἡμέραι (sic) εἰσὶ διασύροντες τὰς σάρκας μου ἐπὶ γῆς. ἐπίταξον οὖν ἀναλαβεῖν τὸ πνεῦμά μου ἀπ' ἐμοῦ ἵνα ἀναπαύσεως τύχω. ἐνετείλάς μοι ὅτι ὁ περιπατῶν μετὰ σοῦ οὐ μὴ ἀπολέσῃ τρίχαν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. πρόσχες, κύριε, ὅτι αἱ σάρκες μου καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου ἐκολλήθησαν τῇ γῇ. καὶ ταῦτα λέγων ὁ μακάριος Ἀνδρέας διεσύρετο. | τότε ὁ Ἰησοῦς ε. τ. Ἀ.: C τότε ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἑβραϊστὶ λέγουσα | C Ἀνδρέα ἡμέτερε | στράφου -- γεγόνασιν: C πρόσχες οὖν ὄπισθέν σου καὶ θέασαι τὰς πεσούσας σου σάρκας καὶ τρίχας, τί ἐγένοντο | φυέντα καρποφόρα ex C (item D): A καρποφ. φυτευθέντα | καὶ ἐδόξ. τ. θεόν: C καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἔγνων, κύριε, ὅτι [οὐ] κατέλιπές με

Ὀψίας -- εἰς τ. φυλ. (Thilo h. l. add ἤδη ἀτονήσαντα) -- ὄπισθεν (B h. l. add ἤδη ἀτονίσαντα) -- παραλ. σφόδρα: C Ὀψίας οὖν πάλιν ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς φυλακήν. | κ. ἔλεγον -- ἐδαπανήθησαν: C κ. ἔλ. ἐν ἑαυτοῖς ὅτι ἠτόνησε, καὶ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἐκολλήθησαν τῇ γῇ· τάχα τελευτᾷ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ.

29 Ὁ δὲ κύριος παρεγένετο ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα εἶπε τῷ Ἀνδρέᾳ Ἐπίδος μοι τὴν χεῖρα σου καὶ ἀνάστα ὑγιής. καὶ θεασάμενος ὁ Ἀνδρέας τὸν κύριον Ἰησοῦν ἐπέδωκεν αὐτῷ τὴν χεῖρα καὶ ἀνέστη ὑγιής, καὶ πεσὼν προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἶπεν Εὐχαριστῶ σοι, κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι ἐτάχυνας τὴν βοήθειάν σου ἐπ᾽ ἐμέ. καὶ θεασάμενος ὁ Ἀνδρέας εἰς μέσον τῆς φυλακῆς εἶδε στῦλον ἑστῶτα, καὶ ἐπὶ τὸν στῦλον ἀνδριὰς ἀλαβαστρινὸς ἐφεστώς. καὶ ἀνελθὼν ὁ Ἀνδρέας ἐπὶ τὸν ἀνδριάντα ἥπλωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἑπτάκις, καὶ εἶπε τῷ στύλῳ καὶ τῷ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἀνδριάντι Φοβήθητι τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ, ὃν φρίσσει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ ἀναγαγέτω ὁ ἀνδριὰς ὁ ἐπικείμενος ἐπὶ τὸν στῦλον ὕδωρ πολὺ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ, μέχρι οὗ παιδευθῶσιν οἱ ἐν τῇ πόλει πάντες. καὶ μὴ εἴπῃς ὅτι λίθος εἰμὶ καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος αἰνέσαι τὸν κύριον· ἡμᾶς γὰρ ἔπλασεν ὁ κύριος ἀπὸ γῆς, ὑμεῖς δὲ καθαροί ἐστε· διὰ τοῦτο ἐξ ὑμῶν δέδωκε τὰς πλάκας τοῦ νόμου. ταῦτα εἰπόντος τοῦ μακαρίου Ἀνδρέα εὐθέως ἀπέβαλεν ὁ λίθινος ἀνδριὰς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὕδωρ εἰς πλῆθος ὡς ἐκ διώρυγος, καὶ ὑψώθη τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἦν ἁλμυρὸν σφόδρα κατεσθίον σάρκας ἀνθρώπων.

30 Πρωΐας δὲ γενομένης θεασάμενοι οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἤρξαντο φεύγειν λέγοντες ἐν ἑαυτοῖς Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι τελευτῶμεν νῦν. καὶ ἀπέκτεινε τὸ ὕδωρ τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐ-

---

29. C Ὁ δὲ κύρ. εἰσελθὼν ἐν τῇ φυλ. καὶ ἐκτ. τὴν χ. εἶπεν Ἐπίδος (B Δός) -- ἀνάστα (B ἀνάστηθι) | καὶ θεασάμενος ὁ Ἀ. τὸν κύριον -- ὑγιής: C καὶ ἐπιδοὺς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀνέστη ὑγιής | αὐτῷ καὶ εἶπεν: C αὐτῷ λέγων | C om μου Ἰησ. Χρ. | κ. θεασάμενος -- εἶδε στῦλον: C καὶ ἰδὼν Ἀνδρέας ἐν μέσῳ τῆς φυλ. στῦλον | ἑστῶτα, καὶ -- ἐφεστώς ex C: B ἐπικείμενον ἀλαβαστρινόν | καὶ ἀνελθὼν -- τῷ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἀνδριάντι ex B: C καὶ λέγει αὐτῷ | ὃν (B praem καὶ) φρίσσει (C τρέμει) -- ἀναγαγέτω (B ἀποβαλέτω) -- ἐπικείμ. ἐπὶ τὸν στῦλ. (C ἐπικ. τῷ στύλῳ) -- στόμ. αὐτοῦ (B add ὡς κατακλυσμόν) μέχρι οὗ (C τοῦ) παιδευθ. (B ἵνα παιδευθ.) -- πόλει πάντες (B πόλ. ταύτῃ) | καὶ μὴ εἴπῃς ὅτι ex C: B μὴ φοβηθῇς ὦ λίθε καὶ εἴπῃς ὅτι ἐγώ | ἡμᾶς γὰρ -- πλάκας τοῦ νόμου ex C: B ναί· καὶ γὰρ καὶ ὑμεῖς τετιμημένοι ἐστέ. οὐ γὰρ ἔγραψεν ὁ θεὸς τὸν νόμον τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν πλαξὶ χρυσαῖς ἢ ἀργυραῖς, ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶ λιθίναις. νῦν οὖν ποίησον, ὦ ἀνδριά, τὴν οἰκονομίαν ταύτην. | ταῦτα -- Ἀνδρέα (C -έου) εὐθέως (C εὐθὺς) -- στόμ. αὐτοῦ (B om) ὕδ. εἰς πλῆθ. (B ὕδ. πολὺ) ὡς (B ὥσπερ) -- ἀνθρώπων

30. Πρωΐας -- τελευτῶμεν νῦν: C om | C τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ τὰ κτήνη,

τῶν, καὶ ἤρξαντο φεύγειν ἐκ τῆς πόλεως. τότε Ἀνδρέας ηὔξατο λέγων Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐφ' ᾧ ἤλπισα γενέσθαι τὸ σημεῖον τοῦτο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, μή με ἐγκαταλείπῃς, ἀλλὰ ἀπόστειλον Μιχαὴλ τὸν ἀρχάγγελόν σου ἐν νεφέλῃ πυρός, καὶ περιτείχισον τὴν πόλιν ἵνα μὴ δυνηθῇ τις ἐκφυγεῖν τοῦ πυρός. καὶ εὐθέως κατῆλθε νεφέλη πυρὸς καὶ ἐκύκλωσε τὴν πόλιν ὡς τεῖχος, καὶ τὸ ὕδωρ ὑψώθη ἕως τοῦ τραχήλου τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων καὶ ἦν κατεσθίον αὐτοὺς σφόδρα. καὶ ἔκλαιον λέγοντες Οὐαὶ ἡμῖν· ταῦτα γὰρ πάντα ἐπῆλθον ἐφ' ἡμᾶς διὰ τὸν ξένον τὸν ὄντα ἐν τῇ φυλακῇ· πορευθῶμεν καὶ ἀπολύσωμεν αὐτόν, μή ποτε ἀποθάνωμεν.

Καὶ ἐξῆλθον βοῶντες μεγάλῃ φωνῇ Ὁ θεὸς τοῦ ξένου ἀνθρώπου, ἆρον ἀφ' ἡμῶν τὸ ὕδωρ τοῦτο. καὶ ἔγνω ὁ ἀπόστολος ὅτι κατώδυνοι ἐγένοντο, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἀλαβαστρινὸν ἀνδριάντα Παῦσαι τὸ ὕδωρ, ὅτι μετενόησαν. λέγω δέ σοι ὅτι εἰ πεισθῶσιν οἱ πολῖται τῆς πόλεως ταύτης, οἰκοδομήσω ἐκκλησίαν καὶ στήσω σε ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐποίησάς μοι τὴν διακονίαν ταύτην. καὶ ἐπαύσατο ὁ ἀνδριὰς τοῦ ῥέειν καὶ οὐκέτι ἐξήνεγκεν ὕδωρ. καὶ ἐξελθόντες οἱ τῆς πόλεως ἐπὶ τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐβόησαν λέγοντες Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ θεὸς τοῦ ξένου ἀνδρός, καὶ μὴ ποιήσεις κατὰ τὴν ἀπιστίαν ἡμῶν καὶ καθ' ἃ ἐποιήσαμεν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, ἀλλ' ἔξελε ἀφ' ἡμῶν τὸ ὕδωρ τοῦτο. καὶ ἐξῆλθεν Ἀνδρέας ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ τὸ ὕδωρ διέτρεχεν ἀπὸ τῶν ποδῶν τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου. τότε πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτόν, ἐβόουν ἅπαντες Ἐλέησον ἡμᾶς.

---

καὶ ἤθελον φυγεῖν οἱ ἄνδρες ἐκ τῆς πόλεως | τότε Ἀ. ηὔξ. λέγων ex B: C καὶ εἶπεν Ἀ. πρὸς κύριον | ἐφ' ᾧ ἤλπισα -- τοῦτο ex C: B ἐφ' ἣν ἐπεχείρησα καὶ ἐποίησα τὸ σημ. τοῦτο | C om ἐν τ. πόλ. ταύτ. | C μὴ ἐγκαταλίπῃς με | περιτείχισον: ab hac inde voce media (περιτειχη) deficit codex B. Hinc ea quae sequuntur usque ad πεισθῶσιν οἱ πολῖται ex uno cod. C descripta sunt.

Pro πρὸς τὸν ἀλαβαστρινὸν ἀνδρ. in codice est πρὸς τὸν στῦλον τὸν ἀλαβ. ἀνδρ. | τῆς πόλεως ταύτης: haec non habet C; sed A rursus incipit -ως ταύτης | οἰκοδομήσω -- ἀπιστίαν (codex -στείαν) -- ἐβόουν ἅπαντες Ἐλέησ. ἡμᾶς (sed Ἐλέ. ἡμ. non sunt in codice) ex A. C sic: οἰκοδ. ἐκκλ. ἐπὶ σέ. καὶ παυσάμενον τὸ ὕδωρ, εἰσῆλθον οἱ πολῖται ἐν τῇ φυλακῇ βοῶντες Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ θ. τ. ξένου. καὶ ἀκούσας ὁ Ἀνδρέας ἐξῆλθεν ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ διέτρεχε τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· καὶ ἐβόησεν ὁ λαός Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ θεὸς τοῦ ξένου. Ex D huc pertinent haec: Πιστεύωμεν τῷ θεῷ· διάσωσον ἡμᾶς.

[31] Καὶ ἐλθὼν ὁ γέρων ὁ παραδοὺς τὰ παιδία αὐτοῦ ἵνα σφάξωσιν αὐτὰ ἀντ' αὐτοῦ, ἐδέετο πρὸς τῶν ποδῶν τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου λέγων Ἐλέησόν με. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἅγιος Ἀνδρέας εἶπεν τῷ γηραιῷ Θαυμάζω πῶς σὺ λέγεις Ἐλέησόν με· σὺ οὖν οὐκ ἠλέησας τὰ τέκνα σου, ἀλλὰ παρέδωκας αὐτὰ ἀντὶ σοῦ τοῦ σφαγῆναι; λέγω οὖν σοι, οἵαν ὥραν ἀπέρχεται τὸ ὕδωρ τοῦτο, εἰς τὴν ἄβυσσον πορευθῇς μετὰ τῶν δεκατεσσάρων δημίων τῶν φονευόντων τοὺς ἀνθρώπους καθ' ἑκάστην ἡμέραν. καὶ ἦλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς ληνοῦ ἔνθα τοὺς ἀνθρώπους ἐσφαγίαζον. καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ μακάριος ηὔξατο ἀπέναντι παντὸς τοῦ ὄχλου, καὶ ἀνεῴχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε τὸ ὕδωρ σὺν τῷ γηραιῷ· εἰς τὴν ἄβυσσον κατηνέχθη σὺν τοῖς δημίοις. καὶ θεασάμενοι οἱ ἄνδρες τὸ γεγονὸς ἐφοβήθησαν σφόδρα καὶ ἤρξαντο λέγειν Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐκ θεοῦ ἐστίν, καὶ νῦν ἀποκτενεῖ ἡμᾶς διὰ τὰς θλίψεις ἃς πεποιήκαμεν αὐτῷ. ἰδοὺ γὰρ τί εἶπεν τοῖς δημίοις καὶ τῷ γηραιῷ, συνέβη αὐτοῖς. νῦν οὖν κελεύσει τῷ πυρὶ καὶ καύσει ἡμᾶς. καὶ ἀκούσας Ἀνδρέας εἶπεν πρὸς αὐτούς Μὴ φοβεῖσθε, τεκνία· κἀκείνους γὰρ οὐ μὴ ἐάσω εἰς τὸν ᾅδην, ἀλλὰ ἐπορεύθησαν ἐκεῖνοι ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

[32] Τότε ἐκέλευσεν ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ἐνεχθῆναι πάντας τοὺς

---

31. γέρων: C γηραιός | παιδία: C τέκνα | ἵνα σφ. α. ἀ. αὐτοῦ: C εἰς βρῶσιν | ἐδέετο πρὸς τῶν (haec tria verba conieci magis quam legi) -- Ἐλέησόν με: C ἐδέετο αὐτοῦ | καὶ ἀποκριθεὶς -- γηραιῷ: C καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀπόστολος | Θαυμάζω -- λέγω οὖν σοι: C Θαυμάζω λέγειν μοι ἐλεῆσαί σε, σὺ δοὺς τέκνα εἰς σφαγήν | οἵαν ὥραν -- φονευόντων (codex φονέωντων) -- ἐσφαγίαζον: C ἐν ᾗ λέγω σοι ὅπως (sic apud Thilonem haec leguntur) πορευθῇς ἐν ἀβύσσῳ μετὰ τῶν τεσσάρων δημίων τῶν ἀποκτενόντων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μείνητε ἐν τῷ ᾅδῃ [ἕως] ἂν ἐπιστρέψω καὶ ἀνενέγκω ὑμᾶς, ἵνα ὑποδειχθῶσιν ὑμῖν οἱ τόποι τῆς φονεύσεως ὑμῶν, καὶ τῷ γηραιῷ τούτῳ τὸν τόπον (sic) τῆς ἀνελεημοσύνης καὶ τῆς παραδόσεως. ἀκολουθούντων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ ὕδωρ διαχωριζόμενον ἐκ τῶν ποδῶν τοῦ ἁγίου, ἕως ὅτου ἦλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς ληνοῦ ἐν ᾧ τοὺς ἀνθρώπους ἔσφαζον | ὁ μακάριος: C add Ἀνδρέας | ηὔξατο -- δημίοις: C ἤρξατο ἀπέναντι τοῦ ὄχλου εὔχεσθαι, καὶ ἠνεῴχθη ἡ γῆ, καὶ κατεπόθη τὸ ὕδωρ σὺν τοῖς δημίοις καὶ τῷ γηραιῷ εἰς τὴν ἄβυσσον | καὶ θεασάμενοι -- Ἰησοῦν Χριστόν: C οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐφοβήθησαν μή πως ἀναλώσει (codex ἀνηλώσει) τούτους διὰ τὰ ἅπερ ἐνέδειξαν ἐν αὐτῷ. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἀπόστολος Μὴ φοβεῖσθε· οὐκ ἐάσω ἐν τῷ ᾅδῃ κἀκείνους· ἐπορεύθησαν γὰρ ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε.

32. ὁ ἅγιος Ἀνδρέας: C ὁ μακάριος | C om πάντας | ἴσχυσαν -- καὶ κτη-

τελευτήσαντας ἐν τῷ ὕδατι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐνέγκαι αὐτούς· πολὺς γὰρ ἦν τελευτήσας ὄχλος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων καὶ κτηνῶν. τότε ηὔξατο Ἀνδρέας, καὶ πάντες ἀνέζησαν. καὶ μετὰ ταῦτα ἐχάραξε τύπον ἐκκλησίας καὶ ἐποίησεν οἰκοδομηθῆναι τὴν ἐκκλησίαν. καὶ βαπτίσας παρέδωκεν αὐτοῖς τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγων πρὸς αὐτούς Στήκετε πρὸς ταῦτα ἵνα γνῶτε τὰ μυστήρια τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ ἐδέοντο αὐτοῦ πάντες Δεόμεθά σου, ποίησον πρὸς ἡμᾶς ὀλίγας ἡμέρας ἵνα κορεσθῶμεν τῆς σῆς πηγῆς, ὅτι ἡμεῖς νεόφυτοί ἐσμεν. καὶ δεομένων αὐτῶν οὐκ ἐπείθετο, ἀλλ' εἶπεν αὐτοῖς Πορεύσομαι πρῶτον πρὸς τοὺς μαθητάς μου. καὶ ἠκολούθουν ὄπισθεν τὰ παιδία κλαίοντα καὶ δεόμενα σὺν τοῖς ἀνδράσιν, καὶ ἔβαλαν σποδὸν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν· καὶ οὐκ ἐπείθετο αὐτοῖς ἀλλ' εἶπε Πορεύσομαι πρὸς τοὺς μαθητάς μου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανέλθω πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἐπορεύετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.

[33] Καὶ κατῆλθεν ὁ κύριος Ἰησοῦς γενόμενος ὅμοιος μικρῷ παιδίῳ εὐπρεπεῖ, καὶ συναντήσας τὸν Ἀνδρέαν εἶπεν Ἀνδρέα, διὰ τί ἐξῆλθες ἐάσας αὐτοὺς ἀκάρπους, καὶ οὐκ ἐσπλαγχνίσθης ἐπὶ τοῖς παιδίοις τοῖς ἀκολουθοῦσιν ὄπισθέν σου καὶ τῶν δεομένων ἀνδρῶν ὅτι ποίησον μεθ' ἡμῶν ἡμέρας ὀλίγας; ἡ γὰρ βοὴ αὐτῶν καὶ ὁ κλαυθμὸς ἀνέβη εἰς οὐρανούς. νῦν οὖν ἐπιστρέψας εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν καὶ παράμεινον ἐκεῖ ἡμέρας ἑπτά, ἕως οὗ ἐπιστη-

νῶν: C ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους | τότε ηὔξ. Ἀνδρέας: C καὶ ηὔξατο | καὶ μετὰ τ. ἐχάρ. τύπ. ἐκκλ. (eadem ex D adnotavi) -- τὴν ἐκκλησίαν: C εἶτα διεχάραξε τύπον ἐκκλησίας ἐπὶ γῆς, καὶ ᾠκοδόμησαν αὐτήν | C om βαπτίσας | τοῦ κυρ. ἡμ. Ἰ. Χρ. -- τὴν ὁδὸν αὐτοῦ: C τοῦ θεοῦ· καὶ τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ οὐ παρέδωκεν αὐτοῖς, ἀλλ' εἶπε Πορεύομαι πρὸς τοὺς μαθητάς μου, καὶ πάλιν ἔρχομαι καὶ στηρίξω ὑμᾶς ἐν τῇ πίστει, καὶ ἀναγάγω τοὺς δημίους σὺν τῷ γηραιῷ ἐκ τῆς ἀβύσσου. ἐκεῖνοι δὲ εἶπον Δεόμεθά σου, ποίησον [πρὸς] ἡμᾶς ὀλίγας ἡμέρας ὅπως φωτίσῃς ἡμᾶς. καὶ οὐκ ἐπένευσεν, ἀλλ' ἠκολούθουν αὐτῷ κλαίοντες καὶ σποδὸν βάλλοντες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.

33. C ὁ κύρ. ἡμῶν Ἰ. Χριστὸς ὅμοιος παιδὶ μικρῷ εὐπρ., καὶ συναντ. τῷ ἀποστόλῳ ἔφη | Ἀνδρέα -- ἐξῆλθες (codex ἐξελθὼν) ἐάσας -- κλαυθμὸς (codex κλαθμὸς) -- στηρίξω (codex στηρίζω) -- ἐν τῇ πίστει: C Ἀνδρέα, διὰ τί ἀναχωρεῖς ἐάσας -- καὶ διὰ τί οὐκ εὐσπλαγχνίσθης ἐπὶ τοῖς μικροῖς παιδ. τούτοις τοῖς κλαίουσιν ὄπισθέν σου καὶ δεομένοις σὺν τοῖς ἀνδράσιν ὅτι ποίησον -- εἰς οὐρανούς (C ἐν τοῖς οὐρανοῖς) -- εἰς τὴν πόλιν (C ἐν τῇ πόλει) -- ἐν τ. πίστει |

ρίξω τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν τῇ πίστει· καὶ τότε ἀπελεύσει εἰς τὴν χώραν τῶν βαρβάρων σὺ καὶ οἱ μαθηταί σου. καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν σε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ κηρύξεις τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ ἀνενέγκῃς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐν τῇ ἀβύσσῳ, καὶ ποιήσεις ἅ σοι ἐντέλλομαι.

Τότε Ἀνδρέας ἐπιστρέψας εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει λέγων Εὐλογήσω σε, κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ σῶσαι θέλων πᾶσαν ψυχήν, ὅτι οὐκ εἴασάς με ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης σὺν τῷ θυμῷ μου. καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν ἰδόντες αὐτὸν ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ ἡμέρας ἑπτὰ διδάσκων καὶ ἐπιστηρίζων αὐτοὺς ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. καὶ πληρωθέντων τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν ἐγένετο ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι τὸν μακάριον Ἀνδρέαν συνήχθησαν ἐπ᾽ αὐτὸν πάντες ἀπὸ παιδίου καὶ ἕως πρεσβυτέρου, καὶ προέπεμπον αὐτὸν λέγοντες Εἷς θεὸς Ἀνδρέου, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

---

καὶ τότε ἀπελεύσει (C -σῃ) -- ἐντέλλομαι ex C; A sic: καὶ ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἀπελεύσει εἰς τὴν πόλιν τῶν βαρβάρων, καὶ ἐξέλθῃς ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ πάλιν εἰσέλθῃς εἰς τὴν πόλιν ταύτην

Τότε -- ἐν τῇ (A om) πόλει -- ψυχήν: C Τότε ἐπιστρέψας ὁ μακάριος Ἀνδρ. ἦλθεν ἐν τῇ πόλει λέγων Εὐλογῶ σε, κύριε | εἴασας: A ἔασας | καὶ εἰσελθόντος -- σφόδρα: C καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ πολῖται ἐχάρησαν σφόδρα | καὶ ἐποίησεν (A καὶ ποιήσας) ἐκεῖ -- Ἰησοῦν Χριστόν cum A et E; C καὶ ἐποίησεν -- ἐπιστηρίζων ἐν τῇ πίστει | καὶ πληρωθέντων -- ἐκπορεύεσθαι (E πορεύεσθαι) -- ἐπ᾽ αὐτὸν πάντες (A πάντ. ἐπ᾽ αὐτ.) ἀ π. καὶ (A om) ἕως -- προέπ. αὐτόν cum A et E; C καὶ πληρ. τ. ἑ. ἡμερῶν συνήχθησαν ἐπ᾽ αὐτῷ πάντες ἀπὸ νηπίου μέχρι πρεσβύτου, καὶ προέπ. ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτόν | Verbis προέπεμπον (codex πρὸἔπεμπᾶν) αὐτόν codex A exit. Reliqua ex C (cum Thilone) ac fere etiam E addidimus: Εἷς (E add ὁ) θεὸς -- καὶ τὸ κράτος (E add σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι) εἰς τ. αἰ. (E add τῶν αἰώνων), ἀμήν. In D vero ista acta finiuntur his: Τότε ὁ ἀπόστολος ἠθέλησεν ἐξελθεῖν πάλιν εἰς τὸ κήρυγμα· καὶ συναχθέντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν ἔλεγον Εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· ὃ ἐδιδάχθημεν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

## ΠΡΑΞΙΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ.

Κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦν ἐν τῷ ὄρει καταμόνας ἡσυχάζων ὁ ἅγιος ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος καὶ εὐχόμενος ἐν τῷ χιτῶνι καὶ τῇ στολῇ τῇ ἀποστολικῇ χωρὶς ὑποδήματος· καὶ ἰδοὺ ἐν σχήματι τῶν ψαλλόντων ἐν τῷ παραδείσῳ νηπίων ἦλθεν πρὸς τὸν Ματθαῖον ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Εἰρήνη σοι, Ματθαῖε. ὁ δὲ Ματθαῖος ἀτενίσας εἰς αὐτὸν καὶ μὴ ἐγνωκὼς τίς εἴη εἶπεν Χάρις σοι καὶ εἰρήνη, ὦ παιδίον κεχαριτωμένον· καὶ τί ὧδε ἐλήλυθας ἐπ᾽ ἐμοί, καταλιπὼν τοὺς ψάλλοντας ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ τὴν ἐκεῖ τρυφήν; ὅτι ὧδε ὁ τόπος ἔρημός ἐστιν καὶ ὁποίαν παραθήσω σοι τράπεζαν ὦ παιδίον ἀγνοῶ, ὅτι ἄρτος οὐκ ἔστιν μοι οὔτε ἐν ἀγγείῳ ἔλαιον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνεμοι ἡσυχάζουσιν τοῦ καταβαλεῖν ἐκ τῶν δένδρων τι ἐπὶ τὴν γῆν εἰς τροφήν· ὅτι μόνον εἰς συμπλήρωσιν τῆς νηστείας μου τῶν τεσσεράκοντα ἡμερῶν τῇ κινήσει τῶν ἀνέμων πιπτόντων τῶν

---

* Par Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μ. τ. ἀποστ. Vind Πρᾶξις καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

1. Κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν -- χιτῶνι cum Vind: Par Ὁ ἅγιος Ματθαῖος (adde ἦν) ἐν τῷ ὄρει καταμόνας μονάζων καὶ εὐχόμενος ἐν χιτῶνι | Ματθαῖε: Vind add ἠγαπημένε | εἰς αὐτόν ex Vind: Par αὐτῷ | Par om καὶ μὴ ἐγν. τ. εἴη | Χάρις ex Par: Vind Χαρά | Vind om κεχαριτωμένον | καταλιπών: Par -λειπών, Vind -λειπῶν | ὅτι ὧδε -- ἐστιν ex Par: Vind ὧδε ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος | ὁποίαν -- ἀγνοῶ ex Par: Vind ὁποίαν τράπεζαν ἵνα ποιήσω σοι ἀγνοῶ | Vind ὅτι οὐχ ἔστ. μου ἄρτος | Vind om ἐν ἀγγείῳ | Par om ἀλλά, οἱ, τοῦ | τι ἐπὶ τ. γῆν: Vind καρπὸν ἐπὶ τῆς γῆς | τροφήν: Vind add ἡμῶν | ὅτι μόνον εἰς συμπλ. ex Par: Vind ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ συμπληρώσει | τῆς νηστείας -- ἡμερῶν: Vind τῶν τεσσεράκοντα (Par τεσσαράκ.) ἡμερῶν τῶν νηστειῶν | πιπτόντων

καρπῶν μεταλαμβάνων δοξάζω μου τὸν Ἰησοῦν. νῦν οὖν τί προσενέγκω σοι, παιδίον καλόν; ἀλλ᾽ οὔτε ὕδωρ ἐγγὺς ἵνα νίψω σου τοὺς πόδας.

2 Καὶ εἶπεν τὸ παιδίον Τί λέγεις, ὦ Ματθαῖε; σύνες καὶ σοφίσθητι ὅτι λόγος ἀγαθὸς ὑπὲρ μόσχον, καὶ ῥήματα πραότητος ὑπὲρ πᾶν λάχανον τοῦ ἀγροῦ, καὶ φθέγμα γλυκὺ ὡς τὸ μύρον τῆς ἀγάπης, καὶ ἱλαρότης προσώπου ὑπὲρ χορτασίαν, καὶ ὄψις ἀγαθὴ ὡς εἶδος τῆς γλυκασίας. σύνες Ματθαῖε, καὶ γνώσει ὅτι ὁ παράδεισος ἐγώ, ὁ παράκλητος ἐγώ, ἡ δύναμις τῶν ἄνω δυνατῶν ἐγώ, ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγκρατευομένων ἐγώ, ὁ στέφανος τῶν παρθένων ἐγώ, ἡ σωφροσύνη τῶν μονογάμων ἐγώ, τὸ καύχημα τῶν χηρευόντων ἐγώ, τὸ φυλακτήριον τῶν νηπίων ἐγώ, ὁ θεμέλιος τῆς ἐκκλησίας ἐγώ, ἡ βασιλεία τῶν ἐπισκόπων ἐγώ, ἡ δόξα τῶν πρεσβυτέρων ἐγώ, ἡ εὐλογία τῶν διακόνων ἐγώ. ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, Ματθαῖε, ἐν τούτοις τοῖς λόγοις.

3 Ὁ δὲ Ματθαῖος εἶπεν Πάνυ με ἔτερψεν ἡ ὅρασίς σου, ὦ παιδίον, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγοι σου ζωῆς μεστοί εἰσιν· καὶ γὰρ τὸ πρόσωπόν σου ὑπὲρ ἀστραπὴν λάμπει, καὶ οἱ λόγοι σου ἡδύτατοι πάνυ. καὶ ὅτι μὲν ἴδον σε ἐν τῷ παραδείσῳ ὡς ἔψαλλες μετὰ τῶν ἄλλων νηπίων τῶν ἀναιρεθέντων ἐν Βηθλεέμ, ἀκριβῶς ἐπίσταμαι· πῶς δὲ ἐνταῦθα ἐλήλυθας ἄφνω, πάνυ με τοῦτο θαυμάζει. ἓν δὲ ἐρωτῶ σε, ὦ παιδίον· ἐκεῖνος ὁ ἀσεβὴς Ἡρώδης ποῦ τυγχάνει; λέγει αὐτῷ τὸ παιδίον Ἐπεὶ ἠρώτησας, ἄκουσον τούτου τὸ οἰκητήριον. οἰκεῖ μὲν ἐν τῷ ᾅδῃ· κατεσκεύασται δὲ αὐτῷ πῦρ ἄσβεστον, γέεννα ἀτελεύτητος, βόρβορος κοχλάζων,

---

τῶν ex Vind: Par τῶν πιπτόντων | παιδίον καλόν: Vind παιδ. εὐλογημένον ἀγνοῶ | ἐγγύς: Vind add ὑπάρχει | Par om τούς

2. Vind Λέγει τὸ παιδ. πρὸς αὐτόν Ὦ Ματθ. | Vind σοφίσθητι, ὁ λόγος ὁ ἀγαθὸς ὑπ. μόσχ. ὑπάρχει | Vind ῥῆμα | ἀγαθή: Par om | τῆς γλυκασίας: Vind om τῆς | Vind σύνες ὦ Ματθ. καὶ ἐπίγνωθι ὅτι | Vind om ἄνω | Par om τὸ καύχ. τ. χηρ. ἐγώ | Vind om ἡ δόξα τ. πρεσβ. ἐγώ | Ματθαῖε: Par Ματθεία | Vind ἐν τοῖς λόγ. τούτοις

3. Vind Ὁ δὲ μακάριος Ματθ. ἀκούσας ταῦτα εἶπεν Ὦ παιδίον τίμιον, πάνυ με ἔτ. ἡ ὅρ. σ. | ζωῆς μ. εἰσιν: Vind μεστοὶ ζωῆς πλήρης (sic) ὑπάρχουσιν | Par om καὶ οἱ λόγοι σου ἡδύτατοι πάνυ | Par om μέν | Vind Βεθλεέμ | θαυμάζει: Vind ἐκπλήττει | ὦ παιδίον: Vind add τίμιον | ἄκουσον τούτου τὸ οἰκητήριον: haec coniungenda duxi. Manu scriptum est ἄκουσον· τούτου etc |

σκώληξ ἀκοίμητος, ὅτι τρισχίλια νήπια ἀνεῖλεν φονεῦσαι θέλων Ἰησοῦν τὸ παιδίον, τὸν τῶν αἰώνων πρεσβύτερον· ἀλλὰ τῶν αἰώνων τούτων πάντων πατὴρ ἐγώ εἰμι. [4] Νῦν οὖν, ὦ Ματθαῖε, δέξαι τὴν ῥάβδον μου ταύτην καὶ κάτελθε ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ εἴσελθε εἰς Μύρνην τὴν πόλιν τῶν ἀνθρωποφάγων καὶ φύτευσον αὐτὴν πρὸς τῷ πυλῶνι τῆς ἐκκλησίας ἧς ἐθεμελίωσας σύ τε καὶ Ἀνδρέας· καὶ ἅμα τῷ φυτεῦσαί σε ταύτην ἔσται δένδρον μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ πολύκλωνον, καὶ ἐκταθήσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ ἐπὶ πήχεις τριάκοντα, καὶ ἑνὸς ἑκάστου κλάδου ὁ καρπὸς ἔσται διαλλάσσων καὶ τῇ ὁράσει καὶ τῇ βρώσει, καὶ ἀπὸ ἄκρου τοῦ δένδρου ἔσται καταρρέον μέλι πολύ, καὶ ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ἐξελεύσεται πηγὴ μεγάλη ποτίζουσα τὴν περίχωρον ταύτην κύκλῳ, καὶ ἐν αὐτῇ νηκτὰ καὶ ἑρπετά, καὶ ἀπολούσονται ἐν αὐτῇ οἱ ἀνθρωποφάγοι καὶ φάγονται ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῶν δένδρων τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ μέλιτος, καὶ ἀλλαγήσονται τὰ σώματα αὐτῶν, καὶ αἱ εἰδέαι αὐτῶν μεταλλαγήσονται ὡς αἱ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, καὶ αἰδεσθήσονται τὴν γυμνότητα τοῦ σώματος αὐτῶν καὶ ἐνδύσονται ἐνδύματα ἀπὸ τῶν κριῶν τῶν προβάτων, καὶ οὐκέτι ἀκάθαρτα φάγονται· ἔσται δὲ τὸ πῦρ αὐτοῖς εἰς ὑπηρεσίαν, ἑτοιμάζοντες τὰς θυσίας εἰς προσφοράς, καὶ τοὺς ἄρτους ὀπτήσουσιν ἐν πυρί, καὶ ὄψονται ἀλλήλους ἐν ὁμοιώματι τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐπιγνώσονται μὲ καὶ δοξάσουσιν τὸν πατέρα μου τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. νῦν οὖν σπεῦσον Ματθαῖε καὶ κατάβηθι ἐντεῦθεν, ὅτι ἐγγύς ἐστιν διὰ πυρὸς τοῦ σώματός σου ἡ ἔξοδος καὶ τῆς ὑπομονῆς σου ὁ στέφανος.

---

σκώληξ: Vind καὶ σκώλ. | τρισχίλια νήπια: Vind ἕνδεκα χιλ. (per compendium scriptum est) παῖδας νηπίων | θέλων: Vind θελήσας | Vind om τὸν τῶν αἰ. πρ. ἀλλὰ τ. αἰ. | Vind τούτων δὲ πάντων πατὴρ καὶ ποιμὴν καὶ ὁδηγὸς ἐγώ εἰμι

4. ῥάβδ. μου: Par om μου | Μύρνην: Vind om | πρὸς τῷ πυλῶνι: Par πρὸς τὴν πύλην | Ἀνδρέας: Vind add ὁ πρωτόκλητος | φυτεῦσαί σε: Vind φυτεύσαι σει, Par om σε | ὁ καρπός: Vind add αὐτοῦ | Vind ἀπ᾽ ἄκρου | δένδρ. ἔσται καταρρέον: Par δένδρ. καταρίσσον (i. e. -ρρῆσσον) | Vind om ταύτην | καὶ ἐν αὐτῇ νηκτὰ καὶ ἑρπετά: haec Par post μεγάλη ponit | Vind αἱ εἰδέαι (ita uterque codex) μεταστραφήσονται ὡς τῶν | Vind om καὶ αἰδεσθ. τ. γ. τ. σώματος αὐτῶν | Vind ἐνδυθήσονται | Vind om τῶν κριῶν | αὐτοῖς εἰς: Vind αὐτῷ εἰς | σπεῦσον: Vind πίστευσόν μοι | διὰ πυρ. τ. σ. σ. ἡ ἔξοδος: Vind ἡ διὰ π. τ. σ. σου ἔξοδος

5 Καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸ παιδίον καὶ δοὺς αὐτῷ τὴν ῥάβδον ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς. ὁ δὲ Ματθαῖος κατίει ἐκ τοῦ ὄρους σπεύδων ἐπὶ τὴν πόλιν. μέλλοντος δὲ αὐτοῦ εἰσιέναι ἐν τῇ πόλει ὑπήντησαν αὐτῷ Φουλβανὰ ἡ γυνὴ τοῦ βασιλέως καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φουλβανὸς καὶ ἡ τούτου γυνὴ Ἐρβά, οἵτινες ὑπῆρχον ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἐπεβόουν κράζοντες Τίς σε ἤγαγεν ἐνταῦθα πάλιν, Ματθαῖε, ἢ τίς ἔδωκέν σοι τὴν ῥάβδον ἐπὶ τὸν ἡμῶν ὄλεθρον; ὁρῶμεν γὰρ καὶ τὸν παῖδα Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ σὺν σοὶ ὄντα. μὴ μέλλε οὖν, ὦ Ματθαῖε, φυτεῦσαι τὴν ῥάβδον εἰς τροφὴν καὶ εἰς μεταμόρφωσιν τῶν ἀνθρωποφάγων. εὗρον δὲ τί ποιήσω σοι· ἐπειδὴ γὰρ ἐφυγάδευσάς με ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἐκώλυσας μὴ ἐκτελεῖσθαί μου τὰ θελήματα ἐν τοῖς ἀνθρωποφάγοις, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπεγερῶ ἐπὶ σὲ τὸν βασιλέα τῆς πόλεως ταύτης καὶ κατακαύσει σε ζῶντα. ὁ δὲ Ματθαῖος ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν δαιμονιζομένων χεῖρας ἐπιθεὶς τοὺς μὲν δαίμονας ἐφυγάδευσεν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἐποίησεν ὑγιεῖς· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

6 Οὕτως δὲ καταδήλου γεγονότος τοῦ πράγματος, μαθὼν ὁ ἐπίσκοπος Πλάτων τὴν παρουσίαν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου ὑπήντησεν αὐτῷ σὺν παντὶ τῷ κλήρῳ, καὶ πεσόντες εἰς τὴν γῆν κατεφίλουν τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὁ δὲ Ματθαῖος ἤγειρεν αὐτοὺς καὶ ἀπίει σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἦν δὲ σὺν αὐτῷ καὶ τὸ παιδίον Ἰησοῦς. γενόμενος δὲ ὁ Ματθαῖος πρὸς τὸν πυλῶνα τῆς ἐκκλησίας, στὰς ἐπί τινος ὑψηλοῦ καὶ ἑδραίου λίθου,

---

5. Par εἰς τὸν οὐρανόν | Vind ὁ δὲ μακάριος Ματθ. | κατίει (Par κατείη) ἐκ: Vind κατῆλθεν ἀπό | Vind καὶ μέλλοντος αὐτοῦ | Par εἰς τὴν πόλιν | Vind ὑπήντησεν | ἐπεβόουν: Par ἐβόουν | Vind πάλιν ἐνταῦθα | ἐπὶ τ. ἡμ. ὄλεθρον: Vind ἐπὶ τῇ ἡμ. ἀπωλείᾳ καὶ συντριβῇ | μὴ μέλλε οὖν ὦ Ματθ.: Vind ὥστε ὦ Ματθ. μὴ μέλλε | εἰς τροφὴν καί: Vind ἥνπερ κατέχεις | εὗρον δὲ τί π. σοι: Vind ἐπεὶ εὕρωμα γνώσω τί μοι αὐτὸ τί σοι ποιήσω (sic) | Vind ἐφυγ. μοι ἅμα Ἀνδρέου ἀπὸ τῆς πόλ. | ταύτης: Par om | ἐκτελεῖσθαι: Par ἐντελεῖσθαι | ἀνθρωποφάγοις: Vind add τούτοις, καὶ νῦν πάνυ τὰ αὐτὰ βούλει πρᾶξαι | ἐγώ: Par om | Vind ὁ δὲ μακάριος Ματθ. ταῦτα ἀκούσας καὶ ἐπιτιμήσας αὐτὸν ἀπέκαμψεν μετ' αἰσχύνης· εἶτα ἐπιθεὶς ἑνὶ ἑκάστῳ τὰς χεῖρας τοὺς μὲν δαίμ. παραχρῆμα ἐφυγ.

6. Vind Ὡς δὲ καταδ. τοῦ πράγμ. γεγονότος | Par om ἀποστόλ. Ματθ. | Vind ὁ δὲ μακάριος Ματθαῖος | ἀπίει: Vind ἀπεί | ἦν δὲ -- Ἰησοῦς: Par καὶ ἦν σὺν τῷ παιδίῳ | Vind γενόμενος οὖν ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος

καὶ τῆς πόλεως πάσης συνδραμούσης, μάλιστα τῶν πεπιστευκότων ἀδελφῶν, ἤρξατο λέγειν Ἄνδρες καὶ γυναῖκες οἱ συμπαρόντες τῇ ἡμετέρᾳ θέᾳ, οἱ τὸ πρὶν τὸ πᾶν πιστεύοντες, νῦν δὲ τὸν τὸ πᾶν συστησάμενον καὶ πεποιηκότα γνωρίζοντες, οἱ τὸν Σάτυρον μέχρι νῦν σεβόμενοι καὶ ὑπὸ μυρίων ψευδωνύμων θεῶν ἐμπαιζόμενοι, ἄρτι δὲ τὸν ἕνα καὶ μόνον θεὸν κύριον κριτὴν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπεγνωκότες, οἱ τὸ ἀμέτρητον μέγεθος τῆς κακίας ἀποθέμενοι, τὸ δὲ ὁμοιοπαθὲς τῆς εἰς ἀνθρώπους φιλοστοργίας ἀγάπην ἐνδυσάμενοι, οἵ ποτε τοῦ Χριστοῦ ἀλλότριοι, νῦν δὲ κύριον καὶ θεὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντες, οἱ τὸ πρὶν ἄμορφοι, νῦν δὲ διὰ Χριστοῦ μεμορφωμένοι· ἰδοὺ ἡ βακτηρία ἣν ὁρᾶτε ἐν τῇ χειρί μου, ἣν ἔδωκέν μοι ὁ Ἰησοῦς εἰς ὃν ὑμεῖς ἐπιστεύσατε καὶ μέλλετε πιστεύειν, κατανοήσατε νῦν τὰ γινόμενα δι᾽ ἐμοῦ καὶ ἐπίγνωτε τὸν πλοῦτον τῆς μεγαλειότητος ὃν ποιήσει σήμερον ὑμῖν. ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ τὴν ῥάβδον ταύτην φυτεύσω εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἔσται ὑπόδειγμα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, καὶ γενήσεται δένδρον μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ εὐθαλές, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ καλὸς τῇ ὁράσει καὶ ἀγαθὸς τῇ ὄψει, καὶ εὐωδία ἀρωμάτων ἐξελεύσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἄμπελος ἔσται περιπεπλεγμένη αὐτῷ, πλήρης βοτρύων, καὶ ἀπὸ ἄκρου αὐτοῦ μέλι καταβαῖνον, καὶ πᾶν πετεινὸν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ κατασκηνώσει, καὶ πηγὴ ὕδατος ἐξελεύσεται ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ἔχουσα νηκτὰ καὶ ἑρπετά, ποτίζουσα τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν.

7 Καὶ ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἔπηξεν τὴν ῥάβδον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ εὐθέως ἐνεπήγη ἐπὶ πῆχυν ἕνα. καὶ ἦν τὸ θέαμα ξένον καὶ θαυμαστόν·

---

πρὸς τῷ πυλῶνι | καὶ τῆς πόλεως: Vind om καί | λέγειν: Vind add πρὸς αὐτοὺς οὕτως | συμπαρόντες: Par παρόντες | Vind οἱ τὸ πρὶν θρησκεύοντες πᾶν κακόν, νῦν δὲ τὸν τοῦ παντὸς κόσμου σύστημα πεποιηκότα γνωρίσαντες | Vind τὸν Σατούρην | Vind παιζόμενοι | κύριον: Vind καί (ut videtur) | Vind κριτὴν πάντων | Par om Ἰησοῦ | Vind ἐπιγινώσκοντες | διὰ Χριστοῦ: Vind διὰ Χριστόν | Par μορφούμενοι | Vind ἰδοὺ ἡ βακτ. μου αὕτη ἣν δέδωκέν μοι ὁ κύριος Ἰησοῦς | Vind φυτεύω τὴν ῥάβδ. ταύτην | ὑπόδειγμα: Par φύτευμα | γενήσεται: Par ἔσται | εὐθαλές: uterque codex εὐθαλῆ | Vind καὶ ἐξελεύσ. ἐξ αὐτοῦ εὐωδ. ἀρωμ. | Vind ἀπ᾽ ἄκρου | Par om ἑρπετά

7. Καὶ ταῦτα εἰπών: Vind Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος Ματθαῖος καὶ πλείονα τούτων πρὸς τὸν ὄχλον | Par om εἰς τὴν γῆν, καὶ εὐθέως ἐνεπήγη | καὶ ἦν: Vind νῦν δέ | θέαμα ξένον: Par θαῦμα μέγα

ἡ γὰρ ῥάβδος εὐθέως βλαστήσασα ηὐξήθη καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καθὰ ἐλάλησεν ὁ Ματθαῖος. εἶπεν δὲ ὁ ἀπόστολος Εἰσέλθατε εἰς τὴν πηγὴν καὶ πλύνατε ἐν αὐτῇ τὰ σώματα ὑμῶν, καὶ εἶθ' οὕτως μεταλάβετε καὶ τῶν καρπῶν τοῦ δένδρου καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ μέλιτος, καὶ ἀπὸ τῆς πηγῆς πίεσθε, καὶ μορφωθήσεσθε ἐν ὁμοιώματι ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων· καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελθόντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπιγνώσεσθε ἀκριβῶς ὅτι ζῶντι καὶ ἀληθινῷ θεῷ ἐπιστεύσατε. καὶ ποιήσαντες ταῦτα πάντα ἴδον ἑαυτοὺς ἐνηλλαγμένους ἐν ὁμοιώματι τοῦ Ματθαίου· εἶθ' οὕτως προσελθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσεκύνησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν. καὶ ἐναλλαγέντων αὐτῶν ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, καὶ ἔτρεχον ἕκαστος ἐν σπουδῇ ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις σκεπάσαι τὴν γυμνότητα αὐτῶν, ὅτι ᾐσχύνοντο.

8 Ὁ δὲ Ματθαῖος καὶ ὁ Πλάτων ἔμειναν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διανυκτερεύοντες καὶ δοξάζοντες τὸν θεόν. ἔμεινεν δὲ καὶ ἡ τοῦ βασιλέως γυνὴ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἡ τούτου γαμετή, καὶ ἐδεήθησαν τοῦ ἀποστόλου δοῦναι αὐτοῖς τὴν ἐν Χριστῷ σφραγῖδα. καὶ προσέταξεν ὁ Ματθαῖος τὸν Πλάτωνα· καὶ ἐξελθὼν ἐβάπτισεν αὐτοὺς ἐν τῷ ὕδατι τῆς πηγῆς τοῦ δένδρου εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ εἶθ' οὕτως εἰσελθόντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκοινώνησαν τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων· καὶ ἦσαν ἀγαλλιώμενοι καὶ διανυκτερεύοντες καὶ αὐτοὶ μετὰ τοῦ ἀποστόλου, πολλῶν καὶ ἄλλων συνεληλυθότων· καὶ ἔψαλλον ἅπαντες οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅλην τὴν νύκτα δοξάζοντες τὸν θεόν.

---

καθὰ -- ὁ ἀπόστολος: Vind καθὰ προεῖπεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος. μετὰ δὲ ταῦτα πάντα γενέσθαι εἶπεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος πρὸς τὸν ἐληλυθότα πρὸς αὐτὸν ὄχλον | Par om εἶθ' οὕτως | Vind μεταλαμβάνετε | καὶ τῶν καρπων: Par τοῦ καρποῦ | πίεσθε: Par πίετε | μορφωθήσεσθε: Par μορφώθητε | Par om τῶν ἀνθρώπων | Par om μετὰ ταῦτα | Par εἰσελθόντ. εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπίγνωτε ὅτι | ταῦτα πάντα: Par τοῦτο | εἶθ' οὕτως προσελθόντες: Par καὶ εἰσελθόντες | Vind προσεκύνησαν τὸν θεὸν ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ· | ἔγνωσαν: Vind add ἀληθῶς | Vind αἰσχύνοντο et add γυμνοὶ ὄντες

8. Vind Ὁ δὲ μακάριος Ματθαῖος καὶ ὁ ἐπίσκοπος Πλάτων ἅμα τῷ κλήρῳ ἔμειναν | Par om καὶ δοξάζ. τ. θεόν | γαμετή: Par γυνή | Vind ἐδεήθ. τῷ ἀποστόλῳ | Vind τότε προσέταξεν ὁ ἅγιος Ματθαῖος τῷ ἐπισκόπῳ Πλάτωνι | Par om εἶθ' οὕτως | Par εἰσελθ. εἰς τὴν ἐκκλησίαν | τῶν ἁγίων τ. Χρ. μυστηρίων: Par τῆς εὐχαριστείας | Par om καὶ αὐτοὶ μετὰ τ. ἀποστ. | Par συνελθόντων | Par πάντες

9 Ὡς δὲ ἐτελειώθη ὁ ὄρθρος, ἐλθὼν ὁ μακάριος Ματθαῖος ἅμα τῷ ἐπισκόπῳ Πλάτωνι ἔστη ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἡ ῥάβδος ἐφυτεύθη, καὶ ὁρᾷ τὴν ῥάβδον εἰς δένδρον μέγα γενομένην, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἄμπελον συμπεπλεγμένην, καὶ μέλι καταβαῖνον ἀπὸ ἄνω ἕως τῆς ῥίζης αὐτοῦ· καὶ ἦν ἅπαξ ἐκεῖνο τὸ δένδρον καλὸν καὶ εὐθαλές, παρόμοιον τῶν ἐν τῷ παραδείσῳ φυτῶν, καὶ ποταμὸς ἐκπορευόμενος ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ποτίζων πᾶσαν τὴν γῆν τῆς πόλεως Μύρνης. καὶ συνέτρεχον πάντες καὶ ἤσθιον ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου καὶ τῆς ἀμπέλου, καθώς τις ἠβούλετο.

10 Ὡς δὲ τὰ γενόμενα διεδόθη ἐν τῷ παλατίῳ, μαθὼν ὁ βασιλεὺς Φουλβανὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ματθαίου πεπραγμένα περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς νύμφης αὐτοῦ, ἠγαθύνθη πρὸς ὥραν ἐπὶ τῇ καθάρσει αὐτῶν· ἐπειδὴ δὲ ἀχώριστοι ἦσαν τοῦ Ματθαίου, ἐξήφθη θυμῷ καὶ ὀργῇ καὶ ἐσκέψατο ἀναλῶσαι αὐτὸν ἐν πυρί. τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ ἤμελλεν ὁ βασιλεὺς χειροῦσθαι τὸν Ματθαῖον, ἴδεν ὁ Ματθαῖος τὸν Ἰησοῦν λέγοντα αὐτῷ Μετὰ σοῦ εἰμὶ πάντοτε τοῦ σώζειν σε, Ματθαῖε· ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου.

11 Ὁ δὲ μακάριος Ματθαῖος διυπνισθεὶς καὶ κατασφραγίσας ἑαυτὸν καθ' ὅλου τοῦ σώματος ἀνέστη εἰς ὄρθρον καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ κλίνας τὰ γόνατα προσηύχετο ἐκτενῶς. εἶτα ἐλθόντος τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ κλήρου ἔστησαν κοινῶς εἰς προσευχήν, δοξάζοντες τὸν θεόν. καὶ μετὰ τὸ τελέσαι αὐτοὺς τὴν εὐχὴν εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος Πλάτων Εἰρήνη σοι, Ματθαῖε ἀπόστολε

---

9. Vind Ὡς δὲ ὄρθρος ἀλεύη (sic), προσελθών | Vind καταβαίνων | ἀπὸ ἄνω ἕως τῆς: Par ἐκ τῆς | Vind τὸ δένδρ. ἐκεῖνο | εὐθαλές: Vind εὐθαλή, Par εὐθαλήν | τῶν ἐν τ. π. φυτῶν: Par τῶν ὄντων ἐν τ. παραδ. | ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ: Par ἐκ τῆς πηγῆς | Μύρνης (cf. supra sect. 4.): Par Σμύρνης, nec aliter Vind, ut videtur. | ἀμπέλου: Vind add καὶ μέλιτος | καθώς τις ἠβούλετο: Vind καθόσον ἠβούλοντο

10. Ὡς δέ: Vind Καὶ ὡς | Par γινόμενα | διεδόθη ἐ. τ. π. μαθών: Par ἴδεν | τὰ ὑπὸ τ. (Vind add μακαρίου) Ματθ. πεπρ. περί: Par ὑπὸ τ. Ματθ. καὶ τὰ περί | υἱοῦ αὐτοῦ: Vind om αὐτοῦ | ἠγαθύνθη: Vind ἐχάρη | Vind τοῦ μακαρίου Ματθ. | ἐξήφθη θ. κ. ὀργῇ καί: Par καὶ πάλιν | Par om ἐκείνῃ | Vind τὸν μακάριον Ματθαῖον | Vind om ὁ Ματθαῖος | Μετά: Vind praem Ματθαῖε (postea om) δοῦλέ μου ἀγαπητὲ καὶ πιστέ | Par om πάντοτε

11. Tota haec sectio ex Vindobonensi codice desumta est: desideratur in Parisiensi.

κοινῶς: codex καινῶς

τοῦ Χριστοῦ. καὶ ὁ μακάριος Ματθαῖος εἶπεν αὐτῷ Εἰρήνη ὑμῖν. καὶ καθεσθέντων αὐτῶν εἶπεν ὁ ἀπόστολος τῷ ἐπισκόπῳ Πλάτωνι καὶ παντὶ τῷ κλήρῳ Βούλομαι τέκνα γνῶναι ὑμᾶς, τοῦ Ἰησοῦ φανερώσαντός μοι, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως ταύτης μέλλει ἐπιστέλλειν ἐπ' ἐμὲ στρατιώτας, εἰσελθόντος ἐπ' αὐτὸν τοῦ διαβόλου καὶ εἰς τὸ φανερὸν ὁπλίσαντος καθ' ἡμῶν. ἀλλὰ ἀναθώμεθα ἑαυτοὺς τῷ Ἰησοῦ, καὶ αὐτὸς ῥύσεται ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς πειρατηρίου καὶ πάντας τοὺς πεποιθότας ἐπ' αὐτόν.

12 Διαβουλευομένου δὲ τοῦ βασιλέως κατὰ τοῦ μακαρίου Ματθαίου τὸ πῶς χειρώσηται αὐτόν, ὁρῶν δὲ καὶ τοὺς πιστεύοντας πλείστους ὄντας, μάλιστα ἠπόρει καὶ ἐν πολλῇ ἀμηχανίᾳ ὑπῆρχεν.

Ὁ οὖν πονηρὸς καὶ ἀκάθαρτος διάβολος ὁ ἐξεληλυθὼς ἀπὸ τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς νύμφης αὐτοῦ, φυγαδευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ματθαίου, μετασχηματίσας ἑαυτὸν ἐν ὁμοιώματι στρατιώτου ἔστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ λέγει αὐτῷ Ὦ βασιλεῦ, τί οὕτως ἡττήθης ὑπὸ τοῦ ξένου καὶ φαρμακοῦ τούτου; ἢ ἀγνοεῖς ὅτι τελώνης ἐστίν, νῦν δὲ ἐκλήθη ἀπόστολος ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ σταυρωθέντος ὑπὸ Ἰουδαίων; ἰδοὺ γὰρ ἡ γυνή σου καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ νύμφη σου κατηχηθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ σὺν αὐτῷ ψάλλουσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ νῦν ἰδοὺ ἐκπορεύεται ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Πλάτων σὺν αὐτῷ, καί εἰσιν εἰσπορευόμενοι ἐπὶ τὴν πύλην τὴν λεγομένην βαρείαν· ἀλλὰ σπεῦσον καὶ εὑρήσεις αὐτούς, καὶ ποιήσεις αὐτῷ πᾶν ὃ ἀρεστὸν ᾖ ἐν ὀφθαλμοῖς σου.

13 Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ πλέον παροξυνθεὶς ὑπὸ τοῦ δῆθεν στρατιώτου ἀπέστειλεν ἐπὶ τὸν μακάριον Ματθαῖον τέσσαρας στρατιώτας, ἐπαπειλήσας αὐτοῖς καὶ εἰπὼν ὅτι ἐὰν

---

ὁπλίσαντος: codex ὁπλήσαντας

12. Διαβουλευομένου (codex διαβουομένου) δὲ -- ὑπῆρχεν ex Vind: Par om πονηρὸς καὶ ἀκάθαρτος: Par om | ὁ ἐξεληλυθώς: Vind ἐξελθών | Ὦ βασιλεῦ: Par om | Vind ὑπὸ τοῦ φαρμάκου (hoc accentu) τούτ. καὶ ξένου | ἐστίν: Vind ἦν | ὑπὸ Ἰησοῦ: Par ὑπὸ τοῦ κυρίου | Par om ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καί | ἐκκλησίᾳ: Vind add καθ' ἑκάστην | Vind καὶ νῦν ἐξελήλυθεν ὁ Ματθ. | Vind πορευόμενοι | εὑρήσεις αὐτούς, καὶ -- ὀφθαλμ. σου: Par εὑρήσεις αὐτὸν καὶ ἐνοίξεις (sic) αὐτόν, καὶ ποιήσει πάντα τὰ ἀρεστά σου

13. 14. Post Ταῦτα ἀκ. ὁ βασ. καὶ (πλέον om) παρωξυν- in codice Pa-

μὴ ἀγάγητε τὸν Ματθαῖον πρὸς μέ, ζῶντας ὑμᾶς ἀναλώσω ἐν πυρί, καὶ τὴν τιμωρίαν ἣν μέλλει ἐκεῖνος ὑφίστασθαι, ὑμεῖς αὐτὴν ὑπομείνητε. οἱ δὲ στρατιῶται ταῦτα ἀπειληθέντες παρὰ τοῦ βασιλέως ἔρχονται ἐν ὅπλοις ὅπου ἦν ὁ ἀπόστολος Ματθαῖος καὶ ὁ ἐπίσκοπος Πλάτων· καὶ ὡς ἤγγισαν αὐτοῖς, τὴν μὲν λαλιὰν αὐτῶν ἤκουον, οὐδένα δὲ ἔβλεπον. καὶ ἐλθόντες εἶπον τῷ βασιλεῖ Δεόμεθά σου, βασιλεῦ· πορευθέντες οὐδένα εὕρομεν, ἀλλ' ἢ μόνον φωνὰς ἠκούομεν ὁμιλούντων. ὀργισθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξαφθεὶς ὡς πῦρ προσέθηκεν ἀποστεῖλαι ἄλλους δέκα στρατιώτας ἀνθρωποφάγους, εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι ὑπελθόντες ὑμεῖς ἐπὶ τῷ τόπῳ ζῶντας διασπαράξετε καὶ καταφάγετε τὸν Ματθαῖον καὶ τὸν σὺν αὐτῷ ὄντα Πλάτωνα. ὡς δὲ ἤμελλον ἐγγίζειν τῷ μακαρίῳ Ματθαίῳ, ἐλθὼν ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὁμοιώματι παιδίου ὡραιοτάτου κρατῶν λαμπάδα πυρὸς ἔδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτῶν διακαίων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. οἱ δὲ φωνηθέντες ῥίψαντες ἀφ' ἑαυτῶν τὰ ὅπλα ἔφυγον, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα ἄλαλοι ὑπάρχοντες.

14 Ὁ δὲ δαίμων ὁ ἐν τῷ στρατιωτικῷ σχήματι ὀφθεὶς πρότερον τῷ βασιλεῖ, πάλιν σχηματισθεὶς ἐν σχήματι στρατιώτου ἔστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ λέγει αὐτῷ Ὁρᾷς, ὦ βασιλεῦ, τοὺς πάντας ἐμάγευσεν ὁ ξένος οὗτος· διανόησαι οὖν πῶς αὐτὸν ἀνελεῖς. λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Ἀνάγγειλόν μοι πρότερον ἐν τίνι ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, ἵνα γνῶ, καὶ τότε αὐτῷ παρατάξω ἐν πολλῇ δυνάμει. ὁ δὲ δαίμων ἀναγκαζόμενος ὑπ' ἀγγέλου λέγει τῷ βασιλεῖ Ἐπεὶ ἀκοῦσαι βούλει ἀκριβῶς περὶ αὐτοῦ, βασιλεῦ, ἐρῶ σοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· ὄντως εἰ μὴ θελήσῃ ἑκουσίως ὑπὸ σοῦ ἀναλωθῆναι, μάτην κοπιᾷς καὶ οὐ δυνήσῃ βλάψαι αὐτόν· εἰ δὲ καὶ σὺ θέλεις ἐπιβαλεῖν αὐτῷ χεῖρας, ἀορασίᾳ πληγήσῃ ὑπ' αὐτοῦ καὶ παράλυτος ἔσῃ· κἂν πλῆθος στρατιωτῶν ἀποστείλῃς πρὸς αὐτόν, ἀορασίᾳ πληγήσονται καὶ αὐτοὶ καὶ παράλυτοι ἔσονται. ἐλευσόμεθα δὲ καὶ ἑπτὰ ἀκάθαρτοι δαίμονες, καὶ εὐθέως ἀφανίσομεν σὲ καὶ ὅλον τὸ στρατόπεδόν σου καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν κε-

risiensi folium excidisse videtur. Rursus incipit a verbo ἀτενίσαι, exeunte sect. 14.

13. ἀγάγητε: codex ἀγάγετε | εἶπ. αὐτοῖς: codex εἶπ. αὐτούς

14. ἀφανίσομεν σέ: codex ἀφανισομένος

ραυνῷ ἀπολέσομεν, παρὲξ τῶν ὀνομαζόντων τὸ φοβερὸν καὶ ἅγιον ἐκεῖνο τοῦ Χριστοῦ ὄνομα. ὅτι εἰ καί που ἴχνος αὐτῶν ἐπιβῇ, ἐκεῖθεν διωκόμενοι φεύγομεν· εἰ δὲ καὶ πῦρ προσάψεις αὐτῷ, ἔσται αὐτῷ τὸ πῦρ δρόσος· καὶ ἐν καμίνῳ αὐτὸν ἐὰν κατακλείσῃς, ἔσται αὐτῷ ἡ κάμινος ἐκκλησία· καὶ ἐν φυλακῇ ἐὰν δεσμεύσῃς αὐτὸν καὶ κατασφραγίσῃς τὰς θύρας, αὐτομάτως αὐτῷ ἀνοιγήσονται αἱ θύραι, καὶ πάντες οἱ πιστεύσαντες ἐκείνῳ τῷ ὀνόματι εἰσελεύσονται καὶ αὐτοὶ καὶ ἐροῦσιν Αὕτη ἡ φυλακὴ ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος ὑπάρχει καὶ μοναζόντων σεμνὸν οἰκητήριον. ἰδού, βασιλεῦ, εἶπόν σοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. λέγει οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ δῆθεν στρατιώτῃ Ἐπειδὴ τὸν Ματθαῖον οὐκ ἐπίσταμαι, δεῦρο σὺν ἐμοὶ καὶ ὑπόδειξόν μοι αὐτὸν πόρρωθεν καὶ λαβὲ παρ' ἐμοῦ χρυσίον ὅσον ἐὰν βούλει, ἢ ἀπελθὼν αὐτὸς ἐν τῇ σῇ ῥομφαίᾳ ἄνελε αὐτὸν καὶ Πλάτωνα τὸν σύμμορφον αὐτοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ δαίμων Ἐγὼ οὐ δύναμαι αὐτὸν ἀνελεῖν, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τολμῶ ἀτενίσαι, ἐπειδὴ πᾶσαν ἡμῶν τὴν γενεὰν αὐτὸς ἐξηφάνισεν διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κηρυττομένου δι' αὐτοῦ Χριστοῦ.

15 Λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Σὺ δὲ τίς εἶ; ὁ δὲ λέγει Ἐγώ εἰμι ὁ δαίμων ὁ ἐνοικήσας ἐν τῇ γυναικί σου καὶ ἐν τῷ υἱῷ σου καὶ ἐν τῇ νύμφῃ σου, καὶ ὄνομά μοι Ἀσμοδαῖος· καὶ ὁ Ματθαῖος οὗτος ἐφυγάδευσέν με ἐξ αὐτῶν, καὶ νῦν ἰδοὺ ἡ γυνή σου καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ νύμφη σου ψάλλουσιν σὺν αὐτῷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ἐπίσταμαι δέ, βασιλεῦ, ὅτι καὶ σὺ μετὰ ταῦτα πιστεύσεις αὐτῷ. λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Ὅστις εἶ, πνεῦμα πολύμορφον, ὁρκίζω σε τὸν θεὸν ὃν κηρύσσει ὃν λέγεις Ματθαῖος, ὑποχώρησον ἐντεῦθεν μηδένα ἀδικήσας. καὶ εὐθέως ὁ δαίμων

---

ἐὰν δεσμεύσῃς: codex om ἐάν | λαβέ: hoc accentu in codice scriptum est | ἀτενίσαι: ab hoc verbo rursus incipit Par | ἐπειδὴ πᾶσαν ἡμ. τ. γ. αὐτός: Par ὅλην γὰρ τὴν γενεὰν ἡμῶν

15. Σὺ δέ: Vind om δέ | ὁ δὲ λέγει: Vind λέγει αὐτῷ ὁ δαίμων | καὶ ὄνομά μοι: Vind ἔστιν δέ μοι ὄνομα | Par Ἀσμόδεος | Vind καὶ ἐφυγάδευσέν με ἐξ. αὐτ. ὁ Ματϑαῖος, καὶ νῦν ἡ | Par om καὶ ὁ υἱός σου | πιστεύσεις αὐτῷ: Vind πιστεύσεις ἐν μετανοίᾳ τῷ ὑπὸ τοῦ Ματϑαίου κηρυττομένῳ ϑεῷ, ὅτι αὐτός ἐστι κύριος μόνος καὶ βασιλεὺς εἰς τοὺς αἰῶνας. | Vind ὁ δὲ βασιλεὺς πτοηϑεὶς λέγει αὐτῷ | Ὅστις εἶ, πν. πολ., ὁρκ. σε: Par Ὁρκίζω σε, πνεῦμα πολύμ. | Ματϑαῖος: Par Ματϑαῖον | ἀδικήσας: Par ἀδικήσῃς | Par om εὐϑέως

οὐκέτι ὡς στρατιώτης ἀλλ' ὡς καπνὸς γενάμενος ἀφανὴς κατέστη, φευγὼν δὲ ἐβόα Ὦ ὄνομα ἀπόκρυφον καθ' ἡμῶν ὁπλισθέν, δέομαί σου τοῦ ἁγίου δοῦλε θεοῦ Ματθαῖε, συγχώρησόν μοι καὶ οὐκέτι μένω εἰς τὴν πόλιν ταύτην· ἔχε σὺ τοὺς σούς, ἐγὼ δὲ ἀπέρχομαι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

16 Τότε φόβῳ μεγάλῳ συσχεθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει τοῦ δαίμονος, ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν ἡσύχασεν· τῆς δὲ νυκτὸς ἐπελθούσης καὶ μηδὲ καθευδῆσαι δυνάμενος διὰ τὸ ἄσιτον αὐτὸν εἶναι, ἀναπηδήσας ὄρθρου μετὰ δύο μόνων στρατιωτῶν χωρὶς ὅπλων ἐπορεύετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν δόλῳ λαβεῖν τὸν Ματθαῖον, ὅπως αὐτὸν ἀνέλῃ· καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς φίλους τοῦ Ματθαίου εἶπεν αὐτοῖς Δηλώσατε τῷ Ματθαίῳ, φησίν, ὅτι βούλομαι μαθητεῦσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ ὁ Ματθαῖος καὶ γνοὺς τὸν δόλον τοῦ τυράννου, ὑπομνησθεὶς δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ κυρίου ὁραθὲν αὐτῷ, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἐκκλησίας χειραγωγούμενος ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, καὶ ἔστη ἐν τῷ πυλῶνι τῆς ἐκκλησίας.

17 Καὶ λέγουσιν τῷ βασιλεῖ Ἰδοὺ ὁ Ματθαῖος ἐν τῷ πυλῶνι. ὁ δέ φησιν Τίς ἐστιν ἢ ποῦ ἐστίν, οὐχ ὁρῶ. οἱ δὲ ἔλεγον αὐτῷ Ἰδοὺ αὐτὸς ἐν ὄψει σού ἐστιν. καὶ λέγει Ἐγὼ τέως οὐδένα ὁρῶ. θεοῦ γὰρ δυνάμει ἀπετυφλώθη. καὶ ἤρξατο βοᾶν Οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ· τί πέπονθα; ἀπετυφλώθησαν γάρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ πάντα μου τὰ μέλη παρελύθησαν. ὦ Ἀσμοδαῖε βεελζεβοὺλ σα-

---

καπνός: Vind add καὶ ἀσβολή (hoc accentu) | Vind γενόμενος | φευγὼν δέ: Par καὶ φυγών | ἐβόα: Vind ἔλεγεν οὕτως | δοῦλε θεοῦ: Vind θεοῦ δοῦλε | καὶ οὐκέτι: Par om καί

16. Τότε φόβῳ: Par Φόβῳ δέ | ἐκείνην μ. τ. ἡμέραν: Par τῇ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ | Vind καὶ μὴ δυνάμενος καθευδῆσαι· οὔτε γὰρ ἔφαγεν οὔτε ἔπιεν νῦν ἀδημονῶν περὶ τούτου· ὄρθρου δὲ γενομένου ἀναστὰς παρέλαβεν δύο μόνους στρατιώτας καὶ ἐπορεύθη εἰς | Vind τὸν μακάριον Ματθαῖον | ἀνέλῃ: Par ἀνελεῖ | τινὰς φίλ. τ. Ματθαίου: Par τινὰς ὄντας αὐτῷ φίλους | Vind ἔλεγεν αὐτοῖς | Vind Δηλώσατε τ. Ματθ. ὅτι ὁ βασιλεὺς πάρεστιν βουλόμενος μαθητεῦσαί σοι. οἱ δὲ εἰσελθόντες ἀπήγγειλαν τῷ ἁγίῳ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ματθ. | Par om καὶ γνοὺς τ. δ. τ. τυράννου | ὑπομν. δὲ καί: Par καὶ ὑπομν. | ὁραθὲν αὐτῷ: Vind ἀποκαλυφθὲν αὐτῷ ὅραμα | Vind om ἐκ | Πλάτωνος: Vind ἐπισκόπου | ἔστη ἐν τῷ πυλ. τ. ἐκκλησίας: Vind ἔστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως

17. ἐν τ. πυλῶνι: Vind ὧδε ἵσταται | Vind ὁ δὲ βασιλεύς φησιν | ἐν ὄψει σού ἐστιν: Par ἕστηκεν ἐνώπιόν σου | καὶ λέγει Ἐγὼ -- παρελύθησαν: Par καί φησιν Οἴμοι, οὐδένα ὁρῶ· οὐαί μοι, οὐαί, ὅτι ἀπετυφλώθην ἐγὼ καί εἰμι παράλυτος ἐκ πάντων τῶν μελῶν. | Par om Ἀσμοδαῖε | βεελζεβούλ: Vind βελζε-

τανᾶ, πάντα ὅσα εἴρηκάς μοι ἀπέβησαν ἐν ἐμοί. ἀλλὰ δέομαι σοῦ, δοῦλε τοῦ θεοῦ Ματθαῖε, ἀμνησικάκησόν μοι ὡς ἀγαθοῦ θεοῦ κήρυξ· τάχα γὰρ ὁ διὰ σοῦ κηρυττόμενος Ἰησοῦς πρὸ τριῶν ἡμερῶν διὰ τῆς νυκτὸς ἐμφανισθείς μοι ὅλως ἐξαστράπτων ὥσπερ τις νεανίσκος εὔμορφος εἶπέν μοι Ἐπειδὴ παραλογίζει ἐν τῇ πονηρίᾳ τῆς καρδίας σου περὶ τοῦ δούλου μου Ματθαίου, γίνωσκε, ἐφανέρωσα αὐτῷ ὅτι διὰ σοῦ ἔσται ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ σώματος αὐτοῦ. καὶ εὐθὺς ἴδον αὐτὸν εἰς οὐρανοὺς ἀνελθόντα. εἰ οὖν οὗτός ἐστιν ὁ θεός σου καὶ θεὸς ἀληθινὸς ὑπάρχει, καὶ εἰ βούλεται τὸ σῶμά σου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ταφῆναι πόλει εἰς μνημόσυνον σωτηρίας τῶν μετὰ ταῦτα γενεῶν καὶ φυγαδευτήριον δαιμόνων, ἐν τούτῳ γνώσομαι τὸ ἀληθές, ἐν τῷ ἐπιθῆναί σε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμὲ καὶ ἀναβλέψω. ἐπιθεὶς δὲ ὁ ἀπόστολος τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἰπών Ἐφφαθὰ Ἰησοῦ, ἀναβλέψαι αὐτὸν ἐποίησεν παραχρῆμα.

18 Εὐθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς κρατῶν τὸν ἀπόστολον καὶ τῇ δεξιᾷ χειραγωγῶν αὐτὸν δόλῳ ἤγαγεν εἰς τὸ παλάτιον· ὁ δὲ Πλάτων ἦν ἐν τῇ ἀριστερᾷ τοῦ Ματθαίου συνπορευόμενος καὶ ἀποκρατῶν αὐτόν. τότε λέγει ὁ Ματθαῖος Τύραννε δόλιε, μέχρι πότε οὐκ ἐκτελεῖς τὰ ἔργα τοῦ πατρός σου τοῦ διαβόλου; καὶ ὀργίσθη ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις· διενοεῖτο μὲν γὰρ πικροτέρῳ θανάτῳ τιμωρήσασθαι αὐτόν. ἐπεκράτησεν δὲ τοῦ ἀναλῶσαι αὐτὸν πυρί. καὶ

---

βούλ | πάντα ὅσα -- ἐν ἐμοί: Par ὅσα εἴρηκας γεγόνασίν μοι. | δοῦλε τοῦ θεοῦ: Par μακάριε | μοι: ita uterque codex | Vind θεοῦ ἀγαθοῦ | Ἰησοῦς: Vind θεός | Vind om διὰ τῆς νυκτός | Vind ἐμφανίσας ὅλος | Vind νεανίας | παραλογίζει -- περί: Vind πολλὰ λογίζῃ πονηρὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου περί | γίνωσκε (adde ὅτι?) ἐφανέρωσα: ita uterque codex | Vind καὶ εὐθέως ἴδον ἐκεῖνον τὸν νεανίσκον εἰς | καὶ θεὸς ἀλ. ὑπάρχει: Par θεὸς ἀληθής ἐστιν | Vind καὶ βούλεται τὸ λείψανόν σου ἐν τῇ ἡμ. πόλει ταφῆναι | σωτηρίας τῶν -- καὶ ἀναβλέψω: Par σωτηρίας φυγαδεύειν τοὺς ἀφανεῖς δαίμονας, τὸ ἀναβλέψαι με παράσχου ἰασάμενός με. | ἐπιθεὶς -- παραχρῆμα: Vind ὁ δὲ μακάριος Ματθ. ταῦτα ἀκούσας καὶ ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπέθηκεν αὐτῷ τὰς χεῖρας, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψεν.

18. Vind Τότε ὁ βασιλεὺς χειραγωγῶν τὸν Ματθαῖον ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι, ὁ δὲ Πλάτων ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, ἤγαγεν αὐτὸν ἐς τὸ παλάτιον. γνοὺς δὲ ὁ ἀπόστολος τὸν δόλον τοῦ τυράννου λέγει αὐτῷ Τύραννε καὶ αἱμοπότα, ἕως πότε κρύπτεις σου τὸν ἰὸν καὶ οὐ φανεροῖς αὐτὸν πράττων τὰ ἔργα τοῦ πατρός σου τοῦ σατανᾶ; διενοεῖτο γὰρ συμπορευόμενος αὐτῷ ποίῳ θανάτῳ ἀναλῶσαι αὐτόν. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἔφη αὐτοῖς Κρατήσαντες τὸν Ματθαῖον ἀπά-

προσέταξεν πλείονας ἐλθεῖν δημίους καὶ εἰς τὸν παραθαλάσσιον αὐτὸν ἀπαγαγεῖν τόπον, ἔνθα αἱ τῶν κακούργων ἀναιρέσεις γίνονται, εἰπὼν τοῖς δημίοις Ἀκούω, φησίν, ὅτι ὁ θεὸς ὃν κηρύσσει ἐκ πυρὸς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν ῥύεται. καταθέμενοι οὖν αὐτὸν εἰς γῆν κατὰ νῶτα καὶ ἐκτείναντες ἐν ἥλοις σιδηροῖς περονήσατε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ καταστεγάσατε αὐτὸν παπύρῳ, συνβρέξαντες ἐλαίῳ τῶν δελφίνων· θείῳ δὲ καὶ ἀσφάλτῳ καὶ πίσσῃ συγχώσατε αὐτόν, καὶ στυππίον καὶ κληματίδας ἐπάνω· οὕτω τὸ πῦρ αὐτῷ προσάψατε· καὶ εἴ τις τῶν ὁμοφύλων ἀναστήσεται ὑμῖν, τῆς αὐτῆς τεύξεται τιμωρίας.

19 Ὁ δὲ ἀπόστολος παρεκάλεσεν τοὺς ἀδελφοὺς μεῖναι ἀταράχους, καὶ ἵνα μετὰ πολλῆς πραότητος χαίροντες ἐπακολουθῶσιν, ψάλλοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν, ὅτι κατηξιοῦντο ἔχειν τοῦ ἀποστόλου τὸ λείψανον. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὸν τόπον οἱ δήμιοι ὡς κάκιστοι θῆρες κατεπερόνησαν ἐν ἥλοις μακροῖς εἰς γῆν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ματθαίου, καὶ πάντα ποιήσαντες ὡς προσετάχθησαν προσῆψαν τὸ πῦρ· καὶ αὐτοὶ μὲν ἔκαμνον πυκνῶς ἐξάπτοντες κύκλῳ, ὅλον δὲ τὸ πῦρ μετεβάλλετο εἰς δρόσον, ὡς τοὺς ἀδελφοὺς χαίροντας ἐκβοᾶν Εἷς θεὸς ὁ τῶν Χριστιανῶν ὁ βοηθῶν τῷ Ματθαίῳ, εἰς ὃν καὶ ἡμεῖς ἐπιστεύσαμεν· εἷς θεὸς ὁ τῶν Χριστιανῶν ὁ τὸν ἴδιον ἀπόστολον ἐν πυρὶ διασώζων. καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐσείσθη ἡ πόλις. καὶ ἐξελθόντες τινὲς τῶν δη-

---

γετε εἰς τὸν παραθαλάσσιον τόπον, ἔνθα τῶν κακούργων ἀναίρεσις γίνεται. ἤκουσα γάρ τινων λεγόντων ὅτι ὁ θεὸς αὐτοῦ ὃν κηρ. ἐκ τοῦ πυρὸς τοὺς αὐτῷ πιστ. ῥύεται. ἐκτείναντες οὖν αὐτὸν κατὰ νώτου εἰς τὴν γῆν κατασπείρατε ἥλοις τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ τοὺς πόδας, καὶ εἶθ' οὕτως καταστεγάσατε -- ἐλαίῳ δελφιναίῳ καὶ θείῳ καὶ ἀσφ. κ. πίσσῃ, καὶ συγχώσαντες αὐτὸν κληματίδες (-τίδας?) ἐξάψατε πυράν· καὶ εἴ τις τ. ὁμοφ. (Par om τ. ὁμοφ.) ἀναστήσ. ὑμῖν (Par ὑμ. ἀναστῇ), τ. αὐτῆς (Par ἴσης) τ. τιμ.

19. Vind Ὁ δὲ ἀπόστ. τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος πολλὰ παρεκάλεσεν τ. ἀδ. μ. ἀταρ., παραινῶν αὐτοὺς καὶ λέγων ὅτι εἴ τις βούλεται ἐναντίον τι διαπράξασθαι, τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ Χριστοῦ τοιοῦτος ἀνθέστηκεν. καὶ οὕτως ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ ἡσύχασαν, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς πραότητος καὶ ἡσυχίας ἠκολούθουν τῷ ἁγίῳ ἀπιόντι ἐπὶ τὴν τελείωσιν, ψάλλοντες καὶ εὐλογ. -- τοῦ ἁγίου ἀπόστ. τὸ λείψ. | Par om ἐπὶ τ. τόπον | Par om ἐν ἥλοις μακρ. | Vind τοῦ ἀποστόλου Ματθ. | Vind καθὼς προσετάχθ. ἧψαν τὴν πυράν | ἐξάπτοντες: Vind add τὴν πυράν | ὅλον δέ: Vind add θείᾳ δυνάμει | χαίροντας: Vind praem πάντας ὁρῶντας τὸ γινόμενον | Vind βοᾶν | Par om ὁ βοηθ. τ. Ματθ. | εἰς ὃν καὶ ἡμεῖς: Par ὅτι οὕτως ἰδόντες ἀληθῶς | Vind om εἷς θ. ὁ τ. Χρ. (loco secundo) | Vind ὁ καὶ διασώσας αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς ἄφλεκτον. | Vind ἀπὸ δὲ τῆς κραυγῆς ἐσεί-

μίων εἶπον τῷ βασιλεῖ Ἡμεῖς μὲν ὦ βασιλεῦ πάσῃ τιμωρίας μηχανῇ ἥψαμεν τὸ πῦρ, ἀλλ᾽ ἔν τινι ὀνόματι σβεννύει Χριστὸν ἐπικαλούμενος καὶ τὸν τούτου σταυρὸν ἐπονομάζων ὁ φαρμακός· οἱ δὲ Χριστιανοὶ κυκλοῦντες αὐτὸν προσπαίζουσιν τῷ πυρὶ καὶ γυμνοῖς ποσὶν πατοῦντες καταγελῶσιν ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς αἰσχυνόμενοι πεφεύγαμεν.

[20] Τότε ἐκέλευσεν πλῆθος πυρὸς ἀνθρακιᾶς ἀπὸ τῆς καμίνου τοῦ ἐν τῷ παλατίῳ βαλανίου κομίζεσθαι καὶ τοὺς δεκαδύο θεοὺς τοὺς χρυσοῦς καὶ τοὺς ἀργυροῦς, καί Περιστήσατε, φησίν, αὐτοὺς κύκλῳ τοῦ φαρμακοῦ, μή πως καὶ τὸ ἀπὸ τῆς καμίνου τοῦ παλατίου μαγεύσει πῦρ. γενόμενοι δὲ πλείους δήμιοι καὶ στρατιῶται οἱ μὲν τὴν ἀνθρακιὰν ἀνεκόμιζον, οἱ δὲ τοὺς θεοὺς βαστάζοντες ἔφερον· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπηκολούθει τηρῶν μὴ κλέψῃ τις τῶν Χριστιανῶν ἕνα τῶν θεῶν αὐτοῦ ἢ μαγεύσει τὸ πῦρ. καὶ ὡς ἤγγισαν τῷ τόπῳ ὅπου ἦν ὁ ἀπόστολος προσπερονηθείς, ἦν τὸ

---

σθη ἡ πόλις ἅπασα καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἵσταντο. | καὶ ἐξελθόντες -- πάσῃ τιμωρίας μηχανῇ (codex πασα τιμωρια μηχανης) -- ὁ φαρμακός: Vind τότε ἐλθόντες τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ τὰ γεγενημένα λέγοντες οὕτως Βασιλεῦ, ἡμεῖς μὲν πάντα τὰ πραχθέντα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ οὔτε ἀφηγήσασθαι δυνάμεθα. καθὼς γὰρ ἐκέλευσας, πάντα πεποιήκαμεν, καὶ εἶθ᾽ οὕτως προσήψαμεν τὴν πυράν· ἀλλ᾽ ἀγνοοῦμεν τί ἐστιν τὸ ἀποβάν· ὅσον γὰρ ἡμεῖς ἀνήπτομεν τὴν φλόγα καὶ ἐξεκαίομεν, ἐκεῖνος (sic) ἐπικλήσει τινὸς Ἰησοῦ λεγομένου καὶ τὸν τούτου σταυρὸν ἐπονομάζοντος ἡ φλὸξ ἐμαραίνετο καὶ εἰς δρόσον μετεβάλλετο. | οἱ δὲ Χριστιανοὶ -- πεφεύγαμεν: Vind ἔτι δὲ καὶ οἱ Χριστ. οἱ ὑπ᾽ αὐτοῦ κατηχθέντες (corrige κατηχηθέντες) προσπαίζουσι τῷ πυρὶ γυμνοῖς τοῖς ποσὶν καὶ καταγελῶσιν ἡμῶν τοὺς θεούς· ἡμεῖς δὲ αἰσχυνθέντες φυγῇ ἐχρησάμεθα.

20. Τότε -- πυρὸς (Par om) -- ἀργυροῦς: Vind Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἠλλοιώθη τῷ προσώπῳ καὶ ἐκέλευσε πλῆθος πυρὸς ἀνθρακιᾶς ἐνεχθῆναι ἀπὸ τῆς καμίνου τοῦ βαλανίου τοῦ ὄντος πλησίον τοῦ παλατίου, φέρειν δὲ καὶ τοὺς δώδεκα θεοὺς τ. χρ. καὶ ἀργυροῦς | καὶ Περιστήσατε -- ἔφερον: Vind καὶ ἐποίησαν οὕτως. γενόμενοι γὰρ πλῆθος στρατιωτῶν καὶ δημίων οἱ μὲν τὸ πῦρ ἐκόμιζον τῆς ἀνθρακιᾶς, οἱ δὲ τ. θ. βαστ. ἔφερον | καὶ ὁ βασιλεὺς -- μαγεύσει τὸ πῦρ: Vind καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς συνεπορεύετο τοῖς θεοῖς, ἡ δὲ ἀνθρακιὰ ἐπηκολούθει. ὅθεν ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν τόπον οὗ ἦν (codex νῦν) ὁ ἅγιος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος, ἐκέλευσε λέγων Περιστήσατε τοὺς θεοὺς κύκλῳ τοῦ φαρμακοῦ τούτου, καὶ τηρεῖτε μή τις κλέψῃ καῦσμα τῶν θεῶν, ὅτι πολλῆς ὁλκῆς τυγχάνουσι, καὶ ἀσφαλῶς αὐτοὺς τηρεῖτε ἵνα μὴ καταπέσωσιν ἐν τῇ ἀνθρακιᾷ· καὶ τότε διαράνατε τὴν ἀνθρακιὰν τοῦ πυρὸς κύκλῳ τοῦ μάγου, εἰπόντες Ἴδωμεν εἰ ἄρα καὶ τὸ πῦρ τοῦ παλατίου δύναται μαγεῦσαι. ὄψεσθε δὲ καὶ τοὺς θεοὺς τὴν ἑαυτῶν συνδίκησιν ποιουμένους, ὅτι πολλὰ ἐλοιδορήθησαν ὑπ᾽ αὐτοῦ. | καὶ ὡς ἤγγισαν -- προσπερονηθείς: Vind καὶ τούτων πάντων γενομένων | ἦν τὸ

πρόσωπον αὐτοῦ βλέπον εἰς τὸν οὐρανόν, τὸ δὲ πᾶν σῶμα αὐτοῦ συγκεχωσμένον τῷ παπύρῳ, καὶ ὕλη πολλὴ φρυγάνων ἐπάνω τοῦ σώματος αὐτοῦ ὡς ἐπὶ πήχεις δέκα. ἐγκελεύσας δὲ τοῖς στρατιώταις περιστῆσαι τοὺς θεοὺς κύκλῳ τοῦ Ματθαίου ἀπὸ πηχῶν πέντε προσδεδεμένους ἀσφαλῶς ὅπως μὴ πέσωσιν, αὖθις προσέταξεν ἐπιριφῆναι τὴν ἀνθρακιὰν καὶ πανταχόθεν προσάψαι τὴν ὕλην.

21 Ὁ δὲ Ματθαῖος ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐβόησεν Ἀδωναῒ ἐλωὶ σαβαὼθ μαρμαρὶ μαρμούνθ· τοῦτ' ἔστιν Πάτερ θεέ, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ῥῦσαί με καὶ κατάφλεξον τὰ σεβάσματα τῶν θεῶν αὐτῶν, ἐπιδιωξάτω δὲ καὶ τὸν βασιλέα μέχρι τοῦ παλατίου τὸ πῦρ, ἀλλὰ μὴ εἰς ἀφανισμόν, ἴσως γὰρ μετανοήσας ἐπιστρέψει. ἀφάτου δὲ πρὸς ὕψος τῆς φλογὸς ἑωραθείσης, νομίσας ὁ βασιλεὺς κατακαίεσθαι τὸν Ματθαῖον ἀνεγέλασεν καί φησιν Μή τι ὠφέλησέν σε ἡ μαγεία σου, Ματθαῖε; μή τι νῦν δύναταί σου ὁ Ἰησοῦς βοηθῆσαι;

Καὶ ὡς ταῦτα ἐλάλει, φοβερὸν ἐφάνη θαῦμα· ὅλον γὰρ τὸ πῦρ μετὰ τῆς ὕλης ὑποχωρῆσαν ἀπὸ τοῦ Ματθαίου περιεχύθη περὶ τοὺς θεοὺς αὐτῶν, ὡς μηδὲν τοῦ χρυσοῦ ἢ τοῦ ἀργύρου ἔτι ὁραθῆναι, καὶ τὸν βασιλέα φεύγοντα λέγειν Οἴμοι, ὅτι ἀπώλοντο οἱ

πρ. α. βλέπον: ita Vind; Par ἰδὼν (scribe ἴδον?) καὶ τὸ πρ. α. ἔβλεπεν | σῶμα αὐτοῦ: Vind om αὐτοῦ | Par κεχωσμένον | Vind τῶν φρυγάνων | ἐπάνω τοῦ σώμ. αὐτοῦ: Vind om τ. σώμ. | Vind κελεύσας | Vind παραστῆσαι | Vind ἵνα μὴ καταπέσωσιν ἐν τῷ πυρί | προσάψαι τ. ὕλην: Vind ἐξάψαι τ. ὕλ. ἑστῶτος αὐτοῦ

21. Vind Τότε ὁ μακάριος Ματθ. | ἐβόησεν: Vind ἀνεβόησεν καὶ εἶπεν | Πάτερ θεέ -- τ. θεῶν αὐτῶν: Vind Πατὴρ καὶ θεέ μου καὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι κατηξίωσάς με τῶν ἀγαθῶν τούτων. καὶ τὰ νῦν δέομαί σου, ῥῦσαί με ἐκ τοῦ πυρὸς τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καὶ αἴσχυνον τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ πεσάτωσαν τὰ σεβάσματα αὐτῶν καὶ ἀναλωθήτωσαν ἐν τῷ πυρὶ τούτῳ, ἵνα γνῶσιν πάντες ὅτι οὐδὲν ἀδυνατεῖ τῇ σῇ ἐξουσίᾳ καὶ προστάξει | ἐπιδιωξάτω δὲ -- ἐπιστρέψει: Vind καταδιωξάτω δέ, κύριος, τὸ πῦρ καὶ τὸν δεινὸν βασιλέα μέχρι τ. παλ., μὴ εἰς ἀφανισμόν· ἴσως γὰρ ἐπιστρέψας μετανοήσει | ἀφάτου -- ἑωραθείσης: Vind μεγάλης δὲ τῆς φλογὸς ὁμαδείσης | ἀνεγέλασεν -- βοηθῆσαι: Vind μεγάλως γελάσας ἔφη Μή τι ὀφέλησαν αἱ μαγεῖαί σου, Ματθαῖε; μὴ ἐδυνήθη σε ῥύσασθαι Ἰησοῦς ὃν πιστεύεις;

Καὶ ὡς -- θαῦμα: Vind Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐξαίφνης φοβερὸν καὶ ἔκθαμβον θέαμα γέγονεν, ὥστε πάντας βοᾶν καὶ λέγειν Εἷς θεὸς ὁ διὰ Ματθαίου καταγγελθεὶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὃς ῥύεται ἐκ πυρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ | μετὰ τῆς: Vind om μετά | Vind διεχύθη | Vind τοῦ ἀργυρίου ἢ τοῦ χρυσίου | ἔτι: Par om | καὶ τὸν βασιλέα -- οἱ θεοί μου: Vind ἀλλά γε δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς φυγῇ χρησάμενος ἐβόα οὕτως Οἴμοι τῷ ἀθλίῳ καὶ δυστύχῳ· ἀπώλοντό μοι (scribe

θεοί μου ἀπὸ ἐμβριμήσεως τοῦ Ματθαίου, ὧν ὁ σταθμὸς ὑπῆρχεν χιλίων ταλάντων χρυσίου καὶ χιλίων ταλάντων ἀργυρίου· κρείττονές εἰσιν οἱ λίθινοι καὶ οἱ ὀστράκινοι θεοί, ὅτι οὔτε χωνεύονται οὔτε κλέπτονται.

22 Ἐπειδὴ δὲ οὕτως τὸ πῦρ κατανάλωσεν τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ πολλοὺς στρατιώτας κατέφλεξεν, ἄλλο πάλιν ἐγένετο θαῦμα παραδοξότερον. τὸ γὰρ πῦρ ἀπεικασθὲν μεγάλῳ καὶ φοβερῷ δράκοντι ἐπεδίωκεν τὸν τύραννον μέχρι τοῦ παλατίου, καὶ διέτρεχεν κύκλῳ τοῦ βασιλέως μὴ ἐῶν εἰσελθεῖν εἰς τὸ παλάτιον. ὁ δὲ βασιλεὺς διωκόμενος ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ μὴ συγχωρούμενος εἰσελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ὑπέστρεψεν ὅπου ἦν Ματθαῖος, καὶ ἐβόησε λέγων Δέομαι σοῦ ὅστις εἶ ἄνθρωπε, ἢ μάγος ἢ φαρμακὸς ἢ θεὸς ἢ θεοῦ ἄγγελος, οὗ οὐκ ἥψατο ἡ τοσαύτη πυρά, ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ τὸν φοβερὸν τοῦτον καὶ πύρινον δράκοντα· ἀμνησικάκησόν μοι ὡς ὅτε καὶ ἀναβλέψαι με ἐποίησας. ὁ δὲ Ματθαῖος ἐμβριμησάμενος τῷ πυρί, καὶ σβεσθείσης τῆς φλογὸς καὶ τοῦ δράκοντος ἀφανοῦς γενομένου, ἀνατείνας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εὐξάμενος ἑβραϊστὶ καὶ παραθέμενος τὸ πνεῦμα τῷ κυρίῳ εἶπεν Εἰρήνη ὑμῖν· καὶ δοξάσας τὸν κύριον ἀνεπαύσατο ὡσεὶ ὥρᾳ ἕκτῃ.

---

μου?) οἱ θεοί | Vind om ἀπὸ ἐμβρ. τ. Ματθ. | ὑπῆρχεν -- ἀργυρίου: Par ἦν χίλια τάλαντα χρυσίου | Vind τάχα κρείττονες | κλέπτονται: Vind add τοσαῦτα ἔκαμον οἱ προπάτορές μου καὶ ἐποίησαν ἐν κόπῳ πολλῷ τοὺς θεούς, καὶ νῦν ἰδοὺ ὑπὸ ἑνὸς μάγου ἀνηλώθησαν.

22. Ἐπειδὴ -- φοβερῷ δράκοντι: Vind Καὶ ταῦτα λέγων δρομαίως ἀπίει (codex ἀπίη) ἐν τῷ παλατίῳ. ἐξαίφνης γὰρ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πυρᾶς ὡς ὁμοίωμα (codex ὁμοίω) δράκοντος καιομένου καὶ ἀνημμωμένου (?) τὴν γῆν | ἐπεδίωκεν: Vind καὶ ἐδίωκεν | καὶ διέτρεχεν -- ὑπέστρεψεν ὅπου ex Vind; Par καὶ κύκλῳ διατρέχων καὶ περιηλούμενος (sic) εἰσελθεῖν εἰς τὸ παλάτιον οὐ συνεχωρεῖτο, ὡς ὑποστρέψαι διωκόμενον ὅπου | Vind ὁ μακάριος Ματθαῖος | καὶ ἐβόησε λέγων: Par καὶ βοῆσαι | θεοῦ ἄγγελος: Vind om θεοῦ | οὗ οὐκ -- δράκοντα: Vind εἰπέ μοι ὅτι (τί ὅτι?) καὶ τὸ πῦρ ᾐδέσθη σε καὶ οὐχ ἥψατό σε ἡ τοσαύτη πυρά· λοιπὸν δέομαί σου | ἀμνησικ. μοι: Par ἀμνησικ. μου | ὡς ὅτε -- ἐποίησας: Vind καθὼς καὶ πρώην ὅτε ἐχαρίσω μοι τὸ βλέπειν, et add καὶ ἀπάλλαξόν με ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ δράκοντος τούτου τοῦ πυρίνου, ὅπως κἀγὼ πιστεύσω τῷ ὑπὸ σοῦ κηρυττομένῳ θεῷ | ὁ δὲ Ματθαῖος -- ὥρᾳ ἕκτῃ: Vind τότε ὁ μακάριος Ματθ. ἐμβρ. τῷ πυρί, παραχρῆμα ἐσβέσθη, καὶ [ὁ] δράκων παραυτὰ ἀφανὴς γέγονε· καὶ εἶθ' οὕτως ἐντείνας τοὺς ὀφθαλμ. εἰς τ. οὐρ. (codex h. l. add εἶπεν) καὶ εὐξάμενος ἑβρ. ἐπὶ πολὺ καὶ παραθέμενος τοὺς ἀδελφοὺς πάντας τῷ κυρίῳ καὶ εἰπὼν Εἰρήνη ὑμῖν, ἀνεπαύσατο ἐν Χριστῷ ὥρᾳ ἕκτῃ δοξάσας τὸν κῦρον.

23 Τότε ὁ βασιλεὺς κελεύσας ἐλθεῖν πλείονας στρατιώτας καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου κλίνην κομισθῆναι, πολλὴν ἔχουσαν τὴν τοῦ χρυσίου φαντασίαν, προσέταξεν ἐπ' αὐτῆς ἐπιτεθῆναι τὸν ἀπόστολον καὶ ἀποκομισθῆναι εἰς τὸ παλάτιον. ἦν δὲ τὸ σῶμα τοῦ ἀποστόλου ὡς ἐν ὕπνῳ κείμενον, καὶ ἡ στολὴ αὐτοῦ καὶ ὁ χιτὼν αὐτοῦ ἀμίαντα ἀπὸ τοῦ πυρός· καὶ ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτὸν ἐθεώρουν, ποτὲ δὲ ἀκολουθοῦντα, ποτὲ δὲ προηγούμενον τῆς κλίνης καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τεθεικότα Πλάτωνος καὶ συνψάλλοντα τῷ πλήθει, ὥστε καὶ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς στρατιώτας ἅμα τῷ ὄχλῳ ἐκθάμβους γενέσθαι. πολλοὶ δὲ νοσοῦντες καὶ δαιμονιῶντες ἀψάμενοι μόνον τῆς κλίνης ἐσώθησαν, καὶ ὅσοι ἔτι ἦσαν τὴν μορφὴν ἄγριοι, ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ μετηλλάγησαν εἰς ὁμοιότητα τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

24 Καὶ ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι τὴν κλίνην ἐν τῷ παλατίῳ ἐθεασάμεθα πάντες τὸν Ματθαῖον ὡς ἀπὸ τῆς κλίνης ἀναστάντα καὶ πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν, χειραγωγούμενον ὑπὸ παιδίου εὐμόρφου, καὶ προσυπήντησαν αὐτῷ δώδεκα ἄνδρες ἐν στολαῖς λαμπραῖς, ἀμαραντίνους καὶ χρυσοῦς στεφάνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντες· καὶ ἴδομεν πῶς τὸ παιδίον ἐκεῖνο ἐν ὁμοιώματι τούτων ἐστεφάνωσεν τὸν Ματθαῖον, καὶ ἀστραπῆς φανείσης εἰς οὐρανοὺς ἐχώρησαν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς σταθεὶς ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ παλατίου καὶ μηδένα εἰσελθεῖν κελεύσας πλὴν τοὺς τὴν κλίνην βαστάζοντας στρατιώτας, κλείσας τὰς θύρας καὶ γλωσσόκομον ἐκ σιδήρου κε-

---

23. Vind Ὁ δὲ βασ. κελεύει παραχρῆμα | Vind καὶ κομισϑῆναι τὴν ἀπὸ παλατίου κλίνην | τὴν τοῦ: Vind om τήν | προσέταξεν -- εἰς τὸ παλάτιον: Vind καὶ ἐπιτεϑῆναι ἐπ' αὐτῆς τὸ λείψανον τοῦ ἀποστόλου καὶ ἀποκομίσαι ἐν τῷ παλατίῳ. | ἦν δὲ τό: Vind καὶ τούτων γενομένων ἦν τό | καὶ ἡ: Vind ἡ δέ | ἀμίαντα: Vind add καὶ καϑαρά | ποτὲ δὲ προηγούμενον -- δεξιάν: Vind καὶ πάλιν ποτὲ μὲν προηγ. τ. κλ. ποτὲ δὲ καὶ τὴν δεξιάν | Vind κεφαλ. αὐτοῦ τεϑεικ. τοῦ ἐπισκόπου Πλάτ. | ὥστε καί: Par om καί | γενέσϑαι: Par εἶναι | Par om μόνον | Vind ἦσαν ἔτι | Par om λοιπῶν

24. Καὶ ἐν: Vind Ἐν δέ | ἐν τῷ παλ. ἐϑεασ.: Par εἰς τὸ παλάτιον ἴδομεν | τὸν Ματϑαῖον: Vind τὸν ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ Ματϑ. | εὐμόρφου: Vind ὡραιοτάτου | Vind προσαπήντησαν αὐτοῖς | λαμπραῖς: Vind λευκαῖς | Par om ἐκεῖνο | τούτων: Par αὐτῶν | Vind om καὶ ἀστραπῆς -- ἐχώρησαν

Vind ἐπὶ τὴν πύλην | καὶ μηδένα εἰσελϑεῖν -- ἔρριψεν: Vind οὐδένα εἴασεν ἐσελϑεῖν πλὴν τοὺς τὴν κλ. βαστάζοντας. καὶ ἐσελϑόντες αὐτοὶ μόνοι ἐπέϑεντο τὸ σῶμα τοῦ ἀποστόλου σὺν τῇ κλίνῃ ἐν τῷ παλατίῳ. τότε κλείσας τὰς ϑύρας ὁ

λεύσας γενέσθαι, τὸ σῶμα τοῦ Ματθαίου ἐν αὐτῷ βαλὼν καὶ μολίβδῳ κατασφραγίσας, διὰ τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ παλατίου πύλης μέσης νυκτὸς εἰς πλοῖον ἐπιθείς, μηδενὸς εἰδότος, εἰς τὸ βαθὺ τῆς θαλάσσης μέρος ἔρριψεν.

25 Δι' ὅλης δὲ τῆς νυκτὸς προσκαρτερούντων τῶν ἀδελφῶν πρὸς τῇ πύλῃ τοῦ παλατίου διανυκτερευόντων καὶ ψαλλόντων, ὡς ἀνέβη ὁ ὄρθρος, φωνὴ ἐγένετο Πλάτων ἐπίσκοπε, βαστάσας τὸ εὐαγγέλιον καὶ τοῦ Δαυὶδ τὸ ψαλτήριον ἅμα τῷ πλήθει τῶν ἀδελφῶν ἐλθὲ κατὰ ἀνατολὰς τοῦ παλατίου, καὶ ψάλλετε τὸ ἀλληλούϊα καὶ ἀνάγνωτε τὸ εὐαγγέλιον καὶ προσενέγκατε προσφορὰν ἄρτον ἅγιον καὶ ἀπὸ τῆς ἀμπέλου τρεῖς βότρυας ἀποθλίψαντες ἐν ποτηρίῳ συγκοινωνήσατέ μοι, ὡς ὁ κύριος Ἰησοῦς ὑπέδειξεν τὴν ἄνω προσφορὰν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Δραμὼν δὲ ὁ ἐπίσκοπος εἰς τὴν ἐκκλησίαν λαβὼν τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸ τοῦ Δαυὶδ ψαλτήριον καὶ συναγαγὼν πρεσβυτέρους καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν ἦλθεν κατὰ ἀνατολὰς τοῦ παλατίου ὥρᾳ τοῦ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ ἐπί τινος ὑψηλοῦ λίθου κελεύ-

---

βασιλεὺς καὶ πλησίον στὰς τοῦ ἁγίου λειψάνου εἶπεν Κύριε ὁ θεός, διὰ τοῦ ἀποστόλου τούτου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἔγνων τὸ ὄνομά σου, καὶ ὅτι ἐκ πυρὸς ῥύεσαι πάντας τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. καὶ νῦν ἐπειδὴ ἀπιστία μοι πρόσεστιν μικρά, αἰτοῦμαι τοῦτο ἵνα ἀναγάγῃς τὸ σῶμα τοῦ Ματθαίου ἀπὸ τῆς θαλάσσης. ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ κελεύω ῥιφῆναι τὸ σῶμα ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐὰν ῥύσῃ αὐτὸ ὡς ἐν τῇ πυρᾷ ἐρρύσω, καταλείψω πάντας τοὺς θεούς μου εὐθέως καὶ σοὶ μόνῳ πιστεύσω. καὶ κελεύει γλωσσόκομον σιδηροῦν ἐνεχθῆναι ταχέως, καὶ ἐμβαλὼν τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου ἐν αὐτῷ ἐσφράγισεν μολίβδῳ· εἶθ' οὕτως ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας ἆραι τὸ γλωσσόκομον ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν καὶ ἐξελθεῖν διὰ τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ παλατίου πύλης μέσης νυκτὸς καὶ βαλεῖν αὐτὸ ἐν πλοίῳ μηδενὸς εἰδότος καὶ ῥιφῆναι μέσον τοῦ πελάγους ἐν τῷ βυθῷ.

25. Δι' ὅλης δὲ --- ἐκ νεκρῶν: Vind Καὶ τούτων γενομένων τῇ ἑξῆς ὁρᾷ (codex ὥρᾳ?) ὁ Πλάτων ἐνύπνιον καὶ τὸν Ματθαῖον λέγοντα αὐτῷ Πλάτων δοῦλε Χριστοῦ, ἀναστὰς καὶ λαβὼν τὸν κλῆρον πάντα καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὸ τοῦ Δαυὶδ ψαλτήριον ψάλλων κάτελθε κατ' ἀνατολὰς τοῦ παλατίου ἅμα καὶ τῷ πλήθει τῶν πιστῶν ἀδελφῶν καὶ στῆτε ἐκεῖ εἰς προσευχήν, ψάλλοντες τὸ ἀλληλούϊα· ἀνάγνωθι δὲ καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ προσένεγκε ἐκεῖ ὑπὲρ ἐμοῦ τῷ κυρίῳ προσφοράν, καὶ κοινωνήσατέ μοι ὡς ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπέδειξεν ἡμῖν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Δραμὼν δὲ -- κατὰ ἀνατ. τοῦ παλατίου: Vind Ἀναστὰς ὁ ἐπίσκοπος Πλάτων πορεύεται ἐν τάχει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὸ τοῦ Δαυὶδ ψαλτήριον, συναγαγὼν δὲ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν ἀδελφῶν παραγίνεται ἐπὶ τὸν ἀποκαλυφθέντα αὐτῷ τόπον | ὥρᾳ -- ἥλιον: Vind ὥρα δὲ ἦν μετὰ τὸ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον | καὶ ἐπί τινος --

σας ἀνελθεῖν τὸν ψάλλοντα, ψάλλειν ἤρξατο ἐν ὕμνοις ᾠδῆς τῷ θεῷ Τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ· καὶ πάλιν Ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα· ἐξηγέρθην, ὅτι κύριος ἀντιλήψεταί μου. καὶ ὑπήκουον ὕμνον ᾠδῆς τοῦ Δαυίδ Μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι; νῦν ἀναστήσομαι, λέγει κύριος. καὶ πάντες ἐκέκραξαν Ἀλληλούϊα. καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἀνέγνω τὸ εὐαγγέλιον, καὶ πάντες ἀνεβόησαν Δόξα σοι, ὁ δεδοξασμένος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. καὶ εἶθ' οὕτως προσέφερεν τὴν προσκομιδὴν τῆς ἁγίας προσφορᾶς ὑπὲρ τοῦ Ματθαίου, καὶ μεταλαβόντες ὑπὲρ εὐχαριστίας τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἅπαντες.

26 Καὶ ἦν ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ ὁρᾷ ὁ Πλάτων ἄντικρυς τὴν θάλασσαν ὡς ἀπὸ σταδίων ἑπτά, καὶ ἰδοὺ ἦν ὁ Ματθαῖος ἑστηκὼς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ δύο ἄνδρες ἑκατέρωθεν ἐν στολαῖς λαμπραῖς, καὶ παιδίον τὸ εὔμορφον ἔμπροσθεν αὐτῶν. ταῦτα δὲ καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἐθεάσαντο, καὶ ἤκουον λαλούντων αὐτῶν Ἀμὴν ἀλληλούϊα. καὶ ἦν ἰδεῖν πεπηγμένην τὴν θάλασσαν ὡσεὶ λίθον κρυστάλλου, καὶ τὸ παιδίον τὸ εὔμορφον ἔμπροσθεν αὐτῶν, ὡς ἐκ βάθους τῆς θαλάσσης σταυρὸς ἀνέβαινεν καὶ πρὸς τὸ τέλος τοῦ σταυροῦ ὁ γλωσσόκομος ἀνερχόμενος ἐν ᾧ ἦν τὸ σῶμα τοῦ Ματθαίου, καὶ ἐν ὥρᾳ στιγμῆς ἐν τῷ σταυρῷ τὸ γλωσσόκομον τὸ παιδίον ἔθηκεν ἐπὶ τὴν γῆν ὄπιθεν τοῦ παλατίου κατὰ ἀνατο-

---

ψάλλειν (Par καὶ ψάλλ.) ἤρξατο -- τ. θεῷ: Vind καὶ κελεύσας ἀνελθεῖν τὸν ψάλλοντα ἐπὶ ὑψηλοῦ τινὸς λίθου, ἤρξατο ψάλλειν οὕτως | καὶ πάλιν: Par om | καὶ ὑπήκουον ὕμνον (codex ὕμνος) ᾠδ. τ. Δαυίδ: Vind καὶ πάλιν | νῦν ἀναστ. λ. κύριος -- Ἀλληλούϊα: Vind καὶ πάντες ὑπέψαλλον εἶθ' οὕτως τὸ ἀλληλούϊα. καὶ ἀναστήσομαι, λέγει κύριος, θήσομαι ἐν σωτηρίᾳ, παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ. καὶ πάντες ἔκραξαν Ἀλληλούϊα. | καὶ ὁ ἐπίσκ.: Vind τότε ὁ ἐπίσκ. | Vind τὸ ἅγιον εὐαγγ. | Vind καὶ ἐβόησαν ἅπαντες | καὶ εἶθ' οὕτως -- προσφορᾶς ex Vind; Par καὶ προσήνεγκας (sic) τὰς προσφοράς | Ματθαίου: Vind praem μακαρίου | ὑπὲρ εὐχαριστ. -- μυστηρίων ex Vind; Par om | Par ἐδόξασαν et om ἅπαντες

26. Καὶ ἦν ὡσεὶ -- σταυρὸς ἀνέβαινεν: Vind Περὶ δὲ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἡμέρας ὁρᾷ ὁ ἐπίσκοπος Πλάτων ἄντικρυς αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ἀπὸ σταδίων ἑπτὰ τὸν μακάριον Ματθαῖον καὶ σὺν αὐτῷ δύο ἄνδρας ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, οἱ καὶ συνομίλουν αὐτῷ, λευκὰς στολὰς περιβεβλημένοι. ὡς δὲ περιχαρὴς ἐγένετο ὁ ἐπίσκοπος, μετὰ μίαν ὥραν ὁρᾷ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ τύπον σταυροῦ ἀνερχόμενον ἐκ βάθους θαλάσσης | Vind καὶ πρὸς τὸ -- τὸ γλωσσόκομον ἐν ᾧ ἦν ὁ ἅγιος Ματθαῖος, καὶ ἠκολούθει τῷ σταυρῷ τὸ γλωσσόκομον ἕως οὗ ἤγαγεν αὐτὸ πρὸς τὴν γῆν ὄπιθεν -- τὴν προσφοράν (Par τὰς προσφοράς). Praeterea

λάς, ὅπου ὁ ἐπίσκοπος προσήνεγκεν ὑπὲρ τοῦ Ματθαίου τὴν προσφοράν.

27 Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ὑπερῴου ταῦτα θεασάμενος καὶ καταπλαγεὶς ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου καὶ προσδραμὼν προσεκύνησεν κατὰ ἀνατολὰς ἐπὶ τὸ γλωσσόκομον, καὶ προσέπεσεν τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει λέγων Ἀληθῶς πιστεύω τῷ ἀληθινῷ θεῷ Χριστῷ Ἰησοῦ. δέομαι, δότε μοι τὴν ἐν Χριστῷ σφραγῖδα, καὶ δώσω ὑμῖν τὸ παλάτιόν μου εἰς μαρτύριον τοῦ Ματθαίου, καὶ θήσετε τὸ γλωσσόκομον ἐπὶ τὴν κλίνην μου τὴν χρυσῆν ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ· μόνον βαπτίσαντές με ἐν αὐτῷ κοινωνήσατέ μοι τῆς τοῦ Χριστοῦ εὐχαριστίας. ὁ δὲ ἐπίσκοπος εὐξάμενος καὶ κελεύσας αὐτὸν ἀποδύσασθαι καὶ ἐν αὐτῷ ἐπὶ πολὺ ἀνακρίνας, καὶ αὐτοῦ ἐξομολογησαμένου καὶ κλαύσαντος ἐφ' οἷς διεπράξατο, κατασφραγίσας αὐτὸν καὶ ἀλείψας ἐλαίῳ καθῆκεν εἰς τὴν θάλασσαν εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος. καὶ ὡς ἀνῆλ-

---

add haec: καὶ εὐχαριστήσαντες ἅπαντες τῷ κυρίῳ ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, ὅϑεν διεδόϑη [τὸ] φοβερὸν καὶ παράδοξον τοῦτο [τὸ] ϑέαμα ἐν ὅλῃ τῇ πόλει. καὶ συνήχϑη πᾶς ὁ λαός, κραζόντων πάντων μιᾷ φωνῇ Εἷς ϑεὸς ὁ διὰ τοῦ Ματϑαίου καταγγελϑεὶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὃς καὶ ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος ῥύεται τοὺς εἰς αὐτὸν πεποιϑότας.

27. Ὁ δὲ βασιλεὺς --- καὶ ἐξομολογήσει (codex ἐξομολογήσεως. An potius scribas ἐξ ὁμολογήσεως? ἐξομολογήσας?) -- βαπτίσ. με (codex non habet) -- τ. Χρ. εὐχαριστίας: Vind Ἤγγισεν δὲ ἡ βοὴ τοῦ ὄχλου πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἐπυνϑάνετο Τίς ἐστιν ἡ σύγχυσις τοῦ λαοῦ ἢ τίς ἡ κραυγή; καὶ ἔμαϑεν ὅτι τὸ γλωσσόκομον Ματϑαίου ἐλήλυϑεν αὐτομάτως. τότε χαρᾶς πολλῆς πλησϑεὶς ὁ βασιλεὺς εὐϑέως παραγίνεται πρὸς τὸ γλωσσόκομον κράζων καὶ λέγων μεγάλῃ τῇ φωνῇ Εἷς ϑεὸς τοῦ Ματϑαίου, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. καὶ προσέπεσεν ἐπ' ὄψιν πλησίον τοῦ γλωσσοκόμου λέγων Συγχώρησόν μοι, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅσα ἐνεδειξάμην τῷ ἁγίῳ τούτῳ, διότι ἐν ἀγνοίᾳ ἤμην. ἰδὼν δὲ ὁ ἐπίσκοπος τὴν μετάνοιαν καὶ τὰ δάκρυα τοῦ βασιλέως, δοὺς αὐτῷ χεῖρα ἤγειρεν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀνάστα καὶ ϑάρσει· ἐδέξατο γὰρ κύριος ὁ ϑεὸς τὴν μετάνοιάν σου καὶ ἐπιστροφὴν διὰ πρεσβειῶν τοῦ δούλου αὐτοῦ καὶ ἀποστόλου Ματϑαίου. καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους προσέπεσεν τοῖς τοῦ ἐπισκόπου ποσὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ Δέομαί σου, πάτερ, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιόν σου, σπλαγχνισϑεὶς ἐπ' ἐμὲ δός μοι τὴν τοῦ Χριστοῦ σφραγῖδα, καὶ δίδωμι τὸ παλάτιόν μου εἰς λόγον μαρτυρίου τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματϑαίου. τότε ὁ τοῦ κυρίου δοῦλος ἐπίσκοπος Πλάτων παραλαβὼν τὸ γλωσσόκομον τοῦ ἁγίου ἅμα τοῦ βασιλέως καὶ παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ πιστοῦ λαοῦ μετὰ λαμπάδων καὶ μύρων καὶ ψαλμῳδίας πολλῆς ἔφερον αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αἰνοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν ϑεόν. | ὁ δὲ ἐπίσκοπ. εὐξάμενος -- ἁγίου πνεύματος: Vind εἶτα λαβὼν ὁ ἐπίσκοπος κατ' ἰδίαν τὸν βασιλέα καὶ ἐπευξάμενος νουϑετήσας τε [sequitur in codice εἶπον] καὶ

θεν ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐνδύσασθαι ἱμάτια λαμπρά· καὶ εἶθ' οὕτως εὐλογήσας καὶ εὐχαριστήσας ἄρτον ἅγιον καὶ ποτήριον κεκραμμένον κοινωνήσας πρῶτος ὁ ἐπίσκοπος ἔδωκεν τῷ βασιλεῖ εἰπών Τοῦτο τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο τὸ αἷμα αὐτοῦ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκχυθὲν γενέσθω σοι εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς ζωήν. καὶ φωνὴ ἐξ ὕψους ἠκούσθη Ἀμὴν ἀμὴν ἀμήν. [28] Καὶ οὕτως ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιάσει κοινωνήσαντος αὐτοῦ, ἐπιφανεὶς ὁ ἀπόστολος ἔφη Φουλβανὲ βασιλεῦ, οὐκέτι ἔσται τὸ ὄνομά σου Φουλβανός, ἀλλὰ κληθήσει Ματθαῖος· καὶ σὺ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως οὐκέτι κληθήσει Φουλβανός, ἀλλὰ καὶ σὺ Ματθαῖος· καὶ σὺ Ζιφάγια ἡ γυνὴ τοῦ βασιλέως κληθήσει Σοφία· καὶ ἡ Ἐρβὰ ἡ γυνὴ τοῦ υἱοῦ ὑμῶν κληθήσεται Σύνεσις· καὶ ἔσονται αὐτὰ τὰ ὀνόματα ὑμῶν γεγραμμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψουσιν ἐκ μηρῶν ὑμῶν εἰς γενεὰς καὶ γενεάς. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ κατέστησεν ὁ Ματθαῖος τὸν μὲν βασιλέα πρεσβύτερον, ἦν δὲ ἐτῶν τριάκοντα ἑπτά· καὶ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως κατέστησεν διάκονον, ἐτῶν δέκα ἑπτά· καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως κατέστησεν πρεσβύτιδα, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κατέστησεν διακόνισσαν· ἦν δὲ καὶ αὐτὴ ἐτῶν δέκα ἑπτά. καὶ εἶθ' οὕτως εὐλόγησεν αὐτοὺς εἰπών Ἔσται ἡ

---

κατηχήσας ἐβάπτισεν αὐτὸν ἐς τὸ ὄνομα τοῦ πατρ. καὶ τοῦ υἱ. καὶ τοῦ ἁγ. πν. | ἐκέλευσεν αὐτόν: Vind add ὁ ἐπίσκοπος | λαμπρά: Vind λευκά | καὶ εἶθ' οὕτως ex Vind; om Par | εὐλογήσας -- Ἀμ. ἀμ. ἀμήν: Vind λαβὼν ἄρτον ἅγιον καὶ ποτήριον κεκραμμένον ἐκοινώνησεν αὐτὸν τῆς τοῦ κυρίου εὐχαριστίας καὶ εὐλογίας. καὶ εὐθέως ἦλθεν φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ λέγουσα Εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου. ἀμὴν ἀμὴν ἀμήν.

28. Καὶ οὕτως -- Φουλβανὲ (cf. supra sect. 5, item codicem Vind: Par Βούλφαμνε, item postea Βούλφαμνος et Βουλφανδρός) -- Φουλβανός (vide ante) -- Φουλβανός (vide ante) --- Ἐρβὰ (cf. supra sect. 5.; h. l. codex Ὀρβᾶ habet) -- γενεὰς κ. γενεάς: Vind Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ὀφθεὶς ὁ ἅγιος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος τῷ βασιλεῖ εἶπεν αὐτῷ Φουλβανὲ βασιλεῦ, οὗ ἡ ἐπίγειος βασιλεία ἐν χερσίν, ἐδέξατο κύριος ὁ θεὸς τὴν μετάνοιάν σου· οὐκέτι δὲ κληθήσῃ Φουλβανός, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν κληθήσεται τὸ ὄνομά σου ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι Ματθαῖος. ὁμοίως καὶ τῷ υἱῷ σου τοῦτο τὸ ὄνομα ἐπιθήσεις. καὶ ἡ γυνή σου οὐκέτι κληθήσεται Φουλβανά, ἀλλὰ Σοφία ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς. ὁμοίως καὶ ἡ νύμφη σου ἀπὸ τοῦ νῦν κληθήσεται Σύνεσις. καὶ ἔσται τὰ ὀνόματα ὑμῶν γεγραμμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐν τῇ βίβλῳ τῶν ζώντων ἕως τοῦ αἰῶνος. | καὶ ἐν αὐτῇ -- καὶ αὐτὴ ἐτῶν δέκα ἑπτά: Vind ἐχειροτόνησεν δὲ ὁ μακάριος Ματθ. τὸν μὲν βασιλέα πρεσβύτερον, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ διάκονον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὴν νύμφην εἰς διακονίσσας. | καὶ εἶθ' οὕτως -- ἐδόξασεν τ. θεόν ex Vind; Par sic: καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ πάντες ἐφώνη-

εὐλογία καὶ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον μεθ' ὑμῶν.

Τότε ἔξυπνος γενόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ χαρεὶς πανοικὶ ἐπὶ τῇ ὀπτασίᾳ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου ἐδόξασεν τὸν θεόν.

29 Καὶ εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἅπαντα τὰ εἴδωλα συνέτριψεν, καὶ ἐθέσπισεν τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ γράψας οὕτως Βασιλεὺς Ματθαῖος τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν μου πᾶσιν χαίρειν. Χριστοῦ ἐπὶ γῆς φανέντος καὶ τὸ πλάσμα τὸ ἀνθρώπινον διασώσαντος, εὕρηνται οἱ λεγόμενοι θεοὶ ψεῦσται καὶ ψυχοφθόροι καὶ ἐπίβουλοι τοῦ ἀνθρωπίου γένους. ὅθεν ἐπιλαμψάσης τῆς θείας χάριτος καὶ ἕως ἡμῶν ἐλθούσης, ἐπιγνόντες δὲ τὴν τῶν εἰδώλων πλάνην ὅτι ματαία καὶ ψευδὴς ὑπάρχει, ἔδοξεν τῇ ἡμετέρᾳ θειότητι μὴ εἶναι θεοὺς πολλοὺς ἀλλ' ἕνα καὶ μόνον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὑμεῖς δὲ δεξάμενοι τόδε τὸ διάταγμα τὸν ἡμέτερον σκοπὸν θεραπεύοντες πᾶν εἴδωλον συντρίψατε καὶ ἀφανίσατε· εἰ δέ τις φωραθείη ἀπὸ τοῦ νῦν θεραπεύων εἴδωλα ἢ ἀποκρύπτων αὐτά, τῇ διὰ ξίφους τιμωρίᾳ ὑποβαλλέσθω ὁ τοιοῦτος. ἔρρωσθε πάντες, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὑγιαίνομεν.

Διαδοθέντος δὲ τοῦ πράγματος τούτου πάντες χαίροντες καὶ ἀγαλλιώμενοι συνέτριβον ἑαυτῶν τὰ εἴδωλα κράζοντες καὶ λέγοντες Εἷς θεὸς μόνος ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὁ εὐεργετῶν τοὺς ἀνθρώπους.

30 Μετὰ δὲ τὸ ταῦτα πάντα γενέσθαι ὤφθη ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Ματθαῖος τῷ ἐπισκόπῳ Πλάτωνι καὶ λέγει αὐτῷ Δοῦλε τοῦ θεοῦ Πλάτων καὶ ἡμέτερε ἀδελφέ, γνωστόν σοι ἔστω ὅτι μετὰ τρία ἔτη ἔσται σοι ἀνάπαυσις ἐν κυρίῳ καὶ ἀγαλλίασις

σαν (προσεφ.?) ἀλλήλοις Ἀμήν, δεδοξασμένη ἡ ἱερωσύνη καὶ εὐλογισμὸς τῷ Χριστῷ, ἀμήν.

29. Haec tota sectio ex Vindobonensi est: nihil eiusmodi in Parisiensi invenitur.

Καὶ εἰσελθών: codex om Καί | ἐπιγνόντες: codex ἐπιγνῶντες | τῇ διὰ ξίφ. τιμωρίᾳ: codex τὴν δ. ξ. τιμωρίαν

30. Μετὰ δὲ τὸ ταῦτα -- εἰς αἰῶνας αἰώνων ex Vind; Par eorum loco haec habet: Τότε λέγει ὁ Ματθαῖος Ἐν ἀριθμῷ τῶν ἐννέα ἡμερῶν καὶ τεσσαράκοντα καὶ εἰς συμπλήρωσιν ἐνιαυτῶν οὐ διαλείψετε τὰς προσφοράς μου, ἵνα ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχή μου καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δοξασθήσεται. τότε λέγει ὁ ἀπόστολος τῷ ἐπισκόπῳ Σὺ μέν, ὦ μακάριε καὶ ἀγαπητέ μου Πλάτων, ἐν τῷ τρίτῳ ἐνιαυτῷ ἔσῃ μετ' ἐμοῦ, καθὼς ἐλάλησεν μοι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τοῖς

εἰς αἰῶνας αἰώνων. λήψεται δέ σου τὸν θρόνον τῆς ἐπισκοπῆς οὗτος ὁ βασιλεύς, ὃν ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι ἐκάλεσα Ματθαῖον, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ υἱὸς αὐτοῦ. καὶ εἰπόντος αὐτοῦ Εἰρήνη σοὶ καὶ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις, ἐπορεύετο εἰς τὸν οὐρανόν.

31 Μετὰ δὲ τρία ἔτη ἀνέλυσεν ὁ ἐπίσκοπος Πλάτων ἐν κυρίῳ. διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ματθαῖος, παραχωρήσας τὴν βασιλείαν ἑκουσίως ἑτέρῳ, ὅθεν ἐδόθη αὐτῷ χάρις κατὰ δαιμόνων ἀκαθάρτων, καὶ πᾶν πάθος ἰᾶτο. προήγετο δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς πρεσβύτερον, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν δευτερεύειν αὐτῷ.

Ἐτελειώθη ὁ ἅγιος Ματθαῖος ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων ἐν πόλει Μύρνῃ μηνὶ Νοεμβρίῳ ἑξκαιδεκάτῃ, βασιλεύοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

---

οὐρανοῖς. | σου τ. θρ. τ. ἐπισκ.: Vind τ. θρ. τ. ἐπισκ. σου | Vind om οὗτος ὁ βασιλ. | μετὰ τοῦτον: Par μετ' αὐτόν | ὁ υἱὸς αὐτοῦ: Par h. l. add καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ λήψεται τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ διαμεῖναι τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου καὶ τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα. | καὶ εἰπόντος - - εἰς τ. οὐρανόν: Par καὶ εἰπὼν ὁ Ματθαῖος Εἰρήνη πᾶσιν τοῖς ἁγίοις, ὤφθη μετὰ δύο ἀγγέλων βαδίζων καὶ ἀναβαίνων εἰς οὐρανόν, ὅπου ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς Ἰησοῦς Χριστός· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

31. Secutus sum in hac sectione Vindobonensem codicem; satis diversa in Parisiensi legitur: videtur vero additamentum utrumque recentiorem auctorem prodere.

Μετὰ δὲ τρία - - δευτερεύειν αὐτῷ: Par Καὶ ἦλθεν φωνή Εἰρήνη ὑμῖν καὶ ἀγαλλίασις, ὅτι οὐκ ἔσται πόλεμος οὐδὲ πληγὴ ῥομφαίας ἐν πόλει ταύτῃ διὰ Ματθαῖον τὸν ἐκλεκτόν μου, ὃν ἠγάπησα εἰς γενεὰς αἰῶνος. μακάριοι οἱ ἐκτελοῦντες τὰ μνημόσυνα αὐτοῦ, ὅτι ἔσονται δεδοξασμένοι εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

Ἐτελειώθη - - ἀμήν: Ἔστιν δὲ ἡ ἡμέρα τῆς ἀναμνήσεως αὐτοῦ μηνὸς Γορπιαίου τεσσαρεσκαιδεκάτῃ. δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ θεῷ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

# ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΘΩΜΑ.

Κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἤμεθα πάντες οἱ ἀπόστολοι ἐν Ἱεροσολύμοις, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Καναναῖος, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου, καὶ διείλαμεν τὰ κλίματα τῆς οἰκουμένης, ὅπως εἷς ἕκαστος ἡμῶν ἐν τῷ κλίματι τῷ λαχόντι αὐτῷ καὶ εἰς τὸ ἔθνος ἐν ᾧ ὁ κύριος αὐτὸν ἀπέστειλε πορευθῇ. κατὰ κλῆρον οὖν ἔλαχεν ἡ Ἰνδία Ἰούδᾳ Θωμᾷ τῷ καὶ Διδύμῳ· οὐκ ἐβούλετο δὲ ἀπελθεῖν, λέγων μὴ δύνασθαι μήτε χωρεῖν διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός, καὶ ὅτι ἄνθρωπος ὢν Ἑβραῖος πῶς δύναμαι πορευθῆναι ἐν τοῖς Ἰνδοῖς κηρῦξαι τὴν ἀλήθειαν; καὶ ταῦτα αὐτοῦ διαλογιζομένου καὶ λέ-

---

* Πράξεις τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ: ita inscriptio legitur in BE. CD Περίοδοι τοῦ ἁγίου ἀποστ. Θωμᾶ (C add ἐν Ἰνδίᾳ). A Περίοδος καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.

1. ἤμεθα cum A. BD ἦμεν. CE ἦσαν | πάντες: D om | Ἰάκωβος ὁ τ. Ζεβ. καὶ Ἰω. ὁ ἀδ. αὐτοῦ: E transpon post Βαρθολομαῖος. B nil nisi Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος habet, eaque post Ἰούδας Ἰακώβου ponit | A ὁ Κανανέος | Ἀλφαίου cum AB. CDE ὁ τοῦ Ἀλφ. | διείλαμεν: D διειλάμεθα. C διείλαντο, E διεῖλον | κλίματα: codd. ut videtur omnes (vidi in AE) κλήματα, itemque paullo post κλήματι | ἡμῶν: CE αὐτῶν | ἀπέστειλε cum BCDE: A ἀποστέλλει | κλῆρον: E κλῆμα | οὖν: E δέ | ἡ Ἰνδία: E post Δίδυμον ponit | Ἰούδᾳ (C om) Θωμᾷ τῷ (D om) καὶ Διδύμῳ: B Ἰούδαν Θωμᾶν τὸν καὶ Δίδυμον, E Ἰούδαν τὸν καὶ Θωμᾶν λεγόμενον Δίδυμον | οὐκ ἐβούλ. δέ: E ὁ δὲ οὐκ ἐβούλ. | λέγων μὴ (B οὐ) δύνασθαι (codd. duo om λέγ. μὴ δύν.) μήτε (BE μηδὲ) χωρ. (E add διδάξαι) | ὢν: B εἰμί | πῶς cum BCDE: A οὐ | πορευθῆναι (E ἀπελθεῖν) ἐν τοῖς (E om) Ἰνδοῖς (E add καὶ) κηρῦξαι: B πορευθεὶς κηρῦξαι τοῖς Ἰνδοῖς | καὶ

γοντος ὤφθη αὐτῷ ὁ σωτὴρ διὰ τῆς νυκτὸς καὶ λέγει αὐτῷ Μὴ φοβοῦ, Θωμᾶ, ἄπελθε εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ κήρυξον τὸν λόγον· ἡ γὰρ χάρις μου ἔσται μετὰ σοῦ. ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, λέγων Ὅπου βούλει με ἀποστεῖλαι, ἀπόστειλον ἀλλαχοῦ· εἰς Ἰνδοὺς γὰρ οὐκ ἀπέρχομαι.

2 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος καὶ ἐνθυμουμένου ἔτυχεν ἔμπορόν τινα εἶναι ἐκεῖ ἀπὸ τῆς Ἰνδίας ἐλθόντα τοὔνομα Ἀββάνην, ἀπὸ τοῦ βασιλέως Γουνδαφόρου ἀποσταλέντα καὶ ἐντολὴν παρ' αὐτοῦ εἰληφότα τέκτονα πριάμενον ἀγαγεῖν αὐτῷ. ὁ δὲ κύριος ἰδὼν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ περιπατοῦντα τὸ μεσημβρινὸν εἶπεν αὐτῷ Βούλει τέκτονα πρίασθαι; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ναί. καὶ ὁ κύριος ἔφη αὐτῷ Ἔχω δοῦλον τέκτονα καὶ βούλομαι αὐτὸν πωλῆσαι. καὶ ταῦτα εἰπὼν ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸν Θωμᾶν ἀπὸ μακρόθεν, καὶ συνεφώνησεν μετ' αὐτοῦ τριῶν λιτρῶν ἀσήμου ἀργυρίου, καὶ ἔγραψεν ὠνὴν λέγων Ἐγὼ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος ὁμολογῶ πεπρακέναι τὸν ἐμὸν δοῦλον, Ἰούδαν ὀνόματι, σοὶ τῷ Ἀββάνῃ ἐμπόρῳ Γουνδαφόρου τοῦ βασιλέως τῶν Ἰνδῶν. τῆς δὲ ὠνῆς τελεσθείσης ὁ σωτὴρ παραλαβὼν Ἰούδαν τὸν καὶ Θωμᾶν ἤγαγε πρὸς Ἀββάνην τὸν ἔμπορον· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Ἀββάνης εἶπεν πρὸς αὐτόν Οὗτός ἐστιν ὁ δεσπότης σου; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ

---

ταῦτα αὐτοῦ cum AD (om αὐτοῦ) E: BC om καί | B λογιζομένου | ὁ σωτήρ: E ὁ κύριος | διὰ τῆς νυκτός cum ACE: BD om τῆς | E om Μὴ φοβοῦ | ἄπελθε εἰς τὴν (E om) Ἰνδ. καὶ κήρυξον: B ἀπελθεῖν καὶ κηρῦξαι | κήρυξον cum AE: alii add ἐκεῖ | C τὸν λόγον μου | χάρις μου: A om μου | ἔσται: E ἔστω | B βούλῃ | με ἀποστεῖλαι cum ACD (CD ἀποστ. με): BE om, sed E add κύριε | ἀπόστειλ. ἀλλαχοῦ cum AB (ἀπ. με ἀλλ.): CE ἀλλ. ἀπόστ. (E add με), D om ἀλλαχ.

2. λέγοντ. καὶ ἐνθυμ. (B ἐνθυμ. κ. λέγ.): E ἔχοντος ἐν εὐχῇ | ἔτυχεν etc: E ἐνέτυχεν ἐμπόρῳ τινὶ ὀν. Ἀβάνῃ, σταλέντι ἀπὸ τοῦ βασ. Γουνδ. καὶ ἐ. π. α. εἰληφότι | τοὔνομα cum A; B ᾧ ὄνομα: CDE ὀνόματι | AB Ἀββάνης | B ἀποσταλεὶς καὶ ἐντολὰς παρ' αὐτοῦ λαβών | πριάμενον: E πριάσασθαι καί | ἐν τῇ: C om τῇ | τὸ μεσημβρινὸν εἶπεν: E ἐν ὥρᾳ μεσημβρίας ἔφη | B βούλῃ | πρίασθαι (A -ᾶσθαι): E πριάσασθαι | καὶ ὁ κύρ. ἔφη (B εἶπεν) αὐτῷ: E εἶπε δὲ ὁ κύριος | E om ταῦτα εἰπών | C τρεῖς λίτρας | ἀσήμου (C om) ἀργυρίου (E ἀργύρου, A om) | E om ὠνήν | ὁ (A om) υἱὸς Ἰω. τ. τέκτονος: E ὁ κύριος τοῦ Θωμᾶ. B om | τὸν ἐμόν: A (item ut videtur alii) om τόν | Ἰούδαν: BCE Θωμᾶν | BC om ὀνόματι | E Ἀβάνῃ | τοῦ (E om) βασιλ. τῶν (A om) Ἰνδ. | E τῆς δὲ ὤνης (hoc accentu) πληρωθείσης | Ἰούδαν τὸν καὶ (A add τὸν) Θωμᾶν: C Θωμᾶν τὸν Δίδυμον. Alii Ἰούδαν Θωμᾶν τὸν καὶ Δίδυμον | ἤγαγε cum A: alii ἀπήγαγε | τὸν ἔμπορον: A om τόν | ὁ Ἀββάνης: B om ὁ |

ἀπόστολος εἶπεν Ναί, κύριός μού ἐστιν. ὁ δέ φησιν Ἠγόρασά σε παρ' αὐτοῦ. καὶ ὁ ἀπόστολος ἡσύχασεν.

3 Τῇ δὲ ἑξῆς ὄρθρου εὐξάμενος καὶ δεηθεὶς τοῦ κυρίου εἶπεν ὁ ἀπόστολος Πορεύομαι ὅπου βούλει, κύριε Ἰησοῦ, τὸ θέλημα τὸ σὸν γενέσθω. ἀπῆλθεν δὲ πρὸς Ἀββάνην τὸν ἔμπορον μηδὲν ὅλως τι μεθ' ἑαυτοῦ κομισάμενος ἀλλ' ἢ τὸ τίμημα αὐτοῦ μόνον. δεδώκει γὰρ αὐτῷ ὁ κύριος λέγων Ἤτω μετὰ σοῦ καὶ ἡ τιμή σου μετὰ τῆς χάριτός μου, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. κατέλαβεν δὲ ὁ ἀπόστολος τὸν Ἀββάνην τὰ σκεύη αὐτοῦ ἀναφέροντα εἰς τὸ πλοῖον· ἤρξατο οὖν καὶ αὐτὸς συναναφέρειν αὐτῷ. ἐμβάντων δὲ αὐτῶν καὶ καθεσθέντων ἐξήταζεν ὁ Ἀββάνης τὸν ἀπόστολον λέγων Ποίαν ἐργασίαν οἶδας; ὁ δὲ ἔφη Ἐν μὲν ξύλοις ἄροτρα καὶ ζυγοὺς καὶ τρυτάνας καὶ πλοῖα καὶ κώπας πλοίων καὶ ἱστοὺς καὶ τροχίσκους, ἐν δὲ λίθοις στήλας καὶ ναοὺς καὶ πραιτώρια βασιλικά. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββάνης ὁ ἔμπορος Τοιούτου γὰρ καὶ χρείαν ἔχομεν τεχνίτου. ἤρξαντο οὖν καταπλέειν· ἔσχον δὲ ἐπιτήδειον ἄνεμον, καὶ προθύμως ἔπλεον ἕως ὅτε κατήντησαν εἰς Ἀνδράπολιν, πόλιν βασιλικήν.

4 Ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τοῦ πλοίου εἰσίεσαν εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἰδοὺ φωναὶ αὐλητῶν καὶ ὑδραυλέων καὶ σάλπιγγες περιηχοῦ-

---

ὁ ἀπόστολος: B add Θωμᾶς | κύριος cum AB: C ὁ κύριος | ὁ δέ: B add ἔμπορος | ὁ ἀπόστολος: B add Θωμᾶς | ἡσύχασεν cum BC: A ἡσύχαζεν | ὁ σωτὴρ παραλαβὼν usque ὁ ἀπόστολος ἡσύχασεν: E pro his nil nisi haec habet: παρέλαβεν αὐτὸν ὁ ἔμπορος.

3. ὁ ἀπόστολος h. l. cum A; E post εὐξάμενος; alii ante εἶπεν (E ἔφη), praetereaque B add Θωμᾶς | B βούλῃ | E κύριε ὁ θεός, τὸ σὸν θέλημα | ἀπῆλθ. δέ (A om δέ): E καὶ ἀπῆλθε | E om Ἀββάνην | ὅλως τι: BCE om τί | ἀλλ' ἤ: BE εἰ μή | μόνον: E om; B μόνον ἔχων | δεδώκει (sic A; alii ἐδεδ.) γάρ: E ὃ δέδωκεν | Ἤτω -- μετὰ τῆς χάρ. μου: E Ἤτω τὸ τίμημα μετὰ σοῦ καὶ ἡ χάρις μου | ἄν: C ἐάν, E δ' ἄν | E τ. Ἀβάνην ἀναφέρ. τὰ σκεύη αὐτοῦ εἰς. A om τὰ σκεύη αὐτοῦ | οὖν καί: B δὲ καί | ἐμβ. δὲ αὐτῶν cum AE: alii add εἰς τὸ πλοῖον | E ἐξέταζεν (B ἐξήτασεν) ὁ ἀπόστολος τὸν ἔμπορον λέγων | BC λέγων αὐτῷ | ὁ δὲ ἔφη: B ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς ἔφη πρὸς αὐτόν | A om καὶ πλοῖα. E sic: ἄροτρα, ζυγούς, τρυτάνας, κώπας, πλοῖα, ἱστούς, τροχαλαίας | στήλας: ita A, alii add τε. E rursus στήλας, ναούς, πρετώρ. βασ. | εἶπ. δὲ αὐτ. ὁ (ita AC; B om) Ἀββ. ὁ ἔμπ. (C om ὁ ἔμπ.): E καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἔμπορος ἔφη | γὰρ καί: E καὶ γάρ | BE χρ. ἔχω | ἔσχον δὲ etc: E καὶ εἶχον ἄνεμον ἐπιτήδειον· προθύμως δὲ πλέοντες κατήντησαν εἰς | ἕως ὅτε: B ἕως ὅτου

4. Ἐξελθόντες -- εἰσίεσαν (A εἰσίησαν, alii εἰσίεσαν, B ἀπίεσαν, Th. (ut E) εἰσήεσαν -- καὶ ὑδραυλέων (C om κ. ὑδρ.) σάλπιγγες (ita E; A σάλπιγγαι;

σαι αὐτούς· ἐξήταζεν δὲ ὁ ἀπόστολος λέγων Τίς ἐστιν αὕτη ἡ ἑορτὴ ἡ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ; ἔλεγον δὲ αὐτῷ οἱ ἐκεῖσε ὅτι καὶ σὲ οἱ θεοὶ ἤγαγον ἵνα εὐωχηθῇς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ὁ γὰρ βασιλεὺς θυγατέρα μονογενῆ ἔχει, καὶ νῦν αὐτὴν ἐκδίδωσιν ἀνδρὶ πρὸς γάμον· τῶν οὖν γάμων ἡ χαρὰ καὶ ἡ πανήγυρίς ἐστιν αὕτη σήμερον, ἣν εἶδες ἑορτήν. ὁ δὲ βασιλεὺς κήρυκας ἀπέστειλε κηρῦξαι πανταχοῦ πάντας παρατυχεῖν εἰς τοὺς γάμους, πλουσίους καὶ πένητας, δούλους καὶ ἐλευθέρους, ξένους καὶ πολίτας· εἴ τις δὲ παραιτήσηται καὶ μὴ παρατύχῃ εἰς τοὺς γάμους, ὑπεύθυνος ἔσται τῷ βασιλεῖ. Ἀββάνης δὲ ἀκούσας εἶπε τῷ ἀποστόλῳ Ἀπέλθωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, ἵνα μὴ προσκρούσωμεν τῷ βασιλεῖ, καὶ μάλιστα ξένοι ὄντες. ὁ δὲ εἶπεν Ἀπέλθωμεν. καὶ καταλύσαντες ἐν τῷ ξενοδοχείῳ καὶ ὀλίγον ἀναπαύσαντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἰδὼν ὁ ἀπόστολος ἀνακεκλιμένους πάντας, ἀνεκλίθη καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέσῳ· ἀπέβλεπον δὲ εἰς αὐτὸν πάντες ὡς εἰς ξένον καὶ ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐλθόντα γῆς· Ἀββάνης δὲ ὁ ἔμπορος ὡς ἅτε δεσπότης εἰς ἄλλον τόπον ἀνεκλίθη.

5 Δειπνησάντων δὲ αὐτῶν καὶ πιόντων ὁ ἀπόστολος οὐδενὸς ἐγεύσατο· οἱ οὖν περὶ αὐτὸν ὄντες ἔλεγον αὐτῷ Τί ἦλθες ἐνθάδε,

---

alii σαλπίγγων) περιηχοῦσαι (CE περιήχουν) αὐτούς (ita A; E aliique αὐτοῖς): B ὡς δὲ ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν καὶ ἀπίεσαν εἰς τὴν πόλιν, φωνῆς ἤκουον συρίγγων καὶ ἰδραυλέων καὶ αὐλούντων | ἐξήταζεν (E ἐπηρώτησε) -- ἡ (ita E; A aliique om) ἐν τ. π. ταύτῃ: B ὁ δὲ Θωμᾶς ἠρώτα τὴν πρόφασιν τῆς κατὰ πόλιν τέρψεως | ἔλεγον (E εἶπον) -- οἱ ἐκεῖσε (ita CE; A οἱ ἐκεῖ) ὅτι (E om): B οἱ δὲ ἐρωτηθέντες ἀπεκρίναντο ὅτι | ἵνα -- ταύτῃ (E om ταύτῃ): B ὅπως μεθ' ἡμῶν εὐφρανθῇς | βασιλεύς: B add ἡμῶν, φασί | E θυγατέραν ἔχει μονογενῆ | νῦν αὐτήν: B ταύτην | E ἐκδίδει πρὸς γάμον (B om πρ. γάμ.) ἀνδρί | τῶν οὖν -- ἑορτήν: E om; B καὶ ἡ φωνὴ αὕτη γαμήλιός ἐστιν | ὁ δὲ βασιλ. -- πάντας (C πᾶσι τοῦ) π. ε. τ. γάμους: E ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλ. κήρυκας πανταχοῦ εἰς τοὺς γάμους ὥστε παρατυχεῖν | CE πλουσ. τε καί | C δούλ. τε καί | CE ξένους τε καί | καὶ μὴ παρατύχῃ: E καὶ οὐ τύχῃ (codex -χει) | Ἀββ. δὲ ἀκούσας: E καὶ ἀκούσας ὁ ἔμπορος | οὖν καί: CE om οὖν | καὶ μάλιστα: E om καί | καὶ καταλύσαντες: CE καταλ. δέ | A ξενοδοχίῳ | E om καὶ ὀλίγ. ἀναπαύσαντες (C ἀναπαέντες) | C εἰς τὸ μέσον | ὡς εἰς (A om) ξένον καὶ ἐξ (A om) ἀλλοδ. ἐλθόντα γῆς (C χώρας ἐλθόντα): E ὡς ἀπὸ ξένης καὶ ἀλλοδ. χώρας ἐλθόντα | E Ἀβάνης | ὡς ἅτε: E om ὡς | E δεσπότης ὤν | ἄλλον: E ἕτερον | E ἐκλίθη

5. πιόντων: E εὐφρανθέντων | E οἱ οὖν συνανακείμενοι αὐτῷ ἔλεγον Τί |

μήτε ἐσθίων μήτε πίνων; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων Διὰ μεῖζόν τι τῆς βρώσεως ἢ καὶ τοῦ πότου ἦλθον ἐνθάδε, καὶ ἵνα τὸ θέλημα τοῦ βασιλέως τελέσω. οἱ γὰρ κήρυκες κηρύσσουσι τὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ὃς ἂν μὴ ἀκούσῃ τῶν κηρύκων, ὑπόδικος ἔσται τῇ τοῦ βασιλέως κρίσει. δειπνησάντων οὖν αὐτῶν καὶ πιόντων, καὶ στεφάνων καὶ μύρων προσενεχθέντων, λαβόντες μύρον ἕκαστος, ὃς μὲν τὴν ὄψιν αὐτοῦ κατήλειφεν, ὃς δὲ τὸ γένειον, ὃς δὲ καὶ ἄλλους τόπους τοῦ σώματος αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀπόστολος τὴν κορυφὴν ἤλειψε τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς, καὶ ὀλίγον τι εἰς τοὺς μυκτῆρας ἐπέχρισεν ἑαυτοῦ, κατέσταξεν δὲ καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τὰς ἑαυτοῦ, προσῆπτε δὲ καὶ τοῖς ὀδοῦσιν αὐτοῦ, καὶ τὰ περὶ τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ συνέχρισεν ἐπιμελῶς· καὶ τὸν στέφανον δὲ τὸν προσενεχθέντα αὐτῷ ἐκ μυρσίνης καὶ ἄλλων ἀνθέων πεπλεγμένον λαβὼν ἐπέθετο τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, κλάδον δὲ καλάμου ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ κατεῖχεν.

Ἡ δὲ αὐλήτρια κατέχουσα ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς τοὺς αὐλοὺς περιήρχετο πάντας· ὅτε δὲ ἦλθε καθ᾽ ὃν τόπον ἦν ὁ ἀπόστολος, ἔστη ἐπάνω αὐτοῦ, καταυλοῦσα πρὸς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὥραν πολλήν. ἦν δὲ Ἑβραία τῷ γένει ἡ αὐλήτρια ἐκείνη.

ἀπεκρίν. α. λέγων: E ἔφη | E Διὰ τὸ μεῖζον | ἢ καί: CE om ἤ | ἐνθάδε: E ὧδε | καὶ ἵνα: E ἀλλ᾽ ἵνα | τελέσω· οἱ γὰρ κήρ. κηρύσσουσι (h. l. cum A; alii post βασιλέως) τὰ -- βασιλέως κρίσει: E τελέσω, ἦλθον· ἵνα μὴ ὑπόδικος φανῶ τῇ τοῦ βασ. κρίσει | δειπνησάντων -- καὶ πιόντων (E om κ. πι.), κ. στεφ. κ. μύρ. (E κ. μύρ. κ. στεφ.) -- μύρον (E om) ἕκαστος, -- ὄψιν αὐτοῦ (C ἑαυτοῦ) -- ὃς (E ἄλλος) δὲ καὶ ἄλλους τόπους (E δέ τινα μέρη) τ. σ. αὐτοῦ (E om): B ἐπεὶ δὲ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν κόρον ἔσχον, λοιπὸν περὶ τοῦ ἀλείφεσθαι σπουδαῖοι ἐγίγνοντο, καὶ οἱ μὲν τὰς ὄψεις ἐχρίοντο, οἱ δὲ τὸ γένειον, ἕτεροι δὲ τὰ ἄλλα μέρη. | ὁ δὲ ἀπόστολος -- τῆς ἑαυτοῦ (E αὐτοῦ) κεφαλῆς, κ. ὀλ. τι εἰς τ. μ. ἐπέχρ. ἑαυτοῦ (E τι ἐπέχρισε τοὺς αὐτοῦ μυκτ.), κατέσταξεν (C κατένυξε) -- ἀκοὰς τὰς (E om) ἑαυτοῦ (E αὐτοῦ), προσῆπτε δ. κ. τ. ὀδ. αὐτοῦ (E om προσῆπτε usque ὀδ. αὐτοῦ) -- καρδ. ἑαυτοῦ (E αὐτοῦ) συνέχρισεν (E ἐπέχρ.) -- στέφ. δὲ (E om) τ. προσενεχθέντα (E δοθέντα) -- λαβὼν (E om) ἐπέθετο (E ἐπέθηκε) τῇ ἑαυτ. κεφ. (E τῇ κεφ. αὐτοῦ), κλάδον δὲ καλ. ἔλαβ. (E καὶ λαβὼν κλάδον κατεῖχεν) ἐν τ. χ. α. καὶ κατεῖχ. (E om κ. κατ.): B Ἰούδας δὲ τῆς κεφαλῆς τὸ μέσον ἠλείψατο καὶ τὰς ῥῖνας μικρὸν ὑπέχριεν, ἐπήλειφε δὲ καὶ τὰ ὦτα, προσέφερε δὲ καὶ τοῖς ὀδοῦσι καὶ τὴν καρδίαν κατέβρεχε, στέφανον δὲ μυρσίνης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπικείμενον καὶ τῇ χειρὶ φύλλον καλάμου κατεῖχεν.

Ἡ δὲ αὐλήτρια -- χειρὶ αὐτῆς (E αὐτ. χειρ.) -- περιήρχετο πάντας (E add αὐλοῦσα, C καὶ ηὔλει): B Ἦν δὲ ἐκεῖ αὐλήτρια περιερχομένη πάντας τοὺς ἑστιάτορας | E ὅτε δὲ ἦλθεν εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἦν ὁ ἀπόστολος | καταυλοῦσα: E αὐλοῦσα | E om πρὸς τ. κ. α. ὥραν πολλήν

[6] Τοῦ δὲ ἀποστόλου εἰς τὴν γῆν ἀφορῶντος εἷς τις τῶν οἰνοχόων ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐράπισεν αὐτόν. ἐπάρας δὲ ὁ ἀπόστολος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ προσχὼν τῷ τύψαντι αὐτὸν εἶπεν Ὁ θεός μου ἀφήσει σοι εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα τὴν ἀδικίαν ταύτην, εἰς δὲ τὸν κόσμον τοῦτον δείξει αὐτοῦ τὰ θαύματα, καὶ θεάσομαι ἤδη τὴν χεῖρα ἐκείνην τὴν τύψασάν με ὑπὸ κυνὸς συρομένην. καὶ εἰπὼν ταῦτα ἤρξατο ψάλλειν καὶ λέγειν τὴν ᾠδὴν ταύτην.

Ἡ κόρη τοῦ φωτὸς θυγάτηρ, ᾗ ἐνέστηκε καὶ ἔγκειται τὸ ἀπαύγασμα τῶν βασιλέων τὸ γαῦρον, καὶ ἐπιτερπὲς ταύτης τὸ θέαμα, φαιδρῷ κάλλει καταυγάζουσα· ἧς τὰ ἐνδύματα ἔοικεν ἐαρινοῖς ἄνθεσιν, ἀποφορὰ δὲ εὐωδίας ἐξ αὐτῶν διαδίδοται, καὶ ἐν τῇ κορυφῇ ἵδρυται ὁ βασιλεὺς τρέφων τῇ ἑαυτοῦ ἀμβροσίᾳ τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἱδρυμένους· ἔγκειται δὲ ταύτης τῇ κεφαλῇ ἀλήθεια, χαρὰν δὲ τοῖς ποσὶν αὐτῆς ἐμφαίνει· ἧς τὸ στόμα ἀνέῳκται πρεπόντως αὐτῇ· τριάκοντα καὶ δύο εἰσὶν οἱ ταύτην ὑμνολογοῦντες, ὧν ἡ γλῶττα παραπετάσματι ἔοικε τῆς θύρας ὃ ἐκτινάσσεται τοῖς εἰσιοῦσιν· ἧς ὁ αὐχὴν εἰς τύπον βαθμῶν ἔγκειται ὃν ὁ πρῶτος δημιουργὸς ἐδημιούργησεν, αἱ δὲ δύο αὐτῆς χεῖρες σημαίνουσι καὶ ὑποδεικνύουσι τὸν χόρον τῶν εὐδαιμόνων αἰώνων

---

6. E om ἀποστόλου | E ὁρῶντος | ἐράπισεν cum A; E aliique ἐρράπισεν | E om τοὺς ὀφθ. αὐτοῦ | προσχών cum C (προσσχ.) E: A προσέχων | E τῷ τύψαντι αὐτῷ ἔφη | Ὁ θε. μου: E om μου | E σοι τὴν ἁμαρτίαν ταύτην ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· ἐνταῦθα δὲ δείξει (A δείξῃ) κύριος τὰ θαυμάσια αὐτοῦ | ἤδη: A ἰδεῖν, E om | A χεῖραν | E om ἐκείνην | CE ὑπὸ κυνῶν

BE hymnum non habent. B sic: καὶ ἤρξατο ψάλλειν ἑβραϊστὶ ἐπὶ ὥραν μίαν· καὶ ὅτε ἐπαύσατο, πάντες αὐτῷ ἠτένιζον etc. Item E: καὶ εἰπὼν ταῦτα ἤρξατο ψάλλειν καὶ αἰνεῖν τῷ Χριστῷ· καὶ πάντες οἱ ἐκεῖ παρόντες ἀπέβλεπον εἰς αὐτήν. C vero maximam hymni partem omittit, ut post indicabimus.

Ἡ κόρη τ. φ. (C add ἡ. Item D?) θυγ., ᾗ ἐνέστηκε (C ἔνεστι. Item D?) | C om τὸ γαῦρον usque καταυγάζουσα | καὶ ἐπιτερπὲς ταύτης τὸ θέαμα cum A; Th. codicem D secutus sic edidit: καὶ ἐπιτερπὲς (ταύτης τῷ θεάματι), ita ut quae uncis inclusit male assuta haberet. | κάλλει καταυγάζουσα cum D; A κάλη κατακλύζουσα | C om ἀποφορὰ δέ usque ἱδρυμένους | τῇ ἑαυτ. ἀμβροσίᾳ cum D; A τὴν ἑαυτ. ἀμβροσίαν | ταύτης τῇ κεφ. cum A; C(D?) αὐτῆς τ. κ. | πρεπόντως αὐτῇ· τριάκοντα cum A; D καὶ πρεπόντως τριάκοντα. Th. edidit πρεπ. αὐτῇ, καὶ τριάκ. | Post πρεπόντως C pergit ᾗ λειτουργοῦσι λευχειμονοῦντες ἄγγελοι, δοξάζουσι δὲ σὺν τῷ ζῶντι πνεύματι etc. (vide extrema verba hymni), ita ut quae interposita sunt plane omittat | ὃ ἐκτινάσσ. τ. εἰσιοῦσιν cum D; A corrupte ἕως ἐκτινάσις τοῖς ἰοῦσιν | ἧς ὁ αὐχήν cum D; in A de-

κηρύσσουσαι, οἱ δὲ δάκτυλοι αὐτῆς τὰς πύλας τῆς πόλεως ὑποδεικνύουσιν· ἧς ὁ παστὸς φωτεινὸς ἀποφορὰν ἀπὸ βαλσάμου καὶ παντὸς ἀρώματος διαπνέων ἀναδιδούς τε ὀσμὴν ἡδεῖαν σμύρνης τε καὶ φύλλου, ὑπέστρωνται δὲ ἐντὸς μυρσίναι καὶ ἄνθη πάμπολλα ἡδύπνοα, αἱ δὲ παστάδες ἐν καλάμῳ κεκόσμηνται.
7 Περιεστοιχισμένην δὲ αὐτὴν ἔχουσιν οἱ ταύτης νυμφίοι, ὧν ὁ ἄριθμος ἕβδομός ἐστιν, οὓς αὐτὴ ἐξελέξατο· αἱ δὲ ταύτης παράνυμφοί εἰσιν ἑπτά, αἳ ἔμπροσθεν αὐτῆς χορεύουσιν· δώδεκα δέ εἰσι τὸν ἄριθμον οἱ ἔμπροσθεν αὐτῆς ὑπηρετοῦντες καὶ αὐτῇ ὑποκείμενοι, τὸν σκοπὸν καὶ τὸ θέαμα εἰς τὸν νυμφίον ἔχοντες, ἵνα διὰ τοῦ θεάματος αὐτοῦ φωτισθῶσιν, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα σὺν αὐτῷ ἔσονται εἰς ἐκείνην τὴν χαρὰν τὴν αἰωνίαν, καὶ καθήσονται ἐν τῷ γάμῳ ἐκείνῳ ἐν ᾧ οἱ μεγιστᾶνες συναθροίζονται, καὶ παραμενοῦσιν τῇ εὐωχίᾳ ἧς οἱ αἰώνιοι καταξιοῦνται, καὶ ἐνδύσονται βασιλικὰ ἐνδύματα καὶ ἀμφιάσονται στολὰς λαμπράς, καὶ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει ἔσονται ἀμφότεροι, καὶ δοξάσουσι τὸν πατέρα τῶν ὅλων· οὗ τὸ φῶς τὸ γαυρὸν ἐδέξαντο, καὶ ἐφωτίσθησαν ἐν τῇ θέᾳ αὐτοῦ τοῦ δεσπότου αὐτῶν, οὗ τὴν ἀμβροσίαν βρῶσιν ἐδέξαντο μηδεμίαν ὅλως ἀπουσίαν ἔχουσαν, ἔπιον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου τοῦ μὴ δίψαν αὐτοῖς παρέχοντος καὶ ἐπιθυμίαν σαρκός· ἐδόξασαν δὲ καὶ ὕμνησαν σὺν τῷ ζῶντι πνεύματι τὸν πατέρα τῆς ἀληθείας καὶ τὴν μητέρα τῆς σοφίας.

8 Καὶ ὅτε ὕμνησε καὶ ἐτέλεσε τὴν ᾠδὴν ταύτην, πάντες οἱ ἐκεῖ παρόντες εἰς αὐτὸν ἀπέβλεπον καὶ ἡσύχαζον· ἔβλεπον δὲ

---

sunt, sed spatium vacuum relictum est | κηρύσσουσαι: D κηρύσσοντες | ἀναδιδ. τε cum A; D ἀναδιδ. δέ | ἡδεῖαν et φύλλου: A (item D?) ἰδίαν et φύλου | ὑπέστρωνται -- ἡδύπνοα cum D: A vitiose ὑπέστρωτε δὲ ἐντὸς μυρσίνες καὶ ἄνθεων παμπόλλων ἡδυπνόων | αἱ δὲ παστάδες: ita ex Thilonis coniectura edidi. Codex D αἱ δὲ κλεῖς (idque Th. edidit); A vero ἑνδεκεστάδες. Praeter illud αἱ δὲ παστάδες proposuit Th. αἱ δὲ κλεισιάδες (κλισιάδες): quae lectio si et ipsa de lecto nuptiali accipi posset, pro scriptura codicum A et D praeferenda esset. | ἐν καλάμῳ: ita A; D ἐν καλάμοις. Th. proposuit ἐν θαλάμῳ, item (κλεῖς servato) ἐν καλάθῳ.

7. αἱ δὲ ταύτης: D οἱ δὲ αὐτῆς; similiter postea A οἳ ἔμπροσθεν | καὶ αὐτῇ: D καὶ αὐτοί | καὶ τὸ θέαμα: A om τό | καθήσονται cum D: A ἔσονται | παραμενοῦσιν: A παραμένουσιν | τὸ γαυρὸν ἐδέξαντο cum D; A τὸν σταυρὸν ἐδέξατο | ἐδέξαντο: A ἐδέξατο | μηδεμίαν cum D; A μηδέν | παρέχοντος: D ἐπάγοντος | σαρκός: A om | ἐδόξασαν δέ: A om δέ

8. πάντες οἱ ἐκεῖ -- · ἔβλεπον (A ἀπέβλεπον) -- ὑπὸ (ita A; D ὑπ') αὐτοῦ

καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐναλλαγέν, τὰ δὲ ὑπὸ αὐτοῦ λεχθέντα οὐκ ἐνόουν, ἐπειδὴ αὐτὸς Ἑβραῖος ἦν καὶ τὰ λεχθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἑβραϊστὶ ἐλέχθη. ἡ δὲ αὐλήτρια πάντα ἤκουσεν μόνη, Ἑβραία γὰρ ἦν τὸ γένος, καὶ ἀποστᾶσα ἀπ' αὐτοῦ ηὔλει τοῖς ἄλλοις, εἰς αὐτὸν δὲ τὰ πολλὰ ἀφεώρα καὶ ἀπέβλεπεν· πάνυ γὰρ ἠγάπησεν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον ὁμόεθνον αὐτῆς, ἦν δὲ καὶ τῇ εἰδέᾳ ὡραῖος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐκεῖσε ὄντας. καὶ ὅτε ἐτέλεσεν ἡ αὐλήτρια πάντα αὐλήσασα, ἄντικρυς αὐτοῦ καθεσθεῖσα ἀφεώρα καὶ ἠτένιζεν εἰς αὐτόν· αὐτὸς δὲ ὅλως εἰς οὐδένα ἑώρα οὐδὲ προσεῖχέ τινι, εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν γῆν εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, προσδεχόμενος πότε ἀναλύσῃ ἐκεῖθεν. ὁ δὲ οἰνοχόος ἐκεῖνος ὁ ῥαπίσας αὐτὸν κατῆλθεν εἰς τὴν πηγὴν ἀντλῆσαι ὕδωρ· ἔτυχε δὲ ἐκεῖ εἶναι λέοντα, καὶ ἐξελθὼν ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ ἀφῆκε κεῖσθαι ἐν τῷ τόπῳ κατακόψας τὰ μέλη αὐτοῦ· κύνες δὲ εὐθὺς ἔλαβον τὰ μέλη αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ εἷς μέλας κύων τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα τῷ στόματι κρατῶν εἰς τὸν τόπον τοῦ συμποσίου εἰσήνεγκεν.

[9] Ἰδόντες δὲ ἐξεπλάγησαν πάντες, ἐξετάζοντες τίς ὁ ἐξ αὐτῶν ἀπολειφθείς. ὡς δὲ φανερὸν ἐγένετο ὅτι τοῦ οἰνοχόου ἐστὶν ἡ χεὶρ τοῦ πατάξαντος τὸν ἀπόστολον, ἡ αὐλήτρια τοὺς αὐλοὺς αὐτῆς κατεάξασα ἔρριψε, καὶ πρὸς τοὺς πόδας τοῦ ἀποστόλου ἀπελθοῦσα ἐκαθέσθη λέγουσα ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἢ θεός ἐστιν

---

-- γὰρ ἦν (A om) τὸ γένος (C τῷ γένει) -- ἀφεώρα καὶ (C om ἀφ. καί) ἀπέβλεπεν· πάνυ -- εἰδέᾳ (A ἠδέᾳ) -- ὄντας. καὶ ὅτε: pro his E (vide supra) καὶ πάντες οἱ ἐκεῖ παρόντες ἀπέβλεπον εἰς αὐτήν· ἦν δὲ τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐναλλαγέν. ὅτε δέ | πάντα (A add καὶ) αὐλήσασα: E πάντας | ἄντικρ. α. καθεσθ. ἀφ. καὶ ἠτένιζεν (D ἀπέβλεπεν?) cum A; C ἀντ. α. ἐκαθέσθη ἀφορῶσα καὶ ἀτενίζουσα: E ἐκαθέσθη ἀντικρὺ τοῦ ἀποστόλου ἀτενίζουσα | εἰς αὐτόν: E αὐτῷ | E om ὅλως | εἰς οὐδένα ἑώρα (C ἀφεώρα?): E οὐδενὶ ἑώρα | οὐδέ: E ἤ | E om εἰ μὴ μόνον usque ἐκεῖθεν | εἶχε τ. ὀφθ. αὐτοῦ (C om) cum C: A ἔχων τ. ὀφθ. αὐτ. προσεῖχε | ἀναλύσῃ cum A; C ἀναλύσει | E ὁ δὲ ῥαπίσας αὐτὸν οἰνοχόος | ἐξελθών ex E est | καὶ ἀφῆκε -- ἔλαβον τὰ μέλη αὐτοῦ (C τὰ τούτου μέλη), ἐν οἷς -- χεῖρα (A χεῖραν) -- εἰσήνεγκεν: E κατακόψας τοίνυν τὰ μέλη αὐτοῦ καὶ διασκορπίσας, λαβόντες οἱ κύνες ἤσθιον· εἷς δὲ μέλας κύων τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐν τῷ στόματι κρατῶν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ συμποσίου ἤγαγε.

9. E Καὶ ἰδόντ. πάντ. ἐξεπλάγ. καὶ ἠρώτων τίς ἐστιν ὁ ἐξ | C ὅτι τίς ἐστιν ὁ ἐξ | ἀπολειφθείς: AE ἀποληφθείς | τοῦ πατάξαντος cum AE; Th. om τοῦ | ἡ (A add δὲ) αὐλ. τ. α. αὐτ. κατεάξασα (BC συντρίψασα) ἔρριψε: E ῥίψασα ἡ αὐλ. τοὺς αὐλούς | E καὶ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ πεσοῦσα ἐκαθέσθη βοῶσα

ἢ ἀπόστολος θεοῦ· ἐγὼ γὰρ ἤκουσα αὐτοῦ ἑβραϊστὶ εἰπόντος τῷ οἰνοχόῳ ὅτι ἤδη θεάσομαι τὴν χεῖρα τὴν τύψασάν με ὑπὸ κυνῶν συρομένην, ὅπερ καὶ ὑμεῖς ἐθεάσασθε νῦν· ὡς γὰρ εἶπεν, οὕτως καὶ συνέβη. καὶ τινὲς μὲν ἐπίστευον αὐτῇ, τινὲς δὲ οὔ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ Ἀναστὰς ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ καὶ εὖξαι ὑπὲρ τῆς θυγατρός μου· μονογενῆ γὰρ αὐτὴν ἔχω, καὶ σήμερον αὐτὴν ἐκδίδωμι. ὁ δὲ ἀπόστολος οὐκ ἐβούλετο ἀπελθεῖν σὺν αὐτῷ· οὐδέπω γὰρ ἦν ἐκεῖ αὐτῷ ὁ κύριος ἀποκαλυφθείς· ὁ δὲ βασιλεὺς ἄκοντα αὐτὸν ἀπήγαγεν εἰς τὸν νυμφῶνα, ὅπως εὔξεται ὑπὲρ αὐτῶν.

10 Στὰς δὲ ὁ ἀπόστολος ἤρξατο εὔχεσθαι καὶ λέγειν οὕτως Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου, ὁ συνοδοιπόρος τῶν αὐτοῦ δούλων, ὁ ὁδηγῶν καὶ εὐθύνων τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας, ἡ καταφυγὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τῶν τεθλιμμένων, ἡ ἐλπὶς τῶν πενήτων καὶ λυτρωτὴς τῶν αἰχμαλώτων, ὁ ἰατρὸς τῶν ἐν νόσῳ κατακειμένων ψυχῶν καὶ σωτὴρ πάσης κτίσεως, ὁ τὸν κόσμον ζωοποιῶν καὶ τὰς ψυχὰς ἐνδυναμῶν, σὺ ἐπίστασαι τὰ μέλλοντα, ὃς καὶ δι' ἡμῶν τελειοῖς ταῦτα· σὺ κύριε ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἀπόκρυφα καὶ ἐκφαίνων λόγους ἀπορρήτους ὄντας· σὺ κύριε ὁ φυτουργὸς τοῦ ἀγαθοῦ δένδρου, καὶ διὰ τοῦ δένδρου ἔργα ἀπογεννᾶται· σὺ κύριε ὁ ἐν πᾶσιν ὢν καὶ διερχόμενος διὰ πάντων καὶ

---

Οὗτος | ἀπόστολος (A add τοῦ) θεοῦ: E θεοῦ ἀπόστ. | C τὴν χεῖρα (A χεῖραν) ταύτην | ὅπερ usque νῦν: E καθὼς οἴδατε | E οὕτω καὶ ἐγένετο | αὐτῇ: A αὐτήν | ἀκούσας cum AE; Th. add ταῦτα | E om προσελθών | εἶπεν αὐτῷ cum AE: Th. εἶπε τῷ ἀποστόλῳ | Ἀναστάς cum AE; alius ἀνάστα | E om μονογενῆ (A -γενῆν) γ. α. ἔχω | καὶ σήμερον: E ὅτι σήμερον | E οὐκ ἠβουλήθη ἀπ. μετ' αὐτοῦ· οὔπω | E om ἐκεῖ | ὅπως εὔξεται (ita A; Th. -ξηται) ὑπ. αὐτῶν: E τοῦ εὔξασθαι τῷ οἴκῳ αὐτοῦ

**10.** Haec sectio, in A et D plene lecta, in codicibus BCE in breve contracta est: preces enim tantum non omittuntur. C sic habet: Σταθεὶς δὲ ὁ ἀπόστολος ηὔξατο λέγων Κύριε ὁ θεός μου, τὰ συμφέροντα τοῖς νέοις τούτοις ποίησον ἐν τῇ χρηστότητι σου. καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ εἰπών Κύριος ἔσται etc. B sic: Ὁ δὲ ἀπόστολος ἐπευξάμενος αὐτοῖς καὶ στηρίξας ἐξῆλθεν εἰπὼν αὐτοῖς Ἡ εἰρήνη τοῦ κυρίου καὶ ἡ χάρις ἔσται μεθ' ὑμῶν. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε πορευθεὶς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. E vero ita: Ὁ δὲ εἶπεν Κύριε ὁ θεός μου, ἡ ἐλπὶς τῶν πενήτων καὶ λυτρωτὴς τῶν αἰχμαλώτων, ὁ τὸν κόσμον ζωοποιῶν καὶ τὰς ψυχὰς δυναμῶν (sic), δέομαί σου, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὑπὲρ τῶν νυμφίων τούτων, ἵνα τὰ συμφέροντα αὐτοῖς ποιήσεις. καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ εἰπὼν τὸ ἀμήν, καὶ ἀπῆλθεν.

ὃς καὶ δι' cum D: A ὡς κ. δ. | σὺ κύριε ὁ φυτουργὸς τοῦ -- ἀπογεννᾶ-

ἐγκείμενος πᾶσι τοῖς ἔργοις σου καὶ διὰ τῆς πάντων ἐνεργείας φανερούμενος· Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ τῆς εὐσπλαγχνίας υἱὸς καὶ τέλειος σωτήρ, Χριστὲ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἡ δύναμις ἡ ἀπτόητος ἡ τὸ ἐχθρὸν καταστρέψασα, καὶ ἀκουσθεῖσα ἡ φωνὴ τοῖς ἄρχουσιν ἡ σαλεύσασα τὰς ἐξουσίας αὐτῶν ἁπάσας, ὁ πρεσβευτὴς ὁ ἀπὸ τοῦ ὕψους αὐτοῖς ἀποσταλεὶς καὶ ἕως τοῦ ᾅδου καταντήσας, ὃς καὶ τὰς θύρας ἀνοίξας ἀνήγαγες ἐκεῖθεν τοὺς ἐγκεκλεισμένους πολλοῖς χρόνοις ἐν τῷ τοῦ κόσμου ταμιείῳ καὶ τούτοις τὴν ἄνοδον ὑποδείξας τὴν εἰς τὸ ὕψος ἀνάγουσαν· δέομαί σου, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἱκετηρίαν σοι προσφέρω ὑπὲρ τῶν νεωτέρων τούτων, ἵνα τὰ βοηθοῦντα αὐτοῖς καὶ συμβαλλόμενα καὶ συμφέροντα ποιήσῃς. καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ εἰπὼν Ὁ κύριος ἔσται μεθ' ὑμῶν, κατέλιπεν αὐτοὺς ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἀπῆλθεν.

11 Ὁ δὲ βασιλεὺς ἠξίου τοὺς παρανύμφους ἐξέρχεσθαι ἀπὸ τοῦ νυμφῶνος. πάντων δὲ ἐξελθόντων καὶ τῶν θυρῶν κλεισθεισῶν ὁ νυμφίος τὸ καταπέτασμα τοῦ νυμφῶνος ἐπῆρεν ἵνα τὴν νύμφην πρὸς ἑαυτὸν ἀγάγῃ. καὶ εἶδε τὸν κύριον Ἰησοῦν τὴν ἀπεικασίαν Ἰούδα Θωμᾶ ἔχοντα καὶ ὁμιλοῦντα τῇ νύμφῃ, τοῦ πρὸ βραχέως εὐλογήσαντος αὐτοὺς καὶ ἐξελθόντος ἀπ' αὐτῶν, καί φησιν αὐτῷ Οὐχὶ πρὸ πάντων ἐξῆλθες; καὶ πῶς εὑρέθης ὧδε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν αὐτῷ Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ Ἰούδας ὁ καὶ Θωμᾶς, ἀδελφὸς αὐτοῦ εἰμί. καὶ ἐκαθέσθη ὁ κύριος ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐκέλευσε δὲ καὶ αὐτοῖς καθεσθῆναι ἐπὶ τοῖς δίφροις, καὶ ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν.

---

ται: D om | σωτήρ: D πατήρ | πρεσβευτής: A πρεσβύτης | πολλοῖς χρόνοις: sic A et D (Th. edidit πολλοὺς χρόνους) | τοῦ κόσμου: D τοῦ σκότους | ταμιείῳ: ita A et D (Th. edidit ταμείῳ) | ὑποδείξας: D ὑπανοίξας | δέομαί σου (ita A; item E): Th. om σου | A κατέλιπεν δὲ αὐτούς

11. ἠξίου: E ἠξίωσε | νυμφῶνος: E κοιτῶνος | E καὶ πάντων ἐξελθόντων κ. τ. θ. κλ. ἀπῆρεν ὁ νυμφ. τὸ καταπ. τοῦ κοιτῶνος ἵνα ἄγῃ τὴν νύμφ. πρὸς αὐτόν | κύριον Ἰησοῦν: E σωτῆρα Χριστόν | τὴν ἀπεικασίαν Ἰούδα (C om) Θωμᾶ -- τοῦ (A τῷ) πρὸ βρ. εὐλογήσαντος (A -ντι) -- ἀπ' αὐτῶν (C add ἀποστόλου, A τοῦ ἀποστόλου): E nil nisi ἐν σχήματι τοῦ Θωμᾶ | φησιν: E λέγει | καὶ (E om) πῶς cum A(E): Th. (ex C videtur) πῶς οὖν | E ὧδε; εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Χριστός Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Θωμᾶς, ὃν προσδοκᾷς ὅτι μαθητής ἐστιν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἀλλ' ἀδελφὸς (C ἀδελφὸς δέ) αὐτοῦ εἰμί. καὶ ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς αὐτοῦ κλίνης, καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς καθεσθῆναι etc. | E λέγειν αὐτοῖς

12 Μνημονεύετε, τεκνία μου, ὧν ὁ ἀδελφός μου ἐλάλησεν ὑμῖν καὶ τίνι ὑμᾶς παρέθετο· καὶ τοῦτο γνῶτε, ὅτι ἐὰν ἀπαλλαγῆτε τῆς ῥυπαρᾶς κοινωνίας ταύτης, γίνεσθε ναοὶ ἅγιοι, καθαροί, ἀπαλλαγέντες πλήξεων καὶ ὀδυνῶν φανερῶν τε καὶ ἀφανῶν, καὶ φροντίδας οὐ περιθήσεσθε βίου καὶ τέκνων, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια ὑπάρχει. ἐὰν δὲ κτήσησθε παῖδας πολλούς, διὰ τούτους γίνεσθε ἅρπαγες καὶ πλεονέκται, ὀρφανοὺς δέροντες, χήρας πλεονεκτοῦντες, καὶ ταῦτα ποιοῦντες ὑποβάλλετε ἑαυτοὺς εἰς τιμωρίας κακίστας. οἱ γὰρ πολλοὶ παῖδες ἄχρηστοι γίνονται, ὑπὸ δαιμονίων ὀχλούμενοι, οἱ μὲν φανερῶς, οἱ δὲ καὶ ἀφανῶς· γίνονται γὰρ ἢ σεληνιαζόμενοι ἢ ἡμίξηροι ἢ πηροὶ ἢ κωφοὶ ἢ ἄλαλοι ἢ παραλυτικοὶ ἢ μωροί· ἐὰν δὲ καὶ ὦσιν ὑγιαίνοντες, ἔσονται πάλιν ἀποίητοι, ἄχρηστα καὶ βδελυκτὰ ἔργα διαπραττόμενοι· εὑρίσκονται γὰρ ἢ ἐν μοιχείᾳ ἢ ἐν φόνῳ ἢ ἐν κλοπῇ ἢ ἐν πορνείᾳ, καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑμεῖς συντριβήσεσθε. ἐὰν δὲ πεισθήσεσθε καὶ τηρήσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἁγνὰς τῷ θεῷ, γενήσονται ὑμῖν παῖδες ζῶντες, ὧν αἱ βλάβαι αὗται οὐ θιγγάνουσι, καὶ ἔσεσθε ἀμέριμνοι ἄσκυλτον διάγοντες βίον χωρὶς λύπης καὶ μερίμνης, προσδοκῶντες ἀπολήψεσθαι ἐκεῖνον τὸν γάμον τὸν ἄφθορον καὶ ἀληθινόν, καὶ ἔσεσθε ἐν αὐτῷ παράνυμφοι συνεισερχόμενοι εἰς τὸν νυμφῶνα ἐκεῖνον τὸν τῆς ἀθανασίας καὶ φωτὸς πλήρη.

13 Ὡς δὲ ἤκουσαν ταῦτα οἱ νεώτεροι, ἐπίστευσαν τῷ κυρίῳ καὶ ἑαυτοὺς ἐκδότους ἔδωκαν αὐτῷ, καὶ ἀπέσχοντο τῆς ῥυ-

12. Pro tota hac oratione E habet τὰ συμφέροντα ψυχῆς καὶ σώματος. | τεκνία: C τέκνα | τίνι cum C; E τί | ὅτι ἐὰν ἀπαλλαγῆτε -- πλήξεων (C τῶν πλήξ.) -- περιθήσεσθε (codex περισθήσεσθε) -- ἀπώλεια ὑπάρχει: B ὅτι ἐὰν τηρήσητε ἑαυτοὺς ἀμέμπτους τὸ λοιπὸν τοῦ βίου τούτου, ἔσεσθε ναοὶ ἅγιοι, ῥυσθέντες ἀπὸ πάσης φθορᾶς φανερᾶς τε καὶ ἐναποκρύφου καὶ φροντίδων ἀνωφελῶν καὶ ἐπιβλαβῶν | ἐὰν δὲ (C add καὶ) κτήσησθε -- τιμωρ. κακίστας (C μεγίστας): B ἐὰν γένωνται ὑμῖν παιδία, ἕνεκεν αὐτῶν μέλλετε τύπτειν καὶ ἁρπάζειν ὀρφανοὺς καὶ καταπονεῖν χήρας, καὶ ταῦτα ποι. ὑποβ. ἑαυτ. εἰς δεινὰς τιμωρίας. Idem reliqua usque finem sectionis paucis complectitur his: ἀλλὰ μείνατε ἁγνίσαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ πάντων, προσδοκῶντες ἀπολαβεῖν παρὰ τοῦ ἀληθινοῦ ἡμῶν νυμφίου τοὺς στεφάνους τοὺς ἀφθάρτους. ταῦτα διδάξας αὐτοὺς ἐξῆλθεν. | πολλοὶ παῖδες: A πολύπαιδες | δαιμονίων cum A; Th. δαιμόνων | ἄχρηστα: A ἄχρηστοι | A μοιχία | συντριβήσεσθε cum A; Th. συντρίβεσθε | πεισθήσεσθε κ. τηρήσετε: C πεισθῆτε καὶ τηρήσητε | πλήρη: A πλήρης

13. E om ταῦτα οἱ νεώτεροι | E ἐπίστ. τῷ Χριστῷ | E καὶ ἑαυτοὺς ἐκ-

παρᾶς ἐπιθυμίας, καὶ ἔμειναν οὕτως ἐν τῷ τόπῳ διανυκτερεύσαντες. ὁ δὲ κύριος ἐξῆλθεν ἀπ' ἔμπροσθεν αὐτῶν λέξας οὕτως αὐτοῖς Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἔσται μεθ' ὑμῶν. ὄρθρου δὲ ἐπιστάντος ἀπήντησεν ὁ βασιλεύς, καὶ πληρώσας τὴν τράπεζαν εἰσήγαγεν ἔμπροσθεν τοῦ νυμφίου καὶ τῆς νύμφης· εὗρεν δὲ αὐτοὺς ἀντικρὺ ἀλλήλων καθεζομένους, τῆς δὲ νύμφης τὴν ὄψιν ἀσκέπαστον εὗρεν, καὶ ὁ νυμφίος πάνυ ἱλαρὸς ὑπῆρχεν. ἡ δὲ μήτηρ προσελθοῦσα τῇ νύμφῃ εἶπεν Διὰ τί οὕτως καθέζῃ, τέκνον, καὶ οὐκ αἰδῇ, ἀλλ' οὕτως εἶ ὡς πολὺν χρόνον συμβιώσασα τῷ ἰδίῳ ἀνδρί; καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς εἶπεν Διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα σου οὐδὲ σκεπάζει;

14 Ἀποκριθεῖσα δὲ ἡ νύμφη εἶπεν Ἀληθῶς, πάτερ, ἐν πολλῇ ἀγάπῃ ὑπάρχω, καὶ τῷ κυρίῳ μου εὔχομαι παραμεῖναί μοι τὴν ἀγάπην ἧς ᾐσθόμην ταύτῃ τῇ νυκτί, καὶ αἰτήσομαι τοῦτον τὸν ἄνδρα οὗ ᾐσθόμην σήμερον. διὸ δὴ οὐκέτι σκεπάσομαι, ἐπειδὴ τὸ ἔσοπτρον τῆς αἰσχύνης ἀπ' ἐμοῦ ἀφῄρηται, καὶ οὐκέτι αἰσχύνομαι οὐδὲ αἰδοῦμαι, ἐπειδὴ τὸ ἔργον τῆς αἰσχύνης καὶ τῆς αἰδοῦς ἐξ ἐμοῦ μακρὰν ἀπέστη· καὶ ὅτι οὐκ ἐκπλήσσομαι, ἐπειδὴ ἡ ἔκπληξις ἐμοὶ οὐ παρέμεινεν· καὶ ὅτι ἐν ἱλαρότητι καὶ χαρᾷ ὑπάρχω, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα τῆς χαρᾶς οὐκ ἐταράχθη· καὶ ὅτι ἐξουθένισα τὸν ἄνδρα τοῦτον καὶ τοὺς γάμους τούτους τοὺς παρερχομένους ἀπ' ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἐπειδὴ

---

δόντες ἀπέσχον καὶ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ πάντων: B om καὶ ἑαυτούς usque ἐπιθυμίας | E καὶ ἔμειναν διανυκτηρεύοντες (ita etiam C) καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ: B καὶ ἔμειναν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς μηδ' ὅλως ὑπνώσαντες | κύριος: E σωτήρ | ἐξῆλθεν (C ἀπῆλθεν) -- οὕτως (C om) αὐτοῖς: E ἐξελθὼν ἔφη | τοῦ κυρίου (ita etiam A): Th. μου | δέ: E τοίνυν | ἀπήντησεν: E εἰσῆλθεν | E ἔμπροσθεν τῶν νυμφίων, καὶ εὗρεν αὐτούς | ἀντικρύ cum AE: Th. ἀντικρύς | E ἀντικρὺ (om ἀλλήλων) καθεζομένων | E om τῆς δὲ νύμφης usque προσελθοῦσα, et pergit καὶ λέγει τῇ νύμφῃ Τί οὕτως | E om τέκνον | αἰδῇ: A εδεῖ, E αἰδοῖ | E om ἀλλ' οὕτ. εἶ | συμβιώσασα: E συζήσασα | CE om ἰδίῳ | E om καὶ ὁ πατήρ usque σκεπάζει | σκεπάζει cum A; Th. -ζῃ

14. E Καὶ ἀποκριθεῖσα ἔφη | E ἐν πολλ. χαρᾷ καὶ ἀγαπῇ | κυρίῳ μου: E Χριστῷ | ἧς (ita A): Th. ἣν | αἰτήσομαι: C κτήσομαι | τοῦτον τόν (ita A): Th. om τόν | E om δή | ἐπειδὴ -- ἀφῄρηται: E ὅτι τὸ αἶσχος ἀφῄρ. ἀπ' ἐμοῦ. Idem om sequentia; pergit enim statim: τοὺς δὲ παρόντας γάμους παρέρχομαι, ἐπειδὴ ἑτέρῳ γάμῳ ἡρμόσθην. | οὐδὲ αἰδοῦμαι: C ἢ αἰδ. | ἐμοί (ita A): Th. μοι | ἱλαρότητι: C ἱλαρίᾳ | ἐξουθένισα: C ἐξουθένωσα | ἀπ' ἔμπροσθεν:

ἕτερον γάμον ἡρμόσθην· καὶ ὅτι οὐ συνεμίγην ἀνδρὶ προσκαίρῳ, οὗ τὸ τέλος μετὰ λαγνείας καὶ πικρίας ψυχῆς ὑπάρχει, ἐπειδὴ ἀνδρὶ ἀληθινῷ συνεζεύχθην.

15 Καὶ ἔτι πλείονα λεγούσης τῆς νύμφης ἀποκρίνεται ὁ νυμφίος καὶ λέγει Εὐχαριστῶ σοι, κύριε, ὁ διὰ τοῦ ξένου ἀνδρὸς κηρυχθεὶς καὶ ἐν ἡμῖν εὑρεθείς, ὁ μακράν με τῆς φθορᾶς ποιήσας καὶ σπείρας ἐν ἐμοὶ τὴν ζωήν, ὁ τῆς νόσου με ἀπαλλάξας ταύτης τῆς δυσιάτου καὶ δυσθεραπεύτου καὶ παραμενούσης εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ὑγείαν σώφρονα ἐγκαταθέμενός μοι, ὁ σαυτόν μοι ὑποδείξας καὶ πάντα τὰ κατ᾽ ἐμέ, ἐν οἷς εἰμί, ἀποκαλύψας μοι, ὁ λυτρωσάμενός με ἀπὸ τῆς πτώσεως καὶ εἰς τὸ κρεῖττον παραγαγών, καὶ τῶν μὲν προσκαίρων ἀπαλλάξας, καταξιώσας δέ με τῶν ἀθανάτων καὶ ἀεὶ ὄντων, ὁ σεαυτὸν κατευτελίσας ἕως ἐμοῦ καὶ τῆς ἐμῆς σμικρότητος, ἵνα ἐμὲ τῇ μεγαλοσύνῃ παραστήσας ἑνώσῃς σεαυτῷ, ὁ τὰ ἴδια σπλάγχνα μὴ ἐπισχὼν ἐξ ἐμοῦ τοῦ ἀπολλυμένου, ἀλλὰ ὑποδείξας μοι ζητῆσαι ἐμαυτὸν καὶ γνῶναι τίς ἤμην, καὶ τίς καὶ πῶς ὑπάρχω νῦν, ἵνα πάλιν γένωμαι ὡς ἤμην· ὃν ἐγὼ μὲν οὐκ ᾔδειν, αὐτὸς δὲ ἐπεζήτησας, ὃν οὐκ ἠπιστάμην, αὐτὸς δὲ προσελάβου· οὗ ᾐσθόμην καὶ νῦν οὐ δύναμαι ἀμνημονεῖν, οὗ ἡ ἀγάπη ἐν ἐμοὶ βράσσει· καὶ εἰπεῖν μὲν ὡς δεῖ οὐ δύναμαι, ἃ δὲ χωρῶ λέγειν περὶ αὐτοῦ, βραχέα καὶ πάνυ ὀλίγα, καὶ ἀνάλογα οὐ τυγχάνει πρὸς τὴν ἐκείνου δόξαν·

---

C ἀπὸ ἔμπροσθεν | ἕτερον γάμον: C (item E; vide ante) ἑτέρῳ γάμῳ | οὗ τὸ τέλ. μ. λαγνείας (A -γνίας) κ. πικρ. ψ. (C φθορᾶς pro πικρ. ψ.) ὑπάρχει) -- συνεζεύχθην: E ἀλλὰ τῷ Χριστῷ προσῆλθον

15. Καὶ ἔτι πλ. (ita A; Th. add τούτων) -- λέγει: E ὁ δὲ νυμφίος τοῦ λόγου δραξάμενος εἶπεν | ὁ -- ἀνδρὸς (E om) κηρυχθείς etc: C τὸν -- κηρυχθέντα etc | καὶ σπείρας ἐν ἐμοί: E καὶ ἐνέσπειράς μοι et pergit αἰώνιον ζωήν, sed praeterit quicquid sequitur usque ad sectionis finem. Item BC om omnia quae post ἀεὶ ὄντων usque ταῦτα λέγω leguntur. | ὑγείαν: A ὑγίαν | ἐγκαταθ. μοι: C om μοι | ὁ σαυτόν: A ὡς αὐτόν | ἀποκαλύψ. μοι: C om μοι | παραγαγών (ita A): Th. praem με | ὁ (A om) σεαυτόν: D (ὁ?) ἑαυτόν | μεγαλοσύνῃ (ita A): Th. μεγαλωσύνῃ | ἑνώσῃς σεαυτῷ cum D; A om σεαυτῷ | ὁ τὰ ἴδια: A ὅτε (τε ex ται ortum) δια | ὑποδ. μοι: A ὑποδ. με | καὶ τίς καὶ πῶς (ita A): Th. (ex D?) om καὶ τίς | ὡς ἤμην: D ὃ ἤμην | οὐκ ἠπιστάμην cum D; A μὴ ἐπιστάμην | ἀμνημονεῖν (ita A): Th. add (ex D?) τούτου | βράσσει cum A: D βράζει | βραχέα cum D: A βραχία | τυγχάνει cum A: D τυγχάνοντα | πρὸς τήν: cum D: A περὶ τήν

οὐκ αἰτιᾶται δέ με ἀναιδευόμενον πρὸς αὐτὸν λέγειν καὶ ἃ μὴ οἶδα· διὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ ἀγάπην καὶ ταῦτα λέγω.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ νυμφίου καὶ τῆς νύμφης ταῦτα, τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ διέρρηξε καὶ τοῖς παρεστῶσιν ἐγγὺς αὐτοῦ ἔλεγεν Ἐξέλθετε ταχέως καὶ περιέλθατε ὅλην τὴν πόλιν, καὶ συλλαβόντες φέρετέ μοι ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα τὸν φαρμακὸν τὸν κακῶς παρατυχόντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· ἐγὼ γὰρ εἰσήγαγον αὐτὸν ἰδίαις χερσὶν εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἐγὼ εἶπον αὐτῷ ἵνα εὔξηται ἐπὶ τῇ ἀτυχεστάτῃ μου θυγατρί· ὃς δ' ἂν εὑρὼν αὐτὸν προσαγάγῃ μοι, ἥντιν' ἂν ἐργασίαν αἰτήσεταί μοι, δίδωμι αὐτῷ. ἀπελθόντες οὖν περιῆλθον ζητοῦντες αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν· πλεύσας γὰρ ἦν. ἀπῆλθον οὖν καὶ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου ἦν καταλύσας, καὶ εὗρον ἐκεῖ τὴν αὐλήτριαν κλαίουσαν καὶ ἀνιωμένην, ἐπειδὴ οὐ παρέλαβεν αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ. ἐξηγησαμένων δὲ αὐτῶν τὸ πρᾶγμα τὸ γεγονὸς ἐπὶ τῶν νεωτέρων, ἐχάρη πάνυ ἀκούσασα, καὶ ἀποθεμένη τὴν λύπην εἶπεν Νῦν εὗρον κἀγὼ ὧδε ἀνάπαυσιν, καὶ ἀναστᾶσα ἀπῆλθε πρὸς αὐτούς, καὶ ἦν σὺν αὐτοῖς χρόνον ἱκανόν, ἕως οὗ κατήχησαν καὶ τὸν βασιλέα. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἀδελφῶν συνηθροίζοντο ἐκεῖ, ἕως ὅτε φήμης ἤκουσαν τοῦ ἀποστόλου, ὅτι ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Ἰνδίας κατήχθη κἀκεῖ διδάσκει. καὶ ἀπελθόντες κατεμίγησαν αὐτῷ.

---

ἀναιδευόμενον (codex ἀνεδευόμ.) cum A: D om

16. E Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας διέρρηξε τὴν ἐσθῆτα λέγων | ἐγγὺς αὐτοῦ ἔλεγεν: C αὐτῷ ἔλεξεν | περιέλθατε (ita A): Th. περιέλθετε | E Ἐξέλθ. ταχέως, καὶ συλλαβόντες ὦ φίλοι πάντες καὶ ἡμέτεροι (sic) ἀγάγετέ μοι ἐκεῖνον τὸν φαρμακόν | E ἐγὼ γὰρ εἰσήγαγον αὐτὸν ὅπως εὔξηται τῇ θυγατρί μου· | ὃς δ' ἂν εὑρὼν πρ. μοι (ita C): A ἕως δ' ἂν εὕροι πρ. μοι: E ὃς δ' ἄν μοι προσάγῃ τοῦτον: B ὃς δὲ εὑρὼν αὐτὸν ἀγάγῃ μοι | ἥντιν' ἂν ἐργασίαν (ita cum Th. correximus scripturam codicis A: ἥτι ἂν ἐργάσιαν) αἰτ. μ. δίδ. αὐτῷ: C πᾶν εἴ (sive ὅ) τι ἂν αἰτήσηταί μοι, δίδ. αὐτῷ: B σώζει μου τὴν θυγατέρα, καὶ εἴ τι ἂν αἰτήσει, δώσω αὐτῷ: E τὸ ἥμισυ τῆς βασιλείας μου δίδ. αὐτῷ | ἀπελθ. οὖν (ita A; Th. δέ) -- οὐχ εὗρ. αὐτόν (C om αὐτ.): E ἀπ. οὖν καὶ ζητήσαντες αὐτὸν οὐχ εὗρον. Idem pergit: πλεύσαντες γὰρ ἀπῆλθον εἰς τὴν Ἰνδίαν διὰ τάχους, et omittit omnia quae usque ad finem sectionis leguntur. | ἀπῆλθον οὖν: C ἀπ. δέ | ἐπειδὴ (A add γὰρ) οὐ (C μή) | αὐτῶν: A αὐτήν (Th. edidit αὐτῇ, αὐτῶν addendum esse censens) | τῶν νεωτέρων: A τω νεωτέρω | ἕως οὗ (C οἱ δὲ νέοι) κατήχ. κ. τ. βασ. cum BC: A ἕως κατήχθησαν εἰς τὸν βασιλέα | φήμης: C φήμην | κἀκεῖ (ita A): Th. καὶ ἐκεῖ | B μετὰ δὲ χρόνον ἤκουσαν περὶ τοῦ ἀποστόλου ὅτι ἐν τῇ Ἰνδίᾳ διδάσκει | κατεμίγησαν: A κατεπήγησαν (quod fortasse ex κατεμίγ. corruptum est)

(Πράξεις τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ὅτε εἰσῆλθεν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ καὶ τὸ ἐν οὐρανοῖς παλάτιον ᾠκοδόμησεν.)

17 Ὅτε δὲ εἰσῆλθεν ὁ ἀπόστολος εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἰνδίας μετὰ Ἀββάνους τοῦ ἐμπόρου, ἀπῆλθεν ὁ Ἀββάνης εἰς ἀσπασμὸν Γουνδαφόρου τοῦ βασιλέως, καὶ προσανήνεγκεν αὐτῷ περὶ τοῦ τέκτονος ὃν μετ' αὐτοῦ ἤγαγεν. ἐχάρη δὲ ὁ βασιλεύς, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰσελθεῖν αὐτὸν προσέταξεν. εἰσελθόντος οὖν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς Ποίαν τέχνην ἐπίστασαι; λέγει αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Τὴν τεκτονικὴν καὶ τὴν οἰκοδομικήν. λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Τίνα οὖν οἶδας ἐν ξύλοις ἐργασίαν, καὶ τίνα ἐν λίθοις; λέγει ὁ ἀπόστολος Ἐν μὲν ξύλοις ἄροτρα ζυγοὺς τρυτάνας τροχιλέας καὶ πλοῖα καὶ κώπας καὶ ἱστούς, ἐν δὲ λίθοις στήλας ναοὺς πραιτώρια βασιλικά. καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν Οἰκοδομεῖς μοι παλάτιον; ὁ δὲ ἀπεκρίθη Ναί, οἰκοδομῶ καὶ τελίσκω· διὰ τοῦτο γὰρ ἦλθον, οἰκοδομῆσαι καὶ τεκτονεῦσαι.

18 Καὶ παραλαβὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, καὶ ἤρξατο διαλέγεσθαι αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πραιτωρίου καὶ περὶ τῶν θεμελίων τὸ πῶς τεθῶσιν, ἕως ὅτε ἦλθον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐν ᾧ ἐβούλετο τὴν οἰκοδομὴν γενέσθαι· καὶ εἶπεν Ὧδε βούλομαι τὴν οἰκοδομὴν γενέσθαι. καὶ ὁ ἀπόστολος Ναί, φησίν· καὶ γὰρ ὁ τόπος οὗτος ἐπι-

B sic extrema huius sectionis habet: καὶ ἀπελθόντες ἔλαβον παρ' αὐτοῦ τὸ λουτρὸν τῆς χάριτος φωτισθέντες ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ᾧ πρέπει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Idem iis quae sequuntur titulum, quem uncis inclusimus, praepositum habet: Πράξεις τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ὅτε εἰσῆλθεν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ καὶ τὸ ἐν οὐρανοῖς παλάτιον ᾠκοδόμησεν. Vide infra ad sectiones 30. 39. 48.

17. Ὅτε δέ (ita A): Th. Καὶ ὅτε | Ἀββάνους: A Ἀββάνη | εἰς ἀσπασμὸν Γουνδ. τοῦ βασιλέως: C πρὸς Γουνδαφόρον τὸν βασιλέα | Ὅτε δὲ -- ἤγαγεν: E Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἀβάνης ἀπὸ τοῦ πλοίου προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ τὸν Θωμᾶν, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰ τῆς τέχνης αὐτοῦ. Idem pergit: καὶ ἐχάρη ὁ βασιλεύς· εἶπε δὲ τῷ ἀποστόλῳ Ποίαν τέχν. ἐπίστασαι; καὶ ἀπεκρίθη Τὴν τεκτ. καὶ (om τήν) οἰκοδ. Iam proxime sequentia omittit et pergit: ἐγὼ γὰρ τοῦ ἀρχιτέκτονος μαθητὴς ὑπάρχω. καὶ ὁ βασιλεύς Οἰκοδομεῖς μοι παλάτιον; ὁ δὲ ἔφη Ναί· etc. | τροχιλέας cum A: Th. τροχιλίας | πραιτώρια cum A: Th. καὶ πραιτ. | γὰρ ἦλθον (ita etiam E): A γὰρ καὶ εἰσῆλθον | E τεκτονῆσαι

18. ἔξω (ita AE): Th. om | διαλέγεσθαι: E λέγειν. Idem om ἐν τῇ ὁδῷ et καὶ περὶ τῶν usque ἐβούλ. τ. οἰκ. γενέσθαι, et pro καὶ εἶπεν habet tantummodo καί | ἐβούλ. τ. οἰκοδ. cum A: Th. τὴν οἰκ. ἐβούλ. | Ναί, φησίν: C om Ναί |

τήδειός ἐστιν πρὸς τὴν οἰκοδομήν· ἦν δὲ ὁ τόπος ἀλσώδης, καὶ ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ. λέγει οὖν ὁ βασιλεύς Ἄρξαι κτίζειν. ὁ δὲ ἔφη Νῦν οὐ δύναμαι ἄρξασθαι κτίζειν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. καὶ ὁ βασιλεύς Πότε, φησί, δύνῃ; ὁ δὲ ἔφη Ἄρχομαι ἀπὸ Δίου καὶ τελίσκω ἐν τῷ Ξανθικῷ. καὶ ὁ βασιλεὺς θαυμάσας εἶπεν Πᾶσα οἰκοδομὴ θέρους οἰκοδομεῖται· σὺ δὲ αὐτῷ τῷ χειμῶνι δύνασαι οἰκοδομῆσαι καὶ κτίσαι παλάτιον; καὶ ὁ ἀπόστολος εἶπεν Οὕτως ὀφείλει γενέσθαι, καὶ ἄλλως οὐκ ἔχει. καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν Εἰ τοίνυν τοῦτο ἔδοξέν σοι, διαχάραξόν μοι πῶς γίνεται τὸ ἔργον, ἐπειδὴ διὰ χρόνου ἔρχομαι ἐνθάδε. καὶ ὁ ἀπόστολος κάλαμον λαβὼν διεχάρασσεν μετρῶν τὸν τόπον, καὶ τὰς μὲν θύρας ἔστησεν κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου βλέπειν πρὸς τὸ φῶς, τὰς δὲ θυρίδας κατὰ δύσιν πρὸς τοὺς ἀνέμους, τὸ δὲ ἀρτοποιεῖον πρὸς μεσημβρίαν ἐποίησεν εἶναι, τὸν δὲ ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος τὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ ἀρκτῷον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἰδὼν εἶπεν τῷ ἀποστόλῳ Ἀληθῶς τεχνίτης εἶ, καὶ πρέπει σοι βασιλεῦσιν ἐξυπηρετεῖσθαι· καὶ πολλὰ αὐτῷ καταλείψας ἀπῆλθεν.

19 Καὶ κατὰ καιρὸν ἀπέστελλεν ἀργύρια καὶ τὰ ἐπιτήδεια, τά τε πρὸς τὴν ζωὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν λοιπῶν ἐργατῶν. ὁ δὲ

---

πρὸς τὴν οἰκοδομήν: E τὰ πρὸς οἰκοδ. | ἦν δέ: E ἦν γάρ | καὶ ὕδ. π. ἦν ἐκεῖ: E ἔχων ὕδατα πολλά, καὶ ὡραῖος εἰς ὅρασιν καὶ ἐπιδέξιος ἐπὶ πάντα καὶ εὐειδής | λέγει οὖν: E καὶ εἶπεν | E Ἄρξαι οὖν ἀπὸ τὴν (sic) σήμερον κτίζειν | ὁ δὲ ἔφη: C λέγει ὁ ἀπόστολος | E om καὶ ὁ βασιλεὺς -- ἔφη, sed pergit ἀλλ᾽ ἄρχομαι | Δίου: E praem μηνός, C add μηνός | E τελειῶ | CE om ἐν τῷ | B ἄρξομαι ἀπὸ τοῦ Ὑπερβεραιτίου καὶ τελέω Ξανθηκῷ | καὶ ὁ βασιλεύς (ita A): E aliique ὁ δὲ βασ. | εἶπεν: E ἔφη | οἰκοδομεῖται: E γίνεται | αὐτῷ (E om) τῷ χειμ. cum AE: Th. ἐν τῷ χειμ. | E δύνασαι παλάτια κτίζειν; Idem om εἶπεν et καὶ ἄλλ. οὐκ ἔχει | καὶ ὁ (E ὁ δὲ) βασ. εἶπεν cum AE: Th. καὶ ὁ βασ. ἔφη | διαχάραξον: E praem κἄν | γίνεται: E μέλλεις ποιῆσαι | E ἐπεὶ διά | κάλαμ. λαβών cum AE: Th. λαβ. κάλ. | E διεχάραξε μέτρῳ (C ἐμμέτρως) τόν | θύρας: BE θυρίδας | ἔστησεν: CE ἔταξε, B ἤνοιξε (vide post) | E κατ᾽ ἀνατολήν | B πρὸς ἀνατολὴν ἤνοιξε πρὸς (C om) τὸ φῶς | A τὰς θυρίδας δέ | BE τὰς δὲ θύρας πρὸς δύσιν, τὸ δὲ (E om) ἀρτοποιεῖον (E ἀρτοκοπεῖον) πρὸς μεσημβρ. (B λίβα), τὸν δὲ ἀγωγὸν τοῦ ὕδ. τὸν εἰς ὑπηρ. (B om τ. ε. ὑπ.) εἰς τὸν (B om) ἄρκτον | E εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς Ἀληθῶς etc. Idem om καὶ πρέπ. σ. β. ἐξυπηρετεῖσθαι (C -ρετεῖν) | καταλείψας: E add χρήματα εἰς οἰκοδομὴν τοῦ παλατίου | ἀπῆλθεν: C add ἀπ᾽ αὐτοῦ

19. Καὶ (E om) κατά (ita A): Th. Κατὰ δέ | E ἀπέστελεν αὐτῷ χρυσίον καὶ ἀργύριον πολύν, καὶ ἕτερα πρὸς τ. ζ. αὐτοῦ καί | τῶν λοιπῶν (ita A; Th.

λαμβάνων πάντα οἰκονόμει περιερχόμενος τὰ ἄστη καὶ τὰ πέριξ χωρία, διαδιδὼν καὶ εὐσεβείας παρέχων τοῖς πένησι καὶ τεθλιμμένοις, καὶ ἄνεσιν παρεῖχεν αὐτοῖς λέγων Οἶδεν ὁ βασιλεὺς βασιλικῶν τεύξασθαι ἀμοιβῶν, πένητας δὲ πρὸς τὸ παρὸν ἀναπαύεσθαι χρή.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἀπόστολον ἀπέστειλεν πρεσβευτήν, γράψας αὐτῷ τάδε Σήμανόν μοι τί πεποίηκας, ἢ τίνα σοι ἀποστείλω, ἢ τίνος χρήζεις; ἀποστέλλει αὐτῷ ὁ ἀπόστολος λέγων ὅτι τὸ πραιτώριον ἔκτισται, μόνη δὲ ἡ στέγη περιλείπεται. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας ἔπεμψεν αὐτῷ πάλιν χρυσίον καὶ ἀργύριον ἄσημον, γράψας αὐτῷ ὅτι τὸ πραιτώριον, εἴ γε γέγονε, στεγασθήτω. ὁ δὲ ἀπόστολος πρὸς τὸν κύριον εἶπεν Εὐχαριστῶ σοι, κύριε, κατὰ πάντα, ὅτι ἀπέθανες πρὸς ὀλίγον ἵνα ἐγὼ ζήσω αἰδίως ἐν σοί, καὶ πέπρακάς με ἵνα πολλοὺς ἐλευθερώσῃς δι' ἐμοῦ. καὶ οὐκ ἐπαύετο τοῦ διδάσκειν καὶ ἀναψύχειν τοὺς τεθλιμμένους, λέγων ὅτι ταῦτα ὁ κύριος οἰκονόμησεν ὑμῖν, καὶ αὐτὸς παρέχει ἑκάστῳ τὴν τροφήν· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ τροφεὺς τῶν ὀρφανῶν καὶ οἰκονόμος τῶν χηρῶν, καὶ πᾶσι τοῖς τεθλιμμένοις αὐτὸς γίνεται ἄνεσις καὶ ἀνάπαυσις.

20 Ὅτε δὲ παρεγένετο ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν, ἐξήταζεν τοὺς φίλους αὐτοῦ περὶ τοῦ πραιτωρίου οὗ ἔκτιζεν Ἰούδας ὁ καὶ

---

om) ἐργατῶν: E πάντων ἐργατ. καὶ ὑπουργῶν | οἰκονόμει cum AE (etiam uterque cum hoc accentu): Th. ᾠκονόμει | E περιερχόμενος τὰς χώρας καὶ διασκορπίζων πενήτων ἀσθενῶν καὶ τεθλιμμένων | διαδιδών (codex διαδίδων): C διαδιδούς | C om ἄνεσιν παρεῖχεν αὐτοῖς. E sic: ἄνεσιν τοῖς δεομένοις παρέχων λέγων | E ἀμοιβῶν τεύξασθαι | C ἀναπαύσασθαι | B sic: ἔλεγε γάρ Τὰ τοῦ βασιλέως τῷ βασιλεῖ δοθήσεται

E Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασ. πρὸς τὸν ἀπόστολον λέγων εἴ τινος χρήζει περισσοτέρως | C ἀποστελῶ | χρήζεις (ita A): Th. χρήζῃς | ἀποστέλλει (C ἐπιστέλλει) αὐτῷ (E δὲ) ὁ ἀπ. λέγων cum AE; Th. ὁ δὲ ἀπόστ. ἀποστ. αὐτῷ λέγων | ἔκτισται: A ἐκτίστη (sic) | ὁ δὲ βασιλεὺς -- ἀργύριον (A om, ut supra sect. 2.) ἄσημον (C om, ut ibidem): E ἔστειλε δὲ πάλιν αὐτῷ χρυσὸν καὶ ἄργυρον | εἴ γε (ita A; Th. om) γέγονε: h. l. A; Th. ante τὸ πραιτώριον ponit; E om | στεγασθήτω: E σκεπασθήτω | E ὁ δὲ ἀπόστ. εὐχαριστήσας τῷ Χριστῷ εἶπεν | κατὰ πάντα: E ἐν πᾶσι, statimque omissis pluribus pergit: σὺ γὰρ ὁ τροφεὺς τῶν ὀρφανῶν καὶ οἰκονόμος χηρῶν καὶ πενήτων pro αὐτὸς γάρ usque ἀνάπαυσις. | οἰκονόμησεν (ita rursus A): Th. ᾠκονόμησεν | ὑμῖν (ita A): Th. ἡμῖν | γίνεται (ita A): Th. praem αὐτός

20. εἰς τήν: E πρὸς τήν | E ἐπερώτησε τοὺς αὐτοῦ φίλ. π. τ. παλατίου |

Θωμᾶς· ἔλεγον δὲ αὐτῷ ὅτι οὔτε παλάτιον ἔκτισεν οὔτε ἄλλο τι ἐποίησεν ὧν ἐπηγγείλατο ποιῆσαι, ἀλλὰ περιέρχεται τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας, καὶ εἴ τι ἔχει πάντα δίδωσι τοῖς πένησι, καὶ διδάσκει θεὸν νέον ἕνα, καὶ νοσοῦντας θεραπεύει καὶ δαίμονας ἀπελαύνει, καὶ ἄλλα πολλὰ ποιεῖ παράδοξα· καὶ νομίζομεν ἡμεῖς ὅτι μάγος ἐστίν· ἀλλ' αἱ εὐσπλαγχνίαι αὐτοῦ καὶ αἱ ἰάσεις αἱ δωρεὰν ἐξ αὐτοῦ γινόμεναι, ἔτι δὲ τὸ ἁπλοῦν αὐτοῦ καὶ ἐπιεικὲς καὶ τὸ τῆς πίστεως αὐτοῦ σημαίνει ὅτι δίκαιός ἐστιν ἢ ἀπόστολος τοῦ θεοῦ τοῦ νέου ὃν αὐτὸς καταγγέλλει· συνεχῶς γὰρ νηστεύει καὶ εὔχεται, καὶ ἄρτον ἐσθίει μόνον μετὰ ἅλατος, καὶ τὸ ποτὸν αὐτοῦ ὕδωρ, καὶ φορεῖ ἓν ἱμάτιον εἴτε ἐν εὐδίᾳ εἴτε ἐν χειμῶνι, καὶ οὐδὲν παρά τινος λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ ἃ ἔχει ἄλλοις δίδωσιν. ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὴν ὄψιν προσέτριψε, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινῶν ἐπὶ ὥραν πολλήν.

21 Καὶ μετεπέμψατο τὸν ἔμπορον τὸν ἀγαγόντα αὐτὸν καὶ τὸν ἀπόστολον, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἔκτισάς μοι τὸ παλάτιον; ὁ δὲ ἔφη Ναί, ἔκτισα. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν Πότε οὖν ὑπάγωμεν καὶ βλέπωμεν αὐτό; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη Νῦν αὐτὸ ἰδεῖν οὐ δύνασαι, ἀλλ' ὅταν τοῦ βίου ἐξέλθῃς, βλέπεις αὐτό. ὁ δὲ βασιλεὺς πάνυ ὀργισθεὶς ἐκέλευσεν ὑπὸ δεσμὸν γενέσθαι τόν τε ἔμπορον καὶ Ἰού-

CE ἔκτισεν αὐτῷ ὁ (C om) Θωμᾶς (C add ὁ ἀπόστολος) | ἔλεγον δέ: E καὶ εἶπον | E πεποίηκεν. Idem om ὧν ἐπηγγ. ποι. | E περιέρχ. πόλεις καὶ κώμας καὶ διανέμει πάντα χηρῶν καὶ πενήτων καὶ ὀρφανῶν τὰ τῆς βασιλείας πράγματα | θεὸν νέον (ita A; Th. om) ἕνα: C θεὸν νέον, B ἕνα θεὸν Ἰησοῦν εἶναι, E θεὸν Χριστὸν Ἰησοῦν | καὶ (C ἐν ᾧ καί, E om) νοσ. θεραπ. (E ἰᾶται) καὶ (E om) δαίμ. ἀπελ., καὶ -- παράδοξα (E νεκροὺς ἐγείρει, καὶ ἄλλα σημεῖα ποιεῖ): B καὶ πολλά ἐστιν ἅπερ ποιεῖ· νεκροὺς γὰρ ἐγείρει καὶ κυλλοὺς θεραπεύει καὶ δαίμ. ἀπελαύνει | E pro καὶ νομίζομεν usque ἄλλοις δίδωσιν nihil habet nisi ἄρτον γὰρ ἐσθίει μετὰ ἅλωτος (sic) καὶ ποτὸν ὕδωρ. | ὅτι μάγος ἐστ. ἀλλ' αἱ εὐσπλ. cum BC; A ὅτι μᾶλλον ἡ εὐσπλαγχνία | αἱ δωρεὰν ἐξ αὐτοῦ: C καὶ αἱ δωρεαὶ αἱ ὑπ' αὐτοῦ | ἀλλὰ καί: A om ἀλλά | ταῦτα ἀκούσας ὁ βασ. ταῖς χ. τὴν ὄψιν (C τὰς χεῖρας αὐτοῦ ταῖς ὄψεσι) προσέτριψε, τὴν -- πολλήν: E (cum seqq. coniungens) ταῦτα ἀκούσας ὁ βασ. τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινῶν ἐπὶ ὥρ. πολλήν, καὶ ἐξαφθεὶς τῷ θυμῷ μετεπέμψατο etc.

21. τὸν ἔμπορον τ. ἀγ. αὐτὸν (A αὐτῷ) καὶ (A om) τ. ἀπόστολον: E τὸν ἔμπορον ὃς ἤγαγε τὸν ἀπόστολον, καὶ τὸν Θωμᾶν μετ' αὐτοῦ | αὐτῷ: E πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεύς | ἔκτισα: E γέγονε, βασιλεῦ, πάντα ὅσα ἀρεστὰ τῷ θεῷ εἰσίν | ὁ δὲ βασ. εἶπεν: E καὶ ὁ βασιλεύς | C ὑπάγομεν καὶ βλέπω | ὁ δὲ ἀποκρ. ἔφη (C add αὐτῷ): E καὶ ὁ ἀπόστολος | E Νῦν ἄρτι οὐ δύν. ἰδεῖν αὐτό | τοῦ βίου (ita A; Th. add τούτου): E τοῦ παρόντος βίου | ὑπὸ δεσμόν: E ὑπὸ δεσμῶν | τόν τε ἔμπ. καὶ (C add τὸν) Ἰούδαν τὸν κ. Θωμ. (C Ἰούδ., λέγω δὴ

δαν τὸν καὶ Θωμᾶν καὶ εἰς φυλακὴν βληθῆναι, ἕως ἀνακρίνας μάθῃ τίνι ἐδόθη τὰ τοῦ βασιλέως, καὶ οὕτως αὐτὸν ἀπολέσω μετὰ τοῦ ἐμπόρου. ὁ δὲ ἀπόστολος χαίρων ἀπίει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ ἔλεγεν τῷ ἐμπόρῳ Μὴ φοβοῦ μηδέν, ἀλλὰ μόνον πίστευσον τῷ δι' ἐμοῦ κηρυσσομένῳ θεῷ, καὶ ἀπὸ μὲν τούτου τοῦ κόσμου ἐλευθερωθήσῃ, ἀπὸ δὲ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ζωὴν κομίσῃ.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσκέπτετο ποίῳ θανάτῳ ἀναλώσῃ αὐτούς. ὡς δὲ ἔδοξεν πυρὶ αὐτοὺς καῦσαι ἐκδεδαρμένους, αὐτῇ τῇ νυκτὶ Γὰδ ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς ἐκακοῦτο, καὶ διὰ τὴν λύπην καὶ ἐπίθεσιν ἣν ὁ βασιλεὺς ἔπαθεν ἐβαρήθη σφόδρα· καὶ μεταπεμψάμενος τὸν βασιλέα εἶπεν αὐτῷ Ἀδελφὲ βασιλεῦ, τὸν οἶκόν μου καὶ τὰ τέκνα μου παρατίθημί σοι· ἐγὼ γὰρ διὰ τὴν ἐπήρειαν τὴν συμβᾶσάν σοι ἐλυπήθην καὶ ἀποθνήσκω, καὶ ἐὰν μὴ ἐπέλθῃς τῇ τιμωρίᾳ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου τοῦ μάγου, οὐκ ἀναπαύσῃς μου τὴν ψυχὴν εἰς ᾅδου. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ ἑαυτοῦ ἀδελφῷ εἶπεν Δι' ὅλης νυκτὸς τοῦτο ἐσκεπτόμην, τὸ πῶς αὐτὸν θανατώσω· τοῦτο δὲ ἔδοξέν μοι, ἐν πυρὶ αὐτὸν κατακαῦσαι ἐκδαρέντα, καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἔμπορον μετ' αὐτοῦ τὸν ἀγαγόντα αὐτόν.

22 Καὶ ὡς ὁμίλουν, ἐξῆλθεν ἡ ψυχὴ Γὰδ τοῦ ἀδελφοῦ αὐ-

---

Θωμᾶν τὸν ἀπόστολον): E τὸν ἀπόστολον καὶ τὸν ἔμπορον | ἀπολέσω cum A: Th. ἀπολέσῃ, E -σει (E sic: καὶ οὕτ. αὐτοὺς κακῶς ἀπολέσει) | ἀπίει: A ἀπείη, E ἀπήει, reliqui ἀπίει | ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ cum A: Th. εἰς τὸ δεσμωτήριον, E πρὸς τὸ δεσμ. | E om μηδέν, ἀλλὰ μόνον | E πίστευσον τὸν δ. ἐ. κηρυττόμενον θεόν | E τοῦ κόσμ. τούτου | CE om αἰῶνος | E ζωὴν αἰώνιον

ἀναλώσῃ (cum AE; Th. -σει) αὐτούς: Th. αὐτ. ἀναλ., E τούτους ἀναλ. | ἔδοξεν cum AE; Th. add αὐτῷ | αὐτοὺς καῦσαι (E κ. α.) cum AE; Th. κατακαῦσαι αὐτούς | ἐκδεδαρμένους: E add τῇ αὔριον | E διὰ τῆς νυκτός | E ἐκακώθη | ἐπίθεσιν: Th. (non A) praem τήν | E καὶ διὰ τὴν λήθην καὶ τὸ ἄμετρον πένθος τοῦ ἀδελφοῦ μετεκαλέσατο τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν (om αὐτῷ etiam C) Ἀδελφέ | συμβᾶσάν σοι: E συμβ. μοι καὶ τῇ σῇ βασιλείᾳ εἰς τὸν χαμὸν (sic) τῶν σῶν πραγμάτων | C καὶ ἰδοὺ ἀποθνήσκω | καὶ ἐὰν μὴ ἐπέλθῃς (C ἐπεξέλθῃς) etc.: E ἐὰν μὴ ἀπέλθῃς κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου τοῦ etc.: B ἀλλὰ ἀνάπαυσόν μου τὴν ψυχήν, καὶ ἐπέξελθε δεινῇ τιμωρίᾳ τῷ μάγῳ τούτῳ | C ἀναπαύσῃ | τῷ ἑαυτοῦ ἀδ. εἶπεν: E εἶπεν αὐτῷ | CE Δι' ὅλης τῆς νυκτός | ἔδοξ. μοι cum AE: Th. μοι ἔδοξ. | ἐν πυρὶ αὐτὸν (C αὐτοὺς) κατακαῦσαι (C καῦσαι) ἐκδαρέντα (CB ἐκδαρτούς, ἐκδαρθέντα: E ἐκδαρεῖν αὐτὸν καὶ πυρὶ κατακαῦσ. ἐκδαρέντα | καὶ αὐτὸν (E om κ. α.) καὶ τ. ἔμπ. μετ' αὐτοῦ (E om μ. α.) τ. ἀγ. αὐτόν cum A(E): Th. οὐ μόνον δὲ αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τ. ἔμπ. τὸν ἀγ. αὐτόν

22. ὁμίλουν cum AE; Th. ὡμίλουν | αὐτοῦ cum A; Th. τοῦ βασιλέως.

τοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπένθησεν τὸν Γὰδ σφόδρα, πάνυ γαρ ηγάπα αὐτόν, καὶ προσέταξεν εἰς βασιλικὴν ἐσθῆτα καὶ πολύτιμον κηδευθῆναι αὐτόν. τούτων δὲ γενομένων τὴν ψυχὴν Γὰδ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως ἄγγελοι παραλαβόντες εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγον, ὑποδεικνύοντες αὐτῷ τοὺς ἐκεῖ τόπους καὶ οἰκήσεις, ἐξετάζοντες αὐτόν Εἰς ποῖον τόπον βούλει οἰκῆσαι; ὅτε δὲ ἤγγισαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου, ἣν ἔκτισεν τῷ βασιλεῖ, ἰδὼν αὐτὴν ὁ Γὰδ εἶπεν τοῖς ἀγγέλοις Δέομαι ὑμῶν, κύριοί μου, εἰς ἕνα τῶν κατώγεων οἴκων τούτων συγχωρήσατέ μοι οἰκῆσαι. οἱ δὲ ἔφησαν αὐτῷ Οὐ δύνασαι οἰκῆσαι ἐν ταύτῃ τῇ οἰκοδομῇ. ὁ δὲ εἶπεν Διὰ τί; λέγουσιν αὐτῷ Τοῦτο τὸ παλάτιον ἐκεῖνό ἐστιν ὃ οἰκοδόμησεν ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος τῷ ἀδελφῷ σου. ὁ δὲ εἶπεν Δέομαι ὑμῶν, κύριοί μου, συγχωρήσατέ μοι ἀπελθεῖν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, ἵνα ἀγοράσω παρ' αὐτοῦ τὸ παλάτιον τοῦτο· οὐ γὰρ οἶδεν ὁ ἀδελφός μου ὁποῖόν ἐστι, καὶ πιπράσκει μοι αὐτό.

23 Τότε οἱ ἄγγελοι ἀφῆκαν τὴν ψυχὴν τοῦ Γάδ· καὶ ἐν τῷ ἐνδύειν αὐτοὺς αὐτὸν τὴν ἐντάφιον στολήν, εἰσῆλθεν αὐτῷ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. καὶ ἔλεγεν τοῖς περὶ αὐτὸν ἑστῶσιν Καλέσατέ μοι τὸν ἀδελφόν μου, ἵνα αἰτήσομαι παρ' αὐτοῦ μίαν αἴτησιν. εὐθέως οὖν εὐηγγελίσαντο τῷ βασιλεῖ αὐτῶν λέγοντες ὅτι ὁ ἀδελ-

---

E τοῦ βασιλέως pro τ. ἀδ. αὐτοῦ | E ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ βασιλεύς | CE ἐπένθει | ἠγάπα αὐτόν cum A; Th. αὐτ. ἠγάπα | E om εἰς | E τὴν ψυχὴν τοῦ Γὰδ ἄγγελοι | εἰς τ. οὐρ. ἀνήγαγον: B ἀπήγαγον ἐν τῷ παραδείσῳ | ἐκεῖ: E ἐκεῖσε | ἐξετάζοντες (ita A; Th. praem καί) αὐτόν: E ἐξέταζον δὲ αὐτόν | C βούλεται | ὅτε δὲ ἤγγισαν (C -σεν): E καὶ ὅτε ἔφθασαν | E τοῦ ἀποστ. Θωμᾶ | E τῷ βασιλεῖ Ἰνδῶν, καὶ εἶπε Γὰδ τοῖς | κατώγεων (sed AE -γέων): B κατογέων, C κατωγαίων | E om οἴκων | ἔφησαν: E εἶπον | λέγουσιν αὐτῷ: E οἱ δὲ εἶπον | E om ἐκεῖνο | οἰκοδόμησεν (ita A): Th. (etiam E) ᾠκοδόμησεν | ὁ (C om) Χριστ. ἐκ. ὁ ἀπόστολος τοῦ ἀδελφοῦ σου | συγχωρ. μοι ἀπελθεῖν -- μοι αὐτό: E εἰς ἕνα τούτων τῶν κατώγεων (codex -γέων) ἐάσατέ με οἰκῆσαι. καὶ εἶπον Οὐ δύνασαι οἰκῆσαι ἐν ταύτῃ τῇ οἰκοδομῇ· ἀλλ' ἐὰν ἀγοράσῃς τοῦτο, μέλλεις οἰκῆσαι ἐν αὐτῷ. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Δύναμαι τοῦτο ἀγοράσαι; καὶ εἶπον αὐτῷ Βλέπε κτῆσαι καὶ σὺ παρόμοια τούτων καθὼς ὁρᾷς, εἰ βούλει, καὶ κρειττότερα, ἵνα μὴ πάλιν ἐλθὼν ὧδε ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐλασθήσῃ.

23. E Καὶ ταῦτα εἰπών (sic), βουλήσει θεοῦ ἀφῆκαν τὴν ψ. τ. Γ. | ἐντάφιον cum AE; Th. ἐπιτάφιον | εἰσῆλθεν αὐτῷ (E πρὸς αὐτὸν) ἡ ψ. α. cum AE; Th. ἐπεισῆλθεν αὐτῷ καὶ ἡ ψ. α. | περὶ αὐτὸν ἑστῶσιν: E περιεστῶσι, C παρεστῶσιν αὐτῷ | τ. ἀδελφ. μου: E add τὸν βασιλέα | αἰτήσομαι (-σομε A): Th. αἰτήσωμεν | μίαν αἴτησιν (ita A; Th. αἴτ. μ.): CE δέησιν μίαν | E om αὐ-

φός σου ἀνέζησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκπηδήσας σὺν πλήθει πολλῷ ἤρχετο πρὸς τὸν ἴδιον ἀδελφόν, καὶ εἰσελθὼν ἔστη πρὸς τὴν κλίνην αὐτοῦ ὥσπερ ἔκπληκτος, μὴ δυνάμενος λαλῆσαι αὐτῷ. εἶπεν δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Οἶδα καὶ πέπεισμαι, ἀδελφέ, ὅτι εἴ τις ᾔτησέ σε τὸ ἥμισυ τῆς βασιλείας σου, δέδωκας ἂν ὑπὲρ ἐμοῦ· διὸ ἀξιῶ σε παρασχεῖν μοι χάριτα μίαν, ἣν αἰτοῦμαί σε ἵνα ποιήσῃς μοι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποκριθεὶς εἶπεν Καὶ τί ἐστιν ὃ αἰτεῖς ποιῆσαί σοι; ὁ δὲ ἔφη Ὅρκῳ με πίστωσον ὅτι μοι παρέχεις. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐν τοῖς ὑπάρχουσίν μοι ὃ ἐὰν αἰτήσῃ δώσω σοι. καὶ λέγει αὐτῷ Τὸ παλάτιον ἐκεῖνο τὸ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὃ ἔχεις πώλησόν μοι. καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν Ἐμοὶ παλάτιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς πόθεν ὑπάρχει; ὁ δὲ ἔφη Ἐκεῖνο ὃ οἰκοδόμησέν σοι ὁ Χριστιανὸς ὁ ὢν νῦν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ὃν ἤγαγέν σοι ὁ ἔμπορος ἀγοράσας παρὰ Ἰησοῦ τινός. τοῦ δὲ ἀμηχανήσαντος λέγει αὐτῷ πάλιν Τὸν δοῦλον λέγω ἐκεῖνον τὸν Ἑβραῖον, ὃν ἐβούλου κολάσαι ὡς ἐπίθεσίν τινα παρ' αὐτοῦ παθών, ἐφ' ὃν κἀγὼ λυπηθεὶς ἀπέθανον καὶ ἀνέζησα νῦν.

[24] Τότε ὁ βασιλεὺς εἰς ἐπιστασίαν ἐλθὼν συνῆκεν περὶ τῶν διαφερόντων αὐτῷ καὶ μελλόντων αἰωνίων ἀγαθῶν, καὶ εἶπεν Ἐκεῖνο τὸ παλάτιον πωλῆσαί σοι οὐ δύναμαι, εὔχομαι δὲ εἰσελθεῖν εἰς αὐτὸ καὶ οἰκῆσαι καὶ καταξιωθῆναι τῶν οἰκητόρων αὐτοῦ·

---

τῶν | ἀνέζησεν: E ζῇ | E ὁ δὲ ἐκπηδ. σ. πλ. π. ἦλθε | E om ἴδιον et αὐτῷ | ἔστη: C εἰστήκει | E ἀδελφὲ βασιλεῦ | εἴ τις -- ὑπὲρ ἐμοῦ: E εἴ τι ἂν αἰτήσω σοι (sic) παράσχεις (sic) μοι | E ἀξιῶ σοι | χάριτα: AE χάριταν | ἣν αἰτοῦμαί σε (A σοι) ἵ. π. μοι: C ἣν αἰτ. σε, ἵνα πωλήσῃς μοι ὃ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ | ποιῆσαί σοι (ita A; Th. με): CE πωλῆσαί σοι | Ὅρκῳ με πίστωσον cum C; B ὅρκῳ με πεῖσον; A ὅρκον με ποίησον, E ὅρκῳ μοι ποίησαν | E παρέχεις μοι | C ὅτι τῶν ὑπαρχόντων μοι εἴ τι ἂν αἰτήσῃς δίδωμί σοι, E ὅτι ἂν αἰτήσεις μοι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων μοι δίδωμί σοι | καὶ λέγει αὐτῷ cum A; Th. τότε λέγει, E τότε λέγ. αὐτῷ | τὸ ἐν -- πώλησόν μοι: E ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἔκτησαι | E καὶ εἶπ. ὁ βασ. | C Ἐμὸν παλάτιον ἐ. τ. οὐρ. ποῦ ὑπάρχει: E Οὐκ οἶδα τί λέγεις | Ἐκεῖνο (E add τὸ παλάτιον) ὃ οἰκοδ. (ita A; Th. ᾠκοδόμησεν, E ἔκτισε) | ὁ Χριστιανός cum ACE; Th. add ἐκεῖνος | ὁ ὢν -- δεσμωτ.: E ὃν ἐν τῇ φυλακῇ κατέχεις | C om Ἰησοῦ | τοῦ δὲ ἀμηχ. -- πάλιν cum C; A om. E om τοῦ δὲ ἀμηχ. usque Ἑβραῖον | παθών: E λαβών

24. ἐπιστασίαν: C ἐπίστασιν, E ἔκστασιν | E om διαφερ. αὐτῷ κ. μελλ., C om αὐτῷ κ. μελλ. | E καὶ εἶπ. αὐτῷ | πωλῆσαί σοι: E om σοι | οὐ δύναμαι: B add ἀόρατον γάρ ἐστι | E εἰσελθ. ἐν αὐτῷ | οἰκητόρων: C οἰκιῶν |

σὺ δὲ ἀληθῶς εἰ βούλει πρίασθαι τοιοῦτον παλάτιον, ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ζῇ καὶ κτίζει σοι ἐκείνου βέλτιον. καὶ εὐθέως πέμψας ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου τὸν ἀπόστολον καὶ τὸν ἔμπορον τὸν ἐγκλεισθέντα σὺν αὐτῷ, λέγων Δέομαί σου, ὡς ἄνθρωπος δεόμενος τοῦ διακόνου τοῦ θεοῦ, ἵνα εὔξῃ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ δεηθῇς ἐκείνου οὗ διάκονος ὑπάρχεις, ἵνα μοι ἀφήσῃ καὶ παρίδῃ ἃ εἰς σὲ διεπραξάμην ἢ καὶ ἐνεθυμήθην διαπράξασθαι, καὶ ἄξιόν με γενέσθαι οἰκήτορα ἐκείνης τῆς οἰκήσεως ἧσπερ ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἔκαμον, σὺ δέ μοι ἔκτισας μόνος καμών, συνεργούσης σοι τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἵνα γένωμαι ὑπηρέτης κἀγὼ καὶ δουλεύσω τῷ θεῷ τούτῳ ᾧ σὺ κηρύττεις. καὶ ὁ ἀδελφὸς δὲ αὐτοῦ προσπεσὼν τῷ ἀποστόλῳ ἔλεγεν Δέομαί σου καὶ ἱκετεύω ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ σου ἵνα ἄξιος γένωμαι τῆς τούτου διακονίας καὶ ὑπηρεσίας, καὶ κληρωθῶ ἄξιος γενέσθαι τῶν ὀφθέντων μοι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

25 Ὁ δὲ ἀπόστολος χαρᾷ ληφθεὶς εἶπεν Ἐξομολογοῦμαί σοι, κύριε Ἰησοῦ, ὅτι ἀπεκάλυψάς σου τὴν ἀλήθειαν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις· σὺ γὰρ εἶ μόνος θεὸς τῆς ἀληθείας, καὶ οὐκ ἕτερος· καὶ σὺ εἶ ὁ τὰ πάντα εἰδὼς τὰ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστα· σὺ εἶ, κύ-

---

πρίασθαι: A πριᾶσθαι | τοιοῦτον cum AE; Th. τοιοῦτο | C om ζῇ | E κτίσει | E τὸν κλεισθέντα μετ᾽ αὐτοῦ | τοῦ θεοῦ: E τοῦ ἐπουρανίου θεοῦ | E om οὗ διάκ. ὑπάρχ. | E ἵνα με ἐλεήσει καὶ παρίδῃ | ἢ (ita A [scriptum est εἰ]; Th. om) καὶ ἐνεθ. διαπράξασθαι: E om | E οἰκήτορα τῆς ἐκείνης οἰκοδομῆς ἧς πεποίηκάς μοι, ἵνα κἀγὼ δουλεύσω τῷ Χριστῷ ᾧ σὺ κηρύττεις | κηρύττεις cum A (item E); Th. -σσεις | δέ cum A; alii om | ἔλεγεν -- τ. θε. σου (C om) -- ἀγγέλ. αὐτοῦ: E ἔφη Ἱκετεύω κἀγὼ ἔμπρ. τ. θ. σ. ἵνα ἄξιος κἀγὼ γένωμαι -- ὑπηρεσίας καὶ κληθῶ ἀπὸ τοῦ νῦν δοῦλος, καὶ ἀπολαῦσαι τῶν ὀφθ. μοι ὑπὸ τ. ἁγίων ἀ. αὐτοῦ

B pro καὶ εὐθέως πέμψας ἐξήγαγεν usque finem sectionis haec habet: καὶ πέμψας ἐξέβαλε τὸν Θωμᾶν, καὶ λέγει αὐτῷ Συγχώρησον ἡμῖν εἴ τι ἐπλημμελήσαμεν εἰς σὲ ἀγνοοῦντες, καὶ ποίησον ἡμᾶς κοινωνοὺς γενέσθαι ἐκείνου οὗ κηρύσσεις. Totius autem historiae finem facit his: Ὁ δὲ ἀπόστολος λέγει Κἀγὼ ὑμῖν συγχαίρω κοινωνοὺς γενέσθαι αὐτοῦ τῆς βασιλείας. καὶ λαβὼν ἐφώτισεν αὐτούς, δοὺς αὐτοῖς τὸ λουτρὸν τῆς χάριτος ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα καὶ βασιλεία ἡ ἀτελεύτητος. καὶ ἀναβάντες εὐθέως ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἐφάνη αὐτοῖς ὁ σωτήρ, ὡς τὸν ἀπόστολον θαυμάσαι, καὶ φῶς μέγα ἔλαμψεν ὑπὲρ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. καὶ στηρίξας αὐτοῖς τὴν πίστιν ἐξῆλθε πορευθεὶς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐν κυρίῳ.

25. χαρᾷ ληφθείς: sed AE χαρᾶς ληφθ. | E κύριε Ἰησ. Χριστέ | E ἀπεκάλυψα | οὐκ ἕτερος: ita A: Th. οὐχ ἕτερος | καὶ σὺ εἶ: E om καί

ριε, ὁ ἐν πᾶσιν εὐσπλαγχνίαν καὶ φειδὼ ποιούμενος τοὺς ἀνθρώπους· οἱ γὰρ ἄνθρωποι διὰ τὴν πλάνην τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς παρεῖδάν σε, σὺ δὲ οὐ παρεῖδες αὐτούς. καὶ νῦν αἰτουμένου μου καὶ ἱκετεύοντός σε δέξαι τὸν βασιλέα καὶ τὸν τούτου ἀδελφόν, καὶ κατάμιξον αὐτοὺς εἰς τὴν σὴν ποίμνην, καθαρίσας αὐτοὺς τῷ σῷ λουτρῷ καὶ ἀλείψας αὐτοὺς τῷ σῷ ἐλαίῳ ἀπὸ τῆς περιεχούσης αὐτοὺς πλάνης· φύλαξον δὲ αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τῶν λύκων, φέρων αὐτοὺς ἐν τοῖς σοῦ λειμῶσι· πότισον δὲ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀμβροσιώδους σου πηγῆς τῆς μὴ τεθολωμένης μήτε ληγούσης· δέονται γάρ σου καὶ ἱκετεύουσιν καὶ βούλονται ὑπηρέται καὶ διάκονοί σου γενέσθαι, καὶ ἕνεκεν τούτου εὐδοκοῦσι καὶ διωχθῆναι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν σου καὶ διὰ σὲ ὑπ' αὐτῶν μισηθῆναι καὶ ὑβρισθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, ὡς καὶ σὺ ὑπὲρ ἡμῶν ταῦτα πάντα ἔπαθες, ἵνα ἡμᾶς περιποιήσῃς κύριος ὢν καὶ ἀληθῶς ποιμὴν ἀγαθός. σὺ δὲ δὸς αὐτοῖς ἵνα ἔχωσιν ἐν σοὶ μόνῳ τὴν παρρησίαν καὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειάν τε καὶ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας αὐτῶν, ἧς ἐκδέχονται παρὰ σοῦ μόνου, καὶ ἵνα βεβαιωθῶσιν εἰς τὰ σὰ μυστήρια, καὶ δέξονται τῶν σῶν χαρισμάτων καὶ δομάτων τὰ τέλεια ἀγαθά, καὶ ἀνθήσουσιν ἐν τῇ σῇ διακονίᾳ, καὶ τελεσφορήσουσιν ἐν τῷ πατρί σου.

26 Πάνυ οὖν διατεθέντες ἐν τῷ ἀποστόλῳ ὅ τε βασιλεὺς Γουνδαφόρος καὶ Γὰδ εἶπον αὐτῷ μηδ' ὅλως ἀναχωροῦντες, καὶ αὐτοὶ ἐπαρκοῦντες τοῖς δεομένοις, πᾶσιν διδόντες καὶ ἀναπαύοντες πάντας· ἐδεήθησαν δὲ αὐτοῦ ἵνα καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ

---

A ὁ ἐν πάσῃ εὐσπλαγχνίᾳ (E εὔσπλαγχνος) | τοὺς ἀνθρώπους: C ἐν τοῖς ἀνθρώποις | παρεῖδαν (codex -ίδαν, item παρίδες) cum A; Th. παρεῖδον | E post εὔσπλαγχνος statim pergit οὐ παρεῖδες αὐτούς. καὶ νῦν αἰτοῦμαί σε, δέξαι etc. | καὶ κατάμιξον: E καταξίωσον. Idem omittit quae post ποίμνην usque finem sectionis leguntur. | περιεχ. αὐτούς: A περιεχ. αὐτοῖς | A om καὶ ἀπὸ τ. λύκων | περιποιήσῃς cum A; Th. περιποιήσῃ | τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν: C om παρὰ σοῦ | δέξονται (ita A; Th. -ξωνται): C δέχωνται | δομάτων cum A; Th. δωρημάτων | ἀνθήσουσιν (A ἀναθήσουσιν): Th. -σωσιν | τελεσφορήσουσιν cum A; Th. -ρήσωσιν | πατρί (codex πρι̅): Th. πατέρι

26. E de tota hac sectione nihil nisi haec habet: Πάνυ οὖν διατεθέντες οἱ δύο ἀδελφοὶ πρὸς τὸν ἀπόστολον εἶπον πρὸς αὐτόν Δὸς ἡμῖν τὴν ἐν Χριστῷ σφραγῖδα. καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς προσενεγκεῖν αὐτῷ ἔλαιον.

καὶ Γάδ cum A; Th. καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Γάδ | εἶπον cum A; Th. εἶ-

λουτροῦ δέξονται λοιπόν, καὶ αὐτοὶ λέγοντες αὐτῷ Σχολαζουσῶν τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ προθύμων ἡμῶν ὄντων περὶ τὸν θεόν, δὸς ἡμῖν τὴν σφραγῖδα· ἠκούσαμεν γάρ σου λέγοντος ὅτι ὁ θεὸς ὃν κηρύσσεις διὰ τῆς αὐτοῦ σφραγῖδος ἐπιγινώσκει τὰ ἴδια πρόβατα. ὁ δὲ ἀπόστολος ἔφη αὐτοῖς Καὶ χαίρω καὶ δέομαι ὑμῶν λαβεῖν τὴν σφραγῖδα ταύτην, καὶ κοινωνῆσαί μοι εἰς τὴν εὐχαριστίαν ταύτην καὶ εὐλογίαν τοῦ κυρίου, καὶ τελειωθῆναι ἐν αὐτῇ· οὗτος γάρ ἐστιν κύριος καὶ θεὸς πάντων, Ἰησοῦς Χριστὸς ὃν κηρύσσω, καὶ αὐτὸς πατὴρ ἀληθείας, εἰς ὃν ὑμᾶς πιστεύειν ἐδίδαξα. καὶ ἐκέλευσε προσενεγκεῖν αὐτοὺς ἔλαιον, ἵνα διὰ τοῦ ἐλαίου δέξονται τὴν σφραγῖδα. ἤνεγκαν οὖν τὸ ἔλαιον, καὶ λύχνους ἀνῆψαν πολλούς· νὺξ γὰρ ἦν.

27 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀπόστολος ἐσφράγισεν αὐτούς· ἀπεκαλύφθη δὲ αὐτοῖς ὁ κύριος διὰ φωνῆς λέγων Εἰρήνη ὑμῖν, ἀδελφοί. οἱ δὲ φωνῆς μόνον ἤκουσαν αὐτοῦ, τὸ δὲ εἶδος αὐτοῦ οὐκ εἶδον· οὐδέπω γὰρ ἦσαν δεξάμενοι τὸ ἐπισφράγισμα τῆς σφραγῖδος. λαβὼν δὲ ὁ ἀπόστολος ἔλαιον καὶ καταχέας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καὶ ἀλείψας καὶ χρίσας αὐτοὺς ἤρξατο λέγειν Ἐλθὲ τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ Χριστοῦ τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· ἐλθὲ ἡ δύναμις τοῦ ὑψίστου καὶ ἡ εὐσπλαγχνία ἡ τελεία· ἐλθὲ τὸ χάρισμα τὸ ὕψιστον· ἐλθὲ ἡ μήτηρ ἡ εὔσπλαγχνος· ἐλθὲ ἡ οἰκονομία τοῦ ἄρρενος· ἐλθὲ ἡ τὰ μυστήρια ἀποκαλύπτουσα τὰ ἀπόκρυφα· ἐλθὲ ἡ μήτηρ τῶν ἑπτὰ οἴκων, ἵνα ἡ ἀνάπαυσίς σοι εἰς τὸν ὄγδοον οἶκον γένηται· ἐλθὲ ὁ πρεσβύτερος τῶν πέντε μελῶν, νοὸς

---

ποντο | λουτροῦ: A λόγου | δέξονται cum A; Th. δέξωνται | Καὶ χαίρω: C om Καί | εὐχαριστίαν (A -στείαν) ταύτην: C om ταύτην | ἐν αὐτῇ: C ἐν αὐτῷ | αὐτούς (ita etiam E): A αὐτοῖς | δέξονται cum A; Th. -ξωνται

27. Ex his codex E haec affert: Καὶ ἀναστὰς ἐσφράγισεν αὐτοὺς εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτούς. ἀπεκαλύφθη δὲ ὁ κύριος διὰ φωνῆς αὐτοῖς λέγων Εἰρήνη ὑμῖν. καὶ ἐσφράγισε καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν πάντας ὁ ἀπόστολος. καὶ ἐπίστευσαν πάντες ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐγένετο ὅλη ἡ Ἰνδία πιστή. Quae idem praeterea addita habet, ad *Consummationem Thomae* pertinent, ibique a nobis referentur. Incipiunt illa sic: Ὁ δὲ Μισδαῖος ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας προσεκάλεσεν αὐτόν, et exeunt his: θαύματα πολλὰ ὁ μέγας ἀπόστολος καὶ μετὰ θάνατον ἐργασάμενος εἰς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας.

τὸ ἐπισφράγισμα τῆς σφραγῖδος: C τὸ χρῖσμα | ἔλαιον cum A; Th. τὸ ἔλαιον | C καὶ ἐπιχέας κατὰ τῆς | τοῦ ὑψίστου: C ἡ ὕψιστος | ἡ οἰκονομία: C ἡ κοινωνία | τὰ μυστήρια: C om τά | ἡ ἀνάπαυσις: C om ἡ | μελῶν: C

ἐννοίας φρονήσεως ἐνθυμήσεως λογισμοῦ, κοινώνησον μετὰ τούτων τῶν νεωτέρων· ἐλθὲ τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ καθάρισον τοὺς νεφροὺς αὐτῶν καὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐπισφράγισον αὐτοὺς εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος. καὶ σφραγισθέντων αὐτῶν ὤφθη αὐτοῖς νεανίας λαμπάδα καιομένην κατέχων, ὡς καὶ τοὺς λύχνους αὐτοὺς τῇ τοῦ φωτὸς αὐτῆς προσβολῇ ἀμαυρωθῆναι. καὶ ἐξελθὼν ἀφανὴς αὐτοῖς ἐγένετο. εἶπεν δὲ ὁ ἀπόστολος πρὸς τὸν κύριον Ἀχώρητον ἡμῖν, κύριε, τὸ φῶς σου, καὶ οὐ δυνάμεθα φέρειν αὐτό· μεῖζον γάρ ἐστι τῆς ἡμετέρας ὄψεως. αὔγους δὲ γεναμένου καὶ διαφαύσαντος κλάσας ἄρτον κοινωνοὺς αὐτοὺς κατέστησεν τῆς εὐχαριστίας τοῦ Χριστοῦ. ἔχαιρον δὲ καὶ ἠγαλλιῶντο· πολλοὶ δὲ καὶ ἕτεροι πιστεύοντες προσετίθεντο καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ καταφύγιον τοῦ σωτῆρος.

28 Ὁ δὲ ἀπόστολος οὐκ ἐπαύετο κηρύσσων καὶ λέγων αὐτοῖς Ἄνδρες καὶ γυναῖκες, παῖδες καὶ κόραι, νεανίσκοι καὶ παρθένοι, ἀκμαῖοι καὶ γηραλέοι, οἵ τε δοῦλοι οἵ τε ἐλεύθεροι, ἀπέχεσθε τῆς πορνείας καὶ τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς ἐργασίας τῆς γαστρός· ἐν γὰρ τούτοις τοῖς τρισὶν κεφαλαίοις γίνεται πᾶσα ἀνομία. ἡ γὰρ πορνεία πηροῖ τὸν νοῦν καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοὺς σκοτίζει, καὶ ἐνπόδιον γίνεται τῆς τοῦ σώματος πολιτείας, εἰς ἀσθένειαν μετατιθοῦσα ὅλον τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς νόσον ἐμβάλλουσα ὅλον τὸ σῶμα. ἡ δὲ ἀπληστία εἰς φόβον καὶ αἰσχύνην καθίστησι τὴν ψυχήν, ἐν τοῖς τοῦ σώματος ὑπάρχουσα καὶ διαρπάζουσα τὰ ἀλλότρια .... ἡ δὲ ἐργασία τῆς κοιλίας εἰς φροντίδας καὶ μερίμνας καὶ λύπας ἐμβάλλει τὴν ψυχήν .... ἐπὰν

---

αἰσθήσεων | C om ἐνθυμήσεως | καιομένην (sic) cum A; Th. ἀνημμένην | ἀχώρητον: scriptum est in A αχοριτον, idque correctum ex -ιστον | τὸ φῶς σου cum A; Th. add ἐστι | ἐστι: A ἦν | γεναμένου cum A; Th. γενομένου | κλάσας ἄρτον cum C: A om | τοῦ Χριστοῦ cum A; Th. τοῦ κυρίου | πιστεύοντες cum A; Th. πιστεύσαντες

28. γηραλέοι: A -λαῖοι | C om οἵ τε (Th. mavult εἴτε εἴτε) δ. οἵ τε ἐλεύθ. | ἐνπόδιον cum A; Th. ἐμπόδ. | μετατιθοῦσα: C -τιθεῖσα | C om τὸν ἄνθρωπον usque ὅλον τὸ σῶμα | ἐν τοῖς τοῦ: C ἐντὸς τοῦ | τὰ ἀλλότρια: A (non item C) add καὶ ταύτην ὑποψίαν ἔχουσαν ἤ (cum Th. haec correxerim ἔχουσα μὴ) ἀποδιδοῦσα τὰ (ita codex) ἀλλότρια τοῖς δεσπόταις. | τὴν ψυχήν: A (non item C) add τοῦτο μεριμνοῦσα (sic; corrige μεριμνῶσαν) μὴ ἄρα ἐνδεὴς αὐτῶν γένηται καὶ τῶν πόρρωθεν αὐτοῦ τῶν (πόρρωθεν αὐτῶν? certe τῶν delendum videtur)

οὖν ἀπαλλαγῆτε τούτων, γίνεσθε ἀφρόντιδες καὶ ἄλυποι καὶ ἄφοβοι, καὶ παραμένει ὑμῖν ἐκεῖνο τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ σωτῆρος Μὴ μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς. μνημονεύσατε κἀκείνου τοῦ λόγου τοῦ προειρημένου Ἐμβλέψατε εἰς τοὺς κόρακας καὶ ἀφίδετε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὔτε σπείρει οὔτε θερίζει οὔτε συνάγει εἰς τὰς ἀποθήκας, καὶ ὁ θεὸς οἰκονομεῖ αὐτά· πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ἀλλὰ προσδέξασθε τὴν τούτου παρουσίαν, καὶ εἰς αὐτὸν τὰς ἐλπίδας ἔχετε, καὶ πιστεύετε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, καὶ αὐτὸς ἀποδίδωσιν ἑνὶ ἑκάστῳ πρὸς τὰς πράξεις αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ἐλεύσει αὐτοῦ καὶ ἐπιφανείᾳ τῇ ὑστέρᾳ οὐκ ἔχει τις λόγον ἀπολογίας, μέλλων παρ' αὐτοῦ κρίνεσθαι ὡς μὴ ἀκούσας. οἱ γὰρ κήρυκες αὐτοῦ εἰς τὰ τέσσαρα κλίματα τῆς οἰκουμένης κηρύσσουσιν. μετάγνωτε οὖν καὶ πιστεύσατε τῇ ἐπαγγελίᾳ, καὶ δέξασθε ζυγὸν πραότητος καὶ φορτίον ἐλαφρόν, ἵνα ζήσητε καὶ μὴ ἀποθανεῖτε. ταῦτα κτήσασθε, ταῦτα φυλάξατε· ἐξέλθατε ἀπὸ τοῦ σκότους, ἵνα τὸ φῶς ὑμᾶς προσδέξεται· ἔλθετε πρὸς τὸν ὄντως ἀγαθόν, ἵνα παρ' αὐτοῦ τὴν χάριν δέξησθε, καὶ τὸ αὐτοῦ σημεῖον ἐγκαταθήσεσθε ταῖς ὑμετέραις ψυχαῖς.

29 Ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ τινὲς τῶν παρεστώτων εἶπον αὐτῷ Καιρός ἐστιν τοῦτον χρεώστην ἀπολαβεῖν τὸ χρέος. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ὁ μὲν κύριος τοῦ χρέους ἀεὶ τὸ περισσὸν ἀπολαβεῖν βούλεται, ἡμεῖς δὲ τὸ δέον αὐτῷ δῶμεν. καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς ἔλαβεν ἄρτον καὶ ἔλαιον καὶ λάχανον καὶ ἅλας, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς

---

ὄντων θεαθῇ (δεηθῇ? quod etiam Th. commendat). | ἀπαλλαγῆτε τούτων: A ἀπαλλαγῇ τούτου | προειρημένου: C εἰπόντος | ἀφίδετε (codex ἀφήδηται): Th. ἀπίδετε | τὰς ἀποθήκας: C om τάς | C om ἑνί | καὶ ἐν τῇ (cum A): Th. om καί et post ὑστέρᾳ add (invito A) ὅτε, itemque pro τις (cum A) habet οὐδείς | παρ' αὐτοῦ (cum A): Th. παρ' αὐτῷ | τῇ ἐπαγγελίᾳ: A τὴν ἐπαγγελίαν | πραότητος cum A; Th. πραΰτητος | ἀποθανεῖτε cum A; Th. ἀποθάνητε | φυλάξατε cum A; Th. -ξασθε | ἐξέλθατε cum A; Th. ἐξέλθετε | προσδέξεται cum A; Th. -ξηται | A om ἔλθετε πρὸς -- δέξησθε | ἐγκαταθήσεσθε cum A; Th. -θήσησθε

29. παρεστώτων cum A; Th. παρόντων | ἀπολαβεῖν βούλεται: A om ἀπολαβεῖν | ἡμεῖς δέ cum A; Th. om δέ | A om αὐτοὺς ἔλαβεν ἄρτον -- ἅλας,

φαγεῖν· αὐτὸς δὲ παρέμεινεν τῇ ἑαυτοῦ νηστείᾳ, ἔμελλεν γὰρ ἡ κυριακὴ ἐπιφαίνειν. τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιούσης καὶ καθεύδοντος αὐτοῦ ἐλθὼν ὁ κύριος ἔστη πρὸς τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ λέγων Θωμᾶ, ἀναστὰς ὄρθρου εὐλογήσας πάντας, μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ διακονίαν ἄπελθε κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ὁδὸν μίλια δύο, καὶ ἐκεῖ δείξω ἐν σοὶ τὴν ἐμὴν δόξαν· δι' ὃ γὰρ ἀπέρχει, πολλοὶ πρόσφυγές μοι γενήσονται, καὶ ἐλέγξεις τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔλεγεν τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς οὖσιν μετ' αὐτοῦ Τέκνα καὶ ἀδελφοί, ὁ κύριος βούλεταί τί ποτε σήμερον δι' ἐμοῦ διαπράξασθαι· ἀλλ' εὐξόμεθα καὶ δεηθῶμεν αὐτοῦ ἵνα μηδὲν ἐνπόδιον γένηται ἡμῖν πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ ὡς πάντοτε καὶ νῦν κατὰ τὸ αὐτοῦ βούλημα καὶ θέλημα γένηται δι' ἡμῶν. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἐπέθηκεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ κλάσας ἄρτον τῆς εὐχαριστίας μετέδωκεν αὐτοῖς εἰπών Ἔσται ὑμῖν αὕτη ἡ εὐχαριστία εἰς εὐσπλαγχνίαν καὶ ἔλεος καὶ ἀμοιβήν, καὶ μὴ εἰς κρίμα. καὶ αὐτοὶ εἶπον Ἀμήν.

### (Περὶ τοῦ δράκοντος καὶ τοῦ νεανίσκου.)

30 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἀπόστολος τοῦ ἀπελθεῖν ὅπου αὐτὸν ὁ κύριος προσέταξε. καὶ ἐγγὺς γενόμενος τοῦ δευτέρου μιλίου καὶ ὀλίγον ἐκκλίνας τῆς ὁδοῦ εἶδε πτῶμα νέου εὐμόρφου κείμενον, καὶ εἶπεν Κύριε, μὴ διὰ τοῦτο ἐξήγαγές με ἐλθεῖν ἐνθάδε ἵνα ἴδω τὸν πειρασμὸν τοῦτον; γενέσθω τοίνυν τὸ θέλημά σου, ὡς βούλει. καὶ ἤρξατο εὔχεσθαι καὶ λέγειν Κύριε, κριτὰ ζώντων καὶ νεκρῶν τῶν κειμένων, καὶ δέσποτα πάντων καὶ πατήρ, — πατὴρ δὲ οὐ τῶν ἐν σώμασιν οὐσῶν ψυχῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξελθουσῶν· τῶν γὰρ ἐν μιάσμασιν οὐσῶν ψυχῶν δεσπότης εἶ καὶ δικαστής — ἐλθὲ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐν ᾗ ἐπικαλοῦμαι, καὶ δεῖξόν σου τὴν δό-

καί, item φαγεῖν | αὐτός: A οὗτος | ἐπιούσης: A ποιούσης | εὐλογήσας cum A; Th. praem καί | ἀπέρχει cum A; Th. -ρχῃ | μετ' αὐτοῦ cum A; Th. σὺν αὐτῷ | C τί ποτε βούλεται | εὐξόμεθα cum A; Th. εὐξώμεθα | ἐνπόδιον cum A; Th. ἐμπόδ. | ἀλλὰ ὡς cum A; Th. ἀλλ' ὡς | A om καὶ θέλημα | γένηται δι' ἡμῶν cum C; A γένοιτο δὴ ἡμῖν

* Περὶ τοῦ δράκ. κ. τ. νεανίσκου: haec in codice iis quae sequuntur superscripta sunt.

30. καὶ πατήρ: ita codex; Th. edidit καὶ πάτερ

ξαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνθάδε κατακείμενον. καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ Τοῦτο τὸ πρᾶγμα οὐκ ἀργῶς ἐγένετο, ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς ἐνήργησε καὶ κατηργάσατο τοῦτο ἵνα ἐν αὐτῷ προσβάλῃ, καὶ ὁρᾶτε ὅτι οὐκ ἐχρήσατο ἄλλο εἶδος, οὐδὲ ἐνήργησε δι' ἄλλου ζώου ἀλλὰ διὰ τοῦ ὑπηκόου αὐτοῦ.

31 Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀποστόλου ἰδοὺ δράκων μέγας τοῦ φωλεοῦ ἐξελθών, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κατακρούων καὶ τὴν οὐρὰν κατατινάσσων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ φωνῇ μεγάλῃ χρώμενος πρὸς τὸν ἀπόστολον εἶπεν Ἐρῶ ἔμπροσθέν σου διὰ ποίαν αἰτίαν ἐθανάτωσα αὐτόν, ἐπειδὴ εἰς τοῦτο παρεγένου ἐλέγξαι τὰ ἔργα μου. καί φησιν ὁ ἀπόστολος Ναί, εἰπέ. καὶ ὁ δράκων Γυνή τίς ἐστιν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὡραία σφόδρα· καὶ διερχομένης αὐτῆς ποτὲ ἰδὼν αὐτὴν ἠράσθην αὐτῆς, καὶ ἀκολουθήσας αὐτὴν ἐπετήρουν· καὶ εὗρον τὸν νεανίαν τοῦτον καταφιλοῦντα αὐτήν, ὃς καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῇ καὶ ἄλλα αἰσχρὰ διεπράξατο μετ' αὐτῆς. κἀμοὶ μὲν εὔκολον ἦν ἐπὶ σοῦ ἐκφάναι αὐτά, οἶδα γάρ σε τὸν δίδυμον ὄντα τοῦ Χριστοῦ τὸν τὴν φύσιν ἡμῶν ἀεὶ καταργοῦντα· ταράξαι δὲ ταύτην μὴ βουληθεὶς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ οὐκ ἐθανάτωσα αὐτόν, ἀλλ' ἐπιτηρήσας αὐτὸν ἑσπέρας διερχόμενον τύψας ἐθανάτωσα αὐτόν, καὶ μάλιστα κατατολμήσαντα αὐτὸν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ τοῦτο διαπράξασθαι. ὁ δὲ ἀπόστολος ἐξήταζεν αὐτὸν λέγων Εἰπέ μοι, ποίας σπορᾶς καὶ ποίου γένους ὑπάρχεις;

32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐγὼ τῆς ἑρπυστικῆς φύσεως γέννημα καὶ βλαπτικὸς βλαπτικοῦ, υἱός εἰμι ἐκείνου τοῦ βλάψαντος καὶ πλήξαντος τοὺς τέσσαρας ἀδελφοὺς τοὺς ἑστῶτας, υἱός εἰμι ἐκείνου τοῦ ἐπὶ θρόνου ἀπωλείας καθεζομένου τοῦ τὰ ἴδια λαμβάνοντος ἀπὸ τῶν δανειζομένων, υἱός εἰμι ἐκείνου τοῦ τὴν σφαῖραν ζωννύοντος ἀποστάτου, συγγενὴς δέ εἰμι ἐκείνου τοῦ ἔξωθεν τοῦ ὠκεανοῦ ὄντος, οὗ ἡ οὐρὰ ἔγκειται τῷ ἰδίῳ στόματι· ἐγώ εἰμι ὁ διὰ τοῦ φραγμοῦ εἰσελθὼν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ μετὰ Εὔας λαλήσας ὅσα ὁ πατήρ μου ἐνετείλατό μοι λαλῆσαι αὐτῇ· ἐγώ εἰμι ὁ ἐξάψας καὶ πυρώσας Κάϊν ἵνα ἀποκτείνῃ τὸν ἴδιον ἀδελφόν,

---

κατηργάσατο: ita codex; Th. κατειργ.

31. ταράξαι δὲ ταύτην: ita codex; Th. male legit πρᾶξαι δὲ ταῦτα | κατατολμήσαντα αὐτόν: Th. praetermisit αὐτόν

καὶ δι' ἐμοῦ ἄκανθαι καὶ τρίβολοι ἐφύησαν ἐν τῇ γῇ· ἐγώ εἰμι ὁ τοὺς ἀγγέλους ἄνωθεν κάτω ῥίψας καὶ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν γυναικῶν αὐτοὺς καταδήσας, ἵνα γηγενεῖς παῖδες ἐξ αὐτῶν γένωνται καὶ τὸ θέλημά μου ἐν αὐτοῖς διαπράξωμαι· ἐγώ εἰμι ὁ τὴν καρδίαν Φαραὼ σκληρύνας ἵνα τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ φονεύσῃ καὶ ἐν ζυγῷ σκληρότητος καταδουλώσηται αὐτούς· ἐγώ εἰμι ὁ τὸ πλῆθος ἐν τῇ ἐρήμῳ πλανήσας, ὅτε τὸν μόσχον ἐποίησαν· ἐγώ εἰμι ὁ τὸν Ἡρώδην πυρώσας καὶ τὸν Καϊάφαν ἐξάψας ἐν τῇ ψευδηγορίᾳ τοῦ ψεύδους ἐπὶ Πιλάτου· τοῦτο γὰρ ἐμοὶ ἔπρεπεν· ἐγώ εἰμι ὁ τὸν Ἰούδαν ἐξάψας καὶ ἐξαγοράσας ἵνα τὸν Χριστὸν παραδῷ· ἐγώ εἰμι ὁ τὴν ἄβυσσον τοῦ ταρτάρου οἰκῶν καὶ κατέχων, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἄκοντά με ἠδίκησε καὶ τοὺς ἰδίους ἐξ ἐμοῦ ἐξελέξατο· συγγενής εἰμι ἐκείνου τοῦ μέλλοντος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἔρχεσθαι, ᾧ καὶ ἐξουσία δίδοται ποιῆσαι ὅπερ αὐτὸς βούλεται ἐπὶ τῆς γῆς.

33 Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ δράκοντος ἐκείνου, πάντος τοῦ ὄχλου κατακούοντος, ἐπάρας ὁ ἀπόστολος τὴν φωνὴν αὐτοῦ εἰς ὕψος εἶπεν Παῦσαι λοιπὸν ἀναιδέστατε, καὶ αἰσχύνθητι νεκρούμενος ὅλως· ἔφθασε γάρ σου τὸ τέλος τῆς ἀπωλείας, καὶ μὴ τόλμα λέγειν ἃ διεπράξω διὰ τῶν σῶν ὑπηκόων. κελεύω δέ σοι ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ ἐκείνου τοῦ μέχρι νῦν ἀγῶνα πρὸς ὑμᾶς ποιοῦντος διὰ τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους, ἵνα τὸν ἰόν σου, ὃν ἔβαλες εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον, ἐκμυζήσῃς καὶ ἀνελκύσας λάβῃς ἐξ αὐτοῦ. ὁ δὲ δράκων εἶπεν Οὔπω ὁ καιρὸς ἡμῶν τοῦ τέλους ἔφθασε, καθὼς σὺ ἔφης· τί με ἀναγκάζεις λαβεῖν ὃ εἰς τοῦτον κατέβαλον, καὶ ἀποθανεῖν πρὸ καιροῦ; καὶ γὰρ ὁ ἐμὸς πατὴρ ἐπὰν ἀνιμήσηται καὶ ἐκμυζήσῃ ὃ ἐπέρριψε τῇ κτίσει, τότε τὸ τέλος αὐτοῦ γενήσεται. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Δεῖξον οὖν ἤδη τὴν φύσιν τοῦ πατρός σου. καὶ προσελθὼν ὁ δράκων ἐπέθηκε τὸ στόμα ἐπὶ τὴν πληγὴν τοῦ νεανίσκου καὶ ἐξεμύζησε τὴν χολὴν ἐξ αὐτοῦ. καὶ κατὰ βραχὺ μὲν ἡ χροιὰ τοῦ νεανίσκου, ὥσπερ πορφύρα οὖσα, ἐλευκαίνετο, ὁ δὲ δράκων ἐφυσᾶτο. ὅτε δὲ πᾶσαν τὴν χολὴν εἰς ἑαυτὸν ἀνέσπασεν ὁ δράκων, ὁ νεώτερος ἀναπηδήσας

---

33. χροιά: ita codex; Th. χροία | πορφύρα: ita codex; Th. πορφυρᾶ

ἔστη, καὶ δραμὼν πρὸς τοὺς πόδας τοῦ ἀποστόλου ἔπεσεν. ὁ δὲ δράκων φυσηθεὶς ἐλάκησε καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐξεχύθη ὁ ἰὸς αὐτοῦ καὶ ἡ χολή· ἐν δὲ τῷ τόπῳ οὗ ὁ ἰὸς αὐτοῦ ἐξεχύθη χάσμα ἐγένετο μέγα, καὶ κατεπόθη ὁ δράκων ἐκεῖνος. εἶπε δὲ ὁ ἀπόστολος τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Λάβετε ἐργάτας καὶ ἀναπληρώσατε τὸν τόπον ἐν ᾧ ὁ δράκων κατεπόθη, καὶ θέτε θεμελίους καὶ οἴκους οἰκοδομήσατε ἐπάνω, ἵνα οἴκησις γένηται τοῖς ξένοις.

34 Ὁ δὲ νεανίσκος ἔλεγε τῷ ἀποστόλῳ μετὰ πολλῶν δακρύων Ἥμαρτον εἰς τὸν ὑπὸ σοῦ κηρυττόμενον θεὸν καὶ εἰς σέ, ἀλλὰ δέομαί σου· ἄνθρωπος γὰρ εἶ δύο μορφὰς ἔχων, καὶ ὅπου ἂν θέλῃς, ἐκεῖ εὑρίσκῃ, καὶ ὑπ' οὐδένος ἐπέχῃ, ὡς ἐγὼ ὁρῶ. ἐθεασάμην γὰρ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὡς παρέστηκά σοι, ὃς καὶ ἔλεγέ σοι Πολλὰ ἔχω δεῖξαι διὰ σοῦ θαυμάσια, καὶ ἔργα μεγάλα ἔχω διὰ σοῦ τελέσαι, δι' ὧν μισθὸν λήψῃ, καὶ πολλοὺς ποιήσεις ζῆσαι, καὶ ἔσονται ἐν ἀναπαύσει καὶ φωτὶ αἰωνίῳ ὡς τέκνα θεοῦ· σὺ οὖν ζωοποίησον, φησὶ περὶ ἐμοῦ σοι λέγων, τοῦτον τὸν νεανίσκον καταβληθέντα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ ἔφορος αὐτοῦ γενοῦ. καλῶς οὖν ἧκες ἐνθάδε, καὶ πάλιν καλῶς πρὸς αὐτὸν ἀπελεύσῃ, αὐτοῦ ὅλως μὴ ἀπολειπομένου σου. ἐγὼ δὲ ἐγενόμην ἄνευ φροντίδος καὶ ὀνειδισμοῦ· ἐπέφαυσε γάρ μοι ἀπὸ τῆς φροντίδος τῆς νυκτερινῆς καὶ ἀνεπαύθην, ἀπηλλάγην δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ παροξύναντός με ταῦτα πράττειν· ἥμαρτον εἰς ἐκεῖνον τὸν τὰ ἐναντία με διδάξαντα, καὶ ἀπώλεσα ἐκεῖνον τὸν τῆς νυκτὸς συγγενῆ τὸν ἀναγκάζοντά με ἐξαμαρτάνειν ταῖς αὐτοῦ πράξεσιν, εὗρον δὲ ἐκεῖνον τὸν φεγγοειδῆ ὄντα μου συγγενῆ. ἀπώλεσα μὲν ἐκεῖνον τὸν σκοτίζοντα καὶ ἀμαυροῦντα τοὺς ἑαυτοῦ ὑπηκόους, ἵνα μὴ γνῶσιν ἃ διαπράττονται, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν αἰσχυνθέντες ἀπόσχωνται αὐτῶν, καὶ αἱ τούτων πράξεις τέλος σχῶσιν· εὗρον δὲ ἐκεῖνον οὗ τὰ ἔργα φῶς ἐστὶ καὶ αἱ πράξεις ἀλήθεια, ἃ διαπραττόμενός τις οὐ μεταγινώσκει. ἀπηλλάγην δὲ καὶ ἀπ' ἐκείνου οὗ τὸ ψεῦδος παραμένει, οὗ καὶ τὸ κάλυμμα προηγεῖται σκότος, ὄπισθεν δὲ παρέπεται αἰσχύνη ἀναιδευομένη ἐν ἀπραγίᾳ· εὗρον δὲ τὸν καλά μοι φανεροῦντα εἰς τὸ λαβέσθαι με τούτων,

34. ἀπώλεσα μέν: in codice est ἀπωλέσαμεν δέ. Th. vult ἀπώλ. μὲν δέ

τὸν τῆς ἀληθείας υἱόν, συγγενῆ ὄντα τῆς ὁμονοίας, ὃς τὴν ὁμίχλην ἀποσοβῶν τὴν ἑαυτοῦ κτίσιν φωτίζει καὶ τὰς πληγὰς θεραπεύων τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς καταστρέφει. ἀλλὰ δέομαί σου, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ποίησόν με πάλιν θεάσασθαι καὶ ἰδεῖν αὐτόν, τὸν νῦν ἀπόκρυφόν μοι γενόμενον, ἵνα καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσω, ἧς τὸ θαῦμα ἐξειπεῖν οὐ δύναμαι· οὐκ ἔστι γὰρ τῆς φύσεως τούτου τοῦ ὀργάνου τοῦ σωματικοῦ.

35 Ὁ δὲ ἀπόστολος πρὸς αὐτὸν εἶπεν Ἐὰν τούτων τὴν γνῶσιν ὧν ἐδέξω ἀποβάλῃς, ὥσπερ καὶ εἶπας, καὶ γνῷς τίς ὁ ταῦτα διαπραξάμενος ἐν σοί, καὶ μάθῃς καὶ κατήκοος γενήσῃ ἐκείνου, οὗ νῦν διὰ τῆς ζεούσης σου ἀγάπης ἐπιζητεῖς τὴν θέαν, καὶ ὄψῃ αὐτὸν καὶ σὺν αὐτῷ ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ ἀναπαύσῃ καὶ εἰς τὴν χαρὰν αὐτοῦ ἔσῃ. ἂν δὲ ῥαθυμότερον διατεθῇς πρὸς αὐτὸν καὶ πάλιν ἐπιστραφῇς πρὸς τὰς προτέρας σου πράξεις, καὶ ἐάσῃς τὸ κάλλος καὶ τὸ φαιδρὸν ἐκεῖνο πρόσωπον τὸ νῦν ὑποδειχθέν σοι, καὶ τὸ ἀπαύγασμα τοῦ φωτὸς αὐτοῦ, οὗ νῦν ἐπιθυμεῖς, διαλάθῃ σε, οὐ μόνον τῆς ζωῆς ταύτης στερίσκῃ ἀλλὰ καὶ τῆς μελλούσης, καὶ ἀπελεύσῃ πρὸς ἐκεῖνον ὃν ἔλεγες ἀπολωλεκέναι, καὶ οὐκέτι θεάσῃ ἐκεῖνον ὃν ἔλεγες εὑρηκέναι.

36 Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀποστόλου ἤρχετο εἰς τὴν πόλιν κατέχων τὴν χεῖρα ἐκείνου τοῦ νέου καὶ λέγων αὐτῷ Ταῦτα ἅπερ ἐθεάσω, τέκνον, ὀλίγα ἐστὶν ἀπὸ τῶν πολλῶν ὧν ὁ θεὸς ἔχει· οὐ γὰρ περὶ τούτων τῶν φαινομένων εὐαγγελίζεται ἡμῖν, ἀλλὰ μείζονα τούτων ἐπαγγέλλεται ἡμῖν· ἐφ᾽ ὅσον δὲ ἐν σώματί ἐσμεν, οὐ δυνάμεθα λέξαι καὶ ἐκφάναι ἃ μέλλει ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν διδόναι. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι φῶς ἡμῖν παρέχει, τοῦτο ὁρώμενόν ἐστι καὶ ἔχομεν αὐτό· ἐὰν δὲ καὶ πλοῦτον, ἔστι καὶ φαίνεται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ὀνομάζομεν αὐτόν, ἐπειδὴ εἴρηται ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· εἰ δὲ καὶ ἀμπεχόνην ἐσθῆτος εἴπωμεν ἣν οἱ τρυφῶντες ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀμφιέννυνται, εἴρηται ὅτι οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν· εἰ δὲ καὶ δεῖπνα πολυτελῆ,

---

35. διαλάθῃ σε: codex διαλάθῃς. Illud iam Th. commendavit.

περὶ τούτων ἐντολὴν εἰλήφαμεν προσέχειν ἀπ' αὐτῶν, μὴ βαρηθῆναι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καθὼς καὶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ εἴρηται Μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ἢ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε, ὅτι ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος· ἐὰν δὲ καὶ ἀνάπαυσιν τὴν πρόσκαιρον ταύτην εἴπωμεν, κρίσις καὶ ταύτης ὥρισται. ἀλλὰ λέγομεν περὶ τοῦ ἄνω κόσμου, περὶ θεοῦ καὶ ἀγγέλων, περὶ τῆς ἀμβροσιώδους τροφῆς, περὶ ἐνδυμάτων παραμενόντων καὶ μὴ παλαιουμένων, περὶ ὧν ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν οὐδὲ οὖς ἤκουσεν, οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν ἀνέβη ἃ ὁ θεὸς ἡτοίμασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. πίστευσον οὖν αὐτῷ καὶ σύ, ἵνα ζήσῃς, καὶ εἰς αὐτὸν ἔχε τὴν πεποίθησιν, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃς. οὐδὲ γὰρ δώροις πείθεται ἵνα αὐτῷ προσενέγκῃς, οὐδὲ θυσιῶν δέεται ἵνα αὐτῷ θύσῃς. ἀλλ' ἄπιδε πρὸς αὐτόν, καὶ οὐ παραβλέψεις· ἡ γὰρ τούτου εὐπρέπεια καὶ τὸ κάλλος κατεπιθύμιόν σε ποιήσει ἵνα αὐτὸν ἀγαπήσῃς· ἀλλ' οὔτε συγχωρεῖ σοι ἀποστραφῆναι σεαυτόν.

[37] Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀποστόλου τῷ νέῳ ἐκείνῳ πολὺς ὄχλος προσετίθετο. ἀπιδὼν δὲ ὁ ἀπόστολος εἶδεν αὐτοὺς ἐπαίροντας ἑαυτοὺς ἵνα αὐτὸν ἴδωσι, καὶ εἰς ὑψηλοὺς τόπους ἀνήρχοντο. ὁ δὲ ἀπόστολος εἶπε πρὸς αὐτούς Ἄνδρες οἱ ἐλθόντες εἰς τὸ συνέδριον τοῦ Χριστοῦ καὶ θέλοντες εἰς τὸν Ἰησοῦν πιστεῦσαι, ἀπὸ τούτου τύπον λάβετε, καὶ ἴδετε ὅτι ἐὰν μὴ ὑψωθῆτε, ἐμὲ τὸν μικρὸν θεάσασθαι οὐ δύνασθε, καὶ ὅμοιον ὄντα μὲ ὑμῶν κατοπτεῦσαι οὐ δύνασθε· εἰ οὖν ἐμὲ τὸν ὑμῖν ὅμοιον ὄντα οὐ δύνασθε ἰδεῖν, ἐὰν μὴ ἐπάρητε αὐτοὺς ὀλίγον ἐκ τῆς γῆς, ἐκεῖνον τὸν ἐν ὕψει διατρίβοντα καὶ νῦν ἐν βάθει εὑρισκόμενον πῶς δύνασθε ἰδεῖν, εἰ μὴ πρότερον ἐπάρητε ἑαυτοὺς ἐκ τῆς προτέρας πολιτείας ὑμῶν καὶ τῶν πράξεων τῶν ἀνωφελῶν καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν παρενοχλουσῶν καὶ τοῦ πλούτου τοῦ ἐνθάδε καταλιμπανομένου καὶ τῆς κτίσεως τῆς ἐκ τῆς γῆς παλαιουμένης καὶ τῶν ἐνδυμάτων τῶν φθειρομένων καὶ τοῦ κάλλους τοῦ γηρῶντος καὶ ἀφανιζομένου,

---

36. συγχωρεῖ σοι: ita in codice est, scriptum in hunc modum: συγχωρεῖ σ (with οι written above), quod a Th. non debebat pro συγχωροῖς haberi.

ἔτι δὲ καὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἐν ᾧ ταῦτα πάντα ἀποτεταμίευται, καὶ ὃ παλαιούμενον κόνις γίνεται, ὑποστρέφον εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν· ταῦτα γὰρ πάντα αὐτὸ τὸ σῶμα ἀνορθοῖ. ἀλλὰ μᾶλλον πιστεύσατε εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὃν κηρύσσομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ ἐλπὶς ὑμῶν εἰς αὐτὸν ἔσται καὶ ἐν αὐτῷ τὴν ζωὴν ἔχητε εἰς αἰῶνας αἰώνων, ἵνα αὐτὸς συνοδοιπόρος ὑμῖν γένηται ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ καὶ ἀπαλλάξῃ ὑμᾶς τῆς πλάνης, καὶ λιμὴν ὑμῖν γένηται εἰς ταύτην τὴν θορυβώδη θάλασσαν. ἔσται δὲ ὑμῖν καὶ πηγὴ βρύουσα ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ τῇ διψαλέᾳ, καὶ σηκὸς πλήρης βρώσεως ἐν τῷ τῶν πεινώντων τόπῳ, καὶ ἀνάπαυσις ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, ἰατρὸς δὲ καὶ τῶν σωμάτων.

38 Τότε τὸ πλῆθος τῶν συναχθέντων ἀκουόντων ταῦτα ἐδάκρυε καὶ ἔλεγε τῷ ἀποστόλῳ Ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ὃν σὺ κηρύττεις θεόν, ἡμεῖς οὐ τολμῶμεν λέγειν ὅτι αὐτοῦ ἐσμέν, ὅτι τὰ ἔργα ἡμῶν ἃ διεπραξάμεθα ἀλλότρια αὐτοῦ ἐστί, μὴ ἀρέσκοντα αὐτῷ· εἰ δὲ σπλαγχνίζεται ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐλεεῖ ἡμᾶς καὶ ῥύεται παριδὼν τὰς προτέρας ἡμῶν πράξεις, καὶ ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν διεπραξάμεθα ἐν πλάνῃ ὄντες ἐλευθεροῖ ἡμᾶς, καὶ οὐχ ὑπολογίζεται ἡμῖν οὐδὲ ὑπόμνησιν ποιεῖται τῶν προτέρων ἡμῶν ἁμαρτημάτων, γινόμεθα αὐτοῦ θεράποντες, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ εἰς τέλος ἄξωμεν. ὁ δὲ ἀπόστολος ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων Οὐ καταψηφίζεται ὑμῖν τὰς ἁμαρτίας ἃς ἐν πλάνῃ ὄντες διεπράξασθε, ἀλλὰ παραβλέπει ὑμῶν τὰ παραπτώματα ἃ κατὰ ἄγνοιαν ἦτε πεποιηκότες.

(Περὶ τοῦ δαίμονος τοῦ ἐνοικήσαντος εἰς τὴν γυναῖκα.)

39 Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὴν πόλιν ὁ ἀπόστολος τοῦ παντὸς ὄχλου

37. καὶ ὃ παλαιούμενον: ὃ de coniectura (cum Th.) addidi | ἀλλὰ μᾶλλον πιστεύσατε εἰς τὸν κύριον ἡμῶν: ita prorsus codex habet. Th. praetermisit πιστεύσατε, praetereaque de compendio vocis κύριον ($\overline{\text{κν}}$) idem graviter falsus est; ʼ$\overline{\text{αν}}$ʼ enim videre sibi visus est, idque edidit ἄνθρωπον. | συνοδοιπόρος ὑμῖν γένηται: ὑμῖν recte codex habet, Th. edidit ἡμῖν. Illud vero quod praecedit, ἡ ἐλπὶς ὑμῶν, itemque infra ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ad contextum conformavimus; in codice quidem utroque loco est ἡμῶν pro ὑμῶν.

38. ἄξωμεν: ita codex; Th. („dubia manu") correxit ἄξομεν.

* Περὶ τοῦ δαίμονος τ. ἐ. εἰς τ. γυναῖκα: ita h. l. in codice superscriptum est.

ἀκολουθοῦντος αὐτῷ· ἐσκέπτετο δὲ ἀπελθεῖν πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ νεωτέρου, ὃν ἐζωοποίησε θανόντα ὑπὸ τοῦ δράκοντος· πάνυ γὰρ ἐδέοντο αὐτοῦ παραγενέσθαι πρὸς αὐτοὺς καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν.

Γυνὴ δέ τις πάνυ ὡραία αἰφνιδίως φωνὴν ἀφῆκε μεγίστην λέγουσα Ἀπόστολε τοῦ νέου θεοῦ ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ δοῦλε τοῦ ἁγίου ἐκείνου καὶ μόνου ἀγαθοῦ θεοῦ· διὰ σοῦ γὰρ οὗτος κηρύσσεται ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν τῶν πρὸς αὐτὸν ἐρχομένων, καὶ διὰ σοῦ ἰατρεύεται τὰ σώματα τῶν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κολαζομένων, καὶ σὺ εἶ ὁ γεγονὼς πρόφασις τῆς ζωῆς πάντων τῶν ἐπ' αὐτὸν ἐπιστρεφόντων· κέλευσόν με ἀχθῆναι ἔμπροσθέν σου ἵνα σοι ἀφηγήσομαι τὰ συμβάντα μοι, καὶ τάχα ἐκ σοῦ γένηταί μοι ἐλπίς, καὶ οὗτοι δὲ οἱ παρεστῶτές σοι εὐέλπιδες γένωνται μᾶλλον εἰς τὸν θεὸν ὃν κηρύσσεις. οὐ μικρῶς γὰρ βασανίζομαι ὑπὸ τοῦ ἐναντίου ἤδη χρόνου πενταετοῦς ἐνεστῶτος. ὡς γυνὴ ἐκαθεζόμην ἐν ἡσυχίᾳ τὸ πρότερον, καὶ πανταχόθεν με εἰρήνη περιεῖχε, καὶ οὐδενὸς μέριμναν ἐποιούμην· οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς φροντίδα εἶχον. [40] Ἔτυχε δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐξιούσης μου ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἀπήντησέ μοι ὡς ἄνθρωπός τις τεθορυβημένος καὶ ἐντάραχος ὤν· ἡ δὲ τούτου φωνὴ καὶ ἀπόκρισις ἐδόκει μοι εἶναι ἀμυδρὰ καὶ λεπτὴ πάνυ· καὶ εἶπε στὰς ἀντικρύ μου Ἐγώ τε καὶ σὺ ἐν μιᾷ ἀγάπῃ ἐσόμεθα, καὶ κοινωνήσωμεν ἀλλήλοις ὡς ἀνὴρ γυναικὶ συμμίγνυται. κἀγὼ ἀπεκρινάμην αὐτῷ λέγουσα Τῷ ὁρμαστῷ μου οὐ συνεγενόμην παραιτουμένη τοῦ μὴ γῆμαι, καὶ σοὶ ὡς ἐν μοιχείᾳ θέλοντί μοι κοινωνῆσαι πῶς ἐμαυτὴν ἐκδώσω; καὶ εἰποῦσα ταῦτα διῆλθον ἀπ' αὐτοῦ· τῇ δὲ παιδίσκῃ μου εἶπον Ἐθεάσαο τὸν νέον καὶ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, πῶς μὴ αἰδεσθεὶς παρρησίᾳ μοι διελέχθη; ἡ δὲ εἶπέ μοι Ἐγὼ πρεσβύτην εἶδον ὁμιλήσαντά σοι. γενομένης δέ μου ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ δειπνησάσης ἡ ψυχή μου εἰς ὑποψίαν τινὰ ὑπέβαλέ με, καὶ μάλιστα ὅτι δυσὶ μορφαῖς ὤφθη μοι. τοῦτο αὐτὸ κατὰ νοῦν ἔχουσα ὕπνωσα. καὶ

---

39. πρόφασις τῆς ζωῆς: ita codex; Th. praetermisit τῆς ζωῆς | κοινωνήσωμεν: ita codex; Th. edidit κοινωνήσομεν

40. εἰς ὑποψ. τινὰ ὑπέβ. με: με pro μοι, quod in codice est, edidimus; Th. malebat εἰς deleto servare μοί.

ἐλθὼν ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐκοινώνησέ μοι ἐν τῇ ῥυπαρᾷ μίξει αὐτοῦ. ἔβλεπον δὲ αὐτὸν καὶ ἡμέρας οὔσης, καὶ ἔφευγον ἀπ' αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ συνήθει αὐτοῦ νυκτὶ ἐρχόμενος παρεχρᾶτό μοι. καὶ νῦν, ὡς ὁρᾷς με, πέντε ἔτη ἔχω ὑπ' αὐτοῦ ἐνοχλουμένη, καὶ οὐκ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. ἀλλ' ἐγὼ οἶδα καὶ πέπεισμαι ὅτι καὶ δαίμονες καὶ πνεύματα καὶ ἀλάστορες ὑποτάσσονταί σοι καὶ σύντρομοι γίνονται ἀπὸ τῆς εὐχῆς σου· εὖξαι οὖν ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ἀπέλασον ἀπ' ἐμοῦ τὸν διενοχλοῦντά μοι δαίμονα, ἵνα γένωμαι κἀγὼ ἐλευθέρα καὶ συναθροισθῶ εἰς τὴν ἀρχαιόγονόν μου φύσιν, καὶ δέξομαι τὸ χάρισμα τὸ τοῖς συγγενεῦσί μου δεδωρημένον.

41 Εἶπε δὲ ὁ ἀπόστολος Ὦ πονηρία ἀκατάσχετος· ὢ ἀναίδεια τοῦ ἐχθροῦ· ὢ ὁ βάσκανος ὁ μηδέποτε ἠρεμῶν· ὢ ὁ δυσιδὴς ὁ τοὺς εὐιδεῖς ὑποτάσσων· ὢ ὁ πολύμορφος· ὡς ἂν βουληθῇ φαίνεται, ἡ δὲ τούτου οὐσία μεταβληθῆναι οὐ δύναται· ὢ ἀπὸ τοῦ δολίου καὶ ἀπλήστου· ὢ τὸ δένδρον τὸ πικρόν, ᾧ καὶ οἱ καρποὶ αὐτοῦ ἐοίκασιν· ὢ ἀπὸ τοῦ διαβόλου τοῦ ὑπερμαχοῦντος τῶν ἀλλοτρίων· ὢ ἀπὸ τῆς πλάνης τῆς χρωμένης τῇ ἀναιδείᾳ· ὢ ἀπὸ τῆς πονηρίας τῆς ἑρπούσης ὡς ὄφις καὶ τούτου συγγενοῦς αὐτοῦ ὑπάρχοντος. καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀποστόλου ἐλθὼν ὁ δυσμενὴς ἔστη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, μηδενὸς ὁρῶντος αὐτὸν εἰ μὴ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀποστόλου, καὶ φωνῇ μεγίστῃ χρησάμενος εἶπε πάντων ἀκουόντων 42 Τί ἡμῖν καὶ σοί, ἀπόστολε τοῦ ὑψίστου; τί ἡμῖν καὶ σοί, δοῦλε Ἰησοῦ Χριστοῦ; τί ἡμῖν καὶ σοί, σύμβουλε τοῦ ἁγίου πνεύματος; διὰ τί βούλει ἡμᾶς ἀπολέσαι τοῦ καιροῦ ἡμῶν μηδέπω ἐνεστῶτος; τίνος ἕνεκα βούλει λαβεῖν ἡμῶν τὴν ἐξουσίαν; ἕως γὰρ τῆς νῦν ὥρας εἴχομεν ἐλπίδα καὶ καιρὸν περιλειπόμενον. τί ἡμῖν καὶ σοί; σὺ ἔχεις ἐξουσίαν ἐν τοῖς σοῖς, καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς ἡμετέροις. τίνος ἕνεκα βούλει τυραννίδι καθ' ἡμῶν χρήσασθαι, καὶ μάλιστα αὐτὸς ἄλλους διδάσκων μὴ χρήσασθαι τυραννίδι; τίνος οὖν ἕνεκα σὺ τῶν ἀλλοτρίων δέει, ὡς τοῖς ἰδίοις μὴ ἐπαρκούμενος; τίνος ἕνεκα ἐξομοιοῦσαι τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ τῷ ἀδικήσαντι ἡμᾶς; ἔοικας γὰρ αὐτῷ πάνυ ὡς ἐξ αὐτοῦ ἀποκυηθείς. ἐνομίσαμεν γὰρ κἀκεῖνον ὑπό-

---

ἵνα γένωμαι: ita cum Th. edidimus; in codice omisso ἵνα legitur γένομαι | δέξομαι: hanc codicis scripturam servavimus; Th. edidit δέξωμαι.

ζυγὸν ποιῆσαι ὡς καὶ τοὺς λοιπούς· ὁ δὲ στραφεὶς ἔσχεν ἡμᾶς ὑποχειρίους. οὐ γὰρ ᾔδειμεν αὐτόν· ἠπάτησε δὲ ἡμᾶς τῇ μορφῇ αὐτοῦ ᾗ περιεβέβλητο καὶ τῇ πενίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ ἐνδείᾳ· θεασάμενοι γὰρ αὐτὸν τοιοῦτον ἐνομίσαμεν αὐτὸν σαρκοφόρον ἄνδρα εἶναι, μὴ εἰδότες ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ζωοποιῶν τοὺς ἀνθρώπους. ἔδωκε δὲ ἡμῖν ἐξουσίαν ἐν τοῖς ἡμετέροις, καὶ ἐν ᾧ ἐσμὲν χρόνῳ τὰ ἡμέτερα μὴ ἐάσαι ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι· σὺ δὲ βούλει ὑπὲρ τὸ δέον καὶ τὸ δεδομένον σοι κτήσασθαι καὶ ἡμᾶς καταπονῆσαι.

43 Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ δαίμων ἔκλαιε λέγων Ἀφίημί σε τὴν καλλίστην μου σύζυγον, ἣν πρὸ πολλοῦ εὑρὼν ἀνεπαύθην· καταλιμπάνω σε τὴν ἀγαπητὴν καὶ βεβαίαν μου ἀδελφήν, ἐν ᾗ ηὐδόκησα. τί ποιήσω οὐκ οἶδα, ἢ τίνα ἐπικαλέσομαι ἵνα μοι ἐπακούσας ἐπαμύνῃ. οἶδα τί ποιήσω· ἀπελεύσομαι εἴς τινας τόπους ἔνθα ἡ φήμη τοῦ ἀνδρὸς τούτου οὐκ ἠκούσθη, καὶ τάχα σε τὴν ἐμὴν ἀγαπητὴν ἀντονομάσω. καὶ ἐπάρας αὐτοῦ τὴν φωνὴν εἶπε Μένε ἐν εἰρήνῃ τὸ καταφύγιον λαβοῦσα εἰς τὸν μείζονά μου· ἐγὼ δέ, καθὼς εἶπον, ἀπελεύσομαι καὶ ζητήσω σου ὁμοίαν, καὶ ἐὰν μὴ εὕρω, πάλιν ἐπὶ σὲ ἐπιστρέφω· οἶδα γὰρ ὅτι τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἔγγιστα ὑπάρχουσα εἰς αὐτὸν τὸ καταφύγιον ἔχεις, αὐτοῦ δὲ ἀποστάντος ἔσῃ ὁποία καὶ ἧς πρὸ τοῦ αὐτὸν ἐπιφανῆναι, καὶ αὐτὸν μὲν ἐπιλήσῃ, ἐμοὶ δὲ πάλιν καιρὸς καὶ παρρησία γενήσεται, νῦν δὲ τὸ ὄνομα τοῦ σε ῥυσαμένου φοβοῦμαι. καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ δαίμων ἀφανὴς ἐγένετο. ὡς δὲ μόνον ἀφανισθεὶς ἀπέστη, πῦρ καὶ κάπνος ὤφθη ἐκεῖ, καὶ πάντες οἱ ἐκεῖσε παρόντες ἔκπληκτοι γεγόνασιν.

44 Ἰδὼν δὲ ὁ ἀπόστολος εἶπεν αὐτοῖς Οὐδὲν ξένον οὐδὲ ἀλλότριον ἔδειξεν ὁ δαίμων ἐκεῖνος ἀλλὰ τὴν φύσιν αὐτοῦ, ἐν ᾗ καὶ κατακαυθήσεται· καὶ γὰρ τὸ πῦρ αὐτὸν καταναλώσει, καὶ ὁ τούτου κάπνος διασκεδασθήσεται. καὶ ἤρξατο λέγειν Ἰησοῦ Χριστέ, τὸ μυστήριον τὸ ἀπόκρυφον ὃ ἡμῖν ἀπεκαλύφθη, σὺ εἶ ὁ ἐκφάνας ἡμῖν μυστήρια πάμπολλα, ὁ ἀφορήσας με κατ' ἰδίαν ἐκ τῶν ἑταίρων μου πάντων, καὶ εἰπών μοι τρεῖς λόγους ἐν οἷς ἐγὼ ἐκπυροῦμαι, καὶ ἄλλοις εἰπεῖν αὐτὰ οὐ δύναμαι· Ἰησοῦ ἄνθρωπε πεφονευμένε νεκρὲ τεθαμμένε, Ἰησοῦ θεὲ ἐκ θεοῦ καὶ

σωτὴρ ὁ τοὺς νεκροὺς ζωοποιῶν καὶ τοὺς νοσοῦντας ἰώμενος· Ἰησοῦ ὁ ἐπιδεόμενος ὥσπερ καὶ σώζων ὡς ἀνενδεής, ὁ τοὺς ἰχθύας θηρεύων εἰς τὸ ἄριστον καὶ εἰς τὸ δεῖπνον, ὁ πάντας ἐν πλησμονῇ καθιστῶν ἐν μικρῷ ἄρτῳ· Ἰησοῦ ὁ ἐπαναπαυόμενος ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας τοῦ καμάτου ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐπὶ τοῖς κύμασι περιπατῶν ὡς θεός· [45] Ἰησοῦ ὕψιστε, φωνὴ ἀνατείλασα ἀπὸ τῶν σπλάγχνων τῶν τελείων, πάντων σωτήρ, ἡ δεξιὰ τοῦ φωτὸς ἡ καταστρέφουσα τὸν πονηρὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν φύσιν συναθροίζουσα εἰς ἕνα τόπον, ὁ μονογενὴς ὑπάρχων, ὁ πρωτότοκος πολλῶν ἀδελφῶν, θεὲ ἐκ θεοῦ ὑψίστου, ὁ ἄνθρωπος ὁ καταφρονούμενος ἕως ἄρτι· Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μὴ παραβλέπων ἐν οἷς σε ἐπικαλούμεθα, ὁ γενόμενος πρόφασις πᾶσι τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ, ὁ δι' ἡμᾶς κρινόμενος καὶ φυλακιζόμενος ἐν δεσμωτηρίῳ καὶ λύων πάντας τοὺς ἐν δεσμοῖς ὄντας, ὁ καλούμενος πλάνος καὶ τοὺς ἰδίους λυτρούμενος ἀπὸ τῆς πλάνης· δέομαί σου ὑπὲρ τῶν ἑστώτων καὶ δεομένων σου τούτων καὶ πιστευόντων σοι· δέονται γὰρ τῶν σῶν δωρημάτων τυχεῖν εὐέλπιδες ὄντες εἰς τὴν σὴν βοήθειαν, τὸ καταφύγιόν σου κατέχοντες ἐν τῇ σῇ μεγαλοσύνῃ· τὰς ἀκροάσεις αὐτῶν ὑπέχουσιν ἀκοῦσαι παρ' ἡμῶν τοὺς λόγους τοὺς λαλουμένους αὐτοῖς. ἐλθέτω σου ἡ εἰρήνη καὶ σκηνωσάτω ἐν αὐτοῖς, ὅπως καθαρισθῶσιν ἀπὸ τῶν προτέρων αὐτῶν πράξεων, καὶ ἀποδύσονται τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδύσονται τὸν νέον τὸν νῦν ἐξ ἐμοῦ καταγγελλόμενον αὐτοῖς.

[46] Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας εὐλόγησεν αὐτοὺς εἰπών Ἔσται ἐφ' ὑμᾶς ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας. καὶ αὐτοὶ εἶπον Ἀμήν. ἐδεήθη δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ λέγουσα Ἀπόστολε τοῦ ὑψίστου, δός μοι τὴν σφραγῖδα, ἵνα μὴ ὑποστρέψῃ εἰς ἐμὲ πάλιν ὁ ἐχθρὸς ἐκεῖνος. τότε ἐποίησεν αὐτὴν ἐγγὺς αὐτοῦ γενέσθαι, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτῇ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐσφράγισεν αὐτὴν εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἐσφραγίσθησαν μετ' αὐτῆς. ἐκέλευσε δὲ ὁ ἀπόστολος τῷ διακόνῳ αὐτοῦ παραθῆναι τράπεζαν· παρέ-

46. εὐλόγησεν: ita codex; Th. ηὐλόγησεν edidit. | παραθῆναι: ita codex; Th. correxit παραθεῖναι

θηκαν δὲ συμψέλλιον, ὃ εὗρον ἐκεῖ. καὶ ἁπλώσας σινδόνα ἐπ' αὐτὸ ἐπέθηκεν ἄρτον τῆς εὐλογίας. καὶ παραστὰς ὁ ἀπόστολος εἶπεν Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ τοῦ θεοῦ, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τῆς εὐχαριστίας τοῦ σώματός σου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ τιμίου αἵματος κοινωνῆσαι, ἰδοὺ κατατολμῶμεν τῆς εὐχαριστίας καὶ ἐπικλήσεως τοῦ ἁγίου σου ὀνόματος, ἐλθὲ νῦν καὶ κοινώνησον ἡμῖν. 47 καὶ ἤρξατο λέγειν Ἐλθὲ τὰ σπλάγχνα τὰ τέλεια, ἐλθὲ ἡ κοινωνία τοῦ ἄρρενος, ἐλθὲ ἡ ἐπισταμένη τὰ μυστήρια τοῦ ἐπιλέκτου, ἐλθὲ ἡ κοινωνοῦσα ἐν πᾶσι τοῖς ἄθλοις τοῦ γενναίου ἀθλητοῦ, ἐλθὲ ἡ ἡσυχία ἡ ἀποκαλύπτουσα τὰ μεγαλεῖα τοῦ παντὸς μεγέθους, ἐλθὲ ἡ τὰ ἀπόκρυφα ἐκφαίνουσα καὶ τὰ ἀπόρρητα φανερὰ καθιστῶσα, ἡ ἱερὰ περιστερὰ ἡ τοὺς διδύμους νεοσσοὺς γεννῶσα, ἐλθὲ ἡ ἀπόκρυφος μήτηρ, ἐλθὲ ἡ φανερὰ ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῆς καὶ παρέχουσα χαρὰν καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς συνημμένοις αὐτῇ· ἐλθὲ καὶ κοινώνησον ἡμῖν ἐν ταύτῃ τῇ εὐχαριστίᾳ ἣν ποιοῦμεν ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, καὶ τῇ ἀγάπῃ ᾗ συνήγμεθα ἐπὶ τῇ κλήσει σου. καὶ εἰπὼν ταῦτα διεχάραξε τῷ ἄρτῳ τὸν σταυρόν, καὶ κλάσας ἤρξατο διαδιδόναι. καὶ πρῶτον τῇ γυναικὶ ἔδωκεν εἰπών Ἔσται σοι τοῦτο εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ λύτρον αἰωνίων παραπτωμάτων. καὶ μετ' αὐτὴν ἔδωκε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι τοῖς τὴν σφραγῖδα δεξαμένοις.

(Περὶ τοῦ νεανίσκου τοῦ φονεύσαντος τὴν κόρην.)

48 Ἦν δέ τις νεανίσκος διαπραξάμενος πρᾶγμα ἀθέμιτον, προσελθὼν δὲ τῷ ἀποστόλῳ ἔλαβε τῆς εὐχαριστίας τὸν ἄρτον τῷ ἰδίῳ στόματι, αἱ δὲ δύο χεῖρες αὐτοῦ παραυτὰ ἐξηράνθησαν, ὡς μὴ δύνασθαι ἔτι προσαγαγεῖν αὐτὰς τῷ ἰδίῳ στόματι. οἱ δὲ παρόντες ἰδόντες αὐτὸν ἀνήγγειλαν τῷ ἀποστόλῳ τὸ συμβάν· ὁ δὲ προσκαλεσάμενος αὐτὸν εἶπεν Λέξον μοι, τέκνον, καὶ μὴ αἰδεσθῇς τινα, ὃ διεπράξω καὶ ὧδε ἦλθες· ἡ γὰρ εὐχαριστία τοῦ κυρίου ἤλεγξέ σε. τοῦτο γὰρ τὸ χάρισμα εἰς πολλοὺς διερχόμε-

---

ἐπ' αὐτό: ita codex; Th. ἐπ' αὐτῷ edidit.

* Περὶ τοῦ νεαν. τ. φον. τ. κόρην: haec ultima in codice superscriptio habetur.

48. τινα: codex τινι

νοῦ μάλιστα μὲν τοὺς διὰ πίστεως καὶ ἀγάπης προσιόντας ἰᾶται, σὲ δὲ ἀπεξήρανε, καὶ τὸ γενόμενον οὐ χωρὶς ἐνεργείας τινὸς γέγονεν. ὁ δὲ νέος ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τῆς εὐχαριστίας τοῦ κυρίου προσελθὼν προσέπεσε τοῖς ποσὶ τοῦ ἀποστόλου καὶ ἐδέετο λέγων Κακὸν πρᾶγμα πέπρακταί μοι, ἐνόμιζον γάρ τι καλὸν διαπράττεσθαι. γυναικός τινος ἠράσθην οἰκούσης ἔξω τῆς πόλεως ἐν πανδοχείῳ, καὶ αὐτὴ δέ με ἐφίλει. ἀκούσας δὲ ἐγὼ παρὰ σοῦ καὶ πιστεύσας ὅτι θεὸν ζῶντα καταγγέλλεις, προσῆλθον καὶ τὴν σφραγῖδα ἐδεξάμην παρὰ σοῦ σὺν τοῖς ἄλλοις· ἔλεγες δέ Ὃς ἐὰν κοινωνήσῃ μιαρᾷ μίξει, μάλιστα καὶ ἐν μοιχείᾳ, οὗτος οὐχ ἕξει ζωὴν παρὰ τῷ θεῷ ᾧ κηρύσσω. ἐπεὶ οὖν πάνυ αὐτὴν ἠγάπουν, ἐδεόμην αὐτῆς καὶ ἔπειθον ἵνα σύνοικός μοι γενήσεται ἐν ἁγνείᾳ καὶ πολιτείᾳ καθαρᾷ, ἣν σὺ αὐτὸς διδάσκεις· ἡ δὲ οὐκ ἐβούλετο. μὴ βουλομένης οὖν αὐτῆς λαβὼν ξίφος ἐθανάτωσα αὐτήν· οὐ γὰρ ἠδυνάμην βλέπειν αὐτὴν μετ' ἄλλου μοιχευομένην.

49 Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀπόστολος εἶπεν Ὦ μανιώδης μίξις, πῶς εἰς ἀναισχυντίας χωρεῖς· ὦ ἐπιθυμία ἀκατάσχετος, πῶς τοῦτον ἐνίκησας ταῦτα ποιῆσαι· ὦ ἔργον ὄφεως, πῶς ἐν τοῖς σοῖς ὀργίζῃ. ἐκέλευσε δὲ ὁ ἀπόστολος ὕδωρ αὐτῷ προσενεχθῆναι ἐν λεκάνῃ. τοῦ δὲ ὕδατος προσενεχθέντος εἶπεν Ἐλθέτω τὰ ὕδατα ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῶν ζώντων τὰ ὄντα ἀπὸ τῶν ὄντων καὶ ἀποσταλέντα ἡμῖν· ἡ ἀπὸ ἀναπαύσεως ἀποσταλεῖσα ἡμῖν πηγή, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡ ἀπὸ τῆς δυνάμεως ἐκείνης ἐρχομένη τῆς τὰ πάντα νικώσης καὶ ὑποτασσούσης τῷ ἰδίῳ θελήματι, ἐλθὲ καὶ σκήνωσον ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις, ἵνα τὸ χάρισμα τοῦ ἁγίου πνεύματος τελείως ἐν αὐτοῖς τελειωθῇ. καὶ εἶπε τῷ νεωτέρῳ Ἄπελθε, νίψαι σου τὰς χεῖρας ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις. καὶ νιψαμένου αὐτοῦ κατεστάθησαν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Πιστεύεις εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅτι πάντα δύναται ποιῆσαι; ὁ δὲ εἶπεν Εἰ καὶ ἐλάχιστος τυγχάνω, πιστεύω· ἀλλὰ τοῦτο διεπραξάμην οἰόμενός τι καλὸν ποιεῖν· ἐδεόμην γὰρ

---

καταγγέλλεις: ita codex (-γγέλεις); Th. edidit παραγγέλλεις | ἠγάπουν: haec codicis scriptura est. Th. ἠγάπων

49. ἀκατάσχετος: codex ἀκατάσχετε | τελειωθῇ: ita prorsus in codice est, sed est per compendium scriptum.

αὐτῆς, ὥσπερ καὶ εἶπόν σοι, ἡ δὲ οὐκ ἠβουλήθη πεισθῆναί μοι ἵνα ἑαυτὴν φυλάξῃ ἁγνήν.

50 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Δεῦρο ἀπέλθωμεν εἰς τὸ πανδοχεῖον ὅπου τοῦτο τὸ ἔργον διεπράξω, καὶ ἴδωμεν τὸ γεγονός. προηγεῖτο δὲ ὁ νεώτερος τοῦ ἀποστόλου εἰς τὴν ὁδόν· γενόμενοι δὲ ἐν τῷ πανδοχείῳ εὗρον αὐτὴν κειμένην. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ ἀπόστολος ἠθύμησε, κόρη γὰρ ἦν εὔμορφος, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὴν ἐνεχθῆναι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ξενοδοχείου. ἐπιθέντες δὲ αὐτὴν ἐν κραββάτῳ ἐξήνεγκαν καὶ ἔθηκαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς τοῦ πανδοχείου. ἐπέθηκε δὲ αὐτῇ ὁ ἀπόστολος τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἤρξατο λέγειν Ἰησοῦ, ὃς πάντοτε φαίνει ἡμῖν, — τοῦτο γὰρ πάντοτε βούλει, ἡμᾶς σε ἐπιζητεῖν — καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἔδωκας ταύτην τὴν ἐξουσίαν τοῦ αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν, καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἐπέτρεψας ἀλλὰ καὶ τὸ εὔξασθαι ἡμᾶς ἐδίδαξας, ὁ οὐχ ὁρώμενος παρὰ τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, τοῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἡμῶν οὐδ' ὅλως ἀποκρυπτόμενος, καὶ τῇ μὲν ἰδέᾳ ἀπόκρυφος, τοῖς δὲ ἔργοις φανερούμενος ἡμῖν· καὶ ταῖς μὲν πράξεσί σου ταῖς πολλαῖς καθὼς χωροῦμεν ἐπεγνώκαμέν σε, αὐτὸς δὲ ἀμέτρως δέδωκας ἡμῖν τὰ δόματά σου, εἰπὼν Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. δεόμεθα οὖν ὑποψίαν ἔχοντες τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν· αἰτοῦμεν δέ σε οὐ πλοῦτον, οὐ χρυσόν, οὐκ ἄργυρον, οὐ κτῆσιν, οὐκ ἄλλο τι τῶν ἀπὸ τῆς γῆς γινομένων καὶ πάλιν εἰς τὴν γῆν χωρούντων, ἀλλὰ τοῦτο δεόμεθά σου καὶ παρακαλοῦμεν, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ ἐγείρῃς ταύτην τὴν κειμένην ἐν τῇ σῇ δυνάμει εἰς δόξαν καὶ πίστιν τῶν παρεστώτων.

51 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ προσευξαμένου εἶπε τῷ νεωτέρῳ σφραγίσας αὐτὸν Ἄπελθε καὶ λαβόμενος τῆς χειρὸς αὐτῆς εἰπὲ αὐτῇ Ἐγὼ διὰ τῶν ἐμῶν χειρῶν σιδήρῳ σε ἐφόνευσα, καὶ πάλιν ἐν ταῖς ἐμαῖς χερσὶν ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγείρω σε. προσελθὼν οὖν ὁ νέος παρέστη αὐτῇ λέγων Ἐπίστευσα ἐπὶ σέ, Χριστὲ Ἰησοῦ. καὶ ἀπιδὼν εἰς Ἰούδαν Θωμᾶν τὸν ἀπόστολον εἶπεν αὐτῷ Ἔπευξαί μοι ἵνα ὁ κύριός μου εἰς τὴν βοήθειάν μου ἔλθῃ, ὃν καὶ ἐπικαλοῦμαι. καὶ ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα

50. φαίνει: codicis scripturam servavimus; Th. maluit φαίνῃ.

αὐτοῦ τῇ αὐτῆς χειρὶ εἶπεν Ἐλθέ, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ταύτῃ μὲν παρέχων τὴν ζωήν, ἐμοὶ δὲ τῆς πίστεώς σου τὸν ἀρραβῶνα. καὶ εὐθέως ἑλκύσαντος αὐτοῦ τὴν χεῖρα αὐτῆς ἀναπηδήσασα ἐκαθέσθη, ἀποβλέπουσα εἰς τὸν πολὺν ὄχλον τὸν παρεστῶτα· εἶδε δὲ καὶ τὸν ἀπόστολον ἄντικρυ αὐτῆς ἑστῶτα, καὶ καταλείπουσα τὸν κράββατον ἐκπηδήσασα πρὸς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἔπεσε καὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ ἥπτετο λέγουσα Δέομαί σου, κύριε, ποῦ ἔστιν ἐκεῖνος ὁ ἄλλος ὁ συνών σοι, ὃς οὐκ ἐγκατέλιπέ με παραμεῖναι εἰς ἐκεῖνον τὸν χῶρον τὸν δεινὸν καὶ χαλεπόν, ἀλλά σοί με παρέδωκεν εἰπών Σὺ ταύτην παράλαβε ἵνα τελειωθῇ, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν αὐτῆς χῶρον συναχθῇ.

52 Ὁ δὲ ἀπόστολός φησι πρὸς αὐτήν Ἐξήγησαι ἡμῖν ποῦ παρεγένου. ἡ δὲ ἀπεκρίνατο Σὺ ὁ σὺν ἐμοὶ ὤν, ᾧ καὶ παρεδόθην, βούλει ἀκοῦσαι; καὶ ἤρξατο λέγειν Ἄνθρωπός τις παρέλαβέ με ἀπεχθὴς τῇ εἰδέᾳ, μέλας ὅλος, ἡ δὲ τούτου ἐσθὴς πάνυ ῥερυπωμένη· ἀπήγαγε δέ με εἴς τινα τόπον ἐν ᾧ πολλὰ χάσματα ὑπῆρχε, καὶ πολλὴ δυσωδία καὶ ἀποφορὰ ἐχθίστη ἐκεῖθεν ἀπεδίδετο. ἐποίει δέ με εἰς ἕκαστον χάσμα παρακύψαι, καὶ εἶδον ἐν τῷ χάσματι πῦρ φλεγόμενον, καὶ τροχοὶ πυρὸς ἐκεῖσε ἔτρεχον, ψυχαὶ δὲ ἐνεκρέμαντο ἐν τοῖς τροχοῖς ἐκείνοις, ἀλλήλαις προσρηγνύμεναι· βοὴ δὲ καὶ ὀλολυγμὸς πλεῖστος ὑπῆρχεν ἐκεῖ, οὐδεὶς δὲ ἦν ὁ λυτρούμενος. ἔλεγε δέ μοι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος Αὗται αἱ ψυχαὶ ὁμόφυλοί σού εἰσι, καὶ ἐν ἡμέραις ἀριθμοῦ παρεδόθησαν εἰς κόλασιν καὶ ἔκτριψιν, καὶ τότε ἄλλαι εἰσάγονται ἀντ' αὐτῶν, ὁμοίως δὲ πάλιν καὶ αὐταὶ ἐν ἄλλῳ· αὗταί εἰσιν αἱ μεταλλάξασαι ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς τὴν συνουσίαν. καὶ κατοπτεύσασα εἶδον βρέφη ἐπ' ἄλληλα σεσωρευμένα καὶ παλαίοντα ἄλληλα καὶ ἐπικείμενα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπέ μοι Ταῦτά εἰσι τὰ τούτων βρέφη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνθάδε ἐτέθησαν εἰς μαρτύριον αὐτῶν.

---

51. καταλείπουσα: in codice est καταλειποῦσα; hinc librarius καταλιποῦσα voluisse videtur.

52. εἰδέᾳ: sic h. l. Paullo ante (sectione 50.) scriptum est ἰδέᾳ; sectione vero 8. rursus εἰδέᾳ. | ἀπεδίδετο: ita codex. Th. correxit ἀπεδίδοτο | εἰσάγονται: ita codex. Falsus est Th. de scriptura codicis. | ἐν ἄλλῳ: in codice est ἐν ἄλλº (sic). | παλαίοντα ἄλληλα: in ἄλληλα (πρὸς ἄλληλα? ἀλλήλοις?) latere videtur vitium; nescio an ipsum abundet.

53 Ἀπήνεγκέ με εἰς ἄλλο χάσμα, καὶ παρακύψασα εἶδον βόρβορον καὶ σκώληκα ἀναβρύοντα, καὶ ψυχὰς ἐκεῖ κυλιομένας, καὶ βρυγμὸν μέγαν ἐκεῖθεν ἐξ αὐτῶν ἀκουόμενον. καὶ εἶπε πρὸς μὲ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος Αὗται αἱ ψυχαὶ γυναικῶν εἰσὶ τῶν καταλειψασῶν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ εἰς ἄλλους μοιχευθεῖσαι καὶ εἰς ταύτην τὴν βάσανον ἐνεχθεῖσαι. ἄλλο μοι χάσμα ἔδειξεν, εἰς ὃ παρακύψασα εἶδον ψυχὰς τὰς μὲν κρεμαμένας διὰ τῆς γλώττης, τὰς δὲ διὰ τῶν πλοκάμων, τὰς δὲ διὰ τῶν χειρῶν, τὰς δὲ διὰ τῶν ποδῶν κατὰ κεφαλῆς, καὶ καπνὸν καὶ θεῖον καπνιζομένας· περὶ ὧν μοι ἀπεκρίνατο ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὁ σὺν ἐμοὶ ὢν Αἱ μὲν ψυχαὶ αὗται αἱ κρεμασθεῖσαι διὰ τῆς γλώσσης διάβολοί εἰσι, καὶ ψευδεῖς λόγους καὶ αἰσχροὺς φθεγγόμεναι, καὶ μὴ αἰδούμεναι καὶ γυμνοκέφαλοι ἐν τῷ κόσμῳ περιάγουσαι· αἱ δὲ διὰ τῶν χειρῶν κρεμασθεῖσαι αὗταί εἰσιν αἱ τὰ ἀλλότρια ἀφελόμεναι καὶ κλέψασαι, καὶ μετρίοις μὴ ἐπιδοῦσαι μηδέποτε μηδὲν μηδὲ ἐπαρκήσασαι τοῖς τεθλιμμένοις, ἀλλὰ τοῦτο ἐποίουν τὰ πάντα λαμβάνειν θέλουσαι, καὶ μηδὲ ὅλως τῆς δίκης καὶ τῆς νομοθεσίας φροντίδα ποιησάμεναι· αἱ δὲ διὰ τῶν ποδῶν κρεμασθεῖσαι αὗταί εἰσιν αἱ κούφως μὲν καὶ προθύμως τρέχουσαι ὁδοῖς πονηραῖς καὶ πονηρίαις ἀτάκτοις, νοσοῦντας μὴ ἐπισκεπτόμεναι καὶ τοὺς ἐξιόντας τοῦ βίου μὴ προκομίζουσαι, καὶ διὰ τοῦτο μία καὶ ἑκάστη ψυχὴ ἀπολαμβάνει τὰ πεπραγμένα αὐτῇ.

54 Πάλιν ἀπαγαγὼν ὑπέδειξέ μοι ἄντρον πάνυ σκοτεινόν, δυσωδίαν πολλὴν ἀποπνέον, πολλαὶ δὲ ψυχαὶ ἐκεῖθεν παρέκυπτον βουλόμεναι τοῦ ἀέρος τι μεταλαμβάνειν, οἱ δὲ τούτων φύλακες οὐκ εἴων αὐτὰς παρακύπτειν. ὁ δὲ συνών μοι εἶπε Τοῦτό ἐστι τὸ δεσμωτήριον τούτων τῶν ψυχῶν ὧν εἶδες· ἐπὰν γὰρ πληρώσωσι τὰς κολάσεις αὐτῶν ὧν μία ἑκάστη ἔπραξεν, ὕστερον πάλιν ἄλλαι διαδέχονται αὐτάς — εἰσὶ δὲ καί τινες τελείως καταναλισκόμεναι — καὶ εἰς ἄλλας κολάσεις παραδίδονται. ἔλεγον οὖν τῷ ἀνδρὶ τῷ παραλαβόντι με ἐκεῖνοι οἱ τὰς ψυχὰς φρουροῦν-

---

53. κυλιομένας: codex κυλιωμένας | μέγαν: codex μέγα | καταλειψασῶν: codex καταλειψάντων | κρεμαμένας: codex κρεμμαμένας | γλώσσης: ita h. l. codex; antea γλώττης. Similis inconstantia in plerisque codicibus est, nec temere corrigenda videtur.

τες τὰς οὔσας ἐν τῷ σκοτεινῷ ἄντρῳ Δὸς ἡμῖν αὐτὴν ἵνα εἰσαγάγωμεν πρὸς τὰς ἄλλας, ἕως ὅτε καιρὸς ἐφίσταται εἰς κόλασιν παραδοθῆναι αὐτήν. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς Οὐ δίδωμι ὑμῖν αὐτήν, ἐπειδὴ γὰρ φοβοῦμαι τὸν παραδόντα μοι αὐτήν· οὐ γὰρ ἐκελεύσθην ἐνθάδε αὐτὴν καταλεῖψαι· σὺν ἐμοὶ δὲ ἀναφέρω αὐτήν, ἕως ἂν ἐντολὴν περὶ ταύτης δέξωμαι. καὶ παραλαβών με ἀνήγαγέ με εἰς ἄλλον χῶρον, ἐν ᾧ ἦσαν ἄνθρωποι οἳ ἐβασανίζοντο πικρῶς. ὁ δέ σοι ὅμοιος λαβών μέ σοι παραδέδωκε, λέξας σοι ταῦτα Παράλαβε ταύτην, ἐπειδὴ μία τῶν θρεμμάτων ἐστὶ τῶν πλανηθέντων. καὶ ληφθεῖσα ὑπὸ σοῦ νῦν ἔμπροσθέν σού εἰμι. δέομαί σου οὖν καὶ ἱκετεύω ἵνα μὴ ἀπέλθω εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους τοὺς κολαστηρίους οὓς εἶδον.

55 Ὁ δὲ ἀπόστολος τοῖς παρεστῶσιν ὄχλοις εἶπεν Ἠκούσατε, ἀδελφοί, ἃ διηγήσατο ἡ γυνὴ αὕτη· οὐκ εἰσὶ δὲ μόνον αὗται αἱ κολάσεις, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι χείρονες τούτων· καὶ ὑμεῖς δὲ ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε ἐπὶ τὸν θεὸν τοῦτον ὃν κηρύσσω, καὶ ἀπόσχησθε ἀπὸ τῶν προτέρων ἔργων ὑμῶν καὶ τῶν πράξεων ὧν διεπράξασθε χωρὶς γνώσεως, εἰς ταύτας τὰς κολάσεις τὸ τέλος ὑμῶν ἕξετε. πιστεύσατε οὖν εἰς τὸν κύριον ὑμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἀφίησιν ὑμῖν τὰ πρὸ τούτου πεπραγμένα ἁμαρτήματα, καὶ καθαρίσει ὑμᾶς ἀπὸ πασῶν τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν σωματικῶν τῶν ἐν τῇ γῇ μενουσῶν, καὶ ἰάσεται ὑμᾶς ἀπὸ τῶν σφαλμάτων τῶν παρεπομένων καὶ σὺν ὑμῖν ἀπιόντων καὶ πρὸ ὑμῶν εὑρισκομένων. ἕκαστος δὲ ὑμῶν ἀποδυσάσθω τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνδυσάσθω τὸν νέον, τὴν δὲ πρώτην ὑμῶν ἀναστροφὴν καὶ πολιτείαν καταλείψατε· καὶ οἱ κλέπτοντες μηκέτι κλεπτέτωσαν, ἀλλὰ κάμνοντες καὶ ἐργαζόμενοι ζήτωσαν· οἱ δὲ μοιχοὶ μηκέτι πορνευέτωσαν, ἵνα μὴ ἐκδότους ἑαυτοὺς τῇ αἰωνίᾳ κολάσει παραδώσωσιν· ἡ γὰρ μοιχεία παρὰ τῷ θεῷ πάνυ χαλεπόν ἐστι κακὸν παρὰ τὰ ἄλλα κακά. ἀπόθεσθε δὲ καὶ τὴν πλεονεξίαν καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν μέθην καὶ τὴν διαβολὴν καὶ τὸ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀνταποδιδόναι· ταῦτα γὰρ πάντα ξένα εἰσὶ τῷ θεῷ τῷ ὑπ' ἐμοῦ κηρυσσομένῳ καὶ ἀλλότρια: ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐν τῇ

55. τοῖς παρεστῶσιν ὄχλοις: his in codice praepositum est πρός. | ἀπόσχησθε: codex ἀπόσχεσθε.

πίστει πολιτεύσασθε καὶ τῇ πραότητι καὶ τῇ ἁγιωσύνῃ καὶ τῇ ἐλπίδι, ἐν ᾗ ὁ θεὸς χαίρει, ὅπως γένησθε αὐτοῦ οἰκεῖοι προσδεξάμενοι παρ' αὐτοῦ τὰ χαρίσματα, ἃ ὀλίγοι καὶ ἔνιοι δέχονται.

56 Πᾶς οὖν ὁ λαὸς ἐπίστευσε, καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς πειθηνίους παρέσχον τῷ θεῷ τῷ ζῶντι καὶ τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ, εὐωχούμενοι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς εὐλογημένοις καὶ τῇ διακονίᾳ αὐτοῦ τῇ ἁγίᾳ. ἐκόμιζον δὲ χρήματα πολλὰ εἰς διακονίαν τῶν χηρῶν· εἶχε γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι συνηθροισμένας, καὶ πάσας αὐτὰς διὰ τῶν ἰδίων διακόνων ἀπέστελλε τὰ ἐπιτήδεια τά τε ἐνδύματα καὶ τὴν τροφήν. αὐτὸς δὲ οὐκ ἐπαύετο κηρύσσων καὶ λέγων αὐτοῖς καὶ ὑποδεικνύων ὅτι οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, περὶ οὗ αἱ γραφαὶ ἐκήρυξαν ὡς ἐλθὼν σταυροῦται καὶ ἐγείρεται διὰ τριῶν ἡμερῶν ἐκ νεκρῶν. ὑπεδείκνυε δὲ αὐτοῖς δεύτερον σαφηνίζων ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν προφητῶν τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἔδει αὐτὸν ἐλθεῖν καὶ ἐν αὐτῷ τελεσθῆναι πάντα τὰ προλεχθέντα ἡμῖν περὶ αὐτοῦ.

Διέδραμε δὲ ἡ τούτου φήμη εἰς πάσας τὰς πόλεις καὶ χώρας, καὶ πάντες οἱ ἔχοντες νοσοῦντας ἢ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων προσέφερον, καὶ ἐθεραπεύοντο· οὓς δὲ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐτίθουν ἐν ᾗ ἔμελλε διελθεῖν, καὶ πάντας ἐν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἐθεράπευε. Τότε εἶπον πάντες ὁμοθυμαδὸν οἱ δι' αὐτοῦ ἰαθέντες μιᾷ φωνῇ Σοὶ δόξα, Ἰησοῦ, τῷ τὴν θεραπείαν ἐξ ἴσου παρασχόντι διὰ τοῦ δούλου σου καὶ ἀποστόλου Θωμᾶ. καὶ ὑγιαίνοντες καὶ χαίροντες δεόμεθά σου γενέσθαι τῆς σῆς ἀγέλης καὶ ἐναριθμηθῆναι εἰς τὰ σὰ πρόβατα· δέξαι οὖν ἡμᾶς, κύριε, καὶ μὴ λογίσῃ ἡμῶν τὰ παραπτώματα καὶ τὰ πρῶτα σφάλματα, ἃ διεπραξάμεθα ἐν ἀγνοίᾳ ὄντες.

57 Ὁ δὲ ἀπόστολος εἶπε Δόξα τῷ μονογενεῖ τῷ ἀπὸ τοῦ πατρός, δόξα τῷ πρωτοτόκῳ τῶν πολλῶν ἀδελφῶν, δόξα σοι τῷ ἐπαμύντορι καὶ βοηθῷ τῶν εἰς τὸ καταφύγιόν σου ἐρχομένων· ὁ ἄϋπνος καὶ τοὺς ἐν ὕπνῳ διεγείρων, ὁ ζῶν καὶ ζωοποιῶν τοὺς ἐν τῷ θανάτῳ κατακειμένους· θεὲ Ἰησοῦ Χριστέ, τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος υἱέ, ὁ λυτρωτὴς καὶ βοηθός, ἡ καταφυγὴ καὶ ἀνάπαυσις πάντων τῶν καμνόντων ἐν τῇ σῇ ἐργασίᾳ, ἴασιν δὲ παρέχων

56. προλεχθ. ἡμῖν: codex ὑμῖν pro ἡμῖν.

ἐκείνοις τοῖς διὰ τὸ σὸν ὄνομα ὑποφέρουσι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν παγετὸν τῆς νυκτός· εὐχαριστοῦμεν τοῖς παρὰ σοῦ χαρίσμασι δοθεῖσιν ἡμῖν καὶ τῇ παρὰ σοῦ βοηθείᾳ χαρισθεῖσιν ἡμῖν καὶ τῇ οἰκονομίᾳ σου τῇ ἐλθούσῃ ἀπὸ σοῦ εἰς ἡμᾶς. [58] Τέλεσον οὖν εἰς ἡμᾶς ταῦτα ἕως τέλους, ἵνα ἔχωμεν παρρησίαν τὴν ἐν σοί· ἔπιδε εἰς ἡμᾶς, ὅτι διὰ σὲ κατελείψαμεν τοὺς οἴκους ἡμῶν, καὶ διὰ σὲ ξένοι γεγόναμεν ἡδέως καὶ ἑκόντες· ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς, κύριε, ὅτι τὴν ἰδίαν κτῆσιν κατελείψαμεν διὰ σέ, ἵνα σὲ τὴν ἀναφαίρετον κτῆσιν κτησώμεθα· ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς, κύριε, ὅτι τοὺς διαφέροντας ἡμῖν κατὰ γένος κατελείψαμεν, ἵνα τῇ σῇ συγγενείᾳ καταμιγῶμεν· ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς, κύριε, τοὺς καταλείψαντας τοὺς πατέρας ἑαυτῶν καὶ τὰς μητέρας καὶ τοὺς τροφέας, ἵνα τὸν σὸν πατέρα θεασώμεθα καὶ κορεσθῶμεν τῆς αὐτοῦ τροφῆς τῆς θεϊκῆς· ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς, κύριε, διὰ σὲ γὰρ τὰς συζύγους ἡμῶν τὰς σωματικὰς κατελείψαμεν καὶ τοὺς καρποὺς ἡμῶν τοὺς ἐπιγείους, ἵνα κοινωνήσωμεν ἐκείνῃ τῇ κοινωνίᾳ τῇ παραμόνῳ καὶ ἀληθινῇ, καὶ καρποὺς ἀληθινοὺς ἀποκυήσωμεν, ὧν ἡ φύσις ἄνωθεν ὑπάρχει, ὧν οὐδεὶς δύναται ἀφελέσθαι ἐξ ἡμῶν τὴν ἀπόλαυσιν, οἷς παραμένομεν καὶ αὐτοὶ ἡμῖν παραμένουσιν.

---

58. παραμένομεν: codex παραμένωμεν.

# Η ΤΕΛΕΙΩΣΙΣ ΘΩΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ.

Προστάξαντος Μισδέου τοῦ βασιλέως ἐβλήθη εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ μακάριος Θωμᾶς ὁ ἀπόστολος, καὶ εἶπεν Δοξάζω τὸν θεόν, καὶ τὸν λόγον καταγγελῶ τοῖς κατακλείστοις, ὡς πάντας ἀγαλλιᾶν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖν Ἰουζάνης ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως καὶ Τερτία ἡ αὐτοῦ μήτηρ καὶ Μυγδονία καὶ Ναρκία πιστοὶ μὲν γέγοναν, οὔπω δὲ τοῦ λουτροῦ ἠξιώθησαν, πάνυ ἐδυσφόρουν ἐπὶ τῷ συγκλεισθῆναι τὸν μακάριον, καὶ ἐλθοῦσαι εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ χρήματα πλείονα δοῦσαι τῷ δεσμοφύλακι εἰσῆλθον πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ ἰδὼν αὐτὰς ἐχάρη, καὶ δοξάσας τὸν κύριον εὐλόγησεν αὐτάς· αἱ δὲ παρεκάλουν καὶ ᾐτοῦντο τὴν ἐν κυρίῳ σφραγῖδα, ἐμφανισθέντος αὐταῖς νεανίσκου εὐμόρφου κατ' ὄναρ καὶ τὸν ἀπόστολον εἰς τὸν Ἰουζάνου οἶκον κελεύσαντος.

---

1. Προστάξαντος Μισδέου (idem nomen in codice E Μισδαῖος scribitur. Vide infra) etc. Ad haec cf. Abdiae apostolicas historias apud Fabricium Cod. apocr. N. T. pag. 718. §. XVI. *Quare motus Mesdeus rex Indiae apostolum Thomam et filium suum Zuzanem et plures alios trusit in carcerem.* | ὡς: codex ὅς | Τερτία -- Μυγδονία -- Ναρκία etc. Ad haec cf. Abd. apud Fabric. l. l. pag. 719. §. XV. *Dum haec loquuntur, Treptia nomine, quae erat uxor regis, et Mygdonia Charisii matrona, qui et ipse amicus erat regis, et Narchia nutrix, trecentis sexaginta argenteis datis, a custode introductae sunt ad apostolum.* | ἐπὶ τῷ: codex ἐπὶ τό | νεανίσκου εὐμόρφου etc. De hoc puero cf. Abd. apud Fabric. l. l. pag. 723. §. XVIII. *Quae* (i. e. Manazara uxor Zuzanis) *respondit Puer iste domini ponens manum sanam me fecit. Somnio vero monitus sum ut ad peregrinum istum venirem qui tenetur in carcere. -- Interrogavit Zuzanis* (nes?) *quis ille puer esset qui fuisset cum ea? Respondit Manazara Ipse non vides eum dextra manu tenentem me et sustinentem? --* XIX. *Vidi te hac quoque nocte ac quidem tradentem mihi puerum istum ut me ad te perduceret in carcerem. -- Simul haec dicens, conversa puerum quaerebat: qui se oculis repente subtraxit, nec erat videri facilis qui ante videbatur* etc. | κατ' ὄναρ καί: in codice additur λέγει, quod expungendum videbatur.

[2] Αὐτὸς δὲ πάλιν ὁ καλὸς νεανίας προλαβὼν αὐτὰς καὶ τὸν Θωμᾶν τοῦτο ποιεῖν διεκελεύετο τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης· ὅστις καὶ προτρέχων ἐν ὁδῷ φωτοποιεῖ αὐτάς, καὶ τὰς ἠσφαλισμένας θύρας ἀψοφητὶ διήνοιγεν, ἕως οὗ τὸ πᾶν ἐτελέσθη μυστήριον. καὶ κοινωνήσας αὐτὰς τῆς εὐχαριστίας, πλεῖστά τε προσομιλήσας καὶ στηρίξας αὐτὰς εἰς τὴν πίστιν καὶ παραθέμενος τῷ κυρίῳ, ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καταλείψας τὰς γυναῖκας, καὶ πάλιν ἦλθεν συγκλεισθησόμενος· ἐκεῖναι δὲ ἐλυποῦντο καὶ ἔκλαιον ὅτι ἀπολεῖ αὐτὸν Μισδέος ὁ βασιλεύς.

[3] Ὁ δὲ Θωμᾶς ἀπελθὼν εὗρεν τοὺς φύλακας μαχομένους καὶ λέγοντας Τί ἡμάρτομεν εἰς τὸν φαρμακὸν ἐκεῖνον, ὅτι τέχνῃ μαγικῇ χρησάμενος ἀνέῳξεν τὰς τοῦ δεσμωτηρίου θύρας καὶ βούλεται πάντας τοὺς δεσμώτας φυγαδεῦσαι; ἀλλὰ ἀπελθόντες μηνύσωμεν τῷ βασιλεῖ περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ἐλθὼν δὲ ἀπέδυσαν αὐτὸν καὶ περιζώματι περιέζωσαν, καὶ οὕτως ἔχοντες ἔστησαν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως.

[4] Ὁ δὲ Μισδέος εἶπεν αὐτῷ Δοῦλος ὑπάρχεις ἢ ἐλεύθερος;

---

2. τὸν Θωμᾶν: codex τὸ Θωμᾶν | ἐν ὁδῷ: codex nil nisi ἐν habet; ὁδῷ per coniecturam addidi | μυστήριον etc. Cf. Abd. apud Fabric. l. l. pag. 726. §. XX. *Haec ubi finivit, eucharistiam divisit his quos supra memoravimus* | ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καταλείψας τὰς γυναῖκας etc. Cf. Abd. apud Fabricium l. l. pag. 728. §. XXII. *Haec cum dixisset, receperunt se omnes ad tenebrosam domum. Et dixit Thomas in carcere constitutus Domine Iesu, qui pro nobis plurimum pertulisti, claudantur ianuae istae sicut clausae fuerunt, et signacula iisdem foribus reformentur. Relictis igitur aliis perrexit apostolus ut se includeret. Feminae autem non poterant a lacrimis temperare, quae sciebant quod Mesdeus non abstineret ab eius nece.* | ἀπολεῖ: codex ἀπόλη

3. Ad hanc sectionem cf. Abd. apud Fabric. l. l. pag. 728 sq. §. XXII. post verba modo citata: *ab eius nece. Interea cum venisset apostolus, invenit custodes concertantes inter se et dicentes Heu, quomodo incidimus in istum magum? Ecce aperuit ianuas carceris artibus magicis et omnes voluit secum educere. Unde ne magicis carminibus elabatur et caeteri cum eo, renunciemus regi, simul de uxore eius ac filio. Audiebat haec Thomas et quiescebat. Illi autem abierunt prima luce ad regem petentes ut tolleretur magus ille, et alibi ne clauderetur, eo quod clausum omne magica potestate reseraret. Secundo nunciarunt apertas fuisse ianuas carceris idque surgentibus manifestatum sibi: introisse etiam regis uxorem cum aliis, quae non recederent ab eo. Quibus auditis rex signacula mox, quae imposuerat ianuae, requisivit et eodem reperit modo quo fuerant ante. Unde commotus ad custodes ait, falli eos qui introisse in carcerem Trepliam et Mygdoniam dicerent, cum signacula remota non essent. At illi se vera intimasse significabant.*

4. Abdias apud Fabric. l. l. pag. 729. §. XXII. sic pergit: *Mesdeus autem*

καὶ ὁ Θωμᾶς ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν αὐτῷ Οὐκ εἰμὶ δοῦλος, καὶ τὴν κατ' ἐμοῦ ἐξουσίαν οὐκ ἔχεις οὐδὲ ὅλως. καὶ πῶς, ἔφη ὁ Μισδέος, δραπετεύσας εἰς ταύτην ἀφίκω τὴν χώραν; καὶ ὁ Θωμᾶς εἶπεν Ἦλθον ἐνταῦθα ἵνα πολλοὺς σώσω, κἀγὼ δὲ διὰ τῶν χειρῶν σου ἀποστῶ τοῦ σώματος τούτου. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Μισδέος Τίς ἐστίν σου ὁ δεσπότης, καὶ τί αὐτῷ τὸ ὄνομα, καὶ ποίας χώρας καὶ ἐκ τίνος; Ὁ κύριός μου, φησὶν ὁ Θωμᾶς, ὁ ἐμὸς δεσπότης καὶ σός ἐστιν, κύριος ὑπάρχων οὐρανοῦ τε καὶ γῆς. καὶ ὁ Μισδέος Τίς λέγεται, ἔφη. καὶ ὁ Θωμᾶς Οὐ δύνασαι γνῶναι, ἔφη, τὸ ἀληθινὸν ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ· λέγω δέ σοι τὸ πρόσκαιρον ἐπιτηθὲν ὄνομα, Ἰησοῦς ὁ Χριστός. καὶ ὁ Μισδέος Ἐγὼ οὐκ ἀπήχθην, φησίν, σὲ ἀπολέσαι, ἀλλ' ἠνεσχόμην· σὺ δὲ ἀπόδοσιν ἐποιήσω τῶν ἔργων, ὥστε τὰ φάρμακά σου ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ ἀκουσθῆναι. ἀλλὰ νῦν τοῦτο πράξω, ἵνα σου τὰ φάρμακα καὶ συναπόληται, ἵνα ἐξ αὐτῶν καθαρεύσῃ τὸ ἔθνος ἡμῶν. καὶ Θωμᾶς ἔφη Ταῦτα λέγεις φάρμακα ἃ ἕψεταί μοι; καὶ τῶν ἐντεῦθεν οὐδέποτε ἀποστήσονται.

5 Λεγομένων δὲ τούτων ὁ Μισδέος ἐβουλεύετο ποίῳ τρόπῳ αὐτὸν φονεύσῃ· ἐφοβεῖτο γὰρ τὸν περιεστῶτα ὄχλον, πολλῶν αὐτῷ πιστευσάντων καὶ πρωτευόντων τινῶν. ἀναστὰς δὲ παρέλαβεν τὸν Θωμᾶν ἔξω τῆς πόλεως· συνηκολούθουν δὲ αὐτῷ ὀλίγοι στρατιῶται μεθ' ὅπλων. οἱ δὲ λοιποὶ ὄχλοι ἐπενόουν τὸν βασιλέα

---

*sedens in secretario sisti iussum apostolum rogavit servus an liber esset. Cui Thomas Servus sum, ait, unius et solius, supra quem non habes potestatem. Quaesivit iterum Mesdeus cur eo venisset. Respondit denuo apostolus ut plures salvaret, et hoc sibi debitum esse ut per manus Mesdei hinc emigraret. Tum rex, qui esset dominus eius, rogavit quod illi nomen et cuius regionis.* (In codice E ultima quaestio ad ipsius Thomae patriam pertinet; ibi est enim καὶ ἐκ ποίας χώρας ὑπάρχεις. Vide infra.) *Ad quae Thomas Meus dominus, inquit, deus est tuus, dominus coeli et terrae. Huius tu nomen audire non potes: sed id quod datum est ei in hoc seculo est Iesus Christus. Minanti autem regi, quod ei non pareret, cum maleficium eius aboleretur ut tota India mundaretur, respondit Thomas Haec maleficia mecum abibunt: sed hoc scito quia nec quid deerunt.* | ἀφίκω: codex ἀφήκω | Οὐ δύνασαι: codex Ἐὰν δύνασαι | ἀπήχθην: codex ἠπήχθην

5. Abdias apud Fabric. l. l. pag. 730. §. XXII. pergit: *Ex eo igitur cogitabat rex qualiter Thomam occideret. Verebatur enim populum, quia plurimi etiam eminentiorum eius opera admirabantur et credebant in Iesum.* (XXIII.) *Astute ergo sibi rex agendum ratus cum Thoma, civitatem armatis septus est egressus, populo existimante quod ideo egrederetur ut Thomas ei aliqua suorum operum demonstraret.*

βούλεσθαί τι παρ' αὐτοῦ μανθάνειν, καὶ ἑστῶτες προσεῖχον αὐτῷ· ὡς δὲ προῆλθον τρία στάδια, παρέδωκεν αὐτὸν στρατιώταις τέσσαρσιν καὶ ἑνὶ τῶν πολεμαρχῶν, προστάξας αὐτοῖς εἰς τὸ ὄρος αὐτὸν ἀναγαγόντας λογχιάσαι. αὐτὸς δὲ εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεφεν.

6 Οἱ δὲ παρόντες ἔτρεχον ἐπὶ τὸν Θωμᾶν ἁρπάσαι αὐτὸν προθυμούμενοι· αὐτὸς δὲ ἀπήγετο συμπαρόντων αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν. ἦσαν δὲ δύο ἐπ' ἀμφότερα μέρη μετακεχειρισμένοι διὰ φαρμακίας, τοῦ πολεμάρχου τῆς χειρὸς αὐτὸν κατέχοντος καὶ πρὸς τιμὴν ἄγοντος. καὶ ἅμα ὁ μακάριος ἀπόστολος ἔλεγεν Ὦ τὰ ἀπόκρυφά σου μυστήρια, κύριε, ὅτι μέχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς ἐν ἡμῖν πληροῦται ὁ πλοῦτος τῆς χάριτός σου ἐκεῖνος, ὃς οὐ συγχωρεῖ ἡμῖν ἔσεσθαι κατὰ τὸ σῶμα ἀπαθεῖς. ἰδοὺ γὰρ τέσσαρες μὲν διειλήφασιν καὶ εἷς με ἄγει· ἐπειδήπερ ἑνός εἰμι, πρὸς ὃν ἄπειμι πάντοτε ἀοράτως. νῦν δὲ μανθάνω ὅτι καὶ ὁ κύριός μου, ἐπειδήπερ ξένος ἦν, πρὸς ὃν ἄπειμι, τὸν καὶ συμπαρόντα μοι πάντοτε ἀοράτως, ὑφ' ἑνὸς ἔπλη, ἐγὼ δὲ ὅτι ἐκ τεσσάρων πλήσσομαι.

7 Ὡς δὲ ἀφίκοντο εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον καθ' ὃν λογχιάζειν αὐτὸν ἔμελλον, ὁ Θωμᾶς ἔλεγεν τοιαῦτα τοῖς λογχιάζουσιν Ἀκούσατε νῦν γοῦν ὅτι ἐν ἐξόδῳ τῇ ἀπὸ τοῦ σώματός μου ἕστηκα, καὶ μὴ σκοτισθῶσιν ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς ἐννοίας μηδὲ φραττέ-

---

*Intendebant igitur in eum qui putabant quod aliquid ab eo rex vellet discere et ille regem docere. Sed egressus rex mediam fere partem milliarii tradidit eum quatuor militibus, adiuncto uno praestantiore viro, iubens ut ducentes eum in montem proximum ibi gladio percuterent. Rex vero mox rediit in civitatem, ubi hoc militibus imperasset.*

6. Pergit Abd. apud Fabric. l. l. p. 730. §. XXIII: *Quod intelligens plebs sequebatur, Thomam eripere volens. At milites apprehendunt apostolum, duo ad dextram et duo ad sinistram tenentes. Ille quoque eminentior manum eius tenens pariter incedebat. Dicebat autem apostolus magna et divina mysteria in ipso exitu revelari, siquidem propterea se duci a quatuor militibus dicebat quia ex quatuor coivisset elementis, ea se quatuor habere principia generationis; dominum autem Iesum ab uno percussum, quia unum patrem sciret generatorem suum.* | ἦσαν δέ: codex ἕνα | διὰ φαρμακίας: codex τὰς φαρμακίας | κατὰ τὸ σῶμα ἀπαθεῖς: codex τοῦ κατὰ σῶμα ἀπαθῶς

7. Pergit Abdias ap. Fabric. l. l. pag. 731. §. XXIII: *Qui ubi venit ad locum passionis, cohortatus caeteros fidem servare domino Iesu pietatemque colere, rogavit etiam Zuzanem ut pretio custodibus dato orandi tempus sibi impetraret.* (Cf.

σθωσαν ὑμῶν αἱ ἀκοαὶ τοῦ μὴ ἀκούειν ἐξ ὧν ἐπιστεύσατε τῷ θεῷ ᾧ κηρύσσω, ἀπαλλαγέντες τῆς κατὰ ψυχὴν θρασύτητος, πολιτεύεσθε δὲ ἐλευθέροις πρέπουσαν πολιτείαν, κενοὶ δόξης τῆς παρὰ ἀνθρώποις, καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν ζωήν. [8] Ἔλεγεν δὲ τῷ Ἰουζάνῃ Υἱὲ τοῦ κατὰ γῆν βασιλέως, διάκονε δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὸς τοῖς ὑπηρέταις τοῦ προστάγματος Μισδέου τὸ ὀφειλόμενον, ὅπως αὐτῶν ἀφεθεὶς ἀπελθὼν εὔξομαι. τοῦ δὲ Ἰουζανίου τοῖς στρατιώταις ἀποτίσαντος, ὁ ἀπόστολος ἐπὶ τὴν εὐχὴν ἐτράπη. ἦν δὲ αὕτη.

Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου καὶ ἐλπὶς καὶ ἡγεμὼν καὶ ὁδηγὸς ἐν πάσαις ταῖς χώραις, σοὶ ἕπομαι μετὰ πάντων τῶν ὑπηρετουμένων σοι, καὶ ὁδήγησόν με σήμερον ἐρχόμενον πρὸς σέ. μὴ λαβέτω τὴν ἐμὴν ψυχὴν μηδείς, ἣν παρέδωκάς μοι. μὴ βλεπέτωσάν με τελῶναι καὶ ἀπαιτηταί, μηδὲ συκοφαντήτωσάν με ὄφεις καὶ οἱ τοῦ δράκοντος παῖδες συριττέτωσάν μοι. ἰδοὺ ἐπλήρωσά σου τὸ ἔργον καὶ ἐτελείωσά σου τὸ πρᾶγμα· δοῦλος γέγονα ἵνα τὴν παρὰ σοῦ ἐλευθερίαν λάβω· σὺ οὖν ταύτην μοι δοὺς τελείωσον. ταῦτα δὲ λέγω οὐκ ἐνδοιάζων, ἀλλ' ὅπως ἀκούσωσιν οἷς ἀκοῦσαι χρή. δοξάζω σε ἐπὶ πᾶσιν, κύριε δέσποτα· ὅτι σοὶ πρέπει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

[9] Εὐξάμενος δὲ εἶπεν τοῖς στρατιώταις Ἐλθόντες πληρώσατε τὸ πρᾶγμα τοῦ πέμψαντος ὑμᾶς. καὶ ἅμα οἱ τέσσαρες πλήξαντες αὐτὸν ἀνεῖλαν. πάντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐδάκρυον, καὶ

---

ad haec sectionis apud nos octavae initium.) *Cuius data copia coepit gratias agere, quod et in seculo gubernatus esset a Christo et ab eodem vocaretur.* Cetera quae de oratione Thomae referuntur, et multo sunt longiora graecis et satis ab istis discrepant. | πολιτεύεσθε δὲ ἐλευθ. πρέπουσαν πολιτ. κενοὶ δόξης: codex πολιτεύεσθαι δὲ ἐλευθ. πρέπουσιν πολιτ. καὶ δόξης

8. ὁδήγησόν με etc. Extremo loco Thomas apud Abdiam (Fabric. l. l. p. 733.) haec orat: *In veritate dirigas servum tuum, ad sedem tuam dirigas iter meum, et diabolus in me non intendat. Excaecentur oculi eius lumine tuo. Conticescat os eius, qui nihil in me dignum suis operibus invenit quod loquatur.* | τοῖς στρατιώταις ἀποτίσαντος: codex τοὺς στρατιώτας πατίσαντος | ὑπηρετουμ. σοι: codex ὑπηρετουμ. σε

9. Cf. Abd. apud Fabric. l. l. p. 733. §. XXIV. ubi sic pergitur: *Haec precatus ait militibus Venite, consummate praeceptum eius qui vos misit. Advenerunt igitur quatuor milites et lanceis transverberavere eum, atque cecidit beatus apostolus*

περιστείλαντες αὐτὸν πέπλοις καλοῖς καὶ ὀθόναις πολλαῖς κατέθεντο εἰς τὸ μνῆμα ἐν ᾧ οἱ πάλαι βασιλεῖς ἐθάπτοντο.

10 Συφὼρ δὲ καὶ Ἰουζάνης οὐ κατῆλθον ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' ὅλην ἡμέραν διατρίψαντες ἐκεῖ καὶ διανυκτερεύσαντες προσεκαρτέρουν. οἷς ἐπιφανεὶς ὁ Θωμᾶς εἶπεν Οὐκ εἰμὶ ἐνταῦθα· τί καθεζόμενοι τηρεῖτε; ἀνῆλθον γὰρ καὶ ἀπέλαβον τῶν ἐλπιζομένων. ἀλλ' ἀναστάντες περιπατεῖτε, καὶ μετ' οὐ πολὺ συναχθήσεσθε πρὸς μέ. Μισδέος δὲ καὶ Χαρίσιος πολλὰ ἀναγκάσαντες τὴν Τερτίαν καὶ Μυγδονίαν οὐκ ἔπεισαν ἐξιστάναι τὴν γνώμην. καὶ ἐπιφανεὶς ὁ Θωμᾶς εἶπεν αὐταῖς Μὴ ἐπιλάθεσθε τῶν προτέρων· Ἰησοῦς γὰρ ἁγνὸς καὶ ἁγιάζων αὐτὸς βοηθήσει ὑμῖν. οἱ δὲ περὶ τὸν Μισδέον καὶ Χαρίσιον μὴ πεισθείσας αὐτὰς εἰς αὐτὴν μὴ ἔσεσθαι τὴν γνώμην ἀφῆκαν τῷ ἑαυτῶν θελήματι. ὁμοῦ δὲ συνήγοντο πάντες οἱ ἀδελφοί. πεποιήκει γὰρ ὁ μακάριος ἐν τῷ ὄρει Σύφορον μὲν πρεσβύτερον, διάκονον δὲ τὸν Ἰουζάνιον, ὅτε ἀπήγετο θνήσκεσθαι. ὁ δὲ κύριος αὐτοῖς ἐβοήθει καὶ τὴν πίστιν δι' αὐτῶν ἐπλεόναζεν.

11 Διελθόντος δὲ πολλοῦ χρόνου συμβαίνει δαιμονίζεσθαι ἕνα τοῦ Μισδέου υἱόν· σκληροῦ δὲ ὄντος τοῦ δαίμονος οὐδεὶς ἰάσασθαι οἷόστε ἦν. διενοεῖτο ὁ Μισδέος καὶ ἔλεγεν Ἀπελθὼν ἀνοίξω

---

*et mortuus est. Quem cum lacrymis sepelierunt fratres in sepulchro regio, in quo reges priores sepulti sunt, preciosis et plurimis amictum odoribus atque indumentis.*

10. Pergit Abdias apud Fabric. l. l. p. 734. §. XXV. hunc in modum: *Apparuit autem confestim Siforo et Zuzani, qui recusabant in urbem ire et tota die ad sepulchrum sedebant, atque illis dixit Quid sedetis custodientes me? Non hic sum; adscendi enim, et recepi omnia quae speravi. Surgentes itaque discedite hinc: brevi enim tempore et vos mecum colligam. Cum haec fierent circa apostolum, interea Treptia regina et Mygdonia deductae a Mesdeo et Charisio affligebantur, sed tum voluntati eorum non acquiescebant. Quibus se apostolus demonstravit dicens Nolite errare, quia dominus Iesus cito vobis adiumentum dabit. Itaque Mesdeus et Charisius cum animos uxorum suarum expugnare non possent, dimiserunt eas propriae voluntati. Fiebat autem congregatio fratrum in multa exultatione atque laetitia. Eratque presbyter Siforus et Zuzanes diaconus, suntque ordinati iam tum a S. apostolo cum in montem moriturus adscendisset. Atque hi potiebantur frequentibus adiumentis domini, et fidei incrementa quotidie procedebant.* | ἀφῆκαν τῷ ἑαυτῶν ϑελήματι: haec de coniectura ad textum latinum addidi. Nil eiusmodi in codice est.

11. Abdias apud Fabric. l. l. pag. 735. §. XXV. pergit: *Quibus addidit dominus hanc gratiam, ut cum Mesdei filius correptus esset a daemonio, nec quisquam qui eum sanaret posset inveniri, successit huiusmodi Mesdei sententia ut diceret Vado*

τὸν τάφον καὶ λαβὼν ὀστέον ἐκ τοῦ σώματος τοῦ ἀποστόλου προσάψω μου τῷ υἱῷ, καὶ οἶδα ὅτι θεραπευθήσεται. καὶ ἀπίει πρᾶξαι ὅπερ ἐνενοήθη. καὶ ἐπιφανεὶς αὐτῷ ὁ μακάριος ἀπόστολος εἶπεν Ζῶντι μὴ πιστεύσας, νεκρῷ πῶς θέλεις πιστεῦσαι; μὴ φοβοῦ· φιλανθρωπεύεται εἰς σὲ Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ χρηστότητα. ὁ δὲ Μισδέος μὴ εὑρεθέντων ὀστέων, εἰλήφει γὰρ αὐτὰ εἷς τῶν ἀδελφῶν καὶ εἰς τὰ τῆς δύσεως μετήνεγκε μέρη, λαβὼν κόνιν ὅθεν ἦν τὰ ὀστᾶ κείμενα προσῆψε τῷ υἱῷ καὶ εἶπεν Πιστεύω σοι Ἰησοῦ νῦν ὅτε με ἀφῆκεν ἐκεῖνος ὁ ἀεὶ τοὺς ἀνθρώπους ταράττων, ἵνα μὴ βλέψουσιν πρὸς τὸ νοερὸν φῶς σου, δέσποτα φιλάνθρωπε. ὑγιαίνοντος δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τῷ τρόπῳ τούτῳ, συνήγετο μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῶν ὑποκατακλινομένων τῷ Συφόρῳ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει εὔξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ ἵνα ἐλέους τύχῃ παρὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

---

*et aperio sepulchrum, et tollens ossa de corpore apostoli suspendam filio meo, et curabitur. Ascendebat igitur secundum cogitationes Mesdeus ad montem, et revelavit ei se Thomas dicens In viventes non credidisti, et in mortuos credis? Sed ne timeas, miserebitur et tui dominus Iesus et exhibebit tibi viscera misericordiae suae propter bonitatem suam. Verum ubi adscendit Mesdeus, reserato sepulchro ossa invenire non potuit, quia iam pridem reliquias sanctas quidam de fratribus rapuerant et in urbe Edessa sepelierant. Ea tamen quaecunque rex in sepulchro reperit humi vel stercoris, supra quae iacuerant reliquiae apostoli, auferens Mesdeus et alligans filio suo ait Credo tibi Christe nunc, quia recessit a me ille qui hominum turbat affectus, ne ad te visendum summa properatione contendam* (corrige *contendant*). *Itaque ubi suspendit illa puero, statim sanatus est ex illa hora. Et factum est gaudium magnum inter fratres super conversione regis ad regem caelestem Christum Iesum, cui honor et gloria in perpetua secula, amen.* | ἐκ τοῦ σώματος τοῦ ἀποστόλου: codex ἐκ τοῦ θεοῦ τὸν ἀπόστολον | νῦν ὅτε με: codex νῦν ὅτε μέν | τῶν ὑποκατακλινομένων: codex ὑπὸ τῶν κατακλινομένων

---

Eadem res in breve coacta in codice E (vide Prolegomena) sic legitur:

Ὁ δὲ Μισδαῖος ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας προσεκάλεσεν αὐτὸν καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Τίς σού ἐστιν ὁ δεσπότης, καὶ τί τὸ ὄνομα αὐτοῦ; καὶ ἐκ ποίας χώρας ὑπάρχεις; ὁ δὲ Θωμᾶς ἀπεκρίνατο Οὐ δύνασαι ἀκοῦσαι τὸ ἀληθινὸν αὐτοῦ ὄνομα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ· οὐ γὰρ εἶ ἄξιος.

Haec ad sectionem 4. pertinent. Cf. supra pag. 236 sq. Pergitur autem sic:

Καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλε στρατιώτας, ἵνα μετὰ λόγχης τοῦτον φονεύσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν.

Haec ex sectione 5. sunt, pag. 237. Pergitur:

Ὡς δὲ ἀπήρχοντο εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐν ᾧ λογχιάζειν

αὐτὸν ἔμελλον, προσηύξατο πρὸς κύριον λέγων Ἰδού, δέσποτα Ἰησοῦ Χριστέ, ἐπλήρωσά σου τὸ ἔργον, ἐτελείωσά σου τὸ πρόσταγμα, δοῦλος γεγονώς· διὰ τοῦτο σήμερον τὴν ἐλευθερίαν λαμβάνω.

Priora ex his cum sectione 7. conferenda sunt, oratio vero ad Dominum facta cum iis quae exeunte sectione 8. leguntur. Denique haec historiae finem faciunt:

Τότε λέγει τοῖς στρατιώταις ἐκείνοις τοῖς δημίοις Ἐλθόντες πληρώσατε τὸ προστεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ πέμψαντος ὑμᾶς. καὶ ἐλθόντες οἱ τέσσαρες πήξαντες τὰς λόγχας αὐτῶν τοῦτον ἀνεῖλον. καὶ συστείλαντες αὐτὸν οἱ εὑρεθέντες ἐκεῖσε πέπλοις κατέθηκαν ἐν μνημείῳ ἐν ᾧ οἱ βασιλεῖς ἐθάπτοντο ἐντίμως. θαύματα πολλὰ ὁ μέγας ἀπόστολος καὶ μετὰ θάνατον [ἦν?] ἐργασάμενος εἰς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας.

Sunt haec ex sectione 9. petita; nisi quod extrema ad sect. 11. conformata videntur.

# ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ.

Τὴν Ἰνδίαν εἰς τρία μέρη οἱ ἱστοριογράφοι διαιρεῖσθαι διαγορεύουσι· καὶ ἡ πρώτη μὲν λέγεται εἰς Αἰθιοπίαν καταλῆξαι, ἡ δὲ δευτέρα εἰς Μηδίαν, ἡ δὲ τρίτη ἀποπεραίνει τὴν χώραν· καὶ ἡ μία μὲν μοῖρα καταλήγει εἰς τὴν σκοτεινήν, ἡ δὲ ἄλλη εἰς τὸν ὠκεανόν. ἐν ταύτῃ οὖν τῇ Ἰνδίᾳ εἰσελθὼν ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ Βαρθολομαῖος ὁ ἀπόστολος κατεσκήνωσεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀσταροῦθ, καὶ διῆγεν ἐκεῖσε ὡς εἷς τῶν νεηλύδων καὶ πτωχῶν. ἐν τούτῳ οὖν τῷ ναῷ εἴδωλον ἦν, λεγόμενον Ἀσταροῦθ, ὡς νομίζειν ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας, μᾶλλον δὲ ἐπὶ πλέον καταβλάπτειν πάντας. ἦν δὲ ὁ λαὸς ἐν ἀγνοίᾳ παντελεῖ θεοῦ τοῦ ἀληθινοῦ, καὶ ἐξ ἀπειρίας, μᾶλλον δὲ ἀπορίας, προσέφευγον ἅπαντες τῷ ψευδωνύμῳ θεῷ. ἐνέβαλε γὰρ αὐτοῖς πόνους, ἀσθενείας, ζημίας ἀνάγκην τε καὶ θλῖψιν πολλήν· καὶ ὅστις αὐτῷ ἐθυσίαζεν, ὑπαναχωρῶν ὁ δαίμων ἐφαίνετο θεραπείαν παρέχειν τῷ κάμνοντι· καὶ ταῦτα βλέποντες οἱ ἀνόητοι ἐπίστευον εἰς αὐτόν. οἱ δαίμονες

---

* Inscribitur liber VIII. historiarum apostolicarum Abdiae apud Fabricium Cod. apocr. II. p. 669. *De rebus per Indiam a beato Bartholomaeo gestis.*

1. Cf. Abdiae hist. apost. ap. Fabric. l. l. §. 1. ubi sic legitur: *Indiae tres esse ab historiographis asseruntur. Prima est India quae ad Aethiopiam vergit, secunda quae ad Medos* (Μηδίαν: in codice est ημιδιαν), *tertia quae finem facit. Nam ex uno latere tenebrarum regionem gerit, ex alio latere mare Oceanum. In Indiam ergo veniens Bartholomaeus apostolus ingressus est templum Indiae, in quo erat idolum Astaroth* (Ἀσταροῦθ: ita prorsus in codice est), *et quasi peregrinus ibidem manere coepit. In hoc idolo daemon erat talis qui diceret se curare languentes, et coecos quos ipse laedebat inluminare. Erant enim sine deo vero homines illi, et necesse erat ut a deo falso ludificarentur. Deus autem falsus hac arte illudit eos qui verum deum non habent. Facit eis dolores, infirmitates, damna, pericula; et dat*

δὲ οὐ θεραπεῦσαι βουλόμενοι τοὺς ἀνθρώπους ὑπανεχώρουν, ἀλλ' ὡς πλέον εἰς αὐτοὺς ἐπεμβαίνοντες, μᾶλλον δὲ δι' ὅλου αὐτοὺς κατέχοντες· καὶ νομίζοντες ἰαθῆναι σωματικῶς, κατὰ ψυχὴν πλέον ἐνόσουν αὐτοῖς θυσιάζοντες.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ἅγιον ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ Βαρθολομαῖον ἐκεῖσε προσμεῖναι οὐδεμίαν ἀπόκρισιν δοῦναι τὸν Ἀσταροῦθ οὔτε ἰσχῦσαι εἰς τὴν θεραπείαν. ὡς δὲ πλῆρες ἦν τῶν ἀσθενούντων τὸ τέμπλον καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῷ θυσιαζόντων, οὐδεμίαν ἀπόκρισιν ἴσχυε δοῦναι ὁ Ἀσταροῦθ· οἱ ἀσθενεῖς δὲ ἐκ μακρόθεν τῶν χωρῶν προσερχόμενοι ἐκεῖσε κατέκειντο. ὡς οὖν ἐν ἐκείνῳ τῷ ναῷ οὔτε ἓν τῶν εἰδώλων ἴσχυεν ἀνταποκρίνεσθαι, οὔτε αὐτοῖς θυσιαζόντων οὔτε μέχρι θανάτου ὑπὲρ αὐτῶν ἀγωνιζομένων οὐδὲν ἦν ὄφελος, ἠναγκάσθησαν πορεύεσθαι εἰς ἄλλην πόλιν, ὅπου ἦν ναὸς εἰδώλων, ἔνθα ὁ μέγας καὶ ἐξοχώτατος αὐτῶν θεὸς ἐλέγετο Βεχήρ. κἀκεῖσε θυσιάσαντες ἐπεζήτουν διερωτῶντες διὰ τί ὁ θεὸς αὐτῶν Ἀσταροῦθ οὐκ ἀποκρίνει αὐτοῖς. ἀπεκρίθη δὲ ὁ δαίμων Βεχὴρ καὶ λέγει αὐτοῖς Ὁ θεὸς ὁ ἀληθινὸς ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν ἀφ' ἧς ἡμέρας καὶ ὥρας ἀπέστειλε τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ Βαρθολομαῖον ἐν τοῖς ἐνθάδε ὁρίοις, κρατεῖται ὁ θεὸς ὑμῶν Ἀσταροῦθ ἐν πυρίναις ἁλύσεσι, καὶ οὔτε εἰπεῖν οὔτ' ἀναπνεῖν ἔτι δύναται. λέγουσιν ἐκεῖνοι Καὶ τίς ἐστιν οὗτος ὁ Βαρθολομαῖος; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος Φίλος ἐστὶ θεοῦ τοῦ παντοδυνάμου, καὶ ἀρτίως ἦλθεν εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἵνα πᾶσαν τὴν προσκύνησιν τῶν εἰδώλων ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ θεοῦ αὐτοῦ προσαφαίρῃ. λέγουσι δὲ αὐτῷ οἱ θεράποντες τῶν Ἑλλήνων Λέγε ἡμῖν τὰ σύσημα αὐτοῦ, ὅπως δυνοίμεθα ἐφευρεῖν αὐτόν.

---

*responsa ut sacrificent sibi; et cum immissa removet, tanquam ab eo sanentur omnes existimant. Hoc quippe videtur stultis quod sanet: ille autem non sanando subvenit, hoc est a laesione cessando; ita cum desinit laedere, curasse putatur.*

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ -- προσμεῖναι (codex προσμείναντα) -- οὔτε ἰσχῦσαι εἰς τὴν θεραπείαν (ita de coniectura scripsimus, quod melius fieri poterit: in codice enim corrupte scriptum est οὔτε εἰς τῶν θεραπείαν) --- Βεχήρ (plane sic in codice et h. l. et infra legitur.) -- προσαφαίρῃ (quod dubito an recte ediderim; poterat vero facillime ex scriptura codicis προσφέρῃ effici.) -- σύσημα (eadem forma simplici σ alibi in libris mss. invenitur) -- ἐφευρεῖν αὐτόν. His respondent Abdiae historiae, ubi post *curasse putatur* in hunc modum pergitur: *Unde factum est ut sancto Bartholomaeo isthic manente nulla posset responsa Astaroth dare, neque ullis ex his quos laeserat subvenire. Cumque iam plenum esset languentibus tem-*

[2] Ἀπεκρίθη ὁ δαίμων καὶ εἶπεν Ἔστι μαυρότριχος, δασυκέφαλος, ἀσπρόσαρκος, μεγαλόφθαλμος, καλόρινος, ὦτα κεκαλυμμένα ἔχων ἐκ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, ξανθογένειος, ἔχων πολιὰς ὀλίγας, μέσης ἡλικίας, καὶ οὔτε μακρὺς οὔτε κονδοήλικος ἀλλὰ μέσος, ἐνδεδυμένος κολόβιον ἄσπρον συγκεκλεισμένον πορφύρᾳ, ἔχων ἐπὶ τοὺς ὤμους παλλίον ἔξασπρον· εἴκοσι καὶ ἓξ ἐτῶν εἰσὶ καὶ οὔτε ῥύπον ἔχουσι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οὔτε παλαιοῦνται· ἑπτάκις τῆς ἡμέρας κλίνει γόνυ πρὸς κύριον, καὶ ἑπτάκις τῆς νυκτὸς προσεύχεται πρὸς τὸν θεόν. ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ σάλπιγγος ἰσχυρᾶς ὑπάρχει· πορεύονται σὺν αὐτῷ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ, οἵτινες οὐκ ἀφίουσιν αὐτὸν κοπιᾶσαι οὔτε πεινᾶσαι οὔτε διψῆσαι· πάντοτε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία ἱλαρύνεται καὶ ἀγάλλεται· πάντα προβλέπει, πᾶσαν γλῶσσαν παντὸς ἔθνους διαγινώσκει καὶ διαλέγεται. καὶ ἰδοὺ νῦν ἐξ οὗ διερωτᾶτέ με κἀγὼ ἀνταποκρίνω ὑμῖν περὶ αὐτοῦ, ἰδοὺ γινώσκει· ἄγγελοι γὰρ κυρίου εὐαγγελίζονται αὐτῷ· καὶ

---

*plum et quotidie sacrificantibus nullum daret Astaroth responsum, hi qui ex longinquis regionibus adducti iacebant, cum neque sacrificando neque se ipsos more suo laniando proficerent, perrexerunt in aliam civitatem, ubi aliud daemonium colebatur, cui nomen erat Beireth* (Fabricius legere mavult *Berith*, quod convenit cum Iudic. 9, 46. ubi idolum *Baal Berith* [Βαιθηλβερίθ] dicitur.) *Et illic sacrificantes coeperunt inquirere quare deus eorum Astaroth amplius non daret responsa. Quibus respondens Beireth dixit Quia deus vester sic captivus et religatus tenetur ut neque suspirare neque loqui audeat ex illa hora qua illic Bartholomaeus ingressus est. Et dicunt illi Et quis est iste Bartholomaeus? Respondit daemon Amicus dei est omnipotentis, et ideo huc venit in istam provinciam ut numina quae colunt Indi evacuet. Tum illi Dic nobis signa eius ut possimus invenire eum: quia inter multa millia hominum difficile est nobis cognoscere illum.*

2. Graecis quae exhibuimus plerumque respondent latina quae apud Abdiam leguntur. Habent autem sic: *Respondens autem daemon dixit Capillo nigro capitis est et crispo: caro illius candida, oculi grandes, nares aequales et directae, aures coopertae crine capitis: barba prolixa, habens paucos canos: statura aequalis, quae nec brevis nec longa possit adverti: vestitus colobio albo, clavato purpura: induitur pallio albo, habente per singulos angulos singulas gemmas purpureas. Viginti sex anni sunt ex quo nunquam sordidantur vestimenta eius; similiter et sandalia eius amentis* (ad hanc vocem notat Fabricius p. 672. „h. e. loris quibus soleae pedi alligabantur") *latis per XXV annos nunquam veterascunt. Centies flexis genibus per diem, centies per noctem orat Deum. Vox eius quasi tuba vehemens est. Ambulant cum eo angeli Dei, qui non permittunt eum fatigari, non esurire. Semper eodem vultu, eodem animo perseverat: omni hora hilaris et laetus permanet. Omnia praevidet, omnia novit, omnem linguam omnium gentium et loquitur et intelligit. Ecce et hoc quod vos interrogatis, et quod ego do responsum de eo, iam novit. Angeli Dei*

ὡς ἐὰν θελήσητε αὐτὸν ἀναζητῆσαι, εἰ μὲν θελήσει, φανεροῦται ὑμῖν· εἰ δὲ μὴ θελήσει, οὐ δύνασθε αὐτὸν εὑρεῖν. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἐὰν αὐτὸν εὑρήσητε, παρακαλήσατε αὐτὸν ἵνα μὴ ἐνθάδε ἔλθῃ, μή πως οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ποιήσουσι μοὶ καθὼς ἐποιήσασι τῷ ἀδελφῷ μου Ἀσταροῦθ.

3 Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ δαίμονος ἡσύχασεν. ὑποστρέψαντες δὲ ἐπεχείρησαν ἐπιζητῆσαι πᾶν πρόσωπον τῶν νεηλύδων καὶ πτωχῶν ἀνθρώπων, καὶ ἕως δύο ἡμερῶν οὐδαμοῦ ἠδύναντο εὑρεῖν αὐτόν. ἐγένετο δὲ ὄντα τινὰ δαιμονιζόμενον, ἐπεχείρησε κράζειν Ἀπόστολε κυρίου Βαρθολομαῖε, κατακαίουσί με αἱ προσευχαί σου. τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Ἡσύχασον καὶ ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐλυτρώθη ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐκ πολλῶν χρόνων πάσχων ἐκ τοῦ δαίμονος.

Πολύμιος δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας ἐκείνης ἔλαχε στῆναι κατέναντι τοῦ ἀποστόλου, καὶ εἶχε θυγατέρα δαιμονιῶσαν ἤγουν σεληνιαζομένην. ἤκουσε δὲ περὶ τοῦ ἰαθέντος δαιμονιζομένου, καὶ ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν ἀπόστολον λέγων Ἡ θυγάτηρ μου κακῶς σπαράσσεται· παρακαλῶ οὖν σε ἵνα ὥσπερ ἐρρύσω τὸν πάσχοντα ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων, οὕτω καὶ τὴν θυγατέρα μου λυτρωθῆναι κελεύσῃς. ἐξεγερθεὶς δὲ ὁ ἀπόστολος ἐπορεύθη σὺν αὐτοῖς. καὶ βλέπει τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως ἁλύσεσι δεδεμένην, ὅτι πάντα τὰ μέλη αὐτῆς διεσπάραττε· καὶ εἴ τις προσήγγιζεν αὐτῇ, κατήσθιε, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα προσεγγίσαι αὐτῇ. λέγουσιν αὐτῷ οἱ ὑπηρέται Καὶ τίς ἐστιν ὁ ἀποτολμῶν προσψαῦσαι αὐτῇ; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἀπόστολος Λύσατε αὐτὴν

---

*famulantur illi et ipsi nunciant omnia. Et cum coeperitis eum quaerere, si vult ostendet se vobis, si non vult non poteritis eum videre. Rogo autem vos ut dum eum inveneritis, rogetis eum ut vel huc non veniat, vel non faciant mihi angeli qui cum eo sunt quod fecerunt collegae meo Astaroth.*

3. Ad priora inde ab Καὶ ταῦτα εἰπόντος usque ἐκ τοῦ δαίμονος confer haec apud Abdiam, quae verba illa *collegae meo Astaroth* excipiunt. *Igitur revertentes illi coeperunt circumire omnium peregrinorum hospitales atque adspicere vultus et habitum singularum* [scribe singulorum?], *et per duos dies non invenerunt. Factum est autem ut quidam plenus daemonio clamaret et diceret Apostole Bartholomaee, incendunt me orationes tuae. Tum apostolus Obmutesce, inquid* (sic), *et exi ab eo. Et statim liberatus est homo ille qui per multos annos fuerat fatigatus daemonio.*

Ea quae sequuntur: Πολύμιος δὲ -- λέγουσιν αὐτῷ οἱ ὑπηρέται (ante λέγουσιν aliquid excidisse videbitur, quale est λέγει τοῖς ὑπηρέταις ὁ ἀπόστολος

καὶ ἄφετε ὑπάγειν. λέγουσιν αὐτῷ πάλιν Ἡμεῖς δεδεμένης μετὰ πολλῆς τῆς βίας περιγινόμεθα αὐτῆς, καὶ σὺ κελεύεις ἡμᾶς λῦσαι αὐτήν; λέγει αὐτοῖς ὁ ἀπόστολος Ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένον κρατῶ τὸν ἐχθρὸν αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς ἀκμὴν φοβεῖσθε αὐτήν; πορευθέντες λύσατε αὐτήν, καὶ μεταλαβοῦσαν τροφῆς ἄφετε αὐτὴν ἀναπαύεσθαι, καὶ αὔριον πρωίας ἀγάγετε αὐτὴν πρὸς μέ. πορευθέντες δὲ ἐποίησαν καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ ἀπόστολος· ἔκτοτε δὲ οὐκ ἴσχυσε προσεγγίσαι αὐτῇ ὁ δαίμων.

Τότε ὁ βασιλεὺς διεκόσμησε καμήλους χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, λίθοις τιμίοις, μαργαρίταις καὶ ἱματισμῷ, καὶ ἐπεζήτει ἰδεῖν τὸν ἀπόστολον· καὶ πολλὰ κοπιάσας καὶ μὴ εὑρὼν αὐτὸν ὑπέστρεψεν ἅπαντα εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ.

4 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τῆς νυκτὸς παρελθεῖν καὶ διαφαούσης τῆς ἑξῆς, ἡλίου ἀνατείλαντος, ἐφάνη ὁ ἀπόστολος μόνος σὺν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ Τί με ἐζήτησας ἐχθὲς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μετὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθοις τιμίοις μαργαρίταις καὶ ἱματισμῷ; ταῦτα τὰ ξένια οὗτοι χρήζουσιν οἵτινες τὰ ἐπίγεια ζητοῦσιν· ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐπίγειον, οὐδὲν σαρκικὸν ἐπιζητῶ. ὅθεν διδάξαι σε θέλω ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ κατηξίωσεν ἐκ γαστρὸς παρθενικῆς γεννηθῆναι ὡς ἄνθρωπος· ἐν γαστρὶ τῆς παρθένου συνελήφθη, πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἀεὶ παρθένον προσελάβετο, ἔχουσαν μεθ' ἑαυτῆς τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. οὗτος

---

Λύσατε etc; sed vide latina) -- δεδεμένης (codex -μένην) -- λῦσαι (codex λυθῆναι) -- εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ, Abdias expressit his: *Polymius autem rex provinciae illius cum haberet filiam lunaticam* (haec rectiora videntur graecis), *nunciatum est ei de casu daemoniosi et liberatione. Et misit qui rogarent eum dicentes Filia mea male vexatur; peto ut sicut liberasti Pseustium, qui per multos annos passus est, ita et filiam meam sanes. Et surgens apostolus perrexit ad regem. Ingressusque ad filiam, ut vidit eam catenis strictam, propterea quod omnes morsu attrectabat et quos poterat tenere scindebat et caedebat, adeo ut nullus auderet ad eam accedere, primum iussit eam solvere. Et cum ministri manum immittere non auderent, dicit apostolus Iam ego teneo vinctum inimicum qui in ipsa erat, et vos adhuc timetis eam? Ite et solvite eam, elevate et reficite, et crastino mane adducite eam ad me. Euntes autem fecerunt sicut iussit apostolus, nec daemon deinceps vexavit eam quidquam. Quod ubi intellexit rex, oneravit camelos auro et argento, gemmis ac vestibus, et coepit quaerere apostolum: sed non invenit eum amplius. Et reportata sunt omnia iterum ad palatium regis.*

4. Ἐγένετο δὲ -- διαφαούσης (omnino videtur depravata forma διαφάω

ὁμοίως ὡς ἄνθρωπος γεννηθεὶς ἐκ παρθένου προσελάβετο ἀρχὴν χρονικήν, ὁ μήτε χρόνων μήτε ἡμερῶν ἀρχὴν ἔχων, ἀλλὰ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν κτίσιν αὐτὸς ἐποίησεν εἴτε ἐν τοῖς ὁρατοῖς εἴτε ἐν τοῖς ἀοράτοις. αὕτη δὲ ἡ παρθένος ὡς οὐκ ἔγνωσεν ἄνδρα, καὶ αὐτὴ διαφυλάξασα τὴν ἑαυτῆς παρθενίαν εὐχὴν ηὔξατο κυρίῳ τῷ θεῷ. καὶ πρώτη δὲ οὕτως· ὅτι ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοῦ κόσμου, οὐδεμία ταύτην τὴν συνταγὴν προσηύξατο· αὕτη δὲ πρώτη ἐν γυναιξὶν ὡς τοῦτο ἠγάπησεν ἐν τῇ ἑαυτῆς καρδίᾳ, ἔλεγε Σοὶ προσφέρω κύριε τὴν ἐμὴν παρθενίαν. καὶ ὥσπερ εἶπόν σοι, ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπων τοῦτον τὸν λόγον ἐτόλμησεν εἰπεῖν· αὕτη δὲ πρὸς σωτηρίαν πολλῶν προσκληθεῖσα τοῦτο ἐφύλαξεν, ἵνα παρθένος δι' ἀγάπην θεοῦ καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος διαμείνῃ. Αὕτη ἐξαίφνης ἐν τῷ ταμιείῳ αὐτῆς κεκλεισμένη, λάμπων ὡς ὁ ἥλιος Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἐξεφάνη· καὶ αὐτὴ ἐκ τῆς θέας πτοηθεῖσα, εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγελος Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν ἐνώπιον κυρίου, καὶ συλλήψῃ. αὐτὴ δὲ τὸν φόβον ἀπωσαμένη, σταθεῖσα εἶπε Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ἀπεκρίθη αὐτῇ ὁ ἄγγελος Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. οὕτως οὖν

---

pro διαφαύω apud posteriores auctores in usu fuisse) --- καὶ ἀμόλυντος διαμείνῃ. Istis magnam partem respondet Abdiae textus, in quo post *ad palatium regis* sic pergitur: *Factum est autem cum transisset nox et aurora futurae diei inciperet, apparuit regi apostolus ostio clauso in cubiculo ipsius dicens Ut quid me quaesisti tota die cum auro et argento, gemmis ac vestibus? Ista enim munera eis sunt necessaria qui terrena quaerunt: ego vero nihil terrenum, nihil carnale desidero. Unde scire te volo quia filius Dei dignatus est per uterum virginis nasci cum homine, ita ut homo in virginis vulva conceptus secum inter ipsa secreta virginis haberet Deum qui fecit coelum et terram, mare et omnia quae in eis sunt. Hic simul cum homine natus partu virginis coepit habere initium nascendi cum homine, cuius initium ante secula a Deo patre est: sine initio, nunquam non fuit, et omnibus initium dedit sive visibilibus sive invisibilibus creaturis. Haec autem virgo cum execraretur omnem virum, et ipsa servandae virginitatis votum prima Deo omnipotenti vovit. Primam autem ideo dixit* (dixi?) *quia ex quo homo factus est ab initio seculi, nulla hoc votum Deo obtulit. Haec ergo prima inter feminas hoc constituit in corde suo ut diceret Domine, offero tibi virginitatem meam; cum hoc a nullo homine nec verbo didicisset, nec exemplo ad imitationem videlicet invitata constituisset, ut virgo pro amore Dei specialiter permaneret.*

Αὕτη (ita in codice; non αὐτῇ [potius ταύτῃ] et κεκλεισμένῃ. Sunt vero eiusmodi nominativi absoluti in his libris frequentissimi.) ἐξαίφνης (codex ἐξέ-

ὑπαναχωρήσας ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος, ἔλαθε τὸν πειρασμὸν τοῦ διαβόλου, ὅστις τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἠπάτησεν ἀναπαυόμενον. ἐκ γὰρ τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς γευσάμενος, ὅτι εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς αὐτόν Φάγε, καὶ ἔφαγε, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξεβλήθη ὁ πρῶτος ἄνθρωπος καὶ ἐν τῷδε τῷ βίῳ ἐξωρίσθη· ἐξ αὐτοῦ ἐγεννήθη ἅπαν γένος μερόπων. Εἶτα ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐκ τῆς παρθένου γεννηθεὶς καὶ γεγονὼς ἀνὴρ τέλειος καὶ βαπτισθείς, μετὰ δὲ τὸ βάπτισμα νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἦλθεν ὁ πειράζων καὶ λέγει αὐτῷ Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. καὶ ἀπεκρίθη Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ῥήματι θεοῦ. οὕτως οὖν ὁ διάβολος, ὅστις διὰ τῆς βρώσεως ἐνίκησε τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, διὰ τῆς νηστείας τοῦ δευτέρου ἀνθρώπου ἐνικήθη· καὶ ὡς αὐτὸς δι᾽ ἀκρασίας τὸν υἱὸν τῆς παρθένου γῆς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἐνίκησε, καὶ ἡμεῖς διὰ νηστείας τοῦ δευτέρου Ἀδὰμ τοῦ υἱοῦ τῆς παρθένου Μαρίας νικήσομεν.

5 Λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Καὶ πῶς ἀρτίως εἶπας ὅτι πρώτη παρθένος ἐστὶν ἐξ ἧς ἐγεννήθη θεὸς καὶ ἄνθρωπος; καὶ ὁ ἀπόστολος ἀπεκρίθη Ἔχω εὐχαριστίας τῷ κυρίῳ, ὅτι ἡδέως μου ἀκούεις. ὁ πρῶτος οὖν ἄνθρωπος Ἀδὰμ ἐλέγετο· οὗτος ἐκ τῆς γῆς ἐπλάσθη. ἡ δὲ γῆ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἐγένετο, παρθένος

---

φνης) – – γένος μερόπων. Cum his confer quae apud Abdiam Fabric. l. l. pag. 676. sequuntur: *Huic subito in suo cubiculo clausae, splendens sicut sol, Gabriel angelus apparuit. Quae cum terrore perculsa hoc visu expavisset, ait ad illam angelus Noli timere Maria, quia concipies. At illa timore deposito constanter ait Quomodo fiet hoc? quia virum non cognosco. Cui angelus respondit Propter hoc spiritus sanctus superveniet in te, et virtus altissimi obumbrabit tibi: ideoque quod ex te nascetur sanctum, filius Dei vocabitur. Hic ergo cum natus esset, passus est se tentari a diabolo illo, qui primum hominem vicerat suadendo, ut de arbore vetita a Deo manducare praesumeret. Ipsum ergo permisit ad se accedere, ut sicut dixerat Adae, id est primo homini, per mulierem Manduca, et manducavit: qua de causa de paradiso proiectus fuit et in hunc mundum exiliatus, ubi et genuit omne genus humanum.*

Reliqua sectionis: Εἶτα ὁ υἱὸς – – νικήσομεν, apud Abdiam (post verba *genus humanum*) sic leguntur: *Ita et isti dixit Dic lapidibus ut panes fiant, et manduca ut non esurias. Cui respondit Non in pane tantum vivit homo sed in omni verbo Dei. Hic ergo diabolus, quia per manducantem hominem vicerat, victoriam suam per ieiunantem et se continentem amisit. Par enim fuit ut qui filium virginis vicerat, a filio virginis vinceretur.*

5. Λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς – – εὐχαριστίας (codex -στείας) – – ὁμοία οὖν

ὑπῆρχεν, ὅτι οὔτε ἐξ αἵματος ἀνθρώπου ἦν μιανθεῖσα οὔτε εἰς ταφήν τινος ἦν ἀνοιχθεῖσα. ὁμοία οὖν ὑπῆρχεν ἡ γῆ τῇ παρθένῳ, ἵνα ὁ νικήσας τὸν υἱὸν τῆς παρθένου γῆς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς παρθένου Μαρίας νικηθῇ. καὶ ἰδοὺ ἐνίκησεν· ὅτι ἡ αὐτοῦ πονηρὰ τέχνη ἡ διὰ βρώσεως τοῦ ξύλου, ὅθεν ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξῆλθεν ἀπατηθεὶς ὁ ἄνθρωπος, κεκλεισμένον εἶχε τὸν παράδεισον· εἶτα οὗτος ὁ υἱὸς τῆς παρθένου πᾶσαν τέχνην τοῦ διαβόλου ἐνίκησεν. ἡ τέχνη δὲ αὐτοῦ τοιαύτη ὑπῆρχεν, ὅτι ὡς ἴδε τὸν υἱὸν τῆς παρθένου νηστεύοντα τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐπ' ἀληθείας ἐπέγνω ὅτι ἀληθὴς θεὸς ὑπάρχει. θεὸς οὖν ὁ ἀληθινὸς καὶ ἄνθρωπος οὐχὶ διαγνῶναι ἑαυτὸν ἐξέδωκεν εἰ μὴ αὐτοῖς τοῖς οὖσι καθαροῖς τῇ καρδίᾳ καὶ καλοῖς τοῖς ἔργοις αὐτῷ λατρεύουσιν. ὁ αὐτὸς τοίνυν διάβολος ὡς ἴδεν αὐτὸν ὅτι μετὰ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας ὕστερον ἐπείνασεν, ἐμπαιχθεὶς ὅτι θεὸς οὐκ ἔστι, πρὸς αὐτὸν εἶπε Διὰ τί ἐπείνασας; εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται καὶ φάγε. καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίθη Ἄκουσον, διάβολε· ἐὰν τὸν ἄνθρωπον κατακυριεύῃς, ὅτι τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ οὐ διεφύλαξεν, ἐγὼ τὴν δικαιοσύνην τοῦ θεοῦ ἐκπληρώσας νηστεύσας καταλύσω σου τὴν δυναστείαν εἰς τὸ μηκέτι ἄνθρωπον κυριεύειν. ὡς δὲ ἴδεν ἑαυτὸν νικηθέντα, πάλιν παραλαμβάνει τὸν Ἰησοῦν εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ λέγει Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. λέγει αὐτῷ ὁ κύριος Ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γὰρ Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις,

---

ὑπῆρχεν usque νικηθῇ (observa in his inde ab ὁμοία sententiae differentiam inter graecum textum et latinum: alter enim ex inepta alterius interpretatione ortus videtur). Haec fere conveniunt cum iis quae apud Abdiam sequuntur: *Tunc rex ei Polymnius Et quomodo, inquit, dixisti primam hanc esse virginem ex qua natus est homo cum Deo? Apostolus respondit Ago Deo gratias, quia sollicite audis. Primus, inquam, homo Adam dictus est, qui* (quia?) *de terra factus est. Terra autem illa de qua factus est virgo fuit, quia nec sanguine humano polluta fuerat nec ad sepulturam alicuius mortui a quoquam erat aperta. Par ergo erat, ut dixi, ut qui filium virginis vicerat a filio virginis vinceretur.*

Iam vero sequuntur in graecis, inde ab καὶ ἰδοὺ ἐνίκησεν usque Μαρίας τοῦ Χριστοῦ, quibus latinum nihil respondet. τὸν ἄνθρωπον κατακυριεύῃς non mutandum duxi, quum locus Numerorum 32, 22. κατακυριευθῇ ἡ γῆ ἔναντι κυρίου similem verbi κατακυριεύειν constructionem testari videatur. Alioquin scribendum erit τοῦ ἀνθρώπου (non τῶν ἀνθρώπων, quo mutaretur sententia) itemque infra ἀνθρώπου κυριεύειν.

καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ἐγένετο καὶ τρίτη πειρασία πρὸς τὸν κύριον· ἀναφέρει γὰρ αὐτὸν εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ καὶ λέγει Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. λέγει αὐτῷ κύριος Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. καὶ ἀφανὴς ἐγένετο ὁ διάβολος. καὶ ἐκεῖνος μὲν ὁ ἅπαξ νικήσας τὸν υἱὸν τῆς παρθένου γῆς τὸν Ἀδὰμ τριπλοῦν ἐνικήθη παρὰ τοῦ υἱοῦ τῆς παρθένου Μαρίας τοῦ Χριστοῦ. Ὡς δὲ ἐνίκησε τὸν τύραννον ὁ κύριος, ἀπέστειλε τοὺς ἀποστόλους αὐτοῦ εἰς πάντα τὸν κόσμον, ὅπως λυτρώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου, ὧν εἷς εἰμὶ ἐγὼ ἀπόστολος Χριστοῦ. τούτου χάριν χρυσὸν καὶ ἄργυρον οὐκ ἐπιζητοῦμεν, μᾶλλον δὲ καταφρονοῦμεν, ὅτι ἐκεῖ κοπιῶμεν εἶναι πλούσιοι ὅπου ἐκείνου μόνου βασιλεύει εἰς αἰῶνας ἡ βασιλεία, ὅπου οὔτε πόνος οὔτε λύπη οὐ στεναγμὸς οὔτε θάνατος χώραν ἔχει, ὅπου ἡ μακαριότης αἰωνία ἐστὶ καὶ ἡ χαρὰ ἀνεκλάλητος καὶ ἀγαλλίασις αἰωνίζουσα καί εἰσιν ἀναπαύσεις διηνεκεῖς. ὅθεν καὶ ὁ εἰς τὸ ἱερὸν ὑμῶν καθεζόμενος δαίμων, ὃς τὰς ἀποκρίσεις ὑμῖν ἐνεποίει, δι᾽ ἀγγέλου κυρίου τοῦ ἀποστείλαντός με κρατεῖται δεδεμένος. ὅτι ἐὰν βαπτισθήσῃ καὶ θελήσῃς ἑαυτὸν φωτισθῆναι, ποιήσω σε ἐκεῖνον θεάσασθαι, καὶ μαθεῖν ἐκ πόσων κακῶν ἐλυτρώθης. ὅμως πάντες ἐκεῖνοι οἳ κατάκεινται ἐν τῷ ναῷ ἀσθενοῦντες, ἄκουσον ποίᾳ τέχνῃ βλάπτει αὐτούς. αὐτὸς ὁ διάβολος ποιεῖ τῇ ἑαυτοῦ τέχνῃ ἀσθενεῖν τοὺς ἀνθρώπους καὶ πά-

---

Inde ab Ὡς δὲ ἐνίκησε τὸν τύραννον usque οὐκ ἰσχύει δοῦναι ἀπόκρισιν rursus consimilia in latinis Abdiae historiis habentur. Ibi enim post *virginis vinceretur* ita pergitur: *Et ideo sicut qui victor exstiterit tyranni, mittit comites suos, ut in omnibus locis ubi tyrannus possidet titulos regis sui victoris triumphatorios imponant: ita hic homo Christus Iesus, qui vicit, misit nos in omnes provincias ut expellamus ministros diaboli qui per templa instantius habitant, et homines qui eos colunt de potestate eius qui victus est auferamus. Ideoque argentum et aurum non accipimus sed contemnimus, sicut ipse contempsit. Ibi enim cupimus esse divites ubi solum eius regnat imperium, ubi nec languor nec morbus nec tristitia nec mors locum aliquem habent: sed ubi felicitas perpetua et beatitudo perennis est et gaudium sine fine, et ubi denique deliciae sempiternae manent. Inde est quod templum vestrum ingressus daemonem, qui de idolo dabat responsa, ab angelis eius qui me misit religatum obtineo. Quocirca si baptizatus fueris* [et?] *permiseris te inluminari, faciam te videre et cognoscere quanto malo careas. Nam omnes illi qui iacent in templo aegrotantes, audi qua arte curet eos daemon, fallaciis inludens: sicut diabolus qui primum hominem vicit, ut saepe iam dixi, quia per ipsam victoriam pessimam potestatem habere videtur, et in aliis quidem maiorem, in aliis vero minorem, in his*

λιν θεραπευθῆναι, ἵνα ἐπὶ πλεῖον πιστεύσωσι τοῖς εἰδώλοις, καὶ ἵνα ἐπὶ πλεῖον χωρηθῇ εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ἵν' εἴπωσι τῷ ξύλῳ καὶ τῷ λίθῳ Σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν. ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ δαίμων ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ εἰδώλῳ δι' ἐμοῦ νενικημένος κρατεῖται, καὶ τοῖς θυσιάζουσιν ἐκεῖσε καὶ προσευχομένοις οὐδεμίαν ἀπόκρισιν δύναται δοῦναι. καὶ ἐὰν θέλῃς δοκιμάσαι ταῦτα οὕτως ἔχειν, κελεύω αὐτὸν ὑποστρέψαι ἐν τῷ εἰδώλῳ καὶ ποιήσω αὐτὸν ἐξομολογήσασθαι οἰκείῳ στόματι ὅτι ἐστὶ δεδεμένος καὶ οὐκ ἰσχύει δοῦναι ἀπόκρισιν.

Λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Αὔριον ὥρᾳ πρώτῃ τῆς ἡμέρας ἕτοιμοί εἰσιν οἱ ἱερεῖς τοῦ θυσιάσαι ἐν τῷ ἱερῷ, κἀγὼ ἐκεῖσε προσέρχομαι καὶ ἰδεῖν ἔχω τοῦτο τὸ ἔργον τὸ θαυμαστόν.

6 Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ αὐτοῖς θυσιάζουσιν ἀνέλαβε τοῦ κράζειν ὁ δαίμων Ἀπέχετ' ἄθλιοι τοῦ θυσιάσαι μοι, μή πως χεῖρον πάθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ· ὅτι ἁλύσεσι πυρίναις δεδεμένος κρατοῦμαι ὑπὸ ἀγγέλου τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ὅνπερ οἱ Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν· φοβηθέντες γὰρ αὐτὸν θανάτῳ κατεδίκασαν. ἐκεῖνος δὲ αὐτὸν τὸν θάνατον τὸν βασιλέα ἡμῶν ἐθανάτωσε, καὶ αὐτὸς τὸν ἄρχοντα ἡμῶν πυρίνοις ἅμμασι καταδήσας ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ νικήσας τὸν θάνατον καὶ τὸν διάβολον ἐξανέστη ἐν δόξῃ, καὶ ἔδωκε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ τοῖς ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὰ τέσσαρα πέρατα τοῦ κόσμου· ἐξ ὧν εἷς ἐστὶν ἐνθάδε ἀρτίως, ὅστις ἐμὲ δεδεμένον κρατεῖ. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, δι' ἐμοῦ αὐτὸν ἱκετεύσατε, ἵνα ἀπολύσῃ με πορευθῆναι εἰς ἄλλας κατοικίας.

---

*scilicet qui minus peccant. Ipse quippe diabolus facit arte sua homines aegrotare, et suadet eos credere idolis. Et ut in animabus eorum potestatem oblineat, cessat eos tunc laedere cum dixerint lapidi aut metallo Tu es deus meus. Sed quia daemon qui in statua latebat iam a me vinctus tenetur, sacrificantibus et se adorantibus nullum potest dare responsum. Sed si vis probare ita esse, iubebo illi ut ingrediatur statuam suam, et faciam eum confiteri hoc ipsum quod sit religatus et responsa amplius dare non possit.*

Iis quae iam sequuntur: Λέγει αὐτῷ usque τὸ θαυμαστόν, latina Abdiae satis respondent: *Dicit ei rex Cras prima hora parati erunt pontifices sacrificare illi, et ego illis ibi mox superveniam, ut videam hoc factum mirabile.*

6. Ἐγένετο -- ἄθλιοι τοῦ (in codice additur μή, quod delendum videbatur) -- τέσσαρα (codex τετρα; hinc fortasse τετραπέρατα scribi potest ad modum similium quae apud recentiores inveniuntur) πέρατα -- δι' ἐμοῦ (similiter

Τότε ὁ ἀπόστολος ἀπεκρίθη Ἐξομολόγησαι, ἀκάθαρτε δαίμων· τούτους πάντας τοὺς κατακειμένους ἐνθάδε ἀπὸ βαρέων νοσημάτων, τίς ἐστιν ὁ καταβλάπτων αὐτούς; ἀπεκρίθη ὁ δαίμων Ὁ ἄρχων ἡμῶν διάβολος, οὗτος ὅς ἐστι δεδεμένος, ἐκεῖνος ἡμᾶς πέμπει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἵνα βλάπτοντες πρῶτον τὰ σώματα αὐτῶν, καὶ οὕτως εἰς τὰς ψυχὰς προσχωροῦμεν, ὅταν ἡμῖν θυσιάζουσι. τότε γὰρ τελείως ἐξουσιάζομεν αὐτούς, ὅτε πιστεύουσιν ἡμῖν καὶ θυσιάζουσι· καὶ ὅταν διὰ τὸ βλάβος αὐτῶν ὑποχωροῦμεν, φαινόμεθα θεραπεύοντες αὐτούς, καὶ προσκυνούμεθα ὑπ' αὐτῶν ὡς θεοί· ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ ἐσμὲν δαίμονες, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ τοῦ ἐσταυρωμένου τοῦ υἱοῦ τῆς παρθένου προσέδησαν ἡμᾶς. ἀπ' ἐκείνης γὰρ τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς ἦλθεν ὁ ἀπόστολος Βαρθολομαῖος, πυρίναις ἁλύσεσι δεδεμένος κολάζομαι· κἀκεῖθεν λαλῶ, ὅτι διεκελεύσατό μοι. ὅμως οὐ τολμῶ ἐπὶ πλεῖον φθέγξασθαι παρόντος τοῦ ἀποστόλου, οὔτε ἐγὼ οὔτε οἱ ἄρχοντες ἡμῶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Διὰ τί οὐ σώζεις πάντας τοὺς πρὸς σὲ ἐληλυθότας; λέγει αὐτῷ ὁ δαίμων Ἡμεῖς ὅταν τὰ σώματα βλάπτωμεν, ἐὰν μὴ τὰς ψυχὰς πρῶτον βλάψωμεν, τὰ σώματα οὐκ ἀφίομεν. λέγει αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Καὶ πῶς τὰς ψυχὰς καταβλάπτετε; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ δαίμων Ὡς πιστεύουσιν ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν θεοὶ καὶ θυσιάζουσιν ἡμῖν, ἀναχωρεῖ ὁ θεὸς ἀπ' αὐτῶν τῶν θυσιαζόντων, καὶ ἡμεῖς τὰ πάθη τῶν σωμάτων οὐ περιαίρομεν, ἀλλ' ὑποχωροῦμεν εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

---

διά adhibitum est 2 Cor. 2, 12. in codice Clarom. ubi est Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα διὰ τοῦ εὐαγγελίου) — ἄλλ. κατοικίας. Haec apud Abdiam Fabric. l. l. p. 679. (post *factum mirabile*) sic leguntur: *Factum est altera die, prima hora diei sacrificantibus, coepit clamare daemon Cessate miseri sacrificare mihi, ne peiora patiamini quam ego, qui catenis igneis religatus sum ab angelis Iesu Christi, quem Iudaei crucifixerunt, putantes eum in morte posse detineri. Ille autem ipsam mortem, quae regina nostra est, captivavit, et ipsum principem nostrum maritum mortis vinculis ignitis vinxit, et tertia die victor mortis et diaboli resurrexit et dedit signum crucis suae apostolis suis, quos misit in universas orbis partes: ex quibus et hic unus est qui me vinctum tenet. Peto autem vos ut rogetis eum pro me, ut dimittat me ire ad alteram provinciam.*

Τότε ὁ ἀπόστολος - - τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Pergitur apud Abdiam: *Quae ubi audivissit Bartholomaeus Confitere, inquit, immundissime: istos omnes qui hic aegrotationes varias patiuntur, quis est qui eos laesit? Respondit daemon Princeps noster diabolus siquidem modo ligatus est, ipse nos mittit ad homines ut laedamus primo*

Τότε λέγει ὁ ἀπόστολος πρὸς τὸν λαόν Ἰδοὺ ὃν ἐνομίσατε θεὸν θεραπεύειν ὑμᾶς, ἐπὶ πλέον καταβλάπτει ὑμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα. ἀκούσατε καὶ ἀρτίως τοῦ ποιητοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς κατοικοῦντος, καὶ μὴ ἐν τοῖς ἀψύχοις λίθοις καὶ ξύλοις πιστεύσητε. καὶ ἐὰν θέλετε ἵνα προσεύξωμαι περὶ ὑμῶν καὶ πάντες οὗτοι ὑγείαν προσλάβωσι, καθείλατε τὸ εἴδωλον τοῦτο καὶ συντρίψατε, καὶ τοῦτο ποιήσαντες τὸν ναὸν τοῦτον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἁγιάσω, καὶ ὑμᾶς πάντας ἐν αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι τοῦ κυρίου βαπτίσας, ἁγιάσας πάντας διασώσω.

Τότε ἐκέλευσεν ὁ βασιλεύς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἔβαλε σχοινία καὶ μοχλούς, καὶ τὸ εἴδωλον οὐδαμῶς ἴσχυσαν καθελεῖν. τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἀπόστολος Λύσατε τὰ σχοινία. καὶ λυσάντων αὐτὰ εἶπε πρὸς τὸν δαίμονα τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῷ Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔξελθε ἐκ τούτου τοῦ εἰδώλου καὶ ὕπαγε εἰς ἔρημον τόπον, ὅπου οὔτε πετεινὸν διηχεῖ οὔτε φωνὴ ἀνθρώπου ἠκούσθη πώποτε. καὶ εὐθέως ἐξεγερθεὶς ἐκεῖνος σὺν τῷ λόγῳ τοῦ ἀποστόλου ἀπῆρεν ἐκ θεμελίων, καὶ συνετρίβησαν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ πάντα τὰ εἴδωλα ἃ ἦσαν ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ.

---

*quidem carnem eorum: quoniam animas hominum non possumus habere in potestate nisi sacrificaverint. At ubi pro salute corporis sui nobis sacrificaverint, cessamus affligere illos ex eo, quia iam in animas eorum potestatem habere incipimus. Iam ergo per hoc quod ab eorum laesione cessamus videmur curare eos, et tanquam dii colimur: cum certo simus daemones, ministri eius quem in cruce positus Iesus virginis filius religavit. Ab illo autem die quo apostolus eius huc venit Bartholomaeus, ardentibus catenis strictus consumor, et ideo loquor quia haec ille iussit. Alioquin non ausus fuissem loqui eo praesente, atque adeo ne ipse princeps quidem noster. Tum apostolus conversus ad daemonem Quare non salvas, inquit, hos omnes qui ad te convenerunt? Respondit daemon Nos quando corpora laedimus, nisi animam laeserimus, corpora sub laesione perdurant.*

Τότε λέγει ὁ ἀπόστολος -- καὶ (in codice est κἄν) ἀρτίως -- καθείλατε (in codice est καθῆλατε superscripto ι super η. Hinc barbare edendum videbatur καθείλατε) -- διασώσω. Apud Abdiam istis haec respondent: *Tunc conversus apostolus ad plebem Ecce quem deum colebatis, ecce quem vos curare putabatis. Audite nunc ex me verum deum, creatorem vestrum, qui in coelis habitat. Non* (ne? neque?) *lapidibus vanis credatis. Sed si vultis ut orem pro vobis et omnes hi sanitatem recipiant, deponite idolum hoc et confringite: et cum hoc feceritis, templum hoc Christi nomini dedicabo, et vos omnes in isto templo Christi baptismate consecrabo.*

Τότε ἐκέλευσεν -- ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ. His convenit Abdiae textus, qui

[7] Τότε πάντες μιᾷ φωνῇ ἔκραξαν λέγοντες Εἷς θεὸς παντοδύναμος, ὃν κηρύττει Βαρθολομαῖος ὁ ἀπόστολος. τότε ὁ ἅγιος Βαρθολομαῖος ἁπλώσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν Ὁ θεὸς τοῦ Ἁβραάμ, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσαάκ, ὁ θεὸς τοῦ Ἰακώβ, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων τὸν μονογενῆ σου υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐξαποστείλας, ἵνα ἡμᾶς πάντας τοὺς δεδουλωμένους τῇ ἁμαρτίᾳ τῷ ἰδίῳ αἵματι λυτρώσῃ καὶ σοὺς υἱοὺς ἀναδείξῃ, ἵνα σὲ θεὸν ἀληθινὸν γνωσώμεθα, ὅτι διὰ παντὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ὑπάρχεις ἀτελεύτητος θεός· εἷς θεὸς ὁ πατὴρ ὁ ἐν υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι γνωριζόμενος, εἷς θεὸς ὁ υἱὸς ὁ ἐν πατρὶ καὶ ἐν ἁγίῳ πνεύματι δοξαζόμενος, εἷς θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁ ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ προσκυνούμενος, καὶ ἀληθῶς μονὰς γνωριζομένη, ὁ πατὴρ ἀγέννητος, ὁ υἱὸς γεννητός, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορευόμενον· καὶ ἔστιν ἐν σοὶ τῷ πατρὶ καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι ὁ μονογενής σου υἱὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οὗτινος ἐν τῷ ὀνόματι ἔδωκας ἡμῖν ἐξουσίαν τοῦ ἀῤῥώστους ὑγιαίνειν, παραλυτικοὺς θεραπεύειν, δαίμονας φυγαδεύειν καὶ νεκροὺς ἐγείρειν· εἶπε γὰρ ἡμῖν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου λήψεσθε· παρακαλῶ οὖν ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ πάντα τὰ πλήθη ταῦτα διασωθείησαν, ἵνα πάντες διαγνώσωνται ὅτι σὺ εἶ θεὸς μόνος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν θαλάσσῃ, ὁ τὴν σωτηρίαν ἐκζητῶν τῶν ἀνθρώπων δι' αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ ζῇς καὶ βασιλεύεις εἰς ἑνότητα πνεύματος ἁγίου εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

---

sic habet: *Tunc iussu regis omnes populi miserunt funes et trochleas, et simulacrum non poterant evertere. Apostolus autem dixit eis Solvite vincula illius. Cumque exsolvissent omnia vincula, dixit ad daemonem qui in eo erat Si vis ut non te faciam in abyssum mitti, exi de isto simulacro et confringe illud, et vade in deserta, ubi nec avis volat nec arator arat nec unquam vox hominis resonavit. At ille statim egrediens comminuit omnia genera idolorum; nec solum maius idolum, sed ubicunque pro ornatu templi sigilla erant posita minutavit, ita ut picturam omnem delesset.*

7. Τότε πάντες μιᾷ φωνῇ -- Ἁβραάμ (hoc accentu in codice hoc nomen scriptum est) -- ὁ υἱὸς γεννητός (ita legitur; fortasse ἀγέννητος corrigendum est. In latinis eodem fere loco *unigenitus* legitur.) -- ὑγιαίνειν (sic) -- ἡμῖν Ἀμὴν (in codice scriptum est ἡμῖν ὁ ἀμήν. Cum vix videatur Christus ὁ Ἀμήν ab hoc auctore dictus esse, praesertim quum Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν Ioh. 16, 23. legatur, aliquid post ὁ excidisse putandum erit.) -- διασωθείησαν (ita ipsi correximus; in codice est διασωθήτωσαν; quae dicendi negligentia fortasse cum tot aliis ferenda erat) -- αἰῶνας τῶν αἰώνων. In his graecus textus noster latino

Καὶ ὡς ἅπαντες ὑπήκουσαν τὸ ἀμήν, ἐφάνη ἐξαίφνης ἄγγελος κυρίου λάμπων ὑπὲρ τὸν ἥλιον, ἐπτερωμένος, καὶ ἄλλοι τέσσαρες ἄγγελοι κατέχοντες τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ναοῦ· καὶ τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ὁ εἷς σφραγίσας τὸν ναὸν καὶ τὸν λαὸν εἶπε Τάδε λέγει κύριος ὁ ἀποστείλας με. Ὥσπερ ὑμεῖς πάντες ἀπὸ πάσης ἀσθενείας ὑμῶν καθαρισθήσεσθε, οὕτω καθαρισθήσεται καὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων δαιμόνων, οὓς ἐκέλευσεν ὁ ἀπόστολος τοῦ θεοῦ πορευθῆναι εἰς ἔρημον τόπον· οὕτω γάρ μοι ὁ θεὸς ἐκέλευσεν, ἵνα φανερώσω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ὃν θεωροῦντες μηδὲν φοβεῖσθε, ἀλλ' ὡς ἐγὼ ποιῶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὕτω καὶ ὑμεῖς τῷ δακτύλῳ ὑμῶν σφραγίσατε τὰ πρόσωπα ὑμῶν, καὶ τὰ κακὰ ταῦτα φεύξονται ἀφ' ὑμῶν. τότε ὑπέδειξεν αὐτοῖς τὸν δαίμονα τὸν ἐν τῷ ἱερῷ κατοικοῦντα ὡς Αἰθίοπα μαῦρον ὡς ἡ ἀσβόλη· πρόσωπον ὀξὺ καθάπερ κυνός, σπανογένειος, τρίχας ἔχων ἄχρι ποδῶν, ὀφθαλμοὶ πυροειδεῖς, σπινθῆρας ἐξερχομένας ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αὐτοῦ ἐξήρχετο καπνὸς ὡσεὶ θεάφιν, ἔχων πτερὰ ἀκανθώδη καθάπερ ὕστριξ, καὶ ἦν προσδεδεμένος τὰς χεῖρας ἁλύσεσι πυρίναις, ἰσχυρῶς κατεχόμενος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος τοῦ κυρίου Καθὼς καὶ προσέταξεν ὁ ἀπόστολος,

---

Abdiae aliquanto prolixior est. Apud hunc enim sic legitur: *Tunc omnes una voce clamare coeperunt Unus Deus omnipotens, quem praedicat apostolus eius Bartholomaeus. Quibus factis expandens manus suas apostolus ad coelum dixit Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Iacob, qui ad redemptionem nostram unigenitum tuum filium Deum nostrum et dominum direxisti ut nos omnes qui eramus servi peccati suo sanguine redimeret et tibi filios faceret: qui verus Deus ex hoc cognosceris quia semper idem es et immutabilis perseveras: unus Deus pater ingenitus, et unus filius eius unigenitus dominus noster Iesus Christus, et unus spiritus sanctus inluminator et doctor nostrarum animarum, qui dedit nobis potestatem ut infirmos salvaremus, coecos inluminaremus, leprosos mundaremus, paralyticos absolveremus, daemones fugaremus et suscitaremus mortuos: et dixit nobis Amen dico vobis, quaecunque in nomine meo petieritis a patre meo, dabit vobis. Peto ergo in eius nomine ut omnis haec multitudo salvetur: ut cognoscant omnes quia tu es Deus unus in coelo et in terra et in mari, qui salutem recuperas per ipsum dominum nostrum Iesum Christum, per quem est tibi domino patri honor et gloria cum spiritu sancto per immortalia secula seculorum.*

Καὶ ὡς ἅπαντες ὑπήκουσαν (ita emendavimus id quod in codice scriptum est ἤκουσαν. Convenit ὑπήκουσαν nostrum cum latino Abdiae textu, in quo est *respondissent.* Quo de verbi ὑπακούειν significatu plura exponuntur in Stephani Thesauro, tom. VIII. pag. 112; item in Thilonis clarissimi programmate paschali anni 1847. pag. 29.) -- Καθὼς καὶ προσέταξ. ὁ ἀποστ. (haec aliter habent in

ἀπολύω σε· ὕπαγε ὅπου οὐκ ἀκούεται φωνὴ ἀνθρώπου, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως τῆς μεγάλης ἡμέρας τῆς κρίσεως. καὶ ὡς ἀπέλυσεν αὐτόν, ἐκεῖνος ὀλολύζων καὶ κλαίων ἐκπετάσας ἄφαντος ἐγένετο. ὁ δὲ ἄγγελος τοῦ κυρίου πάντων ὁρώντων ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.

8 Τότε ὁ βασιλεὺς ὁμοῦ καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτῶν καὶ μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ μετὰ παντὸς τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, καὶ πᾶσα πέριξ πόλις τε καὶ χώρα καὶ ὅσην γῆν ἡ βασιλεία αὐτοῦ περιεκράτει, σεσωσμένοι πιστεύσαντες ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἀποθέμενος δὲ τὸ διάδημα ὁ βασιλεὺς ἠκολούθησε τὸν ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ Βαρθολομαῖον.

---

latinis; vide infra. Possis dubitare utrum ista pertineant ad verba angeli, an cum iis quae praecedunt coniungenda sint.) -- ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν. Huc quadrant Abdiae verba haec: *Cumque omnes respondissent amen, apparuit angelus domini splendidus sicut sol, habens alas. Et per quatuor angulos templi* (desunt igitur in latino textu ἄλλοι τέσσαρες ἄγγελοι) *circumvolans digito suo in quadratis saxis sculpsit signum crucis et dixit Haec dicit dominus qui misit me: sicut omnes vos ab infirmitate vestra mundamini, ita mundavi templum hoc ab omni sorde et habitatore eius, quem iussit apostolus Dei ire in locum desertum ab hominibus. Praeterea me iussit dominus, quem videntes* (haec male in latinis habent: etenim ὃν θεωροῦντες ad daemonem, non ad dominum spectare debet) *nolite expavescere, ut prius ostendam vobis, ut* (et?) *quale signum ego sculpsi in his saxis tale vos digito vestro facite in frontibus vestris, et omnia mala fugient a vobis. His factis ostendit eis angelus domini ingentem Aegyptium nigriorem fuligine, faciem acutam habentem cum barba prolixa et crines usque ad pedes, oculos igneos sicuti ferrum ignitum, scintillas emicantes ex ore eius, et ex naribus egrediebatur flamma sulphurea: habebat et alas spineas sicut hystrix, eratque vinctus a tergo manibus, igneis catenis strictus. Et dixit ei angelus domini Quoniam audisti vocem apostoli et omnia pollutionum genera de isto templo mundasti, secundum promissum apostoli solvam te ut vadas ubi nulla conversatio hominum est vel esse potest, et ibi sis usque ad diem iudicii. Et cum exsolvisset eum, ululatum teterrimum dirae vocis emittens evolavit, et nusquam comparuit. Evolavit et angelus domini videntibus cunctis ad coelum.*

8. Τότε ὁ βασιλεὺς -- μετὰ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτῶν (quae praepositionis μετά constructio apud Byzantinos frequens est, neque apud illos desunt exempla utriusque constructionis coniunctae, quale nostro loco habetur. Cf. Boissonade Anecd. IV. pag. 479.) -- τοῦ Χρ. Βαρθολομαῖον. Istis respondent haec apud Abdiam: *Tunc rex una cum uxore sua et duobus filiis et cum omni exercitu suo et cum omni populo qui salvatus erat et vicinarum urbium quae ad eius regnum pertinebant incolis credens baptizatus est, et deposito diademate capitis et purpura coepit apostolum non deserere.*

Μετὰ δὲ ταῦτα συναχθέντες οἱ ἄπιστοι τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Ἀστρήγεα τὸν βασιλέα, ὄντα μεγαλώτερον ἀδελφὸν τοῦ βαπτισθέντος βασιλέως, λέγουσιν αὐτῷ Βασιλεῦ, ὁ ἀδελφός σου Πολύμιος μαθητὴς ἐγένετο μάγῳ τινὶ ἀνθρώπῳ, ὅστις τὰ ἱερὰ ἡμῶν καθεῖλε καὶ τοὺς θεοὺς ἡμῶν συνέτριψε. ταῦτα λεγόντων αὐτῶν καὶ κλαιόντων ἰδοὺ πάλιν ἦλθον καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν πέριξ πόλεων, μιερεῖς τε καὶ λαός, καὶ ἀνέβαλον κλαίειν καὶ κατεγκαλεῖν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. τότε ὁ βασιλεὺς Ἀστρήγης θυμωθεὶς ἔβαλε χιλίους ἄνδρας ἐνόπλους μετὰ τῶν μιερεῖς ἐκείνων ἵνα ὅπου ἐὰν εὕρωσι τὸν ἀπόστολον, ἀγάγωσιν αὐτῷ δεδεμένον. καὶ τοῦτο ποιήσαντες, εὑρόντες καὶ ἀγαγόντες, λέγει πρὸς αὐτόν Σὺ εἶ ὁ ἀποστρέψας τὸν ἀδελφόν μου ἀπὸ τῶν θεῶν; πρὸς ὃν ἀπεκρίθη ὁ ἀπόστολος Ἐγὼ οὐκ ἀπέστρεψα αὐτόν, ἀλλ' ὑπέστρεψε πρὸς τὸν θεόν. λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Σὺ εἶ ὁ τοὺς θεοὺς ἡμῶν συντρίψαι ποιήσας; λέγει αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Ἐγὼ ἔδωκα ἐξουσίαν τοῖς δαίμοσι τοῖς ἐν αὐτοῖς οὖσι, κἀκεῖνοι συνέτριψαν τὰ εἴδωλα τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι πιστεύσωσι τῷ θεῷ τῷ παντοδυνάμῳ τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατοικοῦντι. λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς Ὥσπερ σὺ ἐποίησας τῷ ἀδελφῷ μου ἀρνήσασθαι τοὺς θεοὺς αὐτοῦ καὶ τῷ θεῷ σοῦ πιστεῦσαι, οὕτω κἀγὼ ποιήσω σὲ ἀθετῆσαι τὸν θεὸν σοῦ καὶ τοῖς θεοῖς μοῦ πιστεῦσαι. λέγει αὐτῷ ὁ ἀπόστολος Εἰ ἐγὼ τὸν θεὸν ὃν ἐλάτρευσεν ὁ σὸς ὁμαίμων δεδεμένον ἐκράτησα, καὶ ἐμοῦ κελεύσαντος συνετρίβησαν τὰ εἴδωλα, εἰ δύνασαι καὶ σὺ ταῦτα ποιῆσαι τῷ

---

Μετὰ δὲ ταῦτα -- πρὸς τὸν Ἀστρήγεα (sic in codice constanter hoc nomen scriptum est; nisi quod infra ubique edidimus Ἀστρήγης cuius loco codex habet Ἀστρῆγες. Apud Abdiam vero *Astyages* legitur. Tamen vero, teste Fabricio, in historia Armena a Clemente Galano edita Armeniorum rex Bartholomaei et Thaddaei interfector non *Astyages* sed *Sanathrugus* vocatur: quod nomen posterius propius ad nostrum Ἀστρήγης accedere videtur.) -- μιερεῖς (codex ubique μυερεῖς) τε καὶ λαός, καὶ ἀνέβαλον (codex λαὸς ἔβαλον) κλαίειν -- μιερεῖς ἐκείνων (cf. de μιερεῖς voce Stephani Thesaurum graecae linguae sub Μιερεύς, Μηρεύς. T. V. p. 1047. Omnino recte habet coniectura ea ex qua μιερεῖς [quasi μὴ ἱερεῖς] gentilium sacerdotes a Christianis scriptoribus per contumeliam dicti sunt. Praeterea auctor martyrii Bartholomaei de industria scripsisse videtur μετὰ τῶν μιερεῖς ἐκείνων [aliter Chron. Alex. p. 376. ὑπὲρ τῶν μιερῶν], ac si indeclinabile esset μιερεῖς. Similes soloecismos in Apocalypsi Iohannis haberi constat.) -- ἀγάγωσιν (codex ἀγαγεῖν) -- σὺ εἶ ὁ (ὁ om codex) ἀποστρέψας --

ἐμῷ θεῷ, δύνασαι κἀμὲ πεῖσαι θυσιάσαι τοῖς θεοῖς σοῦ· ἐὰν δὲ σὺ οὐδὲν δύνασαι ποιῆσαι τῷ θεῷ μοῦ, ἐγὼ πάντας τοὺς θεοὺς σοῦ συντρίψω, σὺ δὲ πίστευσον τῷ ἐμῷ θεῷ.

9 Καὶ ταῦτα λέγοντος, ἐμηνύθη τῷ βασιλεῖ ὅτι ὁ θεὸς αὐτοῦ Βαλδὰδ καὶ πάντες οἱ ἄλλοι θεοὶ καταπεσόντες συνετρίβησαν. τότε ὁ βασιλεὺς διέσχισε τὴν πορφύραν ἥνπερ ἦν ἐνδεδυμένος, καὶ ἐκέλευσε ῥαβδίζεσθαι τὸν ἅγιον ἀπόστολον Βαρθολομαῖον, καὶ οὕτως ἐνδαρθέντα ἀποκεφαλισθῆναι αὐτόν.

Ἦλθον δὲ ἀναρίθμητα πλήθη ἀπὸ πασῶν πόλεων, ὡσεὶ χιλιάδες δύο καὶ δέκα, οἵτινες δι' αὐτοῦ ἐπίστευσαν σὺν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἦραν τὸ λείψανον τοῦ ἀποστόλου μετὰ ὕμνου καὶ πάσης δόξης, καὶ κατέθεντο αὐτὸ ἐν βασιλικῇ θήκῃ καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀστρήγης ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ ῥιφῆναι· καὶ μετηνέχθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Λιπάρεως.

---

συντρίψω (codex -ψας) -- τῷ ἐμῷ θεῷ. Ad haec confer quibus Abdias pergit: *Interea colligentes se universorum templorum pontifices abierunt ad Astyagem regem, fratrem eius maiorem, et dixerunt Frater tuus discipulus factus est magi hominis qui templa nostra sibi vendicat et deos nostros confringit. Cumque haec flentes referrent, rex Astyages indignatus misit mille viros armatos cum pontificibus, ut ubi inventus esset apostolus, vinctum illum perducerent ad eum. Quod cum fecissent, dixit ad eum Astyages Tune es qui evertisti fratrem meum? Cui apostolus Ego non everti eum, inquit, sed converti. Dixit iterum rex Tu es qui deos nostros fecisti comminui? Respondit apostolus Ego dedi potestatem daemonibus qui in eis erant, ut ipsi conquassarent idola vana in quibus degebant, ut omnes homines relicto errore crederent omnipotenti Deo qui in coelis habitat. Dicit ei rex Sicut tu fecisti fratrem meum ut relinqueret deum suum et deum tuum crederet, ita faciam te relinquere deum tuum et deo meo credere et ipsi sacrificare. Dicit ei apostolus Ego deum quem colebat frater tuus religatum et vinctum ostendi, et ipsum feci ut frangeret simulacrum suum. Si potueris hoc facere deo meo, tunc me ad sacrificandum impelles; si autem tu nihil deo meo facere potes, ego omnes deos tuos comminuam, et tu credes deo meo.*

9. Καὶ ταῦτα λέγοντος -- Βαλδὰδ (observa quam prope hoc idoli nomen accedat ad coniecturam Fabricii l. l. pag. 685. In textu enim Abdiae latino edidit *Vualdath*, sed legendum putat *Baaladad vel simile quippiam.*) -- ἀποκεφαλισθῆναι αὐτόν. Cum his maximam partem concordat Abdiae locus, qui sic habet: *Haec cum diceret, nunciatum est regi quod deus eius Vualdath cecidisset et minutim dissiluisset. Qua re indignatus rex scidit purpuream vestem qua indutus erat, et fecit exinde fustibus caedi beatum Bartholomaeum; caesum autem iussit decollari.*

Ἦλθον δὲ ἀναρίθμητα -- καὶ κατέθεντο usque Λιπάρεως (haec omnia in latinis non habentur. Posteriora vero de reliquiis Bartholomaei ad Liparim insulam advectis plane conveniunt cum traditione Graecis celebrata. Cf. Fabricium l. l. pag. 686.). Comparanda cum hoc martyrii loco Abdias tantummodo haec

Ἐγένετο δὲ τριακοστῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς μετενέγξεως τοῦ ἀποστόλου καὶ ἔπεσεν ἀπὸ δαίμονος ὁ βασιλεὺς Ἀστρήγης καὶ ἐπνίγη ἀθλίως, καὶ πάντες οἱ μιερεῖς ὑπὸ δαιμόνων πνιγέντες ἀπώλλοντο διὰ τὴν στάσιν τοῦ ἀποστόλου, καὶ οὕτω κακῷ μόρῳ ἐτελεύτησαν.

Ἐγένετο δὲ φόβος μέγας καὶ τρόμος, καὶ προσήρχοντο ἐπὶ τὸν κύριον ἅπαντες καὶ ἐβαπτίσθησαν ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῶν χειροτονηθέντων ὑπὸ τοῦ ἅγιου ἀποστόλου Βαρθολομαίου. ἐποίησαν δὲ κατὰ τὴν πρόσταξιν τοῦ ἀποστόλου πᾶς ὁ κλῆρος τοῦ λαοῦ Πολύμιον τὸν βασιλέα ἐπίσκοπον· καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔλαβε χάριν ἰαμάτων καὶ ἤρξατο σημεῖα ποιεῖν. ἐποίησε δὲ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἔτη κ̄, καὶ προκόψας ἐν πᾶσι καὶ καλῶς κυβερνήσας τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὀρθοδόξως ὁδηγήσας ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐπορεύθη πρὸς κύριον· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

---

habet: *Interea qui haec audierant venerunt duodecim civitatum populi qui per illum crediderant una cum rege Polymio, et abstulerunt cum hymnis et cum omni gloria corpus eius.*

Ἐγένετο δὲ τριακοστῇ -- μετενέγξεως (codex μετενέξεως: quemadmodum saepe in codicibus γ ante ξ omissum est) -- διὰ τὴν στάσιν τοῦ ἀποστόλου (videntur haec significare *ut staret* i. e. *valeret apostolus eiusque auctoritas.* Quod nescio an Abdias qui dicitur paullo obscurius expresserit his: *et confitentes apostolatum eius;* ad quae Fabricius notandum duxit: *vere illum a Deo missum fuisse.*) — ἐτελεύτησαν. Huc spectant Abdiae haec: *Factum est autem tricesimo die depositionis eius, arreptus daemonio rex Astyages venit ad templum eius et omnes pontifices pleni daemonibus passi sunt, et confitentes apostolatum eius ibidem mortui sunt.*

Ἐγένετο δὲ φόβος -- τῶν αἰώνων, ἀμήν. Istis satis respondent quae apud Abdiam traduntur. Ibi enim sic legitur: *Et factus est timor et tremor super omnes incredulos. Et crediderunt universi atque baptizati sunt a presbyteris, quos ordinaverat apostolus Bartholomaeus. Factum est denique per revelationem, universo populo acclamante, ut ab apostolo ordinaretur episcopus ipse rex Polymius: qui coepit ab eo tempore in nomine apostoli signa multa facere. Fuitque in episcopatu annis viginti, et demum perfectis omnibus ac bene compositis ac stabilitis migravit ad dominum: cui honor et gloria sit in secula seculorum, amen.*

---

# ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΘΑΔΔΑΙΟΥ ΕΝΟΣ ΤΩΝ ΙΒ′.

Λεββαῖος ὁ καὶ Θαδδαῖος ἦν μὲν ἀπὸ Ἐδέσσης τῆς πόλεως· μητρόπολις δὲ αὕτη Ὀσροηνῆς, Ἀρμενοσύρων μεσόγειος· Ἑβραῖος τῷ γένει, ἐξησκημένος τὰς θείας γραφὰς καὶ λογιώτατος. οὗτος ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ προσκυνήσων ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ ἀκούσας τὸ κήρυγμα αὐτοῦ καὶ ἰδὼν τὸν ἀγγελικὸν αὐτοῦ βίον ἐβαπτίσθη, καὶ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Θαδδαῖος. ἰδὼν δὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν διδαχὴν αὐτοῦ καὶ τὰ θαύματα αὐτοῦ ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ ἐγένετο αὐτοῦ μαθητής, καὶ ἐξελέξατο αὐτὸν εἰς τοὺς δώδεκα, κατὰ μὲν Ματθαῖον καὶ Μάρκον τοὺς εὐαγγελιστὰς δέκατος ἀπόστολος.

2 Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἦν τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, ὀνόματι Ἄβγαρος. ἐξελθούσης δὲ τῆς φήμης τοῦ Χριστοῦ, τῶν θαυμασίων ὧν ἐποίει καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, ἀκούσας ὁ Ἄβγαρος ἐξίστατο, καὶ ἐπόθει ἰδεῖν τὸν Χριστόν, καὶ οὐκ ἠδύνατο τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρχὴν καταλιπεῖν. κατὰ δὲ τὰς ἡμέρας τοῦ πάθους καὶ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν Ἰουδαίων νόσῳ κρατηθεὶς ἀνιάτῳ ὁ Ἄβγαρος ἔπεμψεν ἐπιστολὴν τῷ Χριστῷ διὰ

---

* Ita inscriptio in codice Par legitur. Vind sic: Πρᾶξις καὶ κοίμησις τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Θαδδαίου ἑνὸς τῶν ἑβδομήκοντα.

1. Λεββαῖος: Vind Ὁ μακάριος Λεββ. | Ἐδέσσης: Par semper Αἰδέσσης | μητρόπ. δέ: Vind add ὑπάρχει | Ὀσροηνῆς: ita scribendum duxi. Par ὡσροηνῆ, Vind ὀσροηνή καλουμένη | Par λογιότατος, et Vind add πάνυ | οὗτος: Par om | ἐν ταῖς: Par om ἐν | ἰδών: codex εἰδών, item infra.

2. Ἄβγαρος: haec usitatissima eius nominis scriptura est. Codex Par ubique Αὔγαρος. Alibi etiam Ἄγβαρος invenitur, ut infra in Vind.

᾿Ανανίου τοῦ ταχυδρόμου, περιέχουσαν τάδε. Ἰησοῦ τῷ λεγομένῳ Χριστῷ Ἄβγαρος τοπάρχης Ἐδεσσηνῶν χώρας, δοῦλος ἀνάξιος. Ἤκουσταί μοι τὸ τῶν θαυμασίων πλῆθος τῶν ὑπὸ σοῦ γινομένων, ὅτι ἀσθενεῖς καὶ τυφλούς, χωλοὺς καὶ παρειμένους καὶ δαιμονιῶντας ἰᾶσαι πάντας. καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ἀγαθότητά σου παραγενέσθαι ἕως ἡμῶν καὶ ἐκφυγεῖν τὰς ἐπιβουλὰς τῶν μιαρῶν Ἰουδαίων, ἃς φθόνῳ κατὰ σοῦ κινοῦσιν. μικρὰ δέ μοι πόλις ἐστίν, ἀρκοῦσα τοῖς ἀμφοτέροις. παραγγείλας τῷ Ἀνανίᾳ ὁ Ἄβγαρος ἱστορῆσαι τὸν Χριστὸν ἀκριβῶς, ποίας εἰδέας ἐστίν, τήν τε ἡλικίαν καὶ τρίχα καὶ ἁπλῶς πάντα.

3 Ὁ δὲ Ἀνανίας ἀπελθὼν καὶ δοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἦν ἐπιμελῶς ἀτενίζων τῷ Χριστῷ, καὶ οὐκ ἠδύνατο καταλαβέσθαι αὐτόν. ὁ δὲ ὡς καρδιογνώστης γνοὺς ᾔτησε νίψασθαι· καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ τετράδιπλον· καὶ νιψάμενος ἀπεμάξατο τὴν ὄψιν αὐτοῦ. ἐντυπωθείσης δὲ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐν τῇ σινδόνι ἐπέδωκεν τῷ Ἀνανίᾳ εἰπών Ἀπόδος καὶ ἀπάγγειλον τῷ ἀποστείλαντί σε. Εἰρήνη σοὶ καὶ τῇ πόλει σου. ὅτι διὰ τοῦτο ἦλθον, παθεῖν ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ ἀναστῆναι καὶ ἀναστῆσαι τοὺς προπάτορας. μετὰ δὲ τὸ ἀναληφθῆναί με εἰς οὐρανοὺς ἀποστελῶ σοι τὸν μαθητήν μου Θαδδαῖον, ὅστις φωτίσει σε καὶ ὁδηγήσει σε εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ σὲ καὶ τὴν πόλιν σου.

4 Ὁ δὲ δεξάμενος τὸν Ἀνανίαν καὶ πεσὼν καὶ προσκυνήσας τὴν εἰκόνα πρὸ τοῦ φθάσαι τὸν Θαδδαῖον ὁ Ἄβγαρος ἰάθη ἀπὸ τῆς νόσου αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ἀνάληψιν ἀπῆλθεν ὁ Θαδδαῖος πρὸς Ἄβγαρον, καὶ εὑρὼν αὐτὸν ὑγιῆ ἐξη-

---

3. Vind sic: ὁ δὲ κύριος, ὡς ἅτε κρυφίων γνώστης καὶ καρδιῶν καὶ μυελῶν ἐξεταστής, γνοὺς τὴν ἐπιθύμησιν αὐτοῦ ᾔτησε νίψασθαι· καὶ τούτου γενομένου ἐπεδόθη αὐτῷ ῥάκκος τετράδιπλον· καὶ νιψάμενος ἀπεμάξατο τὴν ἄχραντον καὶ ἁγίαν αὐτοῦ ὄψιν ἐν αὐτῷ. ὅθεν ἐντυπωθείσης τῆς θείας αὐτοῦ μορφῆς καὶ προσόψεως ἐν τῇ σινδόνι, ὡς αὐτὸς μόνος οἶδεν, ἐπέδωκεν τῷ Ἀνανίᾳ εἰπών Ἀπελθὼν ἀπόδος αὐτὸ τῷ ἀποστείλαντί σε, καὶ ἀπάγγειλον αὐτῷ ταῦτα. Εἰρήνη σοὶ καὶ τῇ πόλει σου, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἐχθρῶν κατισχῦσαι αὐτῆς πώποτε. ἐγὼ γὰρ διὰ τοῦτο κατῆλθον ἐπὶ τῆς γῆς, παθεῖν ὑπὲρ τοῦ κόσμου βουλόμενος, ἀναστῆναί τε καὶ ἀναστῆσαι τοὺς προπάτορας. μετὰ δὲ --- ὅστις καὶ θεραπεύσει σε καὶ φωτίσει σε καὶ --- τὴν πόλιν σου.

4. Vind Ὁ δὲ τοπάρχης Ἄγβαρος δεξάμενος περιχαρῶς τὸν Ἀνανίαν

γήσατο αὐτῷ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησιν, καὶ ἐβάπτισεν αὐτὸν σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ πολλὰ πλήθη Ἑβραίων τε καὶ Ἑλλήνων, Σύρων τε καὶ Ἀρμενίων κατηχήσας, ἐβάπτισεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, χρίσας αὐτοὺς τὸ ἅγιον μύρον, καὶ μετέδωκεν αὐτοῖς τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς φυλάσσειν καὶ τηρεῖν τὸν νόμον Μωυσέως καὶ στοιχεῖσθαι τὰ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων εἰρημένα εἰς Ἱερουσαλήμ. κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ συνήγοντο εἰς τὸ πάσχα, καὶ πάλιν διεμέριζεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

5 Ὁ δὲ Θαδδαῖος σὺν τῷ Ἀβγάρῳ κατέλυσεν εἰδωλεῖα καὶ ἔκτισεν ἐκκλησίας, χειροτονήσας ἕνα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐπίσκοπον καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν κανόνα τῆς ψαλμῳδίας καὶ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν εἰς Ἄμιδα πόλιν, μεγάλην μητρόπολιν Μεσηχάλδων καὶ Σύρων, ἤγουν Μεσοποταμίας Συρίας, παρὰ τὸν Τίγριν ποταμόν. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων σὺν τοῖς μαθηταῖς τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου εἶπεν ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς Θαδδαῖον καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Ἄνδρες, πόθεν ἐστέ; καὶ τίνος χάριν πάρεστε;

6 Ὁ δὲ Θαδδαῖος εἶπεν Πάντως τὸ ῥῆμα τὸ γεγονὸς εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠκούσατε, καὶ ἡμεῖς μαθηταὶ αὐτοῦ ἐσμὲν καὶ μάρτυρες τῶν θαυμασίων ὧν ἐποίησεν καὶ ὧν ἐδίδαξεν, καὶ ὡς διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι τῆς Ἰουδαίας. ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀνακρίνας καὶ μὴ εὑρὼν αἰτίαν ἤθελεν ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ ἐπεφώνουν Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος, ὅτι ἑαυτὸν βασιλέα κηρύττει. ὁ δὲ φοβηθεὶς ἀπενίψατο τὰς χεῖρας θεωροῦντος τοῦ ὄχλου, καὶ εἶπεν Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἀνθρώπου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθέντες οἱ ἀρχιερεῖς εἶπον Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ὁ δὲ Πιλᾶτος παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς. οἱ δὲ παραλαβόντες αὐτὸν σὺν τοῖς

---

στοιχεῖσθαι τά: an potius στοιχ. κατά τά?

5. καὶ παρέδωκεν: καί non est in codice.

στρατεύμασιν ἐμπτύσαντες καὶ πολλὰ καταπαίξαντες ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ κατέθεντο ἐν τῷ μνημείῳ ἀσφαλισάμενοι καλῶς, παραστήσαντες αὐτῷ καὶ φύλακας. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τοῦ αὔγους ἠγέρθη, καταλείψας τῷ τάφῳ τὰ ἐντάφια. καὶ ὤφθη πρῶτον τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλαις γυναιξίν, καὶ Πέτρῳ καὶ Ἰωάννῃ τοῖς πρώτοις τῶν συμμαθητῶν μου, ἔπειτα καὶ ἡμῖν τοῖς δώδεκα, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν ἐπὶ ἡμέρας πολλάς. καὶ ἀπέστειλεν ἡμᾶς ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ κηρῦξαι μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη βαπτιζομένους, ἐπαγγειλαμένους βασιλείαν οὐρανῶν, ἀναστησομένους ἀφθάρτους ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. καὶ ἔδωκεν ἡμῖν ἐξουσίαν δαίμονας διώκειν καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν καὶ νεκροὺς ἀνιστᾶν.

7 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐπισυνήγαγον τοὺς ἀσθενεῖς αὐτῶν καὶ δαιμονιῶντας. ὁ δὲ Θαδδαῖος ἐξελθὼν σὺν τοῖς μαθηταῖς, ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν ἐπιτιθὼν τὴν χεῖρα, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Χριστοῦ πάντας ἐθεράπευσεν· οἱ δὲ δαιμονιῶντες πρὸ τοῦ ἐγγίσαι τὸν Θαδδαῖον ἐθεραπεύοντο, ἐξερχομένων τῶν πνευμάτων. ἐπὶ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἐπισυντρεχόντων τῶν λαῶν ἐκ διαφόρων χωρίων καὶ θεωρούντων τὰ γινόμενα ὑπὸ Θαδδαίου, καὶ ἀκούοντες τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ πολλοὶ ἐπίστευσαν καὶ ἐβαπτίζοντο ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

---

6. καταπαίξαντες ex Vind; Par καταπλήξαντες | παραστήσ. αὐτῷ: Par om αὐτῷ | καὶ τῇ: Vind ὅθεν τῇ | Vind ὡς θεὸς καταλείψας αὐτοῦ τὰ ἐντάφια ἐν τῷ τάφῳ κενά (κενῷ?) | καὶ ἄλλ. γυναιξίν, καὶ Πέτρῳ: Vind καὶ Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ· εἶθ᾿ οὕτως Πέτρῳ | Vind: τοῖς δώδεκα μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, οἵτ. καὶ συνεφ. | πολλάς: Vind τεσσεράκοντα | ἀπέστειλεν ἡμᾶς: Vind add ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ | βαπτιζομένους: Vind add ὕδατι καθαρῷ εἰς ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος | ἐπαγγειλαμένους: uterque codex ἐπαγγειλάμενος, et Vind add αὐτοῖς | οὐρανῶν: Vind add κληρονομεῖν | Vind ἔδωκεν δὲ ἡμῖν καὶ ἐξουσίαν νεκροὺς ἀνιστᾶν, δαίμ. διώκ., λεπροὺς καθαρίζειν καὶ θερ. πᾶσαν ν. κ. π. μαλακίαν.

7. Vind Ἀκ. δὲ ταῦτα | Vind τ. ἀσθεν. ἑαυτῶν κ. δαιμ. καὶ ἔφερον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. | ὁ δὲ Θαδδ.: Vind ὁ δὲ μακάριος τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος Θαδδ. | μαθηταῖς: Vind add πρὸς αὐτούς, καί | Vind ἐπιτιθείς | Vind ἐγγίσαι αὐτοὺς τῷ ἀποστόλῳ ἐθερ. τῇ τοῦ Χριστοῦ σφραγῖδι, ἐξερχ. τῶν ἀκαθάρτων καὶ πονηρῶν πνευμάτων | Vind τὰ γενόμενα ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θαδδ. θαύματα | ἐπίστευσαν: Vind add ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν | Vind καὶ ἐξομ. τὰς ἁμ. αὐτ. ἐβαπτίζοντο ὑπ᾿ αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος

8 Προσμείνας οὖν αὐτοῖς ἐπὶ ἔτη πέντε ἔκτισεν ἐκκλησίαν· καὶ καταστήσας ἐπίσκοπον ἕνα ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἐπευξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθεν, περιερχόμενος τὰς πόλεις τῆς Συρίας καὶ διδάσκων καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς ἀσθενοῦντας· ὅθεν πολλὰς πόλεις καὶ χώρας προσήγαγεν τῷ Χριστῷ διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. διδάσκων οὖν καὶ εὐαγγελιζόμενος σὺν τοῖς μαθηταῖς καὶ ἰώμενος τοὺς ἀσθενοῦντας ἀπῆλθεν εἰς Βηρυτὸν πόλιν τῆς Φοινίκης παραθαλασσίαν· καὶ ἐκεῖ διδάξας καὶ πολλοὺς φωτίσας ἐκοιμήθη μηνὶ Αὐγούστῳ εἰκάδι [πρώτῃ]. καὶ ἐπισυναχθέντες οἱ μαθηταὶ ἐκήδευσαν αὐτὸν ἐντίμως· καὶ πολλοὶ ἀσθενεῖς ἐθεραπεύθησαν, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

---

8. αὐτοῖς: Par αὐτούς | ἐκκλησίαν: Vind add καὶ καθιέρωσεν αὐτήν | ἐξῆλθεν: Vind add χαίρων | καὶ ἰώμενος πάντας usque διδάσκων οὖν ex Vind sunt; Par non habet | εὐαγγελιζόμενος: Vind add τὸν Χριστὸν ὁ τοῦ κυρίου ἀπόστολος Θαδδαῖος πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν | μαθηταῖς: Vind add αὐτοῦ | παραθαλασσίαν: h. l. Vind add καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ ἐκήρυττεν τὸν Χριστόν, λέγων πρὸς ἅπαντας μετὰ δακρύων Ἄνδρες οἱ ἔχοντες ὦτα ἀκούειν, ἀκούσατε παρ' ἐμοῦ λόγον ζωῆς, ἀκούσατε νουνεχῶς καὶ σύνετε. ἀπόστητε τῶν πολλῶν δοξῶν ὑμῶν καὶ πιστεύσαντες προσέλθετε ἑνὶ θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, τῷ τῶν Ἑβραίων θεῷ. οὗτος γὰρ μόνος ἀληθινὸς θεὸς καὶ δημιουργὸς πάσης κτίσεως, ἐρευνῶν καρδίας ἀνθρώπου καὶ ἑκάστου εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν ὡς ποιητὴς τῶν ἁπάντων. αὐτῷ μόνῳ ἀτενίζοντες εἰς τὸν οὐρανὸν προσπίπτετε ἑσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας, καὶ αὐτῷ μόνῳ θύετε θυσίαν αἰνέσεως καὶ εὐχαριστεῖτε διὰ παντός, ἀπεχόμενοι ἃ αὐτοὶ ὑμεῖς μισεῖτε· ὅτι θεὸς εὔσπλαγχνος καὶ φιλάνθρωπός ἐστιν, καὶ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Post haec sic pergit: οὕτως οὖν ποιῶν καὶ διδάσκων ὁ τοῦ κυρίου ἀπόστολος Θαδδαῖος καὶ πολλοὺς ἐκεῖσε διδάξας καὶ φωτίσας καὶ ἰασάμενος ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ μηνὶ Αὐγ. εἰκ. πρώτῃ. (πρώτῃ in Par deest; hinc uncis in textu inclusimus) | Vind τότε συναχθέντες οἵ τε πιστεύσαντες καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐκήδευσαν --- ἐθεραπεύθησαν· ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ θεραπεύονται εἰς δόξαν θεοῦ παντοκράτορος καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

# ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

## ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ.

Βασιλεύοντος τῶν Ἰουδαίων Ἀγρίππα, ὃν διὰ τὸ συμβουλεύειν Εἰρήνην λιθοβολήσαντες ἀπέκτειναν, ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Οὐεσπασιανὸς Καῖσαρ ὑπάρχων πολλῷ στρατεύματι περιχαρακώσας τὴν Ἱερουσαλὴμ τοὺς μὲν δορυαλώτους λαβὼν ἐφόνευσεν, ἄλλους πολιορκήσας λιμῷ διέφθειρεν, καὶ τοὺς πλείστους φυγαδεύσας χρόνῳ διέσπειρεν· τό τε ἱερὸν καθελὼν καὶ τὰ σκεύη τὰ ἅγια εἰς ναῦν ἐνβαλὼν ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην ποιήσασθαι τῆς Εἰρήνης σκήνωμα, καὶ τοῖς ἐκ πολέμου σκύλοις ἐκοσμεῖτο.

2 Οὐεσπασιανοῦ δὲ ἀποθανόντος ἐγκρατὴς γενόμενος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δομετιανὸς τῆς βασιλείας μετὰ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων αὐτοῦ προσέθετο καὶ διωγμὸν ποιεῖν κατὰ τῶν δικαίων ἀνθρώπων. μαθὼν γὰρ τὴν πόλιν πεπληρῶσθαι Ἰουδαίων, μεμνημένος τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ περὶ αὐτῶν κελευσθέντων, ὥρμησεν ἐπὶ τὸ πάντας ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς τῶν Ῥωμαίων πόλεως. τολμήσαντες δέ τινες τῶν Ἰουδαίων ἔδωκαν τῷ Δομετιανῷ βιβλίον ἐν ᾧ ἐγέγραπτο τάδε.

---

* Haec inscriptio ex Par desumta est. Vind sic habet: Εἰς τὴν μετάστασιν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τ. θεολ. (Reliqua Περὶ τῆς etc Vind non habet.)

1. Ἀγρίππα: Vind Ἀγρίππου

2. βιβλίον: uterque codex βίβλον, sed in utroque sequitur ἐν ᾧ | ἐγέγραπτο: Par -πτω, Vind ἐγέγραπται

3 Δομετιανὲ Καῖσαρ καὶ βασιλεῦ πάσης τῆς οἰκουμένης, ὅσοι Ἰουδαῖοί σου δεόμεθα, ἱκέται προσκείμεθα τῆς σῆς δυνάμεως μὴ φυγαδεύειν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ θείου καὶ φιλανθρώπου σου προσώπου· εἴκομεν γάρ σοι καὶ τοῖς ἔθεσιν καὶ τοῖς νόμοις καὶ πράξεσιν καὶ πολιτείαις μηδὲν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ Ῥωμαίοις ὁμοφρονοῦντες. ἔστιν δὲ καινὸν καὶ ξένον ἔθνος, μήτε τοῖς ἑτέροις ἔθνεσιν ὑπακοῦον μήτε ταῖς Ἰουδαίων θρησκείαις συνευδοκοῦν, ἀπερίτμητον, ἀπάνθρωπον, ἄνομον, ὅλους οἴκους ἀνατρέπον, ἄνθρωπον θεὸν καταγγέλλοντες, ὃς ἐκκλησιάσασιν ἐπιγίνεται, ξενὸν ὄνομα Χριστιανόν. οὗτοι θεὸν ἀθετοῦσιν μὴ προσέχοντες τῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ δοθέντι νόμῳ, υἱὸν δὲ θεοῦ καταγγέλλουσιν ἄνθρωπον ἐξ ἡμῶν αὐτῶν γεννηθέντα ὀνόματι Ἰησοῦν, οὗ οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ ἐξ Ἑβραίων ἐξήρτηται· ὃν διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ βλασφημίαν καὶ τὴν ἄνομον φλυαρίαν ἡμεῖς σταυρῷ παρεδώκαμεν. ψεῦσμά τε ἕτερον τῷ πρώτῳ αὐτῶν βλάσφημον συνάπτουσιν· τὸν γὰρ παγέντα καὶ ταφέντα, τοῦτον ὡς ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα δοξολογοῦσιν· πρὸς τούτοις καὶ ἀναληφθέντα ἐν νεφέλαις ἐν τοῖς οὐρανοῖς καταψεύδονται.

4 Ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ὀργῇ συσχεθεὶς ὁ βασιλεὺς δόγμα τῇ συγκλήτῳ ἐκελεύσατο ἵνα ἄρδην τοὺς ὁμολογοῦντας αὐτοὺς εἶναι Χριστιανοὺς φονεύσωσιν. τῶν οὖν παραυτὰ τῆς ὀργῆς εὑρεθέντων καὶ τὸν τῆς ὑπομονῆς καρπὸν τρυγησάντων στεψαμένων τε τὸν πάμμαχον ἀγῶνα κατὰ τῶν τοῦ διαβόλου πραγμάτων προσελάβετο ἡ τῆς ἀφθαρσίας ἀνάψυξις.

5 Διεφημίσθη τε ἐν τῇ Ῥώμῃ ἡ τοῦ Ἰωάννου διδασκαλία καὶ μέχρι τῶν Δομετιανοῦ ἀκοῶν, εἶναί τινα ἐν Ἐφέσῳ Ἑβραῖον ὀνόματι Ἰωάννην, ὃς περὶ τοῦ Ῥωμαίων βασιλείου διαφημίζει λέγων ἐν τάχει ἐκριζωθήσεσθαι, καὶ ἑτέρῳ τὴν βασιλείαν τῶν

---

3. ἱκέται: Vind οἰκέται | ἔθεσιν: ita recte Vind; Par ἔθνεσιν | ἀλλὰ Ῥωμαίοις ὁμοφρονοῦντες: haec ex Vind addita sunt; desiderantur in Par | καινὸν καί: ita Vind; Par om καί | ἔθνεσιν: ita Par; Vind ἔθεσιν | θρησκείαις: ita Par; Vind θρησκίαις | ὃς ἐκκλησιάσασιν: ita de coniectura edidi; in utroque libro manuscripto est οἷς ἐκκλησία πᾶσιν (Par ἅπασιν) | Vind καταγγέλουσιν et supra καταγγέλοντες | ψεῦσμά τε: ita recte Par; Vind ψεύσματα

4. στεψαμένων τε: ita Par; Vind στεψαμ. δέ

Ῥωμαίων διαδοθήσεσθαι. ταραχθεὶς δὲ ὁ Δομετιανὸς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἔπεμψεν ἑκατόνταρχον μετὰ στρατιωτῶν ἵνα ἁρπάσαντες ἀγάγωσιν τὸν Ἰωάννην. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἔφεσον ἐπυνθάνοντο ποῦ μένῃ ὁ Ἰωάννης. προσελθόντες δὲ τῷ πυλῶνι αὐτοῦ εὗρον αὐτὸν ἑστῶτα πρὸ τῶν θυρῶν, καὶ νομίσαντες αὐτὸν εἶναι θυρωρὸν ἐξήταζον ποῦ μένῃ ὁ Ἰωάννης. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγώ εἰμι. οἱ δὲ τὸ μέτριον αὐτοῦ καὶ ταπεινὸν καὶ πενιχρὸν ὑπερηφανήσαντες ἐπέπλησσον μετὰ ἀπειλῆς λέγοντες Εἰπὲ ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν. ὁμολογοῦντος δὲ αὐτοῦ πάλιν αὐτὸν εἶναι τὸν ζητούμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν γειτόνων μαρτυρούντων, ἔφησαν αὐτὸν ἐν τάχει ἐξιέναι σὺν αὐτοῖς πρὸς τὸν βασιλέα ἐν Ῥώμῃ. τοῦ δὲ παρακαλέσαντος αὐτοὺς λαβεῖν ἐφόδια, ἐπιστρέψας καὶ λαβὼν φοίνικας ὀλίγους ἐξῆλθεν εὐθέως.

6 Καὶ λαβόντες οἱ στρατιῶται δημόσια ὀχήματα ἐν τάχει ὥδευον, μέσον αὐτὸν καθίσαντες. ἐλθόντων οὖν αὐτῶν εἰς τὴν πρώτην ἀλλαγήν, ὥρας ἀρίστου οὔσης, ἐδέοντο αὐτοῦ εὐψυχεῖν καὶ λαβόντα ἄρτον σὺν αὐτοῖς ἐσθίειν. ὁ δὲ Ἰωάννης ἔφη Τῇ μὲν ψυχῇ χαίρω, τροφῆς δὲ τέως οὐ βούλομαι λαβεῖν. οἱ δὲ ἐλαύνοντες ἐφέροντο ταχέως. ὀψίας δὲ γενομένης κατασχεθέντες εἴς τι πανδοχεῖον, καὶ τῆς ὥρας οὔσης λοιπὸν δείπνου, ὄντες φιλοφρονέστατοι ὁ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ στρατιῶται παρεκάλουν τὸν Ἰωάννην χρήσασθαι τοῖς παρακειμένοις. ὁ δὲ ἔφη κεκοπῶσθαι καὶ δεῖσθαι ὑπὲρ πᾶσαν τροφὴν τοῦ ὕπνου. καὶ τοῦτο ἑκάστης ἡμέρας αὐτοῦ ποιοῦντος ἐξεπλήσσοντο πάντες οἱ στρατιῶται καὶ ἐδειλίων, μὴ ὁ Ἰωάννης ἀποθανὼν κινδύνῳ αὐτοὺς περιβάλῃ. τὸ δὲ ἅγιον πνεῦμα φαιδρότερον αὐτὸν ἐδείκνυ αὐτοῖς, καὶ τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ κυριακῆς οὔσης ἔφη αὐτοῖς Νῦν καιρὸς τοῦ κἀμὲ χρήσασθαι τροφῆς. νιψάμενός τε τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον προσευξάμενος προεκόμιζεν τὸ λέντιον καὶ λαβὼν ἕνα τῶν φοινίκων ἤσθιεν πάντων ὁρώντων.

7 Πολλοῦ οὖν χρόνου διιππεύσαντος ἔφθασαν τὴν ὁδόν, τοῦ

---

5. διαδοθήσεσθαι: ita scribendum videbatur. Par διαδεδόσθαι, Vind διαδίδοσθαι | ἐξήταζον: sic Par; Vind ἐξέταζον

6. καθίσαντες: Vind καθήσαντες | μὴ ὁ Ἰωάννης: Vind om ὁ | περιβάλῃ: ita Par; Vind περιβάλλει

Ἰωάννου οὕτως νηστεύοντος. προσαγαγόντες δὲ αὐτὸν τῷ βασιλεῖ εἶπον Σεβαστὲ βασιλεῦ, Ἰωάννην σοι προσάγομεν, θεὸν οὐκ ἄνθρωπον· ἐξ ἧς γὰρ αὐτὸν συνελάβομεν ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας ἄρτου οὐκ ἐγεύσατο. πρὸς τούτοις ἐκπλαγεὶς ὁ Δομετιανὸς ἐξέτεινεν τὸ στόμα διὰ τὸ παράδοξον φιλήματι αὐτὸν προσαγορεῦσαι θελήσας· τοῦ δὲ Ἰωάννου ἀποκλίναντος τὴν κεφαλὴν κατεφίλησεν αὐτοῦ τὸ στῆθος. καὶ εἶπεν Δομετιανός Τί τοῦτο ἐποίησας; οὐκ ἠξίωσάς με φιλῆσαί σε; καὶ ὁ Ἰωάννης πρὸς αὐτὸν εἶπεν Δίκαιον τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἐν πρώτοις προσκυνεῖν, καὶ οὕτως τὸ στόμα τοῦ βασιλέως καταφιλεῖν· γέγραπται γὰρ ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις Καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ.

8 Καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ Ἰωάννης ὁ τὴν βασιλείαν μου λέγων ἐν τάχει ἐκριζωθήσεσθαι καὶ μέλλειν ἕτερον βασιλεύειν ἀντ᾽ ἐμοῦ, Ἰησοῦν; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν αὐτῷ Σὺ καὶ βασιλεύσῃ πολλοῖς χρόνοις τοῖς ὑπὸ θεοῦ σοι δεδομένοις, καὶ μετὰ σὲ ἕτεροι πλεῖστοι· πληρωθέντων δὲ τῶν ἐπὶ γῆς χρόνων ἐξ οὐρανοῦ ἐλεύσεται βασιλεύς, αἰώνιος, ἀληθής, κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, ᾧ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴ ἐξομολογήσεται, δι᾽ ὃν πᾶσα ἐξουσία καὶ ἀρχὴ ἐπίγειος καταργηθήσεται καὶ πᾶν στόμα λαλοῦν μεγάλα φραγήσεται. οὗτος δέ ἐστιν ὁ κύριος ὁ δυνατὸς καὶ βασιλεὺς πάσης πνοῆς καὶ σαρκός, ὁ λόγος καὶ υἱὸς τοῦ ζῶντος, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός.

9 Πρὸς ταῦτα ἔφη αὐτῷ ὁ Δομετιανός Τίς τούτων ἀπόδειξις; ῥήμασιν μόνοις οὐ πείθομαι· ὄψις ἀδήλων τὰ φθεγγόμενα. τί δύνῃ δεῖξαι ἐπίγειον ἢ ἐπουράνιον ἐν τῇ δυνάμει ἐκείνου τοῦ μέλλοντος βασιλεύειν, καθὼς καὶ λέγεις; ποιήσει γάρ, εἴπερ ἐστὶν υἱὸς τοῦ θεοῦ. εὐθέως δὲ ὁ Ἰωάννης ᾔτησεν φάρμακον θανάσιμον. κελεύσαντος δὲ τοῦ βασιλέως δοθῆναι φάρμακον αὐθωρὸν προσεκόμισαν. λαβὼν οὖν ὁ Ἰωάννης καὶ βαλὼν ἐν κύλικι μεγάλῳ πληρώσας ὕδατος συνεκέρασεν, καὶ ἀναβοήσας φωνῇ

7. τοῦ δὲ Ἰωάννου: Par τ. δ. Ἰωάνου

8. Σὺ εἶ Ἰωάννης: Par om εἶ | ἐκριζωθήσεσθαι: Vind ἐκριζωθῆναι | βασιλεύσῃ: Vind -λεύσει | φυλή: codex uterque φυλαί

9. δύνῃ: Vind δύναι | μέλλοντος βασιλεύειν: ita Vind; in Par lacuna est; nec reliquum est nisi εύειν | προσεκόμισαν (uterque codex -μησαν): Vind add ἄφθορον φάρμακον | λαβὼν οὖν ὁ: Par λαβ. ὁ οὖν

μεγάλῃ εἶπεν Ἐν τῷ ὀνόματί σου, Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ τοῦ θεοῦ, πίνω τὸ ποτήριον ὃ σὺ γλυκανεῖς, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ φάρμακον τῷ ἁγίῳ σου πνεύματι συγκέρασον καὶ ποίησον αὐτὸ πόμα ζωῆς καὶ σωτηρίας γενέσθαι εἰς ἴασιν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς πέψιν, εἰς ἀβλαβῆ διοίκησιν, εἰς πίστιν ἀμετανόητον, εἰς ἀνεξάρνητον μαρτύριον τοῦ θανάτου ὡς ποτήριον εὐχαριστίας. [10] Ἐκπιόντος οὖν αὐτοῦ τὸν κύλικα περιέμενον οἱ παρεστῶτες τῷ Δομετιανῷ πότε μέλλει σπασθεὶς καταπίπτειν ἐπὶ τῆς γῆς. τοῦ δὲ Ἰωάννου ἱλαροῦ ἑστῶτος καὶ σῴου προσομιλοῦντος ὀργίσθη ὁ Δομετιανὸς πρὸς τοὺς δόντας τὸ φάρμακον ὡς φεισαμένους τοῦ Ἰωάννου· οἱ δὲ ἐπομοσάμενοι τὴν τύχην καὶ σωτηρίαν τοῦ βασιλέως ἔλεγον ἄλλο μὴ εἶναι δυνατώτερον τούτου τοῦ φαρμάκου. συνεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης τί πρὸς ἀλλήλους ψιθυρίζουσιν, ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα Μὴ χαλεπαῖνε βασιλεῦ, ἀ[λλὰ ἔα πεῖραν γε]νέσθαι, καὶ μαθήσῃ τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου· κατάκριτόν τινα ἐκ τῆς εἱρκτῆς ποίησον ἀχθῆναι. οὗ παραγενομένου ὁ Ἰωάννης ἐπιβαλὼν ὕδωρ τῷ ποτηρίῳ καὶ περικλύσας μετὰ πάσης ὑποστάθμης ἐπέδωκεν τῷ κατακρίτῳ. ὁ δὲ λαβὼν καὶ πιὼν παραχρῆμα ἔπεσεν καὶ ἐτελεύτησεν.

[11] Θαυμασάντων δὲ πάντων ἐπὶ τοῖς γενομένοις σημείοις καὶ τοῦ Δομετιανοῦ συσχεθέντος καὶ ἀπερχομένου εἰς τὸ παλάτιον, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰωάννης Ῥωμαίων βασιλεῦ Δομετιανέ, τοῦτο ἠβουλήθης ἵνα σοῦ παρόντος καὶ μαρτυροῦντος ἐγὼ σήμερον φονεὺς γένωμαι; περὶ τοῦ κειμένου νεκροῦ τί μέλλει γενέσθαι; ὁ δὲ ἐκέλευσεν ἀχθέντα αὐτὸν ῥιφῆναι. Ἰωάννης δὲ προσελθὼν τῷ πτώματι εἶπεν Ὁ θεὸς ὁ τῶν οὐρανῶν ποιητής, ὁ κύριος καὶ δεσπότης ἀγγέλων δοξῶν κυριοτήτων, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χρι-

---

εὐχαριστίας: Vind -στείας, atque sic ubique

10. Post παρεστῶτες τῷ Δο- desiderantur in Vind codice folia duo. Rursus incipit inde a verbis [τελού]μενόν μοι ὑπὸ κυρίου sectione 16.

ὡς φεισαμένους: ita correxi quod in codice scriptum est ὡς φησαμένου, etsi nec hoc videtur sensu carere | τύχην: codex τύχειν (hoc accentu). τύχην omnino aptum videtur; tamen possit alicui ψυχήν scribendum videri | ἀλλὰ ἔα πεῖραν γενέσθαι: haec de coniectura scripsimus, certeque sensum quem contextus poscit exprimere videntur. In codice vero litterae quas uncis inclusimus perierunt.

11. τί μέλλει: codex τί μέλλεις

στοῦ τοῦ παιδός σου τοῦ μονογενοῦς δὸς τούτῳ τῷ δι' ἀφορμῆς τεθνηκότι ζωῆς πάλιν γενησίαν καὶ ἀπόδος αὐτῷ τὴν ψυχήν, ἵνα μάθῃ Δομετιανὸς ὅτι ὁ λόγος τοῦ φαρμάκου πολὺ δυνατώτερος καὶ ζωῆς δεσπόζει. λαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἀνέστησεν αὐτὸν ζῶντα.

12 Δοξαζόντων δὲ τὸν θεὸν πάντων καὶ θαυμαζόντων τὴν τοῦ Ἰωάννου πίστιν, ἔφη αὐτῷ ὁ Δομετιανός Δόγμα τῆς συγκλήτου ἐξέθηκα πάντας τοὺς τοιούτους ἀναπολογήτους ἀπάγεσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ σοῦ εὑρίσκω αὐτοὺς ἀθῴους καὶ μᾶλλον ἐπωφελῆ εἶναι αὐτῶν τὴν θεοσέβειαν, ἐξορίζω σε εἰς νῆσον, ἵνα μὴ δόξω ἐγὼ αὐτὸς καταλύειν τὰ ἐμαυτοῦ δόγματα. τὸν μὲν οὖν κατάκριτον ᾐτήσατο ἀπολυθῆναι· καὶ ἀπολυθέντος αὐτοῦ εἶπεν ὁ Ἰωάννης Ὕπαγε, χάριν ἔχε τῷ θεῷ τῷ σήμερόν σε ἐκ φυλακῆς καὶ ἐκ θανάτου λυτρωσαμένῳ.

13 Ἑστώτων δὲ αὐτῶν θρεπτή τις Δομετιανοῦ τῶν πρὸς τῷ κοιτῶνι αἰφνιδίως ληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀκαθάρτου δαίμονος ἔκειτο νεκρά, καὶ ἀνηγγέλη τῷ βασιλεῖ. κινηθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐδέετο τοῦ Ἰωάννου βοηθῆσαι αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπεν Οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου τοῦτο παρασχεῖν· ἐπεὶ δὲ σὺ βασιλεύειν μὲν οἶδας, ὑπὸ τίνος δὲ ἔλαβες ἀγνοεῖς, μάθε τίς καὶ σοῦ καὶ τῆς βασιλείας σου ἐξουσίαν ἔχει. καὶ ηὔξατο οὕτως Κύριε ὁ θεὸς πάσης βασιλείας καὶ δέσποτα πάσης κτίσεως, δὸς τῇ κόρῃ ταύτῃ πνοὴν ζωῆς. καὶ εὐξάμενος ἀνέστησεν αὐτήν. ἐκπλαγεὶς δὲ ἐπὶ πᾶσι τοῖς θαυμασίοις ὁ Δομετιανὸς ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰς νῆσον, ὁρίσας αὐτῷ τακτὸν χρόνον.

14 Εὐθέως δὲ ἀπέπλευσεν ὁ Ἰωάννης εἰς Πάτμον, ὅπου καὶ ἠξιώθη τὴν τῆς συντελείας ἰδεῖν ἀποκάλυψιν. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Δομετιανοῦ παρέλαβεν τὴν βασιλείαν Νέρβας, ὃς πάντας τοὺς ἐξορισθέντας ἀνεκαλέσατο· ἐνιαυτὸν δὲ κατασχὼν τὴν βασιλείαν, διάδοχον τῆς βασιλείας Τραϊανὸν ἐποιήσατο. οὗ βασιλεύοντος Ῥωμαίων ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἔφεσον ὁ Ἰωάννης ἐκρά-

12. ἐπωφελῆ et ἐξορίζω: codex ἐποφελῆ et ἐξωρίζω

13. τοῦ Ἰωάννου βοηθῆσαι αὐτῇ: codex τ. Ἰωάνου βοηθ. αὐτήν | ὁρίσας αὐτῷ: codex ὡρίσας αὐτόν

14. ὅπου: codex ὅπλου

τυνεν πᾶν τὸ τῆς ἐκκλησίας διδασκαλεῖον, πολλά τε προσομιλῶν καὶ ἀπομνημονεύων ὅσα ὁ κύριος αὐτοῖς ἔλεγεν καὶ τίνα ἑκάστῳ διηγεῖτο. γενόμενος δὲ γηραλέος καὶ μεταλλάσσων ἐπισκοπεύειν τῇ ἐκκλησίᾳ τῷ Πολυκάρπῳ ἐνεκελεύσατο.

15 Ποίῳ δὲ τρόπῳ τὸ τέλος ἢ τὴν ἐξ ἀνθρώπων μετάστασιν αὐτοῦ τίς διηγήσασθαι οὐκ ἔχει; τῇ δὲ ἑξῆς κυριακῆς οὔσης καὶ τῶν ἀδελφῶν παρόντων ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς Ἀδελφοὶ καὶ σύνδουλοι καὶ συγκληρονόμοι καὶ συμμέτοχοι τῆς τοῦ κυρίου βασιλείας, γινώσκετε τὸν κύριον, πόσας δυνάμεις δι' ἐμοῦ παρέσχεν ὑμῖν, πόσα τέρατα, ἰάσεις πόσας, πόσα σημεῖα, χαρίσματα οἷα, διδαχάς, κυβερνήσεις, ἀναπαύσεις, διακονίας, δόξας, χάριτας, δωρεάς, πίστεις, κοινωνίας, πόσα ἴδετε παρ' ὀφθαλμοῖς ὑμῶν .... στηρίζεσθε οὖν ἐν αὐτῷ μεμνημένοι αὐτοῦ ἐν πάσῃ ὑμῶν πράξει, ἐπιστάμενοι τὸ εἰς ἀνθρώπους γεγονὸς μυστήριον τῆς οἰκονομίας, τίνος ἕνεκεν πεπραγμάτευται ὁ κύριος. παρακαλεῖ γὰρ αὐτὸς δι' ἐμοῦ Ἀδελφοί, ἄλυπος θέλω μένειν, ἀνύβριστος, ἀνεπιβούλευτος, ἀκόλαστος. οἶδεν γὰρ καὶ ὕβριν τὴν ἐξ ὑμῶν, οἶδεν καὶ ἀτιμίαν, οἶδεν καὶ ἐπιβουλήν, οἶδεν καὶ κόλασιν παρακουόντων αὐτοῦ τῶν ἐντολῶν. 16 Μὴ λυπείσθω οὖν ὁ ἀγαθὸς ἡμῶν θεός, ὁ εὔσπλαγχνος, ὁ ἐλεήμων, ὁ ἅγιος, ὁ καθαρός, ὁ ἀμίαντος, ὁ μόνος, ὁ εἷς, ὁ ἀμετάβλητος, ὁ εἰλικρινής, ὁ ἄδολος, ὁ μὴ ὀργιζόμενος, ὁ πάσης ἡμῖν λεγομένης ἢ νοουμένης προσηγορίας ἀνώτερος καὶ ὑψηλότερος ἡμῶν θεὸς Ἰησοῦς Χριστός· εὐφραινέσθω σὺν ἡμῖν καλῶς ἡμῶν πολιτευομένων, χαιρέτω καθαρῶς βιούντων, ἀναπαυέσθω σεμνῶς ἡμῶν ἀναστρεφομένων, ἡδυνέσθω κοινωνούντων ἡμῶν, μειδιάτω σωφρονούντων ἡμῶν, εὐωχείσθω φιλούντων ἡμῶν. ταῦτα ὑμῖν ἀδελφοὶ ὁμιλῶ, ἐπειγόμενος πρὸς τὸ προκείμενόν μοι ἔργον,

---

15. παρ' ὀφθαλμοῖς ὑμῶν: post haec in codice addita leguntur μηδὲ ταύταις ἀκουσώμενα, quae et vitiosa nec integra esse videntur. Sensus quidem additamenti vix poterit dubius esse. Dicit enim Iohannes, fratres ipsis oculis vidisse quae ab aliis ne audita quidem (unquam) sint. Ex ταύταις possis ad ἀκοαῖς (oppositum ὀφθαλμοῖς) vel ad γενεαῖς concludere; item pro ἀκουσώμενα possit ἠκουσμένα coniici. Possint etiam οἱ ἄλλοι opponi fratribus, ut legas in hunc fere modum: τοῖς ἄλλοις μηδὲ ἠκουσμένα, sive μηδέ ποτε (τοῖς ἄλλοις) ἠκουσμένα.

16. εἰλικρινής: codex εἰλικρινός | πάσης ἡμῖν λεγομένης: πάσης scripsi pro πᾶσιν, quod codex habet; item προσηγορίας pro προσηγορίαν | ἡδυνέσθω: ita

ἤδη τελούμενόν μοι ὑπὸ κυρίου. τί γὰρ ἕτερόν μοι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν; ἔχετε τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐνέχυρα, ἔχετε τὴν ἀναπόληπτον αὐτοῦ παρουσίαν. καὶ εἰ μὲν οὖν μηκέτι ἁμαρτάνετε, ἃ ἐν ἀγνοίᾳ ἐπράξατε ἀφίησιν ὑμῖν· εἰ δὲ αὐτὸν ἐγνωκότες καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐλεηθέντες ἐν τοῖς ὁμοίοις ἀναστρέφεσθε, καὶ τὰ πρότερα ὑμῖν ἐνλογισθήσεται, καὶ οὐκ ἕξετε μέρος ἢ ἔλεος ἐνώπιον αὐτοῦ.

17 Καὶ εἰπὼν ταῦτα πρὸς αὐτοὺς ηὔξατο οὕτως Ὁ τὸν στέφανον τοῦτον πλέξας τῇ σῇ πλοκῇ Ἰησοῦ, ὁ τὰ πολλὰ ταῦτα ἄνθη εἰς τὸ ἀδιάπνευστόν σου ἄνθος τοῦ προσώπου ἐναρμόσας, ὁ ἐνκατασπείρας τοὺς λόγους τούτους, σὺ αὐτὸς κηδεμὼν γενοῦ τῶν σῶν καὶ ἰατρός· ὁ μόνος εὐεργέτης καὶ ἀνυπερήφανος, ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος, ὁ μόνος σωτὴρ καὶ δίκαιος, ὁ ἀεὶ ὁρῶν τὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ὢν καὶ πανταχοῦ παρών, θεὲ Ἰησοῦ Χριστὲ κύριε, ὁ ταῖς σαῖς δωρεαῖς καὶ τῷ σῷ ἐλέει περισκεπάζων τοὺς εἰς σὲ ἐλπίζοντας, ὁ ἐπιστάμενος ἀκριβῶς τοὺς πανταχῇ ἡμῶν ἀντιδικοῦντας καὶ βλασφημοῦντας τὸ ἅγιόν σου ὄνομα, σὺ μόνος κύριε βοήθησον ἐν τῇ ἐπισκοπῇ σου τοῖς σοῖς δούλοις· ναὶ κύριε.

18 Καὶ αἰτήσας ἄρτον ηὐχαρίστησεν οὕτως λέγων Τίνα αἶνον ἢ ποίαν προσφορὰν ἢ τίνα εὐχαριστίαν κλῶντες τὸν ἄρτον ἐπονομάσωμεν ἀλλ' ἢ σὲ μόνον; δοξάζομέν σου τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς λεχθὲν ὄνομα· δοξάζομέν σου τὸ λεχθὲν διὰ υἱοῦ ὄνομα· δοξάζομεν τὴν δειχθεῖσαν διὰ σοῦ ἡμῖν ἀνάστασιν· δοξάζομέν σου τὸν σπόρον, τὸν λόγον, τὴν χάριν, τὸν ἀληθινὸν μαργαρίτην, τὸν θησαυρόν, τὸ ἄροτρον, τὴν σαγήνην, τὸ μέγεθος, τὸ διάδημα, τὸν δι' ἡμᾶς λεχθέντα υἱὸν ἀνθρώπου, τὴν ἀλήθειαν,

---

scripsi pro ἡδυέσθω, quod in codice est | τελούμενον: ita scripsi pro τελουμένων. De scriptura codicis Vindobonensis mihi sic nuntiatum est. Legi -μένον μοι, sed pro μένον altera manu correctum esse νόννοι, μοι vero et nunc mutatum esse in τῶν et iam ex antiquissimo primae manu vestigio τῶν fuisse. | ἕτερόν μοι πρός: ita ex Vind edidi. Nec vero male Par ἕτερον ἔχοιμι πρός | ἀναπόληπτον: ita Vind; Par ἀπόληπτον | ἐνλογισθήσεται, καὶ οὐκ: Vind ἐνλογισθήσεσθε, οὐκ

17. ἐναρμόσας: Vind ἐναρμώσας | σὺ αὐτός: ita Par; Vind σὺ αὐτῶν | γενοῦ: ex Vind est; deest in Par | σωτὴρ καὶ δίκαιος: Par om καί | πανταχῇ ἡμῶν: Vind πανταχοῦ ἡμῶν

18. εὐχαριστίαν: uterque codex -στείαν | διὰ υἱοῦ: Par δι' υἱοῦ

τὴν ἀνάπαυσιν, τὴν γνῶσιν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν εἰς σὲ καταφυγήν. σὺ γὰρ μόνος κύριος, ἡ ῥίζα τῆς ἀθανασίας καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἀφθαρσίας καὶ ἡ ἕδρα τῶν αἰώνων, λεχθεὶς ταῦτα πάντα δι' ἡμᾶς νῦν ὅπως καλοῦντές σε διὰ τούτων γνωρίζωμέν σου τὸ μέγεθος ἀχώρητον ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπάρχον, καθαροῖς δὲ μόνοις θεώρητον, ἐν τῷ μόνῳ σου υἱῷ θεωρούμενον.

19 Καὶ κλάσας τὸν ἄρτον ἐδίδου ἡμῖν, ἑκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπευχόμενος ἄξιον ἔσεσθαι αὐτὸν τῆς τοῦ κυρίου εὐχαριστίας. γευσάμενος οὖν καὶ αὐτὸς ὁμοίως εἴρηκεν Κἀμοὶ μέρος ἔστω μεθ' ὑμῶν καὶ εἰρήνη, ἀγαπητοί. καὶ ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπιστηρίξας τοὺς ἀδελφοὺς εἶπεν πρὸς Εὐτυχῆ τὸν καὶ Οὐῆρον Ἰδοὺ καθίστημί σε διάκονον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, καὶ παρατίθεμαί σοι τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην. μνημόνευε οὖν τῶν τοῦ κυρίου προσταγμάτων, καὶ ἐὰν περιπέσῃς πειρασμοῖς ἢ κινδύνοις, μὴ πτοηθήσῃ· πολλαῖς γὰρ ἀνάγκαις ὑποπεσεῖς, καὶ μάρτυς ἔξοχος τοῦ κυρίου ἀναδειχθήσῃ. οὕτως οὖν πρόσεχε Οὐῆρε τῷ ποιμνίῳ ὡς θεοῦ διάκονος ἕως τῆς προθεσμίας τοῦ καιροῦ τοῦ μαρτυρίου σου.

20 Ὡς δὲ ταῦτα καὶ πλείονα τούτων ἐλάλησεν ὁ Ἰωάννης, παραθέμενος αὐτῷ τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ λέγει πρὸς αὐτόν Παραλαβών τινας ἀδελφοὺς ἔχοντας κοφίνους καὶ σκαφία, ἀκολουθήσατέ μοι. ὁ δὲ Εὐτυχὴς μὴ μελλήσας διεπράξατο ὃ ἐκελεύσθη. καὶ προελθὼν ὁ μακάριος Ἰωάννης τῆς οἰκίας ἐβάδιζεν πρὸ τῶν πυλῶν, εἰρηκὼς τοῖς πλείοσιν ἀποστῆναι ἀπ' αὐτοῦ. καὶ γενόμενος εἴς τι μνημεῖον ἀδελφοῦ ἡμῶν εἶπεν αὐτοῖς σκάπτειν· κἀκεῖνοι ἔσκαπτον. ὁ δέ Βαθύτερον, φησίν, ἔστω τὸ

---

σὺ γὰρ μόνος κύριος: Vind σὺ γὰρ εἶ μόνος κύριε | καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἀφθαρσίας: haec ex solo Vind sunt; Par non habet | καλοῦντές σε δ. τ. γνωρίζωμεν: Vind κειλοῦντες (?) σε δ. τ. γνωρίζομεν | ὑπάρχον: Vind ὑπάρχων | υἱῷ: ita omnino scribendum videbatur; sed uterque codex ἀνθρώπῳ (scribitur ανω). Item pro θεωρούμενον in Par legitur θεωρούμενοι

19. εὐχαριστίας: in utroque rursus est -στείας | μέρος ἔστω (in Par scribitur ἔστο): Vind μέρ. ἐστέ | μεθ' ὑμῶν: Vind μεθ' ἡμῶν | Εὐτυχῆ τὸν καί: Par om καί | Οὐῆρον: Par Εὐῆρον; Vind Εὔηρον. Sed vide post. | ὑποπεσεῖς: Par rursus περιπεσεῖς | μάρτυς ἔξοχος: Vind ἔξοχ. μάρτ. | Οὐῆρε: ita h. l. et Vind et Par

20. μὴ μελλήσας: ex Par; Vind μὴ ἀμελήσας | εἴς τι μνημεῖον: Vind εἰς τὸ μνημεῖον

σκάμμα· κἀκείνων δὲ σκαπτόντων προετρέπετο τοὺς σὺν αὐτῷ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐξεληλυθότας, οἰκοδομῶν καὶ καταρτίζων αὐτοὺς ἐπὶ τὸ τοῦ κυρίου μέγεθος. ὡς δὲ ἐτέλεσαν καὶ τὸ σκάμμα οἱ νέοι καθὼς ἠβουλήθη, ἡμῶν μηδὲν εἰδότων ἀποδύεται τὰ ἱμάτια ἃ ἠμφίεστο καὶ ἐπιβάλλει αὐτὰ ὥσπερ τινὰ στρωμνὴν ἐν τῷ βάθει τοῦ σκάμματος, καὶ ἐν μόνῳ τῷ διγρωσίῳ στὰς ἀνατείνας τὰς χεῖρας ηὔξατο

21 Ὁ ἐκλεξάμενος ἡμᾶς εἰς ἀποστολὴν ἐθνῶν, ὁ ἐκπέμψας ἡμᾶς εἰς τὴν οἰκουμένην θεός, ὁ δείξας ἑαυτὸν διὰ τῶν ἀποστόλων, ὁ μὴ ἠρεμίσας πώποτε ἀλλὰ ἀεὶ σώζων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ὁ διὰ πάσης φύσεως ἑαυτὸν γνωρίσας, ὁ τὴν ἔρημον καὶ ἀγριωθεῖσαν φύσιν ἡμῶν ἤρεμον καὶ ἡσύχιον ποιήσας, ὁ διψώσῃ αὐτῇ λόγους ἑαυτὸν δούς, ὁ νεκρώσας τὸν ἀντίπαλον αὐτῆς εἰς σὲ καταφυγούσης, ὁ δοὺς αὐτῇ τὴν σὴν χεῖρα καὶ ἀνεγείρας τῶν ἐν ᾅδου πραγμάτων, ὁ δείξας αὐτῇ τὸν ἴδιον ἐχθρόν, ὁ τὴν εἰς σὲ γνώμην καθαρῶς πεποιημένος, Χριστὲ Ἰησοῦ, ὁ τῶν ἐπουρανίων δεσπότης καὶ τῶν ἐπιγείων νόμος, ὁ τῶν ἀερίων δρόμος καὶ τῶν αἰθερίων φύλαξ, ὁ τῶν ὑπογείων φόβος καὶ τῶν ἰδίων χάρις, δέξαι καὶ τοῦ σοῦ Ἰωάννου τὴν ψυχὴν τάχα ἠξιωμένην ὑπὸ σοῦ, ὁ κἀμὲ φυλάξας μέχρι τῆς ἄρτι ὥρας καθαρὸν ἑαυτῷ καὶ ἀμιγῆ μίξεως γυναικός, ὁ θελήσαντί μοι ἐν νεότητι γῆμαι ἐπιφανεὶς καὶ εἰρηκώς μοι Χρήζω σου, Ἰωάννη· ὁ ἀσθένειάν μοι σωματικὴν προοικοδομήσας, ὁ τρίτον μου βουληθέντος γῆμαι ὥρᾳ τρίτῃ ἐν τῇ θαλάσσῃ μοι εἰρηκὼς Ἰωάννη, εἰ μὴ ἦς ἐμός, εἴασα ἄν σε γῆμαι, ὁ ἐπανοίξας μου τοῦ νοῦ τὰς ὄψεις καὶ τοὺς φαινομένους ὀφθαλμοὺς χαρισάμενος, ὁ διαβλέψαντός μου καὶ τὸ ἀτενίσαι γυναικὶ ἐπιγράψας ἐπαχθές, ὁ τῆς προσκαίρου φαντασίας ῥυσάμενός με καὶ εἰς τὴν ἀεὶ μένουσαν φρουρήσας, ὁ τῆς ἐν σαρκὶ ῥυπαρᾶς μανίας χωρίσας με, ὁ τὴν ἀπό-

---

κἀκείνων δέ: Par om δέ | ἠβουλήθη: uterque codex ἠβουλήθην | διγρωσίῳ: ita Par; Vind διγροσίῳ

21. δείξας ἑαυτόν: ita Vind; Par δείξ. δ' αὐτόν | τὴν εἰς σὲ γνώμην: Par τ. εἰς σὲ γνῶσιν | τῶν ἐπιγείων νόμος: ita Vind; Par τῶν αἰθερίων νόμος | τῶν αἰθερίων φύλαξ: ita Vind; Par τῶν ἐπιγείων φύλαξ | ἠξιωμένην: ita Vind; Par ἀξιωμένην | θελήσαντί μοι: uterque codex θελήσαντί με | εἰρηκώς μοι Χρήζω: ita Vind; Par εἰρηκὼς μὴ χρήζω | ἐν τῇ θαλάσσῃ: Par om τῇ | εἰ μὴ ἦς: Vind εἰ μὴ εἶς | ἀτενίσαι: Vind ἀτενῆσαι

κρυφον νόσον φιμώσας τῆς ψυχῆς καὶ τὴν φανερὰν πρᾶξιν ἐκκόψας, ὁ θλίψας καὶ ἐξορίσας τὸν ἐν ἐμοὶ στασιάζοντα, ὁ ἄσπιλόν μου καὶ ἄθραυστον τὴν εἰς σὲ φιλίαν καταστήσας, ὁ ἀνενδοίαστόν μου τὴν εἰς σὲ πίστιν δούς, ὁ καθαράν μου τὴν εἰς σὲ γνώμην ὑπογράψας, ὁ τῶν ἔργων τὸν ἐπάξιον ἀποδιδοὺς μισθόν, ὁ ἐγκαταθέμενός μου τῇ ψυχῇ μηδὲν ἔχειν κτῆμα ἢ σὲ μόνον. τί γὰρ σοῦ τιμιώτερον; νῦν ὅτε κύριε ἣν ἐπιστεύθην οἰκονομίαν σου ἐτελείωσα, ἀξίωσόν με τῆς σῆς ἀναπαύσεως, τὸ ἐν σοὶ τέλειον ἐργαζόμενος, ὅπερ ἐστὶν ἄρρητος σωτηρία. καὶ πορευομένου μου πρὸς σὲ ὑποχωρησάτω πῦρ, νικηθήτω σκότος, ἀτονησάτω κάμινος, σβεσθήτω γέεννα, ἀκολουθησάτωσαν ἄγγελοι, φοβηθήτωσαν δαίμονες, θραυσθήτωσαν ἄρχοντες, δυνάμεις σκότους πεσέτωσαν, δεξιοὶ τόποι στηκέτωσαν, ἀριστεροὶ μὴ μεινάτωσαν, ὁ διάβολος φιμωθήτω, ὁ σατανᾶς καταγελασθήτω, ἡ μανία αὐτοῦ ἠρεμησάτω, ἡ ὀργὴ αὐτοῦ θραυσθήτω, τὰ τέκνα αὐτοῦ παταχθήτω καὶ ὅλη αὐτοῦ ἡ ῥίζα ἀπορριζωθήτω· καὶ δός μοι τὴν εἰς σὲ ὁδὸν ἀνύβριστον ἀνεπηρέαστον ἀνύσαι, ἀπολαβεῖν δὲ ἅπερ ὑπέσχου τοῖς καθαρῶς βιοῦσιν καὶ σεμνὸν ἠγαπηκόσι βίον.

22 Καὶ ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐδόξασεν τὸν θεόν, σφραγισάμενός τε ὅλως ἑστὼς καὶ εἰπὼν ἡμῖν Ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν ἀδελφοί, ἀπέλυσεν τοὺς ἀδελφούς. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὴν αὔριον αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρον, ἀλλὰ τὰ σανδάλια αὐτοῦ καὶ βρύουσαν τὴν πηγήν. καὶ μετὰ ταῦτα ἐμνήσθησαν τὸ εἰρημένον Πέτρῳ ὑπὸ τοῦ κυρίου περὶ αὐτοῦ Τί γὰρ σοὶ μέλει ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι· καὶ ἐδόξασαν ἐπὶ τῷ γεγονότι θαύματι τὸν θεόν. καὶ οὕτως πιστεύσαντες ἀνεχώρησαν αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν φιλάνθρωπον θεόν, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

ἐξορίσας: Par ἐξωρίσας | ὁ ἄσπιλον: Par om ὁ | ἀνενδοίαστον: Par ἀνενδύαστον, Vind ἀνενδίαστον | μου τῇ ψυχῇ: Vind μου τὴν ψυχήν | νῦν ὅτε κύριε: Par om κύριε | νικηθήτω σκότος: ita Vind; in Par νικηθήτω periit | γέεννα: Par γέενα | στηκέτωσαν: ita Vind; Par στεικέτωσαν | ὁ σατανᾶς καταγελασθήτω: haec Vind habet, non item Par | θραυσθήτω, τὰ τέκνα αὐτοῦ: haec in Vind desiderantur | ἀπορριζωθήτω: ita Vind; Par ἀπορρηθήτω

22. σανδάλια: Par σαντάλια | Vind πρέπει δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ ἀεί etc.